

VISKAS, KAS SVARBU, ĮDOMU IR NAUDINGA

Nr. 39 2024 rugsėjo 26 • TV programos 09 28–10 04 • Kaina 0,69 Eur

SAVAITĖ

Marijus ir Jonas: išmokome dirbti harmoningai

Besimokančių
senjorų diena

LIETUVOJE 5 p.

Lietuvos keliams
stinga finansų

AŠTRI TEMA 6 p.

Vaikų teisės –
su sąlygomis?

SITUACIJA 10 p.

Pensijų sistema
vėl purtoma

VISUOMENĖ 18 p.

Suaugame
asmenine valia

ŽVILGSNIS 24 p.

Kurtieji negali
tik kalbėti

PROBLEMA 54 p.

Pasiutligę
išvijo skiepai

SVEIKATA 58 p.

Žaibai akyse –
pavojus

NAMAI 68 p.

Sodininkai
geria vasarą

Prisiminimai –
žmogaus turtas

Negatyviuose užstrigti neverta

Mineralinio vandens
įvairovė

Patarimai, kokį ir kiek gerti

Spanguolės –
vitaminai
visus metus

Spalio 13 d.

balsuok už Tėvynės sąjungą -
Lietuvos krikščionis demokratų

TS
LKD

13

 PATIKIMA
GARANTIJA
NERAMIAIS
LAIKAIS

Juliaus Kalinsko („BNS Foto“) nuotr.

Ar tikrai daugėja masinių atleidimų iš darbo?

PAGAL GRUPINIUS ATLEIDIMUS PIRMAUJA LENGVOJI PRAMONĖ

Milda JANKAUSKIENĖ, Užimtumo tarnybos specialistė.

Pastaruoju metu žiniasklaidoje sumirgėjus grėsmingoms žinioms apie grupinius atleidimus iš darbo viename ar kitime ekonomikos sektoriuje, nenorom į galvą gali imti lįsti mintis: neįau kas nors negerai mūsų darbo rinkoje? O gal stringa visa ekonomika?

Taip, grupiniai atleidimai iš darbo ar visiškas įmonių uždarymas skamba gana grėsmingai. Tačiau ir čia, pasirodo, puikiai tinka mūsų istorijos patriarcho Edvardo Gudavičiaus mėgta kartoti frazė: „O palyginti su kuo?“ Jei dabartinę padėtį mūsų darbo rinkoje lygintume su padėtimi 2008 ar 2018 m., tuomet iš tikrųjų būtų ką vertinti. Visgi tuomet abiem atvejais niekam nekilo mintis eskaluoti masinių atleidimų iš darbo temas, nes visi ir taip suvokė – sunkmetis.

Per kelis dešimtmečius mūsų visuomenei susipažinus su kapitalizmo pradžiamokslu, pagaliau susivokta: kapitalizmas – tai gyvas ir nenutrūkstamas procesas su pakilimo ir nuosmukio fazėmis. Ir išlieka tie, kurie prisitaiko prie kintančių sąlygų. Tuos, kurie neprisitaiko patys, ne pagal jų norą pertvarko rinka. Akivaizdžiausias pavyzdys – mūsų lengvoji pramonė. Iš sovietmečio paveldėjusi neblogą gamybos potencialą ir pasipildžiusi naujai susikūrusiomis įmonėmis ir įmonėlėmis, ši ekonomikos šaka demonstravo puikų augimą. Tačiau po pandemijos, pabrangus resursams ir sutrūkinėjus logistikos grandinėms pasaulyje, paaiškėjo: visa (ne tik mūsų) Europos siuvimo pramonė pralaimi globalią konkurencinę kovą Azijos gamintojams. Vadinasi, išliks tik tie, kurie prisitaikys, o kitus performatuos amžinas pasiūlos ir paklausos dėsnis. Masiniai atleidimai iš darbo – tik paviršiuje matomi minėtų procesų požymiai.

Arūnas MARCINKEVIČIUS

– Nuo metų pradžios iki rugpjūčio 48 darbdaviai pranešė apie vykdomus ar planuojamus grupės darbuotojų atleidimus iš darbo, buvo įspėti 2,1 tūkst. darbuotojų. Tokių atleidimų šiemet minėtu laikotarpiu – 8 daugiau nei tuo pačiu praėjusių metų laikotarpiu (gauta 40 pranešimų ir įspėta 1,7 tūkst. darbuotojų), bet mažiau nei prieš dvejus metus (gauti 53 pranešimai ir įspėta 4,5 tūkst. darbuotojų).

Užimtumo tarnybos duome-

nimis, labiausiai padaugėjo tekstilės pramonės įmonių grupės darbuotojų atleidimų iš darbo, palyginti su ankstesniais metais. Šiemet jau gauta 12 pranešimų apie numatomus grupės darbuotojų atleidimus iš siuvimo įmonių. Iš viso apie atleidimą iš darbo įspėta 480 darbuotojų. Pernai per 8 mėnesius minėta me sektoriuje buvo pateikti 5 pranešimai apie grupės darbuotojų atleidimus ir įspėti 108 darbuotojai, užpernai – gauti 2 pra-

nešimai ir įspėti 78 darbuotojai. Pagrindinės grupės darbuotojų atleidimų iš darbo priežastys, nurodytos įmonių pranešimuose, – bankrotas, darbo organizavimo pakeitimai, veiklos stabdymas ir likvidavimas.

Rugsėji gauti 2 pranešimai apie numatomus grupės darbuotojų atleidimus iš darbo. Jų sulaukta iš VŠĮ Vilniaus universiteto ligoninės Žalgirio klinikos (įspėti 43 darbuotojai) ir UAB „Vital“ (įspėti 32 darbuotojai).

KEIČIANTIS GAMYBAI SVARBU PERKVALIFIKUOTI PERSONALĄ

Inga RUGINIENĖ, Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos vadovė.

– Pagal Užimtumo tarnybos gaunamus pranešimus apie grupės darbuotojų atleidimus iš darbo šie metai kol kas nėra išskirtiniai. Statistika nerodo masinių atleidimų iš darbo augimo tendencijos, darbo rinkoje vyksta natūralūs procesai: vienos įmonės uždarymas, kitos kuriasi ar reorganizuojasi.

Be to, įmonių Užimtumo tarnybai pateikiami tokie pranešimai nebūtinai reiškia, kad visi darbuotojai ir bus atleisti. Vyksta įstaigų, įmonių reorganizavimas – veikla perkeliama į kitą juridinį asmenį ar, priešingai, jungiami keli gamybiniai vienetai. Tuomet dažnai darbuotojams pasiūloma kita darbo vieta.

Taip pat nepamirškime, kad gyvename ekonomikos transformacijos sąlygomis, kai dėl automatizavimo, skaitmeninio procesų vienos darbo vietos tampa nereikalingos, tačiau sukuriama naujų. Čia labai svarbu, kad darbuotojai nebūtų palikti likimo valiai – keistų ar tobulinčių kvalifikaciją.

PADĖTIS DARBO RINKOJE – NORMALI IR PROGNOZUOJAMA

Mindaugas SKRITULSKAS, Seimo Ekonomikos komiteto pirmininkas.

– Nesutinku, kad darbo rinkoje pastebimai daugėja masinių darbuotojų atleidimų, ir pabrėžčiau, kad vykstantys atleidimai iš darbo yra lemiami tam tikrų situacijų. Pavyzdžiui, kai jungiasi dvi gydymo įstaigos, normalu, kad dalis darbuotojų, kurių funkcijos dubliuojasi ar kurie jau yra sulaukę pensinio amžiaus, pasirenka atleidimo kelią, jiems išmokant kompensacijas. Visgi tai

neatspindi realių darbo rinkos tendencijų. Lygiai taip pat neatspindi padėties darbo rinkoje, kai likviduojama įmonė, kurios grynasis pelnas sumažėjo iki... 2,6 proc. Akivaizdu, kad toks mažas grynojo pelno pokytis nebuvo esminė priežastis perkelti įmonės veiklą kitur.

Apskritai pirmąjį šių metų pusmetį mūsų šalies ekonomika augo apie 2 proc., o darbo

užmokestis – maždaug dešimtadaliu. Šie rodikliai byloja, kad nėra priežasties masiniams atleidimams iš darbo, nepaisant nežymaus nedarbo rodiklio augimo, lemto rudens laikotarpio ar nedarbo lygio augimo tam tikrose rinkose, pavyzdžiui, transporto srityje, kur nedarbas yra padidėjęs dėl nežymių recesijos požymių Vokietijos ar kitų Vakarų Europos šalių rinkose.

ANTRAŠTĖS GĄSDINA, TAČIAU STATISTIKA RAMINA

Nerijus MAČIULIS, „Swedbank“ vyriausiasis ekonomistas.

– Nei bankrotų statistika, nei grupinių atleidimų iš darbo skaičius nerodo, kad Lietuvos įmonės susidurtų su išskirtiniais sunkumais. Pirmąjį šių metų pusmetį inicijuota apie 550 bankrotų – maždaug tiek pat, kiek prieš metus, ir gerokai mažiau nei vidutiniškai per pastarąjį dešimtmetį. Šiemet kas mėnesį dėl grupinių atleidimų darbą praranda

apie 250 žmonių – ir šis rodiklis nėra padidėjęs bei išlieka arti istorinių žemumų. Taip, kiekviena antraštė apie bankrutuojančią įmonę skamba dramatiškai, tačiau statistika ramina: nieko neįprasto mūsų darbo rinkoje nevyksta. Bankrotas yra normalus procesas: vieni verslai išnyksta, vietoj jų atsiranda naujų. Tai – natūrali ekonominė evoliucija.

Beje, šiais metais kas mėnesį užregistruojama apie 1 300 naujų įmonių, t. y. kelis kartus daugiau, nei inicijuojama bankrotų. Tai, kad padėtis darbo rinkoje išlieka gera, rodo ir užimtumo statistika: šiuo metu Lietuvoje dirba 1 mln. 472 tūkst. gyventojų – 2 proc. daugiau nei prieš metus, ir toks užimtumo lygis – aukščiausias nuo 2007-ųjų.

EUROKOMISARAMS IŠDALYTI PORTFELIAI

Praėjusią savaitę Europos Komisijos pirmininkė Uršula fon der Lejen oficialiai paskelbė eurokomisarų ir jiems skirtas veiklos sferas. Kiekviena iš 27 Europos Sąjungos valstybių narių turi po vieną

eurokomisarą, Lietuvai teko gynybos ir kosmoso eurokomisaro postas, į šias pareigas buvo paskirtas Andrius Kubilius. Pristatydamas darbų gaires, A. Kubilius sakė, kad „Europos Sąjunga ateityje turėtų bendrai rūpintis gynyba ir gynybos politika, kuri gynybos sąjungą“.

Mūsų kaimynų latvių politikas Valdis Dombrovskis tapo eurokomisarų ekonomikai ir produktyvumui, pritaikymui ir supaprastinimui, Estijos atstovė Kaja Kalas paskirta vyriausiąja įgaliotine užsienio reikalams ir saugumo politikai, Lenkijos atstovas Piotras Serafinas paskirtas eurokomisarų biudžetui.

VENGRIJA SAVO KNYGŲ MUGĘ RENGIA RUGSĖJ

Vengrijos sostinėje Budapešte šį savaitgalį vyksta tarptautinė knygų mugė ir knygų festivalis. Pristatydami programą, knygų mugės rengėjai sakė, kad itin daug renginių bus skirta prancūzų literatūrai, skaitytojais galės rinktis iš daugiau nei tūkstančio knygų prancūzų kalba, diskusijose ir pokalbiuose dalyvaus septyni prancūzų autoriai. Į mugę taip pat atvyks iš Islandijos rašytojas Jonas Kalmanas Stefansonas. Knygų mugės rengėjai pristatys daug turkų autorių knygų – šiemet sukanka 100 metų, kai Vengrija ir Turkija užmezgė diplomatinis santykius.

SERBIJA ĮVEDA PRIVALOMĄJĄ KARINĘ TARNYBĄ

Serbijos vyriausybė nutarė vėl įvesti prieš 14 metų panaikintą privalomąją karinę tarnybą. Pagal planą privalomoji karo tarnyba susidės iš dviejų dalių: visų pirma visi šauktiniai privalės išklaudyti 60 dienų mokymosi programą, po jos bus rengiamos 15 dienų pratybos. Merginos karinę tarnybą galės rinktis savanoriškai. Kariniai ekspertai sukritikavo šį planą, teigdami, kad per tokį trumpą laiką šauktiniai nieko neišmoks.

Serbijos, kuri tapo nepriklausoma valstybe po kruvino buvusios Jugoslavijos žlugimo 1990 m., ginkluotosios pajėgos yra visiškai profesionalios nuo 2011 m., tačiau jos prastai apmokamos ir menkai aprūpintos. Serbija yra NATO narė nuo 2006 metų.

KARŠTŲ DIENŲ ŠIEMET BUVO DAUGIAU NEGU PERNAI

Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos duomenimis, karščiai šiemet labiausiai vargino pietinius šalies rajonus: Druskininkuose, Marcinkonių apylinkėse, Birštone, Alytuje, Marijampolėje, Kalvarijoje ir Lazdijuose stebėta net 13 ir daugiau karštų dienų. Be to, karštų dienų šiemet buvo daugiau negu pernai, o didžiausias karštis Lietuvoje fiksuotas birželio 27–28, liepos 10–11, 16 ir rugpjūčio 25, 30 dienomis. Pavojaingas meteorologinis reiškinys karštis fiksuojamas, kai maksimali dienos oro temperatūra pakyla iki 30 °C ir daugiau.

BUVUSĮ KALĖJIMĄ PAVERS VIEŠBUČIU

Naujieji savininkai buvusią Klaipėdos kalėjimo ir teismo rūmų kompleksą ketina įrengti viešbutį, kavinių, išskirtinių parduotuvėlių.

Kompleksas Jūros gatvėje pradėtas statyti XIX amžiuje. Po didžiojo Klaipėdos gaisro 1857 m. dešiniajame Danės krante, prie naujai nutiestos Malkų gatvės, buvo nupirkta medienos sankrovos aikštėje suformuotas sklypas teismui. 1862 m. darbai buvo baigti – pastatytas U raidės plano pastatas, kuriame veikė Karališkosios apygardos teismas ir kalėjimo įstaiga. Nebenaudojamame pastate naujieji savininkai ir investuotojai, kaip minėta, įrengs 118 kambarių viešbutį ir kitų erdvių poilsiui bei darbui, požeminę automobilių aikštelę. Visą pastatų kompleksą planuojama sutvarkyti iki 2026 m. vidurio.

RYGOJE LEISTA MEDŽIOTI PAVOJINGUS GYVŪNUS

Latvijos sostinės Rygos savivaldybės politikai leido mieste medžioti laukinius gyvūnus, jeigu jie kelia pavojų arba gali pakenkti miesto melioracijos grioviams, nuotekų sistemoms. Medžioti laukinius gyvūnus bus galima ne visame mieste, o tik tam tikruose rajonuose. Rygiečiai labiausiai vargina bebrai ir šernai – ieškodami maisto jie ardo sistemas, platina ligas, terorizuoja miesto gyventojus. Medžioti laukinius gyvūnus galės ne visi sumanysieji, o tik leidimą ir tam tikrą įrangą turintys asmenys.

Prieš naujas taisykles protestuoja gyvūnų apsaugos organizacijos.

PRANCŪZIJOSJE NAIKINS BORDO VYNUOGYNUS

Prancūzijos vyriausybė kreipėsi į Europos Komisiją, prašydama 120 mln. eurų finansinės pagalbos, – norima sunaikinti apie 30 tūkst. hektarų vynuogynų Bordo regione. Pasikeitusios vyno gėrimo tradicijos žlugdo garsaus Prancūzijos regiono verslą. Priežastis yra ta, kad per pastaruosius 60 metų du trečdaliai prancūzų neberagauja vyno su kasdieniu maistu, kaip būdavo anksčiau. Statistinis prancūzas šiais laikais vidutiniškai išgeria 40 litrų vyno per metus, nors prieš penkis dešimtmečius vidurkis, tenkantis vienam gyventojui, buvo 120 litrų vyno. Todėl Bordo vyno perkama mažiau ir Prancūzijoje, ir užsienyje. Vynuogių augintojai norėtų naikinti vynuogynus, kad išvengtų perprodukcijos ir pasidengtų gamybos išlaidas.

ISPANIJA DŽIAUGIASI PADIDĖJUSIU GIMSTAMUMU

Ispanijos vyriausybė skelbia, kad šiemet per pirmus šešis mėnesius šalyje gimė daugiau vaikų nei tuo pačiu metu pernai. Beveik 48 mln. gyventojų turinčioje šalyje per pirmą šių metų pusmetį užregistruota 184 050 gimimų, tai yra 656 daugiau nei per tą patį laikotarpį 2023-iaisiais. Dažniausiai naujagimių susilaukė tėvai Kantabrijos regione šalies šiaurėje, taip pat šiaurėje Kastilijos ir Leono autonominėje srityje (taip pat šalies šiaurėje). Prieš 60 metų Ispanijoje vienam tūkstančiui gyventojų gimdavo 22 kūdikiai, užpernai – tik 7 vaikai.

JAV PREZIDENTO RINKIMUOSE JAU PRASIDĖJO BALSAVIMAS

Praėjusį penktadienį trijose Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV) valstijose – Virdžinijoje, Minesotoje ir Pietų Dakotoje – prasidėjo išankstinis balsavimas šalies prezidento rinkimuose. Rinkėjai šalies prezidentą rinks iš dviejų kandidatų – Donaldas Trampas atstovauja Respublikonų partijai, jo varžovė – Demokratų partijos kandidatė Kamala Haris.

Daugumoje JAV valstijų rinkėjai gali balsuoti asmeniškai arba paštu, jei jie negali to padaryti rinkimų dieną.

JAV prezidento rinkimai vyks šių metų lapkričio 5-ąją.

NEPASITENKINIMĄ KELIAI ir kelių būklė, ir jų remontas

Kelių būklę Lietuvos gyventojai vertina patenkinamai, bet prasčiau nei prieš metus ar dvejus, rodo šių metų liepą asociacijos „Lietuvos keliai“ užsakymu „Spinter tyrimų“ atlikta apklausa. Kas kelia didžiausią nepasitenkinimą ir kaip galėtume keisti situaciją į gera?

Ivona JAROSLAVCEVIENĖ

Sociologinių tyrimų bendrovės „Spinter tyrimai“ vadovas Ignas Zokas atkreipia dėmesį, kad kelių tiesimą ir remontą lietuviai įvardija kaip vieną iš dešimties aktualiausių problemų šalyje. Ji rikiuojasi po tokių dalykų kaip sveikatos apsaugos sistema, žmonių gyvenimo lygis, būtinųjų prekių ir komunalinių paslaugų kainos, pensijų sistema, nacionalinis saugumas, korupcija ir energetinė šalies nepriklausomybė, taip pat šalį valdančių politikų kompetencija.

39 proc. apklaustųjų Lietuvos kelių kokybę vertina patenkinamai, kiti pasiskirsto į dvi apylyges stovyklas: vertina puikiai, labai gerai ar gerai (30 proc.) arba prastai ir labai blogai (31 proc.).

Didžiausia bėda – nusidėvėjimas

Kaip pagrindinę valstybinės reikšmės (ne miestų) kelių problemą lietuviai įvardija nusidėvėjusius, laiku neatnaujintus kelius (66 proc. respondentų). Pasak I. Zoko, tai yra pagrindinė problema, kurią gyventojai įvardijo ir pernai bei užpernai, ir tokia, tikėtina, liks dar kurį laiką. „Kelių remontai vertinami nevienareikšmiškai: iš vienos pusės, jie sukelia laikinų nepatogumų, bet, iš kitos pusės, tai susiję su progresu, kurio nepasieksime be tam tikrų nepatogumų“, – atkreipdamas dėmesį į tai, kad nuo 25 iki 36 proc. išaugo dažnų remontų kaip problemą įvardijančių respondentų skaičius, pabrėžia sociologas.

Gyventojai labiau patenkinti kelių priežiūra žiemą: pernai ir užpernai bene pusė jų tai įvardijo kaip problemą, o šiemet – 28 proc. Lietuviai mažiau skundžiasi ir dėl pralaidumo – per mažo eisimo juostų skaičiaus ar per siaurus

kelių. Taip pat sumažėjo apklaustųjų, kurie kaip problemą įvardija tinkamai neprižiūrimus žvyrkelius, saugumą (atitvarai, nuovazos ir kt.) ar ženklumą.

Regionų skaudulys

Plungės rajono savivaldybės meras Audrius Klišonis, laikinai einantis Lietuvos savivaldybių asociacijos prezidento pareigas, teigia, kad apklausa nieko naujo neatkleidė: kelių būklė blogėja, bet tai – ne vienu metu ir ne vienos kadencijos darbas.

Pasak mero, šiuo metu nesugebame net palaikyti patenkinamos kelių būklės. „Kelias – infrastruktūros dalis, reikalinga tam, kad regioninė politika būtų funkcionali. Jeigu kelias – blogi, vaikus sunku atvežti į mokyklą ir darželį, sudėtinga ir žmonėms, kurie gyvena už 30–40 km nuo darbuvių. Tad atsiranda ir socialinių problemų“, – dėsto A. Klišonis ir priduria, kad savivaldybės bendradarbiauja su „Via Lietuva“, tačiau didžiausia kliūtis – lėšų stoka.

Finansavimo stoka mini ir asociacijos „Lietuvos keliai“ vadovas Šarūnas Frolenko, nors keliam ir skiriama daugiau lėšų. „Jei vertintume 2009–2012 m. finansavimą ir, pritaikę infliacijos koeficientą, lygintume su 2021–2024 m., pamatytume, kad pagal perkamąją galią tos sumos – labai panašios. Taigi didesnis finansavimas pastaraisiais metais iš tiesų tik pasiveja prieš 16 metų buvusį lygį. Tai – esminė priežastis, kodėl mūsų infrastruktūra yra nudėvėta“, – pabrėžia pašnekovas.

Dėmesys tiltams

Š. Frolenko atkreipia dėmesį ir į remontuojamų tiltų skaičių. Nuo 2021 m. iki dabar sutvarkyta 110 tiltų – baigtas kapitalinis

ar einamasis remontas. 2018 m. tiltų remontui buvo skirta 6,5 mln. eurų. Šiemet ši suma siekia 75 mln. eurų.

Finansavimo skirtumas – didžiulis, tačiau blogos būklės tiltų skaičius vis dar auga. „Priežastis – paprasta: iš maždaug 2 tūkst. tiltų ir viadukų didelė dalis jų yra statyta prieš 50–60 metų. Jie tiesiog pasiekė savo gyvavimo ciklo pabaigą, tad kiekvienais metais tiltų, kurie bus kritinės būklės, didės dešimtimis. Taigi, norėdami išlaikyti tą patį lygį, turėsime kasmet didinti tempą. Pavyzdžiui, 2021 m. buvo sutvarkytas 21 tiltas, šiemet – jau 38“, – dėsto Š. Frolenko.

Tiltų remontas, žinoma, labiausiai paveiks regionus – uždarus vieną ar kitą tiltą, vietos gyventojams tenka apvažiuoti jį po 15–20 km, tad didėja laiko ir finansų sąnaudos.

Stinga valios

Pasak Š. Frolenko, galime pasidžiaugti 2023–2024 m. pritrauktomis didesnėmis lėšomis. Puišius pokyčius, gerą planavimą rodo ir „Via Lietuva“. „Kita vertus, per ketverius metus neatsirado valios padidinti Kelių priežiūros ir plėtros programos (KPPP) finansavimą, ir dėl to labiausiai nukentėjo savivaldybės. Jos kaip turėjo galimybę gauti tik trečdali KPPP lėšų, taip ir gavo. Strateginiai projektai – „Via Baltica“, kelias Vilnius–Molėtai, kai kurie tiltai, privažiavimo prie poligonų keliai ir kt. – suvalgė liūto dalį ir nepaliko lėšų einamajam remontui bei savivaldybių daliai, kuri taip pat yra kritiškai būtina“, – teigia pašnekovas.

Lėšos keliam paskirstytos pagal KPPP finansavimo įstatyme nustatytas proporcijas: 67 proc. tenka valstybinės reikšmės ke-

Nemažai vairuotojų kaip problemą įvardija dažnų kelių remontą. Andriaus Ufarto (Eltos) nuotr.

liams ir kitoms kelių srities reikmėms finansuoti, 33 proc. – vietinės reikšmės keliam.

Asociacijos „Lietuvos keliai“ vadovo skaičiavimu, 2025–2028 m. realusis lėšų poreikis siekiant sutvarkyti būtinajam skaičiui tiltų, tvarkyti kelius, kurie neatitinka reikalavimų, ir vertinant reikiamą priežiūrą žiemą ir vasarą yra arti 8 mlrd. eurų. „Šiuo metu per valstybės planavimo prizmę geriausiai atveju numatyta 2,4 mlrd. eurų. Skirtumas – akivaizdus“, – pabrėžia Š. Frolenko.

Daugiau lėšų šaltinių

„Lietuvos kelių“ vadovas siūlo, kad, be KPPP fondo, lėšų šaltiniai galėtų būti elektroninė komercinio transporto apmokestinimo sistema ir naujas kelių tinklo plėtros fondas.

„Mokamų kelių tinklas turi plėstis. Dabar važiuojant sunkiasvoriu transportu mokama už 1 700 km. Šis skaičius turi pasiekti 2 200–2 500 km. Surenkamos lėšos turi visiškai padengti tinklo remonto, priežiūros, naujos infrastruktūros statybos ir panašias išlaidas, kaip yra Vokietijoje, Austrijoje, Olandijoje ir kitur. Tokiu būdu sumažintume spaudimą biudžetui. Taip pat turime sekti Lenkijos pavyzdžiu, pritaikyti jį Lietuvai ir sukurti naują plėtros fondą, kuris būtų skirtas tik naujiems statybos darbams nemokamų kelių tinklams“, – mano asociacijos vadovas ir ragina galiausiai padidinti KPPP finansavimą bei peržiūrėti savivaldybėms tenkančią lėšų dalį.

VAIKO TEISIŲ GYNĖJAI SKATINS ir vaikų, ir tėvų atsakingumą

Šiek tiek pakeitusi žinomą posakį, kad vaikai Lietuvoje žino tik savo teises, bet dažnai pamiršta pareigas, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba paskelbė pradedanti socialinę kampaniją „Žinau savo teises, todėl esu atsakingas“, kartu siekdama priminti ir tėvų pareigas.

Teodora RAŠIMAITĖ

Penktadalis mūsų šalies gyventojų mano, kad vaikai Lietuvoje žino tik savo teises ir dažnai pamiršta turimą atsakomybę. Tačiau vaiko teisių gynėjų surinkti duomenys rodo, kad suaugusiems taip pat kartais pritrūksta atsakomybės tinkamai pasirūpinti savo vaikų gerove. Todėl rugsėjo 16 d. prasidėjo socialinė kampanija „Žinau savo teises, todėl esu atsakingas“, primenanti, kad suaugusiųjų pareiga yra ugdyti vaikus ir diegti jiems atsakomybę.

„Noriu pasidžiaugti, kad mes, visa visuomenė, vis daugiau kalbame ir diskutuojame apie savo teises ir atsakomybę. Kalbėdami apie tai mes mokome savo vaikus ir patys vis labiau suprantaime savo teises ir atsakomybę, kuri kyla iš jų. Tikiuosi, kad nuo šiol ši diskusija taps dar aktualesnė“, – socialinės kampanijos pristatyme pabrėžė socialinės apsaugos ir darbo ministras Vytautas Šilinskas.

Pasak ministro, mūsų visų teisės yra neatsiejamos nuo atsakomybės, tad labai svarbu vaikams nuo pat mažens diegti atsakingumą. O visais atvejais pastebėjus ar kilus įtarimui, kad su vaiku gali būti elgiamasi netinkamai, reikėtų skambinti į Vaiko teisių liniją.

Pokalbių svarba

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos direktorės Ilmos Skuodienės teigimu, remiantis vaiko teisių gynėjų atliktais visuomenės nuomonės tyrimais, viena pagrindinių problemų, kurias žmonės išvelgia vaiko teisių apsaugos sistemoje, yra ta, kad vaikai žino tik savo teises ir dažnai pamiršta pareigas. Tokia visuomenės išvalga ir paskatino vaiko teisių gynėjus inicijuoti

socialinės reklamos kampaniją „Žinau savo teises, todėl esu atsakingas“ ir siekti skatinti diskusijas vaiko teisių ir atsakomybės tema namuose, mokyklose, būreliuose, laisvalaikio erdvėse bei visur kitur, kur vaikai leidžia laiką, bendrauja, mokosi, lavinasi.

„Labai svarbu nuolat kalbėti su vaikais apie jų teises, nes jos vaikams suteikia galimybes ir visapusiško saugumo jausmą. Tačiau lygiai taip pat svarbu vaikams priminti, kad jų teises lydi atsakomybė ir reikia ne tik žinoti apie ją, bet ir jos paisyti. Vaikai turėtų suprasti, kad pagarba kitam žmogui ir jo nuomonei, asmeninės pastangos mokytis ir tobulėti, atsakingas rūpinimasis savo sveikata, iniciatyvi pagalba tėvams namuose, draugiškas elgesys ir bendravimas – kasdieniai įpročiai ir žingsniai, kuriantys mums visiems pozityvią ir saugią socialinę aplinką“, – dėstė I. Skuodienė.

Pareigas pamiršta ir suaugusieji

Vaiko teisių gynėjai atkreipia dėmesį, kad dalis suaugusiųjų stokoja atsakomybės saugoti ir ginti vaiko teisę augti saugioje aplinkoje.

„Mūsų turimais duomenimis, kasmet įvairių formų smurtą patiria keli tūkstančiai Lietuvoje gyvenančių vaikų, o labiausiai jie nukentia artimiausioje aplinkoje, kai tėvams pritrūksta žinių ir gebėjimų, kurie padėtų su vaiku sutarti, bendrauti ir jį auklėti pasitelkiant pozityvaus elgesio modelius. Tiesa, didelė dalis visuomenės narių net neatpažįsta, kad jų žodžiai ir veiksmai vaiko atžvilgiu gali būti lygūs smurtui. Tad galbūt nežinančius, kaip empatiškai pasiekti vaiką ir jį geriau

suprasti, norinčius pasitarti dėl rūpimų situacijų ir išgirsti, kaip jas taikiai spręsti, siekiančius gauti vertingų patarimų ir pavyzdžių, kurie motyvuotų keistis kaip asmenybėms ir tėvams, suaugusiuosius kviečiu kreiptis į Vaiko teisių liniją nemokamu numeriu 0 800 10 800“, – pabrėžė Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos vadovė.

Skaudi problema

Beveik dvejus metus veikiančios Vaiko teisių linijos specialistai stebi nuolat augantį gyventojų susidomėjimą vaiko teisių ir atsakomybės tema bei norą pasitarti ar paprašyti pagalbos, kai susiduriama su sunkumais šeimose, iššūkiais ugdymo įstaigose ar išvelgiami galimi vaiko teisių pažeidimai.

Skaičiuojama, kad su konsultuojančiais vaiko teisių gynėjais jau susisiektė daugiau nei 18 tūkst. žmonių, o septintadalis jų kreipimusi virto pranešimais dėl galimų vaiko teisių pažeidimų. „Vaiko teisių ir atsakomybės tema visuomenė – tikrai aktuali ir svarbi. Mums skambina ir rašo ne tik vaikai, kurių klausimams

skiriame ypatingą dėmesį, – Vaiko teisių linijos numerį vis geriau įsimena ir suaugusieji. Sulaukiamo pačių įvairiausių kreipimųsi – nuo vaikų prašymų paaiškinti sudėtingus terminus ar rekomenduoti tėvams naudingus mokymus iki nerimo kupinų žinučių, kai pagalbos reikia čia ir dabar. Tad visa tai rodo, kad žmonės noriai sprendžia iškilusias situacijas, ieško patikimos informacijos, rūpinasi savo šeimos ir aplinkinių gerove. Tokio aktyvumo tikimės ir toliau“, – tvirtino I. Skuodienė.

Atsakomybė – visiems

Posakis „vaikai žino savo teises, bet ne pareigas“ girdėtas daugeliui. Jį galima traktuoti įvairiai, pavyzdžiui, kad vaikas savo teisėmis gali naudotis tik įvykdęs pareigas, t. y. teisės turi būti suteikiamos su sąlygomis, tik „geriems vaikams“, gal geriau būtų, jei vaikai savo teisių nežinotų, ir pan. Paklausta, ką apie tokius teiginius mano vaiko teisių gynėjai, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos direktorė atsakė, kad mūsų visuomenė – pakankamai brandi ir jau yra sutarusi, jog kiekvienas vaikas – lygiavertis visuomenės narys. Tad, pasak pašnekovės, kalbant apie teises, atsakomybę ir visą socialinę šeimoms lauką, svarbu suprasti, kad kiekvienas vaikas turi lygiai tokias pat teises ir pareigas kaip bet kuris suaugęs asmuo. Išlygos ir skirtumai čia galimi nebent dėl vaiko amžiaus, gebėjimų, raidos specifškumo ar kitų objektyvių aplinkybių.

„Derėtų atminti, kad su vaiku visais klausimais galima ir būtina kalbėtis, tartis bei ieškoti kompromisų. Kad toks bendravimo ir galimų sunkumų sprendimo

I. Skuodienė teigia, kad būtent šeimoje sukuriama vertybinis pagrindas, kurį vaikas savo elgesiu atskleidžia bet kurioje kitoje bendruomenėje. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos nuotr.

būdas būtų įmanomas, šeimoje reikėtų nuo mažens kurti pasitikėjimu grįstą ryšį, sąmoningai į šį ryšį investuoti bendro tėvų ir vaiko laiko, domėtis vaiko auklėjimo, raidos, amžiaus tarpinių ypatumais ir pan.“ – vardijo I. Skuodienė.

Sąlygos vaikams skleistis

Vaikai iš prigimties yra pozityvūs ir smalsūs, tad, pašnekovės teigimu, suaugusiųjų užduotis – užtikrinti tinkamas sąlygas šioms savybėms dar labiau stiprinti. „Vaiko vertinimas kaip gero ar blogo dėl jo poelgių nėra tinkama auklėjimo priemonė. Todėl norėčiau manyti, kad jūsų minėtos frazės yra girdimos vis rečiau. Visgi kiekviena šeima yra atskiras mažas pasaulis. Taigi apibendrinti šeimų negalėtume ir kalbėdami apie vaiko teisių ir pareigų supratimą. Tačiau vaiko teisių gynėjų atliekami visuomenės nuomonės tyrimai, kasdien patirtis bendraujant su šeimomis ir vaiko teisių pažeidimų analizė rodo sparčiai kintantį visuomenės požiūrį į vaiko teises“, – dėstė I. Skuodienė.

Kasmet didėjantis pranešimų apie galimus vaiko teisių pažeidimus skaičius taip pat patvirtina, kad esame atidesni bet kokiam netinkamam elgesiui su vaikais. Artimieji, kaimynai, gydytojai, mokytojai yra jautresni jų aplinkoje esančių vaikų emocinei būsenai, geba geriau atpažinti galimo fizinio smurto požymius ir informuoja atsakingus asmenis nedelsdami. Vaikai ir šeimos greičiau gauna pagalbą. Operatyvumas čia – itin reikšmingas.

Suprantama, kad, kintant požiūriui į vaiko teises, visuomenė vis dažniau atsisuka ir į vaiko pareigas. „Visgi priminčiau, kad būtent suaugusiųjų atsakomybė yra ne tik užtikrinti kasdienį vaikų saugumą ir visavertę aplinką, bet ir ugdyti vaikus ir diegti jiems atsakomybę, ją nuolat priminti bei patiems savo kasdieniu elgesiu rodyti pavyzdį. Pirmiausia suaugusieji – tėvai, gobėjai – turėtų mokyti ir nuolat ugdyti vaikus bei priminti jiems apie jų atsakomybę, nes būtent šeimoje sukuriamas vertybinis pagrindas, kurį vaikas savo veiksmis, bendravimu atskleidžia bet kurioje kitoje erdvėje ir bendruomenėje“, – atkreipė dėmesį vaiko teises ginančios institucijos vadovė.

VAIKO TEISĖS – be išankstinių sąlygų?

Išties nėra aišku, ką ir vaikai, ir suaugusieji turi omenyje kalbėdami apie vaiko teises, nes teisiškai jos viso labo tėra vadinamosios specifinės žmogaus teisės, suteikiamos nepriklausomai nuo aplinkybių. Reikia tikėtis, kad vaiko teisių gynėjų inicijuota kampanija paskatins diskusijas ir įsivyras aiškesnė vaiko teisių samprata..

Teodora RAŠIMAITĖ

Vaiko teisių sąvoka – palyginti nauja. Nors apie žmogaus teises buvo kalbama nuo XVIII a., apie vaiko teises pradėta mąstyti tik XIX–XX a. Iš pradžių diskusijos apie vaiko teises buvo labiau orientuotos į apsaugos teises, pavyzdžiui, vaikų darbo draudimą, o ne tokią koncepciją, kad vaikai turi teisę į savo, kaip lygateisių pasaulio piliečių, teises.

Antrojo pasaulinio karo žiaurumai paskatino sukurti tarptautinį žmogaus teisių reglamentavimo būdą. 1948 m. Jungtinės Tautos priėmė Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją, o 1959 m. – Vaiko teisių konvenciją. Iki tol ilgus amžius vaikai nebuvo teisės subjektai, buvo laikomi tėvų nuosavybe, kurią galima perduoti ar net nužudyti, nes tai nebuvo laikoma žmogžudyste.

Daugybę amžių vaikai buvo pačioje socialinės skalės apačioje – laikyti, kad teisę į žmoniškųjų poreikių tenkinimą jie užsitarnaus tik sulaukę pilnametystės, jei apskritai sulauks. Istoriniai duomenys rodo, kad vaikai ne tik buvo laikomi nereikšmingais – su jais taip pat buvo blogai elgiamasi. Galbūt iš ilgos tokio požiūrio į vaikus istorijos yra kilusi koncepcija, kad vaiko teisės nėra prigimtinės, jas reikia užsitarnauti „geru elgesiu“.

Teisė į išlikimą

Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija – pagrindinis tarptautinis dokumentas, kuriame išvardytos visos vaiko teisės – pilietinės, politinės, socialinės, ekonominės ir kultūrinės. Paprastaiariant, ši konvencija – tai

tarptautinis pasaulio valstybių susitarimas, ko reikia vaikams, kad jie augtų sveiki ir laimingi, būtų saugūs, galėtų aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime, o prireikus gautų visą reikiamą pagalbą.

Vaiko teisės apima vaiko teisę į išlikimą ir gyvenimą, į visapusišką ir pilnutinį vystymąsi, į apsaugą nuo visų smurto formų, teisę išreikšti savo nuomonę ir būti išgirstam, dalyvauti priimančioms svarbioms sprendimams. Vaiko teisės užtikrina, kad vaikas turi būti gerbiamas lygiai taip pat, kaip suaugęs asmuo, kad vaikas yra savarankiškas žmogus, kuriam priklauso tokios pat teisės kaip ir suaugusiajam, tik jam reikia tam tikros suaugusiųjų pagalbos ir papildomos apsaugos dėl to, kad jis auga ir vystosi.

Pabrėžtina, kad vaikams turi būti garantuojama teisė gauti išsimokslinimą, žinoti savo tėvus ir bendrauti su jais, būti apgintam nuo bet kokie pobūdžio smurto, gyventi visavertį gyvenimą, turėti savo nuomonę, asmeninį gyvenimą, neliečiamybę ir laisvę, vartoti gimtąją kalbą, naudotis savo kultūra ir kt.

Pagarba – ir tėvams

Vaiko teisių konvencija užtikrina, kad, atsižvelgiant į tai, jog vaikas auga ir vystosi, jo apsaugai ir priežiūrai būtų skiriamas ypatingas dėmesys. Taip pat konvencija įpareigoja valstybes skirti visus savo turimus išteklius, kad būtų užtikrinta vaikystės apsauga, tinkamos sąlygos vaikų grovei.

Ši konvencija – tai aiškios gai-

rės valstybėms, ką konkrečiai jos turi padaryti, kad užtikrintų tinkamas sąlygas vaikams augti ir gyventi. Tai yra aiškus pripažinimas, kad kiekvienas vaikas, nepriklausomai nuo jokių skirtumų ar ypatumų, yra svarbus, turi teisę į geriausias įmanomas gyvenimo sąlygas bei reikiamą paramą.

Kartu Vaiko teisių konvencija pripažįsta šeimos svarbą vaiko gyvenime. Joje nurodyta, kad valstybės privalo gerbti tėvus ar kitus vaikais besirūpinančius asmenis ir jų teises, taip pat tėvų pasirinkimą vienaip ar kitaip auklėti vaiką, jei tai nepažeidžia geriausių vaiko interesų.

Turime elgtis atsakingai

Kaip rašoma Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos parengtoje atmintinėje vaikams, vaiko teisės ir Vaiko teisių konvencija nėra leidimas vaikui elgtis taip, kaip jis nori, pavyzdžiui, sukeliant grėsmę sau ar aplinkiniams, žeminant ar kokiu nors būdu skriaudžiant kitą asmenį, nesvarbu, ar tai būtų vaikas, ar suaugęs asmuo. Tai taip pat nėra leidimas nesilaikyti namų, šeimos ar mokykloje, kitoje aplinkoje galiojančių taisyklių.

Atkreipiamas dėmesys, kad nėra nė vienos vaiko teisės, kuri leidžia vaikams, pavyzdžiui, grubiai kalbėtis su tėvais ar mokytojais, skaudinti ar smurtauti prieš kitus vaikus ir suaugusiuosius, nesimokyti ar nesitvarkyti namuose. Primenama, kad kiekvienas šalia mūsų esantis žmogus – tiek vaikas, tiek suaugusysis, nesvarbu, kas jis būtų, – turi tokias pačias teises ir mūsų teisės veikia tik tiek, kiek nepažeidžiame kito žmogaus teisių ir laisvių. Todėl turime elgtis pagarbiai, sąžiningai, atsakingai, nenaudoti smurto.

Kiekvienas vaikas, nepriklausomai nuo jokių skirtumų ar ypatumų, yra svarbus ir turi teisę į geriausias įmanomas gyvenimo sąlygas bei reikiamą paramą

Ramūnas Karbauskis: „Valstybės vairą turėtumėte patikėti „valstiečiams“. Kodėl?“

Šiandien tikriausiai daugiausia nei bet kada galime kalbėti apie neigiamus procesus valstybėje, valdžios klaidas ir nusikaltimus, tačiau Jūs ir taip viską puikiai matote ir patiriate. Bet yra gera žinia, kad viskas gali pasikeisti į gera. Ir tai yra Jūsų rankose!

Kodėl Seimo rinkimuose kviečiu rinktis Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungą?

Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos bei Igno Vėgėlės jungtinis sąrašas yra unikalus ne tik kompetencijomis, bet ir dėl mūsų komandos darbų prognozuojamumo. Mūsų žmonės nuoseklūs darbuose, nesiblaško ir neišsižada vertybių, požiūrio į tradicinę šeimą. Tad su „valstiečiais“ viskas aišku ir paprasta – jie dirbs nuosekliai, vadovausis aiškėmis ir absoliučiai Lietuvos gyventojų daugumai priimtinais vertybėmis. Nesitaikstys su korupcija. Jeigu pamenate mus 2016–2020 m. kadencijoje – tuo metu nebuvo nė vieno korupcijos skandalo! Mes įrodėme, kad ateiname dirbti rimtai ir atsakingai savo šaliai.

„Valstiečių“ komanda nedidins mokesčių žmonėms, vietoje to atkurs ekonominius santykius su Kinija. Negašdins karu, netampys po teismus kitokią nuomonę turinčiųjų. Pasirūpins, kad valstybės sektorius tarnautų žmonėms, o ne atskiriems klanams, sugrąžins „Ignitį“ į valstybės rankas, kas reikš, kad pigs energijos kainos. Steigs valstybinį banką, kuris rūpinsis Lietuvos regionų plėtra. Neratifikuos Stambulo konvencijos, bet visus įstatymus vertins per jų palankumą šeimoms ir demografinėi situacijai gerėti prizmę. Mes esame numatę Seime steigti Šeimos komitetą, kuriame bus vertinamas teisėkūros palankumas šeimai, jos aplinkai, šeimos narių galimybėmis dirbti, studijuoti ar oriai jaustis senatvėje. „Valstie-

čiai“ įsteigs 13-ąją pensiją. 2 pakopos pensijų fondų pinigus leis atsiimti ir nutraukti kaupimo sutartis, sudarys galimybes pensijai papildomai kaupti SODROJE. Ir kas labai nauja Lietuvoje – kiekvienam naujagimiui ir vaikui, gimusiam nuo 2020 m., paskirs 10 tūkst. eurų vertės Lietuvos ateities investicinio fondo vienetų. Šio fondo investicinė grąža bus išmokama asmeniui sulaukus 65 m. ir kitais įstatyme numatytais atvejais, pavyzdžiui, studijų pradžia, vestuvės, sunki liga, nedarbingumas ar kt.

„Valstiečiai“ didins vaiko pinigų. Šeimoms, kurios turi keturis ir daugiau vaikų, kompensuos 50 procentų papildomo arba daugiaviečio automobilio įsigijimo išlaidų, vieną iš tėvų atleis nuo GPM. „Valstiečiai“ atgaivins ir plėš pirmojo būsto

jaunoms šeimoms programą ir teiks valstybės garantijas paskoloms būstui įsigyti. Įves lengvatinį PVM tarifą pirmo būtinumo maisto produktams. Garantuos nemokamas bakalauro studijas. Jau 2020 m. pabaigoje buvome biudžete numatę milijonus eurų tokioms studijoms, tačiau naujai išrinkta valdžia pinigus išskirstė kur kam. Griežtai kovosime su narkotikų plitimu mokyklose ir narkotikų pasiekiamumu vaikams. Bausmės narkotikų pardavėjams, pedofilams ir kitiems, kurie nusikals prieš vaikus, tik griežtės. Rūpinsimės mokyklų tinklu regionuose, nebus uždaryta nė viena mokykla. Rūpinsimės Lietuvos keliais ir kita infrastruktūra, kuri tarnauja Lietuvos žmonėms. Kiekvienas pilietis turi gauti sveikatos, švietimo, kultūros, socialines paslaugas

kuo arčiau namų. Rajonuose išliks poliklinikos, bibliotekos, mokyklos. Padėsime žmonėms susikurti darbo vietą, užsiimti nedideliu verslu.

Mažinsime skurdą ir nelygybę. Saugosime gamtą. Remsime žemdirbius, kad juos pasiektų tinkamos Europos Sąjungos išmokos, o mus – sveiki ir Lietuvos ūžauginti produktai.

Iš kur pinigai?

Nė neabejoju, kad dabartinės valdžios atstovai mus vadins populistais ir sakys, kad žadame tai, ko neįmanoma įgyvendinti. Aš turiu tokiam kaltinimui tik vieną atsakymą-klausimą – o kam tada reikalinga valdžia, jei ji negali pasirūpinti savo šalies piliečiais? Mes neseksime dabartinės valdžios pavyzdžiu, nešvaistysime valstybės lėšų. Pasirūpinsime, kad visas šalies biudžetas būtų įvertintas kompetentingų specialistų, kurie atliks tyrimus, kaip buvo panaudoti mokesčių mokėtojų pinigai. Neabejoju, kad yra daugybė landų, per kurias ištekėjo milžiniškos sumos. Tos landos turi būti užkamšytos. Niekas šiandien Lietuvos žmonėms tikrų skaičių viešai nepasakys, bet per trejus metus Lietuva galėjo netekti milijardų eurų vien dėl santykių su Kinija sugadinimo. Sprendimus dėl Kinijos Lietuva priėmė neatsiklaususi ir neatsižvelgusi į bendrą Europos Sąjungos poziciją dėl ekonominio bendradarbiavimo. Lietuvos investicinis klimatas smuko dėl netinkamų valdžios sprendimų, nuolatinių gąsdinimų. Kas norės investuoti ir prisidėti prie šalies, kurią tuoj, anot valdžios, sunaikins karas? Lietuvoje su investicijomis liko tik tikri Lietuvos patriotai ir tie, kurie tiki blaviu protu.

Mes ateiname kurti valstybę, o ne jos griauti, kas, deja, buvo daroma visus šiuos kevertierius metus. Tad tikime, kad viskas bus gerai, jei mums deleguosite pasitikėjimo mandatą spalio 13 dieną!

**MŪSŲ TĖVYNĖ –
MŪSŲ ATSAKOMYBĖ!**

Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos sąrašas NR. 8

Nuo rugsėjo vidurio visos Vokietijos sienos yra kontroliuojamos griežčiau nei iki šiol. Berlynas paskelbė apie įvedamą visuotinę pasirinktinę kontrolę, kuri turėtų galioti artimiausią pusmetį. Tai reiškia, kad į pasienio ruožus gražinami kontrolės punktai, kuriuose pareigūnai pasirinktinai tikrins asmenis ir transportą, įvažiuojantį į šalies teritoriją. Berlynas jau pažadėjo pasistengiantis padaryti viską, kad prie sienų nesudarytų eilės. Kita vertus, nuosekliai laikomasi pozicijos, kad papildomos kontrolės priemonės dabar yra būtinos.

Vokietija priklauso Šengeno zoni. Kaip žinome, tarp šios zonos šalių panaikinta tarpusavio sienų kontrolė. Pati Šengeno susitarimo idėja grindžiama siekiu užtikrinti laisvą prekių ir asmenų judėjimą tarp Europos ekonominės zonos šalių. Tačiau dabar dalis šių valstybių susiduria su papildomais iššūkiais, tarp jų – nelegalių produktų (pavyzdžiui, narkotinių medžiagų) kontrabanda, nelegali migracija, terorizmo grėsmė.

Koordinuoja veiksmus

Berlynas pabrėžia, kad dabar įvesta papildoma kontrolė nepažeidžia Šengeno susitarimo. Teigiama, kad tai nėra visuotinės kontrolės gražinimas ir sienos uždarymas.

Vokietijos vidaus reikalų ministrė Nensi Fezer sakė, kad kontrolė bus išmani. Ji taip pat patikino, kad dabartiniai sprendimai nėra nukreipti prieš Europos vieningumą ir bendrą politiką. „Mes nepriimame vienašališkų sprendimų, kurie kenktų Europai, veikiamame glaudžiai koordinuodami savo veiksmus su kaimynais“, – sakė ji.

Rugsėjo viduryje įvesta papildoma patikra iš esmės yra dar vienas Vokietijos žingsnis, siekiant labiau kontroliuoti atvykstančių žmonių srautus. Teigiama, kad pasirinktinė kontrolė įvesta prie sienos su Prancūzija, Danija, Belgija, Nyderlandais ir Liuksemburgu. Tokią kontrolę prie sienos su kitais kaimynais – Austrija, Šveicarija, Lenkija ir Čekija – Berlynas vykdo jau nuo praeitų metų spalio.

Reakcija į išpuolius

Šiuo metu įvesta kontrolė, apimanti visą Vokietijos sieną, tu-

VOKIETIJA SUSIRŪPINO MIGRACIJOS KONTROLE

Berlynas nusprendė skirti daugiau dėmesio asmenims, įvažiuojantiems į šalies teritoriją. Tokia tendencija matoma ir kitose Europos Sąjungos (ES) šalyse – laisvas asmenų judėjimas, svetingas prieglobstis jau per dažnai panaudojamas piktam.

Viktoras DENISENKO

Laisvas asmenų judėjimas Šengeno erdvėje tampa Europos praeiksmu. EPA-Eltos nuotr.

rėtų galioti mažiausiai pusmetį, tačiau prognozuojama, kad vėliau tas laikotarpis gali būti pratęstas. Kalbama ir apie tai, kad toks Berlyno sprendimas susijęs ir su politine situacija šalyje, ir su visuomenę kankinančiomis baimėmis.

Vokietijos sprendimus labai paveikė keli teroro išpuoliai, kuriuose figūravo į šalį atvykę migrantai. Pastarasis išpuolis buvo surengtas rugpjūčio pabaigoje Zolingen mieste. Tada vyriškis, apsiginklavęs peiliu, užpuolė festivalio, skirto miesto įkūrimo jubiliejui, dalyvius. Per išpuolį žuvo du vyrai ir viena moteris, dar aštuoni festivalio dalyviai patyrė sužalojimų.

Po šio išpuolio buvo sulaukytas pabėgėlis iš Sirijos. Vyriškis buvo paprašęs prieglobsčio Bulgarijoje, o vėliau nelegaliai atvyko į Vokietiją. Žiniasklaida sužinojo, kad įtariamasis turėjo būti gražintas į Bulgariją dar 2023 metais, bet pasislėpė nuo migracijos tarnybos. Svarbu ir tai, kad atsakomybę už teroro išpuolio Zolingen organizavimą prisiėmė „Islamo valstybės“ teroristinė organizacija.

Pirmasis žingsnis

Mąstyti apie priemones, kuriomis galima būtų kontroliuoti migraciją, verčia ir politinė situacija Vokietijoje. Pavyzdžiui, rugsėjo pradžioje vietiniuose rinkimuose Saksonijos ir Tiuringijos regionuose reikšmingą rezultatą pademonstravo radikali dešinė partija „Alternatyva Vokietijai“. Nėra didesnių abejonių, kad minėtos politinės jėgos palaikymas visų pirma susijęs su augančiu visuomenės nepasitenkinimu tradicinėmis politinėmis jėgomis ir ypač valdančiaisiais socialdemokratais su kancleriu Olafu Šolcu priešakyje.

Verta paminėti ir tai, kad griežtesnė sienų kontrolė yra tik vienas iš žingsnių. Vokietijoje diskutuojama ir apie kitus galimus sprendimus. Pavyzdžiui, dvi opozicinės krikščioniškosios partijos – Krikščionių demokratų sąjunga ir Krikščionių socialinė sąjunga – siūlo įvesti kvotas, kiek iš viso per metus Vokietija gali nagrinėti prašymų dėl prieglobsčio. Siūloma, kad tokių priimamų nagrinėti prašymų skaičius neviršytų 100 tūkstančių. Tai būtų gana reikšmingas ap-

ribojimas, nes, pavyzdžiui, pernai Vokietijoje buvo pateiktas 351 tūkst. prieglobsčio prašymų.

Vokietija ne viena

ES nėra labai patenkinta Vokietijos sprendimu įvesti pasirinktinę patikrą prie savo sienų, nes tai prieštarauja jau minėtai europinei laisvo žmonių ir prekių judėjimo idėjai. Kita vertus, Briuselis greičiausiai susilaikys nuo kokių nors rimtesnių žingsnių. Dar daugiau – tai, kas vyksta Vokietijoje, savotiškai atspindi europines tendencijas. Nors vienos valstybės (pavyzdžiui, Lenkija ir Austrija) kritikuoja Berlyno sprendimą, kitos (pavyzdžiui, Vengrija) jam pritaria. Manoma, kad Vokietija gali sulaukti ir dar vienos sąjungininkės – Prancūzijos, kuri išgyvena audringą politinį laikotarpį. Rugsėjo pradžioje pagaliau buvo paskirtas naujas šios šalies ministras pirmininkas. Juo tapo patyręs politikas Mišelis Barnjė. Nors jis pats atstovauja Respublikonų partijai, asmeninės M. Barnjė pažiūros turi tam tikrų radikalių elementų. Taigi šiuo klausimu jis gali tikėtis kraštutinio dešiniojo „Nacionalinio susivienijimo“ palaikymo. Pastaroji politinė jėga užėmė trečiąją vietą vasarą vykusiuose priešlaikiniuose rinkimuose į Prancūzijos parlamentą.

Iššūkis visai Europai

„Nacionaliniam susivienijimui“ ypač gali imponuoti naujo ministro pirmininko pozicija dėl migracijos ir migrantų. M. Barnjė kova prieš nelegalią migraciją išskyrė kaip pirmą savo politinės programos prioritetą. „Toks jausmas, kad mūsų sienos – kaip sietas, kad migracijos srautai nėra kontroliuojami. Mes tai pakeisime“, – žadėjo jis viename pirmųjų interviu po to, kai tapo žinoma apie jo paskyrimą Prancūzijos ministru pirmininku.

Apibendrinant galima kalbėti apie tam tikrą aiškiai matomą tendenciją. Panašu, kad Europos atvirumas kenčia dėl jį lydinių negatyvių procesų. Beveik visos ES šalys – ne tik Vokietija ar Prancūzija – pradeda svarstyti, kaip rasti aukso vidurį, t. y. nežlugdant atviros Europos idėjos išsaugoti europinę tapatybę ir užtikrinti saugumą. Pripažįstama, kad tai yra nemenkas iššūkis.

PENSIJOS AUGS. Klausimas – kiek?

Finansų ministerija prognozuoja ekonomikos augimą, o kartu su juo – pensijų didėjimą. Tiesa, norint sumažinti skurdą ir socialinę atskirtį, pensijas reikėtų didinti smarkiau, nei auga darbo užmokestis.

Ivona JAROSLAVCEVIENĖ

Finansų ministrė Gintarė Skaistė, pristatydamą Ekonominės raidos scenarijų, pagal kurį vėliau rengiamas kitų metų biudžetas, teigė, kad ateinančiais metais senatvės pensijos turėtų augti ne mažiau kaip 10 proc. Apie būtinybę kelti pensijas kalba ir Prezidentas Gitanas Nausėda. Pasak šalies vadovo vyriausiosios patarėjos Irenos Segalovičienės, G. Nausėdos prioritetas šioje Seimo rudens sesijoje yra skurdo ir socialinės atskirties mažinimas, o šeimų stiprinimo ir pensijų kėlimo politika – Prezidento artimiausios veiklos kryptys, be to, pensijos turi kilti sparčiau negu darbo užmokestis.

Pensijų klausimas – ypač aktualus prieš rinkimus, tad jį mieliai gvildena ir kandidatai į Seimą. Visgi kokio iš tiesų pensijų augimo galime tikėtis, kiek jis bus tvarus ir ar verta imtis permainingų iš esmės?

Kopiame į kalną

Finansų ministerija paskelbė naujausias ekonomikos prognozes: Lietuvos ekonomika šiemet augs sparčiau, nei prognozuota birželį, – 2,3 proc., o 2025-ųjų prognozė nekinta – numatomas 2,9 proc. augimas. Birželį skelbta šių metų bendrojo vidaus produkto augimo prognozė siekė 2,1 proc. Ministrės G. Skaistės teigimu, atnaujintas Ekonominės raidos scenarijus leidžia skelbti šiek tiek pozityvesnes žinutes nei vasaros pradžioje. Ekonomika auga sparčiau, vidutinė metinė infliacija – mažesnė, nei prognozuota, darbo rinka išlieka atspari.

Prognozuojama, kad atlyginimai šiais metais augs vidutiniškai 10,1 proc. (birželį prognozuota 9,5 proc.), kitąmet – 7,6 proc. (6,4 proc.) ir toliau stiprins gyventojų perkamąją galią. Nedarbo ly-

gis šiemet turėtų siekti 7,3 proc. (birželio prognozė – 7,2 proc.), kitąmet – 7,1 proc. ir vidutiniu laikotarpiu nuosekliai mažėti.

Pensijų augimas viršys infliaciją

Ministerijos parengtas Ekonominės raidos scenarijus iš tiesų yra svarbus. „Šis Ekonominės raidos scenarijus išskirtinis tuo, kad jo pagrindu rengiamas 2025 m. valstybės biudžeto projektas, skaičiuojamos valstybės biudžeto pajamos ir kiti rodikliai“, – atkreipė dėmesį finansų ministrė.

Taigi nuo šio scenarijaus iš esmės priklausys ir galimas pensijų augimas kitąmet. Dabar galiojantis Socialinio draudimo pensijų įstatymas numato, kad senatvės ir kitos pensijos kasmet yra indeksuojamos, t. y. keliamos tam tikru dydžiu, kuris yra susietas su visų šalies darbuotojų darbo užmokesčio fondo pokyčiu. Kuo daugiau žmonių dirba ir kuo didesni jų atlyginimai, tuo didesnis darbo užmokesčio fondas ir tuo daugiau didinamos pensijos. Jos keliamos taip pat atsižvelgiant į „Sodros“ biudžetą (pajamas ir išlaidas), vyresnių gyventojų skurdo rizikos lygį bei vidutinės pensijos ir vidutinės algos santykį.

Pasak G. Skaistės, galutiniai skaičiai paaiškės tuomet, kai bus parengtas valstybės biudžeto projektas. Tačiau įvertinus darbo užmokesčio fondo augimą skaičiuojama, kad ateinančiais metais senatvės pensijos turėtų augti ne mažiau kaip 10 proc. „Man atrodo, kad toks augimas – tikrai gana didelė paspirtis, nes vidutinė metinė infliacija kitais metais sieks apie 2,5 proc. Taigi pensijų augimas keletą kartų viršys infliacijos rodiklius“, – pabrėžė ministrė.

Augo ir augš

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija dar pavasarį pateikė prognozes, kad jau 2027 m. vidutinė senatvės pensija sudarys 54 proc. vidutinio šalies darbo užmokesčio, o vidutinė senatvės pensija turint būtinąjį stažą – 58 proc. vidutinio šalies darbo užmokesčio į rankas.

„Sodros“ duomenimis, vidutinė socialinio draudimo senatvės pensija 2024 m. rugpjūtį siekė 598 eurus, vidutinė socialinio draudimo senatvės pensija turint būtinąjį socialinio draudimo stažą – 640 eurų. 2023 m. vidutinė senatvės pensija padidėjo nuo 483 iki 539 eurų, t. y. 56 eurai, o vidutinė senatvės pensija turint būtinąjį stažą – nuo 513 iki 574 eurų, t. y. 61 euru.

2022 m. pensijos buvo didintos du kartus: sausį ir liepą. Bendras pensijų augimas siekė 16–17 proc., t. y. vidutinė senatvės pensija padidėjo nuo 413 iki 483 eurų (70 eurų), o vidutinė senatvės pensija turint būtinąjį stažą – nuo 441 iki 513 eurų (72 eurai). 2021-aisiais pensijos ūgtelėjo vidutiniškai apie 10 proc.

Didėjimas – nepakankamas

Vilniaus universiteto profesorius, ekonomistas Romas Lazutka pabrėžia, kad jeigu kyla atlyginimai, didėja ir „Sodros“ pajamos. „Iki šiol vis buvo prognozuojama, kad atlyginimai augs mažiau, nei augdavo iš tiesų. Ir tas augimas tęsiasi, tad sąlygos – palankios, ypač „Sodrai“. Finansų ministerija skaičiuoja, kad pensijos didės mažiausiai 10 proc., ir šis pokytis – labai realus. Net ir tuo atveju, jeigu atlyginimai augtų lėčiau, „Sodroje“ yra gana didelis rezervas, nes keletą metų biudžetas buvo perteklinis. Taigi, pagal „So-

Nors ir auga, pensijos niekaip nepasiekia adekvatumo lygio. Dainiaus Labučio (Eltos) nuotr.

dros“ pajamas, pensijos galėjo būti didinamos dar labiau, bet to nebuvo daroma, nes valstybės biudžetas buvo deficitinis, – aiškina pašnekovas. – Tačiau jei neklups neramumai, pavyzdžiui, krizė, realu, kad pensijos augtų ir toliau.“

Pensijos didėja jau kurį laiką, bet ar tai lemia, kad pensininkų patiriamas skurdas mažėja? „Šiuolaikinėse visuomenėse reikia žiūrėti ne į absoliutų, o į santykinį skurdą. Kitaip sakant, reikia lyginti su vidutiniškai gyvenančiais žmonėmis. Pensijos augo nuo Sauliaus Skvernelio Vyriausybės laikų, tuo pat metu augo ir atlyginimai. Taigi pensininkų padėtis, lyginant su dirbančiais gyventojais, negerėja. Tiksliau, gerėja visų padėtis, bet pensininkų – nepakankamai sparčiai, todėl kasmet fiksuojama nuo 35 iki 40 proc. skurstančių, t. y. negalinčių gyventi taip, kaip priimta visuomenėje, pensininkų“, – dėsto prof. R. Lazutka.

Populizmas ir realybė

Pasak pašnekovo, jeigu atelytų pensijos kils 10 proc. ir tiek pat augs atlyginimai, padėtis nesikeis. „Reikia, kad pensininkų pajamos augtų sparčiau nei dirbančiųjų, tuomet pensininkų skurdas mažės. Anksčiau panašiai atsitiko su vaikų skurdu. Seniau jis buvo daug labiau paplitęs nei suaugusiųjų, bet vaiko pinigų įvedimas, spartus minimalios mėnesinės algos didinimas labai padėjo šeimoms, kurios mažiau uždirbo, bet augino daugiau vaikų. Jų padėtis pagerėjo, tad vaikų skurdo lygis gerokai sumenko“, – atkreipia dėmesį ekonomistas.

Prof. R. Lazutkos teigimu, kai algų augimas siekia 10 proc., tuomet pensijos turėtų augti

15 proc. Taip per kelerius metus pensininkų padėtis imtų realiai gerėti.

Seimo rinkimuose dalyvaujančios partijos stengiasi atkreipti rinkėjų dėmesį ir pelnyti prielankumą. Taigi pensijų didinimo korta ir vėl metama. Kaip įvertinti, kiek realūs yra pažadai? „Taip, partijos žada įvairius dalykus, pavyzdžiui, ne tik didesnes pensijas, bet ir tryliką pensiją, nors tai skamba populistiskai. Vis dėlto tokios prognozės kaip 800 eurų siekianti pensija yra labai realios. Tik svarbu ne vien žadėti, kad pensijos augs, bet ir aiškinti, kaip tai bus pasiekta“, – pabrėžia pašnekovas.

Įspėjimų – ne vienas

Į pensijų dydžio adekvatumą beda ir Europos Komisija. Šiemet Lietuvai skirtoje ekonominių ir socialinių iššūkių ataskaitoje nurodoma, kad rekomenduojama didinti senatvės pensijų adekvatumą, tuo pat metu užtikrinant pensijų sistemos tvarumą. Mūsų mokesčių ir išmokų sistemos poveikis mažinant skurdą ir pajamų nelygybę išlieka mažas. Vyresnių asmenų ir kitų labiau pažeidžiamų visuomenės grupių skurdo ir socialinės atskirties rizikos lygis išlieka reikšmingai aukštesnis nei Europos Sąjungos, o pajamų nelygybės lygis Lietuvoje ir toliau vertinamas kaip kritinis. Senatvės pensijų lygis mūsų šalyje, palyginti su žmonių pajamomis prieš pensiją, yra vienas žemiausių bendrijoje, o vidutinė pensija 2023 m., nepaisant didėjimo pastaraisiais metais, išliko žemiau skurdo rizikos lygio.

Priekaištų Lietuvai turi ir Tarptautinis valiutos fondas. Po fondo misijos mūsų šalyje jos vadovas Borcha Grasija pabrėžė, kad, atsižvelgiant į augančias Lietuvos išlaidas ir senėjančią visuomenę, reikia pensijų sistemos reformos. Atkreiptas dėmesys, kad iki 2030 m. dirbančiųjų skaičius sumažės nuo 1,8 iki 1,3 mln., tad vis mažiau gyventojų turės padengti išlaidas, kurias lems išmokos į pensiją išėjusiems asmenims. „Tai turės didžiulį spaudimą pirmajai pensijų sistemos pakopai, todėl atitinkamai ir antrajai. Mūsų nuomone, idealiu atveju dalyvavimas antroje pakopoje turėtų būti privalomas, o anksčiau iš jos pasitrauk-

ti būtų galima tik išimtinėmis aplinkybėmis“, – dėstė B. Grasija.

Stinga nuoseklumo

Antroji pensijų sistemos pakopa – tai savanoriškas kaupimas pensijų fonduose, skatinamas valstybės. Ji buvo įsteigta tam, kad žmogus su valstybės paskata galėtų sukaupti papildomą pensiją. Kitaip sakant, išėjęs į pensiją gautų didesnes išmokas nei vien iš „Sodros“.

Vis dėlto ir čia stinga nuoseklumo. Konstitucinis Teismas dar kovą nusprendė, kad Pensijų kaupimo įstatymas nenumato galimybės gyventojui nutraukti pensijų kaupimo sutartį dėl svarbių priežasčių, o tai prieštarauja Konstitucijai. Pasak Konstitucinio Teismo, gyventojams dėl svarbių priežasčių turėtų būti leidžiama nutraukti kaupimą anksčiau laiko. Po šio sprendimo pasipylė įvairūs siūlymai, kaip keisti sistemą: nuo išskirtinių atvejų įteisintimo iki visiškos laisvės pasitraukti iš antrosios pakopos ir atsiimti sukauptus pinigus.

Lietuvos banko valdybos pirmininko Gedimino Šimkaus manymu, neturi egzistuoti atviros sukauptų lėšų išmokėjimo galimybės, išskyrus kritinius atvejus. Pasak jo, kaupimas antrosios pakopos pensijų fonduose yra pensijų sistemos dalis ir turi numatytą tikslą. G. Šimkus tvirtina, kad, žvelgiant į blogėjančias Lietuvos tendencijas, sudėtinga įsivaizduoti, kaip būtų galima padidinti pensijų pakeitimo normas be šios sistemos stiprinimo. Lietuvos banko valdybos pirmininkas siūlo kalbėti ir apie valstybės valdomo antrosios pakopos pensijų fondo poreikį. Neva

tai didintų pasitikėjimą kaupimo sistema ir galėtų paskatinti dalyvauti joje. Tiesa, Premjerė Ingrida Šimonytė skeptiškai vertina tokią idėją, o finansų ministrė G. Skaistė mano, kad idėja yra svarstyti, tačiau diskusijos apie tai turėtų vykti „ateinančios politinės daugumos kontekste“.

Kaupimas turi būti savanoriškas

Prof. R. Lazutkos nuomone, kaupimas antrosios pakopos pensijų fonduose turi būti visiškai savanoriškas, o valstybės parama, kitaip sakant, mokesčių mokėtojų pinigai, kuriais prisidedama prie kaupimo, nėra sąžiningas būdas skatinti investuoti į antrąją pensijų sistemos pakopą – privačius pensijų fondus. „Juk kolega, kuris papildomai nekaupia pensijai, neturi primokėti prie kito kolegės, kuris kaupia, būsimosios pensijos. Kalbama, kad galėtų prisidėti darbdaviai, tačiau jeigu priversime įstatymu tai daryti, jie priešinsis, o galiausiai tiesiog nekels atlyginimų“, – įsitikinęs pašnekovas.

Ekonomisto manymu, reikėtų stiprinti „Sodrą“, nes būtent šis mechanizmas ir funkcionuoja, ir funkcionuos. O valstybės dabar skiriamos lėšos, kuriomis prisidedama prie kaupimo antrosios pakopos pensijų fonduose, galėtų būti tas šaltinis, iš kurio būtų galima labiau padidinti dabartinių pensininkų pensijas.

Pasak prof. R. Lazutkos, kalbėjimas apie ateitį, visuomenės senėjimą yra tam tikras būdas nusukti žvilgsnį nuo dabartinių problemų. „Kalbos, kad vėliau bus blogiau, užliūliuoja tiek pačius vyresnius žmones, tiek jau-

nimą, kad jie galvotų, kas bus po 30–40 metų, bet dabartiniai pensininkai to laiko nesulauks – mirs skurde taip ir nepamąstę geresnio gyvenimo. Ir tas visuomenės nuteikimas nėra geras, bet suprantame, kad interesą išlaikyti antrąją pakopą rodo privačių fondų valdytojai, juk tai yra verslas“, – dėsto ekonomistas.

Pokyčiai – neišvengiami

Prof. R. Lazutka prognozuoja, kad antrosios pensijų sistemos pakopos pokyčiai – neišvengiami. „Reikės keisti sistemą dėl Konstitucinio Teismo sprendimo, be to, atsiranda įvairių siūlymų, pavyzdžiui, iš Prezidentūros. Jau prieš keletą metų sakiau, kad sistema yra žlugusi, todėl ją teks keisti, juolab kad tai rodo ir kitų šalių patirtys“, – teigia pašnekovas.

Ekonomistas atkreipia dėmesį, kad jau dabar yra žmonių, kurie kaupė 20 metų, sulaukė senatvės ir nėra patenkinti rezultatais. „Girdime kalbų, kad tas laikas – nepakankamas, tačiau tie 20 metų parodė, jog žmonės papildomai gauna po 30 ar 60 eurų. Anuitetai – neindeksuojami, tad gaunama po tuos 30 ar 60 eurų trejus metus iš eilės, o kainos per tą laiką juk gerokai pakilo. „Sodros“ pensijos tuo metu auga. Ir žmonės tai mato. Taigi klausimas turės būti sprendžiamas – teks, pavyzdžiui, numatyti ilgesnį nemokėjimo į fondus periodą. Dabar jis siekia vos metus“, – teigia prof. R. Lazutka ir priduria, jog ir pasiimti pinigus turės būti lengviau, teks numatyti išimtis.

„Kas nori, tegul kaupia antrosios pakopos fonduose. Tiems, kurie negali kaupti šiuo metu, turi būti leista nekaupiti, kol vėl norės tai daryti. Nereikia ir automatinio įtraukimo kaupti, nes asmuo gali nepastebėti ir bus įtrauktas į sistemą“, – pabrėžia pašnekovas.

Pasak ekonomisto, senėjant visuomenei, teks geriau finansuoti „Sodros“ sistemą, tad mokesčių, tikėtina, reikės mokėti daugiau. Juo labiau kad lėšų reikės ir sveikatos apsaugai, ir krašto apsaugai, ir švietimui. „Jeigu dirbančių žmonių bus mažiau, kelių dėl to nesumažės ir jų priežiūrą vis tiek teks finansuoti“, – pavyzdį pateikia profesorius.

Valstybės pervedamos į antrosios pakopos pensijų fondus lėšos ateities pensijoms galėtų pagerinti dabartinių pensininkų gyvenimą. Žygimanto Gedvilos (Eltos) nuotr.

Naujos darbo vietos garantuoja sėkmingą regionų augimą

Lietuvos regionuose daugėja naujų gamyklų, kurių darbuotojams mokami didesni atlyginimai. Dėl to mažėja atskirtis tarp didžiųjų šalies miestų ir rajonų savivaldybių.

Ekonomikos ir inovacijų ministerija (EIMIN) nuolat ieško galimybių, kaip gerinti verslo sąlygas, kad tiek Lietuvos verslininkai, tiek užsienio investuotojai norėtų kurtis regionuose ir vykdyti plėtrą.

„Labai svarbu, kad tai, kas geriausia Lietuvoje, atitenka ne tik Vilniui, – nėra pamiršti ir regionai. Skaičiuojame, kad vien į Lietuvą pritrauktų tarptautinių įmonių, veikiančių ir regionuose, mokami atlyginimai yra pusantro karto didesni. Nuosekliai skiriame daug dėmesio, kad atotrūkis tarp sostinės ir kitų savivaldybių dar labiau sumažėtų“, – sako ekonomikos ir inovacijų ministrė Aušrinė Armonaitė.

Pritraukus į Lietuvą rekordines užsienio investicijas ir dirbant su Lietuvos verslais, EIMIN padės sukurti apie 20 tūkst. naujų darbo vietų

Naujos darbo vietos regionuose

Vien praėjusiais metais į Lietuvą pavyko pritraukti net 53 tiesioginių užsienio investicijų (TUI) projektus, pagal kuriuos mūsų šalyje bus sukurta daugiau kaip 4,1 tūkst. darbo vietų.

Atliepdama verslo poreikius, EIMIN jau ne pirmus metus skiria lėšų būsimiems aukštos kvalifikacijos darbuotojams rengti.

„Tai darome iš dalies finansuodami inžinerijos ir technologijų specialybių studijas Klaipėdos, Panevėžio, Šiaulių, Marijampolės, Utenos ir Alytaus aukštosiose mokyklose. Šiuo metu jaunuoliams esame paskyrę daugiau kaip tūkstantį stipendijų. Studentai kas mėnesį gauna po 200 eurų, o baigę mokslus jie greitai susiranda darbą vietinėse įmonėse“, – sako ekonomikos ir inovacijų ministrė.

Lietuvoje verslas skatinamas įgyvendinti ir dideliu

investicinius projektus – jam suteikiamos tam tikros mokesstinės lengvatos. Dirbama su 17 bendrovių, kurios padės mūsų šalyje sukurti daugiau kaip 4,6 tūkst. naujų gerai mokamų darbo vietų ir investuos apie 1,5 mlrd. eurų.

Naujausia gamykla rugsėjį duris atvėrė Kėdainiuose – čia bus gaminami dviračiai. Nyderlandų kompanija „Pon.Bike“ Kėdainiuose įdarbins ne mažiau kaip 600 žmonių. Taip pat rugsėjį baldų gamintoja VMG Klaipėdos rajone atidarė didžiausią Baltijos šalyse Pramonės inovacijų parką, kuriame dirbs apie 250 žmonių.

Kad tokios investicijos labai pakeičia regionų gyvenimą, atskleidžia ir Molėtų pavyzdys. Juose prieš pusantų metų buvo atidaryta grupės „Teltonika“ gamykla. To užteko, kad miestas atsigaitytų, pradėtų brangti nekilnojamas turtas.

Verslams vystyti – apie 900 mln. eurų

EIMIN verslams vystyti ir atnaujinti Vidurio Lietuvos regione jau yra skyrusi apie 900 mln. eurų – tai dvigubai didesnė suma nei 2014–2020 metais. Dabar įmonės per įvairias finansines priemones pradeda gauti lėšų investicijoms, todėl daugelio darbų rezultatai per ateinančius metus bus matomi geriau. Pavyzdžiui, pramoniniuose Jonavos, Mažeikių ir Akmenės rajonuose finansuojami 29 įmonių vystymo projektai, kuriems skirta net 171 mln. eurų.

Pasak ministrės, investicijų pritraukimas priklauso ir nuo laisvų žemės sklypų, gatvių tinklo ir kitos infrastruktūros, nes gamyklas statantys verslai renkasi tas vietas, kuriose tai padaryti būtų patogiau.

„Per ketverius darbo metus pramoninėms zonoms vystyti

21 savivaldybėje esame skyrę 76 mln. eurų. Daugiausia lėšų gavo miestai, turintys savo pramonės parkus ar laisvasias ekonomines zonas (LEZ). Lankydami Šiauliuose, Plungėje, Panevėžyje, Kėdainiuose ir kituose Lietuvos miestuose, ne kartą savo akimis įsitikinau, kaip gatvės išasfaltavimas ar geležinkelio atšakos nutiesimas paskatina verslą greta statyti ar plėsti gamyklas“, – teigia A. Armonaitė.

Matydami tokias sėkmės istorijas, vis daugiau miestų siekia turėti savo pramonės parkus. Neseniai sukūrėme sąlygas tokiam pramonės parkui atsirasti Utenoje. To paties siekia Telšiai, Raseiniai. Visaginas nori turėti savo laisvąją ekonominę zoną. Kauno rajone esančio LEZ teritoriją pernai leidome padidinti du kartus.

Verslumas nuo mokyklos suolo

Atliepdama verslo atstovų ir jaunuolių poreikius, EIMIN kasmet plečia vaikų verslumo ugdymą šalies mokyklose, kad vaikai jau mokyklos suole kurtų savo verslus ir mokytųsi užsidirbti.

Per metus siekiama apmokyti mažiausiai po 1,5–2 tūkst. moksleivių. Lietuva yra pirma pasaulyje šalis, kuri skaitmeninio verslumo moko 5–8 klasių moksleivius.

Išdrįsti pradėti savo verslą EIMIN taip pat skatina ir vyresniąją kartą – jau sėkmingai veikia „Startuok nuo 50+“ programa, skirta vyresnio amžiaus žmonėms. Jie ir kiti savo verslus kurti norintys žmonės kviečiami į 15-a šalies miestuose veikiančių „Spiečių“. Juose nauji verslininkai konsultuojami, kaip vystyti savo veiklą, gauti finansinę paramą, mokosi iš kitų smulkiųjų verslininkų patirčių. „Spiečiuose“ galima susikurti nemokamą darbą vietą tam skirtose erdvėse.

Į skaitytojų klausimus atsako advokatas Aurimas Keidūnas. Advokatų kontora „Filipova, Keidūnas, Sebeika“, www.mesadvokatai.lt. Klausimus galite siųsti adresu UAB „Savaitė“, Laisvės pr. 60, LT–05120 Vilnius; el. paštu spauda@savaite.lt arba skambinkite trečiadieniais nuo 10 iki 12 val. tel. 8 684 64 488.

ĮSITEISĖJUSIO NUTARIMO PAKEISTI NEGALIMA

Kokios yra galimybės ir kokius veiksmus reikia atlikti norint anksčiau skirto termino ir neperlaikius egzamino atgauti vairuotojo pažymėjimą? Gal pakaktų įsirengti automobilyje antialkoholinį variklio užraktą? Šių metų kovo mėnesį vyriškį sulaukė kelių policijos pareigūnai. Patikrinus vairuotojo blaivumą nustatytas 0,49 promilės girtumas. Pritaikytos sankcijos – atimta teisė vairuoti vieniems metams, skirta 800 eurų bauda. Bauda sumokėta. Sulaikymo metu nebuvo tinkamai paaiškinta, kaip anksčiau skirto termino atsiimti vairuotojo pažymėjimą. Buvo paminėta apie automobilyje įrengiamą antialkoholinį variklio užraktą. Prieš du mėnesius kreiptasi raštu į vieno policijos komisariato poskyrį, atsakymo nesulaukta.

Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 422 straipsnio „Transporto priemonių vairavimas, kai tai daro neblaivūs arba apsvaigę nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vairuotojai“ 6 dalyje nustatyta, kad, be 5 dalyje numatytos piniginės baudos, už transporto priemonių vairavimą, kai tai daro neblaivūs (ne mažiau negu 0,41 promilės, bet ne daugiau negu 1,5 promilės) ar apsvaigę nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vairuotojai, taip pat apsvaigimo patikrinimo vengimą arba alkoholio (nustatytas ne mažiau negu 0,41 promilės neblaivumas), narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimą iki patikrinimo privaloma skirti teisės vairuoti transporto priemonės atėmimą nuo vienu metų iki vienu metų šešių mėnesių arba teisės vairuoti transporto priemonės atėmimą nuo šešių mėnesių iki vienu metų ir draudimą vairuoti transporto priemonės, kuriose neįrengti antialkoholiniai variklio užraktai,

nuo vienu metų iki vienu metų šešių mėnesių.

Šiuo metu galiojančiame Administracinių nusižengimų kodekse nėra numatyta galimybė kreiptis į teismą ir prašyti sutrumpinti specialiosios teisės atėmimo terminą. Jeigu jau yra įsiteisėjęs nutarimas, kuriuo paskirta nuobauda, nieko pakeisti negalite. Mano supratimu, bylos nagrinėjimo metu turėjote pareikšti pageidavimą automobilyje įsirengti antialkoholinį variklio užraktą. Ko gero, to nepadarėte, todėl šis variantas ir nebuvo svarstomas. O galbūt pačiame nutarime yra paminėta apie tokią galimybę, nes įprastai būna rašoma, kad yra skiriamas specialiosios teisės (teisės vairuoti transporto priemonės) atėmimas 6 mėnesių laikotarpiui ir draudimas vairuoti transporto priemonės, kuriose neįrengti antialkoholiniai variklio užraktai, 12 mėnesių laikotarpiui. Gal jūs neįsiskaitėte į specialiosios teisės atėmimo formuluootę. Minėta formuluootę reiškia, kad po 6 mėnesių galima vairuoti transporto priemonės, kuriose yra įrengti antialkoholiniai variklio užraktai.

KELIAS – VALSTYBINĖJE ŽEMĖJE

1998 m. buvo įteisintos teisės į žemę. Šie 1,07 ha žemės įvardyti kaip išlikęs nekilnojamas turtas. Po motinos mirties mes, broliai ir sesuo, šią žemę paveldėjome lygiomis dalimis, įteisinome kaip bendrąją dalinę nuosavybę ir taip ją valdome. Per mano žemės dalį eina lauko kelias, užimantis 0,05 ha. Jis – nesuformuotas, nėra servituto. Žemėtvarkininkai teigia, kad tai yra keliui skirta valstybinė žemė, todėl į šią žemę pretenduoja Druskininkų savivaldybė. Ji čia be jokių keliui skirtų dokumentų įteisino Panemunės gatvę. Teismai linkę pripažinti ją kaip teisėtą. Jeigu tai įvyks, ar aš galėsiu iškelti baudžiamąją bylą Lietuvos teismams dėl teisiškai nusavinto nekilnojamojo turto?

Jūs pats nurodote, kad žemė buvo nusavinta teisiškai. Vadinausi, tokią galimybę numato teisės aktai ir viskas yra teisėta. Kadangi minėtos procedūros bus atliktos laikantis teisės aktų, nebus teisės pažeidimo. Kai įstatymai nėra pažeisti, nėra pagrindo taikyti baudžiamajame įstatyme nustatytų sankcijų. Kadangi nėra pagrindo taikyti baudžiamąjį

įstatymą, jūs negalite pradėti baudžiamojo proceso.

Taip pat noriu atkreipti jūsų dėmesį, kad jūs pats nurodote, jog kelias yra valstybinėje žemėje, t. y. ta žemės dalis nepatenka į jums nuosavybės teise priklausantį žemės sklypą. Iš esmės jūsų nuosavybės teise valdomas žemės plotas dėl kelio nemažėja.

PARENGTI STATYBOS UŽBAIGIMO DEKLARACIJĄ GALI PADĖTI MATININKAI

Mano mama seniai įsigijo sklypą (ne kolektyvinio sodo) Kau-no rajone. Pagal tuo metu galiojusią tvarką pasistatė 80 kv. m karkasinį namą, aptvėrė sklypą tvora, įveisė sodą. Tuomet statybos leidimo ir projekto nereikėjo. Namas dėl prastos sveikatos ir lėšų trūkumo nebaigtas ir „nepriduotas“. Po mamos mirties paveldėjau sklypą, o namo, kadangi neregistruotas, nepaveldėjau. Girdėjau, kad iki 2024 m. lapkričio galima visa tai sutvarkyti. Gal galite parašyti, kaip elgtis, kur kreiptis ir kokių dokumentų reikia?

Valstybės įmonė Registrų centras nurodo, kad asmuo, norintis Nekilnojamojo turto registre įregistruoti baigtą statyti statinį ir nuosavybės teises į jį, bet kuriame teritoriniame Registrų centro klientų aptarnavimo padalinyje turi paduoti prašymą. Kartu su prašymu turi pateikti nekilnojamojo daikto kadastro duomenų bylą, parengtą matininkų, nurodytų Nekilnojamojo turto kadastro įstatymo 11 straipsnyje, ir teisės aktų reikalavimus atitinkančius statybos užbaigimą patvirtinančius dokumentus, nurodytus Statybos įstatymo 28 straipsnyje, priklausomai nuo statinio kategorijos. Jei statiniai priskiriami nesudėtingų statinių kategori-

jai, kai pagal teisės aktų reikalavimus nereikalingas statyba leidžiantis dokumentas, tuomet Nekilnojamojo turto registro tvarkytojui reikia pateikti statytojo surašytą deklaraciją apie statybos užbaigimą, įregistruotą Lietuvos Respublikos statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje „Infostatyba“.

Kaip matote, jums būtina parengti statinio kadastrinių matavimų bylą ir užpildyti deklaraciją apie statybos užbaigimą. Patarčiau kreiptis į matininkus, nes jie ne tik atlieka kadastrinius matavimus, bet ir puikiai žino visas subtilybes, kaip galima išspręsti statinių registravimo klausimus.

Donorystės kelyje – kilnumas ir pasiaukojimas

Užgesus vienai gyvybei, įsižiebia viltis gyventi septyniems žmonėms. Tačiau ne kiekviena mirtis dovanoja gyvenimus, o kelio, kurį tenka nueiti, nepalengvina mitai apie donorystę. Vis dėlto girdint žmonių, kurie lydi donorystės kelyje, istorijas bet koks mitas tiesiog netenka prasmės.

Ivona JAROSLAVCEVIENĖ

Laukiančiųjų sąrašas

Lietuva ir Nacionalinis transplantacijos biuras (NTB) prie Sveikatos apsaugos ministerijos su didele garbe ir atsakomybe priėmė iššūkį kartu su Europos Tarybos Europos vaistų ir sveikatos priežiūros kokybės direktoratu organizuoti 23-iasias Europos organų, audinių ir ląstelių donorystės dienas. Šis išskirtinis renginys, vykstantis spalio 3–5 d., iš mūsų šalies į visus Europos kampelius paskleis kvietimą tarti „taip“ organų donorystei ir tiesti tiltus į naują gyvenimą tiems, kurie jo laukia.

„Vis daugiau žmonių supranta, kaip kilnu yra dovanoti viltį kitiems. Vienas donoras Lietuvoje gali išgelbėti iki septynių, o tose Europos šalyse, kuriose atliekama ir žarnyno transplantacija, – net aštuonių žmonių gyvybes“, – tvirtina NTB vadovė Audronė Būziuvienė.

Mūsų šalyje transplantaci-

jos šiuo metu laukia 457 žmonės. Iš jų – 21 vaikas. Laukiama 4 plaučių, 50 širdžių, 3 širdies ir plaučių kompleksų, 99 kepenų, 133 inkstų, 1 kasos ir inksto komplekso, 167 ragėnų. „Per metus Lietuvoje atliekama apie 200 transplantacijos operacijų. Laukiančiųjų, kaip matyti, yra dukart daugiau, tačiau pusė gali sulaukti reikiamo organo“, – teigia A. Būziuvienė.

Ar kiekviena mirtis gali dovanoti gyvybę? „Lietuvoje per metus registruojama apie 40 tūkst. mirčių, bet tik apie 150 jų yra išskirtinės, t. y. tos mirtys, kai konstatuojama smegenų mirtis. Ir tik tokiu atveju galime kalbėti apie organų donorystę“, – atkreipia dėmesį NTB vadovė.

Pagal griežtą reglamentą

Organų donorystės kelias prasideda donorinėje ligoninėje. Potencialius donorus nustato ligoninių reanimacijos ir intensyviosios terapijos skyriuose dirbantys gydytojai anesteziologai-reanimatologai.

Kaip pabrėžia Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikų gydytoja anesteziologė-reanimatologė Greta Kygaitė, smegenų mirties konstatavimas yra griežtai reglamentuotas. „Yra tam tikri smegenų mirties požymiai, kuriuos mes tiriamo. Atsižvelgiame į daug įvairių požymių. Galiausiai smegenų mirčiai konstatuoti ir patvirtinti sušaukiamas trijų gydytojų konsiliumas“, – dėsto pašnekovė. Tik gydytojų konsiliumas gali nuspręsti, kad smegenys jau nefunkcionuoja ir žmogus yra miręs.

Pasak Santaros klinikų gydytojo anesteziologo-reanimatologo Vismanto Gritėno, galutinai smegenų mirtis yra patvirtinama instrumentiniais tyrimais, tokiais kaip cerebrinė angiogra-

fija, kai suleidus kontrastinės medžiagos įvertinama smegenų kraujotaka.

Dažniausia priežastis – insultas

Santaros klinikų gydytojos anesteziologės-reanimatologės Indrės Lapinskienės teigimu, dažniausiai smegenų mirtį sukelia kritinė būklė – trauma ar struktūrinė galvos smegenų patologija, pavyzdžiui, kraujavimas į galvos smegenis, hemoragija, insultas. „Insultas turbūt yra dažniausia patologija. Anksčiau dažniausi buvo galvos traumų patyrę pacientai“, – tvirtina gydytoja.

I. Lapinskienė pokytį sieja su saugos priemonėmis, pavyzdžiui, automobiliuose. Jos saugo nuo traumų patekus į eismo įvykius. O štai insulto atveju vis dar išrinka daug, ypač vyresnio amžiaus žmonių grupėje.

Ar, nustačius žmogaus smegenų mirtį, gydytojų anesteziologų-reanimatologų darbas baigiasi? Anaipol ne. „Žmogaus, kuriam konstatuota smegenų mirtis, jau neišgelbėsi, bet galima išgelbėti organus, kurie padės kitiems. Taigi gydytojas gal ir turėtų baigti darbą, tačiau pasilieka, – pasakoja A. Būziuvienė. – Pasilieka ne tik gydytojai, bet ir slaugytojai, slaugytojų padėjėjai – visi rūpinamės ne tik gyvaisiais, bet ir tais, kurių, deja, išgelbėti nepavyks, bet kurių organus pavyks išsaugoti.“

Svarbi kiekviena valanda

Respublikinės Vilniaus universitetinės ligoninės gydytoja anesteziologė-reanimatologė Daiva Čičiškinienė atkreipia dėmesį, kad, traumos ar insulto metu įvykus labai dideliems pokyčiams galvos smegenyse, išsibalansuoja ir visos kitos organų sistemos: širdies ir kraujagyslių,

kvėpavimo, endokrininė ir t. t. „Nėra nė vienos organų sistemos, kuri gerai veiktų. Žmogaus gyvybę palaiko tik aparatai, ir su kiekviena valanda medikų pastangų, norint išsaugoti organus, reikia vis daugiau. Yra net buvę atvejų, kai artimieji prašė gelbėti žmogų, kad jis galėtų kam nors kitam padėti, bet mums nepavyko to suvaldyti. Taigi gali būti ir tokių atvejų, kai nepavyksta pasiekti, kad žmogus taptų organų donoru“, – teigia gydytoja ir priduria, kad nėra atskirų medikų, kurie, įvykus smegenų mirčiai, perimtų pacientą ir saugotų donorinius organus. Dirba tie patys medikai, tačiau jie žino, kad taip galės išsaugoti iki septynių žmonių gyvybes.

Klaipėdos regiono donorystės paslaugų koordinavimo centro vadovė-koordinatorė, gydytoja anesteziologė-reanimatologė Diana Palepšaitienė pabrėžia, kad net ir išsaugoti organai gali netikti transplantacijai, pavyzdžiui, jei donoras sirgo ligomis, kurios nesuderinamos su transplantacija. Kita vertus, kol medikai to nežino, jie daro viską, kad organai būtų išsaugoti.

Lemtingas „taip“

Pasak I. Lapinskienės, kalbėti su potencialaus donoro artimaisiais kiekvieną kartą yra labai sunku – kaskart tenka prisiliesti prie žmogaus likimo. „Mums, kaip medikams, tai yra dar viena darbo diena, kad ir kokia sunki būtų. O tam žmogui, su kuriuo eini kalbėti, miręs asmuo yra artimasis ir ta diena – galbūt baisiausia gyvenime“, – aiškina gydytoja.

Medikas turi ne tik būti empatiškas ir suvokti šeimos skausmą, bet ir mokėti ne medicinos terminais paaiškinti, kas atsitiko, kad žmogus suprastų, nebijotų paklausti. „Tokią informaciją ne

visada lengva priimti iš karto. Juk kaskart tai – šokas, staigi žinia, nes smegenų mirtis ištinke staiga. Artimiesiems susitaikyti su netektimi būna itin sunku. Tačiau mes visada duodame artimiesiems laiko nusiraminti, pagalvoti ir tik tuomet priimti sprendimą, ką daryti toliau“, – tvirtina pašnekovė.

Gydytojai teigia, kad kiekvienas pokalbis yra ne tik sudėtingas, bet ir unikalus. Pasak V. Grišėno, nemažai žmonių yra girdėję apie donorystę, tad būna, kad nenori klausytis išsamaus aiškinimo, kas bus toliau. Jeigu artimojo išgelbėti nepavyko, bet galima išgelbėti kitus, tiesiog sutinka. Taip jie įprasmina beprasme mirtį. „Žmonės sako, kad šitaip suteiks viltį kitiems. Jų artimasis nebegyvena, bet gyvens kiti. Ir tai yra labai prasminga, nes tarsi pratęsia išėjusio žmogaus gyvenimą“, – pabrėžia I. Lapinskienė.

G. Kygaitė atkreipia dėmesį į tai, kad tokie pokalbiai būna sudėtingi ne tik mirusiųjų artimiesiems, bet ir patiems gydytojams. „Gerai prisimenu, kai prieš vieną tokį pokalbį kolegė nubraukė ašarą ir tik tada ėjo kalbėtis su artimaisiais“, – pasakoja gydytoja.

D. Palepšaitienė savo ruožtu neslepia, kad ne visi pokalbiai baigiasi sėkme – žmonės junta įvairių baimių, net grasina medikams. Visgi jai pačiai labiausiai įsiminė atvejis, kai šeima paaukojo abiejų sūnų organus. Jie mirė ne vienu metu, bet taip susiklostė likimas, kad artimieji turėjo priimti donavimo sprendimą du sykius ir abu kartus nusprendė padėti kitiems.

Koordinavimo ypatumai

„Kai gydytojai anesteziologai-reanimatologai padaro viską, kas nuo jų priklauso, jie skambina regiono koordinatoriui. Nuo praėjusių metų liepos 1 d., kai donorinės lignoninės buvo paskirstytos trimis regionams – Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos, iki šių metų rugsėjo 1 d. buvo nustatyti 188 potencialūs donorai, 79 iš jų buvo efektyvūs“, – dėsto A. Būziuvienė.

Per tą laiką Klaipėdos regione nustatyta 20 potencialių donorų, o 9 iš jų buvo efektyvūs. Iki tol buvo vos keli potencialūs ir dar mažiau efektyvių donorų. „Mes veikiame nepertraukiamai: 24

valandas per parą 7 dienas per savaitę. Dažniausiai budima namuose, bet, kad ir kur būtume, telefonas visuomet būna šalia tam, kad, atsiradus numanomam ar potencialiam donorui, intensyviosios terapijos skyriuje esantis gydytojas galėtų su mumis susisiekti“, – aiškina D. Palepšaitienė ir patikslina, kad kiekvienu atveju yra susipažįstama su paciento ligos istorija ir aiškinamasi, ar nėra kontraindikacijų donorystei.

„Pokalbis su artimaisiais man – pati sudėtingiausia donorystės proceso dalis. Kalbėti, prašyti pagalvoti apie kai ką kita, kai žmonės patiria didžiulį skausmą, – labai sudėtinga. Sunku ir gydančiam gydytojui, ir koordinatoriui, bet artimiesiems tuo metu būna sunkiausia. Kartais tenka kalbėti net ne gyvai, o telefonu, ir tai – dar sudėtingiau. Tiesa, parašo, kad sutinka, jeigu žmogus negali pasirašyti nuotoliniu, važiuojame patys net ir į Lietuvos kraštą“, – teigia gydytoja.

A. Būziuvienė atkreipia dėmesį ir į logistines problemas. „Kraujo mėginiai iš Klaipėdos regiono turi būti pristatomi į Vilniaus laboratorijas. Iki birželio siuntėme traukiniais. Nuo birželio tokios paslaugos neliko, tad kartais vos ne pats gydytojas turi vykti į autobusų stotį, prašyti vairuotojo nugabenti mėginius. O kas, jeigu naktis? Planuojame pasitelkti pavėžėjus, bet kol kas sprendimo nėra“, – pabrėžia pašnekovė.

Į darbą įsitraukia ir NTB koordinatoriai. Jie budi kiaušį parą visus metus. „Kai jau turime donorinius organus, ieškome, kam jie galėtų tikti. Tuomet turime koordinuoti komandas,

kurios galėtų atlikti transplantaciją. Transplantacijos operacijos Lietuvoje atliekamos dviejuose centruose: Lietuvos sveikatos mokslų universiteto lignoninėje Kauno klinikose ir Santaros klinikose. Tačiau jeigu organas yra, bet mūsų šalyje nėra recipiento, kuriam jis tiktų, tada siūlome užsieniui. Taigi darbo apimtis dar labiau išsiplėčia“, – pasakoja A. Būziuvienė.

Esant tokioms situacijoms reikia mokėti ir susikaupti, ir valdyti stresą. „Vienodų atvejų nebūna. Pavyzdžiui, turime donora Tauragėje. Kai kas tiks pacientui, kurį operuos Kaune, kai kas – tam, kuris bus operuojamas Vilniuje. Dar turime užsienio komandas. Kaip sukoordinuoti organų perdavimą jiems? Kur jiems skristi? Į Kauną, Vilnių, o gal Palangą? Šiauliai turi karinį oro uostą, bet naktį ten nepavyks pasipildyti degalų. Kartais tenka gerokai pasukti galvas. Sėdime ir dienomis, ir naktimis, kad išgelbėtume kuo daugiau gyvybių. O laikas eina“, – darbo ypatumus atskleidžia NTB Transplantacijų koordinavimo skyriaus vedėjas Evaldas Valys.

Vadina stebuklu

Recipientai nežino, kas jiems dovanoto organus. Tačiau jie visą gyvenimą lieka dėkingi už dovanotą gyvenimą.

Donorystei populiarinti skirtoje konferencijoje „Tieskime tiltus gyvenimui“ dalyvavo du vyrai, kuriems likimas viską sudėliojo taip, kad reikiamų organų jie sulaukė. Algis po pusmečio nuo diagnozės paskelbimo sužinojo, kad jį išgelbėti gali tik kepenų persodinimas. Donoras

atsirado irgi po pusmečio, operacija buvo atlikta, ir dabar vyras džiaugiasi nauju gyvenimu. „Darbuojuosi, net sniegą kasu. Viskas gerai“, – kukliai dėstė Algis ir nuoširdžiai dėkojo tiek donoro artimiesiems, tiek gydytojams, kurie padarė stebuklą.

Kitas konferencijoje dalyvavęs vyras – Mantas. Jo krūtinėje plaka donoro širdis. „Širdies yda buvo nustatyta paauglystėje, ir palaiapsniui būklė prastėjo. Galvoje buvo ta mintis, kad kada nors, tikėtina, reikės transplantacijos, tik nebuvo aišku, kada taip nutiks – po 5, po 10 ar po 20 metų“, – pasakojo pašnekovas. Būklei prastėjant, jis pateko į laukiančiųjų donorinės širdies sąrašą, buvo prijungta dirbtinė širdis. Su šiuo aparatu Mantas gyveno trejus metus. Aparatas sugedo, bet įvyko stebuklas – po kelerių dienų atsirado donoras. „Dabar jau daugiau nei 6 metus turiu donoro širdį“, – džiaugsmo neslėpė Mantas ir pabrėžė, kad herojai yra ne jie, išgyvenusieji dėl donorystės, o pirmiausia donorų artimieji ir medikai.

Šviesti – būtina

Asociacijos „Gyvastis“, vienijančios žmones, laukiančius organų transplantacijos ar jau gyvenančius su persodintais organais, vadovė Aušra Degutytė atkreipia dėmesį į tai, kad apie donorystę reikia kalbėti kuo garsiau, būtina šviesti jau darželiuose ir mokyklose, kad vaikai žinotų, kodėl tai svarbu. „Jaunoji karta daug lengviau priima informaciją. Baimių ir mitų jie paiso mažiau. Deja, vyresni žmonės vis dar tiki mitais, filmuose matyti scenarijais. Ir tų mitų vis dar yra daug, tad turime juos griauti“, – teigia pašnekovė.

Menininkė Austėja Šeputė šviečia visuomenę per meną. Jos sukurta donorystei skirta paroda „Koks tavo planas B?“ primena, kodėl donorystė yra svarbi, ir skatina apie tai pagalvoti, užsisakyti donoro kortelę. Ši paroda prasminga dar ir todėl, kad gimė po to, kai anapilin iškeliavo menininkės tėtis, taip ir nesulaukęs donorinės širdies. „Mano tėtis laukė širdies turbūt daugiau negu dvejus metus ir, deja, nesulaukė. Tačiau labai džiaugiuosi, kad yra žmonių, kurie ją gauna“, – tvirtina A. Šeputė.

Spalio 4 d. vienuoliktus metus iš eilės Lietuvos didžiuosiuose miestuose bus uždegamos žvakelės kaip donorų atminimo ženklas ir padėka jų artimiesiems

NORIME DIRBTI – SIEKIME PROFESINIO TOBULĖJIMO

Darbdavys, įgyvendindamas darbuotojų lyčių lygybės ir nediskriminavimo kitais pagrindais principus, privalo tiek pagal terminuotas, tiek pagal neterminuotas darbo sutartis dirbantiems darbuotojams sudaryti vienodas darbo sąlygas, galimybes tobulinti kvalifikaciją, siekti profesinio tobulėjimo, persikvalifikuoti ir įgyti praktinės darbo patirties.

Dr. Antanas PETRAUSKAS, socialinių problemų analitikas

Sėkmės matas – žinios

Šiemet Užimtumo tarnybos užsakytu „Vilmorus“ atlikta gyventojų apklausa parodė, kad net du trečdaliai jų per pastaruosius penkerius metus visiškai nesimokė. „Eurostat“ duomenimis, mūsų šalyje gyventojų mokymosi visą gyvenimą rodiklis siekia tik 66 proc. Europos Sąjungos valstybių narių vidurkis. Nors pagal aukštąjį išsilavinimą turinčių gyventojų skaičių net 1,78 karto lenkiame bendrijos vidurkį, savarankiškai dirbantys asmenys mūsų šalyje sudaro vos 12 proc. visų užimtų gyventojų. Lenkijoje, Ispanijoje, Graikijoje, Italijoje šis skaičius siekia 20 ir daugiau procentų, Jungtinėje Karalystėje – 17 proc.

Apmokyti darbuotoją dirbti tiek, kiek tai būtina jo darbo funkcijai atlikti, privalo darbdavys. Beje, jam tenka imtis priemonių darbuotojų kvalifikacijai ir profesionalumui, gebėjimui prisitaikyti prie besikeičiančių verslo, profesinių ar darbo sąlygų didinti. Šiais tikslais darbo teisės normų ar šalių susitarimų nustatytais atvejais ir tvarka

darbdavys sudaro sąlygas kiekvienam darbuotojui mokytis, tobulinti kvalifikaciją ir profesiskai tobulėti.

Išmokė – atidirbk

Darbuotojų mokymas ir kvalifikacijos kėlimas iš darbdavių pareikalauja nemažų lėšų. Tačiau šios išlaidos yra neišvengiamos siekiant išlikti vykdomos ekonominės veiklos srityje. Todėl sudarydamos darbo sutartį šios sutarties šalys, be būtinųjų sąlygų, gali susitarti dėl papildomos sąlygos – darbdavio turėtų darbuotojo mokymo ar kvalifikacijos tobulinimo išlaidų atlyginimo, kai darbo sutartis nutraukiama darbdavio iniciatyva dėl darbuotojo kaltės arba darbuotojo iniciatyva be svarbių priežasčių (Darbo kodekso (DK) 37 str. 1 d.).

Beje, atlygintinos gali būti tik išlaidos, susijusios su darbuotojų žinių ar gebėjimų, viršijančių darbo veiklai keliamus reikalavimus, suteikimu, ir tik darbdavio turėtos išlaidos per paskutinius dvejus metus iki darbo sutarties minėtais pagrindais pasibaigimo,

nebent kolektyvinėje sutartyje būtų nustatytas kitoks terminas, kuris negali viršyti trejų metų. Tuomet, kai darbuotojo ir darbdavio susitarime dėl darbdavio turėtų darbuotojo mokymo ar kvalifikacijos tobulinimo išlaidų atlyginimo sąlygų nustatoma, kad į mokymo ar kvalifikacijos tobulinimo išlaidas įskaičiuojamos ir komandiruotės (kelionės, nakvynės ir kt.) išlaidos, jas irgi tektų atlyginti.

Dera žinoti, kad tais atvejais, kai darbuotojas savo iniciatyva studijuoja, siekdamas studijų krypties bakalauro, magistro kvalifikacinio laipsnio ir (arba) profesinės kvalifikacijos pagal formaliojo profesinio mokymo programą, ir jam darbdavys apmoka visas ar ne mažiau kaip pusę šių išlaidų, darbo sutarties šalys gali papildomai susitarti dėl to, kad darbuotojas laikotarpiu, kol tęsia darbdavio lėšomis apmokėtas studijas, ir per trejus metus po šio laikotarpio pabaigos darbo sutartį savo iniciatyva be svarbių priežasčių gali nutraukti tik atlyginęs darbdaviui jo patirtas darbuotojo mokymo išlaidas.

Mokymas darbo vietoje

Priimant į darbą asmenį, siekiantį darbo vietoje įgyti profesijai reikalingą kvalifikaciją ar kompetenciją, su įdarbinamu asmeniu gali būti sudaroma pameistrystės darbo sutartis. Tokia sutartis yra viena iš aštuonių DK nustatytų darbo sutarčių rūšių ir gali būti sudaryta be atskiros darbuotojo mokymo sutarties arba sudarant ir darbuotojo mokymo sutartį dėl jo formaliojo ar neformaliojo mokymo. Visais atvejais pameistrystės darbo sutartis yra terminuota, maksimalus jos terminas – 6 mėnesiai, o esant sudarytai mokymo sutarčiai – joje nustatyta mokymo trukmė.

Tuomet, kai priimto į darbą asmens mokymas darbo vietoje atliekamas nesant sudarytos mokymo sutarties, darbdavys parengia jo neformaliojo mokymo programą visam pameistrystės darbo sutarties galiojimo laikotarpiui ir skiria jos vadovą, o esant sudarytai mokymo sutarčiai dėl formaliojo ar neformaliojo mokymo skiria atsakingą darbuotoją už pameistrinio darbinės veiklos ir praktinio mokymo organizavimą bei koordinavimą. Na, o teisė vykdyti formalųjį ar neformalųjį mokymą turinčios įstaigos vadovas, sudaręs sutartį su darbdaviu dėl tokios paslaugos teikimo pagal pameistrystės darbo sutartį įdarbintam asmeniui, skiria profesijos mokytoją pameistrinio praktiniam mokymui, vykdomam darbo vietoje, vadovauti.

Už faktiškai dirbtą laiką pameistriui mokamas pameistrystės darbo sutartyje nustatytas darbo užmokestis negali būti mažesnis negu Vyriausybės patvirtinta minimalioji mėnesinė alga arba minimalusis valandinis atlygis. Beje, pačioje sutartyje turi būti nurodyta darbo laiko ir mokymosi laiko trukmė. Darbdavio patiriamoms mokymo išlaidoms atlyginti (tai turi būti sutarta minėtoje sutartyje) gali būti skiriama ne daugiau kaip 20 proc. pameistrinio darbo užmokesčio per mėnesį.

Pabaigus formaliojo ar neformaliojo mokymo programą, pagal pameistrystės darbo sutartį įdarbintam asmeniui yra išduodamas tai patvirtinantis pažymėjimas.

Mokymosi atostogos

DK nustatyta, kad darbuotojams, kurie mokosi pagal formaliojo švietimo programas, pagal šias programas vykdančių švietimo teikėjų išduotas pažymas yra suteikiamos tokios trukmės mokymosi atostogos: eiliniams egzaminams pasirengti ir laikyti – po 3 kalendorines dienas kiekvienam egzaminui, įskaitoms pasirengti ir laikyti – po 2 kalendorines dienas kiekvienai įskaitai, laboratoriniams darbams atlikti ir konsultuotis – tiek dienų, kiek nustatyta mokymo planuose ir tvarkaraščiuose, diplominiam (bakaluro, magistro) darbui ar daktaro disertacijai, ar meno projektui baigti ir ginti – 30 kalendorinių dienų, valstybiniais (baigiamiesiems) egzaminams pasirengti ir laikyti – po 6 kalendorines dienas kiekvienam egzaminui.

Tiems darbuotojams, kurie dalyvauja neformaliojo suaugusiųjų švietimo programose ar mokosi savišvietos būdu, suteikiamos iki 5 darbo dienų per metus mokymosi atostogos. Apie tai tektų darbdavį informuoti ne vėliau kaip prieš 20 darbo dienų.

Darbuotojams, kurių darbo santykiai su darbdaviu tęsiasi ilgiau negu 5 metus, už mokymosi atostogas pagal formaliojo švietimo programas ir pagal neformaliojo suaugusiųjų švietimo programas, jeigu dalyvavimas šiose programose susijęs su darbuotojo kvalifikacijos kėlimu, trunkančias iki 10 darbo

dienų per vienus darbo metus, yra paliekama ne mažiau kaip pusė darbuotojo vidutinio darbo užmokesčio. Na, o darbuotojams, kurie mokosi savišvietos būdu, už mokymosi atostogas nemokama, nebent kolektyvinėse sutartyse ar darbo sutarties šalių tarpusavio susitarimu yra susitarta kitaip. Beje, šiuose darbo teisės aktuose yra nustatomas ir konkretus mokymosi atostogų apmokėjimo dydis.

Žinotina, kad darbuotojui neatliekant mokymosi darbų (nesirengiant įskaitoms, neatliekant laboratorinių darbų, nedalyvaujant vykdomose švietimo programose ir kt.) darbdaviui neatsiranda pareiga suteikti mokymosi atostogas ir už jas mokėti.

Jei norime geriau

Kolektyvinėse sutartyse nustatytais atvejais ar darbuotojo ir darbdavio tarpusavio susitarimu darbuotojui gali būti suteikiamos ir iki 12 mėnesių trukmės kūrybinės atostogos meno kūriniui ar mokslo darbui sukurti. Ten nustatoma konkreiti kūrybinių atostogų trukmė ir mokėjimo už jas tvarka.

Beje, kolektyvinėse sutartyse, sudaromose nacionaliniu (tarpšakiniu), teritoriniu ar šakos (gamybos, paslaugų, profesiniu) lygmeniu, nukrypstant nuo čia paminėtų DK nustatytų imperatyvių normų, gali būti įteisintos ir darbuotojams palankesnės jų profesinio mokymo ir perkvalifikavimo darbo teisės normos.

Vis nekantrauju, kada į Paryžių!

Netrukus Seimo rinkimai, tad vėl tikimės, kad naujasis Seimas pabaigs ankstesniojo darbus. Aš pats vis laikiu nesulaukiau žadėto geležinkelio iki Varšuvos, o iš jos jau galėsiu spoksoti pro traukinio langą, kol jis dunksės iki Paryžiaus. Tad kurgi tas geležinkelis?

Pasirodo, geležinkelio „Rail Baltica“ pasigedau ne tik aš, bet ir visa Latvija. Skaičiau, kad netekęs kantrybės Latvijos parlamentas vidury vasaros sudarė komisiją, kuri domisi, kodėl šis geležinkelis, pats didžiausias infrastruktūros projektas Baltijos šalyse per pastaruosius šimtą metų, vis dar nenutiestas, kodėl jo statyba pabrango kelis kartus, kas dar kur išlaidavo ir kaip viskas klostysis toliau.

Statybos pradžioje buvo skaičiuota, kad šiam geležinkeliui nutiesti užteks kelių milijardų eurų, 2017 metais teigta, kad pakaks 5,7 milijardo, dabar tvirtinama, kad iš viso reikės 23 milijardų. Iš kur mes gausime tiek pinigų? Deja, latvių politikų manymu, visų pirma klydo specialistai, kurie skaičiavo pirminę sąmatą. Jie, pasak politikų, turėjo numatyti, kad tų kelių milijardų neužteks. Tačiau tie specialistai nutylėjo, vyriausybės nesumojo, kad sąmatą reikėtų patikrinti, visuomenė taip pat buvo klaidinama nuolat tvirtinant, kad geležinkelis netrukus bus. Be to, geležinkelio atkarpos Latvijoje rengėjai ir Latvijos transporto ministerija įsigudrino prilipinti prie projekto (ir pažadėti pinigų būsimiesiems statytojams) keletą stočių, dėl kurių nebuvo tartasi, todėl projektas dar labiau pabrango. Maža to, projektas jau koreguotas tiek kartų, kad nebežinia, kas ką daro. Ryga įsipareigojo pastatyti keletą objektų, kurie tiks ir geležinkeliui (Rygai tikrai bus naudos tas vėžes paklojus), bet geležinkelio statyba vėluoja, tad kai kuriuos naujuosius statinius teks konservuoti. Todėl, Latvijos politikų nuomone, bylą dėl statybos trūkumų reikėtų perduoti prokuratūrai, kad ši iširtų, kodėl vis dar nėra tų geležinkelio vėžių, o trijų Baltijos šalių vyriausybėms – vyksti į Europos Komisiją ir drauge (pasikvietus dar ir suomius) prašyti lėšų. Taip pat latvių politikai svarsto galimybes geležinkelį tiesti tam tikromis atkarpomis ir jose paleisti kursuoti traukinius. Tokia atkarpa būtų nuo Rygos oro uosto iki sienos su Lietuva.

Džiaugiuosi, kad bent latviai rimtai susirūpino šia amžiaus statyba. Gal tai bus postūmis ir mūsų politikams spręsti „Rail Balticos“ klausimą iš esmės ir reikalai pagaliau pajudės?

Naują kuprinę būsimai kelionei nusipirkęs skaitytojas iš Biržų

Jūsų laiškus laukiame adresu UAB „Savaite“, Laisvės pr. 60, LT–05120 Vilnius arba el. paštu spauda@savaite.lt. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su laišku autorių nuomone.

AKTUALI INFORMACIJA LAUKIANTIEMS PARAMOS!

Antro etapo kvietimus teikti paraiškas planuojama skelbti 2024 m. spalio pradžioje.

NERŪPESTINGAS RUDUO SU ORAS VANDUO šilumos siurbliais

0%

BE PABRANGIMO!

LIZINGAS BE PABRANGIMO SUTARTIMS IKI 10 MĖN.

+370 644 33336

www.ECOENERGIJA.lt

Artėjant šildymo sezonui būtina laiku pasirūpinti būsto šildymu, todėl verta pasidomėti svarbia informacija apie šiuolaikinius šildymo būdus, jų pranašumus ir galimas kompensacijas.

Lietuvos energetikos agentūra (LEA) skelbia, kad spalio pradžioje atnaujins kvietimus teikti paraiškas kompensacijai gauti įsirengiant šilumos siurblius „oras–vanduo“. Bendrovė „Ecoenergija.lt“ suteikia itin geras išsimokėjimo sąlygas, o pasinaudojus kompensacija galima sutaupyti iki 70 proc. šio šildymo įrengimo kainos.

Šildymo sistema „oras–vanduo“ yra modernus ir efektyvus šildymo būdas. Gyventojus naudoti šių šilumos siurblių sistema skatina jų paprastas įrengimas, valdymas ir priežiūra. Šilumos siurblio darbo principas „trys viename“ leidžia šildyti grindis, radiatorius ir tiekti karštą vandenį. Įrangą galima reguliuoti nuotoliu, kas labai patogus dažnai išvykstantiems, skubantiems. Ši šildymo sistema namus šildo pagal nustatytą pastovią temperatūrą, taigi nereikia niekuo rūpintis.

Daugelis mūsų klientų sako, kad nė nepagalvoję, jog šildytis gali būti taip paprasta, teigia „Ecoenergija.lt“ vadovė. Jie džiaugiasi, kad nereikia jau vasarą rūpintis malkomis, valyti kaminų, o šildantis nėra pelenų, malkų ar briketų įkrovų, temperatūros šuolių, vos keliais mygtukais galima įjungti (išjungti) šildymą ar reguliuoti norimą temperatūrą, nustatyti pastovią šilumą. Ypač džiaugiasi klientai, įsigiję išsimokėtinai, moka nedideles įmo-

kas, o naudojasi moderniu šildymu jau kelis sezonus, priduria vadovė. Stengiamės, kad išmanusis šildymas būtų prieinamas visiems, tad nuolat deriname sąlygas su savo lizingo partneriais, kurie padeda įsigyti prekes geriausiomis išsimokėjimo sąlygomis. Naujas išsimokėjimo būdas per 10 mėnesių be jokio pabrangimo – vienas populiariausių šiandien. Klientui nereikia rūpintis, nes mūsų komanda padeda atlikti vertinimą ir lydi klientą viso proceso metu iki pat kompensacijos išmokos gavimo.

Primername: paraiškas kompensacijai gauti gali teikti fiziniai asmenys, norintys keisti katilus, kurie naudoja malkas, granulės, durpių ar pjūvenų briketus, gamtines dujas, dyzelinį krosnių kurą, akmens anglis ir kitą taršų kurą, į šilumos siurblius „oras–vanduo“. Kompensaciją gali gauti nuosavybės teise valdantys gyvenamąjį namą, sodo namą ar gyvenamosios paskirties butą dviejų butų name. Naujas pranašumas yra toks, kad nėra privioloma atsakyti savo senojai katilo. Taip galima turėti alternatyvų šildymą ir derinti su šildymu „oras–vanduo“.

Kur kreiptis?

Paprastai gyventojams kyla daug klausimų dėl šilumos siurblių „oras–vanduo“ įsigijimo, todėl suteikiama galimybė pasikonsultuoti. Kviečiame iš anksto registruotis konsultacijai telefonu +370 670 26 903 arba el. paštu ecoenergija.lt@gmail.com. Tuomet gyvos konsultacijos metu galėsite individualiai suteikti patarimų pasirenkant šilumos siurblių ir padėti susitvarkyti reikalingus dokumentus kompensacijai gauti.

Kada tampame suaugę? Sulaukę pilnametystės, baigę mokslus, pradėję dirbti ir gebantys save išlaikyti, sukūrę šeimą ir įsigiję savo namus? Atsakymas nėra toks aiškus, kaip atrodo iš pirmo žvilgsnio, o suaugystės sąvoką tyrinėjantys sociologai teigia, kad šiais laikais žengimas į suaugusiųjų pasaulį yra labai individualus, be to, suaugti neskubama.

Teodora RAŠIMAITĖ

Klaipėdos universiteto Socialinių pokyčių studijų centro vyriausioji mokslo darbuotoja, tyrimo „Suaugystė šiuolaikinėje Lietuvoje. Tarp standartizacijos ir individualizacijos“ autorė dr. Sigita Kraniauskienė, paklausta, kodėl svarbu analizuoti šią temą, pabrėžia, kad suaugystė – svarbiausias žmogaus gyvenimo tarpsnis. Juk visuomenė remiasi idėja, kad visus reikalus tvarko ir sprendimus priima suaugę žmonės, jie yra atsakingi už save ir kitus, nėra išlaikytiniai.

„Suprantame, kad vaikai ar garbaus amžiaus asmenys nėra visiškai savarankiški, jie labiau priklauso nuo kitų, jiems reikia globos“, – dėsto tyrėja. Tad, pasak jos, visuomenės interesas – kad jos nariai kuo greičiau suaugtų, nebereikalautų rūpinimosi, maža to, neštų jai naudą. Kadangi, kaip šiais laikais išryškėjo, žmonės neskuba suaugti ir priimti atsakomybės už save ir kitus, svarbu suvokti, kaip visuomenei reikėtų prisitaikyti prie naujos realybės.

Supratimo skirtumai

Dr. S. Kraniauskienė atkreipia dėmesį, kad įvairiais laikotarpiais supratimas, kada žmogus tampa suaugęs, skyrėsi. Šiais laikais pastebima tendencija, kad jaunimas vengia suaugti ar nesijaučia suaugęs, nors formaliai atitinka suaugusiam žmogui taikomus kriterijus, pavyzdžiui, materialiai išsilaiko be tėvų paramos, turi nuosavą būstą, kartais net ir vaikų. Taigi svarbu žinoti, kas lemia tokią juseną.

Mokslininkė pritaria teiginiui, kad pagrindinis skirtumas tas, jog ankstesniais laikais niekas neklausdavo, ar žmogus jaučiasi suaugęs, ar yra pasirengęs suaugti, – buvo numatyti gana griežti gyvenimo scenarijai ir juntamas gana stiprus visuomenės spaudimas jų laikytis. „Žmogaus gyvenimo scenarijų anksčiau įprastai diktavo visuomenė.

Suaugti – per prievartą AR LAISVA VALIA?

Šiais laikais jauni žmonės gali patys nuspręsti, kada suaugti, o suaugystė jiems atrodo kaip didžiulė atsakomybės našta

Egzistavo bendras sutarimas, ir, viena vertus, žmogus turėdavo mažiau laisvės ir pasirinkimo galimybių, kita vertus, – ir mažiau asmeninės atsakomybės už savo pasirinkimus, nes viskas būdavo už jį nuspręsta. Šiais laikais atsakomybė pasiskirsto kitaip: asmuo skatinamas priimti daugiau atsakomybės už savo gyvenimą, taigi suteikiama ir laisvė rinktis, kada įžengti į suaugusiųjų pasaulį, su visais šio sprendimo padariniais“, – aiškina pašnekovė.

Gyvenimas pagal scenarijų

Sociologės teigimu, nebeliko ir aiškios, visuotiniai sutartos sistemos, kaip reguliuoti žmogaus gyvenimą pagal jo amžių. Pavyzdžiui, prieš 40 metų kone visi aiškiai įsivaizdavo, ką kokio amžiaus asmuo turi daryti: kada baigti mokyklą, įgyti profesiją ar studijuoti, pradėti dirbti ir kurti šeimą, išeiti į pensiją ir imti auginti anūkus. Gyvenimo scenarijai pagal amžių būdavo beveik identiški, atidėtos studijos, vėlyvas šeimos kūrimas ar gimdymas – gana didelė išimtis. Pavyzdžiui, pirmąjį vaiką gimdančios trečiąją dešimtį baigiančios moterys būdavo laikomos pagyvenusiomis gimdyvėmis, o po tarnybos armijoje įstoję į aukštąsias mokyklas vaikinai išsiskirdavo iš vakarykščių mokinių būrio. Dabar ši sistema suiro – žmogus gali studijuoti kad ir į ketvirtą dešimtį, panašaus amžiaus auginti ne anūkus, o pirmąjį savo vaiką.

Beje, suaugystė ir sovietiniais laikais, nors buvo aiškesnė, neapsieidavo be debesų – šeimą sukūrę ir net susilaukę vaikų jauni žmonės gana ilgai būdavo priversti glaustis tėvų namuose ir negalėdavo jaustis visiškai savarankiški priimti sprendimus, tarkime, kad ir dėl savo vaikų auklėjimo, nes teikdami pagalbą seneliai neretai diktavo ir savo sąlygas.

Modeliai – panašūs

Dr. S. Kraniauskienė pabrėžia, kad aiškūs gyvenimo scenarijai nėra vien sovietinės erdvės bruožas, panašiu metu jie egzistavo ir Vakaruose, tik ten anksčiau baigėsi, mat visuomenės vystėsi ne „po presu“, o natūraliai. Tiesa, Sovietų Sąjungoje ir Vakaruose moterų ir vyrų gyvenimo scenarijai skyrėsi. Sovietinė sistema, mokslškai kalbant, buvo degenderizuota, t. y. žmogaus gyvenimo scenarijus abiem lytims buvo daugmaž vienodas, net stengtasi minimizuoti motinystės įtaką moters gyvenimo scenarijui – pagimdžiusi moteris turėdavo vos po kelių mėnesių grįžti į darbą, buvo sukurtas didelis vaikų priežiūros įstaigų tinklas, ir, skirtingai nei Vakaruose, moters kaip namų šeimininkės gyvenimo scenarijus nebuvo pageidaujamas bei skatinamas.

Visgi negalima teigti, kad žmonės, be pasirinkimo galimybės išstumti į suaugusiųjų pasaulį, jusdavosi suaugę, tik tiek, kad niekas to nei klausė, nei tyrinėjo. Maža to, nuo senų laikų išliko tradicija, kurios iki šiol nepavyksta išgyvendinti, – be darbo pareigų, moteriai užkrauti ir vaikų priežiūrą bei buitines darbus. Tiesa, kaip labai abejotina privilegija buvo suteikta galimybė dirbti neva lengvesnius, mažiau reikšmingus, tad, suprantama, ir menkai mokamus darbus.

Atramos taškų paieškos

„Šiais laikais žmonės gyvena visai kitokiomis aplinkybėmis, nebėra griežto ryšio tarp baigtų mokslų ir darbinės karjeros pradžios, todėl ieškoma kitų atramos taškų. Mokslininkai išskiria kelis momentus, kada žmogus tampa suaugęs: darbinės karjeros pradžia, išsikraustymą iš tėvų namų ir ypač paties tapimą tėvu ar mama. Tačiau demografiniai kriterijai yra viena, o jausmai – visai kas kita, ypač šiais laikais, kai daugiau dėmesio ski-

Pirmojo vaiko susilaukiama VĒLIAU

„Eurostat“ duomenimis, 2022 m. visoje Europos Sąjungos (ES) šalyse moterys pirmojo vaiko susilaukė vidutiniškai vėliau nei prieš dešimtmetį. Rytų Europos moterys gimdo anksčiau nei Vakarų šalių. Štai vidutinis Estijos moterų amžius pagimdžius pirmąjį vaiką 2022 m. buvo 28,6 metų, o 2012 m. – 26,5 metų. Mūsų šalyje moterys pirmagimių susilaukia irgi gerokai vėliau: per dešimtmetį jų amžiaus vidurkis ūgtelėjo nuo 26,6 iki 28,2 metų.

Valstybė	Vidutinis moterų* amžius (metais)
Italija	31,7
Ispanija	31,6
Airija	31,5
Liuksemburgas	31,2
Graikija	31
Portugalija	30,4
Nyderlandai	30,3
Danija	30
Švedija	30
Austrija	29,9
Suomija	29,9
Vokietija	29,9
Kipras	29,8
Malta	29,8
ES vidurkis	29,7
Belgija	29,5
Kroatija	29,2
Prancūzija	29,1
Slovėnija	29
Čekija	28,8
Vengrija	28,7
Estija	28,6
Lenkija	28,2
Lietuva	28,2
Latvija	27,6
Slovakija	27,3
Rumunija	27
Bulgarija	26,6

* susilaukusiu pirmojo kūdikio
Parengta pagal „Eurostat“ 2022 m. duomenis

riama žmogaus psichologinei savijautai, savo tapatybės paieškoms“, – dėsto sociologė.

Vis dėlto, pasak dr. S. Kraniauskienės, negalima teigti, kad Lietuvoje yra didžiulė gyvenimo scenarijų įvairovė. Problema ta, kad, kaip ir ankstesniais laikais, iš jaunimo laukiama kuo greitesnio perėjimo į suaugusiųjų pasaulį. „Visuomenės lūkesčiai ir spaudimas kuo greičiau suaugti yra pagrįsti ankstesnių laikotarpių patirtimi. Vyresnio amžiaus žmonės vadovaujasi principais, kurie galiojo jų jaunystėje. Tačiau šiuolaikinis jaunimas gyvena kitokioje aplinkoje, jis randa savų būdų gyventi, ir tie būdai kertasi su tėvų kartos supratimu“, – tvirtina mokslininkė.

Taigi suaugusiųjų tyrimai padeda atskleisti ne tik tai, kada jauni žmonės pasijunta suaugę, bet ir tai, kas lemia jų nenorą suaugti, sukeltą vyresnių asmenų nepatirimą, spaudimą ir skirtingų kartų atstovų nesupratimus.

Kartų ribos nėra aiškios

Dr. S. Kraniauskienė, paklausta, ar tas noras suaugti nėra vadinamojo kartų konflikto apraiška, galbūt tik šiek tiek ryškesnė dėl daug didesnių socialinių, technologinių ir ekonominių lūžių, ypač mūsų erdvėje, kur greitai teko pereiti iš totalitarizmo į demokratiją, teigia, kad nors labai norisi apibrėžti kartų ribas, jos nėra tokios aiškios. „Tas ribų brėžimas visuomet yra problema – Lietuvoje apibrėžiamos kartos nebūtinai turi sutapti su, pavyzdžiui, Jungtinių Amerikos Valstijų kartomis. Tiesiog kitose šalyse yra kita sistema, kita socialinė aplinka, kita istorija ir t. t. Be to, viskas priklauso, kiek mes turime bendrų patirčių. Todėl Lietuvos ir Jungtinių Amerikos Valstijų jaunimas, gyvenantis bendroje virtualioje erdvėje, turi daugiau bendro nei mūsų jaunimas su vyresniosiomis kartomis Lietuvoje, išaugusiomis visiškai kitokiomis sąlygomis“, – aiškina sociologė.

Žinoma, kartų konfliktas egzistavo visuomet – jis paremtas tuo, kad skiriasi skirtingomis sąlygomis išaugusių žmonių patirtis, tam tikrai socialinei terpei būdingi konfliktų sprendimo būdai, kitaip sakant, skirtingose situacijose žmonės elgiasi skirtingai; pasikeitus situacijai, reikia kitokių elgsenos modelių, o modeliai, veikę ankstesniais laikais, tampa neveiksmingi ir nyksta. Tai – natūrali visuomenės raida.

Ar turi reikšmės ir tai, kad vienai kartai šiais laikais priklauso labai skirtingo amžiaus žmonės? Juk dabar 40-ies galima būti ir močiute ar seneliu, ir naujagimio mama ar tėčiu. Pasak sociologės, visgi nereikėtų painioti skirtingų kartų sampratų. „Šeimoje visiškai aišku, kas yra tėvai, kas – vaikai, kas – seneliai. Tačiau visuomenėje kartoms priklauso labai skirtingo amžiaus žmonės, todėl, kaip minėjau, sunku apibrėžti kartas pagal gimimo metus – toje pačioje kartoje gali atsiderėti ne tik skirtingo amžiaus, bet ir skirtingų socialinių vaidmenų žmonės, t. y. seneliai, tėvai, anūkai“, – teigia dr. S. Kraniauskienė.

Įvairovės našta

Taigi būtų galima daryti išvadą, kad mūsų gyvenimas šiais laikais – labai įvairus, gyvenimo scenarijai skiriasi, t. y. jie – labiau individualūs. Mokslininkė sutinka, kad vyresniems žmonėms, kurie išaugo sistemoje, kai buvo aiškiai nurodyta, kaip reikia elgtis, kas yra blogai, o kas – gerai, tą įvairovę priimti gali būti gana sunku ir gali kilti įvairiausių konfliktų.

Dr. S. Kraniauskienė atkreipia dėmesį, kad gyvenimo įvairovė (kai žmonės studijuoja, pradeda dirbti ar susilaukia vaikų, kada jiems atrodo tinkama) sukelia sunkumų ir socialinei politikai. „Sunkumų kyla apibrėžiant valstybės viziją – kiek atsakomybės už savo ir visuomenės gerovę prisiima pats žmogus, o kiek atsakomybės turi tekti valstybei. Problema, sakyčiau, yra tokia: kiek valstybė gali sau leisti remti individualius žmonių poreikius. Ideologiškai kiekvienas visuomenės narys turi teisę į savo gyvenimo scenarijus realizavimą, tačiau realybėje viskas atsiremia į valstybės turimus išteklius, politinę darbotvarkę. Pavyzdžiui, kas yra šeima? Žmonės šiais laikais gana dažnai gyvena ir vaikų susilaukia nesusituokę, tačiau valstybė linkusi manyti, kad vis dėlto šeima – susituokęs asmenys ir tik juos reikia remti“, – dėsto mokslininkė. Tad valstybė, negalėdama paremti kiekvieno visuomenės nario asmeniškai, tiesiog turi „sudėlioti“ žmones į tam tikras grupes ir dėmesį skirti toms, kurioms išgali ir laiko reikalinga, kad tai pasitarnautų visai visuomenei.

Suaugus niekas nesibaigia

Viena iš tyrimo „Suaugusiųjų šiuolaikinėje Lietuvoje. Tarp standartizacijos ir individualizacijos“ išvadų skamba taip: „Siekis nesusaugti – noras būti jaunam – nulemtas ne komercinio „amžinos jaunystės“ mitologijos patrauklumo, bet yra visuomenės atsakas į specifinę istorinę socialinę regioninio pobūdžio patirtį.“ Tiesiog ankstesniais laikais, kaip minėjome, žmonėms būdavo pasakoma, kaip reikia elgtis, taip jie ir elgdavosi, o atsakomybė tekdavo ne jiems asmeniškai.

Pašnekovė pabrėžia, kad šiais laikais jauni žmonės gali patys nuspręsti, kada suaugti, o suaugusiųjų jiems atrodo kaip didžiulė atsakomybės našta. Tai byloja tyrimo metu rengti pokalbiai su jaunimu, o ne su, tarkime, 50-mečiais ar 60-mečiais, kaip jie jautėsi žengdami į suaugusiųjų pasaulį, tuokdamiesi labai jauni ir pan. „Negalima atmesti ir to, kad jaunystė dabar laikoma laikotarpiu, kai galima jaustis laisvam ir laimingam, ir tokiu norisi jaustis kuo ilgiau. Jaunystė nuo suaugusiųjų dažnai griežtai atskiriama, tarsi suaugęs žmogus iškart tampa nebejaunas. Jaunystė neretai atrodo kaip procesas, o kai asmuo suauga, regis, jau viskas – gyvenimas sustoja. Nors visi puikiausiai žinome, kad suaugus gyvenimas tęsiasi, suaugus galima patirti daugybę puikių dalykų“, – šypsodamas pokalbį baigia dr. S. Kraniauskienė.

Visuomenė itin palankiai vertina Lietuvos regionų partijos lyderius – pirmininką Joną Pinskų ir pirmininko pavaduotoją Živilę Pinskiuvienę, rodo naujausia „Baltijos tyrimų“ atlikta gyventojų apklausa. „Esame dėkingi žmonėms už tai, kad įvertino mūsų nuveiktus darbus, mūsų pastangas ir siūlymus. Tai džiugina ir suteikia jėgos imtis pokyčių, kurių taip laukia ir tikisi žmonės“, – sako Lietuvos regionų partijos pirmininkas J. Pinskus.

„Žmonių pasitikėjimą priimu kaip mano padarytų darbų įvertinimą ir įpareigojimą. Tai įkvepia dar aktyviau dirbti siekiant reikalingų pokyčių Lietuvoje“, – atviravo Lietuvos regionų partijos pirmininko pavaduotoja, Širvintų rajono savivaldybės merė Ž. Pinskiuvienė.

Jonas Pinskus,
Lietuvos regionų
partijos pirmininkas

Ž. PINSKUVIENĖ: „Pensininkai ant skurdo ribos, šeimos su vaikais vargsta, dirbantieji išnaudojami! Lietuvos žmonės reikalauja pokyčių!“

Daugiau rūpesčio ir pinigų senjorams

Skausminga realybė, kurią valdžia nutyli - daugiau nei pusė milijono Lietuvos žmonių nuolat gyvena žemiau skurdo ribos! Kone visi Lietuvos pensininkai gauna mažesnes pensijas nei nustatytoji skurdo riba! Situacija nesikeičia dešimtmečius. Valdantieji pačius pažeidžiausius, mūsų senjorus, pasmerkė amžinam skurdui iki mirties. Lietuvos senjorai tikrai nenuspelnė tokių sunkumų, kuriuos jiems šiandien tenka patirti kasdienybėje. Šiandien esantys valdžioje nepakankamai vertina Jūsų nuopelnus, nepakankamai gerbia jūsų orumą, nepakankamai atsilygina jums už viso gyvenimo darbą!

Ši neteisybė sunkia našta slėgia jūsų pečius. Taip neturi būti. Jūs esate verti ir nusipelnėte daug daugiau rūpesčio ir pagarbos.

Jei Lietuvos žmonės balsuos už mus Spalio 13 dieną Seimo rinkimuose, Lietuvos regionų partija įsipareigoja pasiekti, kad vidutinė pensija šalyje per kadenciją būtų ne mažesnė kaip 1500 eurų, kad senjorams būtų suteikiama pirmenybė patekti pas gydytojus be eilės ir kad visi senjorai už kiekvieną užaugintą vaiką gautų po 100 eurų priedą prie pensijos!

Išlaisvinsime pensininkus iš II pakopos gniaužtų

Ir mes ne tik įsipareigojame daryti darbus po rinkimų, mes kovojame už jūsų interesus jau dabar, nelaukdami rinkimų. Lietuvos regionų partijos frakcija Seime jau įregistravo įstatymo pataisą, kuri numato, kad bet kuris pensinio amžiaus sulaukęs žmogus turi teisę be jokių apribojimų atsiimti savo senatvei kauptas

santaupas iš antrosios pakopos fondų! Visą sukauptą sumą! Be jokių limitų, be jokių mokesčių - visą sumą! Ir tik jūs patys spręsite, ką norite daryti su savo santaupomis! Tai jūsų sukaupti pinigai! Tai jūsų teisė! Jau ėmėmės veiksmų, kad būtų atstatytas teisingumas ir leista visiems pensinio amžiaus sulaukusiems senjorams laisvai, be jokių apribojimų ir papildomų mokesčių atsiimti visas oriai senatvei sukauptas santaupas II pakopos pensijų fonduose. Lietuvos regionų partijos frakcija Seime jau įregistravo pataisą, kurios išlaisvins žmones iš privačių pensinių fondų gniaužtų ir atstatys socialinį teisingumą. Kiekvienas pensijos sulaukęs žmogus pats turi teisę nuspręsti, ką nori veikti su savo sukauptais pinigais. Dabartinis draudimas pažeidžia senjorų teises, todėl Lietuvos regionų partijos frakcijos Seimui pateiktas įstatymo projektas apgina pensijas gaunančių žmonių pasirinkimo teisę ir gražina žmonėms ne tik pinigus, bet ir pagarbą bei orumą.

Toks yra mūsų, Lietuvos regionų partijos, įsipareigojimas jums, gerbiamieji bočiai, mielieji mūsų senjorai! Mes visi esame Jums skolingi dėmesį, pagarbą ir rūpestį! Ir tą skolą Jums mes tikrai atiduosime!

Daugiau rūpesčio ir pinigų jaunoms šeimoms

Per kadenciją galime pasiekti, kad jaunos šeimos gautų po 2000 eurų vienkartinę išmoką gimus kiekvienam vaikui! Vaiko pinigai mokami tėvams už vaiką kiekvieną mėnesį būtų padidinti iki 200 eurų už kiekvieną vaiką! Šeimos, auginančios tris ir daugiau vaikų, gautų po 250

eurų už kiekvieną vaiką kas mėnesį! Vaikų būreliams būtų skiriama po 100 eurų kas mėnesį kiekvienam vaikui!

Įtraukusis ugdymas - turime sprendimą

Privalome atvirai ir drąsiai konstatuoti, kad konservatorių valdžios primestas „įtraukiojo ugdymo“ projektas sukuria daugiau problemų nei jų išsprendžia.

Neretai dėl agresyvaus ir neprognozuojamo specialiųjų poreikių vaiko elgesio kenčia visi klasėje besimokantys vaikai, kenčia jų emocinė būklė, kenčia visos klasės vaikų ugdymo kokybė, nes mokytojai ir specialieji pedagogai turi skirti atskirą laiką ir dėmesį kilusios situacijos sprendimui. Ir visi klasėje besimokantys vaikai tampa savotiškais situacijos ir naujojo, visiškai neparengto, „įtraukiojo ugdymo“ projekto įkaitais.

Todėl Širvintų rajone nuo rugsėjo 1 dienos specialiųjų poreikių vaikai yra ugdomi atskirose, tam pritaikytose erdvėse, todėl daugiau nenukenčia nei jų, nei kitų klasės vaikų ugdymo kokybė, emocinė būseną, jie nebepatiria tiek psichologinių įtampų, kiek jiems tekdavo patirti anksčiau. Sieksime, kad toks sprendimas būtų taikomas visose Lietuvos mokyklose.

Daugiau rūpesčio ir pinigų dirbantiems

Vidutinis atlyginimas Lietuvoje turi pasiekti 3000 eurų. Minimali alga – 1500 eurų. Atlyginimai turi augti greičiau ir daugiau nei auga kainos, kad nebūtų kaip dabar – algos auga 10 proc., o kainos 30 proc. ir, galiausiai, galime nusipirkti mažiau nei galėjome prieš metus ar dvejus. Tai ne augimas, o akių dūmimas. Algų augimas turi būti toks, kad žmonės realiai galėtų įsigyti daugiau maisto, daugiau reikalingų prekių ir paslaugų, o ne visą savo algos padidėjimą tiesiog atiduoti prekybininkams ir paslaugų teikėjams pelno pavidalu.

Šis mūsų siūlomas socialinės gerovės paketas padės spręsti ne tik socialinės atskirties, bet ir demografinės Lietuvos problemas.

GEROS PASKOLOS – ne pražūčiai, o gerovei

Gausinti pajamas ir apsisaugoti nuo skolų svarbu išmolti dar vaikystėje, nors niekada nevēlu. Visgi nereikia pulti į kraštutinumą – apskritai nesiskolinti, nes paskolos – neišvengiama gyvenimo dalis, tiesiog būtina skirti geras ir blogas.

Teodora RAŠIMAITĖ

„Žengiant į savarankišką gyvenimą jaunuoliams pravartu pradėti galvoti apie ateitį ir stengtis mokytis gyventi taip, kad vėliau netektų skolintis, t. y. kad užtektų lėšų ne tik būtiniausioms prekėms įsigyti, bet ir drabužiams, pramogoms ir kt. Galimybė pinigų išleisti čia ir dabar jauniems žmonėms suteikia tik laikiną malonumą, todėl prieš skolinantis būtina sau atsakyti į kelis esminius klausimus: ar man tikrai reikia to daikto, kuriam skolinuosi, ar aš negaliu jam sutaupyti, ar galėsiu skolą grąžinti?“ – pabrėžia pasaulinės jaunimo verslumo programos „Southwestern Advantage“ atstovas Veikas Telas.

Vertingos pamokos

Ekspertų teigimu, mokytis planuoti savo biudžetą reikia nuo pat mažų dienų. „Svarbiausia, kad iki tol, kol bus pasiektas amžius, kai galima dirbti, vaikai būtų išmokę pagrindines pamokas – kaip taupyti, protingai leisti pinigus, kaip daryti klaidas ir iš jų mokytis. Jeigu jaunuolis užauga neišmokęs šių pamokų, tuomet turėtų pradėti jas mokytis dabar“, – tvirtina vaikų finansinio raštingumo specialistė Lina Banytė-Surplienė ir atkreipia dėmesį, kad gera pradžia – kišenpinigiai.

Beje, kišenpinigiai visuomet turi būti susieti su atsakomybe. „Negalima vaikams duoti pinigų už nieką. Laikui bėgant ir vaikui augant, kišenpinigių davimo periodai turi nuosekliai retėti, disponuojamos kišenpinigių sumos, kaip ir atsakomybė, – didėti. Taip, atėjus laikui, jaunuoliai gebės už viską mokėti patys, tinkamai paskirstyti savo lėšas“, – patarimais dalijasi finansinio raštingumo specialistė.

Pasak V. Telo, vaikai dažnai užmiršta tikrąją sėkmės kainą – pastangas: „Jaunimas turi kuo anksčiau pamatyti realų verslo modelį ir įgyti gyvenimiškos patirties. Čia itin gelbsti jaunimui skirtos verslumo programos, kur jaunuoliai ne tik įgyja darbo patirties, bet ir ugdo verslumo įgūdžius, išmoka investuoti ir planuoti savo biudžetą, o tai ypač svarbu kelionėje į finansinę nepriklausomybę.“

Investavimas – nuo mažų dienų

Ekspertai teigia, kad, be tiesioginio darbo, puikus būdas jaunuoliams greičiau tapti

finansiskai nepriklausomiems – investavimas. Tai leidžia jau uždirbtus ir sutaupytus pinigus įdaryti ir laikui bėgant iš to gauti papildomų pajamų.

V. Telas atkreipia dėmesį, kad vienas pagrindinių dalykų, trukdančių jaunimui pradėti investuoti, – klaidingas įsitikinimas, jog norint investuoti reikia ne tik būti finansų rinkų ekspertu, bet dar ir turėti didelę pradinę sumą. „Visame pasaulyje investuojančio jaunimo tik daugėja, visgi apie įvairiausių investavimo būdus daugelis sužino būdami jau 30–40 metų, taigi praradę ne vienus metus, per kuriuos jau galėjo sukaupti nemažą santaupą. Šiuolaikiniai įrankiai pradėti investuoti leidžia vos nuo kelių eurų, be to, galima pasinaudoti investavimo simulatoriumi, padedančiu mokytis investuoti neprarandant pinigų, – svarbu tiesiog pradėti investuoti ir tai daryti reguliariai“, – pabrėžia „Southwestern Advantage“ atstovas.

Paprasti patarimai

Vis dėlto, pasak ekspertų, yra scenarijų, kai pasirinkimas skolintis – prasmingas. Vienas iš paprastų gyvenimiškų patarimų – kelis mėnesius pamėginti pragyventi be sumos, kurią skirtumėte paskolos įmokai mokėti. Kadangi tai – tarsi žaidimas, pajamų sumažėjimą bus lengviau pakelti, tačiau toks bandymas gali padėti suprasti, kaip keičiasi gyvenimo kokybė ar tikrai jums skolinto pirkinio taip jau ir reikia.

Kitas būdas – patikrinti, kokią mažiausią sumą turėdami galėtumėte pragyventi, radikaliai nepablogindami gyvenimo kokybės. Mat itin sumenkusios lėšos paėmus paskolą ilgainiui verčia skolintis einamosioms reikmėms ar nenumatytiems atvejams.

Beje, finansų ekspertai pataria santaupas nenumatytiems atvejams vis dėlto palikti ramybėje, nors jas galėtumėte panaudoti reikiamais pirkiniais. Finansinė pagalbė turi išlikti bet kokių atvejų. Paminėtinas ir dar vienas aspektas: nuosaikios, disciplinuotai mokamos paskolos kuria teigiamą kredito istoriją ir pagerina galimybes pasiskolinti ateityje, kai to tikrai prireiks. Situacija, kai žmogus apskritai niekada niekam nesiskolino, gali ir nebūti pranašumas, nes kreditorius nežinos, ko iš jo laukti.

Vienas iš pagrindinių geros skolos įgijimo pavyzdžių – būsto pirkimas

Būstui ir mokslams

Apskritai finansų institucijos ir skolintojai gerą paskolą laiko priemone, kuri pagerins jūsų finansinę padėtį dabar ar ateityje. Vienas iš pagrindinių geros skolos įgijimo pavyzdžių – būsto pirkimas. Ne tik todėl, kad reikia kur nors gyventi ir neberekės mokėti už būsto nuomą, bet ir dėl to, kad nekilnojamas turtas nuolat brangsta. Taigi, nepaisant to, kad reikės mokėti palūkanas, ilgainiui būsto vertė gali pakilti tiek, kad ne tik bus jos kompensuotos, bet dar ir uždirbsite. Žinoma, turtas turi būti likvidus, o paskolos įmokos – adekvačios pajamoms.

Su tuo susijusios ir paskolos būsto remontui ar renovacijai. Be jų būsto vertė ne augs, o kris – nekilnojamąjį turtą reikia nuolat prižiūrėti. Todėl reikia imti ne maksimalią jums suteikiamą paskolą, o tokią, kuri nesant galimybės sutaupyti leistų gauti ir trumpalaikę paskolą būsto priežiūrai.

Dar viena gerų paskolų rūšių – paskolos mokslams. Jos padės padidinti ateities pajamas. Taip pat geromis paskolomis laikomos paskolos verslui plėtoti. Ta pati taisyklė galioja ir stambioms korporacijoms, ir individualių įmonių savininkams. Pastarieji kartais veltui baiminasi imti paskolas ir negali žengti pirmyn bei pagausinti pajamų.

Atsargiai – blogos paskolos

Vienas blogiausių paskolų variantų – kredito kortelės, nes taip skolinti pinigai dažnai panaudojami kasdieniams poreikiams (maistui, mokesčiams už butą, pramogoms ar atostogoms), o jiems taikomos šokiruojančiai didelės palūkanų normos. Kitas kenksmingų paskolų pavyzdys – greitieji kreditai „iki atlyginimo“.

Ne toks akivaizdus blogos paskolos pavyzdys – paskola asmeniniam automobiliui, skirtam tik komfortui ar statusui palaikyti. Skirtingai nei nekilnojamojo turto, automobilio vertė laikui bėgant krinta, mažta, labai sparčiai. Gali būti, kad išmokėjus paskolą automobilis bus tinkamas tik utilizuoti. Be to, perkant automobilį į skolą reikia apgalvoti ne tik tai, kiek skirsite paskolos įmokoms, bet ir kitas išlaidas, t. y. sumas, kurias išleisite degalams, draudimui, priežiūrai, taip pat už parkavimą, garažą ar vietą automobilių aikštelėje.

Su kiekviena viešųjų pastatų – poliklinikų ar mokyklų – renovacija vis dažniau atsižvelgiama į poreikių įvairovę ir pradedama vadovautis universalus dizaino principais. „Vilniaus vystymo kompanijos“ nuotr.

„Universalus dizaino idėja – kad nė vienas žmogus nebūtų paliktas užnugaryje“, – sako Lietuvos socialinių mokslų centro Ekonomikos ir kaimo vystymo instituto mokslininkė dr. Monika Belhaj. Pašnekovės teigimu, Lietuvoje asmenų su negalia yra apie 8 proc. gyventojų, tačiau universalus dizaino principais pritaikyta aplinka ir paslaugomis galėtų pasinaudoti net 1,1 mln., arba 38 proc., šalies gyventojų. Juk daug žmonių turi laikinų sveikatos sutrikimų, gausu situacinių atvejų, pavyzdžiui, šeimos su mažamečiais vaikais, sunkiai judantys ar matantys senjorai ir pan.

Statybos sektoriaus vystymo agentūros ekspertė Rūta Marija Slavinskaitė pabrėžia, kad, vadovaujantis universalus dizaino principais, nėra išskiriamos konkrečios žmonių grupės pagal jų amžių, dydį ar galimybes. Pavyzdžiui, nėra išskiriami vien tik asmenys su judėjimo negalia ir nėra kuriami būtent jiems skirti ar pritaikyti įėjimai į patalpas, takeliai, prietaisai. Viskas yra projektuojama taip, kad būtų patogų naudotis visiems, kitaip tariant, laimi visa visuomenė.

Sklandus kiekvienas žingsnis

Ar universalus dizainas kalba tik apie fizinės aplinkos gerinimą? „Tikrai ne, universalus dizaino pritaikymo galimybės labai plačios. Dažniausiai yra išskiriamos keturios kategorijos, kurios turėtų būti prieinamos visiems: paslaugos, produktai, informacinė ir fizinė aplinka“, – sako dr. M. Belhaj. Kaip pavyzdį pašnekovė pateikia asmens kelionę nuo namų iki parduotuvės

Viešųjų erdvių be kliūčių reikia ne tik žmonėms su negalia

Ar jums svarbu švieslentėje matyti aiškiai ir suprantamai parašytą informaciją, einant už ko nors neužkliūti, girdėti šviesoforo garsą? Patogi aplinka, suprantamai pateikta informacija ar paprastai naudojamos technologijos – svarbios daugeliui žmonių. Kliūtis ir slenksčius sumažinti padeda universalus dizaino principai.

Ramutė ŠULČIENĖ

ar kitos jam reikalingos vietos, tarkime, gydymo įstaigos, banko, oro uosto.

„Dar prieš išeinant iš namų reikia žinoti, kokios įstaigos darbo valandos, adresas, kaip lengviausia ją pasiekti. Ši internetinėje erdvėje pateikta informacija turėtų būti visiems prieinama bei lengvai suprantama. Išėjus iš namų, erdvė, kurioje asmenys juda, turėtų nekelti jokių trikdžių, t. y. turėtų būti tinkamai sutvarkyti kiemai, šaligatviai, gatvės, viešojo transporto stotelės. Be to, ta aplinka turėtų būti pritaikyta įvairių poreikių turintiems žmonėms, tam gali būti pasitelkiami taktiliniai – skirti suprasti liečiant – paviršiai, garsiniai signalai, didesnis transporto tvarkaraščių šriftas ir pan. Pasiekus įstaigą, patekimas į ją turėtų būti atitinkamai sutvarkytas ir prieinamas visiems: padarytos rampos, aiškūs ženkliniai ir kt. Įstaigos viduje taip pat turėtų būti užtikrinta, kad žmogui būtų prieinama teikiama paslauga ar produktas“, – apie patogumą įvairiose situacijose kalba mokslininkė.

Paprastų sprendimų poveikis

R. M. Slavinskaitė atkreipia dėmesį, kad visos šios sritys yra neatsiejamos ir papildančios viena kitą. „Dažniausiai, užtikrinus tik vienos iš jų prieinamumą, o kitas palikus užmarštyje, nukentčia asmens galimybė gauti kokybišką paslaugą ar produktą. Pavyzdžiui, kas iš to, jei atvykęs iki konkrečios vietos asmuo neturės galimybės patekti į vidų? Kartais visai nebūtinos didelės investicijos, norint pagerinti situaciją. Tarkime, puikūs sprendimai yra universalios žirklės,

Dr. Monika Belhaj paaiškina, kad universalus dizaino pritaikymo galimybės – plačios ir apima kelias kategorijas, kurios turėtų būti prieinamos visiems: paslaugas, produktus, informacinę bei fizinę aplinką

kuriomis gali naudotis tiek dešiniarankiai, tiek kairiarankiai asmenys, arba tiesiog didesnis šriftas ir aiškūs paveikslėliai tekste“, – dėsto pašnekovė.

Tam, kad aplinka ar paslaugos būtų visiems prieinamos, yra išskirti septyni universalus dizaino principai. R. M. Slavinskaitė sako, kad jais vadovautis kviečiami visi, kurie kuria, projektuoja daiktus, erdves ar statinius, teikia įvairias paslaugas. Visų pirma, pabrėžiama naudojimo lygybė, pavyzdžiui, tinkamai įrengtos automatinės durys viešuosiuose pastatuose. Antra – naudojimo lankstumas, tarkime, reguliuojamas stalas išsprendžia žmogaus ūgio problemą. Trečia – paprastumas ir intuityvumas, pavyzdžiui, kelio ženklas STOP visų ir visur yra suprantamas vienodai. Ketvirta – tinkama informacija, sakykime, pastato viduje orientuotis padeda kontrastingas ženklavimas ar taktiliniai paviršiai. Penkta – klaidų tolerancija, kai, pavyzdžiui, laiptai projektuojami su turėklais, kad būtų papildoma atrama, jei neišlaisytumėte pusiausvyros. Šeštas principas skatina apgalvoti, kaip

projektuoti objektą, kad žmogui juo naudotis reikėtų minimalių jėgos sąnaudų, pavyzdžiui, tinkamame aukštyje įrengti bankomatai su taktiliniu žymėjimu, patogiai pateikta informacija nereikalauja varginančių veiksmų. Galiausiai kalbama apie optimalaus dydžio ir erdvės parinkimą, tarkime, tinkamas stalo aukštis priėmimo skyriuose suteikia visiems – tiek stovinčiam žmogui, tiek vaikui, tiek vežimėliu judančiam žmogui – vienodą galimybę prieiti ir matyti informaciją ar dirbuotoją.

Statinių prieinamumo žemėlapis

Kaip galėtume vertinti Lietuvos situaciją – kiek mes pritaikę aplinką visų poreikiams? Pašnekovių nuomone, situacija vis dar yra sudėtinga, nors šiek tiek gerų pokyčių matyti. Vis dėlto net ir, pavyzdžiui, prekybos centruose, kurie, rodos, patogūs judėti visiems žmonėms, yra trūkumų. Pasak R. M. Slavinskaitės, mąstant iš universalus dizaino perspektyvos, jie nėra iki galo visiems lengvai prieinami. Pavyzdžiui, trūksta taktilinių paviršių bei taktilinių prekybos centro suplanavimo žemėlapių regos negalią turintiems asmenims, dažnesnių suoliukų, poilsio zonų senyvo amžiaus asmenims, šeimoms su mažais vaikais, taip pat ramybės zonų autizmo spektrą turintiems žmonėms ir pan. „Kai kur ir ženklavimas nėra aiškus bei lengvai suprantamas. Tačiau tokie dalykai kaip platūs perėjimai, automatiškai atsidarančios durys, be abejonės, palengvina žmonių judėjimą erdvėje“, – pranašumus ir trūkumus aptaria Statybos sektoriaus vystymo agentūros ekspertė.

Atlikusios plačią analizę, tyrėjos pastebėjo, kad situaciją skubiausiai taisyti reikėtų kultūros, mokymo ir sveikatos įstaigose, iš kurių aplinka pritaikyta mažiau nei 20 proc. Taip pat daugiau indėlio reikėtų į viešuosius pastatus, kuriuose yra teikiamos paslaugos. „Prieš kelerius metus buvo sukurta duomenų rinkimo platforma www.stasis.lt. Nuolatos pildomoje platformoje galima gauti tikslią informaciją apie tai, ar tam tikras pastatas atitinka, pavyzdžiui, asmenų su fizine ar regos negalia, poreikius“, – naudingą puslapį pristato dr. M. Belhaj.

Prieinamesnės poliklinikos ir mokyklos

Ar privatusis sektorius universalus dizaino idėją įgyvendina sparčiau nei viešasis? „Taip tikrai nemanytume, visur yra kur tobulėti ir yra gerųjų pavyzdžių. Štai, pavyzdžiui, savivaldybės vis dažniau įtraukia universalus dizaino konceptą į rengiamas strategijas ir veiklos planus. Pastebime, kad ir su kiekviena viešųjų pastatų – poliklinikų ar mokyklų – renovacija vis dažniau atsižvelgiama į poreikių įvairovę ir pradedama vadovautis universalus dizaino principais. Apskritai iniciatyvų ir priemonių universalus dizaino įgyvendinimui Lietuvoje yra nemažai. Atlikus analizę ir susistemintus turimus duomenis, paaiškėjo, kad 34 skirtingose institucijose yra naudojamos 65 skirtingos universalus dizaino priemonės. Sritys – įvairios: nuo švietimo, sporto, politikos iki transporto, sveikatos, darbo rinkos ir kt.“ – apie vis didesnę dėmesį gyventojų patogumui kalba dr. M. Belhaj.

Tyrėjų teigimu, labai svarbu, kad prie įvairovės ir prieinamumo didinimo, viešųjų paslaugų

modernizavimo prisideda ir mokslo bendruomenė, nevyriausybinės organizacijos ir pan. Štai visai netrukus Lietuvoje prasidės tarptautinis kelerius metus trukiantis bandomasis projektas, kurio metu pasirinktuose šalies regionuose bus vertinamas ir universalus dizainas.

Nuo ženklinimo iki programėlių

Pašnekovės pristato keletą puikių iniciatyvų mūsų šalyje. Pavyzdžiui, Lietuvos paralimpinis komitetas inicijavo sporto objektų, pritaikytų asmenų su negalia poreikiams, ženklinimo kampaniją. Universalus dizaino reikalavimus atitinkantys ir draugiški negaliai sporto objektai žymimi specialiu lipduku – gile. Be to, to paties komiteto sukurta mobilioji programėlė „Parateam“ siūlo virtualų šalies žemėlapi su visa aktualia informacija apie negaliai draugiškus sporto objektus, siūlomas sporto šakas, kontaktus.

Vyriausiosios rinkimų komisijos iniciatyva pradėtas Lietuvos rinkimų apygardų ir apylinkių prieinamumo žymėjimas neįgaliojo ženklu. Pasirinkus konkrečią rinkimų apygardą, prie rinkėjų skaičiaus galima matyti, ar ta rinkimų apylinkė yra prieinama fizine negalia turintiems asmenims. Lietuvos audiosensorinė biblioteka sukūrė ELVIS – pritaikytų medijų platformą, – skirtą visiems, negalintiems skaityti įprasto spausdinto teksto.

Neregiamis ir silpnaregiams sukurta mobilioji programėlė „Transporto balsas“ leidžia po miestą judėti viešuoju transportu patogiau ir paprasčiau. Programėlė veikia Vilniuje, Kaune, Šiauliuose ir Klaipėdoje. Lietuvos kurčiųjų draugija kartu su Bendroju pagalbos centru sukūrė

Skubiosios pagalbos numerio 112 mobilioji programėlė „112 Lietuva“, kuri nuo 2020 m. liepos 1 d. yra visiškai pritaikyta klausos negalia turintiems asmenims.

Siekiant mažinti nusistovėjusias neigiamas visuomenės nuostatas, organizuojamos socialinės kampanijos ir iniciatyvos („Jokio skirtumo“, „Išsikraustykite iš stereotipų“, „DUOday“).

Gerieji kaimynių pavyzdžiai

R. M. Slavinskaitės teigimu, pas mūsų kaimynes taip pat yra daug gerųjų praktikų pavyzdžių, kuriais galėtų pasinaudoti Lietuva. Štai Latvijoje sukurta technologija, leidžianti itin greitai kalbą paversti tekstu. „Šis įrankis labai pasiteisino studijose, kurių metu dėstytojas klasėje dėvi belaidį mikrofoną, o dirbtinio intelekto įrankis titruoja kalbamą tekstą ant lentos. Toks sprendimas buvo naudingas ne tik klausos negalia turintiems studentams, tačiau palengvino dėmesio sutelkimą ir informacijos įsisavinimą visiems paskaitų dalyviams. Latvijos nacionalinio meno muziejuje pastaraisiais metais itin daug dėmesio skirta aplinkos ir turinio prieinamumui. Buvo sukurta apsilankymo gidas, leidžiantis lengviau susiplanuoti apsilankymą muziejuje. Taip pat kuriamas ir muziejaus vaizdo gidas, jau parengtas audiogidas bei „geros savijautos“ maršrutas lankytojams, o šeimoms parengti paketai, leidžiantys ikimokyklinio amžiaus vaikams interaktyviai susipažinti su meno kūriniais. Lankytojams galima naudotis sulankstomomis kėdėmis, leidžiančiomis apžiūrėti muziejų sau patogiu tempu. Muziejuje taip pat ruošama didelio šrifto bei taktilinė informacija“, – pasakoja R. M. Slavinskaitė.

Dr. M. Belhaj sako, kad Estija taip pat neatsilieka. „Hapsalu piliis Estijoje – puikus paveldo objektų atnaujinimo pavyzdys, kurio metu išlaikomos istorinės pastato vertybės, tačiau taip pat sukuriama naujos prieinamumo galimybės visiems lankytojams. Estijos jūrų muziejus sukūrė prieinamą ekspoziciją, kurioje 90 proc. muziejaus erdvių ir jo eksponatų tapo prieinamesni visiems lankytojams. Buvo atnaujintos muziejaus salės bei susisiekimas tarp jų, susisteminta apsilankymo in-

Rūta Marija Slavinskaitė pabrėžia, jog, vadovaujantis universalus dizaino principais, viskas yra projektuojama taip, kad būtų patogus naudotis visiems

formacija, sukurta nauja taktilinė ekspozicijos dalis“, – iniciatyvas pristato mokslininkė.

Įtvirtinta aukščiausiu lygmeniu

Pasak pašnekovių, tam, kad būtų progresas šioje srityje, kai kuriose šalyse yra atsakingi asmenys arba centrai. Pavyzdžiui, siekiant užtikrinti visuotinį prieinamumą, Airijoje dar 2007 m. buvo įkurtas universalus dizaino kompetencijų centras. Airija apskritai yra pirmoji šalis pasaulyje, kurioje universalus dizainas buvo įteisintas įstatymu. O Norvegijoje yra sukurta vyriausybės veiksmų planas, skirtas užtikrinti, kad visa šalies visuomenė būtų įsitraukusi į prieinamumo didinimą: nuo ministerijų iki privačių verslų. Veiksmų planas suskirstytas etapais ir kasmet peržiūrimas.

„2023 m. atlikusios išsamią esamos situacijos analizę, pastebėjome, kad Lietuvoje įgyvendinamos su universaliu dizainu susijusios priemonės dažnai atsiranda iš pavienių ir trumpalaikių iniciatyvų, kurios neužtikrina sistemingo ir tęstinio principų veikimo. Deja, didelis informacijos ir atsakomybių išsibarstymas per daugybę skirtingų institucijų tik apsunkina universalus dizaino įgyvendinimo bei priežiūros procesus. Turint tai omenyje, mūsų siūlymas buvo sukurti centralizuotą sistemą, kuri leistų efektyviau užtikrinti universalus dizaino veikimą Lietuvoje“, – prieinamesnės Lietuvos ateityje viliasi dr. M. Belhaj.

Finansuojama Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo lėšomis.

UNIVERSALUS DIZAINO IDĖJOS VISAI VISUOMENEI

- Poilsio erdvės su staliukais, suolais ir net papildoma infrastruktūra, pavyzdžiui, mini virtuvėlės viešosiose vietose – bibliotekose, universitetuose, oro uostuose ir pan.
- Viešosiose įstaigose, kur dažnai tenka laukti ilgose eilėse, – informacija, kur artimiausia poilsio erdvė ir galimybė užkąsti, kempeliai vaikams pažaisti ir pan.
- Specialios, šeimoms su vaikais skirtos, automobilių stovėjimo vietos ne tik prie prekybos centrų, bet ir prie poliklinikų, darželių ir kt. įstaigų.
- Vystymo stalai viešuosiuose tualetuose – ne tik mamoms, bet ir tėčiams. Didesnės tualetų kabinos, kuriose telpa vaikiški vežimėliai arba prie sienos pritvirtintos kėdutės, kad mažylis jaustųsi saugiai matydamas tėvus.

Leiskime kurtiesiems būti kurtiems

1951 m. Tarptautinė kurčiųjų federacija paskutinį rugsėjo sekmadienį paskelbė Pasauline kurčiųjų diena. Šiemet tai – rugsėjo 29-oji. Apie Lietuvoje gyvenančių kurčiųjų rūpesčius ir pasiekimus kalbamės su Mykolo Romerio universiteto Socialinės įtraukties ir lyderystės tyrimų laboratorijos vadove prof. dr. Agota Giedre RAIŠIENE, įgyvendinančia kurčiųjų darbo įtraukties mokslinį tyrimą.

Ramutė ŠULČIENĖ

– „Leiskime kurtiesiems būti kurtiems“, – taip beveik prieš ketvirtį amžiaus ragino tyrėjos Irma M. Munoz-Baell ir Teresa Ruiz iš Alikantės universiteto Ispanijoje. Mokslininkės atkreipė dėmesį, kad vis daugiau kurčiųjų nelaiko savęs žmonėmis su negalia ir siekia, kad būtų vertinami ir gerbiami taip pat, kaip ir bet kuri kita visuomenės grupė.

– Iš tiesų galima pastebėti, kad kurčiųjų bendruomenės nariai kurtumą apibrėžia labiau kaip kultūrinį, o ne audiologinį fenomeną. Kurtieji turi savus papročius ir kalbą, tačiau iš esmės tuo visi išskirtinimai ir baigiasi. Kurtieji, kaip ir visi, pasižymi skirtingais interesais, gebėjimais, motyvacija, nuomonėmis, turi įvairiausių poreikių ir išgyvenimų. Kaip kai kurie didžiuojasi

būdami, pavyzdžiui, miestiečiais, pasirinktos sporto šakos fanais ar dzūkais, taip daugelis kurčiųjų ir neprigirdinčių žmonių didžiuojasi būdami kurčiųjų bendruomenės dalimi. Kita vertus, ne kiekvienam krepšinio mėgėjui svarbu priklausyti krepšinio fanų klubui, taip ir ne visi kurtieji sureikšmina savo kalbinę bei kultūrinę realybę.

– Šiandien visuomenė ir patys kurtieji klausos iššūkius ima laikyti tik didesniu ar mažesniu nepatogumu tam tikrose situacijose, bet ne nuosprendžiu, užkertančiu kelią siekti tikslų. O kaip buvo anksčiau?

– Deja, vos prieš kelis dešimtmečius Lietuvoje požiūris į klausos iššūkių turinčius žmones ir jų galimybes buvo visiškai kitoks. Tyrimo metu ne kartą buvome šokiruoti mūsų kalbintų kurčiųjų patirčių sovietmečiu. Anuomet vadintuose „kurčiųjų-nebylių internatuose“ besimokiusiems klausos sutrikimų turintiems vaikams ir jaunuoliams teko gyventi kasdienių patyčių, žeminimo ir niekinimo sąlygomis. Gestų kalba pamokų metu buvo netoleruojama, kai kuriose mokyklose draudžiama net ir mokiniams bendraujant tarpusavyje. Mokytojai kalbėjo tik verbale kalba, o iš kurčiųjų buvo reikalaujama skaityti iš lūpų. Dabar tokį elgesį sunku net įsivaizduoti, tačiau sovietų laikais mokytojai sau leisdavo gestų kalbą vadinti gyvūnų kalba! Dar daugiau, kai kuriose Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų

mokyklose būdavo organizuojamos „Kalbos šventės“, kurių metu mokiniai privalėjo dalyvauti raiškiojo skaitymo renginiuose. Už gestų vartojimą „šventinę dieną“ mokiniai sulaukdavo fizinio bausmių. Pasak vienos mūsų tyrimo dalyvės, šiandien aukštojoje mokykloje dirbančios gestų kalbos dėstytoja, už tai, kad vaikystėje tokios „šventės“ metu draugei kažką pasakė gestų kalba, mokytoja trenkė į veidą, iš nosies pliūptelėjo kraujas. Fizinis smurtas kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų mokyklose faktiškai buvo normalizuotas, o emocinis smurtas laikomas pramanais. Beje, bent šiek tiek girdintys mokiniai patirdavo mažiau patyčių. Kiek pagarbiau mokytojai elgėsi su vaikais, kurių bent vienas artimasis, pavyzdžiui, senelis ar dėdė buvo girdintysis. Taigi net ir specialiai klausos poreikių turintiems vaikams skirtose mokyklose kerojo diskriminacija.

– Ar panašios patirtys lydėjo ir suaugusiuosius?

– Suaugę žmonės sovietmečiu gyveno ne ką kitaip. Gestų kalbos vertėjų profesijos nebuvo. Kurtiesiems įstaigose – poliklinikoje ir kitur, padėdavo nebent kurčiųjų šeimoje gimę girdintys vaikai. Nesant vertėjų, kurtieji turėjo itin ribotas galimybes įgyti norimą išsilavinimą ir profesiją. Jau nuo mokyklos suolo žmonės buvo tikinami, kad jie „nieko negali“, ir nukreipiami į specializuotas profesines mokyklas įgyti neva kurtiesiems pritaikytą specialybę: siuvėjų, rūšiuotojų, pakuotojų ir pan. Vyresnio amžiaus kurtieji savo negirdinčius vaikus ar anūkus ir šiaudien linkę per menkai remti, pastariesiems siekiant aukštojo mokslo ar svajonių profesijos. Mūsų tyrimo dalyviai sakė, kad kurčiųjų šeimose neretai vyrauja nuostata „kam tau to reikia, juk tu kurčias“, „vis tiek negausi darbo pagal specialybę“. Jaunimas gąsdinamas, jog girdinčiųjų bendruomenėje patirs patyčias ir diskriminaciją.

– Kas lemia, jog dalis kurčiųjų, vis dėlto, ryžtasi siekti svajonės?

– Geriausių rezultatų pasiekia

žmonės, kurie namuose gauna visokeriopą palaikymą. Mūsų tyrime dalyvavo dvi dešimtys kurčiųjų, įgijusių aukštojo mokslo diplomą ir dirbančių aukštą pridėtinę vertę kuriančiose darbo pozicijose. Noriu pabrėžti, kad visi šie dalyviai pasakojo apie artimųjų paramą ir jų išmintingus sprendimus, kurių dažniausias – raginimas skaityti knygas. Kadangi gestų kalba savo sandara ir vidine logika nėra tapati verbalinei kalbai, skaityti kurtiesiems gestakalbiams yra kur kas sudėtingiau, nei būtų galima įsivaizduoti. Kartais vienu gestu gali būti apibūdinamas visas reiškinys arba verbale kalba išreikšta sudėtinga idėja, tačiau kartais vienam parašytam žodžiui išversti į gestų kalbą prireikia keleto gestų. Taigi klaida manyti, jog esant rašytiniam tekstui vertimas nereikalingas. Kurtieji vaikai lietuvių kalbos mokosi panašiai, kaip kiti vaikai tolimos užsienio kalbos, pavyzdžiui, kinų arba japonų, nes gestakalbiams verbale lietuvių kalba nėra gimtoji.

– Kada situacija, požiūris į kurčiuosius pradėjo keistis?

– Pirmieji pokyčiai stebimi Lietuvai atgavus nepriklausomybę. Pasak Kurčiųjų draugijos, 1990 m. Klaipėdoje pirmą kartą integruotas klases turinčioje mokykloje buvo įdarbinta klausos sutrikimų turinti pedagogė. 1993 m. specializuotose mokyklose pradėta mokyti lietuvių gestų kalbos. 1995 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu lietuvių gestų kalba pripažinta kurčiųjų gimtąja kalba. 1996 m. Surdologijos centras ėmė norminti lietuvių gestų kalbą ir rengti žodyną. Deja, dėl žmonių, vertimo kompetencijų ir finansavimo trūkumo, prabėgus pirmajam veiklos dešimtmečiui, žodyno apimtis tesiekė apie 2 tūkst. gestų su vartojimo pavyzdžiais. Palyginimui, per 2006 m. į žodyną iš viso įtraukta per 9700 gestų, išverstas Lietuvos himnas, Neįgaliųjų teisių konvencija, Kelių eismo taisyklės, kai kurie kiti svarbūs dokumentai.

Tik 2001 m. didžiuosiuose Lietuvos miestuose buvo įsteig-

Prof. dr. A. G. Raišienės teigimu, visaverčiam kurčiųjų gyvenimui mūsų šalyje labiausiai trūksta gestų kalbos vertėjų

Kartais vienu gestu gali būti apibūdinamas visas reiškinys arba verbaline kalba išreikšta sudėtinga idėja, tačiau kartais vienam parašytam žodžiui išversti į gestų kalbą prireikia keleto gestų

ti pirmieji gestų kalbos vertėjų centrai, o 2002 m. Vilniaus kolegija atidarė aukštojo mokslo studijų programą, pavadinimu „Gestų kalba“. Dar po penkiolikos metų – programą „Lietuvių gestų kalbos vertimas“. Šiuo metu visoje Lietuvoje yra apie 100 lietuvių gestų kalbos vertėjų. Tai daug ar mažai? Pavyzdžiui, Kauno mieste ir rajone iš viso dirba 20 vertėjų, o kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų gyventojų – daugiau kaip 700.

– Papasakokite plačiau apie gestų kalbos vertėjus?

– Dalis lietuvių gestų kalbos vertėjų yra kurtieji, o dalis – girdintieji. Kurtieji vertėjai padeda vertimo metodiniais klausimais, taip pat verčia kritinėse situacijose, kuriose žmonės gali kalbėti ar elgtis nekasdieniškai ir dėl to vertėjams, kuriems gestų kalba nėra gimtoji, gali būti per sudėtinga tinkamai atlikti darbą. Pavyzdžiui, ligoninėse, esant tam tikroms pacientų sveikatos būklėms, dalyvauja du vertėjai. Gestakalbis vertėjas perduoda kitam vertėjui, ką sako pacientas, o šis, savo ruožtu, pokalbį verčia į verbalinę kalbą gydytojams bei kitiems asmenims. Be to, gimtakalbiai vertėjai žymiai geriau geba versti tais atvejais, kai kurtieji kalba specifiniu slengu. Pavyzdžiui, kurtieji paaugliai, kaip ir visi paaugliai, kartais kalba žargonu. Egzistuoja ir šnekamosios kalbos savotiškumas, kaip mes pavadinume, akcentai. Be kurčiųjų vertėjų pagalbos veiksmingai komunikuoti kurčiųjų ir girdinčiųjų bendruomenėms būtų sunkiau.

Lietuva turi keletą anglų bei tarptautinės gestų kalbos ver-

tėjų. Žinoma, jų galėtų būti daugiau, ypač kai vis daugiau kurčiųjų studijuoja universitetuose. Universitetams būtų pravartu pagalvoti apie įvairesnes gestų kalbos studijų programas. Pavyzdžiui, šiuo metu filologijos kryptyje nėra galimybės studijuoti anglų-anglų gestų-lietuvių gestų-lietuvių kalbos, todėl tarptautiniuose renginiuose anglų gestų kalba skaitomą pranešimą verčia būrys vertėjų. Situacija tampa itin kompleksiška, kai pirmiausia prelegento pranešimas verčiamas į anglų kalbą, iš jos – į lietuvių kalbą ir tik tada į lietuvių gestų kalbą.

– Ar kiekvienas kurčiasis šiandien gali laisvai pasinaudoti gestų kalbos vertėjų paslaugomis ir be suvaržymų įsilieti į socialinį ir darbinį gyvenimą?

– Ir taip, ir ne. Viena vertus, dabartinis vertėjų prieinamumas, vertimo paslaugos ir jų kokybė pasiekė aukštumą, lyginant su praeitimi. Kurtieji gali užsisakyti gestų vertėjus renginiams, paskaitoms, gyviems ir nuotoliniams susirinkimams ir susitikimams. Budintys gestų vertėjai yra pasiekiami realiuoju laiku „Skype“ programa. Tai labai palengvina situacijas, kai kurčias asmuo pakliūva į neplanuotas aplinkybes.

Deja, tam tikrų galimybių ir informacijos prieinamumo vis dar stokojama. Esamų lietuvių gestų kalbos vertėjų nepakanka. Dėl to šiuo metu nėra galimybės, pavyzdžiui, studentams pasikviesti gestų kalbos vertėjų į visas paskaitas.

Kitas iššūkis – vertėjų žodynas, specializacija. Įsivaizduokite, koks platus turi būti gestų kalbos vertėjo žodynas, kad galėtų kokybiškai versti informatikos, chemijos, vadybos, teisės, medicinos ir kitose paskaitose. Dėl to nukenčia kurčiųjų žinios arba studentams tenka dvigubai daugiau studijuoti savarankiškai.

– Ar tai reiškia, kad tik išskirtinėmis charakterio savybėmis pasižymintys kurtieji renkasi studijas universitetuose?

– Sakyčiau, siekis studijuoti bei įgyti norimą profesiją yra individualus pasirinkimas, nepriklauso nuo negalios. Tiek girdintiems, tiek kurtiesiems reikalingas tam tikras mokyklinių žinių lygis, charakterio savybės.

Kaip ne visi girdintieji renka si studijas universitete, taip ir kurtieji gali tiesiog to nenorėti. Šiuo metu daugėja kurčiųjų universitetuose, tačiau tenka apgailestauti, kad jų dalis nuo visų kurčiųjų yra daugybę kartų mažesnė lyginant su studentų proporcija visuomenėje. Situaciją daugiausia lemia minėtasis vertėjų trūkumas. Taip pat vis dar menkas informacijos gestų kalba prieinamumas apskritai. Mūsų tyrimo dalyviai sakė, kad kurtiesiems paskutinių klasių mokiniams sunku apsispręsti dėl tolesnio kelio, nes trūksta informacijos apie studijų ir profesines galimybes, pateiktos kurtiesiems priimtiniu būdu. Kolegijos ir universitetai turėtų pasidalyti informacija bendraudami su kurčiaisiais tiesiogiai, pritaikydami informaciją savo tinklapiuose ir pan.

– Kokio susikalbėjimo dar trūksta kurčiųjų ir girdinčiųjų bendruomenėms?

– Visų pirma, svarbu pastebėti, kurčiųjų bendruomenė tampa atviresnė, sąmoningesnė, jaunimas nebepatiria tokių trauminių patirčių, kokių turėjo vyresnieji, tad patys ima ieškoti būdų efektyviai įsilieti į visuomenę. Tarp kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų imasi rasti supratimas, kad nėra išmintinga nei pasyviai laukti aptarnavimo, išskirtinių sąlygų, nei užsidaryti kurčiųjų bendruomenėje, baimintis garsiai kalbėti apie savo poreikius. Kur kas didesnis darbas privalo būti atliktas šviečiant visą visuomenę apie kurčiųjų galimybes.

Kaip sakė Irvinas Kingas Džordanas, 1988-aisiais tapęs pirmuoju kurčiuoju universiteto rektoriumi, kurtieji gali viską, išskyrus girdėti. Kad jis teisus, įrodo tokie kurtieji kaip kaitrinės lemputės išradėjas Tomas Edisonas, kompozitorius Liudvigas van Bethovenas, dailininkas Fransiskas Goja, visuomeninė ir politinė aktyvistė kurčneregė rašytoja Helen Keler, aukščiausius kino apdovanojimus pelniusi Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV) aktorė Marli Matlin ir kt. Beje, skaidrią chirurginę veido kaukę „ClearMask“ 2015 m. taip pat išrado kurčioji Alisa Ditmar.

– Ar turime tokių įkvėpiančių pavyzdžių Lietuvoje?

– Taip, gyvu pavyzdžiu, kad kurtiesiems Lietuvoje atviros

visos galimybės, yra Mykolo Romerio universiteto (MRU) Socialinės įtraukties ir lyderystės tyrimų laboratorijos kolega Donatas Počešius, architektas, stažavęs Galaudeto universitete JAV. Šiuo metu Donatas studijuoja magistrantūroje Lietuvoje ir kartu su MRU komanda vykdo kurčiųjų darbo įtraukties galimybių tyrimą. Mūsų kolega turi klausos iššūkių ir mokslininkų susirinkimuose dalyvauja verčiant lietuvių gestų kalbos vertėjams. Donatas puikiai valdo anglų kalbą ir kalba tarptautine gestų kalba, o šią vasarą skyrė ispanų kultūrai ir ispanų kalbos mokymuisi. Išskirtinio smalsumo ir veiklumo kolega užsibrėžė išmokti rengti mokslinius kstus ir jo kompetencija šioje srityje sparčiai auga.

– Pokalbio pabaigoje norėčiau paklausti apie kochlearinius implantus. Kaip kurčiųjų bendruomenė vertina technologinę klausos atkūrimo sprendimų pažangą?

– Girdinčiai visuomenės daliai kochleariniai implantai gali atrodyti panacėja, tačiau kurčiųjų bendruomenėje jie vertinami ne taip pozityviai. Reikia suprasti, kad žmonės su kochleariniais implantais patiria rimtų sunkumų ir suvaržymų: garsas atkuriamas nei tiksliai, nei labai kokybiškai, išlieka tam tikri veiklos apribojimai, pavyzdžiui, sporto užsiėmimų. Pasak mūsų tyrimo dalyvių, liūdniausia, kai girdinčių tėvų šeimoje gimsta kurčias arba stipriai neprigirdintis vaikas, o tėvai stengiasi neigti realybę: mėgina vaiką mokyti sakininės kalbos, skaitymo iš lūpų, patys nesimoko ir nebendraudžia su vaiku gestų kalba ir, žinoma, siekia vaikui kochlearinės implantacijos. Visais šiais būdais kurčių žmogų stengiamasi padaryti nekurčiu. Dažnas vaikas lieka vienišas, nepripažęs nei girdinčiųjų, nei kurčiųjų pasaulyje. Nukenčia vaiko raida, socialinės kompetencijos. Dabar, kai vis geriau suprantame asmens tapatybės reikšmę ir svarbą, kurčiam žmogui reikėtų leisti būti kurčiam, o mums visiems bent šiek tiek pramokti gestų kalbos. Taip, beje, yra Islandijoje – šalyje, kurioje gestų kalba yra privaloma visiems valstybės tarnautojams, nors kurčiųjų procentas ten nėra didesnis nei kitose šalyse.

INSULTO PASEKMĖ – GALŪNIŲ SPASTIŠKUMAS. PAGALBA YRA

Nors insultas yra sveikatai ir gyvybei pavojinga liga, ligonį galima išgelbėti kuo greičiau atkūrus galvos smegenų kraujotaką. Vis dėlto, net ir taikant moderniausias gydymo metodus, jei susiformuoja insulto židynys, gali likti ilgalaikių pasekmių, tokių kaip galūnių paralyžius ir jų spastiškumas. Dėl padidėjusio raumenų tonuso blogėja galūnės judrumas, pacientas jaučia skausmus ir negali įprastai funkcionuoti. Ar galima šiems ligoniams padėti, klausiamo Respublikinės Vilniaus universitetinės ligoninės gydytojos neurologės Justinos Jurkevičienės.

Kodėl insultą patyrusiems žmonėms padidėja raumenų tonusas? Ar jį patiria visi ligoniniai?

Spastiškumas yra nevalingas raumenų tonuso padidėjimas, pasireiškiantis po galvos ar nugaros smegenų pažeidimo. Viena iš galimų pažeidimo priežasčių yra insultas – išeminis, kai užsikemša kraujagyslė, arba hemoraginis, kai išsilieja kraujas į smegenis. Taigi insultas gali lemti spastiškumo atsiradimą apytiksliai trečdaliui (4–42 %) jį patyrusių pacientų. Spastiškumo atsiradimo laikas įvairus, simptomai gali pasireikšti jau pirmosiomis savaitėmis, bet dažniausiai išryškėja per kelis pirmuosius mėnesius po insulto.

Ką dėl spastiškumo išgyvena pacientas, kaip tai veikia jį ir jo aplinką?

Spastiškumo pasireiškimas gali būti įvairus, priklausomai nuo smegenų pažeidimo dydžio, vietos ir kokio senumo yra pažeidimas. Dažniausi simptomai yra įtempta, sustingusi, sunkiai lankstoma galūnė, raumenų spazmai, nevalingi judesiai, skausmas ramybėje ar judesio metu, priverstinė galūnės padėtis. Tinkamai ir laiku negydant spastiškumo gali vystytis komplikacijos, tokios kaip kontraktūra ar opa spaudimo vietoje. Visi šie reiškiniai trikdo galūnės funkciją, apsunkina priežiūrą globėjams, kelia psichologinį diskomfortą pacientui, gali sutrikdyti miegą. Negydomas spastiškumas didina išlaidas tiek pacientui bei jo aplinkai, tiek sveikatos priežiūros sistemai.

Kaip gydomas spastiškumas? Ko gali tikėtis ligonis?

Spastiškumas gydomas tada, kai trukdo paciento funkcionavimui ar apsunkina priežiūrą ir slaugą. Idealiu atveju spastiškumas turi būti gydomas daugiadalykės komandos, kurioje dalyvauja fizinės medicinos ir reabilitacijos gydytojas, kineziterapeutas, ergoterapeutas, neurologas, specializuotas slaugytojas, ortopedas-technologas, esant reikalui, gali būti įtraukiami ir kiti specialistai.

Spastiškumo gydymo pagrindas yra fizinė terapija ir reabilitacinės priemonės, kurios gali būti derinamos su medikamentiniu ir chirurginiu gydymu. Kiekvienam pacientui gydymo metodų derinys pasirenkamas pagal simptomus ir norimus pasiekti tikslus. Taigi vieno universalaus modelio gydyti spastiškumui nėra.

Dažniausi gydymo tikslai yra sumažinti skausmą, raumenų spazmus ir nevalingus judesius, pagerinti aktyvią galūnės funkciją, jei galūnė nefunkcionala ir paralyžuota – palengvinti jos priežiūrą, higieną, išvengti komplikacijų – kontraktūrų, galūnės deformacijos, spaudimo opų.

Prieš skiriant gydymą įvertinama, ar nėra dirgiklių, galinčių paryškinti spastiškumo simptomus, pavyzdžiui, jaugęs nagas ar šlapimo takų infekcija, jei yra – šios problemos sprendžiamos.

Fizinė terapija padeda išlaikyti raumens ir minkštųjų audinių ilgį, stiprina nusilpusius raumenis ir taip spartina neurologinį atsistatymą, gerina aktyvius liekamuosius judesius. Taikomi tem-

pimo pratimai (ir ortopedinės technikos priemonės tempimui užtikrinti), jėgos stiprinimas, elektrinė raumens stimuliacija.

Iš medikamentinių priemonių gali būti skiriami peroraliniai raumenis atpalaiduojantys vaistai. Jie veikia trumpai, todėl reikia vartoti keletą kartų per dieną. Jei reikalinga didesnė vaisto dozė – dažni šalutiniai reiškiniai, tokie kaip mieguistumas, raumenų silpnumas. Kitas pasaulyje plačiai taikomas ir efektyvus gydymo metodas yra vietinės botulino toksino injekcijos į raumenis. Botulino toksinas veikia nervo ir raumens jungtyje slopindamas neuromediatoriaus išsiskyrimą ir taip sukelia raumens silpną susitraukimą ir jėgos mažėjimą. Botulino toksino poveikis yra laikinas, todėl injekcijos turi būti kartojamos kas 3–4 mėnesius. Kitos rečiau taikomos medikamentinės gydymo priemonės yra nervų blokados bei raumens atpalaiduojančio vaisto skyrimas per poandinę pompą, iš kurios kateteris nuvedamas tiesiai į tarpą aplink nugaros smegenis.

Ryškaus spastiškumo atvejais arba jau esant komplikacijų gali būti taikomi chirurginiai gydymo metodai.

Tik maža dalis pacientų kreipiasi dėl spastiškumo gydymo. Kodėl?

Lietuvoje kasmet apie 10 000 žmonių susergera insultu. Nemaža dalis jų vėliau kenčia nuo spastiškumo problemos. Visgi per mažai pacientų kreipiasi ar yra nukreipiami spastiškumo kaip atskiros problemos gydymui. To priežastis – per mažas visuo-

menės bei sveikatos priežiūros specialistų informuotumas apie šį sutrikimą, jo reikšmę pacientui bei galimas gydymo priemonės. Kita problema – stygius specialistų, kurie gilintųsi būtent į šią sveikatos problemą ir galėtų taikyti įvairius gydymo metodus.

Kur pacientai galėtų kreiptis, kad sulauktų pagalbos?

Patyrus insultą ir varginant galūnių paralyžiu, dažnai pacientai po gydymo neurologijos stacionare siunčiami į ambulatorinę ar stacionarinę reabilitaciją. Atsiradusį spastiškumą gali pastebėti čia dirbantys specialistai ir pradėti gydyti. Vėliau, jeigu po medicininės reabilitacijos išlieka galūnių spastiškumas, šeimos gydytojas turi pacientą nusiųsti ambulatorinei neurologo ar fizinės medicinos ir reabilitacijos gydytojo, besispecializuojančio šioje srityje, konsultacijai.

Tokia pagalba teikiama Vilniuje, Respublikinėje Vilniaus universitetinėje ligoninėje ir Santaros klinikose, Kauno klinikose, Klaipėdos universitetinėje ligoninėje bei dalyje kitų gydymo ir reabilitacijos įstaigų.

Respublikinės Vilniaus universitetinės ligoninės Konsultacijų skyriuje dėl spastiškumo konsultuoja ir gydo neurologai Justina Jurkevičienė, Donatas Zailskas, Gintautė Lizaitienė. Taip kome įvairias medikamentines priemones, įskaitant ir botulino toksino injekcijas į raumenis.

Taigi pacientams, patiriantiems poinsultinį spastiškumą, efektyvus šiuolaikinis gydymas yra priinamas, tačiau tik maža dalis jų kreipiasi į gydytojus. Svarbu pabrėžti, kad visas gydymas remiasi glaudžiu paciento ir mediko bendradarbiavimu, nustatant ir siekiant gydymo tikslų, ir yra ilgalaikis.

Šaltiniai:

Royal College of Physicians, British Society of Rehabilitation Medicine, The Chartered Society of Physiotherapy, Association of Chartered Physiotherapists in Neurology and the Royal College of Occupational Therapists. Spasticity in adults: management using botulinum toxin. National guidelines. London: RCP, 2018.

DYS-LT-000873/2024 09

Tel. 8 684 64 488 (skambučių laukiame antradieniais nuo 13 iki 15 val.); el. paštas spauda@savaite.lt; adresas: UAB „Savaitė“, Laisvės pr. 60, LT-05120 Vilnius.

RIBOS PASITRAUKĖ

36-ajame numeryje pateikta informacija skiriasi nuo Želdynų įrengimo ir želdinių veisimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2022 m. sausio 18 d. įsakymu. Kuo reikėtų vadovautis?

Taip, naujajame aplinkos ministro įsakyme „Dėl medžių ir krūmų veisimo, vejų ir gėlynų įrengimo taisyklių patvirtinimo“ pakeistas mažiausias leistinas gyvatvorių sodinimo atstumas nuo kaimyninio sklypo ribos, kai želdiniai veisiami be šio sklypo savininko, valdytojo ar įgalioto asmens sutikimo raštu.

Nuo 2022 m. sausio 20 d. gyvatvorė sodinama ne arčiau kaip 1 m atstumu nuo kaimyninio sklypo ribos ir formuojama ne aukštesnė kaip 1,3 m, išskyrus šiaurinę sklypo dalį, kur gyvatvorė gali būti iki 2 m aukščio. Anksčiau didžiausias leistinas aukštis buvo 1,8 m.

Atsiprašome ir dėkojame už budrumą.

VALDŽIA DUKROS NEATSTOS

Esu 92 metų moteris, susipykusi su vienturte dukra. Ji manęs nelanko ir man nepadeda, nes mano, kad turiu apsigyventi senelių globos namuose. Buvau ten nuvykusi, bet patyriau didelį stresą, ypač dėl maisto, nes daug metų esu vegetarė. Kai mane nuo patiekto maisto supykino, darbuotojos buvau aprėkta. Beveik nevaikštau, tad turiu tenkintis socialinių darbuotojų pagalba, tačiau jie man neparuošia vegetariško maisto. Net savo lėšomis samdžiai pagalbininę, bet ir su ja susipykome dėl vegetarizmo – laikė jį nesąmone. Ką man daryti? Gal susitaikyti su dukra?

Be jokių abejonių, geriausia būtų susitaikyti su dukra, nes jokia socialinė pagalba artimųjų rūpinimosi neatstos. Tačiau yra keletas niuansų – sprendžiant iš jūsų amžiaus, dukra, ko gero, taip pat jau yra senyvo amžiaus, galbūt turi sveikatos bėdų, juk seniems žmonėms prižiūrėti

reikia nemažai ir psichologinių, ir fizinių jėgų, be to, anaipol ne visuomet artimieji gali atliepti slaugomo asmens poreikius, gali primesti savo valią, jaustis kalti, priklausomi, beteisiai.

Pagalba namuose siūloma gana įvairi, tačiau pirmiausia reikia susisiekti su socialiniu darbuotoju, aptarnaujančiu jūsų seniūnijos gyventojus. Socialinis darbuotojas atvyks pas jus ir per 20 kalendorinių dienų įvertins dienos socialinės globos poreikį bei perduos informaciją socialinės gerovės skyriaus atsakingam darbuotojui. Šis per 15 kalendorinių dienų pateiks globos poreikio vertinimo išvada svarstyti savivaldybės administracijos direktoriaus sudarytai socialinės globos skyrimo komisijai. Tuomet bus pasirašyta dienos socialinių paslaugų teikimo sutartis, kur ir bus surašyta viskas – kaip jūsų poreikį ir socialinės paramos skyriaus galimybių kompromisinis variantas.

Asmens socialinės globos poreikis nustatomas atsižvelgiant į asmens nesavarankiškumo lygį, asmeniui nustatytus individualios pagalbos poreikius, pagalbos mobilumui didinti poreikius, asmens pripažinimą neveiksnium ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje, pagalbą jam priimančiam sprendimus, asmens priskyrimą asmenų su sunkia negalia grupei. Dienos globa gali būti teikiama iki 25 val. per savaitę asmens namuose ar iki 40 val. per savaitę asmens namuose asmeniui su negalia, kai jam nustatytas pirmojo arba antrojo lygio specialusis nuolatinės slaugos poreikis. Išimtiniais atvejais, kai asmeniui, atsižvelgiant į individualius jo poreikius ir savarankiškumą (asmeniui, iš šeimos narių negaunantiems pagalbos ir (ar) priežiūros, vienam gyvenančiam asmeniui ir kt.), reikia ilgesnės trukmės paslaugos, gali būti skiriama iki 70 val. per savaitę trukmės dienos socialinės globos asmens namuose paslauga.

Paslaugų trukmė nustatoma individualiai vertinant poreikį,

atsižvelgiant į asmens sveikatos būklę, socialinį ir fizinį savarankiškumą, gyvenimo ir buities sąlygas bei šeimos narių galimybes padėti.

Socialiniai darbuotojai gali nupirkti maisto, atnešti karšto maisto iš maitinimo įstaigos, išskalbti drabužius, pakloti lovą, pakeisti patalynę, sutvarkyti būstą, nupirkti vaistų, užrašyti ir palydėti pas gydytojus, sumokėti mokesčius, palydėti sutvarkyti reikalus, pasivaikščioti, kaimo vietovėse pasirūpina ir malkomis, kūrena krosnį ir t. t. Galbūt pasitelkusi socialinių darbuotojų pagalbą galėtumėte sulaukti, kol jums atsirastų vieta geruose senelių globos namuose, kur bus atsižvelgta į jūsų asmeninius mitybos poreikius.

ŠĄNARIAI NELAUKS

Nuo kokio amžiaus kompensuojami endoprotezai? Ar tie, kurie kompensuojami, yra aukštos kokybės?

Nuo šių metų gegužės nebetaikomas amžiaus ribojimas Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis kompensuojant mechaninio tvirtinimo klubų sąnarių endoprotezus. Iki tol vyresniems nei 65 metų pacientams visiškai kompensuojami buvo tik cementinio tvirtinimo sąnarių endoprotezai. Skaičiuojama, kad šioms reikmėms per metus iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto papildomai prireiks apie 1 mln. eurų.

2023 m. pacientams buvo atlikta 1 450 mechaninio tvirtinimo klubų sąnarių endoprotezų implantavimo operacijų. Jos sudarė daugiau nei 23 proc. visų klubų sąnarių endoprotezavimo operacijų.

Sąnarių endoprotezų tvirtinimo būdai skirstomi į cementinį, mechaninį ir mišrųjį. Tinkamiausią pagal tipą ir tvirtinimo priekaulo būdą sąnario endoprotezavimą pacientui prieš operaciją arba jos metu parenka operuojantis gydytojas ortopedas traumatologas, atsižvelgdamas į paciento sveikatos būklę, kaulo būklę ir gretutines ligas. Jei paciento sveikatos būklė leidžia, amžius nebėra kliūtis, kad būtų implantuotas kompensuojamasis mechaninio tvirtinimo klubo sąnario endoprotezas.

Valstybinė ligonių kasa centralizuotai perka tik geros kokybės ir saugius sąnarių endoprotezus iš pasaulinio lygio gamintojų. Pacientai gali būti ramūs, kad implantuoti sąnarių endoprotezai atitiks visus kokybės ir saugumo reikalavimus bei standartus. Tačiau endoprotezavimo sėkmė priklauso ir nuo to, ar laiku kreipiamasi pagalbos. Įprastai gyventojai dėl sąnarių bėdų kenčia tol, kol gali, ir tai yra blogai, nes per tą laiką sąnariai toliau degeneruoja. Pabrėžtina, kad dėl endoprotezavimo reikia kreiptis kuo anksčiau: tai – ne tas atvejis, kai problemos pakentėjus išnyks.

KAI NUOMOJA VALSTYBĖ

Kur ir kaip kreiptis norint išnuomoti valstybinės žemės?

Vyriausybė 2024 m. sausio 10 d. nutarimu Nr. 32 „Dėl valstybinės žemės sklypų (jų dalių) ir žemės sklypais nesuformuotos valstybinės žemės plotų perdavimo savivaldybėms valdyti patikėjimo teise“ priėmė sprendimą Nacionalinės žemės tarnybos patikėjimo teise valdomus savivaldybių miestų ir miestelių teritorijų ribose esančius valstybinės žemės sklypus (jų dalis) ir žemės sklypais nesuformuotos valstybinės žemės plotus perduoti savivaldybėms valdyti patikėjimo teise.

Šiuo nutarimu savivaldybėms buvo perduoti ne visi žemės sklypai (jų dalys) ir žemės sklypais nesuformuota valstybinė žemė. Dalis valstybinės žemės miestuose ir miesteliuose ir toliau patikėjimo teise yra valdoma Nacionalinės žemės tarnybos. Visi erdviniai duomenys apie perduotus savivaldybėms valdyti patikėjimo teise valstybinės žemės sklypus ir žemės sklypais nesuformuotos valstybinės žemės plotus yra skelbiami interneto svetainėje www.planuojstatau.lt.

Prašymą išsinuomoti valstybinės žemės sklypą mieste ar miestelyje reikia teikti konkrečiau žemės sklypo patikėtiniui – arba savivaldybei, arba Nacionalinei žemės tarnybai. Prašymą perduoti valstybinės žemės sklypą net ir tuo atveju, jeigu jį patikėjimo teise valdo savivaldybė, reikia teikti Nacionalinei žemės tarnybai.

Iš Nemenčinės – po Vilniaus rajoną

Aprėpti sunku, bet įmanoma

Vilniaus rajono savivaldybė išskirtinė tuo, kad iš tiesų yra didelė, ir iki Vilniaus dažnai atvyksta greičiau nei į kitą savivaldybės kraštą. Todėl gyventojams reikalingas paslaugas stengiamasi teikti arčiau žmogaus. Vilniaus rajono socialinių paslaugų centro direktorė Beata Bartkienė sako, kad įstaiga teikia pagalbą šeimoms, namuose senyvo amžiaus ir neįgaliesiems asmenims, aprūpina neįgaliuosius techninės pagalbos priemonėmis, nustato individualios priežiūros pagalbos poreikius ir kt. „Rajono specifika yra ta, kad paslaugas teikiame kuo arčiau žmogaus, tad jos yra decentralizuotos ir teikiamos visose 23 Vilniaus rajono savivaldybės seniūnijose“, – aiškina pašnekovė.

Pasak B. Bartkienės, teikti socialines paslaugas Vilniaus rajone reiškia ir tai, kad darbuotojai turi būti labai mobilūs – turėtų vai-

Norėdami pažinti mūsų kraštą neretai vis išsiruošiamė kur nors toliau, atokiau nuo sostinės, o štai Vilniaus rajonas lieka mažiau pažintas ir ištyrinėtas. Ir gaila, nes tikrai yra ką jame pamatyti ir patirti. Tiesa, šįkart kalbėsime ne apie lankytinas vietas, o apie verslą, atsakomybę ir neįkainojamai vertingą žmogiškumą.

Ivona JAROSLAVCEVIENĖ

Vilniaus rajonas užima didelį plotą, o jo gyventojai turi ypatingas daugiakultūros tradicijas. Pavelo Dombrovskio nuotr.

sybinė organizacija. Vėl „Vaikų ir paauglių socialinio centro“ direktorė Jurgita Pukienė pasakoja, kad centras turi penkis padalinius, veikia Vilniaus rajone ir Vilniaus mieste. „Turime šeimyninius vaikų namus: keturias vaikų, kurie yra globojami, šeimynas. Iš viso pas mus gyvena 30 tėvų globos netekusių vaikų. Taip pat turime vaikų dienos centrą „Svajonė“ Nemenčinėje, kur vyksta popietinės vaikų veiklos, stovyklos. Vaikams, išėjusiems iš globos institucijos, suteikiame palydėjimo paslaugą. Taip pat turime grupinio gyvenimo namus žmonėms su negalia. Ateityje sieksime turėti socialines dirbtuves, kad galėtume įgauti šiuos žmones. Planuojame steigti kepyklą, kur būtų kepama duona, bet kaip bus, kol kas nežinome. Taip pat turime senelių namus, kur gyvena senyvo amžiaus žmonės su negalia“, – sako pašnekovė.

J. Pukienė atkreipia dėmesį, kad Vilniaus rajonas nesiskiria nuo sostinės ar likusios Lietuvos. „Problemos yra tos pačios, tik gal rajono gyventojai turi mažiau drąsos kreiptis pagalbos, pavyzdžiui, į psichologą, bet, kai

pradeda eiti, įsidrąsina“, – sako pašnekovė.

Išskirtiniai daugiakultūriškumu

Nemenčinės kultūros centro vadovas Germanas Komarovskis yra tas žmogus, kuriam nepritrūksta idėjų, tad kultūrinis gyvenimas Vilniaus rajono savivaldybėje virte verda. „Nemenčinė yra vienas iš didesnių Vilniaus rajono kultūros centrų. Dauguma aktyvių rajono kolektyvų yra pas mus Nemenčinėje. Mums labai svarbus daugiakultūriškumas, tad mūsų kolektyvai šoka, dainuoja ne tik lietuviškai, bet ir gimtąja kalba: lenkų, rusų, baltarusių, totorių. Mes nuolat vykstame į kitus Lietuvos kraštus koncertuoti, taip pat – į užsienį. Pavyzdžiui, pernai buvome net Meksikoje“, – aprodymas moderniai įrengtą koncertų salę pasakoja pašnekovas, pridurdamas, kad kolektyvų veikloje dalyvauja ir vaikai, ir net senjorai.

Koncertinėje salėje telpa 320 žiūrovų, ji yra renovuota, su puikia garso ir apšvietimo įranga, be to, kultūros centre įsikūręs ir viešbutis. „Renovuotas, su patogiais numeriais ir viskuo,

ko reikia žmonėms, atvažiuojantiems į Nemenčinę. Tai gali būti kolektyvai, kurie atvyksta į renginius, o gali būti ir pavieniai gyventojai, kuriems, pavyzdžiui, norisi Nemenčinėje praleisti kelias dienas ir pažinti mūsų kraštą geriau. Esame labai mėgstami lenkų turistų, kurie pas mus važiuoja autobusais, apsistoja, bet ne tik tam, kad pamatytų Nemenčinę, – iš čia vyksta ir į Vilnių ar kitur, kur jiems įdomu, o juk Vilniaus rajone yra turistinių maršrutų, įvairių pažintinių vietų ir nuostabi gamta“, – pasakoja G. Komarovskis.

Nemenčinės kultūros centre veikia ir edukacinės studijos, kur galima mokytis fotografijos, tapybos, keramikos, teatro meno ir kitų veiklų.

O gal deserto?

Jeigu pasivaikščioję po Nemenčinę norėsite išgerti kavos su gardžiu desertu, galite užsukti į šeimos desertinę „Totti“. Ją įsteigė sutuoktiniai Justyna ir Mariušas Januškevičiai. Kaip juokaudamas sako M. Januškevičius, labai norėjosi, kad Nemenčinėje būtų tokia vieta, kur galima paragauti deserto, net skanesnį nei Vilniuje. „Iš tiesų labai norėjosi įkurti desertinę, kur ateityje ir vietiniai, ir svečiai, kur būtų galima užsakyti tortą vestuvėms ar krikštynoms, ir jis iš tiesų būtų išskirtinis“, – sako pašnekovas.

Pora desertinės duris atvėrė 2020 metų gruodį – per pačią pandemiją. „Žinoma, statybas ir įrengimą pradėjome anksčiau, kai apie pandemiją nebuvo nė kalbos. Tačiau veiklos pradžia buvo per pandemiją. Ir žinote,

Desertinės „Totti“ įkūrėjas Mariušas Januškevičius tikina, kad desertų ragauti čia atvyksta ir vilniečiai

Nemenčinės kultūros centro vadovui Germanui Komarovskii nepritrūksta idėjų, tad kultūrinis gyvenimas Vilniaus rajono savivaldybėje virte verda

ruotojo pažymėjimą, kad galėtų atvykti pas paslaugų gavėjus, be to, pageidautina, kad kalbėtų keliomis kalbomis. „Reikalavimo nėra, bet dirbant rajone labai praverčia kalbėti ne tik lietuviškai, bet ir kitomis kalbomis. Todėl dauguma mūsų darbuotojų kalba ar bent jau supranta dar ir rusų bei lenkų kalbas, o pastaruoju metu kyla ir anglų kalbos poreikis, nes dažnėja atvykusių, kurie kalba angliškai, bet dar nekalba arba silpnai kalba lietuviškai“, – sako pašnekovė.

Vilniaus rajonas išsiskiria dar ir tuo, kad dalį gyventojams reikalingų paslaugų teikia ir nevyria-

Vandens pramogų verslą su šeima kuriantis Vladislavas Maliukas jau ruošiasi žiemai – šešioliktą kartą dirbs Kalėdų Seneliu

išdrįsime. Žinoma, galėjome pasiūlyti tik produktų išsinešti, bet prekyvome. Sunkų laikotarpį išgyvenome neprašydami valstybės paramos, tad toliau buvo lengviau“, – sako M. Januškevičius.

Šiuo metu gamyboje dirba pati desertinės šeimininkė ir trys samdomi darbuotojai. „Aš atsakingas už finansus, verslo plėtrą, įvairią dokumentaciją. Žmona yra pagrindinė idėjų sumanytoja – ji ir yra atsakinga už gamybą. Beje, noriu atkreipti dėmesį į tai, kad pas mus nedirba nei vienas profesionalus konditeris. Visi yra savamoksliai, bet labai mėgstatai, ką daro, nuolat mokosi, tobulėja, naudoja natūralius produktus be pridėtinių tirštiklių, emulsiklių ir kitų priedų, todėl jau pelnėme pasitikėjimą – klientai pas mus sugrįžta“, – džiaugiasi M. Januškevičius.

O kaipgi kainos? Pašnekovas teigia, kad Nemenčinės gyventojai kartais pastebi, jog kainos yra didesnės, bet jos tikrai mažesnės nei sostinėje. „Pas mus kava nekainuoja trijų eurų, bet ji tikrai kokybiška, profesionaliai paruošta, iš atrinktų pupelių. Net galiu teigti, kad atnešėme geros kavos gėrimo madą į Nemenčinę. Pas mus užsakoma prieš darbus, einant pasivaikščioti“, – sako desertinės įkūrėjas.

Vyras pasidžiaugė, kad tortus ir kitus skanėstus iš jų perka ne tik Nemenčinės ar Nemenčinės apylinkių gyventojai, bet ir vilniečiai. Beje šiems netrukus „Totti“ desertų įsigyti taps paprasčiau – šeima žengia dar vieną žingsnį pirmyn ir desertinę atidarys Konarskio gėlių

turguje. „Vieta nėra tradicinė desertinei, bet galvojame, kad perkantieji gėlių noriai nusipirks prie jų ir desertą“, – šypsosi M. Januškevičius.

Pramogos ir žiemą, ir vasarą

Vasara įmonės Asvejos baldarių centras vadovui Vladislavui Maliukui – pats darbymetis. „Šiltuoju metų laiku nuomojame baidares, kanojas, plaustus, irklentes – viską, kas susiję su vandeniu ir pramogomis. Vieni metu galime pasirūpinti iki 200 klientų“, – pasakoja Sužionių rajone gyvenantis pašnekovas.

Vyras ne tik nuomoja vandens pramogoms reikalingą įrangą, bet ir mielai konsultuoja klientus, pataria, kurį vandens telkinį rinktis ramaus poilsio mėgėjams, o kuris tiks išsiilgusiems ekstremalių pojūčių. „Tai yra mūsų šeimos verslas – dirbame kartu su žmona, sūnumis. Bet mums patiems tai net daugiau nei verslas. Mėgstame patarti žmonėms, juos pakonsultuoti, atsakyti į daugybę klausimų, ypač jeigu tai yra pirmas plaukimas arba plaukimas su vaikais. Visada pravedame instruktažą, ką plaukiant galima daryti ir ko ne“, – pabrėžia pašnekovas.

Tačiau už lango ruduo ir aktyvusis V. Maliuko darbo sezonas lieka užnugary. Tiesa, po vasaros darbų įkarščio artėja dar vienas darbymetis – pasirodo, kalėdiniu laikotarpiu pašnekovas „dirba“ Kalėdų Seneliu! „Su bendruomene įsitraukiau į renginių tiek jaunimui, tiek vyresniems žmonėms organizavimą. O bene ilgiausiai trunkantis projektas – vaikų lankymas Sužionių seniūnijoje per Kalėdas, gruodžio 25 d. Mes, trys Kalėdų Seneliai, aplankome visus faktiškai seniūnijoje gyvenančius vaikus iki 10 metų ir visiems vežame dovanų. Per dieną aplankome iki 200 vaikų. Ir kai ateina tikras Kalėdų Senelis, o ne kostiumu apsivilkęs tėtis, kurį pažįsta iš balso, tie vaikai tikrai tiki ir labai džiaugiasi“, – pasakoja pašnekovas, einantis dar ir Sužionių bendruomenės pirmininko pareigas.

Šie metai – jau šešiolikti, kai Kalėdų Seneliai lankys Sužionių seniūnijoje gyvenančius vaikus. Ir jie entuziazmo tikrai nepraranda. „Kažkas jau užaugo, bet gimė

naujų vaikų, o Kalėdų Seneliu ir stebuklais juk norisi tikėti“, – šypsosi V. Maliukas.

Negalia – ne nuosprendis

Apsilankymą Vilniaus rajone pabaikime Čekoniškių kaime, kur įsikūrusi Vilniaus „Arkos“ bendruomenė. Jos vadovė Solveiga Ratkevičiūtė pasakoja, kad „Betzatos“ bendruomenės istorija prasidėjo prieš 20 metų, kai susibūrė iniciatyvinė grupė, norėjusi, kad žmonės su negalia būtų gerbiami ir mylimi, nepaisant negalios įvairumo ar sunkumo.

Iš viso šiuo metu bendruomenėje nuolat gyvena devyni proto negalią turintys asmenys, o netrukus turi prisijungti ir dešimtas. Su jais kartu gyvena ir 6 asistentai bei vadovė. Pakito ir bendruomenės pavadinimas, nes ji tapo tarptautinės „Arkos“ federacijos nare.

„Arkos“ federacijai priklausančių bendruomenių, tokių kaip mes, yra 160 valstybių. Mūsų bendruomenės namuose kuriami įprasta kasdienybė: nuo pokalbių, bendrų darbų, maisto gaminimo iki kartu švenčiamų švenčių“, – sako Rasa Baronienė, bendruomenės „Betzata“ gyvenimo namų vadovė.

Pasak pašnekovės, labai svarbu, kad čia žmonės gyvena namų aplinkoje, kiekvienas turi savo pomėgius, yra savarankiškas, kiek tai įmanoma, o darbuotojai jiems padeda. „Vieniems reikia pagalbos pasikloti lovą ar apsirengti, o kitiems tos pagalbos nereikia, bet reikia padėti išrūšiuoti drabužius, išskalbti juos. Mums kiekvienas žmogus yra unikalus, apie jį žinome viską, todėl paprasčiau padėti išsaugoti jo individualumą, atliepti poreikius“, – sako R. Baronienė.

Bendruomenės namų vadovė pasakoja, kad „Arkos“ idėja parsižvežta iš Prancūzijos, kur buvo kuriami maži bendruomenės namai, kai tuo metu Lietuvoje buvo didelės įstaigos su šimtais gyventojų. „Mes ne tiesiog atidirbame 8 valandas per dieną – mes kartu gyvename, bendradarbiaujame, ir ne tik kažko pamokome juos, bet ir patys išmokstame iš savo gyventojų“, – pastebi R. Baronienė.

Kaip savanoriai, darbuotojai įsijungia į bendruomenę? „Čia žmonės ateina ieškodami didesnės prasmės, nei dažną su pa įprastame gyvenime. O darbuotojai čia tikrai neateina dėl algos, – šypsosi pašnekovė, kuri gerai apmokamą inžinierės darbą iškeitė į darbą bendruomenėje. – Jeigu nematyčiau prasmės, ir aš čia nedirbčiau, o dabar be bendruomenės, be šių žmonių negaliu. Jie tokie nuoširdūs ir tokie tikri, kad dažnam reikėtų iš jų pasimokyti. Kartais žiūrėdama į juos pagalvoju, kad daug daugiau negalios turime mes, kuriuos įprasta vadinti sveikais.“

2018 metais bendruomenės įkurtos „Lobių dirbtuvės“ Mozūriškėse, Vilniaus rajone. Medžio dirbtuvėse vykdomas dienos užimtumas, kurio metu bendruomeniškoje komandoje gaminami įvairūs dirbiniai iš medžio. „Gaminame viską iš medžio: nuo raktų pakabuko iki stalo ar pavėsinės, langų. Mūsų bendruomenės narius (ir iš gyvenimo namų, ir gyvenančius šeimose, bet dienos metu dirbančius „Lobių dirbtuvėse“), žinoma, prižiūri darbuotojai, bet kuriami iš tiesų nuostabūs darbai. Tai dar kartą įrodo, kad negalia tėra kliūtis, bet ir turint ją galima padėti žmogui gyventi kuo įdomesnį, visavertį gyvenimą“, – sako S. Ratkevičiūtė.

Vilniaus „Arkos“ bendruomenės vadovė Solveiga Ratkevičiūtė ir bendruomenės gyvenimo namų vadovė Rasa Baronienė tikina, kad negalia nėra nuosprendis, o tik aplinkybė, su kuria išmokstama gyventi

Sąrašo nr.

11

DEMOKRATAI
VARDAN LIETUVOS

LIETUVOS ATEITIES VYRIAUSYBĖ

LENGVA PASIRINKTI, KAI RENKIESI

VARDAN LIETUVOS!

11 DEMOKRATŲ SAJUNGA „VARDAN LIETUVOS“

Skaitytojai klausia, kaip elgtis patekus į vieną ar kitą situaciją, ko tikėtis ir ko neverta vairuojant ar remontuojant mechanines transporto priemones. Bandysime padėti. Jums rūpimus klausimus galite užduoti laiškuose.

Juos siųskite adresu: **UAB „Savaitė“, Laisvės pr. 60, LT-05120 Vilnius** arba el. paštu **vuzusienis@savaite.lt**.

ŽALA ATLYGINAMA SAŽINGAI

Savo automobilį nuolat draudžiu kasko. Pastaruosius keverterius metus – 15 tūkst. eurų suma. Bėgant metams, suma lyg ir turėjo mažėti, įmoka – taip pat, bet mano draudimo brokeris įkalbėjo sumos nekeisti. Teigė, kad brango automobiliai, tad ir jų vertė nesikeitė. Būtent pagal vertę yra nustatomas kasko draudimo sumos dydis. Pirmuosius trejus metus šio draudimo atsisakyti negalėjau, nes nebuvau išsismokėjęs lizingo. Be to, nenorėjau – kasko draudimas suteikia saugumo jausmą. Maniau, jei pavogs mano automobilį ar jam atsitiks kas nors nepataisomo, gausiu už jį tiek, kokia suma jis apdraustas. Taip pat maniau, kad nuo didesnės draudimo sumos nelaimės atveju man daugiau mokės ir už sugadintas detales. Tačiau ką tik sužinojau, kad nesvarbu, kokia suma draudžiu automobilį, vis tiek, jeigu jį pavogs ar jis bus nepataisomai sugadintas per avariją, žalos atlyginimas bus skaičiuojamas konkrečiu momentu nustatčius transporto priemonės rinkos vertę. Tad nelabai suprantu, kokia man nauda iš to, kad draudžiu automobilį kasko didele suma?

Zenonas iš Varėnos r.

Galimybė, kad nelaimingo įvykio atveju neatgausite visos kasko draudimo sutartyje numatytos bendros sumos ar nuo jos skaičiuojamo ekvivalento naujoms detalėms, egzistuoja. Dėl to prieš pasirašant sutartį patariama atidžiai perskaityti jos sąlygas.

Pradėkime nuo to, kad mus konsultavusi Lietuvos draudikų asociacijos projektų vadovė leva Naraškevičiūtė-Kubilė pirmiausia atkreipė dėmesį, jog kasko draudimo įmoka tikrai nėra nustatoma tik pagal drau-

džiamos transporto priemonės vertę. Draudimo įmoka labai daug veiksnių: draudėjo drausmingumas ir istorija, transporto priemonės techniniai parametrai, galimi transporto priemonės valdytojai ir kt. Net draudėjo gyvenamoji vieta gali lemti įmokos dydį, nes, pavyzdžiui, didmiestyje eismo įvykio tikimybė – daug didesnė.

Tačiau draudėjams kur kas svarbiau, kad, kaip nurodo Lietuvos draudikų asociacijos atstovė, įprastai draudimo bendrovė pateikia du kasko draudimo variantus – siūloma automobilį apdrausti nauja arba rinkos verte. Pagal tai, kuris variantas pasirinkamas, yra nustatoma draudimo suma. Draudžiant nauja verte, draudimo suma yra lygi automobilio pirkimo sutartyje nurodytai automobilio vertei. Dažniausiai nauja verte draudžiami visiškai nauji ir iki 2 metų senumo automobiliai (priklausomai nuo draudimo bendrovės sąlygų). Ši draudimo suma yra nurodoma draudimo pasiūlyme ir draudimo sutartyje. Transporto priemonės visiško sunaikinimo ar vagystės atveju nuostoliai atlyginami suma, lygia sutartyje nurodytai draudimo sumai.

Senesni automobiliai įprastai draudžiami rinkos verte. Draudžiant rinkos verte, draudimo suma yra nustatoma pagal automobilio rinkos vertę draudžiamą įvykio dieną, t. y. pagal tai, už kokią pinigų sumą gali būti parduotas analogiškas automobilis Lietuvos rinkoje. Transporto priemonės visiško sunaikinimo ar vagystės atveju nuostoliai atlyginami remiantis nustatyta rinkos kaina įvykio dieną. Jeigu rinkos verte apdrausta transporto priemonė yra nuomojama išperkamosios nuomos būdu, tuomet yra laikoma, kad jos draudimo suma lygi transporto priemonės rinkos kainai, bet ne mažesnė nei įsipareigojimai (išskyrus pradelstus mokėjimus) pagal lizingo sutartį draudžiamą įvykio dieną.

Todėl, pasak I. Naraškevičiūtės-Kubilės, aprašytu atveju draudimo sutartyje reikėtų ieškoti sąlygos, kur būtų parašyta, kokia verte yra apdraustas automobilis, ir tai padėtų išsiaiškinti, kaip automobilio vagystės ar visiško sunaikinimo atveju būtų nustatoma automobilio vertė. Kai yra apgadinta tik viena ar keletas automobilio dalių, reikėtų atkreipti dėmesį į tai, ar draudimo sutartyje numatytas detalių nusidėvėjimas. Tai lemia, ar draudimo bendrovė sumokės už transporto priemonės remontą naujomis originaliomis detalėmis, ar visgi bus išskaičiuota numatyta nusidėvėjimo suma.

Dar reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad tam tikrais atvejais gali būti daromi individualūs sprendimai dėl transporto priemonės draudimo sumos ir vertės nustatymo principų. Tai būdinga nestandartinių, išskirtinių transporto priemonių, taip pat verslo klientų transporto priemonių parkų draudimo ir panašiais atvejais.

ŽALIOS ŠVIESOS MAGIJA

Tenka daug sukiotis Vilniuje, vežioju lengvus krovinius ir siuntinius, tad tenka ir stovėti prie sankryžų, laukiant tinkamo šviesoforo signalo. Esame nedidelio Europos miesto gyventojai, tad ne visi skubame. Vis dar atsiranda tokių, kurie nesuka į dešinę, kai dega žalias šviesoforo signalas važiuoti tiesiai, nors yra papildoma sekcija. Jie, laukdami, kol užsideds papildoma rodyklė, trukdo eismui. Gal galėtumėte visiems priminti, kada tokiais atvejais galima sukti į dešinę.

Joris iš Vilniaus

Iš tiesų vis dar būna taip, kad privažiavęs sankryžą vairuotojas laukia, kol užsideds papildoma sekcija, nors žalias pagrindinio šviesoforo signalas leidžia sukti į dešinę nedegant papildomai sekcijai, be abejo, prieš tai praleidus pėsčiuosius ir dviratininkus. Todėl verta priminti Kelių eismo taisyklės (KET).

Jeigu dega žalias pagrindinio šviesoforo signalas be rodyklių, tačiau papildoma sekcija su žalia rodykle nedega, leidžiama va-

žiuoti visomis kryptimis (pagal žalią šviesoforo signalą). Sukdamas į dešinę vairuotojas privalo duoti kelią eismo dalyviams (dviratininkams, pėstiesiems), kurių judėjimo kryptį kerta (KET 158 p.).

Jei dega žalias pagrindinio šviesoforo signalas kartu su papildoma sekcija su žalia rodykle, leidžiama važiuoti visomis kryptimis. Į dešinę sukantis vairuotojas turi pirmumo teisę važiuoti (KET 73.1 ir 73.2 p.). Degant papildomai sekcijai su žalia rodykle į dešinę, pėstiesiems ir dviratininkams dega raudonas šviesoforo signalas.

Papildomos žalios rodyklės leidžia vairuotojams sukti į dešinę ir degant raudonam pagrindinio šviesoforo signalui. Jos padeda reguliuoti transporto priemonių vairuotojų ir kitų eismo dalyvių srautus.

KODĖL PROCENTAI, O NE LAIPSNIAI?

Kiekvienas vairuotojas yra matęs kelio ženklus, kurie įspėja apie stačią nuokalnę ar stačią įkalnę. Tačiau skaičiai juose nurodomi procentais, o ne laipsniais. Kodėl?

Kristupas iš Kauno

Nuokalnės ar įkalnės statusas procentais nurodomas todėl, kad jis skirtingose nuokalnės ar įkalnės atkarpose gali skirtis. Pavyzdžiui, įkalnės statusas jos pradžioje gali būti 3 laipsniai, toliau – 12 laipsnių, prieš pat viršūnę – 2 laipsniai. Kad nereikėtų statyti kelio ženklų ties kiekviena įkalnės ar nuokalnės atkarpa, skaičiuojamas bendras įkalnės ar nuokalnės statusas ir pateikiamas procentais.

Parengė Vidmantas UŽUSIENIS

Ornitologas Vytautas Jusys neoficialiai yra laikomas daugiausia paukščių sužiedavusiu žmogumi

Ventės ragas – paukščiams ir žmonėms

„Tai čia aš beveik ir nedirbu, nes darau tai, kas patinka, ką myliu ir kam esu atidavęs didžiąją dalį savo gyvenimo“, – juokiasi Vytautas, kai pasikalbėti susėdame Ventės rago švyturio papėdėje ant marių kranto. Tai šio švyturio sargas Mikas Posingis pastebėjo, kad per Ventės ragą praskrenda milijonai smulkiųjų paukščių, ir laišku kreipėsi į gamtininką prof. Tadą Ivanauską siūlydamas čia kažką daryti. Tais pačiais metais, t. y. 1929 m., įtakingas profesorius pasirūpino, kad čia būtų įkurta paukščių žiedavimo stotis, dabar priklausanti Kauno Tado Ivanausko zoologijos muziejui, kaip ir vėliau muziejuje įkurtas Lietuvos paukščių žiedavimo centras, kontaktuojantis su viso pasaulio paukščių žiedavimo centrais. Vieta jau buvo išskirtinė, mat čia stovėjo 1862 m. pastatytas švyturys, kuris iki šių dienų išliko visiškai autentiškas ir į kurį dabar gali užkopti visi norintieji bet kuriuo paros metu. Be to, čia veikia ir puikus, visai neseniai atnaujintas, kaip, beje, ir visa stotis bei jos teritorija, muziejus. Jame susipažinsite su Kuršių marių gamtovaizdžiu, stoties istorija ir dažniausiai pastebimais paukščiais ir gyvūnais.

Vytauto Jusio nuotraukų archyve daugybė paukščių. Čia – kalninė kielė

Galima pajuokauti, kad Ventės ragas – patraukli vieta tiek paukščiams, tiek žmonėms: būtent ši vieta yra viena didžiausių paukščių koncentracijos taškų Baltosios ir Baltijos jūrų migraciniame kelyje: pavasarį ir rudenį juo praskrenda milijonai paukščių, o žmonių kiekvienais metais apsilanko apie 150 tūkst. Beje, būtent dabar – o ne pavasarį, kaip daug kas mano – ir iki pat lapkričio Ventės rago lankytis pats metas, nes į gaudyklės patenkta daugiausia paukščių. Tik suskubkite tai padaryti kiekvieną dieną iki pietų, nes vėliau gaudyklės lieka tuščios – sužieduoti paukščiai skrenda toliau.

Meilės istorija

O mes grįžtame prie pašnekovo meilės istorijos... Meilės paukščiams. Ji prasidėjo seniai, dar 1977 m., kai Vytautas buvo septintokas, braidė po pelkes, karstėsi po medžius ir ieškojo paukščių lizdų. Aštuntoje klasėje pats pasirūpino gauti žiedų, pasidarė savadarbių gaudyklų ir žiedavo paukščius, daugiausia kovus. Jau tuomet sužieduodavo jų daugiausia Lietuvoje. Šiandien jis negali pasakyti, kodėl taip susidomėjo sparnuočiais. Šeimoje lyg ir nebuvo didelių gamtos mylėtojų, o jam gamtos mokslai sekėsi: respublikinėje biologijos olimpiadoje laimėjo pirmą ir trečią vietas. Vėliau tai padėjo įstoti į Pedagoginį institutą studijuoti biologijos. „1977–1987 m. buvo daug paukščių lizdų, tad buvo ir įdomu, o dabar kilometrą nueini ir lizdo nerandi. Be to, šiandien dauguma ornitologų nė neįsivaizduoja, kaip paukščio lizdą surasti, o ir žmonių nuomonė tokia keista. Žiūrėk, įdedi kokią

Paukščių advokatas

Ventės ragas rugsėjo mėnesį dar alsuoja vasariška šiluma ir tik raudoni šermukšniai išduoda, kad ruduo jau čia. Dabar gerus du mėnesius čia bus labai aktyviai žieduojami paukščiai ir Ornitologijos stoties vadovas Vytautas JUSYS drauge su kolegomis turės labai daug darbo. Jam – paties mieliausio.

Rasa ŽEMAITIENĖ

lizdo nuotrauką ir gauni barti, kad paukščius trikdai, neva prie lizdo šiukštu įstoti negalima. Galima, bet tik atsargiai. Kas kita tai, kas vyksta kur kas globaliau. Paukščius naikina žemės ūkis: arimai iki pat kelių, pievų nelikę, tai sėja, tai akėja ir galiausiai tai pempei nusibosta sukti lizdą. Taip paukščiukai pamažu ir nyksta“, – aiškina Vytautas.

Po mokyklos – į pamarį

Taigi, baigęs vidurinę Molėtuose, Vytautas jau žinojo, kur važiuos: į Ventės ragą, kur paukščiai! Ir atvažiavo. Autobusu viduryje gruodžio. Sniego buvo iki kelių, bet susirado švyturį, buvo apgyvendintas tiesiog administracijos kabinete, bet, kaip pats sako, patogumai tada nerūpėjo – svarbu, kad paukščių būtų. Tiesa, pirmą kartą Ventės rago užsibuvo neilgai, išėjo tarnauti į kariuomenę, o iš ten – atgal į Ventės ragą. Tik šį kartą apsistojo jau pačiame švyturyje pakeitęs ten gyvenusį mokslinį bendradarbį, dabar žinomą poetą Alių Balbierių.

Romantikos laikai? „Panašiai. Nei kompiuterių, nei interneto, nei radijo, nei televizijos. Viską rašydavome ranka, bet žieduoti paukščių mums tai netrukdė, o daugiau nieko ir nereikėjo“, – juokiasi pašnekovas. Įdomumo dėlei verta pridurti, kad dabar ant lietuviško paukščio žiedelio rašoma taip: unikalus numeris (tarsi paukščio asmens kodas). Zool. Mus. Kaunas Lithuania. Kad ir kur pakštis nusikristų, bus aišku, kad buvo ir Lietuvoje. 1978 m. pastatyta, o 2015 m. rekonstruota ir atnaujinta paukščių gaudyklė dabar iškeliamą į 25 metrų aukštį, yra 66 metrų pločio, 125 metrų ilgio ir iki dabar laikoma didžiausia pasaulyje. Be

jos, paukščiai gaudomi ir originalios konstrukcijos „zigzaginėmis“ gaudyklėmis, pastatytomis skirtingose Ventės rago vietose.

„Dabar per metus sužieduojame per 100 tūkst. paukščių, nors pasitaikė ir 130 tūkst. Ventės rago iš viso jau yra sužieduota per 5 mln. paukščių. O štai šį rudenį vėjai mums nėra palankūs, pučia rytų vėjas, todėl į didžiąją gaudyklę paukščių įkliūva nedaug, tad kiekvieną vakarą ir rytą nendrynuose specialiomis voratinėse kregždėse. Mums tinkamiausias pietvakarių ir vakarų vėjas – tada paukščių būtų daug ir įvairresnių, dabar juos vėjas nupučia kitais migracijos keliais“, – apie paslaptingas paukščių keliones pasakoja ornitologas.

Milijoninis rekordas – čia pat

Paties Vytauto rekordas – 2 600 sužieduotų paukščių per dieną, net 40 tūkst. pavyko sužieduoti pernai, o iki asmeninio milijono jam trūksta 30 tūkst. Visa ši įspūdinga statistika Vytautą leidžia laikyti neoficialiai daugiausia paukščių pasaulyje sužiedavusiu žmogumi. Galbūt milijonas „įvyks“ šį rudenį? Vytautas sako, kad gali tekti laukti ir pavasario – statistika nėra prognozuojamas dalykas ir priklauso nuo daugybės faktorių. Bet jis iki dabar prisimena, kaip žiedavo pusmilijoninį paukštį. Specialiai pasirinko strazdą giesmininką, kad būtų tiesiog lietuviška ir simboliška. Prisipažino, kad ir apie milijoninį teks pagalvoti, nors specialiai paukščio tinkamu laiku nepasitūpdys: kas paklius tuo metu į gaudyklę, tuo teks ir džiaugtis. Į gaudyklės patenkta tikrai margas būrys spar-

nuočių – kasmet pagaunama 120–130 jų rūšių, o dominuoja paprastieji varnėnai ir kelių rūšių zylės, kregždės, nykštukai, kikiliai, liepsnelės, alksninukai, karietaitės, ežerinės nendrinukės, pilkosios pečialindos, rudosios devynbalsės ir kiti. Beje, gaudyklėse atsiduria žieduoti paukščiai iš kokių 25 šalių, o kartais – ir su lietuvišku žiedeliu.

Rašytojas ir redaktorius

„Pasitaiko ir labai netikėtų svečių: paukščiai juk taip pat paklysta, kartais juos atskraidina uraganiniai vėjai, tad ta progą turime išleisti knygą „Nauji ir reti paukščiai Lietuvoje“. Džiaugiamės, kad žmonės vis labiau rūpinasi paukščiais, nori juos pažinti“, – apie paukščių migraciją pasakoja Vytautas ir atrodo, kad šiandien jų gyvenime jam nėra likę paslapčių. Juk Vytauto ir sparuočių draugystė jau artėja prie 50 metų, o to įrodymas – gal 20 jo ar drauge su kitais autoriais parašytų knygų paukščių ar tiesiog gamtos temomis. Vienos populiariausių šiuo metu – „Pažinkime Lietuvos paukščius“ ir „Lietuvos paukščių pažinimo vadovas“.

Negana to, jau 15 metų kaip V. Jusys yra žurnalo „Paukščiai“ redaktorius ir pagrindinis autorius. Pats jį sugalvojo, pasiūlė leisti Ornitologų draugijai ir tebeleidžia. Nors pasiguodė, kad rašančiųjų vis mažiau, o ir smalsumo žmonės turi vis mažiau. Socialiniai tinklai išmokė visus būti nekantrius. „Žmogus įdeda kokio nors paukščio nuotrauką ir klausia, kas čia. Parašai, akimirksniu pamiršta ir po kelių dienų vėl klausia to paties. Tad aš ėmiau mokyti įdėti šiek tiek pastangų – parašau, kad pats paieškotų įvairiuose šaltiniuose, o aš tada pasakysiu, ar teisingai mano“, –

pasakoja Vytautas ir prisimena, kad pats, vos pradėjęs domėtis paukščiais, pildė ir savo stebėjimų korteles, kuriose aprašydavo, kur ir kokiame aukštyje sukrautas lizdas, kiek jame kiaušinių ar jauniklių ir kitus duomenis apie paukščių lizdus. Dabar turi neįkainojamo dydžio archyvą, kuris po metų kitų turėtų virsti pačia solidžiausia jo knyga apie paukščius. „Manau, kad vien jos svoris bus apie pustrėčio kilogramo, nes tokiai gražiai temai kaip paukščiai reikia gero, vadinasi, ir sunkaus popieriaus“, – smagiai pasakoja pašnekovas, o mes neabejojame, kad ir informacinis jos svoris bus įspūdingas, nes į knygą suguls visa dešimtmečių darbo su paukščiais patirtis, žinios ir meilė.

Lietuvoje paukščiams saugu

Beje, kokia padėtis su paukščiais yra šiuo metu, jei taip sunku rasti lizdą? Gal greitai neturėsime apie ką rašyti? Vytautas patikina, kad padėtis nėra bloga, paukščiai Lietuvoje saugomi ir mylimi, nesame, pasirodo, kokio Pietų Europa ar Malta, kurios įsikibusios laikosi savo senų tradicijų dar iš tų laikų, kai pasaulyje trūko maisto, ir iki šių dienų šaudo smulkiuosius paukštėlius, tebevalgo strazdus, liepsneles, devynbalses.

„Malta, stojančiai į Europos Sąjungą, netgi buvo keliami reikalavimai nustoti žudyti paukščius, bet ji atsisakė, neva, tai šalies paveldas. Šiuo metu paukščių populiacija labai rūpi Britanijai, Vokietijai, Olandijai, Belgijai, Lenkijai, Baltijos šalims, Skandinavijai. Pas mus tvarka gera, likusi tik rudeninė ančių medžioklė, tad paukščiai gali jaustis saugūs“, – pasakoja Vytautas ir

netrunka pradžiuginti dar geresnėmis naujienomis. Šiuo metu Lietuvoje yra pagausėjusi jūrinių erelių populiacija, daugėja didžiųjų baltųjų garnių bei kormoranų ir, tik paklauskite, nuo 150 iki 15 tūkst. šeimų pagausėjo pilkųjų gervių! Tiesa, gandrų po truputį mažėja. Beveik išnyko jų kolonijos, kai medyje būdavo sukraunama iki 5 lizdų. Beje, kad Vytautas – tikras paukščių advokatas, suprantu užsiminusi apie kormoranų daromą žalą. „Bet jie mūsų gamtos dalis, nėra invaziniai, taigi ir gamtos negali naikinti. Jie jau tūkstančius metų turi savo migracijos kelią. Jeigu žuvininkai jų kelyje išsikasė tvenkinius, tikrai ne kormoranų kaltė. Gamtą, prieš ją kišantis, reikia pažinti, ir tuomet nebus ko kaltinti“, – kaip kirviu nukerta ir nieko čia nepridursi.

Nebent gali paklausti, ar ornitologo šeimoje paukščiai taip pat mylimi, kaip juos myli Vytautas, ar yra su kuo dalytis patirtimi? Pasirodo, iš Šilutės kilusi Vytauto žmona taip pat žieduoja. Dukroms tėčio pomėgis nors ir artimas, dar nežinia ar taps jų gyvenimo keliu. Vyresnioji dukra – kitos srities studentė, o jaunėlėms dvynukėms dar tik 11 metų, bet jos jau yra sužiedavusios šimtus paukščių. Vytautas pridūrė, kad ornitologijos stotyje apskritai dirbama šeimomis, kitaip gal būtų ir sudėtinga, nes būna laikas, kai darbo valandų niekas neskaiciuoja, tad ir priekaištauti nelieka kam – dirba visi.

Laumžirgių ralis

O pabaigoje – beveik egzotika. Jau aštunti metai, kaip šalia mylimų Vytauto paukščių įsitaisė jų konkurentai – laumžirgiai. Taip nutiko turbūt todėl, kad, anot Vytauto, ornitologai labiausiai pažįsta gamtą. Jiems reikia žinoti, ką paukščiai lesa, iš ko lizdus suka, kur peri, o visa tai labai išplečia gamtos pažinimą. Taigi, atsiranda pavojus arba džiaugsmas plėsti „pažinčių“ ratą. Taip su tais laumžirgiais ir nutiko. Jie seniai pašnekovui patiko, bet Lietuvoje nebuvo beveik jokios literatūros, ir Vytautas negalėjo nustatyti laumžirgių rūšies, o be to mokslinio aspekto jam buvo neįdomu. Reikalai pasikeitė, kai j pašnekovo rankas prieš aštuonius metus pateko knyga „Lietuvos laumžirgiai“. Šiandien džiau-

Laumžirgių tyrinėjimas ir žymėjimas – dar viena Vytauto Jusio aistra. Autorės ir pašnekovo archyvo nuotr.

giasi, kad per tuos metus jau yra nufotografavęs visų 69 Lietuvoje esančių rūšių laumžirgius ir net suradęs 2 naujas jų rūšis. Negana to, sugavęs laumžirgį, Vytautas žymekliu užrašo ant jo sparno numerį ir paleidžia. Įprotis žymėti, matyt, jau yra kraujuje, tad ir laumžirgių, tegyvenančių iki metų, sužymėta jau apie 30 tūkst., ir tai padeda tyrinėti laumžirgių populiaciją. Daugeliui gal bus didelė naujiena ir tai, kad sudžiovinti įvairiomis spalvomis žaižaruojantys šie vabzdžiai visiškai netenka spalvų, tad kolekcininkams, pavyzdžiui, drugelių, iš jų menkas džiaugsmas. Beje, Lietuvoje vyksta ir „Laumžirgių ralis 2024“. Ne, ne lenktynės, taip vadinasi feisbuke surkurta grupė, skatinanti domėtis laumžirgiais, mokyti savarankiškai pažinti jų rūšis. Aktyvus grupės dalyvis ir, galima sakyti, ekspertas yra ir Vytautas. Turi teisę! Mat pernai ir šiemet stebėdamas ir fotografuodamas laumžirgius aplankė visas 60 savivaldybių, nuvažiavo ne vieną tūkstantį kilometrų, sužymėjo šimtus laumžirgių ir parsivežė krūvas jų nuotraukų. Kitaip kaip Vytauto raliu to nepavadinai, bet ko dėl kolekcijos nepadarysi. Ir ko nepadarysi dėl aistros pažinti.

DĖMESIO!

Aptikus negyvą paukštį su žiedu, reikėtų nurašyti visą ant jo esančią informaciją ir pranešti Lietuvos paukščių žiedavimo centrui Kaune. Nesvarbu, ar žiedas lietuviškas, ar kitos šalies. Visų šalių žiedavimo centrai yra susijungę į EURING organizaciją ir tarpusavyje keičiasi informacija apie žieduotus paukščius. Gyvą paukštį reikia paleisti su tuo pačiu žiedu, o informaciją nurašyti ir perduoti Žiedavimo centrui adresu likcentras@gmail.com.

Rudenį į Ventės rago gaudyklę pakliūva tūkstančiai smulkiųjų sparuočių, kurie gauna lietuviškus žiedelius

Darbo skelbimuose dažniausiai ieškoma vadybininkų

Populiariausiųjų dešimtukas

Taigi žvalgoms po vieną populiariausių skelbimų portalų *skelbiu.lt* ir visų pirma pasidomime, kokių gi skelbimų daugiausia. Be jokios abejonės, tokių, kuriuose parduodamos ar ieškomos įsigyti automobilių detalės, – jų yra net apie 235 tūkstančius. Antroje vietoje tvirtai laikosi kolekcininkų (gal greičiau – tarpininkų ir perpardavinėtojų) skelbimai – tokių aptinkame daugiau kaip 87 tūkstančius. Baldai ir interjero detalės – trečiojoje vietoje (56 tūkstančiai skelbimų). Toliau pagal gausą rikiuojasi skelbimai apie parduodamus ir perkamus automobilius (39 tūkstančiai) ir skelbimai, susiję su statyba ir remontu, t. y. medžiagomis ir įranga (31 tūkstantis). Antikvarinių daiktų mėgėjai, tiksliau – pardavėjai, apsiriboja 30 tūkstančių skelbimų, parduodančiųjų knygas ir filmų kopijas – 26 tūkstančiai.

Moterys, skelbiančios, kad parduoda ar perka drabužius ir avalynę, kone tris kartus lenkia vyrus: tokio pobūdžio dailiosios lyties skelbimų aptinkame apie 21 tūkstantį. Gana nemažą populiarumą demonstruoja ir dviračių bei paspirtukų pardavėjai – jų skelbimų rugsėjį fiksuota apie 20 tūkstančių. O populiariausių skelbimų dešimtuką užbaigia parduodantieji (perkančiųjų, kaip ir visose skelbimų kategorijose, yra mažuma) papuošalus ir aksesuarus (19 tūkstančių skelbimų).

Mažiausiai skelbimų – skyrelyje „Ukrainiečiams“: darbo pasiūlymų – vos iki 1 700, o apgyvendinimo pasiūlymų – tik koks šimtas. Skelbimai apie dovano-

jamus baldus, drabužius ar žaislus skaičiuojami iki dešimties.

Pradėkime nuo automobilių

Koks gi šiuolaikinis žmogus be automobilio? Ši transporto priemonė jau seniai tapo neatsiejama mūsų gyvenimo dalimi, tad pirmiausia ir domimės, ką rodo parduodamų automobilių skelbimai? Ogi visišką europietišką modelių dominavimą antrinėje rinkoje: jų rugsėjį būta gerokai daugiau kaip 20 tūkstančių. Antroje vietoje įsitaisė motorinės transporto priemonės iš Azijos – automobiliai iš Japonijos ir Pietų Korėjos. Tokių skelbimų būta arti 8 tūkstančių. O štai užatlantė savo automobiliais pristatyta labai kukliai: suskaičiuota vos apie 2,5 tūkstančio tokių automobilių, ir dauguma jų – su kompanijos „Ford“ ženklu (kiti tenka „Chrysler“, „Chevrolet“ bei „Dodge“).

Kaip minėta, rinkoje karaliauja europietiški automobiliai, o jei dar tiksliau, – pagaminti Vokietijoje. Ir tokių parduodamų automobilių lyderis – BMW: jų minėtą mėnesį fiksuota apie 5,5 tūkstančio. Antroje vietoje – „Volkswagen“: 4,6 tūkstančio parduodamų transporto priemonių. Europos lyderių trejetuką užbaigia „Mercedes-Benz“ – 3 tūkstančiai skelbimų. Itališki ir prancūziški automobiliai skelbimuose nėra populiariūs: jų parduodama vos po kelis šimtus.

Azijietiški automobilių greitoje, be abejo, karaliauja „Toyota“ – 2,7 tūkstančio skelbimų. Antroje vietoje matome „Nissan“ – apie 1,2 tūkstančio skelbimų. Visos kitos korėjiečių ir japonų automobilių markės antrinėje rinkoje pristatomos panašiai kaip itališki ar prancūziški

Skelbimų lenta – tarsi aktualijų veidrodis

Ar kada pagalvojote, kiek daug apie mūsų gyvenimą gali papasakoti skelbimai? Dabar jų, kaip ir daug ko kito, jau dairomės internete, nes kadaise buvusios populiarios skelbimų lentos liko ten, praeitame amžiuje. Tad ką byloja beveik milijonas skelbimų viename populiariame portale šį rudenį?

Arūnas MARCINKEVIČIUS

automobiliai – po kelis šimtus skelbimų.

Lietuviška nenaųjų automobilių rinka nėra itin kukli, čia vietas randa ir prabanga dvelkiantys modeliai. Tik jų, aišku, – labai mažai. Štai minėtą rugsėjį buvo parduodamas tik „Maybach“ automobilis, „Rolls-Royce“ – vos du. Tiesa, daugiau siūlyta „Bentley“ markės limuzinų – net 50. Džeimso Bondo gerbėjų laukė 14 „Aston Martin“ automobilių. Na, o egzotikos mėgėjams buvo siūloma ir sovietinių transporto priemonių, daugiausia – amžinomis, nesuvažinėjamosiomis vadinamų „Volgų“ (GAZ-21) ar pirmųjų „Moskvič“ markės automobilių. O štai tikrųjų sovietinių antikvarinių automobilių – buvusių vyriausybinių ZIM ar „Čaikų“ – skelbimų skyrelyje pavyksta aptikti labai retai.

Darbo rinkos paradoksai

Įprastai darbo ieškančių asmenų skelbimų būna daugiau nei darbą siūlančių, tačiau minėtame portale jau labai seniai nusistovėjusi priešinga situacija. Tad ir rugsėjį darbą siūlė daugiau nei 11 tūkstančių besiskelbusių, o darbo ieškojo dešimt kartų mažiau asmenų. Ką tai byloja? Gal ieškantieji darbo yra visiškai tinginiai? Kažin. Tokia skelbimų proporcija greičiau liudija kitą tendenciją: darbdaviai masiškai siūlo nekonkurencingus atlyginimus.

Į kokias pozicijas dažniausiai kviečia darbdaviai? Pasirodo, labiausiai trūksta vadybininkų – tokių skelbimų būta net daugiau kaip 1,5 tūkstančio. Antroje

Parduodamų automobilių lyderis – BMW

vietoje pagal ieškomų specialistų poreikį – pardavėjai ir vairuotojai: jų ieškota po daugiau nei tūkstantį. Trečiojoje – inžinieriai: jų pageidavo daugiau negu 700 darbdavių. Ketvirtą vietą draugiškai dalijosi sandėlininkai, statybininkai, virėjai ir buhalteriai: šių sričių atstovų ieškojo po 500 darbdavių. O štai teisininkų ir advokatų poreikis – labai mažas: jiems darbą siūlė vos 90 darbdavių. Humanitarinio profilio specialistų poreikis – taip pat menkas. Pavyzdžiui, vertėjų pageidavo tik keli darbdaviai. Tad tai, apie ką jau seniai garsiai kalba pramonininkai (reikia mažiau humanitarų ir daugiau inžinierių), pasireiškia ir minėtų skelbimų skyrelyje. Kadangi humanitarus ir toliau masiškai kepančioms mūsų aukštosioms mokykloms nėra jokio skirtumo, už kokią specialybę imti iš studentų pinigus, gal politikai pagaliau galėtų išgirsti ekonomikos kapitonų balsą ir pakreipti studijų programą fizikų, o ne lyrikų labui.

Nenuspėjamas kolekcininkų pasaulis

Pagal šios kategorijos skelbimų skaičių, kad ir kaip bū-

tų keista, pirmąją filatelista: skelbimų apie parduodamus pašto ženklus rugsėji būta net apie 26 tūkstančius. Tačiau paklausinėkite savo aplinkoje, ar kas nors dabar kolekcionuoja pašto ženklus, ir neabejojame, kad absoliuti dauguma jūsų draugų sutartinai atsakys: „Tokių nepažįstame.“ Antroje kolekcininkų bendrijos vietoje rikiuojasi renkantieji senovines ir dabartines monetas – tokių skelbimų suskaičiuota apie 16 tūkstančių. Ir tikriausiai jokiam kitame kolekcininkų pogrupyje nėra tiek daug perkančiųjų, o ne parduodančiųjų. Įprastai tie skelbimai būna labai standartiniai, juose keičiasi tik telefonų numeriai: „Brangiai arba labai brangiai perku auksines ir sidabrinės monetas...“ Vos vienas kitas pirkėjas dar prirašo „į savo asmeninę kolekciją“. Nors ir taip visiems aišku: pinigų turintys mūsų tautiečiai taip bando ap lenkti infliaciją... Tik apsigauti tokiems pirkėjams labai nesunku, mat rinkoje cirkuliuoja daug padirbtų auksinių ir sidabrinų monetų. O viską padirbinėjantys kinai jau įsigudrino štampuoti ir mūsų prieškarinių litų kopijas (tiesa, bent kol kas tik 10 litų nominalo monetas).

Ne vieną turbūt nustebins, kad pagal skelbimų skaičių trečiojoje vietoje yra įsitvirtinę kolekcininkų automobilių modeliukų rinkėjai – jų skelbimų fiksuota net 12 tūkstančių. Atrodytų, žais-

ti su tomis lengvai lūžtančiomis plastikinėmis (niekas dabar jų iš metalo nebegamina) mašinėlėmis – vaikų reikalas, bet, pasirodo, yra priešingai: modeliukus kolekcionuoja net labai rimti dėdės, maža to, nelabai kam iš namiškių juos ir pačiupinėti leidžia. Tiesa, vietos namuose tokie kolekciniai artefaktai, palyginti su monetų ar pašto ženklų prifarširuotais albumais, užima labai daug.

Skelbimų, kuriuose minimi ordina ir medaliai, minėtą mėnesį būta daugiau kaip 6 tūkstančiai. Šioje kategorijoje greta parduodančiųjų yra nemažai ir norinčiųjų ordinų ar (ir) medalių įsigyti. Be abejo, kainų toks pirkėjas niekada neskelbia ir norinčiojo parduoti tik labai kukliai klausia: „Kiek jūs norite už tai?“ Viena vertus, ši rinka užtekinai pripildyta pigių ir vidutinės vertės Antrojo pasaulinio karo apdovanojimų, juk daug šio karo veteranų jau paliko šį pasaulį. Kita vertus, reti ir brangūs apdovanojimai labai aktyviai medžiojami ir toliau – visus labai domina Lenino ordina ir Didvyrio žvaigždės bei, aišku, bet kokie tarpukario Lietuvos ordina (pastarųjų nereikėtų painioti su medaliais – šie nėra tokie reti, todėl ir palyginti nebrangūs). Vieni šiuos apdovanojimus perka į savo kolekcijas, kiti taip mėgina apsaugoti pinigus nuo infliacijos. Štai tik vienas pavyzdys: dar cirkuliuojant litams, Lenino ordina kainavo

apie 3 tūkstančius litų, arba apie 850 eurų, o dabar šio apdovanojimo kaina – daugiau nei 2,5 tūkstančio eurų.

Keletas įvairenybių

Ar jūs kada nors bandėte parduoti, pavyzdžiui, pianiną? Nebandėte? Tai pabandykite. Ir įsitikinsite, kad ši užduotis – labai sudėtinga. Mat parduodamų tokių muzikos instrumentų – labai daug, o norinčiųjų įsigyti – vienetai. Tai anksčiau, sovietmečiu, tėvai pirko šiuos instrumentus ir visaip skatino vaikus mokytis groti, o dabar tokių dar sovietinių pianinų savininkai šiuos muzikos instrumentus neretai dovanoja ir dargi primoka 50 ar 100 eurų už tai, kad instrumentą iš namų išneša...

Aptinkame dar vieną įdomybę: padaugėjo skelbimų, kuriuose siūloma šiuolaikinė, puikiai pagaminta alaus virimo įranga. Tai, regis, įstatymu neuždrausta. Tačiau šalia tokių skelbimų puikuoja ir panašūs: parduodami žvilgantys nerūdijančiojo plieno distiliavimo aparatai. Kam jie skirti – visiems aišku, o ar legali prekyba tokiais aparatais – nežinia.

Jeigu norite pasipuikuoti prieš draugus ar pažįstamus spindinčiu prabangiu šveicarišku laikrodžiu – jokių problemų. Pavyzdžiui, beveik tikrą (tokie falsifikatai skelbimuose kukliai įvardijami kaip analogai) „Patek Philippe“ laikrodį galite įsigyti

Parduoti pianiną šiais laikais – nelengva

vos už porą šimtų eurų. Atkreiptinas dėmesys, kad prie tokio originalaus laikrodžio kainos reikia prirašyti dar tris nulių. Kitose Europos Sąjungos šalyse atitinkamos tarnybos medžioja tokių laikrodžių, avalynės ar drabužių analogų pardavėjus internete, tik, regis, dar ne pas mus.

Prostitucija Lietuvoje, kaip ir prekyba falsifikatais, – taip pat uždrausta, bet pažvelgęs į pažinčių skyrelio skelbimus to nepasakysi. Čia galima perfrazuoti žinomą posakį: jeigu jau labai ko nors norisi, tai kodėl gi ir ne?..

Visiems smalsiems ir šiek tiek laisvo laiko turintiems tautiečiams neprošal būtų periodiškai patyrinėti mūsų skelbimų lentas virtualioje erdvėje. Ten galima aptikti daugybę įdomių dalykų, kurie, kaip niekas kitas, atspindi mūsų aktualijas. O kai kurie – ir visą epochą...

ALUDARIŲ DERLIAUS ŠVENTĖS

Bumbulinės

Kiekvieną šeštadienį.
Iki spalio 5 d.

Artūras Orlauskas

Tauta turi teisę gyventi teisingoje ir saugioje valstybėje. Tauta ir Teisingumas yra natsiejamoms kategorijoms. Sakydami teisingumas, turime omenyje valstybės teisingumą savo piliečių atžvilgiu. Teisingumą gaunant tinkamas pensijas, tinkamas ir kokybiškas medicininės paslaugas, tinkamą švietimą vaikams, tinkamą mokesčių sistemą ir tinkamą požiūrį į šeimą, kuri yra prigimtinė.

Mes žinome, kaip tai pasiekti, ir turime aiškų planą su konkrečiais įstatymų pakeitimų projektais, kurie bus priimti pirmosiomis mūsų darbo Seime dienomis. Atkursime valstybės pagarbą savo piliečiams ir priversime biurokratus dirbti žmogui, prisiimti asmeninę atsakomybę už savo veiksmus ir sprendimus. Tik abipusė valstybės ir piliečio pagarba suteiks galimybę pradėti esminį atsinaujinimą. Valdžia turi

pasitikėti savo tauta, tada ir tauta pasitikės savo valstybę.

Oponentų teiginiai, kad sumažinus mokesčius biudžete pritrūks lėšų, yra iš piršto laužta demagogija, nes mes žinome, kaip šitoje kadencijoje šimtais milijonų buvo taškomos biudžeto lėšos Sveikatos apsaugos, Vidaus reikalų, Krašto apsaugos, Energetikos, Susisiekimo ar Aplinkos ministerijose. Vien viešiesiems ryšiams per metus buvo iš-eikvota per 10 milijonų eurų. Jau nekalbant apie neskaidrius viešuosius pirkimus, dėl kurių jau yra pradėti ir ikiteisminiai tyrimai.

Korupciniai nusikaltimai turi būti taikoma pati griežčiausia baudmė su turto konfiskacija. Smurtiniams seksualiniams nusikaltimams, ypač prieš vaikus, taikysime cheminę kastraciją, kaip jau yra ne vienoje pasaulio šalyje. Teisingumas nėra tušti žodžiai.

Tai gyvenimo būdas ir gyvenimo filosofija, kurią eidami kartu su Tautos ir Teisingumo sąjunga pasirinkome mes visi. Eisime šiuo keliu iki galo, iki pergalės! Iki Tautos pergalės prieš valstybės ir teisingumo naikintojus!

**Sąrašas Nr. 1. UŽ ŠEIMĄ! UŽ TAUTĄ!
UŽ TĖVYNĘ! UŽ TEISINGUMĄ!**

Naglis Puteikis

Kodėl kaimyninėse šalyse tvarkingiau, pigiau ir sąžiningiau? Ir kaip padaryti, kad taip būtų ir Lietuvoje?

Nes jų išrinkti atstovai dirba ne sau, o žmonėms. Tiesiog ateina į darbą ir atlieka veiksmus, naudingus visuomenei.

Lietuvoje, priešingai – politikai, atėję į darbą, dirba tik siekdami padidinti savo pelną. Ir taip visą darbo dieną. Ir nė sekundės nedirba viešajam interesui.

Nuvažiukite į Lenkiją arba į Latviją – didesnės algos ir pensijos, švarūs ir sutvarkyti miestų centrai, puikūs keliai, jų tiesimas, kaip ir stadionų bei kitų visuomeninių pastatų

statyba, – kelis kartus pigesni. Maistas ir kitos prekės – pigesnės, nes visoje Europoje maistui PVM simbolinis. Visoje Europoje renkami seniūnai, teismuose – tarėjai arba pri-siekusieji, jokių privalomų privačių pensijų fondų, elektros tiekėjai nėra privatizuojami.

**Ką daryti, kad ir Lietuvoje taip būtų?
Nerinkite dabartinių valdančiųjų,
balsuokite už Tautos ir teisingumo
sąjungą (centristus, tautininkus).
Mūsų sąrašas Nr. 1.**

Rimantas Jonas Dagys

Suvienijome Krikščionių sąjungos politinę patirtį su Tautos ir teisingumo sąjungos aktyvumu, Lietuvos šeimų sąjūdžio drąsą – su naujai į politiką žengiančių žmonių energija.

Mums brukami su sveiku protu ir mokslu nieko bendro neturintys supratimai apie žmogaus prigimtį, šeimą, tautą ir krikščioniškas vertybes. Tai griaua šeimą, mažina gimstamumą, verčia mus išpažinti svetimą ideologiją.

Argi be pagarbos mokytojui, triukšmingomis mokyklų reformomis galima ką nors pasiekti? Argi paskyrus medkirčius vadovauti gamtosaugai bus išsaugoti miškai? Kasdien šnekama apie šalies saugumą, bet ką gins Lietuvos karys, jeigu nežinos, kas yra šeima ir kokia jo paties lytinė tapatybė?

Krikščionių sąjungą įsteigė tie, kurie nebijo viešai kalbėti apie Gender ideologijos

pražūtingumą, kai tas dar mažai kam rūpėjo. Kantriai dirbome, rengėme Konstitucijos pataisą, taisėme valdžios paruoštus Vaikų teisių įstatymus tam, kad vaikai nebūtų laisvai atiminėjami iš tėvų. Priešinėmės Stambulo konvencijos ratifikavimui, mūsų dėka buvo priimtas Šeimos stiprinimo įstatymas, kuris galioja ir dabar, tik valdantieji jo nevykdo.

Rugsėjo 6 d. Šiluvoje vykusioje nacionalinėje konferencijoje „Visuomenė be dorybių – grėsmė nacionaliniam saugumui: Šiluvos deklaraciją apmaštant“ Kauno Arkivyskupas Kęstutis Kėvalas kalbėjo, kad Gender ideologija skatina visuomenės susipriešinimą. Krašto saugumą lemia piliečių vienybė, pagarba valdžios institucijoms. „Gender ideologija griaua pasitikėjimą valdžia, todėl šią ideologiją galima drąsiai įvardyti kaip grėsmę nacionaliniam saugumui.“

Mūsų komanda susibūrė Tautos ir Teisingumo sąrašas Nr. 1. Jau turime atstovą Europos Parlamente. Jei toliau mumis pasitikėsite, būsime rimtas Jūsų ramstis Seime. Jeigu ieškosime to, kas mus jungia, o ne skiria, – laimėsime!

Futbolo Pelenė iš Kauno rajono

Pernai pirmenybėse kauniečiai liko penkti, bet toji vieta buvo vertinama kaip didžiulė nesėkmė. Žibalo į ugnį įpylė ir nesėkmingas pernykštis kauniečių pasirodymas tarptautinėje arenoje – „Hegelmann“ UEFA Konferencijų lygos atrankoje Skopjės „Shkupi“ vienuolikei iš Šiaurės Makedonijos namuose pralaimėjo 0:5, o antrąsias rungtynes Skopjėje baigė lygiosiomis. Todėl tarpsezoniui komandą purtė tikras permainingų drugys: iš jos pasitraukė daugiau nei dešimt žaidėjų, sklido kalbos, kad klubą yra susirengęs palikti ir vyriausiasis treneris Andrius Skerla. Tačiau gandai nepasitvirtino.

Siekiant tobulumo

Nors klubo vadovybė komandai iškėlė užduotį „TOPsport“ lygoje užimti ne žemesnę kaip ketvirtą vietą, kai kurie futbolo specialistai šiemet kauniečiams prognozavo autsaiderių dalią. Tačiau kai ketvirtajame šių metų pirmenybių ture „Hegelmann“ 3:1 nugalėjo Vilniaus „Žalgiris“, stipriausią lygos ekipą, tapo aišku, kad Kauno rajono komanda bus viena iš lygos lyderių. Rugsėjo vidury „Hegelmann“ futbolininkai jau buvo užsitikinę bent bronzos medaliu, bet tikriausiai nė už ką neužleis dabar užimamos antrosios vietos. Be to, jie LFF taurės turnyro pusfinalyje 2:1 parklupdė Telšių „Džiuga“ ir finale varžysis su Gargždų „Banga“. Kaip šiai komandai pavyko išlipti sausai iš balos ir tapti savita 2024 m. Lietuvos futbolo sezono Pelenė?

Iš „Hegelmann“ reikalaujama kaip iš lygos senbuvų, t. y. gero žaidimo ir aukščiausių vietų, nors į aukščiausiąją Lietuvos futbolo lygą ši ekipa prasimušė tik 2021-aisiais. Tiesa, klubo istorija prasidėjo 2009 m. Jo įkūrėjas – vienas iš Kaune veikiančios transporto ir logistikos įmonės „Hegelmann Transporte“ savininkų Antonas Hegelmannas. Lietuvoje veikianti bendrovė yra Vokietijoje įsikūrusios tarptautinės Hegelmannų šeimos milžinės „Hegelmann Group“ dalis. Klubas buvo įkurtas tam, kad skatintų fizinį „Hegelmann Transporte“ darbuotojų aktyvumą. Iki

Sporto aštuolius žavi komandos, gebančios atsitiesti po nesėkmingos atkarpos. Šio sezono atkaklieji – Kauno rajono „Hegelmann“ futbolininkai.

Vidmantas UŽSISIENIS

2024 m. „TOPsport“ A lygos sezoną Kauno rajono „Hegelmann“ turi daug priežasčių džiaugtis

2016 m. komanda dalyvaudavo mėgėjų futbolo turnyruose, LFF III lygos Kauno apskrities pirmenybėse. Galiausiai buvo žengtas žingsnis profesionalumo link.

Klubas į vyriausiuosius trenerius iškart nusamdė vieną geriausių visų laikų mūsų futbolininkų, buvusį ilgametį Lietuvos rinktinės, taip pat Vilniaus „Žalgirio“, kai kurių garsių Europos klubų gynėją ir talentingą trenerį A. Skerlą. Treneris surinko gerus vyrus: pirmąjį sezoną „Hegelmann“ komanda A lygoje buvo penkta, užpernai – ketvirta, pernai – vėl penkta. Kaip minėta, ši vieta buvo pavadinta nesėkme, todėl imtasi permainingų. Atrodo, „Hegelmann Group“ filosofija, paremta šūkiu „Siekti tobulumo“, buvo pritaikyta ir pertvarkant Kauno rajono futbolo klubą.

Pavykusi komplektacija

Šiais metais „Hegelmann“ yra iš tų komandų, kurių žaidimas džiugina akį. Puolimas ir yra pagrindinė Kauno rajono ekipos pergalių priežastis. Po 29 čempionate sužaistų rungtynių kauniečiai priešininkams buvo įmušę 56 įvarčius, o į savo vartus praleidę 30. „Hegelmann“ puolėjas Maiklas Tuikė iš Brazilijos varžovų vartininkus yra nuginėjęs 8 kartus, Matas Vareika – 7. Saugai Patrikas Popesku iš Rumunijos ir austras Denisas

Bošnjakas – vieni iš tų, kurie dažniausiai lygoje atlieka rezultatyvius perdavimus. Tai liudija, kad Kauno rajono ekipa propaguoja komandinį futbolą. Tą patvirtina ir klubo rinkodaros ir komunikacijos vadovo Valdo Knyzelio komentaras pasiteiravus, kokius šio sezono futbolininkus ekipos vadovai galėtų išskirti. „Mūsų stiprybė – komandinis žaidimas, ir džiaugiamės, kad kiekvienose rungtynėse atsiranda vis kitas lyderis, galintis lemti jų baigtį“, – patikino V. Knyzelis.

Reikšmingą impulsą geram šio sezono žaidimui suteikė ir pavykusi komandos komplektacija. „Hegelmann“ direktorius Dainius Šumauskas gyrė klubo sporto direktorių Giedrių Klevinską. „Tai jis, tardamasis su vyriausiuoju treneriu, ieško ir randa ekipai reikalingiausių pozicijų žaidėjų, bendrauja su jais ir jų agentais. Pasikviesti gerą žaidėją – ilgas ir sudėtingas procesas“, – pasakojo D. Šumauskas.

Šiemet komandoje liko kertiniai žaidėjai – ekipos kapitonas gynėjas Klaudijus Upstas, gynėjas brazilas Hugas Figeredas, D. Bošnjakas, gynėjas kamerūnietis Stivas Kingė, P. Popesku, M. Tuikė. Prieš prasidedant „TOPsport“ A lygos pirmenybėms, „Hegelmann“ kariauną papildė „Panevėžyje“ žaidęs praėjusio sezono čempionas Artiomus Ščedras, po

atkarpos Kazachstane sugrįžęs saugas Domantas Antanavičius, 2021-aisiais Telšių „Džiuga“ sužibėjęs saugų linijos žaidėjas Leo Ribeiras iš Brazilijos, M. Vareika iš Vilniaus „Žalgirio“ ir keletas kitų futbolininkų. Rimtus Kauno rajono ekipos ketinimus pelnyti sidabro apdovanojimus ir (arba) LFF taurę rodo ir tai, kad komplektavimas vyksta ir 2024 m. sezonui artėjant į pabaigą.

Naujame stadione

Ką tik rugsėjo pradžioje, „Hegelmann“ paskelbė prisiviliojusi patyrusį saugą brazilą Felipe Brizolą. Pranešta, kad dar šį rudens naujokas „padės klubui siekti savo tikslų“. 33 metų žaidėjas buvo neabejotinas Vilniaus „Riterių“ lyderis, tačiau pernai stabdė savo karjerą dėl sunkios traumos. Kita vertus, klubo vadovai apgailestavo, kad pasibaigus sezonui sunkiai pavyksta išlaikyti savo geru žaidimu žybtelėjusius futbolininkus. „Nesame finansiskai stiprus klubas, siūlantis žaidėjams ilgalaikius kontraktus. Mūsų komandoje sužibėjusius žaidėjus dažnai pavilioja užsienio futbolo klubai“, – pabrėžė klubo direktorius D. Šumauskas.

Gera naujiena ta, kad nuo rugsėjo 22 d. „Hegelmann“ futbolininkai žaidžia naujame Raudondvario stadione. Jis taps šios komandos namais. Ekipa nuo šiol turi kur treniruotis, žaidėjai greičiau tobulės, žiūrovų ir pergalių, tikimasi, taip pat bus daugiau.

„Hegelmann“ komandos vyriausiasis treneris Andrius Skerla. „Magic Foto“ ir Luko Bartkaus nuotr.

LIETUVOS FUTBOLU „TOPSPORT“ A LYGOS LYDERIAI (PAGAL ĮVARČIŲ SKAIČIŲ)

1. Vilniaus „Žalgiris“	61
2. Kauno rajono „Hegelmann“	56
3. Kauno „Žalgiris“	52
4. Gargždų „Banga“	37

Bernardinų vienuolyno kiemsargis

Daug sostinės menininkų, pamėgusių Bernardinų vienuolyno ir Šv. Pranciškaus Asyžiečio bažnyčios erdves, taip pat vienuoliai bei parapijos tikintieji čia dirbantį Titą Valdą ANCEVIČIŲ vadina tiesiog Titu... Gyvenime patyręs įvairiausių išbandymų iš uostamiesčio kilęs vyras jau du dešimtmečius čia rado ramų užutėkį.

Giedrė MILKEVIČIŪTĖ

Vienoje seniausių sostinės šventovių 58-erių vyras prisista- to esąs kiemsargis, bet jo veiklos laukas labai platus. Tito iniciaty- va čia rengiamos parodos, plenerai, bendraminčių susitikimai. O bičiuliai Titą dar kartais pava- dina gerąja Bernardinų dvasia.

Įtraukė priklausomybės

Klaipėdoje gimęs, mokslus baigęs ir bohemiško gyvenimo kelius bei klystkelius išbandęs T. V. Ancevičius, kelerius metus užsibuvęs Kaune, dabar jau bene trys dešimtmečiai kaip yra vilnietis. Daug gyvenime pa- tyręs vyras teigia: „Buvau tuo,

kuo ir norėjau būti, bet Dievas neleido pražūti.“ Tad ši istorija, kuri galėjo pasibaigti liūdnai, pasisuko gerąja linkme, kaip sakoma, labai laiku ir iš tiesų su Dievo pagalba.

Kaip atsikratyti pražūtingos priklausomybės nuo alkoholio, o dar blogiau – narkotikų? Kelias sudėtingas ir ne kiekvienam įveikiamas. Apie tai parašyta daugybė straipsnių, vyksta diskusijos, ieškoma ir individualių, ir grupinių gydymo būdų. O kokį kelią nuėjo Titas?

„Buvo momentų, kai bandžiau tai padaryti ganėtinai anksti, bet nepavyko. Tuomet buvau tvirtai nusprendęs išsikapstyti, bet vis tiek jaučiausi blogai. Net ne psichologiškai, o fiziškai. Žinojau, kad nueisi Klaipėdos senamiestyje už namo, gausi dozę ir tuo momentu pasijusi sveikas. Taip truko kelerius metus. Su pakilimais ir nuosmukiais, – pasakojo vyras. – Buvo, be abejo, tokių momentų, kai gydžiausi: ir vienoje, ir kitoje ligoninėje. Bandžiau persilaužti, bet nepavyko.“

Titas du sykius pateko į Švėkšnos psichiatrinę ligoninę. „Pirmą sykį ten atsigulėme kartu su draugu, nusprendę mesti tą laikiną ir žlugdančių malonumų, kurie galiausiai patiems pabodo, gyvenimą. Po trijų ligoninėje praleistų dienų draugas pasakė, kad jam viskas gerai, ir išvažiavo namo. Aš nustebau, o paskui su- žinojau, kad jam buvo paprasta suvaidinti, jog yra sveikas, nes to kaifo buvo pasiėmęs į ligoninę ir vartojo po nežymų kiekį. Tad jis ne išsigydė, o tik sumažino dozę. Man atsitiko kitaip – iš ligoninės mane tiesiog išvarė, nes kažkas

įsiūlė alkoholio, ir aš pažeidžiau gydymosi ir tvarkos taisykles“, – prisimena vyras.

„Dievas neleido man pražūti“

Tad laikas ėjo, o problemų gyvenime ne mažėjo, bet daugėjo. Vis dėlto Titas norėjo visiškai atsikratyti priklausomybės nuo asmenybę žlugdančio įpročio, per kurį patyrė nemažai praradimų: veltui praleisto laiko, neįgyvendintų sumanymų rimtai užsiimti fotografija, taip pat iširo ir jo šeima, kurioje augo du vaikai. „Juk būdavo taip, kad atsikeli ir galvoji tik apie tai, iš kur gauti pinigų narkotikams. Taip galima buvo labai toli nueiti ir nebegrįžti“, – dėstė pašnekovas.

Po kiek laiko T. V. Ancevičius vėl atsidūrė ligoninėje ir gydėsi sąžiningai. Motyvacija mesti buvo labai didelė – norėjo gyventi, dirbti mėgstamą darbą, kurti, mylėti... „Siekiamų vertybių sąrašas gali būti labai ilgas, o aš, kai labai noriu, užsispyrimo turiu. Kita vertus, svarbiausia ir yra tai, kad pats pajutau, jog toliau man nėra kur eiti, kad stoviu tarsi ant bedugnės krašto“, – sako pašnekovas.

Paaugliški protestai prieš sistemą

Bet pažvelkime į Tito vaikystę ir paauglystę, nuo kurios prasideda ir geri, ir pražūtingi keliai. Pirmiausia apie jo vardą... Paaškėjo, kad klaipėdiečių šeimoje gimusių berniukų tėvas, beje, visą gyvenimą dirbęs „Trinyčių“ fabrike, pavadino Valdu. Tik gerokai vėliau, sulaukęs trylikos metų ir mokykloje jau spėjęs pasižymėti kaip mėgstantis išsiskirti neklaužada, neretai bėgantis ne tik iš pamokų, pradingdavęs ir iš namų, kad paklaidžiotų, paieškotų nuotykių, susigalvojo pasivadinti Titu. „Pasirodo, šis vardas reiškia „karvelį“, kuris dar vadinamas taikos paukščiu. Man patiko ne tik jo reikšmė, bet ir skambumas. Visi mane vadina tik šiuo vardu, o kai kurie pažįstami ar bičiuliai iki šiol nežino vardo atsiradimo istorijos“, – šypsosi pašnekovas, su kuriuo susitikome jaučioje sostinės Šv. Pranciškaus Asyžie-

čio bažnyčios trečiame aukšte esančioje erdvioje svetainėje, kurioje, be šventųjų relikvijų, – daug knygų, albumų, o ant palangės narvelyje cypsėjo mažas paukštukas raudonu snapeliu – amadinas, kurį Titui padovanojo jo bičiulis teatro režisierius Gintaras Varnas.

T. V. Ancevičius nuoširdžiai ir išsamiai pasakojo apie bohemišką gyvenimą uostamiestyje, pažintis su vietos menininkais – dailininkais, aktorais. Titą traukė bendravimas ir pasisėdėjimai tose kavinėse, kuriose rinkdavosi menininkai, grodavo muzika, vykdavo diskusijos apie tuomet pamėgtas egzistencializmo krypties rašytojų knygas. Ten susiformavo ir vaikino pomėgis fotografuoti gamtą. Jį žavėjo metų laikų virsmas, ypač pavasaris, nes pats yra gimęs kovo 13 dieną.

Kalbėdamas apie paaugliškus protestus, Titas mini ir madą auginti ilgus plaukus, o paskui specialiai priešgyniaujant nusikirpti plikai. Vaikinukas įsigijo labai ilgą tamsų lietpaltį ir juo apsirengęs mėgdavo demonstratyviai atsisėsti prie žinomo Klaipėdos monumento „Neringa“, kurį sukūrė garsi skulptorė Dalia Matulaitė. Beje, besaikis alkoholio vartojimas ir „žolės“ rūkymas taip pat buvo viena iš jaunatviško maišto formų, ir iš pradžių tai atrodė tik smagus laiko leidimas.

Titui ir kai kuriems jo draugams dar sovietmečiu buvo įdomu gilintis į Šventąjį Raštą, domėtis kitomis religijos pakraipomis. „Mes su bendraminčiais ieškojome kažko naujo, tad mums atradimas buvo ir Tikėjimo žodis. Pamenu, daug kas stebėjosi, kad mes „naršome“ po Bibliją“, – prisimena vyras.

Teisingas tik vienas kelias

Titas mėgo užsirašyti savo ar kitų autorių mintis, kūrė savotišką dienoraštį, kuriame rasdavo vietos ir aforizmai, už širdies griebiantys eilėraščiai, įdomesni nutikimai bei pasižadėjimai pačiam sau. Kai jis antrą sykį išėjo iš Švėkšnos ligoninės ir jautėsi prastai, be to, baiminosi, kad negrįžtų į senas vėžes, parašė

„Tikėjime svarbiausia yra ieškojimas, o kai atrandi Dievą, atrandi ir tau artimą pasaulį“, – įsitikinęs Titas Ancevičius.

menininko siela

„Žmogus, kuris lieka ištikimas savo religijai, ja domisi, studijuoja, atranda labai daug dalykų, kurie atsako į visus rūpimus klausimus“, – sako Titas

lemtingus žodžius: „Dieve, jeigu tu nori, kad aš gyvenčiau, padaryk taip, kad gyvenčiau padoriai, o jeigu nori, kad mirčiau, padėk man, kad taip ir atsitiktų.“

Pasak pašnekovo, dviejų kelių, kuriuos žmogus gali pasirinkti, nebūna. Gal kiek dvejoji ar ilgiau mąstai, bet pasirenki tik vieną. Žinoma, ne visada tas kelias būna teisingas, kartais tenka nusivilti net ir ne dėl savo kaltės, o dėl nepalankiai susiklosčiusių aplinkybių, kurių nenumatysi. Bet Titui pasisekė, nes jis turėjo valios ir tvirtumo rinktis prasmingą gyvenimą.

Kelias pas Tėvą Stanislovą

Tuo lemtingu T. V. Ancevičiaus apsisprendimo metu žmonės, kurie protestavo prieš sovietinę sistemą ir ieškojo savų tiesų, buvo girdėję ar lankęsi pas Paberžėje kunigaujantį dvasingumo legenda tapusį Tėvą Stanislovą.

„Džiaugiuosi, kad man teko kelis kartus susitikti su šiuo šventu ir jautriu žmogumi, susipažinti su jo gyvenimo būdu, pajusti tikėjimo galią, kuri mane paveikė. Pirmą kartą nuvažiuavau pas Tėvą Stanislovą tada, kai susizavėjęs menine fotografija ir man didelės įtakos dariusiais

fotomenininkais Romualdu Požerskiu, Antanu Macijausku, iš Klaipėdos kuriam laikui buvau išvykęs gyventi į Kauną. Ieškojau Paberžės tiksliai nežinodamas, kur yra tas bažnytkaimis. Man beklaidžiotant sutemo, o kojos pačios atnešė į namelį, kurio durys buvo atidarytos. Labai pavargęs priguliau ant tokios lovytės, o ryte pabudęs ir išėjęs į lauką išgirdau už nugaros balsą: „Tai labas, atvykėli, naktį atvažiavai, suradai.“ Prabuvau pas Tėvą Stanislovą apie savaitę, kartu dirbome darbus, jis manęs nieko neklausinėjo, o kai susiruošiau išvažiuoti, ramiu balsu pasakė: „Titai, tu nenaudok tų brudų.“ Bandžiau gintis, kad nerūkau žolės, nenaudoju jokių kitų kafių. Manau, kad jis nepatikėjo“, – prisipažįsta Titas.

Po kiek laiko pašnekovas dar kartą aplankė Paberžę, bet tada jis jau labai rimtai pasiryžo išsivaduoti, kaip pats teigia, iš to purvo, kuriame gyveno, o trečią kartą pas Tėvą Stanislovą važiuavo jau į Dotnuvą, kurioje tuomet šis kunigavo. „Ten ir atlikau viso savo gyvenimo, tapusio nuopoliu, išpažintį. Man buvo labai svarbu išsakyti viską, kas gulėjo ant širdies. Tačiau kunigas visko iki galo neišklausė, – apgailėstavo pašnekovas. – Prie klausyklos prisipažinau, kad melstis nemoku, bet maldaknygę turiu, o Tėvas Stanislovas pasakė: „Gerai, eik... Tavo nuodėmės atleidžiu... Eik ir pasimelsk... Matai, kiek už tavo nugaros stovi močiučių ir visos jos nori, kad jų išklausyčiau.“

T. V. Ancevičius kiek nusivylė, nes tris dienas galvojo, ruošėsi, ką pasakos garbiam dvasininkui, o užtruko vos kelias minutes. „Bet tada suvokiau: jeigu Dievas yra, viską girdi ir mato, tai jis man viską atleido. Toji išpažintis man buvo staigus posūkis į visai kitą gyvenimą, kuris ir atvedė mane į Vilnių“, – pasakoja pašnekovas.

„Esu parapijos kiemsargis“

Sostinė, apie gyvenimą kurioje Titas seniai galvojo, jam tapo išsigelbėjimu ir galimybe atsireti nuo priklausomybių. Titui pasiūlė socialinį darbą su pro-

blemišku jaunimu. Tas darbas jam tiko ir patiko, bet likimas lėmė atrasti savo vietą Bernardinų šventovėje. Titui pasiūlė darbą, kai buvo restauruojama Bernardinų vienuolyno Šv. Pranciškaus Asyžiečio bažnyčia, atnaujinami altoriai, kitos erdvės. Tiko dirbti staliaus ir kitokius darbus, o restauravimo darbus atliko specialistai. Po truputį Titas įsitraukė į parapijos ir vienuolyno gyvenimą, susidraugavo su dvasininkais, juo buvo patikėta ir pasitikėta.

Keista girdėti, kai Titas, paklaustas, kokios jo pareigos Bernardinų ansamblyje, šypsodamasis prisistato: „Esu parapijos kiemsargis, o pirmadieniais ir antradieniais per mišias dar ir zakristijonaujas.“ Tad jau daugiau kaip 15 metų, kai Bernardinų parapijoje vyras, ilgokai klaidžiojęs klystkeliais, patyręs, ką reiškia priklausomybė nuo alkoholio ir kvaišalų, vėliau radęs savyje jėgų ir tikėjimo galios to atsakyti, pajuto esąs reikalingas ne tik sau, bet ir kitiems. Bernardinų ansamblyje Tito iniciatyva atsirado nemažai naujovių, gražių tradicijų. Trijuose bažnyčios aukštuose – daug erdvių, kuriose rengiamos dailės ir keramikos ekspozicijos, vyksta dailininkų plenerai, o neseniai atidarytos dvi fotografijos meno parodos.

Nuo rudens iki pavasario sekmadieniais atsirado tradicija šventoriuje virti ir dalyti sriubą. Grupelė parapijiečių, padedami T. V. Ancevičiaus, iš savo produktų nuo 9 val. iki Mišių pabaigos verda ir dalija sriubą. Į šalia esančią aukų dėžutę norintieji įmeta pinigėlių. Vėliau iš surinktų aukų dalis pinigų atiduodama už pirktus produktus. „Įprastai verdama apie 50 litrų sriubos, o per šventes – ir 70 litrų, – pasakoja Titas. – Jeigu sriubos lieka, atiduodame ją vargstantiesiems arba gausioms šeimoms. Štai rugsėjo 22 d. sekmadienį sriubą virė mūsų parapijos sutuoktinių grupelė. Sriuba yra vaišinė ir menininkai, ir vienuoliai, ir kitos tikinčiųjų grupelės“, – sako Titas.

Pasiklydusiam svarbus pavyzdys

T. V. Ancevičius gyvena netoli Bernardinų ansamblio esančiame Užupyje su antrąja žmona Rasa. Buvęs klaipėdiškis pasa-

koja ir apie savo dukras iš pirmosios santuokos Liną ir Gytę, kurių susilaukė su pirmąja žmona, kai dar gyveno kitokį gyvenimą Klaipėdoje. Pasigiria ir tuo, kad turi anūką Neilą, kuriam devyneri. Vilniuje Titas gyvena jau 22 metus, o susituokė prieš devynerius. Rasa nebuvo nei krikštyta, nei priėmusi Pirmosios Komunijos, o kai visa tai padarė, pora prisiekė prie altoriaus.

„Esu įsitikinęs, kad tikėjime svarbiausia yra ieškojimas, nes žmogus turi domėtis ir pats apsispręsti, ką jam pasirinkti. Man labai patiko tai, ką yra pasakęs Dalai Lama, kai buvo atvykęs į Lietuvą: „Jūs, krikščionys, netapsite budistais, nes esate europiečiai. Mūsų vaikai nuo pat mažens tampa budistais ir visiškai kitaip supranta tikėjimą.“ Tai šventa tiesa, nes žmogus, kuris lieka ištikimas savo religijai, ja domisi, studijuoja, atranda labai daug dalykų, kurie duoda atsakymus į visus rūpimus klausimus“, – sako Titas.

Pašnekovas įsitikinęs, kad pasiklydusiam žmogui nereikia diktuoti ir nurodinėti, kad gyventų taip ar anaip, reikia rodyti pavyzdį kitiems. „Svarbu nesivelti į konfliktus, diskusijas, kuris iš Dievų yra geresnis, o tikėjimas tikresnis, – teigia vyras. – Svarbu turėti vieną Dievą ir juo tikėti. Man tai yra Jėzus Kristus ir jį įtikėjus viskas susidėlioja į savo vietas.“

Bernardinų ansamblyje Tito iniciatyva atsirado nemažai naujovių, gražių tradicijų. Asmeninio albumo nuotr.

Darbas kartu išmokė harmonijos

Laidos „Ant kalno mūrai“ vedėjai Marijus Berenis ir Jonas Radzevičius daugybę metų dirba kartu. Jurgio Sakalausko nuotr.

Radio stoties „Lietus“ ryto laidos „Ant kalno mūrai“ vedėjai Marijus BERENIS ir Jonas RADZEVIČIUS prisipažįsta, jog kartais net nedrįsta sakyti, kad keturias valandas prie mikrofono jie rimtai dirba, nes tas darbas greičiau primena pramogą.

Laimius STRAŽNICKAS

– Šią vasarą radijo stotis „Lietus“ šventė savo 25-metį, o kiek laiko jūsų laidai?

Marijus: – Sunkokas klausimas. Bus jau dvylika ar trylika. Atsimenu, 2012 m. vyko konkursas „Nauja daina“, o mums tai buvo pirmieji bendro darbo metai.

– Kaip dabar jaučiatės išdirbę keturias valandas eteryje?

Marijus: – Alkani. Bent jau mano biologinis laikrodis taip sudėliotas, kad 13 val. baigęs eterį einu valgyti, nes jaučiuosi alkanas. Tos valandos prabėga labai greitai, nes mes mėgaujamės savo darbu, kartais atrodo, kad čia pramogaujame. Aišku, pasitaiko ir stresinių situacijų, bet kad būtume kaip nuvaryti arkliai, nepasitaiko.

– Ryte atėję į darbą jau turite tos dienos laidos viziją ar ji gimsta eksromptu?

Jonas: – Į darbą važiuoju paspirtuku arba viešuoju trans-

portu. Užtrunku 40 minučių. Per tą laiką spėju persibėgti per mobilųjį telefoną ir pasieškoti medžiagos apie tai, kas įvyko pasaulyje ir Lietuvoje, dar burta sugalvoju, bandau užkabinti laidos temą... Žodžiu, laiką stengiuosi išnaudoti tobulai. Mes turime pastovias savo rubrikas bei žaidimus ir vienas į kito daržą nelendame. Tačiau dienos temą apsvarstome ir suderiname kartu.

Marijus: – Aš kitos dienos laidai pradėtu ruošti iš vakaro. Kaip ir Jonas, tai darau važiuodamas namo viešuoju transportu ar su pavežėjais. Tada jau pradėtu rūšiuoti klausimus žaidimams, viktorinoms. Tačiau yra dalykų, kuriuos neišvengiamai darome tą pačią dieną, pavyzdžiui, rengiame spaudos apžvalgą. Žodžiu, atėję į laidą, turime mažiausiai 50 proc. paruoštos medžiagos, o gal daugiau, likutį apkalbame prieš laidą ar laidos metu.

Jonas: – Tokia tvarka jau seniai nusistovėjusi. Kai vienas dirbi, tada iškart pajunti, kaip trūksta kolegos šalia.

Marijus: – Taip, tas mūsų susizaidimas labai pasijunta, kai lieki laidą vesti vienas ar su kitu kolega. Kai Joną vaduoja kitas žmogus, pats turi viskam vadovauti ir iškart pajunti, kaip trūksta Jono šalia.

– O kieno rūpestis yra laidoje skambanti muzika?

Marijus: – Muziką visoms laidoms sudėlioja muzikos redaktoriai. Kadangi aš pats esu ir laidos vedėjas, ir muzikos redaktorius, tai aš žinau, kokia muzika skambės.

– Kokius ryškiausius pokyčius laida išgyveno per tuos trylika gyvavimo metų?

Marijus: – Keliavome laiku. Pradėjome kaip trijų valandų laida ir dirbome nuo antros valandos, paskui kėlėmės į dešimtą ryto, paskui buvome grįžę į pirmą valandą dienos, dabar – nuo devynių iki pirmos. Buvome ir dieninė, ir rytinė laida. Laidos struktūra irgi keitėsi, pastovus segmentas išliko tik dienos tema.

Jonas: – Anksčiau populiaru buvo rubrika „Ką daryti?“, bet natūraliai pajutome, kad ji jau išsisėmė ir akivaizdžiai užsitęsė.

Marijus: – Kažkaip intuityviai pajunti, kad tas ar kitas laidos segmentas buvo geras, bet jau reikia jį atnaujinti ar pripažinti atgyvenusiu.

Jonas: – Kadangi po karantino buvo daug burbančių ir nosį nukabinusių, atsirado pozityvi rubrika „Triskart valio!“. Klausytojai ją palankiai priėmė ir sukūrė, kad geriau ne burbėti, o kažką pagirti – pradėdant nuo asmeninių dalykų pereinant prie bendruomeninių reikalų, miestelio laimėjimų ar sportininkų pergalių.

Marijus: – Toje rubrikoje kiekvieną dieną randame tris pozityvias žinias, kurios mus džiugina. Vieną žinią pasako Jonas, kitą – aš, o trečią – mūsų klausytojai paskambinę. Mums ši rubrika labai patinka, nes pozityvo per daug niekada nebūna. Stengiamės neliesti tik vieno dalyko – politinių temų. Joms „valio“ nesakome. Orientuojamės į socialinius dalykus, laimėjimus, Lietuvos vardo garsinimą, asmeninius pasiekimus.

Jonas: – Mes džiaugiamės, kai sulaukiame atsako iš klausytojų, pradėdant laiškais su pasiūlymais, pataisymais. Labai nustebino ir nudžiugino aktorės Vaivos Mainelytės skambutis – išgyrė mus, sakė, kad mes – jos svečiai kiekvieną rytą.

Marijus: – Mūsų klauso ir užsienyje, net Australijoje. Mes jau ne jauni žmonės, žvaigždžių liga seniai persirgome, visus komplimentus, pasiūlymus, pastabas, kritikas priimame labai žmogiškai, natūraliai, be jokio pasipūtimo.

– Ar per tuos laidos gyvavimo metus jūsų klausytojai augo kartu su jumis?

Marijus: – Aišku, auditorija keičiasi. Tuos pokyčius jaučiame bendraudami su klausytojais. Yra nemažai tų, kurie mus klauso labai daug metų, bet yra ir naujos auditorijos, kuri tik neseniai pradėjo klausytis. Ta klausytojų armija yra gyvas organizmas, todėl smagu stebėti pokyčius. Negalėčiau net tipinio mūsų klausytojo paveikslo nupiešti ar išskirstyti į amžiaus grupes. Tarp jų gali būti ir labai garbaus amžiaus žmonių, ir jaunų, gyvenančių ir provincijoje, ir didmiesčiuose. Neretas atvejis, kai žmonės prisipažįsta nesakysiantys savo pavardės, nes dirba savivaldybėje, žinau, kad ir politikai klausosi.

– Atsimenu, savo laidos gyvavimo pradžioje esate sakę, kad tarp skambinančiųjų yra

Marijus sako, kad savęs scenoje nepasiilgsta

daug burblenančių ir viskuo nepatenkintų...

Jonas: – Tai mūsų visuomenės veidrodis.

Marijus: – Nelygu, kokia tema kalbame. Lietuviai visada mėgsta burbėti, kai kalbame apie politiką. Visi politikai yra blogi. Kita vertus, ryškėja pozityvesnė tendencija, kai kalbame apie savo gyvenimą apskritai. Sulauksime šimtų pozityvių komentarų, jei kalbėsime apie miestelio bendruomenę, žmonės puikiai tvarkosi ir tuo labai džiaugiasi. Būna ir teisingų paburbėjimų. Akivaizdu, kad pozityvumo per dešimt metų tikrai padaugėjo – ko gero, pagerėjo gyvenimo lygis. O kai gerėja gyvenimo lygis, tai ir žmonės mažiau pyktį lieja.

– Su kokiais klausytojais jums labiausiai patinka bendrauti, o kokių nelabai mėgstate?

Jonas: – Man asmeniškai labiausiai patinka bendrauti su tikrais žmonėmis, kurie be jokių kaukių, sako taip, kaip galvoja, objektyviai iš savo varpinės. Man patinka, kai nuoširdžiai mums pasibėdoja, kai gali mums pasitikėti. Tada ir laida tampa tikra. Labiausiai nemėgstu tų, kurie turi tvirtą nuomonę.

Marijus: – Galbūt mažiau patinka tie, kurie turi savo nuomonę, bet mano, kad kitokios nuomonės yra nieko vertos ir net nenori jų girdėti. 99 proc. pašnekovų yra geri. Kartais man sunkiau bendrauti su žmonėmis, kurie nesiklauso kitų, o tik rėkia įrodinėdami savo nuomonę. Jei nesutinki su ta nuomone, iškart tampa priešu. Radikalumas, kuris gali būti visokių pažiūrų, man nėra priimtinas. Su tokiais žmogumi neįmanoma diskutuoti. Kai žmogus kalba normaliai įsiklausydamas į kito nuomonę, tada abu kažką naujo atrandame.

– Tad kokių pašnekovų labiausiai lauktumėte?

Marijus: – Laukiame visų. Net ir blogas pašnekovas yra ir iššūkis, ir savotiška pamoka, gal tokia, kokių neturėtum būti, bet vis tiek vertinga.

Jonas: – Labai džiaugiuosi šituo darbu ir galimybe išgirsti, nes čia nėra tokio burbulos sindromo, kad visi yra vienos nuomonės.

Marijus: – Turiu pažįstamų,

kurie gyvena burbuluose ir net nemato, kiek egzistuoja sluoksnių mūsų visuomenėje. O mes juos galime išgirsti visus.

– Kokių žmogiškų dalykų jūs išmokote vienas iš kito per tuos ilgus bendro darbo metus?

Jonas: – Aš esu labai dėkingas radijui, nes jo darbo modeliai man labai praverčia ir scenoje. Radijas išmoko tave klausyti. Daug yra sričių, kur žmonės bendrauja ir negirdi vienas kito, o radijuje žmonės gera išgirsti, kai moka nutilti ir duoti kelią kitam, moko girdėti.

Marijus: – Man atrodo, kad abu su Jonu vienas iš kito išmokome bent vieno gero dalyko – mes abu esame mėgėjai dominuoti, o poroje, kur dominuoja du, negali būti gero dueto. Mes abu suprantame, kada reikia sustoti ir kitam leisti pasisakyti. Išmokome harmoningai dirbti poroje, kas praverčia ir apskritai gyvenimiškose situacijose.

– Pasakykite vienas kito geriausią savybę ir tą, kurios galėtų ir nebūti.

Marijus: – Ką turi Jonas, tas tegul ir būna, bet kartais jis per daug rimtai žiūri į ligas. Jis, rupūžiokas, gal dėl to ir serga retai, bet kartais atrodo, kad saugosi per daug.

Jonas: – Kadangi turiu didelę šeimą, aš negaliu sirgti. Iš manęs kolegos juokiasi, kad ir rankas dezinfekuojau, ir ekraną nusivalau. Jei į studiją ateina svečias ir pasako, kad neseniai sirgo kovidu, Marius juokiasi ir tyliai sako: „Pažiūrėk, kaip Jonas pabalo.“ Tada laikaisi atokiau nuo tokio žmogaus. Jei mano vaikas grįžta namo ir sako, kad jam galva svaigsta ar pilvas skauda, tuos simptomus iškart ir aš pajuntu. Tuomet žmona ateina su termometru ir sako: „Tu, Radzevičiaus, sveikas.“

Marijus: – Suprantu, jis turi daug darbų, todėl bijo susirgti, nes viskas sustos. O ko iš Jono tikrai galiu mokytis – tai dikcijos. Man patinka ir tamsokas jo humoro jausmas. Būna, studijoje net iki ašarų prisijuokiami.

Jonas: – Visada vadovaujuosi nerašyta taisykle apie kitus nesakyti nieko blogo, bet jei reikėtų apie kolegą ką nors tokiu pasakyti, tai nebent tai, kad jis neretai vartoja frazę „mes nejauni“.

Marijus: – Jonas bijo senti. Tarp mūsų yra ketverių metų amžiaus skirtumas.

– Šiandien 13 val. jūsų darbas eteryje jau baigtas. Kas bus kitą dienos pusė?

Marijus: – Mano antra dienos pusė prabėgs čia pat – baigiu darbą studijoje trečiame aukšte ir leidžiuosi į antrą, kur yra mūsų biuras ir dirbu muzikos redaktoriumi.

Jonas: – O mano diena šiandien baigsis 19 val. garsinant filmus.

– Abu buvote įkėlę kojas į televiziją, Jonas joje yra iki šiol. Visgi televizija nepermušė meilės radijui?

Jonas: – Ne, bet ne kartą juokais ir rimtai esame sakę, jog taip susidurbome radijuje, kad gal galėtume ir televizijos kokiame nors projekte dalyvauti.

Marijus: – Aš nemažai esu dirbęs televizijoje, bet man radijas yra daug artimesnis. Per pastaruosius penkerius metus ne kartą buvo atsargių užklausų, ar nenorėčiau vėl pabandyti televizijos. Atsisakiau. Visą dieną dirbu radijuje, tad reikėtų aukoti savaitgalius ar vakarus. Kita vertus, radijuje save visiškai realizuoju. Man čia gera, jauku. Manau, kad per tiek metų susiformavau kaip neblogas radijo personažas, tad apie televiziją jokių minčių nėra.

– Ilgai buvote grupės „Žas“ narys. Jaučiate tam nostalgiją?

Marijus: – Visiškai ne. Jei būčiau ilgėjęsis, tai būtų galimybė kažką daryti su muzika. Jei atvirai, kai prieš devynerius metus pasitraukiau iš muzikinės veiklos, tad padariau su labai paprasta nuostata – jei pajusiu, kad man to norisi, kodėl ne. Per tą laiką tokio noro nepajutau nė karto. Buvau keletą kartų scenoje, kad pasitikrinčiau, ar aš tikrai to nepasiilgau. Man buvo smagu, bet savęs scenoje nepasiilgau.

– Ką gyvenime atrandate dar malonaus savo sielai?

Jonas: – Bendravimas,ėjimas, šeima, skaitymas man teikia didžiausią malonumą.

Marijus: – Aš turiu daug įvairių veiklų. Geriausias poilsis man – fizinis nuovargis, nes kai pavargsti fiziškai, tavo galva pailsi ir negalvoja apie jokiais nesąmones. Man didžiausi ma-

Didžiausia šventė Jonui Radzevičiui – Joninės

lonumai – ėjimas į sporto klubą ir laikas sodyboje, kur praleidžiu tris dienas per savaitę. Ten su žmona daug dirbame, pavargstame, užtat grįžtu pailsėjęs. Gerai pailsiu ir šaudydamas iš lanko. Seniai buvau pradėjęs šią veiklą, bet padariau daug klaidų ir man pasirodė, kad tai – ne man, o paskui grįžau prie to gal prieš trejus metus ir reguliariai užsiimu vasarą sodyboje, žiemą su bičiuliu einame į šaudyklą.

– Gal jūsų laidą „Ant kalno mūrai“ drąsiai būtų galima vadinti „Lietaus“ talismanu?

Marijus: – Gal tai būtų per daug pižoniška kitų kolegų atžvilgiu. Pavyzdžiui, Kotrynos laida „Širdelės“ dar daugiau metų gyvuoja.

Jonas: – Įdomi detalė – su Kotryna mes ir darželį kartu lankėme, ir kartu mokėmės, o dabar dar kartu ir dirbame.

– Kas galėtų lemti jūsų laidos baigtį?

Marijus: – Kol kas neįsivaizduoju, bet visiškai natūralu, kad visi dalykai pasaulyje turi pradžią ir pabaigą. Suprantame, kad gali nutikti visai, tik kol kas nežinome, kokiomis aplinkybėmis. Kai dirbau radijo stotyje „M-1“, su kolega kūrėme kultinį duetą Tomazas ir Marazas. Tuo metu neįsivaizdavome, kad tai gali kažkada baigtis, o vieną dieną kažkaip supratome, kad viskas. Kol kas nesijaučiame, kad „mūrai“ juda prie atgyvenimo ribos, bet kažkada tai ims ir baigsis.

Rudens džiaugsmas ir darbai

Uoliai rūpinasi sveikata

Atlikėja Giulija Baužienė dalijasi, kad ruduo jai – labai romantiškas laikas. Šį laikotarpį moteris apdainuoja ne viename savo kūrinyje, be to, ruduo Giulijai kasmet siejasi su dukros Monikos gimimo diena. Su dukra moterį dažnai galima išvysti ir scenoje, dainuojant duetu. O šiuo metu atlikėjos ruošiasi dideliame dukros koncertui su orkestru.

Pasak Giulijos, nors daugelis nelaukiame subjurusių orų, vertėtų nepamesti pozityvumo. „Nors aplinkiniai žmonės

mėgsta niurnėti, kad štai, tuoj ateis lietus, orai subjurs, bet mes po tokios puikios vasaros esame nusiteikę puikiai. Be to, manęs dar laukia rudeniniai sodo darbai, o pagrybauti jau suspėjau. Smagu, kad ruduo yra emociškai rimtas, dainingas laikas, tuo galima pasidžiaugti“, – kalbėjo G. Baužienė.

Giulija dalijosi, kad rudeninių ligų nesibaimina, mat uoliai rūpinasi savo sveikata: jau dvejus metus sportuoja taip palaikydama gerą fizinę formą, o tam,

kad rudenį stiprintų imuninę sistemą, namuose vartoja žolelių arbatas. Taip pat moteris

stengiasi taisyklingai maitintis, pavyzdžiui, privengia daugiau cukraus turinčio maisto. „Pastebėjau, jei susirgę vartojame daugiau cukraus, sergame ilgiau. Gal ir norime save palepinti, tačiau to nerekomenduočiau. Verčiau keičiantis sezonams save palepinti, tarkime, nauju garderobo pirkiniumi. Nors spintos „lūžta“, vis tiek norisi įsigyti, pavyzdžiui, raudoną palatą, ilgaaulius... Rudens sezonas – pats tinkamiausias puoštis. Manau, kad reta moteris pasakytų, jog atsinaujinti nesinori ir visko ji spintoje turi pakankamai“, – nuotaikingai pridūrė dainininkė.

Renginių vedėjas Arnas Švilpauskas dalijasi, kad jau netrukus muzikos klausytojų ausis pasieks naujas jo kūrinys, o kiek vėliau Arnas pristatys naują dainą, kurią su kai kuo atliks duetu.

Stinga progų pagrybauti

Arnas dalijasi, kad nors daugelis rudenį pasitinka su naujomis idėjomis, energija, jam taip nėra. „Po atostogų jokių minčių neturiu, išskyrus galvojimą, kur būtų galima dar bent trumpam nukeliauti. Dirbu radijuje, atlikėju bei renginių vedėju, tad net per atostogas padėti telefoną į šalį yra kiek sudėtinga. Na, o temperatūros pokyčiai po tokių išvykų taip pat ne kiekvienam organizmui pakeliami. Juokauju, kad esu „sirgalius“. Visuomet susergu pavasarį, pirmomis šiltomis dienomis bei pirmą rugšėjo savaitę. Džiaugiuosi, kad šiemet man bent jau kol kas pavyko išvengti rudeninio sirgimo.

Tačiau su išbandymais, norint išsaugoti sveikas balso stygas, tenka susidurti, juos sprendžiu. Svarbu stebėti, ką valgau, kokius gėrimus renkuosi. Kartais intensyviai kalbėti, dainuoti tenka kelias dienas iš eilės, tad, nori nenori, tenka pasisaugoti“, – sakė A. Švilpauskas.

Vyras juokdamasis sako, kad jo namuose galima rasti pačių įvairiausių vitaminų, tačiau draugai žino, kad šių produktų jam geriau nedovanoti. Taip yra dėl to, kad jis tiesiog pamiršta juos vartoti. „Kitą kartą vitaminus reikia utilizuoti, nes pasibaigia jų galiojimo laikas. Tad imunitetą stiprinu kitais metodais. Pavyz-

džiui, daug įvairių mineralinių medžiagų bei vitaminų turi grybai, o aš labai mėgstu grybauti. Prisimenu, kad anksčiau po darbų Vilniuje ar savaitgaliais keliaudavau į gimtąjį kraštą, Kėdainius ar Jurbarką, ten grybaudavome. Deja, pastaruoju metu visai neatrandu tam laiko, tačiau turiu gerą bičiulę, kuri kaip tik neseniai man davė lauknešėlį – du krepšelius džiovintų grybų. Grybaudama ji siunčia man nuotraukas, aš stebiu su pavydu, bet tikiuosi, kad dar pavyks ištrūkti į mišką. Labiausiai mėgstu džiovintus grybus, ypač baravykus. Juokauju, kad jais galėčiau gardinti net tortą. Dėl savo pomėgio džiovintiems grybams kasmet ypač laukiu Kūčių stalo“, – pokalbį baigė renginių vedėjas.

Pakeitė požiūrį į darbą

Vokalo mokytoja ir dainininkė Donata Virbilaitė atvirauja, kad nors rudenį j jos pamokas sugrįžta mokiniai, pačiai atrasti laiko lankyti kokių nors pamokų nėra laiko. Donatos dukrelė dar maža ir neina į darželį. Tačiau pasisemti naujų žinių jai pavyksta kitais būdais – mokantis internetiniuose kursuose, kur savo patirtimi dalijasi dėstytojai iš užsienio.

Moteris sako, kad anksčiau darbas vykdavo darbą, o šiandien ji mokosi skirti daugiau laiko sau

ir savo artimiesiems, tad jau yra suplanavusi ne tik rudens darbus, bet ir atostogų kelionę su šeima. „Man ruduo asocijuojasi su grįžimu į mokytojos vaidmenį, mat mokiniai skuba į dainavimo studiją. Jau nuo seno mėgdavau sau tiek prisiplanuoti darbų, kad nesuspėdavau jų visų atlikti, todėl dabar mokausi atrasti pakankamai laiko sau, šeimai. Stengiuosi nuolatos negalvoti, kad kažką būtinai turiu padaryti. Dabar stengiuosi sąvęš nespaušti, ant savęs nepykšti,

jeigu kažko nepadariau, vėluoju ar sugalvotos idėjos nusikelia neribotam laikui. Darbas su savimi šiuo metu yra mano prioritetas“, – sakė D. Virbilaitė.

Paklausta, ar keičiantis sezonams norisi atnaujinti garderobą, ką nors įsigyti, Donata pasidalijo, kad visuomet norisi atsinaujinti. Toks poreikis išskyla ypač tais atvejais, kai kas nors nepasiseka. Tačiau Donatai norisi pirkti ne tik drabužius. „Mėgstu pirkti viską, ko reikia vaikui, namams, netgi jau pradėjau ieškoti kalėdinių dekoracijų. Tai man pakelia nuotaiką“, – sakė atlikėja.

Kalbėjosi Eglė ANDRUSKEVIČIŪTĖ, Algimanto Barzdaus, Arno Švilpausko ir Donatos Virbilaitės asmeninių albumų nuotr.

Pavogė lašišą?..

Atlikėjas Petras Daunys atsidūrė teisme dėl kuriozinės situacijos, rašo *delfi.lt*. Vyras, atvykęs į vieną sostinės prekybos centrų, mėgino išeiti nesusimokėjęs už dalį prekių. P. Daunysui buvo skirta 100 eurų bauda. Vyras dar įrodinėjo, kad išties įvyko nesusipratimas, tačiau teismas nusprendė kitaip – jis pripažintas kaltu. Atlikėjas mėgino išsinešti dvi lašišos filė, kurios būtų kainavusios 31,98 euro. Tačiau už savitarnos kasų vyrą pričiupo apsaugos darbuotojai, buvo kreiptasi į policiją.

Pats P. Daunys apie situaciją viešai prabilo socialiniuose tinkluose. „Atsiprašau visų, kuriems atrodo kitaip, bet aš geriausiai žinau, kaip buvo iš tikrųjų. Tądien atėjau į parduotuvę ne pačios geriausios savijautos, buvau išsiblaškęs ir emociškai išsekęs. Į nieką per daug nesigilinau, viską dariau automatiškai, buvo chaotiška diena, skubėjau, atsiskaitęs sudėjau prekes ir išeidinėju iš parduotuvės... Situacija kurioziška, nes atrodė, kad elgiausi deramai, bet išėjo priešingai...“ – savo poziciją išdėstė Petras.

Į Paryžių – be džiaugsmo

Juozas Statkevičius ir jo kūrybos gerbėjai džiūgauja – jau visai netrukus, rugsėjo 29-ąją, dizaineris Paryžiuje pristatys savo drabužių kolekciją, rašo *delfi.lt*. Mados kūrėjo pavardė atsidūrė šalia kitų pasaulyje žinomų dizainerių, o tai – didžiulis įvertinimas ne tik pačiam J. Statkevičiui, bet ir Lietuvai. Tiesa, pats kūrėjas, nors ir didžiuojasi tokiu įvertinimu, neslepia, kad jam trūksta palaikymo.

Savo mintimis, artėjant prestižiniam šou, J. Statkevičius pasidalijo socialiniame tinkle „Instagram“. „Tiesiog susimąščiau, prieš 24 metus rodžiausi tarp garsiausių Paryžiuje! Ir per 24 metus neatsirado nė vieno iš Baltijos šalių, kas bandytų konkuruoti su pasauliu, su „Dior“, „Chanel“, „Yves Saint Laurent“ ir kitais!“ – vardijo kūrėjas. J. Statkevičius neslėpė, kad kūryboje jam trūksta ir finansinės, ir moralinės pagalbos iš šalies. „Ir tada buvo sunku, dabar – taip pat!.. Tiesiog nesupranta, ir viskas. Ne-reikia miesto kultūros, mados, grožio! Bet tai netiesa!“ – tikino jis ir džiaugėsi, kad jį aktyviai palaiko per ilgus metus suburtas gerbėjų būrys.

Vagystė Monake

39-erių dainininkui Algimantui Minalgai-Soliarui ir jo mylimajai Monikai atostogos Monake kaip reikiant apkar-to – pora kelionėje nukentėjo nuo ilgpirščių, rašo *lytas.lt*.

„Vagystė įvyko prie pat Monako. Pakeliui sustojus vaizdingoje vietoje, vagys apsisuko per 1–3 minutes. Išdaužė langą ir pavogė žmonos rankinę. Turbūt ji ir patraukė dėmesį. Joje buvo dokumentai, pasai, kortelės, žmonos piniginė ir grynujų pinigų, bet jų gal tik 20 eurų“, – teigė jis. Nors vagystės nuostoliai bendrai porai siekia keturženklę sumą, Algimantas dėl to itin nesijaudina. Labiausiai porai nerimą kėlė kelionė namo, nes abu liko be dokumentų.

Nuotaikingi kaklaraiščiai

LRT televizijos intelektualinės viktorinos „Kas ir kodėl?“ vedėjas Darius JURGELEVIČIUS – Lietuvos rekordų sąrašė. Jo pasiekimas – daugiausia skirtingų kaklaraiščių – 156, – ryšėtų TV eteryje.

– Per du sezonus – 2023–2024 metais – eteryje ryšėjote 156 kaklaraiščius. O kiek dar jų yra nepanaudotų?

– Maždaug tiek pat, jei ne daugiau. Iš viso jų turiu apie 400.

– Turite savo labiau ir mažiau mėgstamus?

– Mano mėgstamiausias yra su baltomis ir viena juoda avytėmis raudona fone. Daugelio sezonų pirma laida būdavo filmuojama ryšint būtent jį. Mano zodiako ženklas – Avinas, todėl esu jiems neabejingas visomis pras-mėmis. Dar man patinka su apuokais, nes tradiciškai apuokas, kaip paukštis, man įspūdingas, taip pat šaunūs kaklaraiščiai su Bartu Simpsonu, muzikos raktais... Galiu pusę valandos pasakoti, kokių šaunių turiu.

– Ir tie visi šaunūs dalyvauja filmavimuose?..

– Taip. Anksčiau dar nuo darbo diplomatinėje tarnyboje turėjau tik tradicinių klasikinių kaklaraiščių, o dabar su „Kas ir kodėl?“ laidos pradžia prasi-dėjo linksmesnių ir ypatingesnių era.

– Pagal ką nusprendžiate, kokį kaklaraištį užsirišite?

– Pagal nuotaiką. Prieš eidamas filmuoti žvilgteliu į visą kaklaraiš-čių margumyną ir įvyksta kažkoks prašviesėjimas.

– O kokį ryšite dažniausiai?

– Visais laikais man patiko klasiki-niai, o dabar kiekvienam filmavimui užsirišu vis kitokį, tad neturiu vieno, kurį ryšėčiau dažniausiai. Pats labai mėgstu avytes, tad jei man reikėtų vaikščioti su kaklaraiščiu, visur vaikš-čiočiau su tokiu.

– Kur paprastai jų įsigyjate?

– Įvairiai. Randu internetinėse par-duotuvėse ar keliaudamas, kaklaraiš-čių gamintojų svetainėse arba gaunu dovanų. Kartą gavau daug tokių, kurie labai šaunūs, bet norėjosi links-mesnių, tad teko padėkoti žmogui ir mes juos panaudojome kitur. Šiuo metu mane labiausiai domina nuo-taikingi kaklaraiščiai ir atspindintys kažką įdomesnio.

– Kiek vidutiniškai kainuoja kaklaraištis?

– Pradedant nuo 5–6 eurų ir bai-giant skaičiumi, kokio net nenoriu sakyti.

– Kaip galėtumėte savo kakla-raiščius sugrupuoti pagal temas?

– Vieni būtų kokie nors gyviai, kiti – animaciniai personažai ir, ko gero, – susiję su šventėmis, pavyzdžiui, Kalė-domis ar Velykomis. Po keletą turiu su gėlėmis, medžiais...

– Būna, kad per dieną pakeičiate keletą kaklaraiščių?

– Kadangi kiekvieną kartą mes fil-muojame po penkias laidas, tad kiek-vienai laidai – vis kitas kaklaraištis. Turėjome du sezonus, kai buvo su-galvota, kad kiekvienas pirmadienis pradedamas kaklaraiščiu, turinčiu raudonos spalvos. Bet šiaip mano gy-venime, bent jau kol kas, kaklaraištis yra atgyvenęs aksesuaras.

– O kas jums davė impulsą kolek-cionuoti kaklaraiščius?

– Negaliu sakyti, kad tai buvo im-pulsas, bet kai pradėjome filmuoti „Kas ir kodėl?“, pagalvojau, kad būtų visai šaunu, jeigu kiekvieną dieną ry-šėčiau vis kitą kaklaraištį. Toks nusis-tatymas išaugo į įdomią istoriją, da-bar vainikuotą Lietuvos rekordu.

– Kas jums yra kaklaraištis šian-dien – darbo atributas ar pomėgis?

– Dabar man šaunus užsiėmimas yra rinkti ir džiaugtis galimybe pasida-lyti su žiūrovais, kurie nelieka abejingi.

– Gal kada nors surengsite parodą?

– Kad nežinau, kur ją būtų galima rodyti. Bet jei kam kiltų tokia idėja, aišku, būtų galima apie tai pagalvoti.

– Koks kaklaraištis jus labiausiai nudžiugintų šiandien?

– Kaklaraištis, kuriame būtų įdo-miai pavaizduota avis.

Laimius STRAŽNICKAS
Vynginto Skaraičio nuotr.

Veršlininką įkvėpė saviugdodos knygos

„Gimiau po laiminga žvaigžde – man niekada nereikėjo ieškoti darbo, jis pats mane susirasdavo“, – sako beveik 37 tūkst. sekėjų socialiniame tinkle „Instagram“ turintis veršlininkas, antreprenieris Aurimas MIKALAUSKAS. Pašnekovas – pažįstama persona tiems, kurie klausosi garsinių knygų, domisi saviugdodos literatūra ir seka tinklalaidę „Pradėk iš naujo“. Apie visa tai su Aurimu ir kalbamės.

Viktorija PETKEVIČIŪTĖ

Tinklalaidės „Pradėk iš naujo“ filmavimo užkulisiai

– Esate minėjęs, kad specialybę keitėte net tris kartus. Koks buvo jūsų pirmasis darbas?

– Savo pirmąją specialybę atradau dar paauglystėje. Man buvo 13 metų, pamačiau filmą „Hackers“ (angl. „Programišiai“), kuris paliko man gilų įspūdį. Man buvo taip įdomu, kad užsimačiau tapti programišiumi ir, nors neturėjau kompiuterio, ėmiau mokytis tos srities dalykų, įsivaizdavau, kad kažką tikrai veiksiu toje srityje. Mano tėvai, matyt, pamatę tokį mano užsidegimą ir paaukoję visas savo santaupas, nupirko man kompiuterį, kuris tada tikrai brangiai kainavo. Prie to kompiuterio prilipau, ėmiau prie jo krapštytis, mokiausi, kaip jis veikia, tiesiog iš knygų.

Mano brolis dirbo radijo stotyje, aš, būdamas 14-os, atėidavau taisyti kompiuterių. Ten

mane pastebėjo radijo stoties vadovas, vėliau – interneto tiekėjo radijo stočiai atstovas, kuris nusistebėjo, kaip aš toks jaunas, o tiek suprantu. Ir netrukus pradėjau dirbti – būdamas 15-os įvedinėjau internetą Panevėžio gyventojų namuose. Tai buvo interneto eros aušra.

– Kas vyko toliau?

– Vėliau atsikrausčiau gyventi į Vilnių, įstojau į universitetą jau žinodamas, kur dirbsiu. Teko padirbėti keliuose įmonėse, skaityti pranešimus įvairiose konferencijose, vėliau dirbau informacinių technologijų (IT) konsultantu, padėjau augti įvairiems startuoliams. Tai buvo mano svajonių darbas ir toje srityje išdirbau 15 metų. Tačiau galiausiai ėmė ir užklupo toks keistas jausmas – man pasidarė neįdomu, nuobodu, sunku mokytis naujų dalykų. Rytai tapo sunku keltis,

nenorėjau eiti į darbą, kiekviena diena man buvo tokia, kurios nelaukiau.

– Tada ir ėmėte galvoti apie nuosavą verslą?

– Dar dirbdamas IT konsultantu buvau atradęs garsines knygas – man jos labai patiko kaip įrankis, padėjęs man augti kaip asmenybei. 2009 m., stumdydamas savo pirmąjį vežimėlį, klausydavau tinklalaidžių, kurių tada dar nebuvo leidžiama daug. Kažkas man pasiūlė paklausti garsinių knygų. Jos man labai prilipo, pasiteisino ir netgi ėmė formuoti naują mano pasaulėžiūrą, mat stipriai patrynė standartinius rėmus, pro kuriuos žvelgiau į pasaulį. Supratau, kad yra skirtingų būdų gyventi, skirtingų požiūrių, man ėmė vertis akys. Galiausiai ėmiau kurti tinklaraštį apie garsines knygas, kurias perklausęs dalindavau išvalgomis su skaitytojais. Sulaukdavau jų komentarų, susidomėjimo. Žmonės teiravosi, iš kur gaunu tokių knygų. Vienas kitas skaitytojas vis man parašydavo, kad skaito tik lietuviškai, o garsinių knygų lietuvių kalba nėra. Po truputį prisileidau mintį apie tai, kad reikia kurti lietuvišką garsinių knygų platformą.

– Ir kaip sekėsi tai daryti?

– Pradėjau eksperimentuoti – ėmiau mokytis naujų dalykų, pradėjau kurti vaizdo įrašus apie garsinių knygų klausymą, pajutau žmonių susidomėjimą. Tada ėmiau pirkti knygų autorių teises, garsinti knygas, taip ir užsisuko procesas. Iš pradžių atsirado vienas darbuotojas, kuris tvarkė garso įrašus, paskui prisijungė daugiau partnerių, kurie noriai padėjo. Atsirado pirmieji entuziastai, knygų garsintojai, pavyzdžiui, Simas Stankus, kuris pats man parašė ir pasiūlė drauge dirbti.

Niekada į jokią veiklą nenėriau stačia galva, visi perėjimai buvo sklandūs. Tačiau vidinių prieštaravimų tikrai buvo, nes perėjimas iš IT srities buvo ištis

„Niekada į jokią veiklą nenėriau stačia galva“, – teigia veršlininkas A. Mikalauskas

sunkus: supratau, kad palieku gerai apmokamą darbą, buvau visiškai tos srities ekspertas, kaip aš čia imsiu ir kursiu verslą? Galvojau, kad reikia turėti tam skirtas smegenis, būti ypatingam. Pamažiau, kovodamas su savo nuostatomis, supratau, kad galbūt užtenka didžiulio užsidegimo. Na ir štai, „Audioteka“ dienos šviesą išvydo 2014 m., tad šiemet šventėme 10-mečių.

– Turbūt šiandien galite pasakyti, kad vertėjo?

– Vienareikšmiškai. O svarbiausia – tai, kad aš ne tik mėgaujuosi tuo, bet man tai teikia vis didesnį pasitenkinimą. Nekalbu apie rezultatus ar tikslus, man tiesiog turi būti gera kasdien. Dėl to man lengva galvoti apie bet kokią ateities scenarijų, tai jei, tarkim, garsinės knygos vieną dieną taptų neaktualios, man nebūtų gaila, nes aš visus tuos metus nuoširdžiai mėgavausi tuo, ką dariau.

– Tiek savo socialinių tinklų paskyroje, tiek tinklalaidėje daug kalbate apie saviugdą ir jos svarbą. Ką ji jums reiškia?

– Saviugda – labai plati sąvoka, apimanti daugybę sričių: asmenybės tobulėjimą, dvasinį, intelekto ugdymą, žinių plėtimą ir t. t. Mano paties kelionė į didžiulį virsmą vyko būtent dėl saviugdodos knygų. Iki šiol saviugda man yra labai svarbi, jai skiriu laiko kasdien. Aš žinojau, kad yra tam tikrų visuomenės stereotipų, kuriuos formuoja stiprūs autoritetai. Pavyzdžiui, viename iš „Pradėk iš naujo“ epizodų esu kalbinęs Andrių Tapiną, ir šiuo klausimu mes turime visiškai priešingą nuomonę, nes jis sa-

viugdos knygas vertina gana neigiamai, jam įtaką daro ne knygos, o lyderiai.

– Kam, jūsų nuomone, tos saviugdodos knygos apskritai reikalingos?

– Na, būsiu konkretus. Pavyzdžiui, pakalbėkime apie finansus. Yra tokia Morgano Houselo knyga „Pinigų psichologija“, skirta tiems, kas nori pakeisti savo elgesį su pinigais. Tad žmogus, kuris, pavyzdžiui, uždirba 1 200 eurų į rankas, kuris galimai išleidžia daugiau, nei uždirba, ir klimpsta į skolas, paklausęs šios knygos, jei tik imsis veiksmų, gali tapti tokiau, kuris dalį tų gaunamų pinigų geba sutaupyti, išmoka dalį pinigų investuoti, supranta, kiek jam iš tiesų pinigų reikia geresniam gyvenimui, įgauna tam reikalingų praktinių įgūdžių. Man taip nutiko perklausius Roberto Toro Kijosakio garsinę knygą „Turtinigas tėtis, vargšas tėtis“. Viena iš pagrindinių finansų valdymo taisyklių moko, kad kaskart gavęs tam tikrą pinigų sumą iškart atidėk 5 ar 10 procentų – ištikus kokia nors nelaimė, nepateksi į visišką krizę. Be to, gali išmokti tuos pinigus investuoti, įdarbinti. Man saviugda yra realus pokytis, kokioje nors specifinėje srityje įgyti įgūdžiai.

– Pastebite, kad tautiečiams asmeninio tobulėjimo klausimai yra aktualūs?

– Iš esmės – taip. Tai tikrai masinis reiškinys, tą matau ir pagal knygų pardavimus, ir apskritai. Prisimenu, kai pradėjome leisti „Audiotekos“ knygas, maniau, kad telksimės į bestselerius, o saviugdodos knygas leisime tik tarp kitko. 2013 m., kai pradėjome garsinti knygas, pasauliniu bestseleriu buvo Erikos Leonard Džeims erotinis romanas „50 pilkų atspalvių“. Šią knygą labai gerai įgarsino Ineta Stasiulytė, mes ją išleidome, ir... ji niekam nebuvo įdomi. Vienas kitas pirkėjas atsirado, tačiau buvo akivaizdu, kad toks verslas yra pasmerktas žlugti. Tada lygiagrečiai ėmiau leisti asmeninio tobulėjimo literatūrą, ir tas knygas žmonės ėmė pirkti. Be to, man apie šį žanrą buvo lengva komunikuoti, aš tikėjau ir žinojau, kad tokios knygos veikia, galėjau papasakoti žmonėms, kokią konkrečią naudą tos knygos gali suteikti. Tad tos knygos ir užaugino „Audioteką“, jos vis dar dominuoja

mūsų perkamiausiųjų sąrašuose, nes žmonėms jų reikia, jie jas vertina. Žinoma, yra žmonių, kurie saviugdodos knygas tiesiog naudoja kaip pasiteisinimą: eina nuo knygos prie knygos, bet nieko nedaro, tiesiog vartoja. Buvo taip ir man – tai irgi svarbus etapas, bet galiausiai reikia imtis veiksmų.

– Jūsų rekomenduojamų knygų sąrašas greičiausiai nėra siauras. Kurias nė negalvoję patartumėte perskaityti kiekvienam?

– Esu perklausęs per 300 garsinių knygų. Tačiau nesu susitelkęs į kiekį, nes yra knygų, kurių klausaisi pakartotinai – net ne vieną ir ne du kartus, nes negali įgyti visų įgūdžių perklausęs vieną kartą, vis atrandi, kas tau tuo metu yra svarbu, po metų ar vėliau grįžti prie tos knygos.

Tačiau mano rekomenduojamų knygų sąrašė tikrai atsidurtų šie kūriniai: Deilo Karnegio „Kaip įsigyti draugų ir daryti įtaką žmonėms“, Hario Kelerio ir Džeiaus Papazano knyga „Tik vienas dalykas“ (šią esu perklausęs bent 7 kartus), Antonio Robinso „Pažadinkite savyje milžiną“, Stiveno Kovo „7 efektyviai veikiančių žmonių įpročiai“, Brenės Braun „Pažeidžiamumo galia“ ir jau minėta M. Houselo knyga „Pinigų psichologija“. Visai neseniai pasirodė ir Dono Migelio Ruizo knyga „Keturi susitarimai“, kurią, beje, pats įgarsinau – ji taip pat kartinė.

– Ar garsinės knygos – jūsų kasdienybės dalis?

– Prieš porą metų būčiau atsakęs, kad tik taip ir niekaip kitaip, bet šiuo metu esu etapų žmogus – būna, kad kelias dienas visai nieko neklausau, būna, kad klausausi kasdien, o kartais turiu net kelias knygas, kurių klausau ar kurias skaitau. Daug kam šiais laikais sunku skaityti vien dėl to, kad netoliese guli telefonas ir kas penkias minutes norisi patikrinti, ar kas nors ką nors parašė. Tačiau aš, užuot tai daręs, dažniausiai renkuosi knygą. Daugiausia garsinių knygų perklausiau bėgiodamas, vairuodamas, ypač mėgstu jų klausytis ilgesnėse kelionėse ar eismo spūstyse.

– Galbūt prie tokio skaitymo būdo pratinatė ir savo vaikus?

– Garsinės knygos yra išties geras būdas paskatinti skaityti

vaikus, kurie galbūt nėra pratę skaityti. Mano sūnus, manau, yra perskaitęs daugiau knygų negu aš – jis skaito nuo šešerių, jam spausdintos knygos – įprastas formatas, nors esame drauge klausę ir garsinių knygų. Būna, kad per dieną dvi perskaito po naują knygą. Tai padiktavo gyvenimo sąlygos, nes mes gana griežtai ribojame sūnaus laiką prie ekranų. Dukrytė dar per maža, tad kol kas skaitome popierines tradicines knygeles.

– Papasakokite apie savo tinklalaidę „Pradėk iš naujo“ – kaip kilo jos idėja?

– Tą idėją ėmiau vystyti po skyrybų, kai patyriau didžiulį tapatybės lūžį. Laikau save šeimos žmogumi, tad man skyrybos buvo tikra krizė. Teko iš naujo atrasti save, kurti naują savo tapatybę. Tas laikotarpis buvo intensyvus, tirštas ir galiausiai visa tai baigėsi – tą vasarą kartu su drauge (dabar – jau žmona) labai daug išsėjomės, keliavome, visiškai „atsijungiau“ nuo darbų, pajutau vidinę ramybę ir ėmiau klausyti savęs, kokia iš tikrųjų yra mano gyvenimo, mano veiklos esmė. Radau atsakymą, kad visa esmė – atrasti save iš naujo, naujo savęs pradžia.

Galiausiai žmona pasiūlė tinklalaidę pavadinti „Pradėk iš naujo“. Tinklalaidės idėja manyje brendė ilgokai, galbūt jau tada, kai ėmiau klausytis šio formato laidų. Tiesa, iki tol niekada nemačiau savęs kaip tinklalaidės vedėjo, sunkiai galėjau save įsivaizduoti atliekantį šį vaidmenį. Pabandžiau jėgas vienoje tinklalaidėje, joje savęs neatradau.

Tada nusprendžiau kurti įdomų ilgus trukmės turinį, kuriam būtų labai stipriai pasiruošta (iš anksto susitarėme su žmona, kad laidoms mane ruoš ji – peržiūrės, perklausys, perskaitys visus ankstesnius pašnekovų interviu, paruos jų pristatymus, jiems skirtus klausimus). Kalbėdamiesi su pašnekovais, stengiamės atrasti, kas įprastai trukdo ką nors pradėti iš naujo – pakeisti profesiją, pradėti naujus santykius, imti sportuoti ir t. t. Bandome suprasti, kaip pašnekovai mato pasaulį, kokia jų patirtis, kokias knygas jie skaitė, kas jiems padėjo padaryti tą asmeninį šuolį. Tačiau tikrai negalėjau įsivaizduoti, kad mūsų tinklalaidės sėkmė taip viršys

mano visus lūkesčius. Supratau, kad viskas klostosi darniai ir tinkama linkme, nes nejučiau jo kiekio vidinio pasipriešinimo.

– Kalbindamas savo pašnekovus, taip pat visuomet jaučiate tėkmę?

– Prieš kiekvieną epizodą nepaprastai jaudinuosi, tačiau prabėga pirmosios trys minutės, ir aš panyru į visiškai natūralią tėkmę, kad net dingsta laiko pojūtis. Tada po trijų valandų, baigę įrašinėjimą, jaučiamės tarsi patekę į kažkokią laiko kapsulę. Mano tikslas – kad tiek man, tiek mano tinklalaidės pašnekovui būtų smagu, kad mes gerai praleistume laiką – neturiu galvoti apie biudžetą ar peržiūras, noriu tuo pasimėgauti. Tad klausiu pašnekovo to, kas man pačiam įdomu, įdėmiai klausausi, manau, dėl to man natūraliai sekasi. Be to, visada galvoju apie tai, ar tas žmogus ir jo patirtis bus iš tiesų naudinga mūsų auditorijai.

Su žmona Judita ir dukrele Izabele

– Kokiems žmonėms skirtas jūsų kuriamas turinys?

– Jei yra sritis, kurioje žmogus jaučiasi užstrigęs, jis ar ji tinklalaidėje tikrai kažką sau atras. Tai gali būti santykių, darbo, gyvenimo būdo, saviraiškos klausimai. Į tinklalaidę kviečiame tuos pašnekovus, kurie perėjo ar eina per kažkokį pragarą dėl to, kad išlaikytų savo vidinę tiesą. Man atmintyje išliko vienas perskaitytas posakis, kuris buvo užtepliotas atrištos sienos netoli Seimo: „Visi žmonės miršta. Bet ar visi gyvena?“ Ir aš savęs kartais to klausiu. Tad, sakyčiau, tinklalaidė skirta būtent tiems, kurie jaučia, kad gyvenimas tiesiog eina pro šalį, o ne jie gyvena gyvenimą.

Išrinkite Igno Vėgėlės komandą

SKENUOK
IR SUSIPAŽINK
SU KOMANDA!

Nuotraukoje: *centre* Ignas Vėgėlė (Nr. 141), *iš kairės* Kristina Zamarytė-Sakavičienė (6), Vytytis Turonis (25), Eduardas Puškorius (50), Daiva Urbonavičiūtė (80), Linas Povilėnas (65), Sigitas Besagirskas (135), Vaidotas Vaičaitis (30), Mindaugas Kuklierius (75), Zita Čepaitė (35), Ramūnas Aušrotas (20), Rimas Jankūnas (15).

Su džiaugsmu ir pasididžiavimu pristatau jums savo komandą, su kuria kandidatuoju į Seimą Jungtiniame Igno Vėgėlės ir Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos sąrašė Nr. 8.

Tai žmonės, su kuriais mane suvedė visuomeninė veikla, o vėliau prezidento rinkimų kampanija. Pažinome vienas kitą, išmokome susitelkti, išgryninome mums svarbius politinius tikslus ir galiausiai pasiryžome darbui Seime. Tiek aš pats, tiek kiekvienas iš mano komandos narių atsinešame savitas stiprybes, talentus, kompetencijas, kurių visuma leidžia efektyviai dirbti Lietuvos žmonių labui.

Daug kas užduos klausimą – kodėl mes šiame sąrašė? Ne, aš nesu valstietis. Aš gimiau ir užaugau Vilniuje. Mano komandos nariai taip pat nepanašūs į valstiečius. Bet kai mūsų akyse valstybė griunama, kai tauta dirbtinai skaldoma į elitą ir „antrąją Lietuvą“, mes atsikusame į visas Lietuvos partijas ir klausiamo: su kuo mums pakeliui?

Gimsta naujos aušros, bet tai tie patys seni žaidėjai, meistriškai išverčiantys kailį, kada ir kaip jiems naudinga.

Daug gerų ir intelektualių žmonių pabirę po mažus darinius, kurie vėl liks už politikos durų.

Ir yra LIETUVOS VALSTIEČIŲ IR ŽALIŲJŲ SĄJUNGA. Tai partija, kurios šaknys praėjusio amžiaus Lietuvos pabudime. Bet svarbiausia, tai partija, kuri (išskyrus žinomus perėjūnus) nuosekli – nesvarbu, ar valdžioje, ar opozicijoje.

Man ir mano komandai imponuoja būtent šis vertybinis stabilumas – net jeigu ne su visais jų sprendimais sutikčiau. Žinote, tiesiog yra pagarba arba ne. Ne be reikalo sakoma: kokios šaknys – tokie ir vaisiai.

Baikime skirstyti žmones ir dirbtinai skaldyti visuomenę, šnekėti apie „mus“ ir „juos“. YRA TIK VIENA LIETUVA.

Kviečiu kartu žengti Augančios Lietuvos keliu. Skaitykite daugiau www.vegeleskomanda.lt

Žemiau rasite išaiškinimą, kaip taisyklingai reitinguoti. Išsaugokite šį leidinį, nes balsavimo dieną jis padės į reitingavimo lentelę tinkamai surašyti kandidatus į Seimą.

Atėję balsuoti, gausite 2 biuletenius.

Pirmajame pažymėkite Lietuvos valstiečių ir žaliųjų **sąrašą Nr. 8.**

Žemiau esančiuose reitingavimo langeliuose įrašykite Jums patinkančių Igno Vėgėlės komandos kandidatų, kurie nurodyti www.vegeleskomanda.lt puslapyje, numerius.

2024 m. spalio 13 d.
Lietuvos Respublikos Seimo rinkimai
daugiamandatėje rinkimų apygardoje
RINKIMŲ BIULETENIS

PAŽYMKITE TIK VIENĄ SĄRAŠĄ, UŽ KURĮ BALSUOJATE

ŽYMEJIMO PAVYZDIS

☐	7	LIETUVOS VALSTIEČIŲ IR ŽALIŲJŲ SĄJUNGA (Pirminkas Ramūnas KARBAUSKIS)	☐
☒	8	LIETUVOS VALSTIEČIŲ IR ŽALIŲJŲ SĄJUNGA (Pirminkas Ramūnas KARBAUSKIS)	☐
☐	9	LIETUVOS VALSTIEČIŲ IR ŽALIŲJŲ SĄJUNGA (Pirminkas Ramūnas KARBAUSKIS)	☐
☐	10	LIETUVOS VALSTIEČIŲ IR ŽALIŲJŲ SĄJUNGA (Pirminkas Ramūnas KARBAUSKIS)	☐

PAŽYMEJIMO BALSAS!
Iš kiekvieno reitingavimo langelio
patinkamų kandidatų, su kuriems Jūs
iš šio sąrašio, už kurį balsavate,
Kandidatų pavardžių nurodykite.

141 6 15 20 25

DĖMESIO: neužtenka pažymėti LVŽS Nr. 8, BŪTINA REITINGUOTI (reitingavimo langeliuose įrašyti kandidatų numerius), kad į Seimą patektų asmenys, kuriais Jūs pasitikitė.

Antras biuletenis skirtas Jūsų vienmandatei apygardai. Puslapyje www.vegeleskomanda.lt šalia Igno Vėgėlės komandos narių vardo ir pavardės nurodyta, kioje vienmandatėje apygardoje jie kandidatuoja.

Jeigu savo vienmandatėje apygardoje rasite Igno Vėgėlės komandos narį, pažymėkite jį antrajame biuletenyje.

2024 m. spalio 13 d.
Lietuvos Respublikos Seimo rinkimai
vienmandatėje rinkimų apygardoje Nr. 00
RINKIMŲ BIULETENIS

PAŽYMKITE TIK VIENĄ KANDIDATĄ, UŽ KURĮ BALSUOJATE

ŽYMEJIMO PAVYZDIS

☐	Ignas Vėgėlė	LIETUVOS VALSTIEČIŲ IR ŽALIŲJŲ SĄJUNGA
☐	Ignas Vėgėlė	LIETUVOS VALSTIEČIŲ IR ŽALIŲJŲ SĄJUNGA
☒	Kandidato Vardas PAVARDĖ	LIETUVOS VALSTIEČIŲ IR ŽALIŲJŲ SĄJUNGA
☐	Ignas Vėgėlė	LIETUVOS VALSTIEČIŲ IR ŽALIŲJŲ SĄJUNGA
☐	Ignas Vėgėlė	LIETUVOS VALSTIEČIŲ IR ŽALIŲJŲ SĄJUNGA

Prieš 30 metų KELTO „ESTONIA“ KATASTROFA

1994 m. rugsėjo 28-osios naktį katastrofą Baltijos jūroje patyrė Estijos keleivinis keltas „Estonia“, plaukęs iš Talino į Stokholmą. Nuskendo 852 iš 989 keleivių ir įgulos narių (tarp jų buvo trys lietuviai – 44-erių vilnietis ir 40-metė vilkaviškietė su 14 metų dukra; dar vienam mūsų tautiečiui pavyko išsigelbėti). Reiso pradžioje laivo kapitonas gavo įspėjimą, kad plaukimo zonoje prasidėjo smarkus štormas. „Estonia“ sunkiai ropštėsi per bangas. Radijo ryšio garsikalbyje pasigirdo prašymas kapitonui greitai ateiti į vairinę. Padėjėjas jam pranešė, kad dėl stiprių bangų įlenkta rampa, tačiau siurbliai kol kas spėja šalinti besisunkiantį vandenį. Tolesni įvykiai klostėsi žaibiškai – dėl bangavimo įsisiūbavusio laivo automobilių triume trūko plieninis lynas, kuriuo didžiulis vilkikas su priekaba buvo pritvirtintas prie denio. Automobilis trenkėsi į rampą. Kairė jos spyna neišlaikė smūgio ir buvo išplėsta iš metalinio korpuso. Į vidų pasipylė vanduo. Su kiekviena banga laivo priekis vis giliau panirdavo į vandenį, keltas sviro ant šono. Ėmė blaškytis panikos apimti keleiviai. Virš audringos jūros nuskriejo SOS signalas. Buvo 1 valanda 24 minutės. Dar po 6 minučių „Estonia“ dingo iš kranto radarų ekranų. Laive sustojo liftai. Apatinių denių keleiviai beviltiškai bandė išsiropšti į viršų laiptais. Čia susidarė žmonių grūstis. Daugiau galimybių išsigelbėti turėjo laiką restorane ir bare leidę ir į kajutes nespėję išsiskirstyti žmonės. Daugelis jų išbėgo į atvirą denį. Kai kas nuleido gelbėjimosi valtį, pripučiamuosius plaustus, kiti, jų neradę, šoko į šaltą vandenį. Išgyveno tik 137 žmonės, daugiausia – jaunų vyrų. Po katastrofos, siekiant išsiaiškinti tragedijos priežastį, buvo atlikti keli nepriklausomi tyrimai. Pagrindinė Estijos vyriausybės komisijos išvada – rampa laivo priekyje buvo pažeista dėl pernelyg silpnos jos tvirtinimo konstrukcijos.

Prieš 230 metų GIMĖ IGNACAS CHODZKA

1794 m. rugsėjo 29 d. Zabłoščynoje (dab. Baltarusijoje, Ašmenos r.) gimė rašytojas Ignacas Chodzka. Senos lietuvių bajorų Vidmantų giminės ainis. Mokėsi Barūnų vienuolių bazilijonų mokykloje. 1814 m. baigė filosofijos studijas Vilniaus universitete. Studijų metais tapo masonų ložės ir Šubrvcų draugijos nariu. Buvo aktyvus visuomenininkas – Švenčionių apskrities mokyklų garbės globėjas, Vilniaus archeologijos komisijos narys, rūpinosi Vilniaus gubernijos valstiečių buities gerinimu. Rašė apsakymus, pjeses. Kūrybą daugiausia skelbė lenkiškoje Vilniaus spaudoje. Mėgstamiausias jo žanras buvo gavenda. Šio žanro kūriniuose vaizdingai atskleidžiamas provincijos, mažų dvarelių gyvenimas. Taip pat didelio atgarsio sulaukė romantizuotų istorinių apysakų ciklas „Lietuvos padavimai“. Rašytojas mirė Dzeviatnioje (Baltarusijoje, Smurgainių r.) 1861 m. rugpjūčio 1 d.

Prieš 150 metų GIMĖ MYKOLAS EUSTACHIJUS BRENŠTEINAS

1874 m. spalio 2 d. Telšiuose gimė lenkiškai rašęs švedų kilmės Lietuvos kultūrologas, archeologas, bibliotekininkas Mykolas Eustachijus Brenšteinas. Mokėsi Telšiuose, Vilniuje, Zakopanėje, Krokovoje. Vilniuje dirbo įvairių leidinių redakcijose. Buvo silpnos sveikatos, sirgo džiova, tačiau pasižymėjo ypatingu darbštumu. Tyrinėjo įvairių Lietuvos vietovių (daugiausia – Žemaitijoje) gyventojų buitį ir papročius, rinko tautinius drabužius, muzikos instrumentus, Užgavėnių kaukes (rinkinius perdavė muziejams), tyrė kelis Žemaitijos archeologinius paminklus. Taip pat domėjosi kultūros ir technologijų istorija, parašė žymių žmonių (pvz., Adomo Honorio Kiroro, Dionizo Poškos) biografijų. Nuo 1919 m. iki mirties dirbo Vilniaus universiteto bibliotekoje, vadovavo Rankraščių skyriui. Kūrybinis palikimas – 10 knygų, apie 300 straipsnių. Mirė Vilniuje 1938 m. kovo 29 d.

Prieš 120 metų GIMĖ MYKOLAS ŽILINSKAS

1904 m. rugsėjo 29 d. Smalininkuose (Kalvarijos sav.) gimė verslininkas ir kolekcininkas Mykolas Žilinskas. Kaune baigęs gimnaziją, 1925 m. įstojo į Lietuvos universitetą (dabar – Vytauto Didžiojo universitetas), baigė teisės studijas. Dirbo Saugumo departamente, nuo 1936-ųjų – Ministrų kabineto kanceliarijos viršininku. Rašė straipsnius periodinėje spaudoje, taip pat užsiėmė įvairiais verslais (prekiavo akcijomis, eksportavo į Jungtines Amerikos Valstijas džiovintus baravykus ir kt.). Sukaupęs pinigų, 1937 m. nusipirko Abromiškių (netoli dab. Elektrėnų) dvarą. 1940 m. pasitraukė į Vakarų, kurį laiką gyveno Prancūzijoje (studijavo teisę Sorbonos universitete), Danijoje, tačiau daugiausia metų praleido Vakarų Berlyne. Vertėsi plytų, kvėpalų gamyba, prekyba deimantais, pervežimo paslaugomis. Didelę dalį pajamų skyrė meno vertybėms, knygoms įsigyti. Nuo 1965-ųjų bendravo su okupuotos Lietuvos atstovais, siekė perduoti į tėvynę lituanistinę vertę turinčių leidinių, dailės kūrinių. Galiausiai nusprendė Kauno miestui padovanoti itin vertingą 1 683 meno kūrinių kolekciją – ji tapo dailės galerijos, vėliau pavadintos M. Žilinsko vardu, pagrindu. Mirė 1992 m. vasario 9 d. Vilniuje, palaidotas Kauno Petrašiūnų kapinėse.

Prieš 30 metų PASKELBTA PALAU NEPRIKLAUSOMYBĖ

1994 m. spalio 1 d. paskelbta vienos mažiausių pasaulio valstybių – Palau Respublikos – nepriklausomybė. Ši šalis yra vakarinėje Ramiojo vandenyno dalyje, Mikronezijos salyne. Jos plotas – 458 kv. km (panašus į Druskininkų savivaldybės). Palau sudaro 328 salas. Šalyje gyvena 21 tūkst. žmonių. Pirmieji gyventojai į šias salas atplaukė prieš daugumą 4 tūkst. metų. XVI a. Palau atiteko Ispanijai, vėliau ten šeiminkavo vokiečiai, amerikiečiai, japonai. Po Antrojo pasaulinio karo Palau grįžo į Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV) rankas. Dabar Palau – nepriklausoma, tačiau galioja asociacijos sutartis su JAV. Didžiausias miestas – Kororas (apie 12 tūkst. gyventojų). Sostinė nuo 2006 m. perkelta į Ngerulmudo kaimą Melekeoko valstijoje. Joje tėra apie 350 gyventojų. Tai mažiausia sostinė pasaulyje. Valstybinės kalbos – palaujiečių ir anglų, dauguma gyventojų – katalikai ir protestantai. Šalies ekonomikos pagrindas – turizmas ir žvejyba. Daugiausia turistų atvyksta iš Japonijos ir Taivano. Savos valiutos šalis neturi, naudojami JAV doleriai.

Ką Saulės mūšis mums reiškia šiandien?

Kadaise nuo Vyslos iki Okos gyvenusių baltų genčių arealas bėgant amžiams labai sumažėjo, jų žemėse įsikūrė atėjūnai. Daugybė genčių paliko tik savo pėdsakus archeologiniuose paminkluose bei upių, ežerų ir kai kurių vietovių pavadinimuose. Neatlaikę vokiečių spaudimo ir nespėję sukurti valstybės, išnyko ir artimi mūsų giminaičiai prūsai. Pasaulyje teliko dvi baltų tautos – lietuviai ir latviai, saistomos ne tik kalbinio, etninio, kultūrinio artumo, bet ir daugelio abiem tautoms svarbių istorijos puslapių. Vienas jų – garsusis Saulės mūšis, tapęs pirmąja didele baltų pergale prieš vokiečių riterius, ugnimi ir kalavijais siekusius užvaldyti rytinę Baltijos pakrantę.

Kalavijuočių ekspansija

1202 m. Dauguvos žemupyje, kur tuomet gyveno estams artimos lyvių genties žmonės (būtent nuo lyvių vardo kilo viso Livonijos regiono pavadinimas), Rygos arkivyskupas Albertas įsteigė karinį ordiną, kurio oficialus pavadinimas buvo Kristaus kariuomenės broliai. Tiesioginis ordino kūrėjas buvo arkivyskupo padėjėjas, vienas pirmųjų mūsų kraštuose misionierių Teoderikas iš Turaidos, Alberto paskirtas Daugavgrvyvos (vokiečių vadintos Diunamiunde) vienuolyno abatu. Ordino karių ženklui tapo baltas apsiaustas su

Kalavijuočių ordino riteriai sėkmingai užkariavo teritorijas, kol buvo sustabdyti Saulės mūšyje

Rugsėjo 22-ąją Lietuvoje ir Latvijoje minima Baltų vienybės diena. 1236 m. tą dieną mūsų protėviai sumušė Kalavijuočių ordino kariuomenę. Kur tiksliai tai nutiko, mokslininkai iki šiol ginčijasi ir ieško, bet žinoma, kad tai buvo Saulės (Šiaulių) žemėje. Tiesa, latviai ieško *Saules kauja* vietos ir savo teritorijoje. Kodėl šis mūšis – toks svarbus ir ką jis davė lietuviams ir latviams?

Manvydas VITKŪNAS

„Saulės mūšis“. Dail. Voldemaras Vimba, 1937 m. Romantizuotas bandymas išryškinti baltų vienybę: fone matyti XX a. Latvijos ir Lietuvos valstybių vėliavos

raudonu kryžiumi ir kalaviju, tad broliams netrukus prigijo kalavijuočių pavadinimas. Popiežius Inocentas III 1204 m. palaimino šią idėją ir patvirtino ordino įstatus.

Į kalavijuočių gretas stėjo daugiausia vokiečiai iš Saksonijos. Jie buvo skirstomi į riterius, kunigus ir patarnautojus. Ordino vadovybės taryba buvo vadinama kapitula. Ji rinko vadovą – magistrą. Pirmuoju magistru tapo Venonas fon Rorbachas. Dėl neaiškios priežasties jis buvo nužudytas riterio Vikberto 1209 m. Po magistro Venono mirties valdžią perėmė Folkvinas ir buvo ordino priešakyje iki pat savo žūties Saulės mūšyje. Šis magistras kartu su vyskupu Albertu plėtė vokiečių ekspansiją dabartinės Latvijos, Estijos teritorijose, netrukus nusitaikė ir į Lietuvą.

1209-aisiais kalavijuočiai pasiekė Jersiką (Rytų Latvijoje), kur latgalių kunigaikštis Visvaldis pakluso ir davė vasalo priesaiką. 1213 m. kalavijuočiai susikovė su lietuviais, žuvo neįvardytas jų kunigaikštis. Palaipsniui ordino čiuptuvai apraizgė lyvių, latga-

lių, dalį sėlių, žiemgalių, kuršių žemių (užkariautas teritorijas ordinas dalijosi su Rygos vyskupu). 1217 m. kalavijuočiai Viljandžio mūšyje įveikė estus. Jiems pavyko užkariauti Estiją, išskyrus šiaurinę dalį, kur įsitvirtino danai. Užkariautose teritorijose buvo statomos naujos ar perimamos senos vietos gyventojų pilys, jose įkurdinamos įgulos. Su vietos gyventojais ordino kariai ir jiems per prievartą ar savo noru talkinę vietinių genčių kariai elgdavosi žiauriai. Vien ko verta Henriko Latvio kronikos citata apie kovas Estijoje: „Po to, kai visi estai bėgo, lyviai, letai (latgaliai – red. past.) ir saksai (vokiečiai – red. past.) persekiojo juos ir miške užmušė beveik tūkstantį, be to, dar užmušė besaikę daugybę, kad net suskaičiuoti sunku, kurie slėpėsi miškuose ir pelkėse; pagrobė apie du tūkstančius žirgų, daug ginklų ir visas jų atsargas, kitą dieną po lygiai pasidalijo, ką turėjo paėmę.“

Pietuose ordinui sėkmingai priešinosi žiemgaliai, žemaičiai, lietuviai. Tiesa, iš pradžių vokiečiai labai sumaniai pasinaudojo

baltų genčių nesutarimais. Pavyzdžiui, 1205 m. lietuvių kunigaikščio Žvelgaičio vadovaujamas lietuvių, po karo žygio į Estiją grįžtančius su gausiais belaisviais namo, žemgaliai kartu su vokiečiais užpuolė ir išžudė. Po trejų metų žemgaliai padėjo vokiečiams pulkti Lietuvą – taip keršijo už lietuvių rengtus žygius į žemgalių žemes. Ir tik vis labiau didėjant vokiečių spaudimui 1228–1230 m. sustiprėjo žemgalių ir lietuvių sąjunginiai ryšiai.

Žygį paskelbė popiežius

1236 m. popiežius Grigalius IX paskelbė kryžiaus žygį prieš pagonis lietuvius. Jo iniciatoriumi tapo popiežiaus legatas Vilhelmas Modenietis. Magistras Folkvinas nelabai džiaugėsi šiuo sumanymu, nes jau nelaikė ordino pakankamai stipriu veržtis tolyn į pietus, į žemaičių ir lietuvių žemes. Tačiau teko paklusti popiežiui. Hermano Vartbergės Livonijos kronikoje rašoma: „Po daugelio garsių ir laimingų kovų su netikėliais magistras Folkvinas su kariuomene žygiavo į netikėlių lietuvių kraštą <...> ir ten ties Saulės žeme Šv. Mauricijaus ir jo draugų kankinių dieną patys lietuviai užmušė 50 ordino brolių ir daugybę tikrąjį.“

Kur kas išsamiau šios kautynės aprašytos Eiliuotojoje Livonijos kronikoje. Kai kurios jos eilutės – labai iškalingos: „Su kariuomene stipria / Jie į Lietuvą žygiavo / Per laukus ir upelius. / Sunkenybių daug patyrė, / Kol jie pasiekė tą šalį. / Čia jie degino ir plėšė, / Į kelis būrius išsklidę. / Džiaug-

Kalavijuočių ordino antspaudas

Dailininko Kazio Morkūno 1986 m. sukurtas vitražas „Saulės mušis“ Šiauliuose

damies aplinkui siaubė / Kraštą skersai ir išilgai. / Į Saulę jie sugrįžo / Per pelkes ir per šilynus.“

Į Lietuvą, dabartinių Šiaulių apylinkėse buvusią Saulės žemę, įsiveržusi kariuomenė buvo gana marga: be 55 paties ordino riterių su ginklanešiais ir kitais kariais, žygyje dalyvavo keli šimtai talkininkų iš įvairių Vokietijos žemių, Gotlando salos, pora šimtų iš Pskovo (tuo metu patekusio į dalinę vokiečių priklausomybę) atsiųstų rusų karių. Į karą išėjo ir kalavijuočių priklausomybėje atsidūrusių lyvių, estų, latgalių kariai. Visą šią margą kariuomenę, kaip manoma, galėjo sudaryti apie 4,5 tūkst. karių, bet tikslaus skaičiaus įvardyti neįmanoma.

Kelią priešams pastojo kariuomenė, vadovaujama, kaip manoma, žemaičių kunigaikščio Vykinto, pavaldaus Lietuvos valdovui Mindaugui.

„Mes nenorim čia kovoti“

Susirinkę Šiauliuose ar jų apylinkėse ir patraukę atgal link Livonijos, kryžininkai prie upės (veikiausiai Mūšos) buvo pasitikti lietuvių pajėgų (absoliučią daugumą karių sudarė žemaičiai). Priešai su prisiplėstu grobiu buvo užkluptu sunkiai šarvuotų riterių kovai labai nepalankioje vietoje, pelkėtoje žemumoje. Eiliuotojoje Livonijos kronikoje aiškiai perteiktos riterius apėmusios nuotaikos: „Magistras geriausiems tarė: / „Nūn kovos išmušė metas! / Mūs garbė nuo to priklauso. / Smokime mes pirmieji, / Tuomet linksmi namo sugrįšim / Atgal į savo kraštą.“ / „Mes nenorim čia kovoti, – / Atsakė vyrai jam į tai, / – Pražudysim savo žirgus, / Tad pėstiems reikės kovoti.“ / Magistras kalbėjo: „Ar jūs / Su žirgais galvas padėti norit?“ / Pasakė tai, kas ir įvyko. / Pagonysėjo vis artyn. / Krikščionys kitos dienos rytą / Pasitrauk

iš čia sumanė, / Bet turėjo jie kovoti, / Jiems patiems visai nenorint. / Pelkėje silpni jie buvo / Ir kaip bobas juos ten mušė.“ Suteikite, palyginimas – vaizdingas.

Kai išlikę gyvi kalavijuočiai ir jų talkininkai bandė bėgti link Rygos, juos galabijo ne tik priešus persekiojantys žemaičiai, bet ir žiemgaliai. Labai kliuvo visiems, įsiveržusiems į mūsų žemę. Štai apie Pskovo karius rašoma, kad iš jų namo grįžo vos kas dešimtas.

Smūgis Kalavijuočių ordinui buvo triuškinantis. Žuvo kone visa vadovybė su magistru Folkvinu priešakyje, daugiau kaip pusšimtis riterių (ne tik ordino brolių), daugybė eilinių karių. Po mūšio sukilo ordino anksčiau užkariauta žiemgalių ir kuršių dalis, estai. Netrukus kalavijuočių neliko kaip savarankiško ordino – 1237 m. popiežiaus nurodymu jis buvo prijungtas prie Vokiečių (kryžiuočių) ordino kaip autonominė šaka – Livonijos ordinas.

Saulės mūšis leido kuriam laikui sustabdyti vokiečių ir jų sąjungininkų puolimus iš šiaurės ir davė laiko sustiprėti jaunai Lietuvos valstybei. Tai buvo pirmą didelę mūsų protėvių pergalę prieš kryžininkus. Kitos skambiausios XIII a. pergalės buvo pasiektos 1260 m. prie Durbės ir 1279 m. prie Aizkrauklės (abi – dabartinės Latvijos teritorijoje).

Latviai turi savo versiją

Istorikai seniai laužo galvas, kur tiksliai vyko Saulės mūšis. Apie tai rašė Zenonas Ivinskis, Frydrichas Beninghovenas, Edvardas Gudavičius, Romas Batūra, Tomas Baranauskas ir kiti tyrinėtojai. Kaip viena įtikinamiausių mūšio vietų anksčiau dažniausiai buvo nurodomos šalia Mūšos ir Tautinio upių santakos esančio Jauniūnų kaimo (Joniškio r.) apylinkės. Čia jau

daug metų kuriamas memorialinis parkas Saulės mūšiui atminti. Jauniūnuose yra ir vienintelė mūsų šalyje Saulės Mūšio gatvė.

Vienas objektyviausių, nors ir reikalaujantis labai daug laiko bei jėgų, būdų patikrinti, ar tam tikroje vietoje išties vyko mūšis, yra archeologiniai tyrimai. Tačiau net ir archeologams reikia didelės sėkmės, norint aptikti prieš daug šimtmečių vykusį mūšį liudijančių radinių, juo labiau aukų kapus. 2015 m. archeologo Gintauto Zabielos vadovaujami ekspedicininkai žvalgė kai kuriuos plotus Jauniūnų apylinkėse, tačiau radinių, patvirtinančių, kad mūšis virė būtent šioje vietoje, neaptikta. Vėliau tyrimai buvo tęsiami kitose vietovėse, tarp jų – Ilguočiuose (netoli Radviliškio). Jie buvo įdomūs, nudžiugino įvairiais radiniais, tačiau šie neleido pasakyti, kad čia – tikroji Saulės mūšio vieta.

Kai kurie latvių istorikai ir visuomenininkai tikina, kad Saulės mūšis vyko Latvijoje, netoli Bauskės, prie Vecsaulės kaimo. Vėlgi tai – tik spėjimas, grindžiamas vietovės pavadinimu.

Prisimena ir kariai

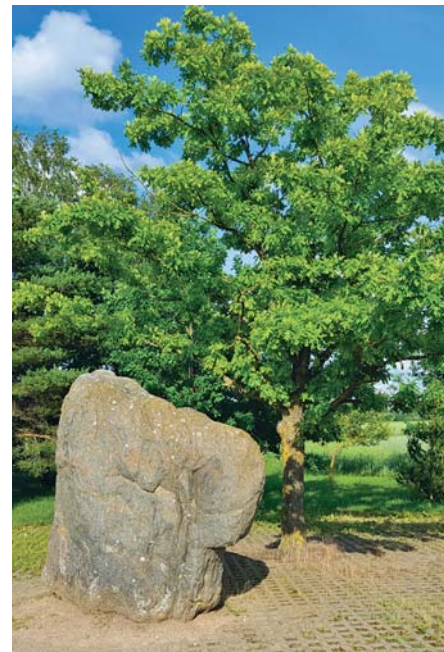
Saulės mūšis ir Lietuvoje, ir Latvijoje prisimenamas ne tik Baltų vienybės dieną. Šiaulių miesto gimtadieniu laikoma Saulės mūšio diena – rugsėjo 22-oji.

Menininkai Saulės mūšį yra įamžinę paveikluose, skulptūrose, vitražuose, medaliuose ir kai kuriuose kituose kūriniuose. Štai latvių folkmetalo stiliaus grupė „Skyforger“ vieną iš savo albumų pavadino „Kauja pie Saules“ („Mūšis prie Saulės“). Latvių rašytojas Karlis Fimberas yra parašęs romaną „Saules kauja“. Lietuvių autoriai yra sukūrę dokumentinį filmą, poemą,

apysaką ir daug kitų kūrinių šio mūšio tema.

Saulės mūšį prisimena ir Lietuvos kariai. Tarpukariu ant Lietuvos karininkams teiktų kardu geležčių buvo išgraviruoti svarbiausių mūšių pavadinimai ir datos, tarp jų – ir „Saulė 1236“. Lietuvos kariuomenės pėstininkų brigados „Geležinis Vilkas“ kariniame miestelyje Rukloje (Jonavos r.) yra Saulės mūšio rikiuotės aikštė, o viena iš Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos Kariūnų bataliono kuopų irgi pavadinta Saulės mūšio vardu.

Saulės mūšio ir Baltų vienybės diena yra puiki proga prisiminti mūsų ir brolių latvių protėvių bendras kovas už savo žemę ir garbę. Prisiminti, kam turime būti dėkingi, kad išlikome, kalbame savo baltų kalbomis. Kad esame būtent tokie – mylintys savo žemę ir laisvę.

Saulės mūšiui atminti skirtas paminklinis akmuo Jauniūnuose (Joniškio r.)

XIII a. baltų karių kovų rekonstrukcija Tervetėje (Latvijoje)

SENJORAMS PATIKS!

SAMSUNG Galaxy A15 5G

Telefonas tik

5 €/mėn.

10 GB ∞ MIN. ∞ SMS

12⁹⁰ €/mėn.

~~17,50~~ €/mėn.

Daugiau informacijos
TELE2 salonuose ir www.tele2.lt

Pasiūlymas galioja perkant „Samsung Galaxy A15“ (mokant 5 Eur/mėn.) ir kartu įsigyjant 10 GB pokalbių planą, kuriam taikoma akcija – 12,90 Eur/mėn. (buvusi kaina 17,50 Eur/mėn.), bei sudarant 24 mėn. sutartį. Perkant prašome pateikti senjoro statusą patvirtinantį dokumentą – pensijos gavėjo pažymėjimą. Akcijos laikotarpis 2024 09 20–2024 10 04. Telefonų skaičius ribotas. Kraujospūdžio aparatų laimėtojus išrinksime spalio 5 dieną atsitiktinės atrankos būdu ir susisieksime asmeniškai. Išsami informacija TELE2 salone, tel. 117 arba www.tele2.lt.

Senjorų
savaitė

x75 kraujospūdžio matuokliai
„Rossmax Z5“ dovanų

TELE2 5G
Kam mokėti daugiau?

„Pilkos ir juodos spalvos aranžuotė Nr. 1“

Būtent taip, labai sausai ir kone techniškai, amerikiečių dailininkas Džeimsas Visleris pavadino paveikslą, kuriame pavaizdavo ne ką kitą, o savo motiną.

Manvydas VITKŪNAS

1871 m. nutapyta 144 x 62 cm dydžio drobė, saugoma Orsė muziejuje Paryžiuje, yra laikoma pačiu sėkmingiausiu ir įsimintiniausiu Dž. Vislerio darbu. Šis dailininkas jį pavadino labiau nei keistai, turint galvoje tai, kad nutapė savo mamą, bet toks jau buvo šio amerikiečio būdas. Jis mėgo provokuoti, savo nuomonę aršiai gindavo diskusijose ir net teismuose, buvo nenoriai įsileidžiamas į meno salonus. Dž. Visleris teigė, kad svarbiausia ne tai, ką vaizduoji, o tai, kaip vaizduoji.

Nebaigė karo akademijos

Harmoningos spalvos, subtilūs tonai ir šimtaprocentinė ramybė. Būtent tai dvelkia iš paveikslo, kurį daugelis vadina ne taip, kaip norėjo dailininkas, o kaip yra iš tiesų – Dailininko motinos portretas. Senyva moteris įtaigiai žiūri į nebūtį, visiškai susitaikiusi su savo vienatve ir artėjančia amžinybe. Amžinybe, kurią ji galiausiai pasitiko nemirtinga. Sūnus ją nutapė taip puikiai, kad dabar be šio paveikslo reprodukcijos vargiai rasime albumą, kuriame reprezentuojama XIX a. tapyba. Šios moters vardas – Ana Matilda Visler. Nutapius šį paveikslą, ji nugyveno dar visą dešimtmetį ir mirė 1881-aisiais.

Dž. Visleris gimė 1834 m. liepos 10 d. Louelyje (Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV) Masačusetso valstijoje). Jis buvo pirmasis A. M. Visler vaikas, o jo tėvas atsargos karininkas ir inžinierius Džordžas Vašingtonas Visleris jau turėjo tris atžalas iš pirmosios santuokos. Tapęs našliu, vyras vedė antrą kartą. Džeimso mama pagimdė dar tris vaikus. Viljamas tapo gydytoju, JAV pilietinio karo metais kovėsi konfederatų pusėje, o Kerkas ir Čarlzas mirė maži. 1842 m. šeima iš JAV persikėlė į Rusiją, kur tėvas gavo labai gerai mokamą inžinieriaus darbą, tiesė geležinkelius, vadovavo tiltų per Nevą statybai. Visleriai gyveno Sankt Peterburge.

Džeimsas, kaprizingas ir jautrus vaikas, nuo mažens gražiai piešė. Kai berniukui tebuvo vienuolika, jis buvo priimtas į Imperatoriškąją dailės akademiją. Jo darbus pastebėjo ne tik rusų dailininkai, bet ir Sankt Peterburge lankęsis škotų tapytojas Viljamas Alanas. Jis paragino tėvus būtinai suteikti galimybę sūnui tapti menininku, lavinti berniuko gebėjimus.

Dž. Visleris. Autoportretas. 1872 m.

Studijoje nesulaukęs pozuotojos, dailininkas nusprendė nutapyti savo motiną

1847–1848 m. šeima buvo išvykusi į Londoną. Čia jaunas talentas vėl susilaukė pagyrų ir jau tvirtai apsisprendė tapti dailininku. Tačiau gyvenimas – nenusėkmingas: 1849-aisiais, nesulaukęs nė penkiasdešimties, Rusijoje nuo choleros mirė tėvas. Mama su vaikais grįžo į JAV, verstis tapo sunkiau. Ji norėjo, kad Džeimsas taptų dvasininku, atidavė jį mokytis į religinę mokyklą, bet pastoriaus karjera jaunuolio nežavėjo. Jis įstojo į Vest Pointo karo akademiją ir ten pagarsėjo kaip puikus portretų ir karikatūrų piešėjas. Deja, ir sveikata, ir mokymosi rezultatai šlubavo, tad po dvejų metų jaunuolis buvo pašalintas iš akademijos, taip ir netapęs karininku. Jis įsidarbino kartografu JAV pakrančių apsaugos tarnyboje, o laisvu laiku tapė.

Teisėsi su kritiku

1855 m. jaunas dailininkas išvyko studijuoti į Paryžių ir niekada nebegrįžo į JAV. Po trejų metų mokslų, bohemiško gyvenimo, besaikio rūkymo ir alkoholio vartojimo jis išvyko į Londoną. Po kurio laiko į Angliją iš JAV atvyko ir mama. Ana Matilda iš pradžių buvo šokiruota sūnaus gyvenimo būdo, bet galiausiai suprato, kad nieko negali pakeisti, ir netgi ėmė bičiuliautis su kai kuriais Džeimso draugais.

Dž. Visleris vis tobulėjo kaip menininkas. Publikos jis buvo priimamas nevienareikšmiškai, kartais priešiška. Dar negailėstingėni buvo meno kritikai. Kai dailininkas pristatė savo paveikslų seriją „Noktiurnai“, žymus meno kritikas Džonas Raskinas parašė: „Niekada nemaniau susidursiąs su tuščia galviu dabita, kuris paprašys 200 ginėjų (auksinių monetų – red. past.) už tai, kad paleido dėžę dažų žiūrovui į veidą.“ Menininkas padavė kritiką į teismą. Jame paaiškėjo, kad taip kritikas neva bandė ne apšmeižti tapytoją, o atvesti jį į protą.

Vieną 1871 m. dieną į Dž. Vislerio studiją neatėjo pozuotoja. Nenorėdamas švaistyti laiko, dailininkas paprašė, kad papozuotų jo mama. Tuo metu jai buvo 67-eri. Moteris sutiko, tik pageidavo ją piešti ne stovint, o sėdinčią. Galiausiai šis bandymas virto į keliasdešimt pozavimo ir tapyimo seansų. Ana Matilda vargo, bet sūnus tapė su vis didesniu užsidegimu, kartais šaukdamas: „Aš negaliu to suprasti! Kodėl nepavyksta taip, kaip turėtų būti – idealiai!“

Galiausiai darbas buvo baigtas. Džeimsas priėjo prie mamos, pabučiavo ją ir tarė: „O, mama, tai padaryta. Tai – nuostabu!“

Nunešė į lombardą

Žiūrovai viešai parodytą paveikslą sutiko gana kritiškai. Tačiau atsirado ir besišaunčiąjų. Dailininkas sulaukė užsakymų nutapyti kitus žmones būtent tokia poza. Kai ėmė stigti lėšų, Dž. Visleris netgi nunešė motinos paveikslą į lombardą, bet kai mama mirė, tuoj pat jį atpirko.

Tapytojas vis mėgino parduoti drobę kokiam nors žymiam muziejui Prancūzijoje. Kai brolis Viljamas ėmė dėl to priekaištauti, Džeimsas jam paaiškino, kad tai bus pagarba, ypač prisimenant, kaip skeptiškai paveikslas buvo sutiktas Anglijoje. Galiausiai 1891 m. drobė už 4 tūkst. frankų buvo parduota Liuksemburgo muziejui Paryžiuje, vėliau perduota Orsė muziejui.

Dž. Visleris mirė 1903 m. liepos 17 d. Londone. Kai 1933–1934 m. žymiausias jo paveikslas buvo eksponuojamas Pasaulinėje parodoje Čikagoje, daugelis amerikiečių sutiko su teiginiu, kad šis kūrinys – paminklas motinystei. JAV pašto tarnyba išleido pašto ženklą „Amerikos motinų atminimui ir garbei“. Pensilvanijos valstijos Ašlando mieste 1938 m. buvo pastatytas memorialas „Motina“ – pagrindinė jo skulptūra atkartoja paveikslo figurą.

Alfredas Stresneris: diktatorius, labiau

A. Stresneris šalį geležiniu kumščiu valdė beveik 35 metus

Kuo jau kuo, o karinių perversmų gausa ir kariškių dalyvavimu politikoje Lotynų Amerikos šalys gali pasigirti. Kai 1947 m. Paragvajuje baigėsi trumpas, vos kelis mėnesius trukęs pilietinis karas, kurio metu vyriausybės pajėgos numalšino kairiųjų jėgų, remiamų Sovietų Sąjungos, sukilimą, atrodė, kad ateina politinio stabilumo laikas. Bet per kitus septynerius metus šalyje pasikeitė net šeši prezidentai. Beveik visi jie siekė kariškių paramos ir orientavosi į generolus kaip į realų politinės galios svertą šalyje. Tad neturėtų stebinti, kad galiausiai valdžia atiteko vienam iš generolų – Paragvajaus kariuomenės vadui, divizijos generolui Alfredui Stresneriui Matiaudai. Jo valdymas užsitęsė labai ilgai, o diegta ideologija, turėjusi kai kurių bendrų bruožų su itališkuoju fašizmu, buvo praminta stonizmu (*El Stronismo*). Kad ir kaip kas vertintų šį diktatorių, jo laikais Paragvajus, Pietų Amerikos masteliais – nedidelė šalis, iš tiesų tapo svarbia Vakarų pusrutulio geopolitine žaidėja.

Karo veteranas

Stresneris – ne ispaniškai skambanti pavardė. Ir išties jo tėvas buvo vokiečių, imigrantas iš Bavarijos Hugas Stresneris. Apsigyvenęs Paragvajuje, bavaras ėmėsi savo istorinėje tėvynėje populiaraus verslo – alaus gamybos. Prakutęs, jis nusprendė kurti šeimą ir vedė turtingos Paragvajaus kreolų šeimos dukrą Eribertą Matiaudą. Ši šeima garsėjo ne tik turtais, bet ir

Pagal savo šalies valdymo trukmę (beveik 35 metai) tarp Lotynų Amerikos diktatorių Paragvajaus prezidentas Alfredas Stresneris nusileido tik Kubos lyderiui Fidelui Kastro. Bet šiuos du kovingus ir charizmatiškus vyrus skyrė neįveikiama ideologinė praraja, o jungė abipusė neapykanta: F. Kastro buvo prisiekęs komunistas, o A. Stresneris nekentė komunistų labiau už viską pasaulyje.

Manvydas VITKŪNAS

labai tvirtomis patriotinėmis pažiūromis. Paragvajus, nors ir santykinai nedidelė (lyginant su kaimynėmis Brazilija, Argentina ar Bolivija), izoliuota, neturinti priėjimo prie jūros, bet visgi turtinga istorija pasižyminti šalis. 1811 m. paragvajiečiai išsikovojo nepriklausomybę nuo Ispanijos. 1864–1870 m. vyko itin kruvinas Paragvajaus karas su Brazilija, Argentina ir Urugvajumi, Paragvajus žiauriai pralaimėjo. Žuvo arba tapo pabėgėliais net 80 proc. šalies gyventojų. Paragvajus neteko didesnės dalies vyrų populiacijos. Tai labai giliai įsirėžė paragvajiečių istorinėje atmintyje.

A. Stresneris augdamas iš mamos ir senelių girdėjo visas šias istorijas. Jis norėjo tapti karininku. Tai buvo nulemta ir patriotinių nuostatų, ir tam tikro išskaičiavimo – karinė karjera daugelyje Lotynų Amerikos šalių buvo puikus socialinis liftas, padedantis patekti į šalies valdantįjį elitą.

Būsimas Paragvajaus vadovas gimė 1912 m. lapkričio 3 d. šalies rytuose, Enkarnasjono mieste, šalia sienos su Argentina. Tai vyskupijos centras ir vienas iš daugiausia imigrantų sulaukusių Paragvajaus miestų. XX a. pirmojoje pusėje šalia ispanakalbių paragvajiečių čia kūrėsi vokiečių, arabų, ukrainiečių, lenkų ir kitų tautybių imigrantai.

Baigęs mokyklą, A. Stresneris įstojo į karo mokyklą, pavadintą šalies nacionalinio didvyrio generolo Fransisko Solano Lopo, vadovavusio kariuomenei

Paragvajaus karo metu, vardu. A. Stresneris buvo pastebėtas vadų ir dėstytojų kaip itin uolus, gabus ir daug vilčių teikiantis kursantas. Baigęs karo mokyklą, jis gavo leitenanto laipsnį ir pradėjo tarnybą Paragvajaus kariuomenės sausumos pajėgose. Ir jau 1932 m. jaunam karininkui teko pažinti parako ir kraujo kvapą. Prasidėjo karas su kaimynine Bolivija dėl didžiulės, ketvirtį milijono kvadratinių kilometrų užimančios Čako teritorijos. Ginčai dėl šių retai gyvenamų žemių, kuriose tikėtasi rasti naftos išteklių, tarp abiejų šalių ruseno seniai. 1928 m. prasidėjo pasienio susirėmimai, o 1932 m. Paragvajus oficialiai paskelbė karą kur kas didesnei Bolivijai. Paragvajaus kariuomenė buvo mažesnė, bet kur kas geriau parengta. Kovose dėl Bokerono forto pasižymėjo ir karininkas A. Stresneris. Vėliau šios kautynės buvo labai heroizuotos ir pasitelktos kuriant diktatoriaus asmenybės kultą.

Karą, kuriame sudėjo galvas apie 34 tūkst. paragvajiečių ir apie 60 tūkst. bolivečių, galiausiai laimėjo Paragvajus ir pagal taikos sutartį gavo tris ketvirtadalius Čako teritorijos. Tiesa, kurių didesnių naftos išteklių čia taip ir nebuvo rasta.

„Pulkininkas Sunkvežimis“

Pelnęs autoritetą, pasirodęs kaip sumanus ir drąsus karininkas, A. Stresneris sėkmingai kopė karinės karjeros laiptais. Karinė vadovybė išsiuntė jį stažuoti į Braziliją, tačiau čia į avan-

tiūras linkęs karininkas susidėjo su karinį perversmą kaimyninėje šalyje rengusiais karininkais. Kai tai išaiškėjo, teko gelbėti kailį ir bėgti į tėvynę. A. Stresneris buvo nelegaliai pervežtas per sieną, pasislėpęs sunkvežimio priekaboje tarp krovinių. Nuo to laiko bendražygiai jį praminė *Coronel Camion* – „Pulkininku Sunkvežimiu“. O 1948 m. vos 36-erių A. Stresneriui buvo suteiktas brigados generolo laipsnis. Teigiama, kad tuo metu jis buvo jauniausias generolas visoje Pietų Amerikoje. Metais anksčiau jis spėjo pasižymėti pilietiniame kare, kuriame kariuomenė numalšino kairiųjų jėgų sukilimą. Karininkas komunistų ir kitų kairiųjų nekentė visa širdimi. Tai lėmė ne tik auklėjimas konservatyvioje, dešiniųjų pažiūrų šeimoje, karo mokykloje įskiepytos vertybės, bet ir kone asmeninė patirtis. 1931 m. ginkluota krūvon susimetusių komunistų ir anarchistų grupotė trumpam buvo užgrobusi valdžią jo gimtajame mieste Enkarnasjone. Maištininkai tada skelbė, kad įkurs mieste komuną ir nuo to pradės socialistinę revoliuciją Paragvajuje ir visoje Lotynų Amerikoje. Kariuomenė ir policija neleido maištui išplisti, ir radikalams teko pagrobtais garlaiviais Paranos upe sprukti į Braziliją. Pakeliui jie dar sudegino kelis turtingus pakrantės ūkius. A. Stresneris nuo tada itin nekentė kairiųjų.

Paminklas A. Stresnerio režimo aukoms Paragvajaus sostinėje Asunsjone

už viską nekentęs komunistų

1954 m. divizijos generolas A. Stresneris buvo paskirtas Paragvajaus kariuomenės vadu. Jis buvo glaudžiai susijęs su kraštutine dešiniąja Kolorado partija, kurią rėmė stambūs plantatoriai, taip pat vidutiniai ūkininkai ir pasiturintys miestiečiai, siekė apsisaugoti nuo Lotynų Amerikoje populiarių kairiųjų jėgų įsigalėjimo. Partiją palaikė ir Katalikų bažnyčia.

Kariuomenės vadas turėjo didžiulį autoritetą tarp karininkų, o visuomenėje buvo gerbiamas kaip pergalingo Čako karo veteranas. Tad nenuostabu, kad kai šalies prezidentas Federikas Čavesas pabandė sustiprinti savo pozicijas, daugiau dėmesio bei lėšų skirdamas policijai ir silpnindamas kariuomenę, taip pat suartėjo su kaimyninės Argentinos populistiniu lyderiu Chuanu Peronu, kariuomenė surengė maištą. Jo metu žuvo policijos vadas, buvo paskirtas laikinasis prezidentas, o netrukus surengti rinkimai. Juose buvo tik vienas kandidatas – generolas A. Stresneris. Jis, be abejo, buvo paskelbtas laimėtoju. Daugiau nei trims dešimtmečiams Paragvajuje įsigalėjo stronizmas.

Surinkdavo „100 proc. balsų“

Pirmasis dalykas, ką padarė naujasis šalies vadovas, – įvedė Paragvajuje karinę padėtį, ji galiojo net iki 1987-ųjų. Viso partijos, išskyrus Kolorado, buvo uždraustos. Įvesta cenzūra, pradėtas politinių oponentų persekiojimas. Buvo paskelbtas Komunizmo nuslopinimo įstatymas, bet represijos palietė ne tik kraštutinius kairiuosius. Oponentai būrėsi į pagrindinius judėjimus, komunistai netgi pradėjo partizaninį karą provincijose. Bet A. Stresneris tvirtai laikė valdžią rankose, atsikratė ištis ar tariamai neloyalų karininkų, bendrapartiečių, o visus, kas buvo prieš jį, kaltino komunistiniu sąmokslu. 1958 m. jis surengė naujus prezidento rinkimus, o jų pabaigoje paaiškėjo, kad už valdantį prezidentą balsavo nei daug, nei mažai – 100 procentų rinkimuose dalyvavusių žmonių.

O štai 1962 m. jis kiek atlaisvino varžtus ir leido veikti oficialiai opozicinėms Krikščionių demokratų ir Radikaliųjų liberalų partijoms. Joms tekdavo šiek tiek vietų parlamente. A. Stresneris savo bendražygiams yra sakęs: „Kad ir kaip įvyktų rinkimai, opozicija turėtų surinkti kokius 15 procentų balsų.“

Vėlesniuose prezidento rinkimuose (nuo 1968 iki 1988 m.) buvo leidžiama dalyvauti ir konkurentams, bet A. Stresneris surinkdavo nuo 70 iki 90 proc. balsų. Apie rinkimų skaidrumą negalėjo būti nė kalbos.

Itaipu hidroelektrinė Paragvajaus ir Brazilijos pasienyje tapo A. Stresnerio valdymo epochos simboliu

Šalies saugumo struktūros, policija, kariuomenė ir prezidentui ištikimi sukarinti daliniai turėjo plačius įgaliojimus malšinti riaušes, persekioti opoziciją. Sovietų Sąjungos, Kubos ir kitų komunistinių šalių propaganda skelbė, kad kruvinoji Paragvajaus chunta pražudė 50 tūkst. žmonių. Tai, be abejo, netiesa, tokio aukų skaičiaus nebuvo. Bet represijos ištis įgavo platų mastą. Dabar skaičiuojama, kad A. Stresnerio režimas nužudė apie 4 tūkst. žmonių, mažiausiai 20 tūkst. buvo kalinami, dalis – kankinami, pusketvirto tūkstančio išsiųsti iš šalies. Dar mažiausiai trys šimtai žmonių dingo be žinios. Nužudytų žmonių kūnai buvo randami tai užkasti atokiose vietose, tai išmesti srovės kur nors upių pakrantėse, bet dažniausiai jie dingdavo slyptose kapavietėse griežtai saugomose teritorijose arba buvo kremuojami.

Ekonomika augo

A. Stresneris neapsiribojo veikla savo šalyje – jis aktyviai telkė

dešiniųjų pažiūrų politines jėgas kitose Lotynų Amerikos šalyse. Jo bičiulis buvo Čilės diktatorius Augustas Pinočetas, Argentinos diktatorius Chorchė Videla ir daugelis kitų. Paragvajus tapo vienu iš aktyviausių Tarptautinės antikomunistinės lygos, įkurtos Taivano lyderio Čiang Kaišeko, dalyviu. Aktyvią pagalbą A. Stresneris teikė su komunistais kovojusiam Nikaragvos lyderiui Anastasijui Somosai, o kai šis galiausiai buvo nuverstas, jam suteikė prieglobstį. Arabų ir Izraelio konflikte A. Stresneris rėmė žydus, nors pačiame

1 500 gvaranių moneta su diktatorium atvaizdu (1972 m.)

tautos dalis laikė jį sėkmingu vadovu, nes šalyje ištis kilo gyvenimo lygis. Vystėsi pramonė, buvo pritraukiamas užsienio investicijų, statomos gamyklos, kuriamos darbo vietos. Buvo įsivainami nauji žemės plotai, juose įkuriami mažžemiai arba bežemiai valstiečiai. Greta buvo steigiamos stambios žemės ūkio bendrovės, skatinama smulkiųjų ūkininkų kooperacija. Šalyje labai išplėtotas kelių tinklas, pastatyti nauji oro ir upių uostai, o tikru epochos simboliu tapo pasienyje prie Paranos upės kartu su Brazilija pastatyta antra pagal galingumą pasaulyje Itaipu hidroelektrinė. Šalis ne tik apsirūpino elektros energija, bet ir pradėjo ją eksportuoti.

Kairiųjų politinių jėgų įtaka Paragvajuje sumenko, nes daugelio eilinių piliečių gyvenimas ištis gerėjo. Visgi režimo vykdomi perlenkimai, žmogaus teisių pažeidimai, įvestos tarptautinės sankcijos darė savo. Žlugo karinės chuntos Argentinoje, Čilėje, neramumai pasiekė ir Paragvajų. 1986 m. sostinėje Asunsjone prasidėjo politinės manifestacijos, ir iš pradžių jas sekėsi malšinti jėga. Bet prezidento, kuriam 1987 m. sukako 75-eri, jėgos silpo. 1989 m. kariškiai surengė perversmą, ir prezidentas buvo užkluptas senos meiluzės namuose tuo metu, kai žiūrėjo animacinius filmus. Jis ne iš karto patikėjo, kad vyksta perversmas, palaikė tai prastu pokštu. Galiausiai jis susitaikė su likimu, pasirašė atsistatydinimo pareiškimą ir buvo su žmona ir vaikais išsiųstas į Braziliją. Teigiama, kad diktatorius, be dviejų sūnų ir dukters, turėjo dar apie 20 nesantuokinių vaikų. Brazilijoje buvęs diktatorius sulaukė labai gilios senatvės ir mirė 95-erių. Artimiesiems nebuvo leista jo palaidoti gimtajame Paragvajuje.

Pasiutligė – nenugalėta ir vis dar mirtinai pavojinga

Pirmieji pasiutligės virusą gamtoje bent prieš 13 tūkst. metų ėmė platinti šikšnosparniai

Emiliui Ru, nuo šios ligos paskiepėjusiems pirmąjį žmogų – juo tapo 9 metų berniukas Jozefas Meisteris, nukentėjęs nuo pasiutligės viruso. Paminėtina, kad mažasis L. Pastero pacientas buvo sužeistas ganėtinai sunkiai ir užsikrėtimas virusu buvo neišvengiamas, juolab kad įkandusiam šuniui buvo patvirtinta pasiutligės diagnozė. Visgi berniukas šia baisia liga nesusergo, tad L. Pastero sukurti skiepai imti laikyti sėkminga prevencijos priemone, o po kelerių skiepavimo metų tapo aišku, kad laiku atliktas vakcinavimas užtikrintai apsaugo nuo pasiutligės.

Būtų galima manyti, kad šitaip lyg ir turėjo išnykti pasiutligės keliama pavojai, juo labiau

Rugsėjo 28-ąją minima Pasaulinė pasiutligės diena, skirta atkreipti dėmesį į šios ligos pavojų. Pasiutligė – virusinė liga, žmonijai žinoma bent kelis tūkstančius metų, kėlusi tikrą siaubą tiek antikos laikais, tiek viduramžiais. Deja, net ir šiais laikais, jei žmogus nėra paskiepijamas, užkratas yra mirtinas.

Vitalijus BALKUS

gyvenęs Demokritas Abderietis išsamiai aprašė šuns pasiutligės eigą, o Aristotelis kiek vėliau aiškiai įrodė ryšį tarp pasiutligės šuns įkandimo ir žmogaus susirgimo.

Tiesa, apie pasiutligės amžių byloja ne tik rašytiniai šaltiniai – naujausi genetiniai tyrimai atskleidė, kad virusai *Lyssavirus*, kuriems priklauso ir pasiutligės sukėlėjai, greičiausiai ėmė plisti tarp žinduolių prieš mažiausiai 13 tūkst. metų ir pirmaisiais jų platintojais gamtoje tapo šikšnosparniai.

Atmainų – ne viena

Vienas iš labiausiai intriguojančių tyrimų, susijusių su šikšnosparniais ir pasiutligės virusu, buvo atliktas 2010-aisiais. Tuomet grupė mokslininkų, vadovaujamų amerikiečių ekologės Eimės T. Gilbert, aiškinosi Loreto provincijos (Peru) gyventojų atsparumą pasiutligei. Ištyrus 63 atokaus kaimelio gyventojų kraujo mėginius paaiškėjo, kad 6 iš jų turėjo natūralų imunitetą šiai ligai. Minėta Peru vietovė ypatinga tuo, kad joje gyvena gausi šikšnosparnių vampyrų populiacija – šios rūšies žinduoliai nepraleidžia progos paragauti žmonių kraujo ir būtent šikšnosparniai yra pagrindiniai vienos pasiutligės viruso atmainos platintojai Pietų Amerikoje.

Dera paminėti, kad pasiutligė sukeliančio viruso atmainų – ne viena. Tai taip pat patvirtino moksliniai tyrimai, atlikti dar

praėjusio amžiaus 8-ajame dešimtmetyje. Pavyzdžiui, buvo išsiaiškinta, kad ne visi šunys, užsikrėtę Etiopijos gatvių šunų viruso atmaina, nugaišo, o maždaug penktadalis netgi visiškai pasveiko. Tiesa, buvo užfiksuotas atvejis, kai pasveikęs šuns seilėse virusas periodiškai buvo aptinkamas ilgą laiką. Pagal vieną iš hipotezių, egzistuoja besimptomų pasiutligės viruso nešiotojų, o užkratas ima plisti tik tuomet, kai gyvūnų populiacija išauga ir joje būna daug jaunų gyvūnų, kurie nėra atsparūs ligai.

Mikrobiologas Lui Pasteras su Jozefu Meisteriu – pirmuoju žmogumi, paskiepytu nuo pasiutligės

Į pagalbą – skiepai

Veiksmingi skiepai nuo pasiutligės buvo sukurti 1885 m. Už tai reiktų dėkoti prancūzų mokslininkams Lui Pasterui ir

kad ne tik skiepijami žmonės po sąlyčio su galbūt užsikrėtusiais gyvūnais, bet ir atliekamas profilaktinis gyvūnų vakcinavimas. Deja, šios priemonės – ne

Lietuvoje pasiutligės užkrato šaltiniai tampa vilkai, lapės, šeškai, usūriniai šunys ir kiti plėšrūnai

Greičiausiai esate skaitę publikacijų, kuriose nagrinėjama, kokia mums žinoma liga gali būti seniausia pasaulyje. Tarp besivaržančiųjų dėl šio titulo minimas maras, tuberkuliozė, raupsai, kartais net sifilis. Itin dažnai į šį sąrašą įtraukiama ir pasiutligė. Pirmą kartą, apie 1930 m. pr. Kr., ji paminėta rašytiniame senovės šumerų šaltinyje – Ešnunos kodekse. Tuo pačiu laikotarpiu datuojami ir Egipto piešiniai, kuriuose vaizduojami pasiutę šunys.

Dar iki antikos laikų pasiutligė buvo žinoma tiek Artimųjų Rytų, tiek Indijos gyventojams. Jau tuomet pagrindine ligos priežastimi laikytas būtent sergančio šuns įkandimas. Minėtame Ešnunos kodekse buvo aiškiai įtvirtinta šuns šeimininko atsakomybė, jei šis neužtikrino aplinkinių saugumo ir sergantis jo augintinis ką nors apkandžiojo ir susargdino.

Į mokslinius rėmus viską galutinai sudėliojo antikos autoriai ir filosofai. Štai apie V a. pr. Kr.

panacėja, ir tai rodo Turkijoje kurį laiką vykstanti drama, kurios priežastimi tapo maždaug 4 mln. benamių šunų. Manoma, kad daugybė jų gali būti pasiutligės užkrato nešiotojai. Turkijos sveikatos priežiūros specialistų pateikiami skaičiai stulbinai: vien 2023 m. profilaktiškai buvo paskiepyti daugiau nei 250 tūkst. gyventojų, kurie nukentėjo nuo šunų ir kitų naminių gyvūnų. Tiesa, paminėtina ir tai, kad per 11 metų Turkijoje nuo pasiutligės mirė 59 tūkst. žmonių, tačiau jokie nepriklausomi šaltiniai to nepatvirtina. Bet kokiu atveju šalyje yra priimtas negailestingas įstatymas – pagal jį, vaikataujantys šunys privalo būti izoliuoti ar (ir) sunaikinti.

Tačiau ne tik Turkija, bet ir egzotiškos šalys dažnai susiduria su pasiutligės rizika, nors tikrasis užsikrėtimo atvejų skaičius jose neretai net nežinomas. Pavyzdžiui, Indijoje, Pasaulio sveikatos organizacijos duomenimis, numanomas pasiutligės aukų skaičius kasmet siekia nuo 18 iki 20 tūkst. Visgi mokslinis leidinys „The Lancet“ savo 2023 m. tyrimo ataskaitoje nurodo kur kas kuklesnį skaičių – 6 644 mirtis, mat remiamasi tik patvirtintomis klinikinėmis diagnozėmis. Deja, tiek Indijoje, tiek Afrikos valstybėse dauguma pacientų nesulaukia jokios pagalbos ir mirties atvejai dažniausiai netiriami, tad nėra atmestini ir kai kurių specialistų teiginiai, kad vien rizikingiausiose teritorijose pasiutligė per metus nusineša iki 70 tūkst. gyvybių.

Visiškai ramūs dėl mūsų aptariamo viruso gali jaustis nebent salų gyventojai. Ten problema yra lokaliai išspręsta. Štai Didžiojoje Britanijoje pastarasis vietinės infekcijos atvejis buvo užregistruotas tik 1902 m. Šiuo požiūriu pasisekė ir Australijos gyventojams. Tiesa, ten vykdomos prevencinės priemonės, nes vietos šikšnosparnių populiacijoje plinta pasiutligei giminingi virusai.

Pasveikti savaime – menka tikimybė

Tai, kad pasiutusio gyvūno įkandimas kone neišvengiamai baigiasi susirgimu, o susirgusieji miršta baisiose kančiose, buvo aišku jau senovėje. Be abejo, ir tada žinota būdų bent šiek tiek

sumažinti užsikrėtimo riziką, pavyzdžiui, tai, kad įkandimo vietą reikia plauti (kartais – naudojant actą ar kitas dezinfekcines priemones). Visgi plovimas galėjo būti veiksmingas tik tuo atveju, jei pasiutęs gyvūnas stipriai nepažeidė odos, labiau apseilėjo.

Be to, kad yra užkrečiama ir baisi liga, pasiutligė turi ilgą inkubacinį laikotarpį (laiką nuo ligos sukėlėjų praskverbimo į organizmą iki pirmųjų ligos požymių atsiradimo) – jis įprastai trunka 2–3 mėnesius, tačiau yra žinoma atvejų, kai šis periodas trunka iki vieno ar net šešerių metų. Beje, teigiama, kad ši viruso savybė labai domino biologinių ginklų kūrėjus, nes toks ilgas besimptomis laikotarpis ir užtikrintas mirtinas rezultatas galėjo pasitarnauti piktavalių tikslams. Laimei, niekam neišdegė.

Nepaisant šiuolaikinio mokslo ir medicinos pasiekimų, tikimybė išgyventi susirgus pasiutlige yra menka, tiksliau – tik teorinė. Tiesa, šiemet sukanka lygiai 20 metų, kai pirmą kartą buvo patvirtintas sėkmingas gydymo atvejis, kai mergaitė įkando užsikrėtęs šikšnosparnis ir laiku jos nevakcinavus išsivystė pasiutligė. Atsižvelgdamas į tai, kad liga turėtų būti mirtina, mergaitę gydęs gydytojas kaip paskutinę viltį pasitelkė dirbtinę komą. Į ją mergaitė buvo nugramzdinta 14 dienų. Komos būklės pacientei buvo taikoma tiek palaikomoji, tiek antivirusinė terapija, ir pažadinta iš komos ji išgyveno, nors padariniai buvo sunkūs. Šis gydymo būdas vadinamas Milvokio protokolu, ir kai kuriais atvejais tokius pacientus iš tiesų pavyksta išgelbėti. Deja, sėkmės atvejų – ne tiek daug. Beje, specializuotoje literatūroje minimi pavieniai atvejai, kai intensyviaja terapija palaikant pacientų gyvybę pavyko jiems išgyventi ir pasveikti, bet kokia gydymo schema buvo tais atvejais naudota – neaišku.

Atsipalaiduoti nederėtų

Pasaulio sveikatos organizacijos duomenimis, ištis didelis mirtingumas nuo pasiutligės fiksuojamas Indijoje, Kinijoje, kitose Azijos ir Afrikos šalyse, tad keliaujant svetur reikėtų žinoti apie galimą riziką. Lietuvoje pastarasis mirtinas žmogaus pasiutligės atvejis užregistruo-

tas 2007 m., kai po Indiją keliaujusiam vyrui įkando nežinomas šuo. Kaip teigia specialistai, tik laiko klausimas, kada mes ir vėl susidursime su šia liga, mat turizmo apimtys auga, o žmonių lankomų šalių sąrašas vis dažniau matome ne tik Turkiją ar Indiją, bet ir kitas valstybes, kur pasiutligė yra paplitusi.

Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Užkrečiamųjų ligų valdymo skyriaus patarėjos Rasos Liausėdienės teigimu, net apie 95 proc. visų mirčių nuo pasiutligės fiksuojama Azijos ir Afrikos regionuose. Pasak specialistės, taip yra dėl ribotų galimybių gauti skiepus nuo pasiutligės po sąlyčio su sergančiais gyvūnais ir neužtikrinamos efektyvios gyvūnų priežiūros, ypač dėl neskiepijimo nuo pasiutligės. Karibų jūros baseine ir Pietų Amerikoje padėtis gerėja – šiame regione žymiai sumažėjo pasiutligės atvejų dėl intensyvių šunų vakcinavimo kampanijų ir gyvūnų populiacijos kontrolės.

Nuo 1983 m. naujų pasiutligės atvejų sumažėjo daugiau nei 95 proc. žmonių ir 98 proc. šunų populiacijose. Šiaurės Amerikoje padėtis – gera kaip Europoje, bet net ir mūsų žemyne vis dar nustatoma mirtinų pasiutligės atvejų. Pavyzdžiui, 2018–2019 m. Europos Sąjungoje buvo užfiksuoti keturi su kelionėmis susiję šio viruso atvejai po asmenų sąlyčio su šunimis iš Maroko, Tanzanijos ir Indijos. 2019-aisiais Prancūzija pranešė ir apie Europos Sąjungoje įgytą infekciją, kurią sukėlė Europos šikšnosparnių virusas EBLV-1.

Padėtis mūsų šalyje

Lietuvoje yra gana daug laukinių gyvūnų, laikomų įprastiniais pasiutligės nešiotojais. Tai – vilkai, lapės, šeškai, usūriniai šunys ir kiti plėšrūnai. Tačiau gyvūnų mirtys dėl šio viruso tikrai nėra masiškos. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (VMVT) specialistai nurodė pastaruosius Lietuvoje patvirtintus gyvūnų pasiutligės atvejus: 2013 m. nuo šios ligos mirė šuo, 2015 m. du atvejai nustatyti lapių populiacijoje, 2018 m. taip pat buvo nustatyta užsikrėtusi lapė.

Gerai rezultatai kovoje su pasiutlige tiek Lietuvoje, tiek kitose Europos šalyse pasiekti tik

Daugiausia mirčių nuo pasiutligės fiksuojama Azijos ir Afrikos regionuose

vakcinavimu. Pirmiausia įtakos turėjo ilgametis privalomas naminių gyvūnų vakcinavimas. Be to, kasmet, pavasarį ir rudenį, atliekama oralinė laukinių gyvūnų vakcinacija Baltarusijos pasienyje. Tam naudojami specialūs jaukai su vakcina – juos laukiniai gyvūnai suranda ir suėda. Jei tokį „siurprizą“ radote jūs, dera žinoti, kad negalima jo liesti, neštis namo ar savavališkai perkelti į kitą vietą.

VMVT specialistai priminė, kad šiuo metu mūsų šalyje galioja tam tikra tvarka, kaip reikia elgtis suradus nugaišusį laukinį gyvūną: jo nelieskite, gaišenos vietą pažymėkite. Dėl grėsmės plisti užkrečiamosioms ligoms apie gaišeną dera pranešti – užpildyti anketą VMVT interneto puslapyje <https://vmvt.lrv.lt/lt/praneskite-mums/> arba paskambinti bendruoju pagalbos telefono numeriu 112 ar VMVT numeriu +370 5 242 0108 (tinka skambinant ir iš užsienio) arba 1879 (gali būti taikomi papildinti tarifai).

Pasiutligės užkratas žmogaus organizmą pasiekia, kai pasiutligės sergančio gyvūno seilių per pažeistą odą ar gleivinę patenka į žaizdą. Jeigu jums įkando ar jus apseilėjo nepažįstamas gyvūnas, nedelsdami žaizdą nuplaukite vandeniu su muilu, dezinfekuokite ir kuo greičiau kreipkitės į medikus.

Prisiminimai kartais tampa spąstais

Kiek laiko per dieną panyrate į prisiminimus? Kokie prisiminimai dažniausiai jus įtraukia – džiugūs ar nemalonūs? Ar tikrai derėtų kai kuriuos prisiminimus ištrinti iš atminties? Ką sako psichologai, kada prisiminimai – gėris, o kada – spąstai?

Dalia VALENTIENĖ

Prisiminimai yra neatsiejama žmogaus gyvenimo dalis – jie padeda mums formuoti save kaip asmenybę, mokytis iš patirties, talkina kuriant ateitį. Kiekvienas iš mūsų dalį laiko praleidžiame galvodami apie tai, kas kažkada įvyko. Prisiminimai gali daryti dvejopą poveikį: vieni iš jų gali prisidėti prie to, kad jaustumės emociškai geriau, o kiti tapti spąstais, trukdančiais gyventi dabartimi ir kurti ateitį. Vieni žmonės prisiminimuose sugrįžta į jaunystės laikus, ilgisi pašėlusių dienų, patirtos meilės, kiti prisimena pavykusią karjerą, gerą darbą, kai uždirbdavo daug pinigų. Prisiminimai, susiję su laimingomis ir reikšmingomis akimirkomis, gali būti svarbiu geros emocijinės būsenos šaltiniu. Jie leidžia žmogui jausti dėkingumą, pasitenkinimą ir laimę, nepaisant to, kad tie momentai jau praeityje. Pavyzdžiui, prisiminimai apie šeimos šventes, draugystės akimirkas, pasiekimus ar įsimintinas keliones sukelia daug pozityvių jausmų ir gali sustiprinti savivertę, padėti pajusti pasitenkinimą gyvenimu, motyvuoti veikti, bendrauti, kurti. Moksliniai tyrimai rodo, kad teigiami prisiminimai aktyvina smegenų dalis, susijusias su dopamino ir serotonino skyrimusi, o šie hormonai, dar vadinami laimės hormonais, yra atsakingi už gerą nuotaiką. Tai paaiškina, kodėl žmonės dažnai grįžta į malonius praeities momentus, kai jiems reikia nusiraminti ar rasti motyvacijos sunkiomis akimirkomis. Nemalonūs prisiminimai neretai pasiveja patys, kai susisieja su dabarties įvykiais: dėl

nutikusių nesėkmių kai kurie prisimena tėvus, mokyklą, buvusius sutuoktinius ir ima kaltinti juos dėl neišsipildžiusių vilčių, nepasiektų tikslų ir kitokių praradimų.

Ištrinti prisiminimų neįmanoma

Prisiminimai gali būti malonūs ir nemalonūs, bet daugelis jų, išskyrus traumuojančius, yra naudingi. Prisiminę patirtis ar išmoktas pamokas, galime lengviau spręsti šiuo metu iškilančias problemas, priimti racionalius sprendimus.

Visiškai nesugrįžti į praeitį ir ištrinti prisiminimus iš atminties neįmanoma, net ir norėdami to padaryti negalėtume. Atmintis viską sudėlioja į tam tikras lentynėles ir prireikus tai panaudojame ieškodami išeities iš tam tikros situacijos ar priimdami tam tikrus sprendimus. „Mums tik atrodo, kad tam tikrus sprendimus mes priimame spontaniškai, bet iš tikrųjų tas spontaniškumas remiasi mūsų patirtimi, kuri yra nugulusi į pasąmonę. Žmogus nesąmoningai ja naudojasi. Pasąmonės bibliotekoje yra tūkstančiai knygų, kurias prireikus mūsų psichika suranda. Mes manome, kad jau seniai pamiršome tam tikrus dalykus, bet pasąmonė jų nepamiršta. Tačiau gyventi reikia ne tik praeitimi, bet ir dabartimi, ateitimi, tada žmogus tvirtai laikosi ant visų trijų „kėdutės“ kojų. Jei dviejų kojų, praeities ir ateities, nebus, nelabai stabiliai stovės ta „kėdutė“. Kitaip tariant, nėra gerai, kai žmogus gyvena tik dabartyje ir visiškai negalvoja apie ateitį arba praeitį“, – įsitikinęs psicholo-

Psichologas teigia, kad nederėtų kapstyti praeityje ieškant atsakymų, kodėl taip atsitiko

Laimingų gyvenimo akimirkų prisiminimai padovanoja žmogui pliūpsnį teigiamų emocijų

gas, Koučingo paslaugų centro vadovas Vitoldas Masalskis.

Kiek ir kokių prisiminimų sukasi galvoje, pasak pašnekovo, priklauso ir nuo asmens amžiaus: „Paauglystėje, jaunystėje, kol didelių patirčių dar nėra, daugiau galvojama apie ateitį: „kai užaugsiu, kai ištekėsiu, kai pabaigsiu mokyklą, darysiu tą ir aną...“. Daugelis senjorų didelių ateities planų jau nebeuosi, beveik 80 proc. jų minčių sukasi apie praeitį – kaip jaunystėje viskas buvo geriau negu dabar, prisimenami įvairūs šviesūs, o kartu ir liūdni dalykai.“

Kodėl gyvenama praeitimi?

Kai kurie prisiminimai gali tapti kliūtimi, trukdančia žmogui gyventi dabartyje ir judėti pirmyn. Ypač trauminiai, nemalonūs arba gėdingi praeities įvykiai gali ilgai „užstrigti“ žmogaus sąmonėje, vėl ir vėl prabusti mintyse ir kelti neigiamų emocijų. Šie prisiminimai dažnai yra susiję su gėdos, kaltės, apgailėstavimo ar skausmo jausmais. Jei žmogus juos nuolat išgyvena, jie gali būti itin toksiški, sukelti ilgalaikį stresą ir nerimą. „Žmogus

neretai užsibūna negatyviuose prisiminimuose. Vis „prasuka ir prasuka“ galvoje prisiminimų juostelę apie kažką, kas jam sukėlė skausmą, išmušė iš vėžių, tai lyg kažkas neuždaryto, neišspręsto, todėl mintimis vis prie to grįžta. Toks nuolatinis grįžimas prisiminimais į negatyvius dalykus kai kada gali privesti ir prie psichikos sutrikimų. Tada jau reikalinga specialisto pagalba, kad žmogus pajęgtų išsivaduoti iš tokių minčių ir atsigręžti į tai, kur yra dabar“, – patikina psichologas.

Gyvenimas praeityje paralyžiuoja žmogų. Įkyrios mintys ir emocijos gali lydėti visą gyvenimą. Gana dažnai į negatyvius prisiminimus gražina tokia emocija kaip nuoskauda – neteisybės jausmas.

Šios emocijos vedami žmonės neretai įklimpsta į pretenzijas, pasipiktinimą, pyktį ir baimę. O tai labai trukdo gyventi, kenkia sveikatai, veda į izoliaciją nuo artimųjų, draugų, žmogus pradeda vengti visko, kas nauja.

Kas dažniausiai linkęs analizuoti praeitį ir ieškoti atsakymų prisiminimuose? „Viena vertus, prisiminimuose gali per ilgai užsibūti žmonės, kurie nėra linkę į savirefleksiją, nemoka pasigilinti į save, suprasti kitų, paprastai sakant, negilūs, paviršutiniški. Kita vertus, prisiminimai neretai būna spąstai tiems, kurie yra pernelyg linkę į savirefleksiją, savianalizę, mėgsta ieškoti tam tikrų atsakymų praeityje, kad tik nereikėtų kažko daryti realiaame gyvenime. Todėl derėtų atkreipti dėmesį, ar savirefleksijos nėra per daug, kai ji ne padeda, o trukdo. Pirmiesiems galbūt de-

rėtų mokytis savianalizės, o antriesiems – atsakyti per didelio kapstymosi praeityje, savyje, kituose. Per didelis refleksavimas dažnai veda prie kaltųjų paieškos. Vieni mano, kad gal vaikystėje tėvai ne taip auklėjo, per mažai mylėjo, kiti kaltina sistemą, kurioje užaugo, mokyklą, vis bandoma surasti ką nors, ant ko būtų galima karti visus šunis ir užsidėti sau pliusiuką“, – teigia V. Masalskis.

Nesigilinkite į tai, kas jau buvo

Psichologas ir koučingo specialistas pataria nesikapstyti praeityje, ieškant atsakymų, „kodėl taip atsitiko“, o daugiau galvoti apie tai, kaip norime, kad būtų: „Jeigu žmogus gyvena prisiminimais, vis bandydamas išsiaiškinti priežastį, kodėl praeityje kažkas nutiko, tai primena lindimą į butelį. Priežasčių tokiu būdu ieškojimas dažniausiai veda į niekur. Suradus tas priežastis, neretai paaiškėja, kad tai nepajudinami, nepakeičiami dalykai, išspręsti nieko negalima, ir žmogus lieka toje pačioje vietoje, kur buvo“, – sako pašnekovas.

Sąmoningumo praktika (*mindfulness*) gali padėti išlaikyti dėmesį dabartyje ir sumažinti polinkį grįžti prie praėjusių prisiminimų. Praktikuojant meditaciją, kvėpavimo pratimus, taip pat galima treniruoti savo protą išlikti dabartyje. Be to, norint išlaisvinti save nuo praėjusių naštos, būtina išmokti priimti tai, kas nutiko, ir paleisti tuos įvykius, kurių nebegalime pakeisti. Priėmimas nereiškia, kad privalome susitaikyti su blogiu ar neteisėbėmis, tai padeda suvokti, kad negalime kontroliuoti visko, kas nutinka mūsų gyvenime, bet galime stebėti savo reakciją į tai ir padaryti tam tikras išvadas. Atsikratyti negatyvių prisiminimų gali padėti ir dėkingumo praktika. Gal verta padėkoti už tai, kas šiuo metu jūsų gyvenime yra gerai, – tai padės nukreipti dėmesį nuo to, kas buvo negeri praeityje, sustiprins pozityvų požiūrį ir sumažins neigiamų emocijų kiekį.

Ypač pavojingi trauminiai prisiminimai, kurių žmogus negali pats įveikti, jie dažnai išsivysto į potrauminio streso sutrikimą. Jei vargina tokie prisiminimai, derėtų nebijoti kreiptis į psichoterapeutą ar psichiatrą.

Yra keletas būdų, kaip valdyti savo prisiminimus, kad išvengtume emocinių spąstų. Pirmiausia pašnekovas pataria kurį laiką stebėti, apie ką daugiausia galvojate. Galbūt naudinga rašyti dienoraštį, fiksuoti laiką, kaip dažnai ir kuriam laikui paskęstate prisiminimuose, apie ką. „Galima paanalizuoti, kur mintimis, pavyzdžiui, per praėjusią savaitę daugiausia buvote, ar buvote „čia ir dabar“, ar galvojote apie ateities planus, ar labai stipriai buvote užstrigę prisiminimuose. Jei kokiai nors sričiai skyrėte pernelyg daug dėmesio, gal derėtų pakoreguoti mintis ir tam, ką apleidote, skirti šiek tiek daugiau dėmesio“, – pataria pašnekovas.

Kaip valdyti prisiminimus?

Sąmoningumo praktika (*mindfulness*) gali padėti išlaikyti dėmesį dabartyje ir sumažinti polinkį grįžti prie praėjusių prisiminimų. Praktikuojant meditaciją, kvėpavimo pratimus, taip pat galima treniruoti savo protą išlikti dabartyje. Be to, norint išlaisvinti save nuo praėjusių naštos, būtina išmokti priimti tai, kas nutiko, ir paleisti tuos įvykius, kurių nebegalime pakeisti. Priėmimas nereiškia, kad privalome susitaikyti su blogiu ar neteisėbėmis, tai padeda suvokti, kad negalime kontroliuoti visko, kas nutinka mūsų gyvenime, bet galime stebėti savo reakciją į tai ir padaryti tam tikras išvadas. Atsikratyti negatyvių prisiminimų gali padėti ir dėkingumo praktika. Gal verta padėkoti už tai, kas šiuo metu jūsų gyvenime yra gerai, – tai padės nukreipti dėmesį nuo to, kas buvo negeri praeityje, sustiprins pozityvų požiūrį ir sumažins neigiamų emocijų kiekį.

Ypač pavojingi trauminiai prisiminimai, kurių žmogus negali pats įveikti, jie dažnai išsivysto į potrauminio streso sutrikimą. Jei vargina tokie prisiminimai, derėtų nebijoti kreiptis į psichoterapeutą ar psichiatrą.

Ypač pavojingi trauminiai prisiminimai, kurių žmogus negali pats įveikti, jie dažnai išsivysto į potrauminio streso sutrikimą. Jei vargina tokie prisiminimai, derėtų nebijoti kreiptis į psichoterapeutą ar psichiatrą.

Ypač pavojingi trauminiai prisiminimai, kurių žmogus negali pats įveikti, jie dažnai išsivysto į potrauminio streso sutrikimą. Jei vargina tokie prisiminimai, derėtų nebijoti kreiptis į psichoterapeutą ar psichiatrą.

Ypač pavojingi trauminiai prisiminimai, kurių žmogus negali pats įveikti, jie dažnai išsivysto į potrauminio streso sutrikimą. Jei vargina tokie prisiminimai, derėtų nebijoti kreiptis į psichoterapeutą ar psichiatrą.

ART DECO LIUVOS AUKSO AMŽIUS DINGĘS KAUNAS

Pirmasis ART DECO paveldo albumas Lietuvoje – XXL dydžio, su šimtais unikalių nuotraukų ir istorijų!

- XXL FORMATAS
- SPALVOTA PUSLAPIŲ BRIAUNA
- RIBOTO TIRAŽO LEIDIMAS SU JŪSŲ VARDU, ĮSPALVU AUKSU

PERSO. NALIZUOTA NEPARUODAMA KITUR

RLK 148,99 €
89,48 €
-40% PIGIAU + NEMOKAMAS ATVEŽIMAS Lietuvoje

Šlovingasis tarpukario laikotarpis, Lietuvos aukso amžius – ši knyga atveria vartus į *art deco* pasaulį, kuriame iš naujo atrasite ne tik vieną didžiausių Lietuvos miestų, bet ir patirsite tikrą vizualinį malonumą. Žvilgtelėkite į turtingą Kauno sielą, atskleistą kostiumologės Tairos Milušauskaitės knygoje „LIUVOS AUKSO AMŽIUS. DINGĘS KAUNAS“, – nepraleiskite galimybės įsigyti net **-33% PIGIAU** + XXL formatas + daugybė autentiškų nuotraukų + ornamentu puošta puslapių briauna + Jūsų vardas, AUKSU įspausas ant viršelio + NEMOKAMAS ATVEŽIMAS Lietuvoje. **Tik 100 egz. už spec. sumažintą kainą! Vėliau BRANGS!**

DĖMESIO! TRUMPAM SUMAŽINOME KAINĄ!

VYTAUTAS DIDYSIS

Labai riboto tiražo, aukštos kokybės, numeruotas, prabangus XXL dydžio istorinis metraštis su šimtais retų nuotraukų + Jūsų vardas, AUKSU įspausas ant viršelio + NEMOKAMAS ATVEŽIMAS Lietuvoje.

+ DOVANA

24,99 €
0,01 €

VĖL TURIME!

RLK 188,99 €
84,48 €
-55% PIGIAU + NEMOKAMAS ATVEŽIMAS Lietuvoje

Pirkite nedelsdami ir gaukite 22,99 € vertės knygą **VYTAUTAS DIDYSIS** tik už 0,01 centą!

RLK – rekomenduojama leidyklos kaina

GERIAUSIOS LEIDYKLOS KAINOS TIK TELEFONU ARBA INTERNETU:

+370 640 34 448 (I–V 9.00–17.00),
www.obuolys.lt, pagalba@obuolys.lt

Tinklainės atšoka gali baigtis apakimu

Plaukiojančias dėmeles abiejose akyse kai kurie žmonės mato ne vienus metus ir dėl to nesijaudina. Tačiau jeigu gausių juodulių staiga atsirado vienoje akyje ir ėmė žaibuoti, galima įtarti tinklainės plyšimą ir būtina kuo skubiau kreiptis į gydytoją oftalmologą. Kas yra tinklainės atšoka, kam ji dažniausiai išsivysto ir koks laukia gydymas?

Dalia ALEKNIENĖ

Gydytoja oftalmologė V. Gurskytė įspėja, kad negydoma tinklainės atšoka linkusi plėstis, tad regėjimo aštrumas silpnėja dienomis ar net valandomis

Pasak vilnietės Jolantos, vizitas pas akių ligų gydytoją sugadino savaitgalį, bet išgelbėjo akį. „Vieną šeštadienį vos atsikėlusį pastebėjau, kad vienoje akyje padaugėjo plaukiojančių muselių. Jų būdavo akyse ir anksčiau, tad pernelyg nesijaudinau ir užsiėmiau suplanuotais darbais. Tačiau kai tvarkydama namus įpuoliau į tamsų kambariuką neįjungusi šviesos, akyje sužaubavo. Pamaniau, kad tik pasirodė, bet kai ieškodama šluosčių ten šiek tiek užtrukau, supratau, jog man nepasivaideno – tikrai kibirkščiaivo! Įlindau

į visagalį internetą ir ten radau parašyta, kad jeigu akyje žaibuuoja, reikia kuo greičiau kreiptis į gydytoją. Nuvykau konsultacijos į privačią įstaigą, ir apžiūrėjusi gydytoja iš karto išsiuntė į Santaros klinikas“, – pasakojo moteris.

Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikų Akių ligų centro gydytojos oftalmologės Viktorijos Gurskytės teigimu, tinklainės atšokos operacijos priskiriamos skubiųjų kategorijai ir yra vienos sudėtingiausių, todėl atliekamos tik tretinio lygio gydymo įstaigose. Santaros klinikose per metus operuojama vidutiniškai apie 100 pacientų, susidūrusių su tinklainės atšoka.

Kodėl ištinka tinklainės atšoka?

„Tinklainė yra labai plonas vidinis akies obuolio sluoksnis, kur dėl esančių šviesai jautrių ląstelių susiformuoja vaizdas, regos nervu perduodamas į galvos smegenis. Kai šis šviesai jautrus sluoksnis atsidalija nuo gretimų audinių ir tarp jų atsiranda suskystėjusio stiklakūnio užpildytas tarpas, susidaro tinklainės atšoka. Tinklainė toje vietoje jau nebegali funkcionuoti, nes šviesai jautrios ląstelės nebemaitinamos aplinkinių audinių ir ilgainiui žūsta. Negydoma tinklainės atšoka linkusi plėstis, todėl regėjimo aštrumas sparčiai silpnėja – dienomis ar net

valandomis“, – pabrėžia gydytoja oftalmologė.

Pagrindinis rizikos veiksnys, turintis įtakos tinklainės atšokai susiformuoti, pasak pašnekovės, yra žmogaus amžius. „Dažniausiai tinklainės atšoka įvyksta vyresniems nei 50 metų asmenims, nes su metais atsiranda tinklainės plyšių. Akies obuolys yra užpildytas stiklakūnio – drebučių pavidalo masės, kuri vyresnio amžiaus žmonėms yra linkusi skystėti ir palaiptiui pradeda atsidalinti nuo akies obuolio sienelių. Dėl stiklakūnio sukeliama tempimo tam tikrose tinklainės vietose gali susiformuoti plyšių ir per juos po tinklainę patekti suskystėjusio stiklakūnio. Taip laikui bėgant susiformuoja atšoka, – dėsto V. Gurskytė ir priduria, kad tinklainės plyšių atsiranda ir dėl išorės poveikio – patirtų traumų. – Didesnė rizika yra žmonėms, kurie užsiima kontaktiniu sportu, t. y. imtynininkams, kitų kovos menų atstovams, beisbolo žaidėjams ir pan. Labai retais atvejais tinklainė gali atšokti keliant didelius svorius.“

Akių ligų gydytoja atkreipia dėmesį, kad tinklainės atšokai vystytis turi įtakos kai kurios ligos. „Į rizikos grupę patenka sergantieji cukriniu diabetu. Tiesa, modernėjant diabeto gydymui ir kontrolei, šių pacientų skaičius mažėja. Iš retesnių ligų – gyslainės melanoma, vaikams gali būti retinoblastoma ar neišnešiotų naujagimių retinopatija“, – vardija pašnekovė.

Išduoda nemalonūs pojūčiai

Gydytojos oftalmologės V. Gurskytės teigimu, vienas pirmųjų simptomų, neretai gąsdinantis pacientus, – tai žaibavimas akyse. Įprastai jis prasideda ūmiai, žaibuoja gana intensyviai ir po kelių savaičių palaiptiui apimsta. Žmogus mato ryškius šviesos blyksnius, jie dažniau pastebimi prieblandoje, vakarais.

„Kitas požymis, dažnai susijęs su žaibavimu akyse, – regėjimo lauke atsiradusi drumstis ar šešėlis. Jeigu atsidalijęs stiklakūnis tinklainės neįplėšia, žmogus mato vieną didoką plaukiojančią drumstį. Su ja teks susigyventi. Tinklainė įplyšus, dažniau būna smulkesnių, gausesnių drums-

čių, kurias pacientai apibūdina kaip prieš akį pasipylusį juodą lietų, museles ar voratinklį. Jei dėl plyšio išsivysto tinklainės atšoka, pradeda blogėti regėjimas: iš pradžių žmogus nemato dalies regėjimo lauko, tarytum užuolaida nusileidžia iš vienos ar iš kitos pusės, – pasakoja V. Gurskytė. – Labai retais atvejais, kai tinklainė ima atsidalinti toli nuo centro ar rega jau pažeista kitų ligų, pavyzdžiui, labai intensyvios operuotinos kataraktos, pažengusios glaukomos, ar kai regėjimas ypač silpnas dėl kitų priežasčių, pacientas gali neįtarti minėtų simptomų.“

Būtinis reguliaris akių patikros

Pašnekovė pabrėžia, kad svarbu neignoruoti išvardytų pojūčių – žaibavimo akyse ir naujų plaukiojančių dėmelių – ir nedelsiant konsultuotis su gydytoju oftalmologu: „Visų pirma reikėtų kreiptis į poliklinikoje dirbantį oftalmologą, o jeigu pas jį per artimiausias porą dienų pakliūti nepavyksta, – važiuoti į artimiausios ligoninės priėmimo-skubios pagalbos skyrių.“

Kaip yra nustatoma tinklainės atšoka? Gydytojos specialistės teigimu, patikrinimo metu oftalmologas apžiūri akių dugną išplėtęs vyzdžius ir įvertina, ar ten yra pokyčių, kurie gali lemti tinklainės atšoką. „Viena iš pacientų, kuriems akis reikėtų pasitikrinti kartą per metus, grupių – trumparegiai, – atkreipia dėmesį V. Gurskytė. – Trumparegystė yra viso akies obuolio liga, jai būdingos tam tikros tinklainės degeneracijos, o kai kurios iš jų gali būti rizikingos: trumparegėse akyse įvyksta apie 40 proc. visų tinklainės atšokos atvejų. Tas degeneracijas reikia stebėti, ar neatsiranda plyšių, kuriuos galima sutvarkyti lazeriu, kad būtų užkirstas kelias tinklainės atšokai.“

Pasak gydytojos oftalmologės, apskritai visiems žmonėms yra svarbu reguliariai profilaktiškai apsilankyti pas akių ligų gydytoją. Apžiūros metu galima aptikti pirmuosius pokyčius, kurie vėliau gali lemti tinklainės atšoką.

Gydymo tikslas – išsaugoti regėjimą

V. Gurskytė tvirtina, kad, nuštačius tinklainės atšoką ar plyšį,

Vienas pirmųjų tinklainės atšokos požymių, neretai gąsdinantis žmogų, – žaibavimas akyse

kur yra daugiausia šviesai jautriųjų ląstelių. Ji atsakinga už ryškų centrinių matymą. Jeigu tinklainės atšoka neapima šios dalies, 85–90 proc. pacientų po operacijos atgauna buvusį regėjimą. Tačiau jei geltonoji dėmė – atšokusi, regėjimo prognozė nėra tokia optimistinė: tokiai atšokai trunkant iki vienos savaitės, 75 proc. pacientų regėjimo aštrumas po operacijos siekia 0,3, kartais – šiek tiek daugiau. O atšokai esant ilgiau nei savaitę, tokį regėjimo aštrumą pavyksta atkurti vos 50 proc. atvejų. Kai tinklainės atšoka būna įvykusi prieš kelis mėnesius ar metus, padėti jau neįmanoma“, – aiškina gydytoja oftalmologė V. Gurskytė.

Specialistė pabrėžia, kad kuo didesnė tinklainės atšoka, tuo sudėtingesnė operacija ir sudėtingesnis gijimo procesas. Po operacijos būtina laikytis chirurgo paskirto režimo. Jis priklauso nuo to, kokios medžiagos operacijos metu buvo suleista į akies obuolį. „Jeigu suleista dujų, pirmąją savaitę būtina kuo daugiau laiko praleisti veidu žemyn, griežtai negalima gulėti ant nugaros. Tai svarbu siekiant, kad tinklainė prisitvirtintų prie akies obuolio sienelių. Suleidus dujų, iki 8 savaičių negalima kristi lėktuvu, nes, pakilus į didelį aukštį, dujos gali išsiplėsti ir sukelti ypač sunkių komplikacijų. Jei suleidžiama silikono aliejaus, po 2–6 mėnesių reikia dar vienos operacijos aliejui pašalinti“, – pasakoja pašnekovė.

Pasak V. Gurskytės, po operacijos daugelio pacientų akys būna jautresnės, todėl dėl komforto kurį laiką rekomenduojama nešioti akinius nuo saulės. Pooperaciniu laikotarpiu sveikatos būklė stebima kas keletą savaičių ir kiekvienam pacientui individualiai paaiškinama, kas darytina jo atveju.

labai svarbu kuo anksčiau pradėti gydymą. „Jeigu matome tik plyšį, jis tarsi suvirinamas lazerio spinduliu – apie plyšio kraštus suformuojami randai ir taip užkertamas kelias tinklainės atšokai vystytis. Jau susiformavus atšokai, pacientas įprastai guldomas į ligoninę ir jam skubiai atliekama chirurginė operacija. Atsiloksniausiais tinklainei gydyti gali būti taikoma viena iš trijų tipų operacijų: ekstrasklerinis plombavimas, pneuminė retinopeksija arba vitrektomija“, – dėsto gydytoja oftalmologė.

Paprašyta detaliau pasakoti apie šias chirurgines operacijas, medikė atkreipia dėmesį, kad tipas parenkamas pagal tinklainės atšokos dydį ir vietą, o jas apibūdinti būtų galima taip: „Ekstrasklerinis plombavimas – išorinio akies obuolio dangalo, t. y. skleros, išlenkimo operacija, kurios metu lankstus silikono gabalėlis pritvirtinamas prie skleros tinklainės įplyšimo vietoje, siekiant sumažinti akies obuolio perimetrą ir apsaugoti nuo tolesnio stiklakūnio tempimo bei atšokos formavimosi. Pneuminė retinopeksija atliekama esant nekomplikuotam plyšimui ir ne-

didelei atšokai viršutinėje tinklainės dalyje: į akį įleidžiamas dujų burbuliukas ir išsiplėtęs jis prispaudžia atšokusią tinklainę. Santaros klinikų Akių ligų centre dažniausiai atliekama vitrektomija: specialiais instrumentais patenkama į akies vidų, pašalinamas po tinklaine esantis skysnis ir stiklakūnis, panaikinami visi plyšiai ir į akies obuolio vidų suleidžiama tam tikrų dujų arba silikono aliejaus. Atliekant šią operaciją, dažniausiai taikoma bendroji nejautra. Laiku suteikus pagalbą, rezultatai būna geri. Bent jau akies anatomija atkurama, t. y. tinklainė pritvirtinama prie akies obuolio sienelių, daugiau nei 90 proc. atvejų. Tačiau ne visada nutinka taip, kad sugrįžta iki tol buvęs regėjimas.“

Kas lemia operacijos rezultatą?

Žmogui, susidūrusiam su regėjimo problema, lemta tinklainės atšokos, nebeįtikinamai rūpi, kokio rezultato jis gali tikėtis po operacijos. „Tinklainės atšokos atvejai gali būti skirstomi į dvi grupes pagal tai, ar atšoka apima geltonąją dėmę, ar ne. Geltonoji dėmė – svarbiausia tinklainės vieta,

VAISTAŽOLIŲ TINKTŪROS
VALENTIS

Virškinamojo trakto veiklai gerinti

Augalinis vaistinis preparatas

- + Appetitui gerinti
- + Virškinamojo trakto veiklai gerinti
- + Žarnyno ir tulžies takų spazmams mažinti
- + Vidurių pūtimui mažinti

Vidurių lašai Valentis. Geriamieji lašai, tirpalas. 25 ml
Tradicinis augalinis vaistinis preparatas. Veikliosios medžiagos, stiprumas: valerijonų tinktura, karcijų kiekių žolės tinktura, pipirmėčių lapų tinktura, standartiizuota šunvyšnių lapų tinktura, 0,4ml+0,3ml+0,2ml+0,1ml/ml. Indikacijos: tradicinis augalinis vaistinis preparatas, kurio indikacijos pagrįstos tik ilgalaikiu vartojimu, skirtas apetitui bei virškinamojo trakto veiklai gerinti, žarnyno ir tulžies takų spazmams, vidurių pūtimui mažinti. Vartojimo būdas ir dozavimas: gerti 30 min. prieš valgį 2 - 3 kartus per dieną po 10 - 20 lašų. Vartoti ilgiau negu 1 savaitę galima tik pasitarus su gydytoju. Kontraindikacijos: padidėjęs jautrumas bent vienai iš sudedamųjų mišinio dalių, padidėjęs akispūdis. Specialūs įspėjimai: vaistinio preparato nerekomenduojama naudoti jaunesniems nei 18 metų asmenims. Jei sutrikes virškinamojo trakto ar tulžies takų praeinamumas, slėpinimasis, širdies ritmas, nepakankama kepenų arba inkstų veikla, vaisto vartoti nerekomenduojama. Šio vaistinio preparato sudėtyje yra ne mažiau kaip 61,5% (V/V) etanolio.*

Klatinga spinalinė raumenų atrofija: KODĖL GYDANT ITIN SVARBUS LAIKAS

Apie tai, kad serga nepagydoma spinaline raumenų atrofija (SRA), suaugęs žmogus gali nė nežinoti. Tačiau tik pajutus besitęsiantį raumenų silpnumą ir suprastėjus galimybėms pakelti rankas ar pritūpti būtina iškart kreiptis į specialistus. Kuo anksčiau genetiniai tyrimais bus diagnozuota ši liga, tuo greičiau bus galima užkirsti kelią jos progresavimui, išlaikyti judėjimo, kvėpavimo funkcijas.

Svarbiausia nustatyti kuo anksčiau

Įvairaus sunkumo genetiškai nulemta SRA, kuriai būdingas motorinių neuronų nykimas, raumenų masės mažėjimas ir jų atrofija, gali pasireikšti įvairiame amžiuje.

Ligos sunkumas priklauso nuo to, kokiame amžiuje pasireiškia liga: jei ja susergama iki pusės metų amžiaus ir kūdikis negauna gydymo, jis negali sėdėti, pamažu sutrinka rijimo ir kvėpavimo funkcijos. Jei susergama iki pusantrų metų amžiaus, tuomet pacientai, jeigu jiems nėra skiriamas gydymas, nepradeda vaikščioti. Susirgus vėliau, kai žmogus jau vaikšto, ilgainiui šis gebėjimas yra prarandamas.

Kaip teigia Kauno klinikų Nervų raumenų ligų centro vadovė Evelina Grušauskienė, kartais suaugusiesiems liga apie save praneša tiesiog raumenų silpnumu: sunkumu lipti laiptais, pritūpti ar pakelti rankas. Šių simptomų negalima ignoruoti, nes negydant SRA gali progresuoti, žymiai blogindama paciento judėjimo galimybę, gali progresuoti kvėpavimo raumenų silpnumas.

„Liga nėra išgydoma – įmanoma tik sustabdyti jos progresavimą. Todėl itin svarbu kuo anksčiau ją diagnozuoti, nes kokybišką gyvenimą galima gyventi tik pradėjus gydytis laiku. Pirma reikėtų kreiptis į savo šeimos gydytoją, kuris įvertinęs simp-

tomus nukreips specialisto konsultacijai ar į specializuotą Nervų raumenų ligų centrą“, – pataria specialistė.

Tiriami ir kūdikiai

Tam, kad SRA gydymas būtų pradėtas kuo įmanoma greičiau, dėl šios ligos jau beveik dvejus metus visi naujagimiai dalyvauja visuotinės naujagimių patikros programoje.

„Svarbu suprasti, kad vaikystėje liga yra žymiai greičiau progresuojanti. Tačiau ligą nustčius ir gydymą pradėjus anksti, naujagimiai gali vystytis kaip ir jų bendraamžiai“, – aiškina E. Grušauskienė.

Deja, pastebi pašnekovė, situaciją kartais komplikuoja naujagimių tėvai. Pasaulinė tendencija rodo, kad daugėja tėvų, atsakančių ne tik skiepus, tačiau ir genetinių tyrimų.

Nebesijaučia atstumti

Dabar pasaulyje yra registruoti trys vaistai, skirti SRA gydyti: geriami, leidžiami į nugaros smegenų kanalą ir genų terapija. Šiuo metu Lietuvoje kompensuojami du vaistai, skiriami SRA gydyti.

Pacientai, geriamus vaistus vartodami kasdien namuose, išvengia hospitalizacijos. Leidžiami vaistai skiriami individualiam pacientui, kai sprendimą priima Labai retų ligų ir būklių komisija.

Gydant pacientą į nugaros smegenų kanalą leidžiamais

vaistais, per pirmus du mėnesius gydymo įstaigoje sunaudojamos keturios įvadinės dozės, o tuomet kas keturis mėnesius – po vieną injekciją. Itin svarbu pabrėžti, kad sergantiesiems svarbi ir reguliari mityba, vitamino D vartojimas dėl kaulų retėjimo bei fizinis aktyvumas pagal jų galimybes, nuolatinė kineziterapija.

Lietuvos sergančiųjų genetinėmis nervų ir raumenų ligomis asociacijos „Sraunija“ prezidentė Kristina Antanavičienė akcentuoja, kad padėtis kompensuojamųjų vaistų srityje sparčiai gerėja, ir skaičiuoja, kad šiuo metu Lietuvoje nuo SRA gydomi apie 40 pacientų. Nesigdydo nebent tie asmenys, kuriems liga buvo nustatyta itin seniai ir nepaaiškinta apie gydymo galimybes, tad judėjimo sutrikimą turintiems žmonėms patariama kreiptis į neurologą, kad šis peržiūrėtų jų diagnozę.

„Dėl prieinamo gydymo gerokai pagerėjo pacientų psichoemocinė būsena – jie nebesijaučia atstumti, neskaičiuoja, kuris gimtadienis bus paskutinis. Pradėjus gydymą, daliai pacientų pavyko išlikti „ant kojų“ ar atsistoti. Net ir tie, kurie vaistus vartoti pradėjo jau stipriai paveikti ligos, dėl šio gydymo gali mokytis ir dirbti – vaistas veikia ne tik judėjimo raumenis, bet ir kvėpavimą, virškinimą“, – gydymo privalumus vardija pašnekovė.

Vis dar trūksta specialistų

Anot K. Antanavičienės, nors progresas gydant SRA – akivaizdus, dar kyla iššūkių. Norėtųsi, kad kiekvienam pacientui galėtų būti pritaikytas jam tinkamiausias gydymas, jį prižiūrėtų tik SRA specialistai. Tiesa, panaši problema egzistuoja ir Europoje, kur net 2 iš 5 sergančiųjų SRA nėra gydomi šios srities ekspertu ar SRA gydyti pritaikytuose centruose.

Ekspertų trūksta ir kineziterapijoje. Ji sergant SRA yra būtina, nes padeda išlaikyti kuo didesnę negalią turinčių SRA pacientų savarankiškumą, stiprinti jų kvėpavimo raumenis, nuolat „įdarbinti“ dar dirbančius raumenis.

„Kineziterapija reikalinga nuolat. Nepakanka kartą per metus apsilankyti reabilitacijos įstaigoje. Nėra slaugos specialistų, galinčių SRA pacientą maitinti ir vartyti naktį, mokančių elgtis su dirbtine plaučių ventiliacija“, – situaciją pristato pašnekovė.

Kitų problemų iškyla bandant pasisamdyti kineziterapeutą. Bandoma gelbėtis ir su poliklinikų specialistais, tačiau jų grafikai paprastai yra taip suspausti, kad procedūros trunka 20 minučių. Kiti kineziterapeutai apie SRA yra tik girdėję. K. Antanavičienė tikisi, kad padėtis pasikeis dėl privačių iniciatyvų.

„Labai laukiame, kada šie pacientai galės gyventi savarankišką gyvenimą ir kurti šeimas“, – viliasi pašnekovė.

Rasakilos – vaistai nuo pavasario iki vėlyvo rudens

Lietuvoje auga daugiau kaip dvidešimt rasakilų rūšių ir visos jos tinka tam tikriems negalavimams gydyti

Viduramžiais alchemikai teigė, kad rasakilos turi stebuklingų savybių, tad naudojo jas įvairiems bandymams. Pastebėję, kad nuo rasakilų lapų surinkti rasos lašai ilgai išlieka skaidrūs, jose ieškojo net gyvybės eliksyro. Šis augalas liaudies medicinoje plačiai vartojamas ir šiais laikais.

Paprastoji rasakila – erškėtinių šeimos daugiametis 5–40 cm aukščio žolinis augalas. Auga pievose, ganyklose, pamiškėse, lapuočių ir mišriuose miškuose, pakelėse, šlaituose ir dirvonuose. Paplitusios visoje mūsų šalyje. Žydi nuo gegužės mėnesio iki vėlyvo rudens. Rasakilų lapai – tarsi gofruoti popieriaus piltuvėliai, o jų viduryje rytais sutviska kaip perlas didžiulis rasos lašas.

Vaistams naudojama visa antžeminė augalo dalis. Ji pjaunama giedrą dieną žydėjimo metu. Džiovinama pavėsyje, gerai vėdinamoje patalpoje paskleista plonu sluoksniu arba džiovykloje 45–50 laipsnių temperatūroje.

Gydomosios savybės

Paprastųjų rasakilų preparatai pasižymi antiseptinėmis savybėmis, gydo uždegimines ligas, stabdo kraujavimą, skatina šlapimo skyrimąsi, padeda atsikosėti. Rasakilos valo kraują, stiprina raumenis ir sąnarius, ramina sudirgusią centrinę nervų sistemą bei skatina medžiagų apykaitą. Liaudies medicina rasakilų preparatais pataria gydyti

mažakraujystę, cukrinį diabetą, ginekologines ligas, viduriavimą, dizenteriją, kvėpavimo takų ligas (slogą, bronchitą), aterosklerozę, reumatą. Nuo seniausių laikų rasakilos vartojamos moterų ligoms gydyti. Jos taip pat labai naudingos sergantiems išsėtine skleroze, nes mažina raumenų atrofiją ir gerina jų būklę. Rasakilų preparatais gydoma skrandžio ir dvylikapirštės žarnos opaligė, lėtinis žarnyno gleivinės uždegimas, jie pagerina apetitą ir naudingi nusilpusiems žmonėms.

Rasakilų preparatais galima plauti ir valyti išbertą odą, dėti gydомуosius kompresus. Šio augalo preparatais gydamos votys ir ilgai negyjančios pūliuojančios žaizdos. Rasakilos labai tinka skalauti burnai po danties pašalinimo.

Iš jaunų rasakilų lapų verdama sriuba, gaminamos salotos. Maistui geriausia vartoti pavėsyje užaugusius lapus, nes užaugę saulėtose vietose būna plaukuoti ir kieti. Džiovinti lapai vartojami kaip prieskoniai.

Dėmesio: rasakilų preparatų

nepatariama vartoti, jei padidėjęs kraujo krešumas, užkietėję viduriai ar susiaurėjusios kraujagyslės. Rasakilų preparatai nevertojami sergant kepenų ligomis, jie netinka vaikams. Prieš gydantis rasakilų preparatais reikėtų pasitarti su gydytoju ar vaistininku.

Arbata, antpilai, nuovirai

- Arbata medžiagų apykaitai skatinti: šaukštą susmulkintos rasakilų žolės užpilkite 300 ml verdančio vandens, uždenkite ir palikite 15–30 min. pritraukti, paskui nukoškite. Gerkite arbatos po stiklinę 2 ar 3 kartus per dieną. Po trijų savičių arbatos gėrimo reikėtų daryti mėnesio pertrauką.
- Antpilas sergant skrandžio ir dvylikapirštės žarnos opaligė: 3 šaukštus susmulkintos paprastųjų rasakilų žolės užpilkite stikline verdančio vandens, uždenkite ir palikite 3 val., paskui nukoškite. Gerkite šilto antpilo su medumi po ketvirtadalį stiklinės 4 kartus per dieną pusvalandį prieš valgį.
- Nuoviras sergant viršutinių kvėpavimo takų ligomis: 4 šaukštus susmulkintos paprastųjų rasakilų žolės užpilkite puse litro verdančio vandens, užvirkite, uždenkite ir palikite 4–5 val., paskui nukoškite. Nuoviro gerkite po pusę stiklinės 3 kartus per dieną pusvalandį prieš valgį.
- Nuoviras sergant cistitu, kolitu, nefritu: šaukštą susmulkintos paprastųjų rasakilų žolės užpilkite stikline verdančio vandens, užvirkite, uždenkite ir palikite 4 val., paskui nukoškite. Gerkite nuoviro po trečdalį stiklinės 3 kartus per dieną 10–15 min. prieš valgį.
- Nuoviras viduriavimui stabdyti: 3 šaukštus susmulkintos rasakilų žolės užpilkite puse litro verdančio vandens, užvirkite, uždenkite ir palikite 2 val., paskui nukoškite. Gerkite po pusę stiklinės 4 kartus per dieną pusvalandį prieš valgį.

Vaistinių augalų mišiniai

- Jei peršalote, pakilo temperatūra: susmulkinkite ir sumaišykite lygiomis dalimis paprastųjų rasakilų ir pelkinių vingiorykščių žolės. Šaukštą

vaistažolių mišinio užpilkite stikline verdančio vandens, palikite pusvalandį, paskui nukoškite. Gerkite antpilo po stiklinę 3–5 kartus per dieną.

- **Galite peršalimą gydyti ir tokiu mišiniu:** susmulkinkite ir sumaišykite lygiomis dalimis paprastųjų rasakilų žolės ir gluosnių žievės. Šaukštą mišinio pavirkite 5 min. ant mažos ugnies, uždenkite ir palikite pusvalandį, paskui nukoškite. Gerkite nuoviro po stiklinę 3–5 kartus per dieną.
- Sergant šlapimo pūslės uždegimu: susmulkinkite ir sumaišykite po 10 g paprastųjų rasakilų žolės ir balinių ajerų šakniastiebių, po 20 g paprastųjų kraujažolių žiedų, beržų pumpurų ir meškauogių lapų. Du šaukštus mišinio užpilkite 300 ml šalto virinto vandens, pavirkite 5–7 min. ant mažos ugnies, uždenkite ir palikite atvėsti, paskui nukoškite. Nuovirą išgerkite per dieną per 4 kartus.

Rasakilos vartoti išoriškai

Paprastųjų rasakilų lapai nuškinti ir nuplauti dedami ant vočių, šunvočių. Sutrinti rasakilų lapai gydo žaizdas, įgėlimus, įpjovimus. Sausos žolės milteliais barstomi iššūtimai ir pragulos. Šviežios rasakilų sultys padeda nuo įvairios kilmės spuogų, riebalinių liaukų uždegimų ir kitokių odos ligų.

- Antpilas išbertai odai valyti: šaukštą susmulkintų vaistažolių užpilkite stikline šalto vandens, pakaitinkite iki virimo, uždenkite ir palikite valandą, paskui nukoškite. Gerkite antpilo po šaukštą kas 2 val.
- Nuoviras pūliuojančioms žaizdoms ir spugoms plauti: 10 g sausos susmulkintos rasakilų žolės užpilkite stikline verdančio vandens, pavirkite 15 min. ant mažos ugnies, uždenkite ir palikite atvėsti, paskui nukoškite.
- Vonelė reumatiniams kelių skausmams malšinti: 100 g susmulkintos rasakilų žolės užpilkite litru verdančio vandens, uždenkite ir palikite pusvalandį, paskui nukoškite. Antpilą supilkite į paruoštą šilto vandens (37–38 laipsnių) vonelę arba kibirą. Kojas mirkykite 10–15 min. prieš miegą. Taip gydykitės 1–2 savaites.

Parengė Remigija ZINKEVIČIENĖ

Drabužius vaikams rinkime atsakingai

Vaikų drabužiai turėtų būti ne tik gražūs, bet ir funkcionalūs, patogūs

Į ką derėtų atkreipti dėmesį renkant drabužius vaikams, iš kokių medžiagų jie turėtų būti pasiūti? Kodėl svarbu patyrinėti drabužio konstrukciją, detales, piešinius ir užrašus? Ar verta pirkti didesnius drabužius manant, kad vis tiek vaikas greitai užaugs?

Dalia VALENTIENĖ

Apie tai, kad kūdikių negalima rengti sintetiniais drabužiais, žino kiekviena mama ir stengiasi pirkti minkštučius medvilninius, lino, merinosų vilnos ar kito natūralaus pluošto drabužėlius. Tačiau, kai vaikai užauga, pradeda lankyti mokyklą, drabužių funkcionalumui, patogumui, medžiagoms, iš kurių jie pasiūti, neretai tėveliai teikia mažiau dėmesio – labiau paiso, kad jie būtų madingi, kad vaikas neatsiliktų nuo kitų darželyje, klasėje. Specialistų teigimu, vienodai atsakingai turėtume rūpintis tiek kūdikių, tiek didesnių vaikų apranga.

Drabužiai pagal paskirtį

Derėtų pasirūpinti įvairiais vaikų drabužiais, atsižvelgiant į sezoną ir veiklas. Vieni rūbai skirti laisvalaikui, sportui, būreliams, kiti – mokyklai, šventėms.

Tiesiogiai su oda besiliečiantys ar miegui skirti drabužiai neturėtų dirginti odos ar jos alergizuoti. Todėl, pasak Kauno technologijos universiteto pro-

Prieš perkant vaikui drabužį, specialistė pataria pasidomėti, kas rašoma jo etiketėje

fesorės dr. Virginijos Daukantienės, svarbu, kad jie būtų pasiūti iš kuo natūresnių medžiagų. „Derėtų rinktis drabužius, pagamintus iš organinės medvilnės, bambuko ar lino pluoštų, ar bent iš perdirbtos celiuliozės pluoštų, pavyzdžiui, viskozės, liocelio ir kitų, kurių savybės yra artimos natūralių pluoštų savybėms. Šių medžiagų laidumas orui yra didesnis už įprastos struktūros sintetinių pluoštų medžiagas, todėl garantuoja greitą drėgmės išgarinimą ir leidžia vaiko odai

kvėpuoti“, – patikina profesorė. Svarbu ir tai, kad drabužių medžiagos būtų tamprios, minkštos, švelnaus paviršiaus.

Renkantis arčiau kūno dėvimus rūbus, derėtų vengti sintetinių pluoštų, tokių kaip poliesteris, akrilas ar nailonas. Šie audiniai trukdo odai kvėpuoti, todėl vaikas gali prakaituoti ir jaustis nepatogiai, o kai kada tokios medžiagos net gali sukelti alergines reakcijas. Be to, sintetiniai audiniai dažnai būna ne itin patvarūs, linkę greitai dilti, elektrinasi. Nors sintetika paprastai yra pigesnė ir geriau prižiūrima, dėl vaikų odos jautrumo ir sveikatos geriau atsižvelgti į specialistų patarimus ir rinktis natūralius audinius.

Kiek kitais principais mokslininkė pataria vadovautis renkant vaikams sporto aprangą bei drabužius, kuriuos jie dėvės lauke, aktyviai leisdami laiką. „Laisvalaikio ir sporto drabužių medžiagų sudėtyje turėtų būti dalis sintetinių mikropluoštų, tokių kaip poliamidas ar poliesteris, nes jie greičiau geba atiduoti susikaupusią drėgmę, o ši savybė vaikiškuose drabužiuose yra labai svarbi, nes vaikai yra jautresni, jų kūno tempe-

niui, klijuotomis siūlėmis, tinka tiek žaidimams lauke, tiek pasivaikščiojimams. Pašilintais neperšlampančiais drabužiais vaikus galima aprengti ir šiltesnę žiemos dieną, kai lauke nespaudžia didelis šaltis, o tik tvyro šlapias sniegas. Žinoma, po neperšlampama striuke reikia aprengti vaiką šiltesniu, orui laidžiu megztuku ar džemperiu, po kelnėmis užmaiti dar vienas plonas kelnės, labiau priglundusias prie kūno, pavyzdžiui, tampsres. Apskritai, rengiant vaikus, nederėtų pamiršti sluoksniavimo atsižvelgiant į oro temperatūrą. Kita vertus, apranga priklauso ir nuo paties vaiko – vieni daugiau juda ir esant didesniems šalčiams jiems karšta, kiti lėtesni, greičiau ima skūstis, kad šalta.

Lietaus drabužių svarbu tinkamai prižiūrėti – prieš skalbiant paskaityti etiketėje, ką rekomenduoja gamintojas, parinkti tinkamą skalbimo programą, nedidelę temperatūrą, švelnius skalbiklius. Specialūs skalbikliai arba impregnantai taip pat padeda paiginti šių drabužių dėvėjimo laiką. Svarbu žinoti ir tai, kad šių drabužių negalima džiovinoti džiovyklėje arba ant radiatorių. Jeigu įmanoma, impregnuotus lietaus drabužius reikėtų skalbti rečiau, geriausia purvą nuvalyti drėgna kempinėle, pakabinti drabužį, išdžiovinoti ir išvėdinti.

Šaltesniems žiemos orams skirti vaikų drabužiai turėtų pasižymėti geromis šiluminėmis savybėmis, bet neturėtų būti pernelyg sunkūs, didelės masės. Pagrindinis drabužio paketo sluoksnis, anot dr. V. Daukantienės, turėtų būti pagamintas iš funkcinės medžiagos, o tarp jo ir pamušalo turėtų būti labai akytos šiltinamosios neaustinės medžiagos sluoksnis ar pūkų užpildas.

Dėmesys detalėms

Specialistų teigimu, vaikiškiems drabužiams, kaip ir visiems Lietuvos rinkai tiekiamiems produktams, taikomi specialūs kokybės reikalavimai, kurie apibrėžia konkrečias pagrindinių medžiagų savybes bei dekoratyvinių ir funkcinų elementų – sagų, užtrauktukų, raištelių, virvelių pritaikymą ir savybes. Jokie drabužių elementai neturi kelti pavojaus juos dėvint, todėl perkant rūbą derėtų

ratūra greičiau pakyla“, – teigia dr. V. Daukantienė.

Be to, vaikų drabužiai turėtų būti lengvai prižiūrimi ir praktiški, todėl derėtų pirkti tokius, kurie lengvai skalbiami ir greitai džiūsta.

Lietaus drabužiai būtini

Prasidėjus rudenii ir nepastoviams orams, reikėtų pasirūpinti, kad vaikai turėtų lietaus drabužius. Specialios striukės, lietpalčiai, kelnės yra neperpučiami vėjo, nepralaidūs vande-

Neperpučiama striukė patogiai tiek žaidimams lauke, tiek pasivaikščiavimams

atkreipti dėmesį į visus jo konstrukcijos elementus ir saugumą. Detalės, juostelės, virvelės neturėtų kliudyti judant, vaiko ranka ar koja netyčia kažkur įlįsti, užstrigti.

Metalinės detalės, sagos, spaudės taip pat neturėtų liestis tiesiogiai su oda, trinti. Kartais net ant džemperio prisūta didesnė emblema kliūva, pasilenkus liečiasi prie smakro. Tokias detales derėtų tinkamai įvertinti dar prieš perkant drabužį, taip pat atkreipti dėmesį į įvairius užrašus ant drabužio, ypač kita kalba. Užsienio kalbomis parašyti tekstai gali būti nesuprantami vaikui, jų prasmė netinkama ar dviprasmiška, todėl reikėtų išsiversti, kas ten parašyta, kad nuėjęs į mokyklą pradinukas netaptų pajuokos objektu.

Derėtų patyrinėti ir piešinius ant drabužių. Patikimo gamintojo piešiniai greičiausiai skalbiant neišsilies ir nesugadins drabužio, tačiau su neaiškiais gamintojų nuspalvintais drabu-

žiais nutinka visko. Todėl naujinga susimąstyti, ar tikrai verta taupyti perkant pigių, nežinia kur pasiūtą drabužį. Profesorė atkreipia dėmesį, kad yra detalių, kurios pageidautinos: „Vaikiškų drabužių kelių ir alkūnių srityse turėtų būti specialūs konstrukciniai sprendimai, pavyzdžiui, atsparesnė dilimui medžiaga ar du audinio sluoksniai, apsaugantys ne tik drabužį nuo suardymo, bet ir vaiką, jeigu jis pargrius.“

Reikiamo dydžio ar išaugimui?

Neretai tėveliai savo vaikams nuperka netinkamo dydžio drabužius, todėl juos vilkėdami vaikai jaučia diskomfortą. Kai kurie tėvai specialiai perka didesnius drabužius manydami, kad drabužis ilgiau bus tinkamas. Vaikai greitai auga, tačiau per dideli drabužiai, nupirkti išaugimui, yra nepatogūs, varžo judesius, vaikas tarsi nebejaučia savo kūno, paskęsta tuose drabužiuose. Todėl specialistai rekomenduoja vaikams kasdienius drabužius pirkti tik reikiamo dydžio – tada džemperiai, marškinėliai, suknelės ar kelnės bus dėvimos su dideliu malonumu.

Vyresniems vaikams kai kuriuos drabužius galima pirkti ir didesnius, pavyzdžiui, striukes, paltus, lietpalčius, kad juos vaikas galėtų dėvėti ne vieną, o keletą sezonų. Vyresniems vaikams galima paieškoti drabužių, kurie pasiūti iš kokybiškesnių audinių, tegul jie bus ir brangesni, bet didesnė tikimybė, kad greitai nesusidėvės ir tarnaus ilgiau.

Dėkojame skaitytojams, kurie dalijasi savo patirtimi. Patariamų kulinarijos, namų ūkio, sveikatos temomis laukiame adresu: **Rubrikai „Gera patirtis“; UAB „Savaitė“; Laisvės pr. 60, LT-05120 Vilnius** arba el. paštu spauda@savaite.lt.

Primename, kad visi atsiųsti patarimai turėtų būti jūsų pačių išbandyti.

Visiems, kurių patarimas bus išspausdintas, padovanosime knygą „Sentimentalios istorijos“.

KAD SŪRIS NELIPTŲ PRIE TARKOS

Kai prireikia tarkuoto sūrio įberti į mišrainę ar užbarstyti ant virtų makaronų, džiugiai stveriamo tarką. Tačiau džiaušmas greitai apkarsta – tarkuojamas sūris limpa prie tarkos, sukimba į gumulėlius. Ne tik sunku jį nukrapštyti, bet ir tarką po to nuplauti ne taip paprasta, tenka gerokai pašveisti. Kad taip nenutiktų, patepkite tą tarkos sienelę, kuria tarkausite, iš abiejų pusių aliejumi (saulėgrąžų, alyvuogių, sėmenų ar kitokių) ir mėgaukitės sūrio tarkavimo procesu.

Danutė

IŠ VARŠKĖS – NE TIK VARŠKĖČIAI

Varškė pusryčiams – puikus sprendimas prieš pradėdant įtemptą dieną. Joje gausu baltymų, sveikųjų riebalų rūgščių ir kalcio. Mano šeima turi keletą pamėgtų valgių su varške. Jų receptais ir noriu pasidalyti.

Pradėsiu nuo daug kam žinomo, bet primiršto deserto. Kalbu apie keptus obuolius su varške. Aš keturiems nemažiams obuoliams imu vieną pakelį riebios varškės, kiaušinio trynį ir šiek tiek razinių bei pekaninių karijų. Nupjaunu viršutinį obuolių trečdalį, išskobiu sėklalaldžius. Varškę sutrinu su tryniu, razinas nuplikau verdančiu vandeniu, karijas smulkiai sukapoju ir viską sumaišau. Šią masę dedu į išskobtus obuolius, jei turiu, apipilu klevų sirupu, uždengiu nupjautomis obuolių viršūnėlėmis ir kepu 180 laipsnių temperatūros orkaitėje 20 minučių.

Kitas greitai pagaminamas mūsų šeimos pamėgtas patiekalas su varške – blynai. Kaip žinoma, varškė puikiai dera su bananais, tad juos ir naudoju. 2 pakeliams varškės reikia 2 kiaušinių, 4 šaukštų kvietinių miltų, 2 šaukštų avižinių miltų, žiupsnelio druskos ir banano. Kiaušinius išplaku ir sutrinu su bananu. Tada suberiu varškę, miltus ir gerai sumaišau, kad masė taptų vientisa. Kepu kaip įprastus blynus. Mūsų šeima juos labai mėgsta valgyti su grietine ir uogiene.

Raminta

MANO ITALIJA

Itališki drabužiai mažomis kainomis

Rudens kolekcijai su šiuo kuponu – **20 proc. nuolaida**, vasaros kolekcijai – **30 proc.**

Rudens naujienos – jau pas mus!
Apsilankykite!

MUS RASITE:

PC „MADA“ (audinių galerija),
Viršuliškių g. 40, Vilnius;
PC BIG (pirmas aukštas),
Ukmergės g. 369, Vilnius;
Perkūnkiemio g. 19 – 154, Vilnius.

Kada gerti mineralinį vandenį?

Renkantis mineralinį vandenį svarbu įsitikinti, kiek ir kokių mineralinių medžiagų jame yra

Organizmo „trašos“

Kam mineralinis vanduo tinka – troškuliui malšinti ar organizmui papildyti naudingais mineralais? Sertifikuota vandens someljė Aistė Miliūtė teigia, kad geriausiai mineralines medžiagas organizmas įsivaina būtent iš vandens: „Mineralai yra tarsi mūsų trašos, kurias įsivainame ne per skrandį, o per ląsteles. Mūsų ląstelėms reikia nefiltruoto vandens. Filtruotas tinka nebent virduliui ar kitiems prietaisams, kad kaitinant mineralai nepalikytų baltų nuosėdų. Mūsų organizmas tris svarbiausius mineralus – magnį, kalcį ir natrį – geriausiai įsivaina iš mineralinio vandens. Kalcis nėra labai tirpus, todėl geriausiai pasisavinamas iš skystų medžiagų: pieno ar mineralinio vandens. Jei negeriamo pieno, kalcio iš niekur negauname, nebent iš mineralinio vandens.“

Kiek ir kokią vandenį geriausiai gerti – labai individualu. Kiekvienas vanduo turi savo mineralinę sudėtį, ir ji būna nurodyta ant gaminio etiketės. Pavyzdžiui, jeigu per dieną išgersime litrą „Vytauto“, gausime visų reikalingiausių mineralų dienos normą. Tačiau ne kiekvienam patinka sūroko skonio vanduo, todėl galima rinktis kitokį, priimtinesnio skonio. O geriausia, pasak A. Miliūtės, yra visą dieną gurkšnoti kelių rūšių vandenį.

Mineralinio vandens pasirinkimas šiandien – didžiulis. Tad neretam kyla klausimas, kiek jo galima gerti, turint omenyje, kad jis yra prisotintas įvairių mineralų.

Laimius STRAŽNICKAS

Kada kokį rinktis?

„Geriausia – įvairovė, t. y. vieną kartą gerti vienokį mineralinį vandenį, kitą kartą – kitokį. Kokį vandenį rinktis, geriausiai pasako pats organizmas: šitas patinka, o šitas – nelabai. Kai renkamės negazuotą vandenį, svarbu įsitikinti, kad mineralinių medžiagų jame būtų daugiau nei 100–200 mg/l. O jeigu svarbiausia organizmą papildyti mineralais, geriausia rinktis „Vytautą“ ir po truputį jo vartoti visą dieną. Išgerti litrą „Vytauto“ kai kam gali pasirodyti per didelis iššūkis, tad galima rinktis „Birutę“ – vidutinės mineralizacijos vandenį. Mažiausios mineralizacijos vanduo yra „Akvilė“. Jo galima duoti ir vaikams. Tarp „Akvilės“ ir „Birutės“ galėtų rikiuotis „San Pellegrino“. Sunku pasakyti, kokia būtų suvartotino vandens dienos norma, mat žmonės mineralinių medžiagų gauna ir iš kitų šaltinių, pavyzdžiui, valgydami sriubas. Aišku, sportuojantiems ar daugiau kavos geriantiems asmenims norės dažniau ir daugiau vartoti skysčių. Galbūt jiems tiktų „Vytautas“. Tie, kurie geria daugiau pieno, greičiausiai jus mažesnį mineralinio vandens poreikį. Jie galbūt mieliau pamaitins savo ląsteles „Akvile“, – dėstė vandens someljė.

Pašnekovė atkreipė dėmesį, kad kai kurie mineraliniai vandenys yra tik gazuoti, pavyzdžiui, „Vytautas“ ar „San Pellegrino“. Ar juos vartoti – ne taip sveika? „Tikrai ne. Didesnės mineralizacijos vanduo įprastai prisotinamas angliaurūgštės dėl to,

kad mūsų organizmas greičiau įsivaintų mineralines medžiagas. Apie 30 metų žmogui per dieną reikėtų išgerti maždaug 1,5–2 l vandens. Galbūt jam labiausiai patinka „Akvilė“. Tačiau tokiam žmogui pabuvus pirtyje ir išsprakaitavus nemažai mineralų „Akvilės“ gali nepakakti jų pusiausvyrai atkurti. Po pirties galbūt geriausiai tiktų vartoti „Vytautą“. Šiuo atveju vandens vartojimo esmė yra tokia: per kokį laiko tarpą tu prarandi mineralų, per tiek pat laiko privalai juos grąžinti organizmui. Tam, kad neįvyktų dehidratacija. Geriausiai gali pasitarnauti didelės mineralizacijos vanduo. Tokia taisyklė galiotų ir karštą vasaros dieną, taip pat vartojant alkoholį. Nors nuo alkoholio neprašytume, jis yra didesnis dehidratacijos skatintojas nei karštis. Mūsų organizmo vandens resursus naudoja ir kai kurie vaistai, kad išplautų iš kepenų toksinus. Susirgus ir pakilus kūno temperatūrai yra naudojamas mūsų metabolinis vanduo, reikalingas temperatūrai sureguliuoti. Tokiais atvejais sutrikdytą mineralinių medžiagų pusiausvyrą organizme atkurti geriausiai padeda mineralinis vanduo“, – aiškino vandens žinovė.

Perdozavimo pavojus

A. Miliūtė pabrėžė, kad labiausiai galime sau padėti, jei mineralinio vandens gersime ne gausiai vienu kartu, o po truputį visą dieną. Gausiai vartodami mineralinį vandenį galime jo persigerti, kaip kartais persivalgome maisto. Pirmasis signalas, kad suvartojome per daug didelės mineralizacijos vandens ir žarnynas su tokiu krūviu nesustvarko, – laisvi viduriai.

Visgi Lietuvoje kur kas didesnė problema yra ne per didelis mineralinio vandens vartojimas, o – priešingai – per menkas organizmo „tręšimas“ mineralinėmis medžiagomis. „Mūsų žmonės labai dehidratuoja. Prie šio neigiamo proceso prisideda nemenkas kavos, alkoholio vartojimas, ilgas buvimas kontroliuojamo klimato patalpose, kur oras būna per daug sausas, taip

pat mus lydintis stresas. Tokie veiksniai yra stiprus organizmo sausintojai. Ir jeigu per tam tikrą laiką nekompensuoja prarastų mineralų, patiri dehidrataciją. Tada ima skaudėti galvą, pajunti nuovargį, džiūstančias lūpas, burnos sausumą... Taigi turime nuolat gurkšnoti mineralinį vandenį, kad nepajustumė dehidratacijos“, – dėstė vandens someljė ir pridūrė, kad senėdami žmonės taip pat aktyviau praranda organizmo vandens atsargas. O kuo brandesnis amžius, tuo daugiau sveikatos rodiklių pažeidžia patiriama dehidratacija.

Kas tas pH?

Kuo svarbus ant mineralinio vandens butelio etiketės nurodomas šis rodiklis? Vandens žinovės teigimu, pH nusako tirpalo rūgštingumą arba šarminumą. Rūgštiniai mineralai, žymimi su ženklu +, yra magnis, kalcis ir natris. Jie iš tikrųjų turi svarbią įtaką mūsų sveikatai. Rūgštinius mineralus subalansuoja šarminiai mineralai: hidrokarbonatai, chloridai ir sulfatai. Natūraliame mineraliniame vandenyje šie mineralai susibalansuoja per 10–15 metų, o kartais tai užtrunka iki 50 metų ar net ilgiau (pavyzdžiui, „Vytauto“ atveju).

Vadinamieji natūralūs šarminiai mineraliniai vandenys pasižymi geriausia rūgščių ir šarmų pusiausvyra. Didžioji dalis mūsų suvartojamo maisto yra rūgštinis: mėsa, žuvis ir pan. Tai nėra blogai, tačiau mums reikia rūgštinės ir šarminės terpių pusiausvyros. Todėl valgome daržoves, vaisius ar pusiausvyros siekiame vartodami mineralinį vandenį. Kai kurie žmonės netgi vartoja šarminį vandenį, kurio pH lygus 9 ar 10. Visgi A. Miliūtė tvirtina, kad tai nėra geriausias variantas: „Tokį vandenį aš laikau kaip filtruotą, nes iš jo pašalinami mums labai reikalingi rūgštiniai mineralai – magnis, kalcis ir natris – ir paliekami šarminiai. Organizmas tokio darinio nesupranta ir intuityviai ieško, kurgi dingio tie įprastiniai rūgštiniai mineralai. Jeigu norime geriausio varianto, derėtų vartoti mineralinį vandenį, kurio pH – 8“

Apie vandens skonį ir tarą

Ne paslaptis, kad dažnas iš mūsų mineralinį vandenį renkasi pagal skonį. Įdomu, kas jį lemia?

Pasak A. Miliūtės, mineralinio vandens skonis priklauso nuo anksčiau minėtų trijų mineralų – magnio, natrio ir kalcio. „Natrio išsiskiria sūroku skoniu, ir žmonės jį dažnai tapatina su druska, nors tai yra visiškai skirtingi dalykai. Natrio kiekis kraujyje serume parodytu, ar organizmas yra pakankamai hidratuotas. Magnis – širdies ir nervų mineralas. Būtent jis saugo mūsų nervų, širdies ir kraujagyslių sistemas. Jo skonis – saldokas, pereinantis į kartumą. Kalcio prisotintą vandenį žmonės dažnai vadina kietu. Jis sukelia liežuviui šiurkštumo pojūtį“, – aiškino specialistė.

Mineralinio vandens geriau gerti prieš valgį ar pavalgius? Vandens someljė teigimu, išsamų tyrimų šiuo klausimu nėra atlikta. Anksčiau sklido kalbos, kad vandens geriant valgio metu praskiedžiamos skrandžio sultys ir pasunkėja virškinimo procesas, bet dabar tokios nuostatos nesilaikoma. Mine-

Mineralinį vandenį geriausia gurkšnoti visą dieną nelaukiant troškulio pojūčio

ralinis vanduo, ypač gazuotas, vartojamas valgant, padeda sukurti sotumo pojūtį. Tai lemia oro burbuliukai. Geriausia gerti mineralinį vandenį nelaukiant troškulio, nes troškulys jau byloja apie dehidrataciją.

Paklausta, šiltas ar vėsus mineralinis vanduo yra sveikesnis, pašnekovė patikino, kad geriausias vartoti yra tokios temperatūros, kokia vyrauja aplinkoje.

Dažnas klausimas – ar turi įtakos tara, kurioje laikomas mineralinis vanduo? Pasak A. Miliūtės,

vandens kokybė dėl to, kokioje taroje jis laikomas, nė kiek nenukenčia. Plastiko ir stiklo skirtumas toks, kad plastikas yra aktyva medžiaga ir pasižymi pralaidumu. Dėl to plastikinių butelių su mineraliniu vandeniu nereikėtų laikyti arti garuojančių cheminių priemonių, nes jų kvapas gali įsigerti į vandenį. Šiuo požiūriu stiklinis butelis geriau apsaugo nuo aplinkos poveikio. Be to, plastikas bijo karščio ir nuo jo lydosi, todėl nepatariama mineralinio vandens plastikinėje taroje

laikyti karštoje pirtyje (kur temperatūra viršija 50–60 °C). Geriausia – kambario temperatūra.

Mineralinis vanduo su skonio priedais? Vandens žinovė atkreipė dėmesį, kad jeigu į natūralų mineralinį vandenį pridėjama natūralių skonio medžiagų (be cukraus ar saldiklių), viskas yra gerai. Tačiau jei į filtruotą vandenį įmaišoma saldiklių ir sintetinių skonio priedų, tokį gėrimą reikėtų vartoti kaip desertą, o ne kaip mineralinį vandenį.

Lietuviški vandenys

Pašnekovė pabrėžė, kad Lietuvą galėtume vadinti vandens šalimi, nes turime didelius požeminio vandens išteklius ir nesame veikiami pramoninio žemės ūkio. Mūsų vanduo yra švarus.

„Europoje esame žemoje vietoje, todėl pas mus suteka visi požeminiai vandenys. Maža to, jų atsargas papildo lietus. Mūsų vandenys per maždaug 50 metų atsinaujina. Todėl mus, kaip mineralinio vandens tiekėjus, dažnai renkasi japonai“, – pridūrė sertifikuota vandens someljė A. Miliūtė.

**AUKŠTAS
CHOLESTEROLIS –
TYLUSIS ŽUDIKAS**
www.nematomaliga.lt

**PASTEBĖK IR
KONTROLIUOK!**

Spanguolės tinka įvairiems skanėstams bei pagardams prie mėsos gaminti

Gardžios ir sveikos rudeninės uogos

Apvalios rūgštaus skonio raudonskruostės spanguolės – bene populiariausios rudeninės uogos, kuriomis galima mėgautis iki pavasario. Tradiciškai Kalėdų stalą nuspalvina tirštas jų kisielius, kiti skanėstai. Tačiau iš spanguolių verta pasigaminti ne tik saldžių kepinių ar uogienės.

Dalia ALEKNIENĖ

Padavimas byloja, kad vietoj Dunojaus akivaro senovėje bangelėmis teško gražus ežerėlis. Naktį į jo atabradas subrido baltaplaukės, baltakrūtės laumiuokės. Patekėjo mėnuo jaunikaitis ir sidabro šviesa nutvilė gražuoles. Tos susigėdusios gervėmis pavirto ir raistų glūdumon nuplasnojo, ant samanų kilimo palikusios raudono rubino karolius. Užburti jie buvo, neatiteko jaunam mėnuliui, o pavirto spanguolėmis – laumiu uogomis.

Senovinėse lietuvių liaudies pasakose spanguolės, arba spalgenos, vadinamos gerviu uogomis. Taip jas vadina ir Šiaurės Amerikos, Kanados indėnai, Aliaskos eskimai, skandinavai: suomių, švedai, norvegai, greičiausiai dėl to, kad spanguolės žiedas primena raistų paukštį – gervę.

Natūralus vaistas

Spanguolės jau ne viena šimtmetį yra laikomos vienu sveikiausių uogų. Amerikos indėnai kasdien jas vartojo maistui, o žiniuoniai, gydydami nuodingomis strėlėmis sužeistus gentainius, plikytomis spanguolėmis šalindavo nuodus iš žaizdų. Jūreiviai, išplaukdami ilgiems mėnesiams, į laivus pasiimdavo keletą statinaičių šviežių spanguolių (jas laikė užpiltas vandeniui, kad ilgai išbūtų nesugedusios).

Ir šiais laikais spanguolės yra vertinamos gydytojų bei mitybos specialistų, visų pirma dėl didelio vitamino C kiekio. Šiose uogose taip pat yra vitaminų B,

B₂, B₆, P, A, K, folio rūgšties, net 25 mikroelementai: daugiausia kalio, fosforo, kalcio, magnio, palyginti nemažai mangano, geležies, jodo, yra cinko, vario ir kt.

Įrodyta, kad spanguolėse yra sudėtingas ir įvairus biologiškai aktyvių medžiagų kompleksas. Pavyzdžiui, flavonoidai ir fenolinės rūgštys stiprina kapiliarų sienelės, didina kraujagyslių elastingumą, mažina uždegiminius procesus, lėtina aterosklerozės atsiradimą; betainas gydo opas, mažina cholesterolio kiekį kraujyje. Šios uogos pasižymi ir savybe saugoti nuo vėžio – spanguolėse esantys pektinai sudaro netirpius junginius su sunkiaisiais metalais, suriša ir iš organizmo pašalina nuodingąsias medžiagas, tad labai naudinga kasdien suvalgyti jų po saujelę.

Kalbant apie spanguolių naudą organizmui, būtina paminėti jų baktericidines savybes. Dar mūsų močiutės žinojo, kad spanguolės – pirmas vaistas susirgus šlapimo takų infekciją. Šiandien jau mokslo įrodyta, kad spanguolėse esančios medžiagos neleidžia bakterijoms prisitvirtinti prie šlapimo takų gleivinės.

Svarbu žinoti

Spanguolės – vienintelės šviežios vietinės uogos, kurių galite rasti turguje visą rudenį ir žiemą. Prekybos centruose parduodamos kultūrinės spanguolės nuo miško spanguolių skiriasi sultingumu ir, anot kulinarijos ekspertų, ne visiems patiekalams tinka.

Prieš pirkdami džiovintas spanguoles, atkreipkite dėmesį,

ar papildomai neįdėta cukraus. Žinoma, ir saldintos džiovintos uogos naudingos, bet kalorijų kiekis jose padidėja kone 9 kartus (nuo 44 iki 370 kkal puodelyje!). Kur kas geresnis pasirinkimas – liofilizuotos spanguolės, nors mokėsite daugiau, mėgautisės puikaus skonio ir kvapo uogomis. Liofilizuojant išsaugomi vitaminai, uogos išlaiko formą, nesulimpa.

Jei turite sulčiaspaudę, išspauskite spanguolių sulčių. Spausdami atsiskyrusių sėklyčių ir luobelėlių neišmeskite – jose, ypač luobelėse, gausu naudingųjų medžiagų. Sudžiovinkite ir suberkite į sandarų indą, naudokite pyragams ar užsiplikykite arbatos.

Ne tik desertams

Tradiciškai iš spanguolių ar jų sulčių gaminamas kisielius arba želė. Šios raudonskruostės uogos puikiai tinka vaisių kokteiliams, įvairiems sveikiems gėrimams ruošti, taip pat pyragams, keksams bei kitiems saldiems kepiniams. Jei naudosite šviežias spanguoles, žinokite, kad kepa jos sproginėja. Kad vėliau netektų vargti grandant orkaitę, uogas įmaišykite į tešlą arba suberkite ant dugno ir užpilkite ar uždenkite tešla. Arba rinkitės džiovintas spanguoles, jomis paskaninkite pusrytinę avių košę, jogurtą. Neabejodami berkite į salotas – tiek šviežių žalialapių daržovių, tiek, pavyzdžiui, keptų burokėlių. Puikus derinys – baltasis pelėsinis sūris, traškiosios salotos ir džiovintos spanguolės.

Kiekvienai šeimininkei verta pasigaminti fermentuotą spanguolių. Šis sveikas skanėstas tinka ne tik šventiniams pyragams ar kokteiliams ruošti, bet ir prie blynų ar mėsos patiekalų vietoj spanguolių džemo. Perrinktas sveikas, kietas miško (!) spanguoles švariai nuplaukite ir sumaišykite su skystu medumi. Laikykite sandariai uždarytas, netrukus pastebėsite, kad spanguolės ims burbuliuoti. Pamašykite ir palikite fermentuotis bent dvi savaites, kas kelias dienas vis pamašykite. Kad išgautumėte įdomesnį skonį, į rauginamas spanguoles galite įdėti citrinų, apelsinų žievelių, cinamono lazdelę, gvazdikėlių ar maltų imbierų.

Šventinėms dovanoms

Labai malonu ir praktiška gauti dovanų valgomą rankų darbo dovanėlę. Štai 2 idėjos, kaip ją paruošti, jei patys dovanosite.

Marmeladiniai spanguolių saldainiai. Receptas nesudėtingas: 2–3 kg tarkuotų morkų sumaišykite su 1 kg trintų spanguolių ir maišydami virkite ant silpnos kaitros, kol gerai suvirs. Vandens nepilkite. Tada pertrinkite per sietelį, pridėkite 0,5 kg ar daugiau cukraus ir maišydami gerokai pakaitinkite. Masę sukrėskite į formeles ir pastatykite atvėsti.

Cukruotos spanguolės. Atrinkite tvirtas, nepažeistas ir nesubliūskusias uogas. Nuplaukite, nuvarvinkite ir paberkite ant popierinio rankšluosčio, kad nudžiūtų. Kiaušinio baltymą lengvai paplakite dideliame dubenyje, sudėkite spanguoles ir atsargiai pamašykite, kad uogos juo pasidengtų. Į lėkštę įberkite maltinio cukraus, dėkite po kelias baltyme suvilgytas spanguoles ir voliokite, kol daugmaž tolygiai pasidengs cukrumi, tada atsargiai perkelkite į kepimo popieriumi ištiestą kepimo skardą. Joje išdėliokite visas cukrumi padengtas spanguoles ir palikite keletą valandų, kad skardoje išdžiūtų. Suberkite į dėžutes ar stiklainiukus, perriškite juoste. Likusias galite suberti į stiklainį ir laikyti šaldytuve iki 2 savaičių. Beje, tikslų maltinio cukraus ir spanguolių proporcijų pasakyti neįmanoma, įvairiuose šaltiniuose jos nurodytos skirtingos, tad reikėtų dėti „iš akies“.

Spanguolės – desertams, salotoms, pagardams

Spanguolių pyragas
2 puodeliai šviežių arba šaldytų spanguolių, 120 g cukraus, 120 g smulkintų graikinių riešutų arba karijų.
Tešlai: 170 g sviesto, 120 g cukraus, 120 g miltų, 2 kiaušiniai, šaukštelis migdolų ekstrakto.

Spanguoles, cukrų ir smulkintus graikinius riešutus ar karijas suberkite į dubenį, sumaišykite ir sudėkite į sviestu išteptą (arba kepimo popieriumi išklotą) išardomą kepimo formą. Tešlai skirtą sviestą su cukrumi išsukite iki purumo. Sukdami įmuškite kiaušinius ir gerai išplakite. Suberkite miltus, supilkite migdolų ekstraktą ir išmaišykite. Tešlą sukrėskite į kepimo formą, paviršių išlyginkite. Pyragą kepkite iki 180 °C temperatūros įkaitintoje orkaitėje 35–42 min. Išimkite ir, kai šiek tiek atvės, palei kepimo formos kraštus apipjaukite aštriu peiliu (jei naudojote kepimo popierių, atsargiai atskirkite nuo pyrago), ir spanguolių sluoksniu į viršų dėkite į desertinę lėkštę. Gerai atvėsusį pyragą galite apibarstyti miltelinu cukrumi.

Spanguolių putėsiai
250 g šviežių arba šaldytų spanguolių, 125 ml plakamosios grietinės, 100 g cukraus, 2 kiaušinių baltymai, 10 g želatinos, šaukštas citrinų sulčių.

Šviežias spanguoles nuplaukite ir nuplikykite karštu vandeniu (šaldytų plikyti nereikia). Nusausinkite ir sutrinkite elektriniu trintuvu su cukrumi ir citrinų sultimis. Perkoškite per tankų sietelį, tirščius atidėkite (tiks gaivai paruošti), o sultis naudokite tolesnei

putėsių gamybai. Želatiną užpilkite vandeniu ir palikite, kad išbrinktų. Išbrinkusią ištirpinkite karšto vandens vonelėje ir supilkite į spanguolių sultis. Išmaišykite ir padėkite į šaldytuvą stingti. Svarbu, kad sultys būtų tik pradėjusios stingti, o ne visiškai sustingusios. Tam įprastai pakanka 30 min. Grietinėle plakite, kol sustandės. Kiaušinių baltymus išplakite iki standžių putų. Tada spanguolių drebučius suplakite su grietinėle ir šaukštu atsargiai įmaišykite baltymų putas. Pernelyg ilgai nemaišykite – masė turi išlikti puri. Gautus putėsius sukrėskite į konditerinį maišelį ir išspauskite į desertinius indelius. Padėkite į šaldytuvą bent valandai, kad sustingtų. Prieš patiekdami galite papuošti cukruotomis spanguolėmis.

Brokolių salotos su spanguolėmis
Vidutinio dydžio (300–400 g) brokolis, 100 g džiovintų spanguolių be cukraus, mažas raudonasis svogūnas, rūgštokas obuolys, druskos, maltų juodųjų pipirų, po šaukštą natūralaus jogurto ir majonezo, citrinų sulčių.

Brokolio žiedynus išskirstykite ir sudėkite į dubenį. Užpilkite verdančiu vandeniu ir palikite 4 min. – brokoliai įgaus ryškiai žalią spalvą, taps gardžiai traškūs. Išgriebkite ir gerai nuvarvinkite vandenį. Džiovintas spanguoles irgi užplikykite, nukoškite ir nusausinkite popieriniu rankšluosčiu. Obuolį nulupkite ir supjaustykite šiaudeliais. Apšlakstykite citrinų sultimis, kad neaparudotų. Svogūną supjaustykite kuo ploniau. Paruoštus ingredientus

suberkite į salotų dubenį, saikingai pasūdykite, pagardinkite pipirais, sudėkite majonezą, išsuktą su jogurtu, ir išmaišykite. Salotos ypač tinka prie keptos paukšties, bet skanu valgyti ir vienas.

Spanguolių kisielius su grietinėle
200 g šviežių spanguolių, 100 g cukraus, 400 ml vandens, 3 šaukštai krakmolo, plakamosios grietinės.

Nuplautas ir nusausinatas spanguoles sutrinkite lėtaeige sulčiaspaude arba per sietelį. Jei trinsite per sietelį, uogas minutę pavirkite 400 ml vandens ir nukoškite (skysčio neišpilkite). Į prikaistuvį suberkite cukrų, supilkite vandenį arba uogų nuovirą, išmaišykite, užvirkite ir, kai cukrus ištirps, supilkite spanguolių tyrę. Paragaukite, ar tinkamas skonis – jei trūksta saldumo, įberkite šiek tiek cukraus. Nuolat maišydami supilkite nedideliame kiekyje šalto vandens išleistą krakmolą. Vos tik kisielius užvirs, nukaiskite – svarbu nepervirti įdėjus krakmolo. Išpilstykite į desertinius dubenėlius ar puodelius ir nedelsdami užbarstykite cukraus (neleis ant paviršiaus susidaryti plėvelei). Kisielių patiekite karštą arba šaltą su plakta grietinėle.

Spanguolių pagardas blynams
375 g šviežių arba šaldytų spanguolių, 180 ml šviežių apelsinų sulčių, 160 g rudojo cukraus, 80 g baltojo cukraus, 60 ml romo, šaukštas tarkuotų apelsinų žievelių.

Į puodą sudėkite pusę spanguolių, supilkite sultis, suberkite abiejų rūšių

cukrų, apelsinų žievelės, išmaišykite ir virkite 15–20 min. Suberkite likusias spanguoles ir pavirkite dar 5 min. Tada supilkite romą (nebūtina), išmaišykite, nukaiskite ir atvėsinkite.

Spanguolių pagardas mėsos patiekalams
375 g šviežių arba šaldytų spanguolių, apelsinas, svogūnas, 120 ml raudonojo vyno, 3 šaukštai medaus, šaukštas aliejaus.

Keptuvėje įkaitinkite aliejų ir ant mažos kaitros apie 10 min. pakepinkite susmulkintą svogūną. Tuomet suberkite spanguoles, nutarkuotą apelsino žievelę ir įspauskite jo sultis. Įmaišykite medų ir troškinkite apie 10 min. Supilkite vyną, gerai išmaišykite ir nukaiskite.

Obuolių ir spanguolių padažas
1,5 kg obuolių, 500 g šviežių spanguolių, 450 g svogūnų, 50 g imbierų šaknų, 500 g cukraus, 250 ml obuolių acto, šaukštelis maltų juodųjų pipirų.

Obuolius nulupkite ir supjaustykite kubeliais. Svogūnus supjaustykite griežinėliais, imbierus sutarkuokite. Į puodą storu dugnu sudėkite pjaustytus obuolius, svogūnų griežinėlius, tarkuotus imbierus, suberkite cukrų ir pipirus, supilkite obuolių actą. Nuolat maišydami kaitinkite ant vidutinės kaitros, kol ištirps cukrus ir masė užvirs. Tada sumažinkite kaitrą ir neuždengę puodo vis pamaišydami virkite maždaug 50 min., kol obuoliai ir svogūnai suminkštės ir išgaruos skystis. Suberkite spanguoles ir virkite dar 10 min., tik

nelaukite, kol spanguolių luobelės ims trūkinėti. Padažą sukrėskite į iškaitintus stiklainius ir užsukite metaliniais dangteliais. Laikykite vėsioje tamsioje vietoje. Šis padažas ypač dera su karštais ir šaltais kiaušienos ir jautienos kepsniais, kepta paukštiena, įvairių rūšių sūriu.

Varškės keksiukai su spanguolėmis
200 g riebios varškės, 200 g cukraus, 200 g miltų, 150 g sviesto, 3 kiaušiniai, šaukštelis kepimo miltelių, šaukštelis vanilinio cukraus, 0,5 stiklinės šviežių spanguolių, 400 g vanilinio varškės kremu, cukruotų spanguolių.

Dideliame dubenyje kiaušinius išplakite su cukrumi. Sudėkite varškę ir gerai išsukite. Maišydami supilkite lydytą sviestą. Kitame inde sumaišykite miltus su kepimo miltais ir vaniliniu cukrumi. Suberkite į varškės masę ir užmaišykite tešlą. Į keksiukų formelės dėkite po šaukštą tešlos, įspauskite po 5–6 spanguoles ir ant viršaus užkrėskite dar tešlos. Formelės turi būti pripildytos tešlos daugiau nei iki pusės, bet ne iki viršaus! Keksiukus kepkite 180 °C temperatūros orkaitėje 20 min. Praaušusius konditeriniu švirktu papuoškite vaniliniu varškės kremu ir cukruotomis spanguolėmis.

Vasara sodininkų ir gėlininkų nenuvylė

Pomidorų derliumi šįmet galėjo pasidžiaugti daug sodininkų – jie puikiai užderėjo pasodinti ne tik šiltnamiuose, bet ir lauke

Ji baigėsi. Bet liko noras daugiau sužinoti apie naujas veisles, kaip apsaugoti savo augalus nuo pragaištingų orų, išsiaiškinti prasto gėlynų žydėjimo priežastis, nusižiūrėti idėjų kitų metų eksperimentams... Atsakymų paieškokime patyrusių sodininkų, gėlininkų įžvalgose – kokia jiems buvo ši vasara?

Danguolė KIŠKIENĖ

Seni atradimai ir skanus derlius

Dekoratyvinių augalų ir želdinimo centro „VikoFlora“ vadovas, Vilniaus kolegijos lektorius Tomas Čižokas, paklaustas, kuo jį – augalų entuziastą – nudžiugino vasara, sako, kad ji buvo karšta, saulėta, tad derliaus sulaukė anksčiau, vaisiai ir uogos daug saldесni, o metai buvo itin geri pomidorams. „Ko lietuviai labiausiai bijo? Sodinti daržoves, kitus augalus lauke, nes yra įsitikinę, kad pomidorai, paprikos gali augti tik šiltnamyje. Kol vasaros buvo vėsesnės ir lietingesnės, taip ir buvo, bet dabar puikų derlių galima užsiauginti nestatant šiltnamio. Aš pats jau daug metų paprikų į jį net nesodinu, nes mūsų vasaros šilumos ir ilgumo užtenka joms sunokti“, – patikina pašnekovas ir pastebi, kad šįmet itin gausus buvo pomidorų derlius, šakos nuo vaisių lūžo, kai kurios veislės nustebino, nes lauke derėjo geriau nei šiltnamyje. Beje, su šiltnamio pomidorais daug kam nutiko keistas dalykas: pirmieji vaisiai labai ilgai dėsė, kol pagaliau prinoko, – galbūt todėl, kad ankstyva šiluma paskubėjo, o augalai nespėjo susiorientuoti.

„Šįmet pirmą kartą auginau dumplūnes. Nors daugelis žmonių skundžiasi, kad jos nedygsta ir todėl jų nesėja, man pasisekė.

Nors lauke pasodinti daigai iš pradžių atrodė nelinksmi, vidury vasaros karščiams užėjus sutvirtėjo, didžiuliai krūmai apsipylė žiedais ir nokstančiais vaisiais. Kol dumplūnės subręs, dar reikia palaukti, bet labai tikiuosi, kad valgysiu jas pilnomis saujomis. Labai mėgstu dumplūnes ir, jei kiti nenori, visada nuo tortų nusirenku“, – juokiasi T. Čižokas.

O surimtėjęs sako, kad šįmet sodininkai, privačių sodybų šeimininkai įsitikino, jog įsirengiant želdyną, daržą nepamainomas dalykas yra automatinė laistymo sistema. „Nebe tie laikai, kai spėdavome su laistytuvu ar žarna po sodą lakstyti. Dabar karščiai yra nuolatinis reiškinys, ir laistymą būtina tinkamai sureguliuoti – jis yra tikras išsigelbėjimas. Anksčiau kada laistydavome? Kada pripuldavome. O reikia laistyti arba ryte, arba vakare, ir nesusivėlinant, kad vanduo spėtų prieš naktį nugaruoti, nes, jei ji šilta ir drėgna, jei augalai lieka labai šlapi, – tai kenkėjų, ypač ligų, židiny. Brandus gėlynas išlaiko drėgmę, nes augalai dideli ir lapija stambesnė, bet veja, ypač siauresniuose ruožuose, be laistymo niekaip... Ne visi žmonės galvoja apie ateitį, sako – ai, man nereikia. Laistymo sistema gana brangi, atsipirks tikrai ne per metus, bet mūsų laikas brangiau kainuoja. Todėl

dabar iš draugų, pažįstamų girdžiu: kaip gerai, Tomai, kad tu nurodei kryptį. Tad tokia ta vasara buvo – kupina senų atradimų ir gero skanaus derliaus“, – apibendrina T. Čižokas.

Lūkesčius pateisinusios veislės

Gerai metais patenkinta ir daugiamečių augalų augintoja Eglė Gintauskienė. Iki pat vasaros pabaigos, kol prasidėjo sausros ir augalai nutarė pereiti į ramybės būseną, augo jie labai vešliai, ir šilumos užteko, ir lietaus didelio trūkumo nebuvo. „Mano numylėtiniai yra pomidorai: kur nuvažiuoju, ką įdomaus pamatau, vis parsivežu, šįmet vėl apie 10 naujų veislių sėklų turiu, bus ką išbandyti. O iš naujai jau augintų veislių labai patiko 'Dy-niuška' – pomidorai dvispalviai, raudonai geltoni, jaučio širdies formos, mėsingi ir labai skanūs. Dar išbandžiau lietuvišką veislę 'Adas': pomidorai gal šiek tiek didesni nei vynuoginiai, labai skanūs ir labai derlingi. Manau, šias veisles pasiilksiu ir kitąmet auginsiu. Turiu ir naujų, pasiteisinusių bijūnų veislių, pernai pasodintų ir šįmet pradžiuginusių žydėjimu, – galėsiu dauginti ir pasiūlyti žmonėms įsigyti. Šįmet žydėjimu mane pradžiugino 'Lois Choice', jo žiedai margi, žiūrint į nuotrauką net sunku pati-

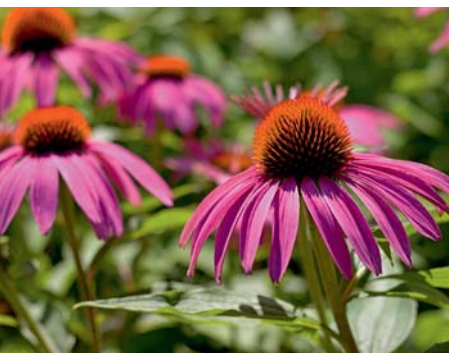
kėti, kad tai bijūnas. Jis pusiau pilnaviduris, žiedlapiai rožiniai su raudonais dryžiais, vidurys geltonas, keras neaukštas ir žydi stebėtinai ilgai. Turiu keletą lenkiškų japoninio tipo bijūnų veislių. 'Ewelina' yra mano numylėtinė – žydi baltai, o viduriukas kreminio atspalvio, ir 'Ursyn Niemcevicz' – tamsiai avietinės spalvos ir margas viduriukas. Puikus didžiuliais švelnios rožinės spalvos tuščiaaviduriais žiedais žydintis 'Sea Schell' veislės bijūnas, šis augalas 1990 m. yra gavęs Amerikos bijūnų augintojų asociacijos aukso medalį, – pasakoja gėlininkė.

Paklausta, ar teko lūkesčių nepateisinusių augalų visai atsisakyti, E. Gintauskienė nusijuokia: „Aš jų nemetu, turiu didelę teritoriją ir tuos, kurie man labai patinka, ten iškeldinu – tegul gyvoja. Sakyčiau, šįmet nepasiteisinino kai kurios floksų veislės, jos sirgo miltlige, nes buvo sausa, neturėjau galimybių visko prilaistyti. Bet gal to net ir nereikia? Vasaros darosi karštos, matyt, reikėtų įprasti auginti sausroms atsparius augalus. Kiek galima gėlą vandenį pilti, kai jo kažkur trūksta“, – svarsto pašnekovė.

Žaliažiedžių žiedų keistenybė

„Šįmet arba skendome, arba džiūvome, – jei skendome, tai iki ausų, jei džiūvome, tai tos ausys užsiraitė. O rimtai kalbant, šįmet viskas užaugo palyginti neblogai, nes pavasaris nebuvo labai sausas, tik vasara ekstremaloka, – šiltąjį sezoną apibūdina augalų ekspertė ir kolekcininkė Daiva Gasiūnienė. – Daugiametės gėlės yra ganėtinai atsparios, jos tam kartui į iššūkius sureaguoja, bet moka pačios su jais susitvarkyti. Nors nuo karščio lapai parudavo ar nudžiūvo, antroje vasaros pusėje po lietučio atžėlė. Svarbiausia buvo nepalikti daug apdžiūvusių, nes augalas stengiasi juos atgaivinti ir be reikalo eikvoja energiją. Todėl geriau lapus pašalinti, – bet ne visus, tik dalį, kad jis galėtų kvėpuoti, kad vyktų fotosintezė.“

Kokiems augalams D. Gasiūnienės sode metai buvo sėkmingiausi? Pasak pašnekovės, gerai augo ežiulės – saulė ir karštis šiems stepių augalams patinka. Sausamėgiai augalai, tokie kaip šilokai, kiti sukulentai, taip pat

Šiomet gerai augo ežiulės – saulė ir karštis šiems stepių augalams patinka

Gėlės, kurių žieduose yra žalios spalvos, žydi ilgiau nei įprastos

jautėsi puikiai. „Klimatas šiltėja, pradeda žiemoti augalai, kurie anksčiau neišgyvendavo. Jau žiemoja pridengtos pelkinės kinrožės, o sirinių kinrožių galima netgi nedengti, jei didelių šalčių nėra. Anksčiau žmonės labai mėgo parsivežti augalų iš Šiaurės šalių – Suomijos, Norvegijos. Dabar, atvirksčiai – pas mus geriau žiemoja ne jie, bet atvykėliai iš pietų“, – paaiškina D. Gasiūnienė. O paklausta, ką iš šiltųjų kraštų įsileido į savo sodą, kolekcininkė nusijuokia ir patikina, kad yra šiek tiek konservatyvi, tad verčiau palauks, kol akivaizdžiai įsitikins, kas iš tiesų mūsų žiemos atlaiko.

„Ar šįmet nutariau nebeauginti kokių nors gėlių? Visą laiką

jų kiekį mažinu, kokių dešimties atsisakau, bet kai rudenį suvedu galus, paaiškėja, kad jų stebuklingu būdu padaugėjo, – nusijuokia pašnekovė. – Pamatau ką nors gražaus – reikia, kaipgi neįsigyti... Pavyzdžiui, fliksas 'Early Red' – žemutis, ryškus, jei birželį nužydėjusį nupjauni, pražysta antrą kartą. Kartais patys augalai mus pasirenka. Kokie mane renkasi? Kuo toliau, tuo keistesni. Man patinka nematyta, reta žiedų spalva, augalų forma. Bijūnas žaliais žiedais 'Green Lotus' žydi beveik du mėnesius, žiedas tarsi sustingsta, užsikonservuoja – man labai gražus ir žydėjimo ilgumas, ir žiedo forma. Arba ežiulė 'Green Twister', jos žiedai žaliais pakraščiais irgi labai žavūs. Nėra ji labai reta, bet labai ilgi žydi. Beje, gėlės, kurių žieduose yra žalios spalvos, žydi dvigubai ar net trigubai ilgiau nei įprastos. Ne tik bijūnai, bet ir tulpės, rožės. Kodėl – mokliškai paaiškinti negaliu, bet toks mano asmeninis pastebėjimas“, – atkreipia dėmesį D. Gasiūnienė.

Apie hortenzijų poreikius

Eugenija ir Gintaras Petravičiai, hortenzijas auginantys 15 m., sako, kad vasara buvo labai sunki, nes per karščius vazonuose krūmus reikėjo gausiai lieti. „Lotyniškas hortenzijos pavadinimas – *Hydrangea*, visi, kas lankė mokyklą, tikriausiai žino, kad jis rodo sąsają su vandeniu. Taigi augalas reikalauja daug vandens, dirvoje auginamus bent kartą per savaitę būtina gausiai palieti, jei norite išlaikyti gražius žiedus. Kitaip – sudžius, išgrius“, – emociškai pasakoja G. Petravičius. Jam pritaria ir žmona. „Kai hortenzijos pradeda auginti žiedus birželį ir užaina dideli karščiai (kokių anksčiau nebūdavo), jie nustoja augti,

rausvėja – lyg rudenėjant. Jei žiedai pasidarą šieno spalvos, vadinasi, drėgmės pritrūko. Pavyzdžiui, mūsų sode vieną dieną buvo užėjęs baisingas karštis ir didžiulis vėjas – per dieną nusvilo kotai, ir hortenzijos neatpažįstamai pasikeitė. Jos yra labai priklausomos nuo karščio, šįmet pavėsyje augusių žiedai buvo didesni. Anksčiau žmonėms patardavome – sodinkite hortenzijas saulėje, žiedai gražiau nusispalvins, dabar sakome: auginkite jas labiau pavėsyje. Bet apskritai šluotelinės hortenzijos yra ilgiausiai žydintys daugiamečiai augalai“, – pasakoja E. Petravičienė.

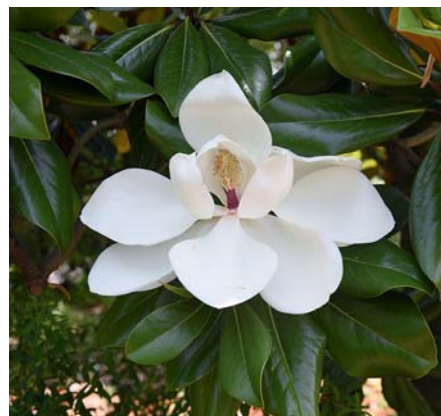
Paklausta, kokių dar priežiūros taisyklių patartų laikytis, pašnekovė paaiškina, kad hortenzijas, net ir senesnes, reikėtų genėti labai žemai – iki pat apačios, tik tuomet žiedai bus dideli. Tai lengvai genėjimui pasiduodantys augalai, ir net su žoliapjove nupjautas krūmas sėkmingai atauga. „Dar svarbu hortenzijas mulčiuoti: vieni naudoja akmenukus, kiti to daryti nepataria, bet geriausiai tinka drožlės. Galima ir nupjautos pievutės žolę mulčiuoti, tik prie pat augalo jos nereikėtų dėti, kad šaknų nesudegintumėte, nes nupjauta žolė po kelių valandų pradeda kaiti“, – pataria gėlininkė.

Ir prisipažįsta, kad vis dėlto jos mėgstamiausi augalai yra rožės, nors ir reikalauja labai daug priežiūros. „Rožė yra mano karalienė, bet ja turi labai rūpintis, nuo ligų purkšti ir purkšti. Ne taip, kaip hortenzijos – lengviausiai auginamos, ir purkšti jų nereikia... Kažkada prekiauvau iš Latvijos atsivežtomis rožėmis (latvių rožės labai geros), visas jas savo sode pasisodinau. Ir dabar dar jų nusiperku, neatsispiriu, turiu apie 200 augalų. Per 15 m. gal tik viena mano rožė pasimirė, bet prieš žiemą yra daug vargo – dengiame jas agropėle“, – aiškina E. Petravičienė. Taip, matyt, kartais augalas iš tiesų pats mus pasirenka, o abipusė meilė yra nepaaiškinama, kaip ir visos kitos meilės, stipri ir padedanti įveikti visokiausius sunkumus...

Gerėjantis egzotinių augalų gyvenimas

Retų augalų medelyno „Gamtos sodai“ įkūrėjas Raimundas Vaičiūnas patikina – klimato at-

šilimas egzotiniams augalams labai patinka! Ir pasidžiaugia, kad Lietuvoje atsiras daugiau įdomesnių augalų, žmonės išdrįs labiau eksperimentuoti. „Pirmą vasaros pusę buvo šilumos ir drėgmės, tad viskas gerai augo. Turiu pasisodinęs keletą figmedžių, jie pasiekė 3,5 m aukščio šiltnamio viršų. Kivis sulapojo ir užėmė apie 10 kv. m plotą, tik dar nežydėjo. Toliau eksperimentuoju su tikroju bananu, vazone jis užaugo iki kelių metrų, žadu sodinti į žemę. Neblogai paaugo ir nenušalo kininė datulė (zizifas), pistacijos. Labai gerai kol kas vazone auga, bet žiemoja lauke kudranija – aviečių medis, – vardi ją retus ir negirdėtus augalus

Į mūsų sodus atkeliauja vis daugiau šiltųjų kraštų augalų, kas žino, gal netrukus juose jau galės žiemoti nuostabiai žydinčios visžalės didžiažiedės magnolijos

pašnekovas. – Dar turiu keletą didžialapių, didžiažiedžių magnolijų. Jos lepesnės, ypač kol dar mažos, todėl šaltuoju metu teko jas gražinti atgal į šiltnamį – bet paprastą, neišdomą. Ir šįmet jos davė normalų prieaugį, ypač vaistinė magnolija. Didžiažiedė magnolija yra visžalė, Balkanų šalyse iš jų labai gražios alėjos pasodintos. Nepabandę nesužinosime, ar Lietuvoje šios magnolijos gali augti“, – juokiasi R. Vaičiūnas. Ir surimtėjęs sako: „Augalai turi labai puikią savybę prisitaikyti, ir jei devyni numirs, dešimtas išgyvens. Taip pas mus atėjo graikiniai riešutmedžiai, persikai, nektarinai. Kažkas sekasi, kažkas nepasiteisina. Klausiate, ar nepritrūks eksperimentams, „medžiagos“? Pasulyje yra kokie 5 tūkst. rūšių augalų. Jei į Lietuvą atsivešime 1 tūkst., bus dar ką veikti.“

Hortenzijos – nuo vandens priklausomos gėlės, kad žiedai be laiko nenudziūtų, per karščius jas reikia gausiai palieti

LRT TV	LNK	TV3	BTV	Lietuvos rytas	TV1
6.00 LR himnas. 6.02 Laukinis Eglės pasaulis. 7.00 Žiedų valdovai. 8.00 Išaušus diena X. 8.30 Sveikatos sezonas. 9.00 Labas rytas, Lietuva. 12.00 Dok. serialas „Ledo žemė“. 12.55 „Slapti Europos stebuklai“. 13.45 „Agata Kristi. Mįslingos žmogžudystės“. 15.20 „Dainų šventės 2024“ akimirkos. 15.30 Žinios. Orai (gestų k.). 15.45 Sveikinimų koncertas. 17.30 Beatos virtuvė. 18.30 Žinios. Sportas. Orai (gestų k.). 19.00 Pakvaišė dėl ratų. 19.30 Stilius. 20.30 Panorama. 20.52 Sportas. Orai. 21.00 Myliu Lietuvą. 22.40 Drama „Saulė – irgi žvaigždė“. JAV, 2019. N-14 0.20 Komedija „Didžiosios atostogos“. 1.50 Drama „Hičkokas“. 3.25 Džiazo festivalis „Birštonas 2024“. 4.15 „Ledo žemė“. 5.05 „Slapti Europos stebuklai“.	6.00 „Gelbėtojai“. 7.00 „Vasaros stovyklos sala“. 7.30 „Tomas ir Džeris Niujorke“. 8.05 Animac. f. „Tomas ir Džeris lobių saloje“. 9.30 Nuotykių f. „Gražuolė ir Sebastianas. Naujoji karta“. Prancūzija, 2022. 11.20 Nuotykių f. „Berniuko Rykliuko ir Lavos mergaitės nuotykių“. JAV, 2005. 13.05 Veiksmo f. „Piko valanda 2“. JAV, 2001. 14.50 Komedija „Nuotakų karai“. JAV, 2009. 16.35 Komedija „Taksi 5“. Prancūzija, 2018. 18.30 Žinios. 19.20 Sportas. 19.27 Orai. 19.30 Nuotykių f. „Kosminis krepšinis. Nauja era“. JAV, 2021. 21.50 Komedija „Robotai“. JAV, 2023. N-14 23.45 Komedija „Pasižadėjęs kitai“. JAV, 2007. 2.00 Komedija „Džen-telmeniškias apipilėšimas“. 3.50 Trileris „Snaiperis“.	6.00 „Bakuganas. Kovos planeta“. 6.30 „Artūras ir apvalaus stalo vaikai“. 7.00 „Transformeriai. Žemės kibirkštis“. 7.30 „Tegyvuoja karalius Žiuljenas“. 8.00 „Simpsonai“. 9.00 Kviečiame daktarą! 9.30 Gyvūnų pasaulis. 10.00 Vytauto ferma. 10.30 Pasidaryk pats. 11.00 Gero savaitgalio receptas. 11.30 Kotrynos burtai. 12.00 „Ypatingi pojūčiai“. 13.10 Komedija „Ir kaip ji viską susėpa?“ JAV, 2011. 14.55 Drama „Ilgiausia kelionė“. JAV, 2015. 17.20 Kas po kiek? 18.30 TV3 žinios. Sportas, orai. 19.30 Žaidimas „galvOK“. 22.00 Drama „Žemė“. Kanada, JAV, 2021. 23.50 Drama „Visas mano gyvenimas“. JAV, 2020. 1.40 Trileris „Kalėjimo afera“. 3.30 Veiksmo f. „Smok ir bėk“.	6.00 „Nacionaliniai darbo ypatumai“. 7.00 „Reali mistika“. 8.00 „Pirkėjų karai“. 8.30 „Kaimynų karai“. 9.00 „Lego meistrai“. 10.00 „Ekspedijos su Stivu Bakšelu“. 11.05 „Daiktų gaivintojai“. 12.10 „Virtuvės košmarai“. 13.15 „Reali mistika“. 14.25 Ekstrasensų mūšis. 16.30 Betsafe–LKL čempionatas. Utenos „Uniclub Casino-Juventus“–Vilniaus „Rytas“. Tiesioginė transliacija. 19.00 Betsafe–LKL čempionatas. Panevėžio „bet-Lietkabelis“–Vilniaus „Wolves Twinsbet“. Tiesioginė transliacija. 21.15 Komedija „Rimti vyrai“. JAV, 2013. N-14 23.10 Amerikietiškos imtynės NXT. 1.15 Veiksmo f. „Stiprus smūgis“. 2.55 Praeities kartų liudytojai. 3.55 „Virtuvės košmarai“. 5.00 Žinios.	5.00 „Žmogžudystė iš pirmo žvilgsnio“. 6.00 „Prokuroro ėjimas“. 8.00 Vyrų šešelyje. 8.30 Partizanų keliais. 9.00 „Žmogžudystė iš pirmo žvilgsnio“. 10.00 Skanus gyvenimas. 10.30 Sveikatos formulė. 11.00 Švarūs miestai. 11.30 Būsto anatomija. 12.00 „Nykstantys pėdsakai“. 14.00 „Teisingumo agentai“. 16.00, 18.00, 20.00, 22.30 Žinios. Orai. 16.30 Pokalbiai prie jūros. Atostogų ritmu. 17.00 Pirmi kartai. 17.30 Gyvenimas versle. 18.30 Bušido ringas. 19.00 „Žmogžudystė iš pirmo žvilgsnio“. 20.30 „Senis“. 23.30 „Nykstantys pėdsakai“. 1.30 „Teisingumo agentai“. 3.25 „Žmogžudystė iš pirmo žvilgsnio“. 4.10 Vyrų šešelyje. 4.35 Partizanų keliais.	6.10 Merės patiekalai. Lengva ir skanu. 6.40 „Sodininkų pasaulis“. 8.00 „Profesorius T.“ 10.00 „Vestuvės dėl milijonų“. 11.00 „Mylėk savo sodą“. 12.00 „Dešimčia metų jaunesni“. 13.00 „Stenlis Tučis. Italijos paieškos“. 13.55 Merės patiekalai. Lengva ir skanu. 14.45 „Keičiu žmoną“. 15.45 „Aukštinis berniukas“. 17.45 „Lemties paslaptys“. 18.45 „Žiniuonio sugrįžimas“. 19.45 „Atogrąžų detektyvai“. 21.00 Detektyvas „Somerdalio bylos. Geri vaikai žaidžia pagal taisykles“. 22.55 Detektyvas „Ridlis. Prisiminimai stiklainyje“. 0.50 Komedija „Sudaužytų širdžių galerija“. 3.00 Detektyvas „Nusikaltimo vieta – Kelnas. Huberčio kerštas“. 4.30 Praeities kartų liudytojai.

ALUDARIŲ DERLIAUS ŠVENTĖS

Bumbulinės

Kiekvieną šeštadienį

„TAKSI 5“
16.35. LNK Veiksmo komedija. * Buvęs komisaras Žiberas tapo Marselio meru. Mieste siaučia italų gauja, lakstanti „Ferrari“ automobiliais. Meras naujokui Silvenui Maro, ką tik atsiųstam iš Paryžiaus, prisako sučiupti vagišius. Silvenas – puikus jaunas policininkas ir geras vairuotojas, tačiau į padėjėjų jam tenka garsaus taksisto Danielio sūnėnas Edis. Prasideda operacija „Mafija“. Deja, viskas vyksta ne pagal planą. **Prancūzija, 2018.** Rež. F. Gastambidas. Vaidina Frankas Gastambidas, Malikas Bentala, Sabrina Uzazani.

„RIMTI VYRAI“
21.15. BTV Kriminalinė komedija. *** Po 28 metų Valas išeina į laisvę. Prie vartų jį pasitinka senas partneris ir bičiulis Dokas. Valas nori suburti senąją gaują, tačiau nė nenučiuokia, kad mafijos bosas pasamdė Doką jį nužudyti ir atkeršyti už sūnaus mirtį. **JAV, 2013.** Rež. F. Stivensas. Vaidina Alas Pačinas, Kristoferis Volkenas, Alanas Arkinas.

„ROBOTAI“
21.50. LNK Romantinė komedija. ** Čarlzas – tikras mergišius, o Eleina – turtingų vyrų medžiotoja. Abu jie mokosi žmogiškumo, kai yra priversti burtis į komandą ir kovoti su savo mechaniniais antrininkais. **JAV, 2023.** Rež. A. Hainsas, K. Kristensenas. Vaidina Džekas Vaitholas, Polas Rastas, Šeilin Vudli.

„ŽEMĖ“
22.00. TV3 Nuotykių drama. *** Edi, praradusi savo šeimą, išgyvena siaubingą tragediją – gyvenimas praranda jai prasme, todėl ji išvyksta į tolimą Vajomingą ir apsigyvena nuošalioje trobelėje, esančioje vidury kalnų. Jai čia nėra lengva prisprasti prie sudėtingų gyvenimo sąlygų neturint tokio pobūdžio gyvenimiškos patirties. Ar gedinti Edi sugebės išverti atšiaurias žiemos sąlygas ir vėl atrasti gyvenimo prasme? **Kanada, JAV, 2021.** Rež. R. Raitas. Vaidina Robinas Raitas, Demianas Bičiras, Sara Don Pležs.

„SAULĖ – IRGI ŽVAIGŽDĖ“
22.40. LRT televizija Drama. ** Romantiką Danielį ir pragmatikę Natašą suveda atsitiktinumas. Bent jau taip mano Nataša. Danielis įsitikinęs, kad dėl to kaltas likimas. Siekdamas tai įrodyti, vaikas pažada, kad vos per vieną dieną Nataša jį įsimylės. Tačiau Danielis nežino, kad Nataša yra imigrantė iš Jamaikos, su šeima leidžianti paskutinę savo dieną Niujorke... **JAV, 2019.** Rež. R. Ruso-Jong. Vaidina Jara Šahidi, Čarlzas Meltonas, Džonas Legizamas.

„PASIŽADĖJĘS KITAI“
23.45. LNK Romantinė komedija. ** Jaunavedžiai iškeliauja į povestuvinę kelionę. Joje Edis pamato, kokia ragana iš tikrųjų yra jo žmonelė. Deja, kaip sakoma, šaukštai po pietų. O gal ne? Lyg tyčia, kai medaus mėnuo pasirodo esantis ne toks ir saldus, Edis sutinka tikrąją savo svajonių moterį... **JAV, 2007.** Rež. B. ir P. Fareliai. Vaidina Benas Stileris, Mišelė Monagan, Džeris Stileris.

TV6

6.20 „Pragaro kelias“. 7.15 „Keliaujantys namai“. 8.20 „Kitas pasaulis. Brazilija“. 9.30 Statybų gidas. 10.00 Autopilotas. 10.30 Gazas dugnas. 11.00 „Gyvenimo lenktynės“. 11.30 „Kosmosas. Erdvės ir laiko odiseja“. 12.35 Metam monetą. 14.00 Realybės šou „Kietai kaip vinys“. 15.00 „Skilusios kaukolės iššūkis“. 16.00 „Lombardų žvaigždės“. 18.00 „Sandėlių karai“. 19.00 „Bearas Gryllsas. Laukinis iššūkis žvaigždėms“. 20.00 „Išlikimas Aliaskoje“. 21.00 TV3 žinios. Sportas, orai. 22.00 Veiksmo f. „Žudiko asmens sargybinis“. 0.30 Trileris „Aukštalpio gyvenimas“. 2.25 Gero vakaro šou.

LRT PLIUS

6.00 LR himnas. 6.02 Sveikatos sezonas. 6.30 Beatos virtuvė. 7.25 Auksinis protas. 8.30 Gamtininko užrašai. 9.00 Sodininko kalendorius. 9.30 Gyvenk kaip galima švariau. 10.00 Kas geresnio, kaimyne? 10.30 Pahonia. Vytis. 11.00 Mes – ukrainiečiai. 11.30 Mūsų rusų gatvė. 12.00 Širdyje lietuvis. 13.00 Mokslo sriuba. 13.30 Atspindžiai. 14.00 Dėmesio! Ieškome meno. 14.30 Išausus diena X. 15.00 Euromaxx. 15.30 Kultūros diena. 16.00 Vilniečiai. Jurgis Plesčiauskas. 16.30 Koncertas, skirtas Vilniaus Geto sunaikinimo 80-mečiui atminti „Mes gyvename amžinai“. 17.25 Džiazo pianisto Artūro Anusausko 60-mečiui. 18.30 Aktoriaus Dariaus Meškausko 60-mečiui. Naktinis ekspresas. 19.00 Legendos. Šiandien ir visados. 20.00 Čia – kinas. 20.30 Panorama (gestų k.). 20.52 Sportas. Orai (gestų k.). 21.00 Drama „Te vėjas mus nuneš“. 22.55 „Agata Kristi. Mįslingos žmogžudystės“. 0.25 Myliu Lietuvą. 1.55 Naktinis ekspresas. 2.25 Dok. f. „Išsaugojome kalbą“. 2.45 Stilius. 3.40 Istorijos detektyvai. 4.35 Lietuvos tūkstantmečio vaikai. 5.30 Gustavo enciklopedija.

TV8

6.00 „Menų sala“. 6.30 „Slibinų dresuotojai. Pašėlusios gaudynės“. 7.00 „Gyvūnų manija“. 7.30 „Rikis Zumis“. 8.30 „Barbė. Dviese smagiau“. 9.00 „Batuoto Katino nuotykių“. 9.30 „Sūnyčiai patruliai“. 10.00 „Angelas sargas“. 12.00 Tavo augintinis. 12.30 Tik tai, kas tikra. 13.00 Džeimis gamina namuose. 14.00 „Renovacijų meistrai“. 15.00 „Išmokyk žmoną vairuoti“. 16.00 „Ir turtuoliai verkia“. 17.00 Serialas „Meilė, kvėpianti kava“. 1 s. 18.05 Melodrama „Dvaro širdis“. 20.00 Labanakt, vaikučiai. „Meškiukai Gamiai“, „Čipas ir Deilas skuba į pagalbą“. 21.00 „Midsomerio žmogžudystės“. 23.10 Drama „Harrieta“. 1.40 Melodrama „Daktaras ir 3 moterys“. 3.30 „Stilingi jausmai“.

2TV

6.00 Amžini hitai. 9.00 Pabun2. 11.00 Nenuobo2. 16.00 Šok TikTok. 17.00 Pa2kim. 22.00 2LT. 24.00 2zgs. 2.00 DJ klubas. 3.00 2TV muzika.

INFO TV

6.00 Labas vakaras, Lietuva. 8.00, 9.30, 11.00, 12.30, 14.00 Info diena. 15.30 Gyvūnų pasaulis. 16.00 KK2 penktadienis. 17.30 KK2. 19.30 Nuo... Iki... 20.30 100 metų propagandos. 21.00 Laisvės kovų paslaptys. 21.30 Lietuvos kodas. 22.00 Žinios. 23.00 „Antrasis pasaulinis karas iš drono“. 24.00 Dabar pasaulyje. Išvados. Žinios rusų k. 0.30 Miško atspalviai. 1.00 Gyvūnų pasaulis. 1.30 Šeškinės 20. 2.20 VIDO VIDE0. 4.00 Autopilotas.

„DELFI“ TV

6.00 Ūkininko Petro dienoraštis. 7.00 Orijaus kelionių archyvai. Lentvaris. 8.00 Politikos chirurgija. 9.00 Sveikatos receptas. 9.30 Kauno detalės. 10.00 Egzotiniai keliai. Himalajai. 10.30 Egzotiniai keliai. Bavarijos Alpės. 11.00 Orijaus kelionių archyvai. 11.55 „Kenoloto“. 12.00 Šiandien kimba. 13.00 „Gibraltaro policija“. 14.00 Kasdienybės herojai. 15.00 Orijaus kelionės. Lofotenų salos. 16.00 Pauliaus Samoškos nuotykių. 17.00 Zelandijos zigzagas su A. Valujavičium. 17.55

„Kenoloto“. 18.00 Nešvankiai. 18.30 Ar galiu užteiti? 19.00 Pas Editą. 19.30 Egzotiniai keliai. Afganistanas. 19.55 „Eurojackpot“. 20.00 Legendinis žaidimas „Taip ir Ne“. 21.00 Neapatogūs klausimai. 22.30 „Jėga“ ir „Kenoloto“. 22.35 Orijaus kelionių archyvai. 23.00 Kriminalinė Lietuvos zona su D. Dargiu. 24.00 Skandalinga išpažintis. 2.00 Tiesiogiai „Ukraina 24“ žinios.

SPORT1

7.00 Stokholmo maratonas 2024. Švedija. 10.00 Penkiakovė. U19 Pasaulio čempionatas. Lietuva. Moterų finalas 13.15 Rankinio čempionų lyga. „Aalborg Handbold“ – „Magdeburg“. 14.45 Penkiakovė. U19 Pasaulio čempionatas. Lietuva. Vyrų finalas. 18.00 Rankinio čempionų lyga. „Industria Kielce“ – „Barcelona“. 19.30 Vokietijos krepšinio lyga. „Alba Berlin“ – „EWE Baskets Oldenburg“ (tiesiogiai). 21.30 Penkiakovė. Trečias epizodas. 22.30 Portugalijos futbolo lyga. „Benfica“ – „Gil Vicente“ (tiesiogiai). 0.30 „One championship“. 3.00 Portugalijos futbolo lyga. „Sporting“ – „Porto“.

INIT TV

6.00 Muzikos ekspresas. 7.00 Ukrainos naujienos. 10.30 Sostinės fenomenas. 10.55 Sodininko pasaulis. 11.20 Žvejo kelias su Ričardu. 11.45 Autopilotas. 12.10 Ūkininkas Jurgis. 12.35 Drama „Šuns tikslas“. 14.15 Riba. 15.10 Suprasti Rusiją. 15.35 Akimirkos taikinyje. 17.05 „Nota bene“. 17.30 Sveikinimų koncertas. 18.05 Iš kiemo pusės. 18.30 Valanda su kita Rūta. 19.30 Neteisingumo registras. 21.00 Drama „Kon-Tiki“. 22.55 Komedija „Ištraukti peiliai“. 1.00 Drama „Midvėjaus mūšis“. 3.15 Praeities kartų liudytojai. 3.40 Kelionių dienoraščiai. 4.05 Muzikos ekspresas.

BALTCUM TV

8.00 „Negaliu tavęs pamiršti“. 9.00 Verslūs tėvai. 9.30 Alfa taškas. 10.00 Alfa vasara. 10.30 „Baudžiauninkė. Dabar arba niekada“. 12.35 Savaitės interviu. 13.05 Ofiso dramos. 13.35 Drama „Bredo gyvenimas“. 15.30 Sodininko pasaulis. 16.00 „Romeo ir Džuljeta iš Čerkasų“. 17.00 „Maištingoji princesė“. 19.00 Laikykitės ten. 20.00 „Baudžiauninkė. Dabar arba niekada“. 21.05 Trileris „Nes jai labai rūpi“. 23.15 „Karpātų reindžeris“. 0.15 „Ėjimas žirgu“. 1.15 „Kraujo broliai“.

BALTCUM AUKSINIS

7.00 „Geriausia, ką turiu“. 9.00 „Avinai“. 11.00 „Jok, kaip mergina“. 13.00 „Dingęs princas“. 15.00 „Meilė yra meilė. Trys istorijos“. 17.00 „Krokodilas Dandis. Sugrįžimas“. 19.00 „Barb ir Star keliauja prie jūros“. 21.00 Trileris „Išlikusieji“. 23.00 Komedija „Apžvalgininkė“. 1.00 „Kirtis dešine“.

MARIJAMPOLĖS TV

8.00 Savaitgalis su muzika. 9.30 Pasimankštinkim. 10.00 Smalsučiai. 10.30 Seku Tau pasaką. 11.00 Verslūs tėvai. 11.30 Sodininko pasaulis. 12.00 Ofiso dramos. 12.30 Renkuosi studijuoti. 13.00 Suprasti Rusiją. 13.30 Atviras pokalbis. 14.30 Alfa savaitės interviu. 15.00 Pokalbiai prie jūros. 16.00 Sveikinimų koncertas. 16.30 Kūrybinės sferos. 17.00 Žvilgsnis giliau. 17.30 Geroji naujiena. 18.00 Ką Tu? 18.30 Ekonomika šiandien. 19.00 Prie baro. 19.30 Nediplomatinis pokalbis. 20.20 Savaitgalis su muzika.

ŠIAULIŲ TV

8.00 Rinkis muziką. 9.30 Infostudija. 10.00 Seku tau pasaką. 10.30 Pasimankštinkime. 11.00 Sodininko pasaulis. 11.30 Kada įkurtuvės? 12.00 Specialisto patarimai. 12.30 Tauro ragas. 13.30 Pokalbiai prie jūros. 14.30 Suprasti Rusiją. 15.00 Petro Šiaučiuo valanda. 16.00 Ką Tu? 16.30 Verslūs tėvai. 17.00 Ofiso dramos. 17.30 Specialisto patarimai. 18.00 Suprasti Rusiją. 18.30 Statybos be rūpesčių. 19.00 Skrendam. 19.30 Savaitės aktualijos. 20.00 Moterims 45+. 21.00 Rinkis muziką.

NASTOJAŠČEJE VREMIJA

6.30 Nežinoma Rusija. Vitiazio įlanka. 7.00 „Beveik suaugę. Pūkuotos šeimos“. 8.00 Apie įvykį iš arti. 8.30 Kryžkelė. „Suomiškas genocidas“. 9.00 Donbasas. Tikrovė. 9.30 Laukiame svečiuose. Pasivaikščiojimas po Batumį. 10.00 Tikras kinas. „Beveik suaugę. Toljačio driftas“. Ispanija, Prancūzija, 2022 m. 12.00 „Beveik suaugę. Pūkuotos šeimos“. 13.00 Archeologija. Interviu. 13.30 Akiratyje – Europa. 14.00 Keliai į laisvę. 14.30 Kryžkelė. „Suomiškas genocidas“. 15.00 Žinios. 15.10 Laida apie verslą. 15.30 Tikra istorija. 16.00 Laiko ribos. 17.00 Tikras kinas. „Beveik suaugę. Toljačio driftas“. Ispanija, Prancūzija, 2022 m. 18.30 Baltija. 19.00 Interviu. 19.30 Įdėmiai stebėk. 19.45 Laida apie verslą. 20.00 Išvados. 20.30 Detalės. 21.00 Tikras kinas. „Eurodonbasas“. Ukraina, 2022 m. 23.00 Tikra istorija. 23.30 DW. Interviu. K. Rudik. 24.00 Nežinoma Rusija. Vitiazio įlanka. 0.30 Baltija. 1.00 Detalės.

NATIONAL GEOGRAPHIC

6.00 Mokslo šėliojimai. 7.05 Statybų inžinierių klaidos. Aukštūminiai kranai, Naujojo Orleano užtvankos. 9.35 Sunkiausias remontas pasaulyje. Vandens kalneliai. 12.00 Žmonės valgo duoną. 14.10 Lėktuvų avarijų tyrimai: nelaimė Tenerifėje, mirtinas priartėjimas, kuro bėdos. 16.25 Ieškant NSO. Ateiviai ar vaikai? 21.00 BASE šuoliai. 22.25 Ekspedicija į Everestą. 23.10 Invazija į Žemę. Peru, keisti žiburiai, žvejų kaimelis Amazonėje. 3.00 Nakties programa.

TRAVEL

7.00 Ryto programa. 8.00 Aliaskos trikampis. 12.00 Dingusiųjų paslaptys. Laineris MH 370; Atlantida, dykumos lavai-vaiduokliai. 17.00 Aliaskos trikampis. 21.00 Nežinoma ekspedicija. Gyvačių karaliaus paieška. 22.00 Apsėsti namai. 23.00 Vartai į pragarą. 24.00 Akistata su kitu pasauliu. 1.00 Baimės buveinė. 2.00 Nakties programa.

DISCOVERY

7.00 Kaip tai pagaminta? 9.00 Automobilų meistrai Maikas ir Edas. „Toyota Landcruiser“. 10.00 Užmiršta ir pradingę. Automobilų ir traktorių kolekcija. 12.00 Asfalto kaubojai. 14.00 Svajonių automobilai. „Audi Q7“. 16.00 Potvynio nuneštas namas Kentuckyje. 18.00 Krabų žvejyba. Laiko mašina. 19.00 Didysis antikvarų konkursas. Pietų stalas. 20.00 Ieškantys opalų. 21.00 Ieškantys kristalų. Pratrikas ir Kirstė. 22.00 Aukso karštligė. Praturtėk arba mirk. 23.00 Senienų medžiotojai. 24.00 Pagalba naujakuriams. 2.00 Senienų medžiotojai.

VIASAT HISTORY

6.15 „Prakeiktos kraujo linijos“. 6.55 „Uždrausta istorija“. 8.50 „Eifelis: „Bokštų karas“. 9.50 „Titanikas spalvotai“. 11.45 „Svarbiausi Antrojo pasaulinio karo įvykiai spalvotai“. 17.00 „Slaptos nacių bazės“. 22.00 „Siaubo teisingumas“. 0.10 „Nacių žudynių laukai“. 1.15 „Reicho vadovai“. 2.25 „Niurnbergas – nacių teismas“. 3.30 „Senovės superstatiniai“.

LRT TV	LNK	TV3	BTV	LIETUVOS rytas	TV1
6.00 LR himnas. 6.02 Čia – kinas. 6.30 Širdyje lietuvis. 7.30 Kultūros diena. 8.00 Šventadienio mintys. 8.30 Gyventi kaime gera. 9.00 Sodininko kalendorius. 9.30 Gamtininko užrašai. 10.00 Gustavo enciklopedija. 10.30 Lietuvos tūkstantmečio vaikai. 11.30 Čia dabar?! 12.00, 4.15 Dok. f. „Voverių išdaigos“. 12.55, 5.05 „Planeta Žemė 2“. 13.55 „Jaunasis Morsas“. 15.30 Žinios (gestų k.). 15.45 Istorijos detektyvai. 16.45 Duokim garo! 18.00 Savaitė su „Dviracio žiniomis“. 18.30 Žinios (gestų k.). 19.00 Langas į valdžią. 19.30 Savaitė. 20.30 Panorama. 21.00 „Čia pildosi svajonės“. 21.50 Drama „Geras žmogus“. JAV, Kanada, 2023. 23.55 Siaubo f. „Abrahamas Linkolnas. Vampyrų medžiotojas“. 1.35 Drama „Te vėjas mus nuneš“. 3.30 „Čia pildosi svajonės“.	6.00 „Gelbėtojai“. 7.00 „Vasaros stovyklos sala“. 7.30 „Tomas ir Džeris“. 7.40 Animac. f. „Balerina“. 9.30 Animac. f. „Pabaisiukė“. 11.20 Vaid. f. „Vilkas ir liūtas“. Prancūzija, Kanada, 2021. 13.30 Komedija „Aš – šnipas“. JAV, 2002. 15.25 Komedija „Vagis policininkas“. Vokietija, JAV, 1999. 17.20 Teleloto. 18.30 Žinios. 19.20 Sportas. 19.27 Orai. 19.30 Lietuvos balsas. 22.00 Trileris „Godzila prieš Kongą“. JAV, 2021. N-14 0.15 Trileris „Išvairymas 3. Velnias privertė mane tai padaryti“. JAV, 2021. S 2.30 Komedija „Robotai“.	6.00 „Bakuganas. Kovos planeta“. 6.30 „Artūras ir apvalaus stalo vaikai“. 7.00 „Transformeriai. Žemės kibirkštis“. 7.30 „Tegyvuoja karalius Žiuljenas“. 8.00 „Simpsonai“. 9.00 La Maistas. Iššūkis. 10.00 Pasaulis pagal moteris. 11.00 Svajonių sodai. 12.00 „Ypatingi pojūčiai“. 13.10 Komedija „Urmų pigiau“. JAV, 2003. 15.05 Komedija „Pabėgusi nuotaka“. JAV, 1999. 17.20 „Merūnolendas“. 18.30 TV3 žinios. Sportas, orai. 19.30 X Faktorius. 22.00 Trileris „Džonas Vikas 2“. Italija, Kanada, Honkongas, JAV, 2017. N-14 0.35 Drama „Laivų mūšis“. JAV, 2012. N-14 3.15 Veiksmo f. „Trys įtemptos dienos“. JAV, 2020. N-14 5.00 „Havajai 5.0“.	6.00 „Nacionaliniai darbo ypatumai“. 7.00 „Realisti mistika“. 8.00 Miško atspalviai. 8.30 Tauro ragas. 9.00 „Lego meistrai“. 10.00 „Ekspedicijos su Stivu Bakšelu“. 11.05 „Daiktų gaivintojai“. 12.10 „Virtuvės košmarai“. 13.15 „Realisti mistika“. 14.25 Ekstrasensų mūšis. 16.30 Betsafe–LKL čempionatas. Mažeikių „M Basket-Delamode“–Šiaulių „Šiauliai-Casino Admiral“. Tiesioginė transliacija. 19.00 Betsafe–LKL čempionatas. Kėdainių „Nevėžis-Optibet“–Kaukono „Žalgiris“. Tiesioginė transliacija. 21.15 Trileris „Pasmerktieji 2“. JAV, 2015. N-14 23.00 „Klarksono ferma“. 24.00 „Didysis turas“. 1.30 Komedija „Rimti vyrai“. 3.25 „Nusirenk“. 5.00 Žinios.	5.00 „Žmogžudystė iš pirmo žvilgsnio“. 6.00 „Prokuroro ėjimas“. 8.00 Ūkininkas Jurgis. 8.30 Kaimo akademija. 9.00 „Žmogžudystė iš pirmo žvilgsnio“. 10.00 Ilgaamžiškumo gidas. 10.30 Aš – pretendentas. 11.00 Sveikatos kodas. 11.40 Sveikatos kodas. Televitrina. 12.00 „Nykstantys pėdsakai“. 14.00 „Teisingumo agentai“. 16.00, 18.00, 20.00, 22.30 Žinios. Orai. 16.30 24/7. 17.30 Skanus gyvenimas. 18.30 Krepšinio pasaulyje. 19.00 „Žmogžudystė iš pirmo žvilgsnio“. 20.30 „Senis“. 23.30 „Nykstantys pėdsakai“. 1.30 „Teisingumo agentai“. 3.25 „Žmogžudystė iš pirmo žvilgsnio“. 4.10 24/7.	6.10 Merės patiekalai. Lengva ir skanu. 6.40 „Sodininkų pasaulis“. 8.00 „Profesorius T.“ 10.00 „Vestuvės dėl milijonų“. 11.00 „Ūkininkas ieško žmonos“. 12.30 „Dešimčia metų jaunesni“. 13.30 Sveikinimai. 15.45 „Auksinis berniukas“. 17.45 „Lenties paslaptys“. 18.45 „Žiniuoonio sugrįžimas“. 19.45 „Atogrąžų detektyvai“. 21.00 „Kryžkelės“. 23.25 Trileris „Tylos įlanka“. D. Britanija, Olandija, 2020. N-14 1.15 Detektyvas „Someralio bylos. Geri vaikai žaidžia pagal taisykles“. 3.05 Praeities kartų liudytojai. 3.30 Gynybinis paveldas Lietuvoje.

„PABĖGUSI NUOTAKA“

15.05. TV3 Romantinė komedija. ** Megė prie altoriaus paliko tiek perspektyvių vyrų, kad miestelio gyventojai praminė ją pabėgusia nuotaka. Vienam žurnalistinei pavedama parašyti apie ją straipsnį. Jis susiranda Megę mažame Merilando miestuke, kur ji dar kartą ruošiasi išeikėti. Tačiau kuo daugiau laiko praleidžia su žurnalistu, tuo labiau abejoja savo jausmais sužadėtiniui... **JAV, 1999.** Rež. G. Maršalas. Vaidina Džulija Roberts, Ričardas Giras, Džoan Kjudak.

„VAGIS POLICININKAS“

15.25. LNK Veiksmo komedija. ** Mailsas Loganas – profesionalus vagis. Šį kartą jo grobis – 17 milijonų dolerių vertės briliantas. Tačiau kalėjimo išvengti nepavyko. Grįžęs po trejų metų nelaisvės, toje vietoje, kur paslėpė brangenybes, Mailsas pamato pastatytą didžiulį pastatą. Jame yra įsikūrusi policijos departamentas. Legendinis vagis prisistato policininkui ir netrukus pagarsėja kaip itin gerai dirbantis detektyvas... **JAV, Vokietija, 1999.** Rež. L. Meifildas. Vaidina Martinas Lorensas, Lukas Vilsonas, Piteris Grynas.

„PASMERTIEJI 2“

21.15. BTV Veiksmo trileris. * Vilas Taneris pasirinko „galvų medžiotojo“ profesiją. Kartą jis patenka į rimtą bėdą: Vilą sulauko policija, jam skiriama bausmė. Vyras ir buvusi jo komanda įtraukiami į išgyvenimo žaidimą. Sumos – pastatytos, pasmerktieji turi pademonstruoti visus savo gebėjimus – kautis ir išvengti žabangų, būti ištermingi ir išradingi. **JAV, 2015.** Rež. R. Rainė. Vaidina Rendis Ortonas, Erikas Robertas, Vesas Studis.

„GERAS ŽMOGUS“

21.50. LRT televizija Komiška drama. *** Alison – perspektyvi jauna moteris, kurianti sėkmingą karjerą, turinti mylintį sužadėtinį, artimų šeimos narių ir draugų. Tačiau jos gyvenimas staiga pasikeičia, kai ji patiria sukrečiančią tragediją, po kurios tampa priklausoma nuo opiatų ir kovoja su nesibaigiančiu liūdesiu. Nepaisant kilusių iššūkių, netikėtas ryšys su buvusio sužadėtinio tėvu, tapusiu patikimu jos sąjungininku kelyje į išgyjimą, suteikia jai paguodos ir stiprybės. **JAV, Kanada, 2023.** Rež. Z. Brafas. Vaidina Florens Pju, Morganas Frimenas, Selestė O'Konor.

„GODZILA PRIEŠ KONGĄ“

22.00. LNK Veiksmo trileris. ** Nugalėjęs Gidorą ir tapęs alfa monsturu, Godzila pasitraukė į vandenynų gelmes. Tačiau dėl neaiškių priežasčių šis monstras ima vis dažniau atakuoti pakrantėse įsikūrusius miestus. Neturėdami kitos išeities, žmonės nusprendžia į pagalbą pasitelkti Kongą. Jį dar gabenant iš gimtosios Kaukolių salos, Godzila pajunta kito titano buvimą ir puola į kovą. Kilus žūtibūtimei monstrų dvikovai, pamažu ima aiškėti, kodėl Godzila staiga tapo priešiškas žmonijai. **JAV, 2021.** Rež. A. Vingardas. Vaidina Aleksanderis Skarsgardas, Brajanas Tairis Henris, Mili Bobi Braun.

„DŽONAS VIKAS 2“

22.00. TV3 Kriminalinis trileris. *** Buvęs Džono kolega sukuria planą užvaldyti galingą tarptautinę žudikų organizaciją ir kreipiasi pagalbos į buvusį bičiulį. Abu vyrai kadaise davė kraujo priesaiką padėti vienas kitam, tad Džonas negali atsakyti, kad ir kaip norėtų. Bičiulio prašytas, jis išvyksta į Romą. Amžinajame mieste tenka stoti į atvirą kovą su geriausiais pasaulio smogikais. **Hongkongas, Italija, JAV, Kanada, 2017.** Rež. Č. Stahelskis. Vaidina Keanu Rivasas, Rikardas Skamarčas, Ijanas Makšėinas.

TV6

6.20 „Pragaro kelias“. 7.20 „Kelijaujantys namai“. 8.25 „Kitas pasaulis. Brazilija“. 9.30 Vienam gale kablys. 10.00 Praeities žvalgas. 10.30 E–gasas dugnas. 11.00 „Gyvenimo lenktynės“. 11.30 „Kosmosas. Erdvės ir laiko odiseja“. 12.30 Metam monetą. 14.00 „Kieti kaip vynas“. 15.00 „Skilusios kaukolės iššūkis“. 16.00 „Lombardų žvaigždės“. 18.00 „Sandėlių karai“. 19.00 „Bearas Gryllsas. Laukinis iššūkis žvaigždėms“. 20.00 „Išlikimas Aliaskoje“. 21.00 TV3 žinios. Sportas, orai. 22.00 Veiksmo f. „Antigangsteriai“. 23.55 Veiksmo f. „Vidurnaktis rykštinėse sorose“. 1.55 Gero vakaro šou.

LRT PLIUS

6.00 LR himnas. 6.02 „Stebuklingoji Boružėlė“. 6.25 „Gigantozauras“. 6.50 „Henrieta“. 7.05 „Smurfai“. 7.30 „Bluji“. 7.45 „Stebuklingoji Boružėlė“. 8.10 „Ieškok manęs Paryžiuje“. 9.00 Atspindžiai. 9.30 Kelias. 10.00 7 Kauno dienos. 10.30 Tikėjimas ir gyvenimas. 11.00 Žvelk giliau. 11.30 Menora. 12.00 Šventadienio mintys. 12.30 Šv. Mišios iš Vilniaus šv. Vyskupo Stanislovo ir šv. Vladislavo arkikatedros bazilikos. Tiesioginė transliacija. 13.45 Brolių Grimų pasakas. 14.45 „Bluji“. 15.00 Krepšinis. „Smart way MLKL“ čempionatas. Vilniaus „Kibirkštis“–Klaipėdos „Neptūnas–Amberton“. Tiesioginė transliacija iš Vilniaus. 17.00 FPRO LFF turės finalas. Tiesioginė transliacija iš Kauno. 21.00 Šokio spektaklis „Zefyras“. 22.15 Rytidienos žvaigždės. Diriguoja Giedrė Šlekytė. 23.10 „Jaunasis Morsas“. 0.45 Drama „Saulė – irgi žvaigždė“. 2.20 Drama „Geras žmogus“. 4.25 Vilniečiai. Jurgis Pleščiauskas. 4.55 Brolių Grimų pasakas.

TV8

6.00 Tik tai, kas tikra. 6.30 „Slibinų dresuotojai. Pašėlusios gaudynės“. 7.00 „Molangas“. 7.30 „Rikis Zumis“. 8.30 „Barbė. Dviese smagiau“. 9.00 „Batuoto Katino nuotykių“. 9.30 „Šunytiai patrulijai“. 10.00 „Angelas sargas“. 12.00 Svajonių sodai. 13.00 Džeimis gamina namuose. 14.00 „Renovacijų meistrai“. 15.00 „Išmokyk žmoną vairuoti“. 16.00 „Ir turtuoliai verkia“. 17.00 „Meilė, kvepianti kava“. 18.00 Melodrama „Žiupsnelis meilės“. 20.00 Labanakt, vaikučiai. „Meškiukai Gamiai“, „Čipas ir Deilas skuba į pagalbą“. 21.00 Melodrama „Mylėti yra madinga“. 22.55 Drama „Gėlių salos paslaptis“. 0.55 Melodrama „Meilė, ruduo ir dalybos“. 2.50 „Stilingi jausmai“.

2TV

6.00 2TV muzika. 11.00 Amžini hitai. 13.00 2TV muzika. 22.00 Savaitės TOP. 23.00 2TV muzika. 4.00 Sal2.

INFO TV

6.00 Žinios. 7.00 KK2. 9.00 Nuo... Iki... 10.00 Bus visko. 11.00 Gyvūnų pasaulis. 11.30 „Antrasis pasaulinis karas iš drono“. 13.30 KK2 penktadienis. 15.00 Šeškinės 20. 16.00 Bus visko. 17.00 Nuo... Iki... 18.00 Bučiuoju. Rūta. 19.00 KK2. 21.00 Miško atspalviai. 21.30 Lietuvos kodas. 22.00 Žinios. 23.00 „Antrasis pasaulinis karas iš drono“. 24.00 KK2. 1.00 KK2 penktadienis. 2.15 Bučiuoju. Rūta. 3.10 Šeškinės 20. 4.00 Autopilotas.

„DELFI“ TV

6.00 Ūkininko Petro dienoraštis. 7.00 Orijaus kelionių archyvai. Lentvaris. 8.00 Pagauk politiką. 9.00 Lengvai ir skaniai. 9.30 Šeimų virtuvė. 10.00 Egzotiniai keliai. Singapūras. 10.30 Egzotiniai keliai. Sirija. 11.00 Orijaus kelionių archyvai. Panevėžys. 11.30 Orijaus kelionių archyvai. Laplandija. 11.55 „Kenoloto“. 12.00 Sėkmadienio Šv. Mišių transliacija. 13.30 Pas Editą. 14.00 Egzotiniai keliai. Afganistanas. 14.30 Nešvankiai. 15.00 Orijaus atostogos Lietuvoje. Marijampolė. 16.00 Pauliaus Samoškos nuotykių. 17.00 Zelandijos zigzagas su A. Valujavičium. 17.55 „Kenoloto“. 18.00 Kasdienybės herojai. 19.00 Jūs rimtai? 19.30 Savaitės kri-

minalai su J. Matoniu. 20.00 Kriminalinė Lietuvos zona su D. Dargiu. 21.00 Nepatogūs klausimai. 22.30 „Jėga“ ir „Kenoloto“. 22.35 Orijaus kelionių archyvai. Laplandija. 23.05 Legendinis žaidimas „Taip ir Ne“. 24.00 Skandalinga išpažintis. 2.00 Tiesiogiai „Ukraina 24“ žinios.

SPORT1

7.00 Rankinio čempionų lyga. „Nantes“–„Industria Kielce“. 8.40 Penkiakovė. U19 Pasaulio čempionatas. Lietuva. Moterų finalas. 11.10 Penkiakovė. U19 Pasaulio čempionatas. Lietuva. Vyrų finalas. 13.45 Penkiakovė. U19 Pasaulio čempionatas. Lietuva. Mišrus finalas. 16.30 Rankinio čempionų lyga. „Veszprém“–PSG. 18.10 Vokietijos krepšinio lyga. „Alba Berlin“–„EWE Baskets Oldenburg“. 20.00 Portugalijos futbolo lyga. „Porto“–„Arouca“ (tiesiogiai). 22.00 „Benfica“–„Gil Vicente“. 0.05 „One championship“. 2.20 Stokholmo maratonas 2024. Švedija.

INIT TV

6.00 Muzikos ekspresas. 7.00 Ukrainos naujienos. 10.15 Kelionių dienoraščiai. 10.45 Šv. Mišių transliacija iš Išlaužo. 12.15 Praeities kartų liudytojai. 12.40 Sveikinimų koncertas. 13.15 Alfa vasara. 13.45 Istorijos kodas. 14.45 Neteisingumo registras. 16.15 IQ kovos 2 prieš 2. 16.45 Alfa taškas. 17.30 Iš kiemo pusės. 18.20 Valanda su kita Rūta. 19.20 Lietuvos dešimtukas. 21.00 Trileris „Išlikimo žaidimas“. 22.30 Drama „Kon-Tiki“. 0.20 Iš savo varpinės. 1.50 Autopilotas. 2.15 Muzikos ekspresas.

BALTICUM TV

8.00 „Chameleonas“. 9.00 Ofiso dramos. 9.30 Atspari visuomenė. 10.30 Sodininko pasaulis. 11.00 Nediplomatinis pokalbis. 12.00 Animac. f. „Didžioji skrudėlyčių karalystė 2“. 13.45 Drama „Ką mes veikėme per atostogas“. 15.30 Alfa vasara. 16.00 „Romeo ir Džuljeta iš Čerkasų“. 17.00 „Maištingoji princesė“. 19.00 Serialas „Kateryna“. 1 s. 20.00 „Baudžiauninkė. Dabar arba niekada“. 21.05 Vaid. f. „Tylos įlanka“. 22.50 Komedija „Naujausias testamentas“. 0.55 Nediplomatinis pokalbis.

BALTICUM AUKSINIS

7.00 „Ilga istorija trumpai“. 9.00 „Šventoji Džiudi. Teisingumas be sienų“. 11.00 „Saugus prieglobstis“. 13.00 „Kreivas nameliūkštis“. 15.00 „Suo“. 17.00 Drama „Meri Šeli – moteris, sukūrusi Frankenšteiną“. 19.00 Animac. f. „Mortadelas ir Filemonas prieš keistuolį Džimį“. 21.00 „Astridos Lindgren jaunystė“. 23.00 Komedija „Kol santuoka mus išskirs“. 1.00 Drama „Karas po žeme“.

MARIJAMPOLĖS TV

8.00 Savaitgalis su muzika. 10.00 Žvilgnis giliau. 10.30 Šv. Mišių tiesioginė transliacija iš Marijampolės Šv. Jono Pauliaus II parapijos. 11.30 Geroji naujiena. 12.00 Savivaldybės aktualijos ir komentarai. 12.30 Marijampolės sportas. 13.00 Atviras pokalbis. 14.00 Pokalbiai prie jūros. 15.00 Tvarumo ministerija. 15.30 Alfa savaitės interviu. 16.00 Sveikinimų koncertas. 16.30 Sveikatos laikas. 17.30 Smalsučiai. 18.00 Seku Tau pasaką. 18.30 Verslūs tėvai. 19.00 Prie baro. 19.30 Statybos be rūpesčių. 20.00 Savaitgalis su muzika.

SIAULIŲ TV

8.00 Rinkis muziką. 10.00 Specialisto patarimai. 10.30 Savaitės aktualijos. 11.30 Verslūs tėvai. 12.00 Skrendam. 12.30 Žvilgnis giliau. 13.00 Šv. Mišios iš Marijampolės Šv. Jono Pauliaus II parapijos. 14.00 Moterims 45+. 15.00 Seku tau pasaką. 15.30 Alfa savaitės interviu. 16.00 Statybos be rūpesčių. 16.30 Tauro ragas. 17.00 Pokalbiai prie jūros. 17.30 Ventos vingiais. 18.00 Specialisto patarimai. 18.30 AutoMoto. 19.00 Sodžius. 19.30 Savaitės aktualijos. 20.00 Rinkis muziką.

NASTOJAŠČEJE VREMIJA

6.30 Detalės. 7.00 Tikras serialas. „Pavojingi žaidimai“. 8.00 Schemos. Apie korupciją detalai. 8.30 Kaip naudotis informacijos šaltiniais. 8.45 Laida apie verslą. 9.00 Krymas. Tikrovė. 9.30 Laukiame svečiuose. Pasiųskiojimas po Batumi. 10.00 Tikras kinas. „Beveik suaugę. Toljačio driftas“. Ispanija, Prancūzija, 2022 m. 12.00 Tikras serialas. „Pavojingi žaidimai“. 13.00 Reporteris. 13.15 Laida apie verslą. 13.30 Ateitis šiasdien. 14.00 Laiko ribos. 15.00 Tikras kinas. „Beveik suaugę. Toljačio driftas“. Ispanija, Prancūzija, 2022 m. 17.00 Žmogus turi teisę. 18.00 Gyvybės ženklai. 18.30 Pavojinga kaimynystė. Serbijos Respublika. 19.00 Atviras pokalbis. 19.30 Galime paaiškinti. 20.00 Išvados. 20.30 Niujorkas, Niujorkas. 21.00 Tikras kinas. „Laidojimo biuro direktorius“. Airija, 2020 m. 23.00 Schemos. Apie korupciją detalai. 23.30 Kryžkelė. „Suomiškas genocidas“. 24.00 Emigrantai. Helsinkis. 0.30 Atviras pokalbis. 1.00 Detalai.

NATIONAL GEOGRAPHIC

6.15 Megastuktūros: ledlaužis. 7.00 Mėga fabrikai. 7.45 Megastuktūros: ledlaužis. 8.30 Ekspedicija į Everestą. 9.15 BASE šuoliai. 10.40 Išnykusios pabaisos. Tasmanijos tigras; kardadantis tigras; ryklis megalodonas. 12.55 Sučiupti kontrabandininkus. Filadelfija. 13.40 Ispanijos pasienio tarnybos darbas. 14.25 Lėktuvų avarijų tyrimai. 16.40 Žudiko melas. 18.00 Dž. F. Kenedis: viena diena Amerikoje. 21.00 Senovės kūnai. Paslaptys ir tiesa. 22.25 Sučiupti kontrabandininkus. 2.45 Nakties programa.

TRAVEL

7.00 Ryto programa. 8.00 Nepaprastos NASA bylos. 12.00 Mitinių būtybių paieška. 17.00 Nepaprastos NASA bylos. Sugrįžimas į Mėnulį; kūrinių iš ledo; nežinia, iš kur atskridusi kometa. 22.00 Muziejaus paslaptys ir legendos. 24.00 Akistata su kitu pasauliu. 1.00 Anomali teritorija. 2.00 Nakties programa.

DISCOVERY

7.00 Kaip tai pagaminta? 9.00 Automobilų meistrai Maikas ir Edas. „Audi Quattro“ ir VW Beetle. 11.00 Užmiršta ir pradingę. Klasikiniai automobiliai. 13.00 Senienų medžiotojai. Kornvalis. 15.00 Restauratoriai. 17.00 Didysis antikvarų konkursas. Sietynas ir alludes įranga. 18.00 Senienų medžiotojai. 19.00 Restauratoriai. 20.00 Krabų žvejyba Aliaskoje. 22.00 Sunkvežimius vairuoja kelios kartos. 23.00 Švedijos pasienio apsaugos ir muitinės tarnyba. 24.00 Europos didžiųjų sunkvežimių vairuotojai. 1.00 Italijos pasienio kontrolės postas. 2.00 Nuogi ir įbauginti.

VIASAT HISTORY

6.00 „Uždrausta istorija“. 7.05 „Prakeiktos kraujo linijos“. 7.35 „Paryžius: prarastų rūmų paslaptis“. 8.40 „Senovės superstatiniai“. 9.45 „Paieškos Nile“. 11.55 „Hieroglifikos paslaptys“. 12.55 „Cezario lemtingasis karas“. 14.50 „Tikras romėnų karių gyvenimas“. 16.50 „Reicho vadovai“. 18.00 „Slaptasis nacių mokslas“. 20.00 „Nacių karo mašinų paslaptys“. 21.00 „Popiežius ir Hitleris: slaptos bylos apie Pijų XII“. 22.00 „Naujas Kinijos iškilimas“. 0.15 „Paryžius: prarastų rūmų paslaptis“. 1.25 „Siaubo teisingumas“. 3.30 „Nacių žudynių laukai“.

LRT TV	LNK	TV3	BTV	LIETUVOS rytas	TV1
6.00 LR himnas. 6.02 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Žmogžudystės šiaurėje“. 9.50 „Pagalbos šaukšmas“. 10.40 „Daktaras Martinas“. 11.30 „Paskutinis pėdsakas“. 12.15 Euromaxx. 12.30 Kas ir kodėl? 13.00 „Anthony Bourdainas. Nepažįstami kraštai“. 13.45 „Dainų šventės 2024“ akimirkos. 14.00 Žinios. Orai. 14.20 Laba diena, Lietuva. 16.25 „Ponių rojus“. 17.10 „Palikimas“. 18.00 Kas ir kodėl? 18.30 Svarbi valanda. 19.30 Daiktų istorijos. 20.30 Panorama. 21.30 LRT forumas. 22.30 Dviračio žinios. 23.00 „Nepalūžusi“. 23.45 „Vikingai“. 0.30 Aš gyvenu iliuzijų pasaulyje. 1.00, 2.00, 3.00, 4.00, 5.00 LRT radijo žinios. 1.05 Daiktų istorijos. 2.05 LRT forumas. 3.05 Kas ir kodėl? 3.30 Dviračio žinios. 4.05 Savaitė. 5.05 Svarbi valanda.	6.00 „Linksmųjų neklauzadų kinas. Vasaros stovyklos sala“. 6.15 „Vasaros stovyklos sala“. 6.30 „Tomas ir Džeris“. 7.00 „Būk mano saulė“. 8.00 „Volkeris, Teksaso reindžeris“. 10.00 „Alaka“. 12.00 Vidurdienio žinios. 13.20 „Turtuolė varguolė“. 14.30 „Mažyte mano“. 15.30 „Kakava“. 16.30 Labas vakaras, Lietuva. 18.30 Žinios. 19.20 Sportas. 19.27 Orai. 19.30 KK2. 20.00 Nuo... Iki... 21.00 „Rimti reikalai 7“. 21.30 Žinios. 22.20 Sportas. 22.27 Orai. 22.30 Trileris „Pakeleivių karta“. JAV, Čekija, Rumunija, D. Britanija, 2021. N-14 0.40 „Juodasis sąrašas“. 1.40 Trileris „Godzila prieš Kongą“. 3.50 „Volkeris, Teksaso reindžeris“.	6.00 TV pagalba. 8.00 Vytauto ferma. 8.30 „Merūnolendas“. 9.30 „Ne tau, Martyna!“ 10.00 „Meilės sūkurys“. 11.00 „Motery daktaras“. 12.00 „Nepaleisk mano rankos“. 14.00 „Nenugalima meilė“. 15.00 „Simpsonai“. 16.00 TV3 žinios. Orai. 16.30 TV pagalba. 18.30 TV3 žinios. Sportas, orai. 19.30 Didieji TV3 debatai. 21.00 „Ne tau, Martyna!“ 21.30 TV3 vakaro žinios. Sportas, orai. 22.30 Drama „Purvini pinigai“. JAV, 2014. N-14 0.50 „Įstatymas ir tvarka“. 1.50 „Havajai 5.0“. 2.55 „Pirmieji pasimatymai“. 4.00 „Ponia Fazilet ir jos dukterys“. 5.05 „Įstatymas ir tvarka“.	6.00 „Mano virtuvė geriausia“. 7.20 „Teisingumo agentai“. 8.30 „Faras iš praeities“. 9.30 „Kodas“. 10.30 „Magaiveris“. 11.30 „CSI. Kriminalistai“. 12.30 „Šviežias kraujas“. 13.30 „Mano virtuvė geriausia“. 15.00 „Žemiau denio“. 16.00 „Kodas“. 17.00 „Magaiveris“. 18.00 „CSI. Kriminalistai“. 19.00 „Mirtinas ginklas“. 20.00 „Pirkėjų karai“. 20.30 „Kaimynų karai“. 21.00 Trileris „Žudikas“. Pietų Korėja, 2022. N-14 22.55 „Didysis turas“. 0.25 Trileris „Pasmerkietji 2“. 2.15 „Mirtinas ginklas“. 3.15 Ekstrasensų mūšis. 5.00 Žinios.	5.00 Aš – pretendentas. 5.30 Ilgaamžiškumo gidas. 6.00 Ūkininkas Jurgis. 6.30 24/7. 7.30 Krepšinio pasaulyje. 8.00 „Nykstantys pėdsakai“. 9.00 „Reali mistika“. 10.00 „Aleksandra“. 11.00 „Senis“. 12.30 Švarūs miestai. 13.00 Nauja diena. 14.00 „Vieno nusikaltimo istorija“. 15.00 Serialas „Kas tu?“ 1 s. Ukraina, 2018. 16.00, 18.00, 20.00, 22.30 Reportažis. Orai. 16.30 Lietuva tiesiogiai. 17.00 Gyvenimas versle. 17.30 Pirmi kartai. 18.30 Laisvės TV valanda. 20.20 „Ela Šion. Ugnies krikštas“. 23.00 Lietuva tiesiogiai. 23.30 „Vieno nusikaltimo istorija“. 0.30 „Kas tu?“ 1.30 Nauja diena. 2.30 Gyvenimas versle. 3.00 Kaimo akademija. 3.25 „Aleksandra“.	6.00 „Nekaltieji“. 7.00 „Melo verpetai“. 8.00 „Akloji“. 9.00 „Uždraustas vaisius“. 10.00 „Sunkių nusikaltimų skyrius“. 11.00 „Profesorius T“. 12.00 „Nusikalstami protai“. 13.00 „Įstatymas ir tvarka. Specialiųjų tyrimų skyrius“. 14.00 „Detektyvė Rizoli“. 15.00 „Anupama“. 15.30 „Pažadėtoji“. 16.00 „Būk su manim“. 17.00 „Akloji“. 18.00 „Prahos kriminalinė policija“. 19.00 „Daktaras Hausas“. 20.00 „Įstatymas ir tvarka. Specialiųjų tyrimų skyrius“. 21.00 Detektyvas „Komisaras Diupenas“. Vokietija, 2023. N-14 22.55 „Kryžkelės“. 1.20 „Iš mergiotės į damas“. 2.20 „Nekaltieji“. 3.20 „Uždraustas vaisius“.

Techninė pagalba žiūrintiems nemokamą TV per anteną

Kam mokėti, jei gali televiziją žiūrėti nemokamai!

+370 5 200 15 15 pagalba@telecentras.lt

„ŽUDIKAS“
21.00. BTV Veiksmo trileris. *** Žmona, prieš leisdama į atostogas su drauge, paprašo vyro tuo metu prižiūrėti 17-metę draugės dukterį. Toks pasiūlymas vyro nedžiugina, tad šis leidžia mergaitei pernaktoti klasės draugės namuose. Mergaitė pagrobama, ir vyrui tenka ją gelbėti iš vietinių nusikaltėlių, nežinančių, kokie nemalonumai jų laukia, gniaužty. **P. Korėja, 2022.** Rež. Dž. Čojus. Vaidina Eundžung Bang, Hjuk Džangas, Seojong Li.

„KOVA UŽ GARBĘ“
21.00. TV6 Kriminalinė drama. * Po 13 metų iš kalėjimo išėjęs buvęs sportininkas ir nusikaltėlis Ei Dži nusprendžia gyvenimą pradėti iš naujo. Jis trokšta turėti mylimą moterį ir sukurti šeimą. Tačiau kol jis buvo kalėjime, jo geriausias draugas vedė jo mylimąją. Ei Dži pasitikė sėbrai tikina, kad buvęs kalinys vis tiek neras normalaus darbo, ir bando jį vėl įtraukti į nusikalstamą pasaulį. Kokį kelią pasirinkt Ei Dži? **JAV, 2011.** Rež. A. Mandelbergas. Vaidina Polas Leveskas, Maiklas Rapaportas, Parker Pozi.

„PURVINI PINIGAI“
22.30. TV3 Kriminalinė drama. *** Bobas Saginovskis dirba barmenu viename Bruklino bare ir mato, kiek nešvarių sandėrių čia vyksta. Buvęs savininkas Marvinas Stipleris šį barą perleido čekėnų gansteriams, bet vis dar naudoja sutvarkyti kai kuriems neteisėtiems reikalams. Į aferas jis įtraukia ir Bobą. Kartą barą apiplėšia du kaukėti vyrai. Marvinas įsiunta sužinojęs, kad šio nutikimo detales Bobas papasakojo detektyvui Toresui. **JAV, 2014.** Rež. M. R. Roskamas. Vaidina Tomas Hardis, Numi Rapas, Džeimisas Gandolfinis.

„RYTAIS AUDRA, VAKARAIŠ MEILĖ“
21.00. TV8 Melodrama. ** Džulianas ir Holė – jau dešimt metų kartu. Jie – nesutuokę, bet augina dvynius, kurių būdama jauna Holė susilaukė po vienos nakties nuotykiu atostogų metu. Minėdami dešimtąsias bendro gyvenimo metines, jie nuvyksta vakarienę į restoraną. Ten netikėtai paaiškėja, kad virtuvės šefas – vyras, nuo kurio Holė prieš daug metų pastojė. Jis apie dvynius nieko nežino. Tačiau kas įvyks, kai tiesa išaiškės? **Vokietija, 2019.** Rež. Š. Bartmanas. Vaidina Nadin Varmut, Johana Hens, Gabrielis Mercas.

„PAKELEIVIŲ KARTA“
22.30. LNK Trileris. ** Jie buvo sukurti ir užauginti mėgintuvėliuose tam tikrai misijai. Nuo jų priklauso žmonijos likimas. Į tolimą planetą keliaujantys jaunuoliai – lyg praeities ir ateities kartų saitas. Kelionė truks 86 metus. Jie buvo auginami visiškoje izoliacijoje, kad būtų prisitaikę išgyventi kosmose. Netikėtai žuvus vieninteliui prižiūrėtojiui, jaunuolių likimas tampa nevaldomas. **JAV, Čekija, Rumunija, D. Britanija, 2021.** Rež. N. Bergeris. Vaidina Kolinas Farelas, Lili Rouz Dep, Tajus Šeridanais.

„PJŪKLAS“
23.00. TV6 Siaubo trileris. *** Adamas ir Lorenas pabunda nepažįstamame kambaryje. Jie abu yra prirakinti grandinėmis prie vamzdžių ir neatsimena, kas įvyko vakar ir kaip čia atsidūrė. Vidury kambario kraujo klone guli vyro, vienoje rankoje laikiančio diktofoną, kitoje – pistoletą, lavonas. Netrukus paaiškėja, kad visa tai – keistas žaidimas... **JAV, 2004.** Rež. Dž. Vanas. Vaidina Li Vonelis, Keris Elvasas, Denis Gloveris.

TV6

5.35 „Komisaras Aleksas“. 7.25 „Kobra 11“. 8.30 Autopi-
lotas. 9.00 Gazas dugnas. 9.30 „Gyvenimo lenktynės“.
10.00 „Kosmosas. Erdvės ir laiko odisėja“. 11.00 „Bruto
ir Neto“. 12.00 „Tautos tarnas“. 13.00 „Baimės faktorius“.
14.00 „Kobra 11“. 15.00 „Čikagos ugniagesiai“. 16.00 „Ko-
misaras Aleksas“. 18.00 „Simpsonai“. 19.00 „Bruto ir Ne-
to“. 20.00 Juokingiausi Amerikos namų vaizdeliai. 21.00
Drama „Kova už garbę“. 23.00 Siaubo f. „Pjūklas“. 1.00 Se-
rials „Pajėgos“. 1 s. 2.10 „Baimės faktorius“.

LRT PLIUS

6.00 LR himnas. 6.05 Žiedų valdovai. 7.00 Kas ir kodėl?
7.30 Savaitė. 8.30 7 Kauno dienos. 9.00 Labas rytas, Lie-
tuva. 11.30 Gyvenk kaip galima švariau. 12.00 Legendos.
Šiandien ir visados. 13.00 Mokslo sriuba. 13.30 Kultū-
ros diena. 14.00 Sveikinimo koncertas. 15.35 „Daktaras
Martinus“. 16.20 „Hartlando užuovėja“. 17.05 Euro maxx.
17.20 Laba diena, Lietuva. 19.30 Dok. serialas „Stebu-
klingos medžiagos“. 20.25 Vizionieriai. 20.30, 3.00 Pano-
rama (gestų k.). 21.30 Džiazo festivalis „Birštonas 2024“.
22.25 Vilnius Mama Jazz 2021. 22.50 Vizionieriai. 23.00
Kultūros diena. 23.30 Mokslo sriuba. 24.00 „Ponių rojus“.
0.45 „Palikimas“. 1.30 Dviračio žinios. 2.00 Svarbi valan-
da. 4.00 Stambiu planu. 5.00 Gyvenk kaip galima švariau.
5.30 Langas į valdžią.

TV8

5.55 „Kasagrandes“. 6.25 „Slibinų dresuotojai. Pašėlusius
gaudynes“. 6.55 Džeimis gamina namuose. 8.00 Svajo-
nių ūkis. 9.00 „Moters kerštas“. 10.00 „Juodosios našlės“.
11.00 Melodrama „Raganų vasara“. 12.55 „Kviečiu vaka-
rienės“. 14.00 „Grožio misija“. 15.00 „Likimo karuselė“.
15.30 „Lemties vingiai“. 16.00 „Lakšmės likimas“. 17.00
„Baudžiauninkė“. 18.00 „Palikimas“. 20.00 Labanakt, vai-
kučiai. „Meškiukai Gamiai“, „Čipas ir Deilas skuba į pa-
galbą“. 21.00 Melodrama „Rytas audra, vakaras meilė“.
23.00 „Palikimas“. 1.00 TV pagalba. 2.55 „Stilingi jaus-
mai“. 3.55 Melodrama „Tobula pora vestuvėms“.

ZTV

6.00 Amžini hitai. 9.00 Pabun2. 11.00 Nenuobo2. 16.00
Šok TikTok. 17.00 Pagaminta Lietuvoje. 18.00 Pa2kim.
23.00 Zzgės. 4.00 Sal2.

INFO TV

6.00 Žinios. 7.00 Bus visko. 8.00 „Paskutiniai Pirmojo pa-
saulinio karo balsai“. 9.00 Dok. f. „Deivido Atenboro ke-
lionė“. 10.00 KK2. 12.00 „Kas žudikas?“ 13.10 Vidurdienio
žinios. 14.30 KK2 penktadienis. 16.00 Dok. f. „Didysis bar-
jerinis rifas. Kita karta“. 17.00, 18.00, 19.30, 20.30, 0.30
Info diena. 17.30 Info komentarai su A. Mazėčiu. 18.30
„Kas žudikas?“ 20.00 Info komentarai su A. Mazėčiu.
21.00 Dok. f. „Neskęstantys drednautai“. 22.00 Labas va-
karas, Lietuva. 24.00 Dabar pasaulyje. Žinios rusų k. 1.00
Info komentarai su A. Mazėčiu.

„DELFI“ TV

6.00 „Delfi“ diena. 7.00 Pagauk politiką. 8.00 Lengvai ir
skaniai. 8.30 Šeimų virtuvė. 9.00 Jūs rimtai? 9.30 Savai-
tės kriminalai su J. Matoniu. 10.00 Zelandijos zigzagas
su A. Valujavičiumi. 10.30 Pauliaus Samoškos nuotykių.
11.00 Orijaus kelionių archyvai. Laplandija. 11.55 „Ke-
noloto“. 12.00 „Delfi“ diena. 13.00 Legendinis žaidimas
„Taip ir Ne“. 14.00 Nepatogūs klausimai. 15.00 Dok. seria-
las „Gibraltaro policija“. 16.00 Iš esmės. 16.30 Nepatogūs
klausimai. 17.55 „Kenoloto“. 18.00 Orijaus kelionių ar-
chyvai. 19.00 Ūkininko Petro dienoraštis. 19.30 Iš esmės.
20.00 Egzotiniai keliai. Afganistanas. 20.30 Pas Editą.
21.00 Kasdienybės herojai. 22.00 Burėmis į arktį. 22.30

„Jėga“ ir „Kenoloto“. 22.35 Ūkininko Petro dienoraštis.
23.00 Skandalinga išpažintis. 23.55 Krepšinio zona. 1.00
„Delfi“ RU. 1.30 „Delfi“ diena. 2.30 Tiesiogiai „Ukraina 24“
žinios.

SPORT1

7.00 Prahos maratonas 2024. Čekija. 9.40 Azijos čempi-
onų lyga. „Pakhtakor“–„Al Wasl“. 11.40 Rankinio čempi-
onų lyga. „Aalborg Handbold“–„Magdeburg“. 13.10
Portugalijos futbolo lyga. „Boavista“–„Benfica“. 15.10
Rankinio čempionų lyga. „Industria Kielce“–„Barcelona“.
16.40 Penkiakovė. U19 Pasaulio čempionatas. Lietuva.
Mišrus finalas. 19.00 Azijos čempionų lyga. „Al Wasl“–„Al
Ahli“ (tiesiogiai). 21.00 „Al Nassr“–„Al Rayyan“ (tiesio-
giai). 23.00 Portugalijos futbolo lyga. „Porto“–„Arouca“.
1.00 „One championship“. 4.40 Azijos čempionų lyga.
„Pakhtakor“–„Al Wasl“.

INIT TV

6.00 Muzikos ekspresas. 6.30 Ukrainos naujienos. 9.00
Istorijos kodas. 9.50 Nediplotinis pokalbis. 10.35 Ri-
ba. 11.30 Neteisingumo registras. 13.00 Lietuvos dešim-
tukas. 14.40 Iš savo varpinės. 16.10 „Delfi“ diena. 17.00,
20.00 Žinios. 17.15 Komentarai TV. 18.15 Statybos be
rūpesčių. 18.40 Kelionių dienoraščiai. 19.05 „Nota bene“.
19.30 Suprasti Rusiją. 20.15 Valanda su kita Rūta. 21.15
Drama „Adelainos amžius“. 23.05 Prie arbatos su Kęstučiu
Skrebiu. 23.50 Drama „Kon-Tiki“. 1.40 Praeities kartų liu-
dytojai. 2.05 Žvejo kelias su Ričardu.

BALVICUM TV

8.00 „Chameleonas“. 9.00 Alfa vasara. 9.30 Serialas „Ka-
teryna“. 1 s. 10.30 Savaitės interviu. 11.00 Nediplotinis
pokalbis. 12.00 Animac. f. „Didysis kačių pabėgimas“.
13.35 Komedija „Veidrodėli, veidrodėli... Snieguolės is-
torija“. 15.30 Atspari visuomenė. 16.30 „Baudžiauninkė.
Dabar arba niekada“. 18.30 Tiek politikos su Rima Ur-
bonaite. 19.30 Alfa taškas. 20.00 „Maištingoji princesė“.
21.00 Vaid. f. „Paskutinė priemonė“. 23.05 Tiek politikos
su Rima Urbonaite. 0.05 „Maištingoji princesė“.

BALVICUM AUKSINIS

7.00 „A-X-L“. 9.00 „Neįtikėtina fakyro kelionė“. 11.00 Dra-
ma „Laukinis gyvenimas“. 13.00 „Gerasis daktaras“. 15.00
„Knygų klubas“. 17.00 „Kalno stebuklas“. 19.00 „Atsimini-
mai iš Italijos“. 21.00 „Seni įpročiai“. 23.00 „Šeima“. 1.00
Trileris „Melori Kein. Prarasta kontrolė“.

MARIJAMPOLĖS TV

7.30, 9.00, 12.30, 18.30, 20.00, 22.00 Marijampolės TV
žinios. 8.00 Verslūs tėvai. 8.30 Prie baro. 9.30 Alfa taškas.
10.00 „Delfi“ diena. 11.00 Marijampolės savaitė. 11.30
Grožio principai kitaip. 12.00 Pokalbiai prie jūros. 13.00
Alfa taškas. 13.30 Atviras pokalbis. 14.30 „Delfi“ diena.
15.30 Nediplotinis pokalbis. 16.30 Dienos klausimas.
17.30 Prie baro. 18.00 Verslūs tėvai. 19.00 Žvilgsnis gi-
liau. 19.30 Statybos be rūpesčių. 20.30 Alfa taškas. 21.00
„Delfi“ diena.

SIAULIŲ TV

7.30 Specialisto patarimai. 8.00, 9.30, 11.00, 12.30,
18.30, 20.00, 22.00 Infostudija. 8.30 Alfa taškas. 9.00
Ventos vingiais. 10.00 Labas iš Kelmės. 10.30 Verslūs
tėvai. 11.30 Sodininko pasaulis. 12.00 Specialisto pata-
rimai. 13.00 „Delfi“ diena. 14.00 Alfa taškas. 14.30 Sa-
vaitės aktualijos. 15.00 Dienos klausimas. 16.00 Petro
Šiaučiūno valanda. 17.00 Lietuvos mokslininkai. 17.30
Labas iš Kelmės. 18.00 Specialisto patarimai. 19.00 Alfa
taškas. 19.30 Renkuosi studijuoti. 20.30 Ventos vingiais.
21.00 Statybos be rūpesčių. 21.30 Specialisto patarimai.

NASTOJAŠČEJE VREMA

6.30 Niujorkas, Niujorkas. 7.00 Tikras serialas.
„Disidentai ir beprotybė“. 8.00 Tikras kinas. „Lai-
dojimo biuro direktorius“. 9.55 Naujienos. Azija.
10.00 Rytas. 10.30 Gyvybės ženklai. 11.00 Galime
paaiškinti. 11.30 Kaip naudotis informacijos šalti-
niais. 11.45 Laida apie verslą. 12.00 Tikras seria-
las. „Disidentai ir beprotybė“. 13.00 Žmogus turi
teisę. 14.00 Azija. 14.30 Spec. projrktas. 15.00 Tai,
kas svarbiausia. 15.30 Tikras kinas. „Laidojimo
biuro direktorius“. 17.00 Baltija. 17.30 Kaip nau-
dotis informacijos šaltiniais. 17.45 Asmeninė
nuomonė. 18.00 Azija. 18.30 Ukrainoje. 19.00 Vaka-
ras. 20.00 Amerika. 21.00 Tikras kinas. „Dages-
tanas. Nuo sužadėtuvių iki vedybų“. 23.00 Apie
įvykį iš arti. 23.30 Tai, kas svarbiausia. 24.00 Vaka-
ras. 1.00 Amerika.

NATIONAL GEOGRAPHIC

6.25 Inžineriniai ryšiai. 8.05 Dubajaus oro uostas.
9.35 Nusausinti vandenynus. 11.10 Majų civilizaci-
jos suklestėjimas ir žlugimas. 13.25 Prarastieji
senovės Egipto lobiai. 15.00 Lėktuvų avarių ty-
rimai. 17.15 Palaidotos Keros salos paslaptys.
18.00 A. Linas. Prarasti miestai. 20.15 Prarastieji
senovės Egipto lobiai. 23.15 Palaidotos Keros sa-
los paslaptys. 24.00 Nusausinti vandenynus. 1.35
Įkalinti užsienyje. 3.05 Nakties programa.

TRAVEL

7.00 Ryto programa. 8.00 Aliaskos trikampis. 9.00
Nepaprastos NASA bylos. 11.00 Dingusiųjų pa-
slaptys. 12.00 Nepaprastos NASA bylos. 13.00
Mitinių būtybių paieška. 14.00 Nežinoma ekspe-
dicija. 15.00 Neramios sielos. 16.00 Mitinių bū-
tybių paieška. 17.00 Nepaprastos NASA bylos.
18.00 Dingusiųjų paslaptys. 19.00 Nepaprastos
NASA bylos. 20.00 Aliaskos pabaisos. Klondaiko
sniego žmogus. 21.00 Baimės buveinė. 22.00 Os-
bornų šeimynėlė norėtų tikėti. 23.00 Paranorma-
lus pavojus. 24.00 Miškai, kuriuose vaidenasi. 1.00
Apsėsti bepročių namai. 2.00 Nakties programa.

DISCOVERY

6.00 Senienų medžiotojai. 7.00 Automobilių
meistrai Maikas ir Edas. 9.00 Kaip atsiranda daik-
tai? 10.00 Seni geri daiktai. Jorkšyro varikliai.
11.00 Automobilių meistrai Maikas ir Elvis. „Toy-
ota Supra“. 12.00 Senienų medžiotojai. 13.00 Au-
tomobilių meistrai Maikas ir Elvis. „Porsche 944
Turbo“. 14.00 Aukso kasyklos. 17.00 Seni geri
daiktai. 17.30 Senienų medžiotojai. 18.00 Auto-
mobilių meistrai Maikas ir Antas. 19.00 Kaip tai
veikia? Kreidelės ir veidrodžiai. 19.30 Kaip tai pa-
gaminta? Kalnų slidinėjimo slidės. 20.00 Restau-
ratoriai. Stebuklinga kiauailė. 21.00 Automobilių
meistrai. 22.00 Krabų žvejyba Aliaskoje. 23.00
Nuogi ir įbauginti. 1.00 Senienų medžiotojai.

VIASAT HISTORY

6.15 „Uždrausta istorija“. 7.05 „Dingę Vezuvijaus
rankraščiai“. 8.15 „Baia – Romos Atlantida“. 9.20
„Lobių paslaptys su Betane Hugues“. 10.20 „Pom-
pėja: palaidotos Villa Giuliana paslaptys“. 11.25
„Nacių karo mašinų paslaptys“. 12.30, 18.50,
24.00 „Svarbiausi Antrojo pasaulinio karo įvykiai
spalvotai“. 13.35 „Slaptos nacių bazės“. 14.30 „Ti-
kras romėnų karių gyvenimas“. 15.35 „Dingę Ve-
zuvijaus rankraščiai“. 16.45 „Lobių paslaptys su
Betane Hugues“. 17.45 „Pompėja: palaidotos Vil-
la Giuliana paslaptys“. 19.55 „Reicho vadovai“.
21.00 „Slaptos nacių bazės“. 22.00 „Rezistenci-
ja: jie priešinosi“. 1.05 „Slaptos nacių bazės“. 2.00
„Nacių karo mašinų paslaptys“. 3.00 „Karo popu-
liariausiųjų dešimtukas“.

LRT TV	LNK	TV3	BTV	LIETUVOS rytas	TV1
6.00 LR himnas. 6.02 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Žmogžudystės šiaurėje“. 9.50 „Pagalbos šaukimas“. 10.40 „Daktaras Martinas“. 11.30 „Paskutinis pėdsakas“. 12.15 Euromaxx. 12.30 Kas ir kodėl? 13.00 „Anthony Bourdainas. Nepažįstami kraštai“. 13.45 „Dainų šventės 2024“ akimirkos. 14.00 Žinios. Orai. 14.20 Laba diena, Lietuva. 16.25 „Ponių rojus“. 17.10 „Palikimas“. 18.00 Kas ir kodėl? 18.30 Svarbi valanda. 19.30 (Ne)emigrantai. 20.30 Panorama (gestų k.). 21.30 Neišspręsti istorijos ginčai. 22.30 Dviračio žinios. 23.00 „Nepalūžusi“. 23.45 „Vikingai“. 0.30 Aš gyvenu iliuzijų pasaulyje. 1.00, 2.00, 3.00, 4.00, 5.00 LRT radijo žinios. 1.05 (Ne)emigrantai. 2.05 Neišspręsti istorijos ginčai. 3.05 Kas ir kodėl? 3.30 Dviračio žinios. 4.05 Beatos virtuvė. 5.05 Svarbi valanda.	6.00 „Linksmųjų neklauzadų kinas. Vasaros stovyklos sala“. 6.15 „Vasaros stovyklos sala“. 6.30 „Tomas ir Džeris“. 7.00 „Būk mano saulė“. 8.00 „Volkeris, Teksaso reindžeris“. 10.00 „Alaka“. 12.00 Vidurdienio žinios. 13.20 „Turtuolė varguolė“. 14.30 „Mažyte mano“. 15.30 „Kakava“. 16.30 Labas vakaras, Lietuva. 18.30 Žinios. 19.20 Sportas. 19.27 Orai. 19.30 KK2. 20.00 Bus visko. 21.00 „Rimti reikalai 7“. 21.30 Žinios. 22.20 Sportas. 22.27 Orai. 22.30 Veiksmo f. „Atpildas“. JAV, 2022. N-14 0.25 „Juodasis sąrašas“. 1.25 Trileris „Pakeleivių karta“. 3.35 „Volkeris, Teksaso reindžeris“.	6.00 TV pagalba. 8.00 Didieji TV3 debatai. 9.30 „Ne tau, Martyna!“ 10.00 „Meilės sūkurys“. 11.00 „Moterų daktaras“. 12.00 „Nepaleisk mano rankos“. 14.00 „Nenugalima meilė“. 15.00 „Simpsonai“. 16.00 TV3 žinios. Orai. 16.30 TV pagalba. 18.30 TV3 žinios. Sportas, orai. 19.30 Miestas ar kaimas. 21.00 „Ne tau, Martyna!“ 21.30 TV3 vakaro žinios. Sportas, orai. 22.30 Veiksmo f. „Spartanas“. JAV, 2004. N-14 0.50 „Įstatymas ir tvarka“. 1.50 „Havajai 5.0“. 2.55 „Pirmieji pasimatymai“. 4.05 „Ponia Fazilet ir jos dukterys“. 5.05 „Įstatymas ir tvarka“.	6.00 „Mano virtuvė geriausia“. 7.20 „Teisingumo agentai“. 8.30 „Faras iš praeities“. 9.30 „Kodas“. 10.30 „Magaiveris“. 11.30 „CSI. Kriminalistai“. 12.30 „Šviežias kraujas“. 13.30 „Mano virtuvė geriausia“. 15.00 „Žemiau denio“. 16.00 „Kodas“. 17.00 „Magaiveris“. 18.00 „CSI. Kriminalistai“. 19.00 „Mirtinas ginklas“. 20.00 „Pirkėjų karai“. 20.30 „Kaimynų karai“. 21.00 Komedija „Meksikietis“. JAV, 2001. 23.30 Trileris „Žudikas“. 1.25 „Nusirenk“. 2.20 „Mirtinas ginklas“. 3.15 Ekstrasensų mūšis. 5.00 Žinios.	5.00 Nauja diena. 6.00 „Senis“. 7.30 Skanus gyvenimas. 8.00 „Nykstantys pėdsakai“. 9.00 „Realisti mistika“. 10.00 „Aleksandra“. 11.00 „Senis“. 12.30 Pirmi kartai. 13.00 Nauja diena. 14.00 „Vieno nusikaltimo istorija“. 15.00 „Kas tu?“ 16.00, 18.00, 20.00, 22.30 Reportažis. Orai. 16.30 Lietuva tiesiogiai. 17.00 „Netikėtas teisingumas“. 18.30 „Senis“. 20.20 „Žaibas iš giedro dangaus“. 21.25 „Aleksandra“. 23.00 Lietuva tiesiogiai. 23.30 „Vieno nusikaltimo istorija“. 0.30 „Kas tu?“ 1.30 Nauja diena. 2.30 „Realisti mistika“. 3.25 „Aleksandra“. 4.10 Vyrų šešelyje. 4.35 „Azija 360“.	6.00 „Nekaltieji“. 7.00 „Melo verpetai“. 8.00 „Akloji“. 9.00 „Uždraustas vaisius“. 10.00 „Sunkių nusikaltimų skyrius“. 11.00 „Profesorius T“. 12.00 „Nusikalstami protai“. 13.00 „Įstatymas ir tvarka. Specialiųjų tyrimų skyrius“. 14.00 „Detektyvė Rizoli“. 15.00 „Anupama“. 15.30 „Pažadėtoji“. 16.00 „Būk su manim“. 17.00 „Akloji“. 18.00 „Prahos kriminalinė policija“. 19.00 „Daktaras Hausas“. 20.00 „Įstatymas ir tvarka. Specialiųjų tyrimų skyrius“. 21.00 Detektyvas „Barselonos nusikaltimai. Pagrobtos mergaitės“. Vokietija, 2020. N-14 22.55 Detektyvas „Komisaras Diupenas“. 0.50 „Iš mergiotės į damas“. 1.50 „Nekaltieji“. 2.50 „Uždraustas vaisius“.

man rūpi rytojus **NEMOKAMAI IŠVEŽAME SENĄ BUITINĘ TECHNIKĄ VISOJE LIETUVOJE**
 ☎ 8 600 900 30 🌐 www.manrupirytojus.lt

„MEKSIKIEČIUS“

21.00. BTV Veiksmo komedija. ** Nusikaltėlių pasaulyje sklendo gandai apie paslaptinę beprotiškai brangų pistoletą, kurį visi vadina „Meksikiečiu“. Niekas tiksliai nežino, iš kur atsirado šis pavadinimas, bet paslapčia įtaria, kad ginklo reikia ieškoti Meksikoje. Tik nežinia, kas ką aplenks, kas ką apgaus. . . **JAV, 2001.** Rež. G. Verbinskis. Vaidina Bredas Pitas, Džulija Roberts, Džeimsas Gandolfinis.

„AUKSO GYSLA“

21.00. TV6 Kriminalinis trileris. * Kovos su narkotikais būrys šturmuoja kvaishalų kartelio būstinę. Tačiau jokių nešvarių pinigų ten neranda. Nusikaltėlių gaujos lyderis Deimjanas Bruksas suimamas, tačiau po penkerių metų paleidžiamas lygtinai. Niekšelis neketina mesti senų įpročių. Jis skubiai susisiekiu su sena gauja ir leidžiasi į paslėptų pinigų pasiėmimo operaciją. Visus Deimjano veiksmus stebi šerifas Takeris – jis, net išsėjęs užtarnauto poilsio,

negali likti ramus, kai nusikaltėliai, išsikusę nuo siaubingų kaltinimų, vaikšto laisvėje. **JAV, 2020.** Rež. K. Sesma. Vaidina Lukas Gosas, Valas Kilmeris, Maikas Hatonas.

„BROLIO SUŽADĖTINĖ“

21.00. TV8 Melodrama. ** Henris ir jo nuotaka Ema Londone atidaro užkandžių barą. Kai moteris netikėtai pastoja, Henris dingsta, pasisavinęs įvairių pinigų. Be lėšų likusią Emą priglaudžia teta Kerolaina, dirbanti psichoterapeute. Tarp jos pacientų yra ir Emos vaikystės draugas Markas, nenorintis atskleisti, kad yra gėjus. Jis pasirėngęs palaikyti Emą ir vaiką, o tai suteiktų jam puikų alibi. Tačiau Ema įsimyli Marko brolių. **Vokietija, 2019.** Rež. M. Serafinis. Vaidina Ana Hausburg, Joša Kyferis, Helmutas Cyrlas.

„ATPILDAS“

22.30. LNK Veiksmo. ** Bunas – vienas pavojingiausių žudikų Amerikoje. Po žiaurus susisąjudyto jį randa

sužeistą paauglys, gyvenantis su motina Ketrin. Jos pastangomis Bunas greitai atsistoja ant kojų. Jis nustemba sužinojęs, kad Ketrin yra protestantų bendruomenės pastorė ir tuo pat metu kriminalinės aferos bendrininkė. Ir viskas dėl to, kad jos velionis vyras buvo skolingas pinigų banditų gaujai. Bunas supainioja kortas labai piktiems ir negailestingiems žmonėms. **JAV, 2022.** Rež. D. Preslis. Vaidina Kristian Sidel, Neilas Makdona, Tomis Flanaganas.

„SPARTANAS“

22.30. TV3 Kriminalinis trileris. *** Pagrobta koledžo studentė. Gal ji pabėgė su profesoriumi, su kuriuo, regis, mezgė meilės romaną? Gal ją po barnio nužudė vaikas? Gal pagrobė prekeiviai žmonėmis ir pardavė į sekso vergiją? O gal kažkas pagrobė dėl to, kad ji – JAV prezidento dukra? Laikas kvieisti FTB agentą Skotą, kad išsiaiškintų, kas įvyko. **JAV, Vokietija, 2004.** Rež. D. Mametas. Vaidina Valas Kilmeris, Derekas Lukas, Viljamas H. Meisis.

TV6

5.30 „Komisaras Aleksas“. 7.25 „Kobra 11“. 8.30 „Lombardų žvaigždės“. 9.00 E–gasas dugnas. 9.30 „Gyvenimo lenktynės“. 10.00 Juokingiausi Amerikos namų vaizdeliai. 11.00 „Bruto ir Neto“. 12.00 „Tautos tarnas“. 13.00 „Baimės faktorius“. 14.00 „Kobra 11“. 15.00 „Čikagos ugniagesiai“. 16.00 „Komisaras Aleksas“. 18.00 „Simpsonai“. 19.00 „Bruto ir Neto“. 20.00 Juokingiausi Amerikos namų vaizdeliai. 21.00 Trileris „Aukso gysla“. 22.50 „El Chapo. Narkobaronas“. 23.35 „Pajėgos“. 2.00 „Baimės faktorius“.

LRT PLIUS

6.00 LR himnas. 6.05 Daiktų istorijos. 7.00 Kas ir kodėl? 7.30 LRT forumas. 8.30 Tikėjimas ir gyvenimas. 9.00 Labas rytas, Lietuva. 11.30 Kas geresnio, kaimyne? 12.00 „Stebuklingos medžiagos“. 12.55 Vizionieriai. 13.00 Atspindžiai. 13.30 Dėmesio! Ieškome meno. 14.00 Duokim garo! 15.05 Sveikatos sezonas. 15.35 „Daktaras Martinas“. 16.20 „Hartlando užuovėja“. 17.05 Euromaxx. 17.20 Laba diena, Lietuva. 18.55 Krepšinis. Europos taurė. Panevėžio „7bet-Lietkabelis“–Jeruzalės „Hapoel“. 21.00 Dok. f. „Būsiu su tavim“. 22.15 Legendos. Šiandien ir visados (gestų k.). 23.10 Euromaxx. 23.30 Atspindžiai. 24.00 „Ponių rojus“. 0.45 „Palikimas“. 1.30 Dviracio žinios. 2.00 Svarbi valanda. 3.00 Širdyje lietuvis. 4.00 Stambiu planu. 5.00 Kas geresnio, kaimyne? 5.30 Savaitė su „Dviracio žiniomis“.

TV8

6.00 „Kasagrandes“. 6.30 „Slibinų dresuotojai. Pašėlusios gaudynės“. 7.00 „Išmokyk žmoną vairuoti“. 8.00 Pasaulis pagal moteris. 9.00 „Moters kerštas“. 10.00 „Juodosios našlės“. 11.00 Melodrama „Kodėl aš sutikau?“ 12.55 „Kviečiu vakarienes“. 13.55 „Grožio misija“. 15.00 „Likimo karuselė“. 15.30 „Lemties vingiai“. 16.00 „Lakmės likimas“. 17.00 „Baudžiauninkė“. 18.00 „Palikimas“. 20.00 Labanakt, vaikučiai. „Meškiukai Gamiai“, „Čipas ir Deilas skuba į pagalbą“. 21.00 Melodrama „Brolio sužadėtinė“. 23.00 „Palikimas“. 0.55 TV pagalba. 2.35 „Stilingi jausmai“. 3.30 Melodrama „Mylėti yra madinga“.

2TV

6.00 Amžini hitai. 9.00 Pabun2. 11.00 Nenuobo2. 16.00 Šok TikTok. 17.00 Pasaulio Top 10. 18.00 Pa2kim. 23.00 2zgės. 4.00 Sal2.

INFO TV

6.00 Žinios. 7.00, 17.00, 18.00, 19.30, 20.30, 0.30 Info diena. 7.30 Info komentarai su A. Mazėčiu. 8.00 Dok. f. „Neskestantys drednautai“. 9.00 Dok. f. „Didysis barjerinis rifas. Kita karta“. 10.00 Labas vakaras, Lietuva. 12.00 „Kas žudikas?“ 13.10 Vidurdienio žinios. 14.30 Nuo... Iki... 15.30 KK2. 16.00 Dok. serialas „Ruduo Džimio ūkyje“. 17.30 Info komentarai su A. Mazėčiu. 18.30 „Kas žudikas?“ 20.00 Info komentarai su A. Mazėčiu. 21.00 Dok. serialas „Slaptos nacių bazės“. 22.00 Labas vakaras, Lietuva. 24.00 Dabar pasaulyje. Žinios rusų k. 1.00 Info komentarai su A. Mazėčiu.

„DELFI“ TV

6.00 „Delfi“ diena. 7.00 „Delfi“ RU. 7.30 Iš esmės. 8.00 Egzotiniai keliai. Afganistanas. 8.30 Pas Editą. 9.00 Kasdienybės herojai. 10.00 Zelandijos zigzagas su A. Valujavičium. 10.30 Pauliaus Samoškos nuotykių. 11.00 Orijaus kelionių archyvai. 11.55 „Kenoloto“. 12.00 „Delfi“ diena. 13.00 „Gibralto policija“. 14.00 Nepatogūs klausimai. 15.00 „Gibralto policija“. 16.00 Iš esmės. 16.30 Nepatogūs klausimai. 17.55 „Kenoloto“. 18.00 Orijaus kelionių archyvai. Meksika. 19.00 Ūkininko Petro dienoraštis. 19.30 Iš esmės. 20.00 Šeimų virtuvė. 20.30 Du šalti vienas karštas. 21.00 Orijaus atostogos Lietuvoje. Kaišiad-

rys. 22.00 Skanios kelionės. 22.30 „Jėga“ ir „Kenoloto“. 22.35 Ūkininko Petro dienoraštis. 23.00 Skandalinga išpažintis. 24.00 „Delfi“ RU. 0.30 „Delfi“ diena. 1.30 Tiesiogiai „Ukraina 24“ žinios.

SPORT1

7.00 UEFA moterų čempionių lygos atranka. Finalas. 9.10 Lengvoji atletika. Šveicarija. 11.10 Portugalijos futbolo lyga. „Benfica“–„Gil Vicente“. 13.10 Penkiakovė. U19 Pasaulio čempionatas. Lietuva. Vyrų finalas. 15.40 Lietuvos rankinio lyga. Pasvalio „Pieno žvaigždės“–Varėnos „Ūla“. 17.10 Vokietijos krepšinio lyga. „Alba Berlin“–„EWE Baskets Oldenburg“. 19.00 Azijos čempionų lyga. „Al Nassr“–„Al Rayyan“. 21.00 „Al Hilal“–„Al Shorta“ (tiesiogiai). 23.00 „Al Nassr“–„Al Rayyan“. 1.00 „One championship“.

INIT TV

6.00 Muzikos ekspresas. 6.30 Ukrainos naujienos. 9.00 Sodininko pasaulis. 9.25 Ūkininkas Jurgis. 9.50 Paskutinė instancija. 11.40 IQ kovos 2 prieš 2. 12.30 Muzikos ekspresas. 14.15 Praeities kartų liudytojai. 14.40 Prie baro. 15.05 Autopilotas. 15.30 „Delfi“ diena. 16.20 Neteisingumo registras. 17.00, 20.00 Žinios. 17.15 Neteisingumo registras. 18.10 Valanda su kita Rūta. 19.10 Iš kiemo pusės. 19.30 Žvelk giliau. 20.15 Istorijos kodas. 21.15 Veiksmo f. „Šešėlis debesyse“. 22.40 Valanda su kita Rūta. 23.40 Trileris „Išlikimo žaidimas“. 1.10 Sostinės fenomenas. 1.35 Kelionių dienoraščiai. 2.00 Muzikos ekspresas.

BALTICUM TV

8.00 „Maištingoji princesė“. 9.00 Alfa taškas. 9.30 Tiek politikos su Rima Urbonaite. 10.30 Sodininko pasaulis. 11.00 „Chameleonas“. 12.00 „Maištingoji princesė“. 13.00 „Kateryna“. 14.00 Savaitės interviu. 14.30 Nediplomatinis pokalbis. 15.30 Verslūs tėvai. 16.00 Drama „Ką mes veikėme per atostogas“. 17.45 Alfa vasara. 18.15 Ofiso dramos. 18.45 „Romeo ir Džuljeta iš Čerkasų“. 19.15, 22.00 Tiek žinių. 19.30 Alfa taškas. 20.00 „Maištingoji princesė“. 21.00 „Kraujo broliai“. 22.15 „Baudžiauninkė. Dabar arba niekada“. 0.15 „Maištingoji princesė“.

BALTICUM AUKSINIS

7.00 „Kalno stebuklas“. 9.00 „Atsiminimai iš Italijos“. 11.00 „Lietinga diena Niujorke“. 13.00 „Tarp eilučių“. 15.00 „Atostogos!“ 17.00 Drama „Viltis“. 19.00 Trileris „Nevilties valanda“. 21.00 „Viskas, ko noriu“. 23.00 Veiksmo f. „Okupacija. Misija „Lietus“. 1.05 „Paskutinis mūšis“.

MARIJAMPOLĖS TV

7.30, 9.00, 11.00, 12.30, 18.30, 20.00, 22.00 Marijampolės TV žinios. 8.00 Žvilgsnis giliau. 8.30 Statybos be rūpesčių. 9.30 Alfa taškas. 10.00 „Delfi“ diena. 11.30 Tvarumo ministerija. 12.00 Renkuosi studijuoti. 13.00 Alfa taškas. 13.30 Atviras pokalbis. 14.30 „Delfi“ diena. 15.30 Jjunkim šviesą. 16.00 Ką Tu? 16.30 Dienos klausimas. 17.30 Žvilgsnis giliau. 18.00 Statybos be rūpesčių. 19.00 Marijampolės sportas. 19.30 Suprasti Rusiją. 20.30 Alfa taškas. 21.00 „Delfi“ diena.

SIAULIŲ TV

7.30 Specialisto patarimai. 8.00, 9.30, 11.00. 12.30, 18.30, 20.00, 22.00 Infostudija. 8.30 Alfa taškas. 9.00 Renkuosi studijuoti. 10.00 Ventos vingiais. 10.30 Statybos be rūpesčių. 11.30 Labas iš Kelmės. 12.00 Specialisto patarimai. 13.00 „Delfi“ diena. 14.00 Alfa taškas. 14.30 Ką Tu? 15.00 Dienos klausimas. 16.00 Tvarumo ministerija. 16.30 Mama kalba. 17.30 Ventos vingiais. 18.00 Specialisto patarimai. 19.00 Alfa taškas. 19.30 Sodžius. 20.30 Suprasti Rusiją. 21.00 Jjunkim šviesą. 21.30 Specialisto patarimai.

NASTOJAŠČEJE VREMIJA

6.00 Laiko ribos. 7.00 Tikras serialas. 8.00 Tikras kinas. „Dagestanas. Nuo sužadėtuvių iki vedybų“. 9.55 Naujienos. Azija. 10.00 Rytas. 10.30 Apie įvykį iš arti. 11.00 Tikra istorija. 11.30 Ukrainoje. 12.00 Tikras serialas. 13.00 Archeologija. 14.00 Azija. 14.30 Ukrainoje. 15.00 Tai, kas svarbiausia. 15.30 Tikras kinas. „Dagestanas. Nuo sužadėtuvių iki vedybų“. 17.00 Baltija. 17.30 Interviu. 18.00 Azija. 18.30 Nežinoma Rusija. 19.00 Vakarai. 20.00 Amerika. 21.00 Tikras kinas. 23.00 Apie įvykį iš arti. 24.00 Vakarai. 1.00 Amerika.

NATIONAL GEOGRAPHIC

6.10 Mokslo šeliojimai. 6.55 Maisto fabrikas. 8.00 Dubajaus oro uostas. 9.30 Nusausinti vandenynus. 11.05 Petra. Praeities stebuklas. 11.50 Naskos piešiniai. 12.35 Velykų sala. 14.05 Lygiadieniai. Ką slėpė senovės žmonės. 14.50 Lėktuvų avarijų tyrimai. 17.00 Žmonijos ištakos. Didžiojo sprogo kibirkštys. 21.50 BASE šuoliai. 23.35 Ekspedicija į Everestą. 0.20 Nusausinti vandenynus. 1.55 Sučiupti kontrabandininkus. 3.25 Nakties programa.

TRAVEL

7.00 Ryto programa. 8.00 Neramios sielos. 9.00 Mitinių būtybių paieška. 10.00 Nepaprastos NASA bylos. 11.00 Dingusių paslaptys. 12.00 Nepaprastos NASA bylos. 13.00 Aliaskos monstrai. 14.00 Mitinių būtybių paieška. 19.00 Nežinoma ekspedicija. 21.00 Baimės buveinė. 22.00 Anapus nežinomybės. 23.00 Dvasių teroras. 24.00 Vaiduoklių medžiotojas. 1.00 Muziejaus paslaptys ir legendos. 2.00 Nakties programa.

DISCOVERY

6.00 Senienų medžiotojai. 7.00 Automobilių meistrai Maikas ir Elvis. 9.00 Kaip tai veikia? 10.00 Seni geri daiktai. 11.00 Automobilių meistrai Maikas ir Elvis. 12.00 Senienų medžiotojai. 13.00 Automobilių meistrai Maikas ir Edis. „Audi Quattro“. 14.00 Švedijos pasienio apsaugos ir muitinės tarnyba. 15.00 Italijos pasienio kontrolės postas. 16.00 Pamesto bagažo aukcionai. 17.00 Seni geri daiktai. 17.30 Užmiršta ir pradingę. 18.00 Automobilių meistrai Maikas ir Antas. 19.00 Kaip tai veikia? Lenktyniniai automobiliai ir vikingų gėrimas. 19.30 Kaip tai pagaminta? Kojinės ir odiniai batai. 20.00 Restauratoriai. Metalinė pamina. 21.00 Hofmanų šeimos aukštas. 22.00 Pakliuvę į audrą. 23.00 Krabų žvejyba Aliaskoje. 24.00 Nuogi ir įbauginti. 1.00 Senienų medžiotojai.

VIASAT HISTORY

6.25 „Prakeiktos kraujo linijos“. 7.55 „Uždrausta istorija“. 8.50 „Antrojo pasaulinio karo juodosios panteros“. 9.45 „Lobių paslaptys su Betane Hiuges“. 10.45 „Paieškos Nile“. 11.50 „Paviešintos Vatikano slaptosios bylos: popiežius ir velnias“. 12.55 „Svarbiausi Antrojo pasaulinio karo įvykiai spalvotai“. 14.00 „Slaptos nacių bazės“. 14.55 „Antrojo pasaulinio karo juodosios panteros“. 15.55 „Uždrausta istorija“. 16.50 „Lobių paslaptys su Betane Hiuges“. 17.50 „Paieškos Nile“. 18.55 „Svarbiausi Antrojo pasaulinio karo įvykiai spalvotai“. 20.00 „Paviešintos Vatikano slaptosios bylos: popiežius ir velnias“. 21.00 „Slaptos nacių bazės“. 22.00 „Senovės superstatiniai“. 23.05 „Paviešintos Vatikano slaptosios bylos: popiežius ir velnias“. 0.05 „Svarbiausi Antrojo pasaulinio karo įvykiai spalvotai“. 1.10 „Slaptos nacių bazės“. 2.10 „Nacių karo mašinų paslaptys“. 3.10 „Karo populiaresniųjų dešimtukas“.

LRT TV	LNK	TV3	BTV	LIETUVOS rytas	TV1
6.00 LR himnas. 6.02 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Žmogžudystės šiaurėje“. 9.50 „Pagalbos šaukimas“. 10.40 „Daktaras Martinas“. 11.30 „Paskutinis pėdsakas“. 12.15 Euromaxx. 12.30 Kas ir kodėl? 13.00 „Anthony Bourdainas. Nepažįstami kraštai“. 13.45 „Dainų šventės 2024“ akimirkos. 14.00 Žinios. Orai. 14.20 Laba diena, Lietuva. 16.25 „Ponių rojus“. 17.10 „Palikimas“. 18.00 Kas ir kodėl? 18.30 Svarbi valanda. 19.30 Laukinis Eglės pasaulis. 20.30 Panorama. 21.30 Lietuva kalba. 22.30 Dviračio žinios. 23.00 Serialas „Incognito“. 1 s. 23.45 „Vikingai“. 0.30 Aš gyvenu iliuzijų pasaulyje. 1.00, 2.00, 3.00, 4.00, 5.00 LRT radijo žinios. 1.05 Laukinis Eglės pasaulis. 2.05 Lietuva kalba. 3.05 Kas ir kodėl? 3.30 Dviračio žinios. 4.05 Stilius. 5.05 Svarbi valanda.	6.00 „Linksmųjų neklažadų kinas. Vasaros stovyklos sala“. 6.15 „Vasaros stovyklos sala“. 6.30 „Tomas ir Džeris“. 7.00 „Būk mano saulė“. 8.00 „Volkeris, Teksaso reindžeris“. 10.00 „Alaka“. 12.00 Vidurdienio žinios. 13.20 „Turtuolė varguolė“. 14.30 „Mažyte mano“. 15.30 „Kakava“. 16.30 Labas vakaras, Lietuva. 18.30 Žinios. 19.20 Sportas. 19.27 Orai. 19.30 KK2. 20.00 Šeškinės 20. 21.00 „Rimti reikalai 7“. 21.30 Žinios. 22.20 Sportas. 22.27 Orai. 22.30 Trileris „Pusrūsis“. JAV, 2022. N-14 0.20 „Juodasis sąrašas“. 1.20 Veiksmo f. „Atpildas“. 3.15 „Volkeris, Teksaso reindžeris“.	6.00 TV pagalba. 8.00 Miestas ar kaimas. 9.30 „Ne tau, Martyna!“ 10.00 „Meilės sūkuryje“. 11.00 „Motery daktaras“. 12.00 „Nepaleisk mano rankos“. 14.00 Serialas „Aistrų kasyklos“. 1 s. Meksika, 2023. 15.00 „Simpsonai“. 16.00 TV3 žinios. Orai. 16.30 TV pagalba. 18.30 TV3 žinios. Sportas, orai. 19.30 Gero vakaro šou. 21.00 „Ne tau, Martyna!“ 21.30 TV3 vakaro žinios. Sportas, orai. 22.30 Drama „Pragaras rojuje“. JAV, 2012. N-14 0.50 „statymas ir tvarka“. 1.55 „Havajai 5.0“. 3.00 „Pirmieji pasimatymai“. 4.05 „Ponia Fazilet ir jos dukterys“. 5.10 „statymas ir tvarka“.	6.00 „Mano virtuvė geriausia“. 7.20 „Teisingumo agentai“. 8.30 „Faras iš praeities“. 9.30 „Kodas“. 10.30 „Magaiveris“. 11.30 „CSI. Kriminalistai“. 12.30 „Šviežias kraujas“. 13.30 „Mano virtuvė geriausia“. 15.00 „Žemiau denio“. 16.00 „Kodas“. 17.00 „Magaiveris“. 18.00 „CSI. Kriminalistai“. 19.00 „Mirtinas ginklas“. 20.00 „Pirkėjų karai“. 20.30 „Kaimynų karai“. 21.00 Drama „Trylika lemtingų dienų“. JAV, 2000. 23.55 Komedija „Meksikietis“. 2.25 „Mirtinas ginklas“. 3.25 „Ekspedicijos su Stiviu Bakšelu“. 4.30 Praeities kartų liudytojai. 5.00 Žinios.	5.00 Nauja diena. 6.00 „Senis“. 7.30 Vyrų šešelyje. 8.00 „Nykstantys pėdsakai“. 9.00 „Realisti mistika“. 10.00 „Aleksandra“. 11.00 „Senis“. 12.30 Aš – pretendentas. 13.00 Nauja diena. 14.00 „Vieno nusikaltimo istorija“. 15.00 „Kas tu?“ 16.00, 18.00, 20.00, 22.30 Reporteriai. Orai. 16.30 Lietuva tiesiogiai. 17.00 „Netikėtas teisingumas“. 18.30 „Senis“. 20.20 „Žaibas iš giedro dangaus“. 21.25 „Aleksandra“. 23.00 Lietuva tiesiogiai. 23.30 „Vieno nusikaltimo istorija“. 1.30 „Kas tu?“ 1.30 Nauja diena. 2.30 „Realisti mistika“. 3.25 „Aleksandra“. 4.10 Vyrų šešelyje. 4.35 „Azija 360“.	6.00 „Nekaltieji“. 7.00 „Melo verpetai“. 8.00 „Akloji“. 9.00 „Uždraustas vaisius“. 10.00 „Sunkių nusikaltimų skyrius“. 11.00 Serialas „Tyrėjai. Aukos vardu“. 1 s. Vokietija, 2016. 12.00 „Nusikalstami protai“. 13.00 „Statymas ir tvarka. Specialiųjų tyrimų skyrius“. 14.00 „Detektyvė Rizoli“. 15.00 „Anupama“. 15.30 „Pažadėtoji“. 16.00 „Būk su manim“. 17.00 „Akloji“. 18.00 „Prahos kriminalinė policija“. 19.00 „Daktaras Hausas“. 20.00 „Statymas ir tvarka. Specialiųjų tyrimų skyrius“. 21.00 Detektyvas „Barselonos nusikaltimai. Kruvinas betonas“. 22.55 Detektyvas „Barselonos nusikaltimai. Pagrobtos mergaitės“. 0.50 „Iš mergiotės į damas“. 1.50 „Nekaltieji“. 2.50 „Uždraustas vaisius“.

2024 11 07 | 19:00
Vaidilos Teatras

Julija Ritčik

30 METŲ SCENOJE

Jubiliejinis koncertas „Ant bliuzo ribos“
su grupe ir draugais

bilietai.vaidilosteatras.lt

Dalyvauja:
E. Gabalis,
G. Leskevičius,
V. Rusalytė,
N. Malinauskaitė,
A. Bekin,
V. Jutas,
A. Ten ir kiti.

„TRYLIKA LEMTINGŲ DIENŲ“

21.00. BTV Istorinė drama. *** Filmas atkuria lemtingas 1962-ųjų spalio dienas, kai pasaulis atsidūrė ties naujo pasaulinio karo riba. Visa istorija perteikiama filmo herojaus – prezidento Džono F. Kenedžio patarėjo akimis. 1962 m. Sovietų Sąjunga Kuboje sumontavo gynybos raketą, kurios konflikto atveju per kelias sekundes galėjo sunaikinti daugybę Amerikos miestų. Dž. F. Kenedžio administracijai teko ieškoti skubaus sprendimo – visa naikinantis atominis karas galėjo prasidėti bet kurią akimirką. **JAV, 2000.** Rež. R. Donaldsonas. Vaidina Kevinas Kostneris, Briusas Grynvdas, Dreikas Kukas.

„KARO DIEVAS“

21.00. TV6 Kriminalinė drama. *** Jurijus, emigrantas iš Sovietų Sąjungos, Amerikoje prekiauja ginklais. Jurijaus brolis bando jį atkalbėti nuo tokio pavojingo verslo, tačiau Jurijus neklauso patarimų. Žmona Ava tiki,

kad Jurijus prekiauja laivais, nors iš tikrųjų jis dabar derasi dėl siuntos su Liberijos diktatoriumi. Netrukus emigranto veikla susidomi Interpolas. Agentas Valentinas žino, kad, suėmęs Jurijų, išgelbės daug žmonių. **JAV, Prancūzija, 2005.** Rež. A. Nikolas. Vaidina Nikolas Keidžas, Itanas Hokas, Džaredas Letas.

„DERANČIOS ŠIRDYS“

21.00. TV8 Melodrama. *** Džulija Palmer gali pasigirti, kad dauguma miestelio porų susipažino jos dėka. Artėjant Valentino dienai, ji išsikelia neįgyvendinamą užduotį – rasti porą miestelio viengungiu Danieliui, kuris puikuoja vienišaus vaidmeniu ir net neieško antrosios pusės. Džulija trokšta, kad Danielis užsiregistruotų jos vadovaujame pažinčių portale. Planas pavyksta, tad dabar reikia gerai padirbėti, kad pastangos nenuieitų perniek. Kaip reaguos Džulija, kai garsusis viengungis pradės jai simpatizuoti? **JAV, 2020.** Rež. Š. Divain. Vaidina Teilor Koul, Rajanas Peivis, Dona Benedikto.

„PUSRŪSIS“

22.30. LNK Trileris. * Tapęs žiaurios žmogžudystės liudininku, Robertas slepiasi pusrūsyje, kol žudikai užsiima namuose paslėptų pinigų paieškoms. Artėjant nusikaltėliams, vyras susimąsto – šis rūsys taps jo kapu ar mūšio už gyvybę lauką? **JAV, 2022.** Rež. L. G. Kuperis. Vaidina Bredlis Straikeris, Henris Tomas, Džo Kosta.

„PRAGARAS ROJUJE“

22.30. TV3 Veiksmo drama. *** Henris su žmona gydytoja Marija ir trimis sūnumis atstogų atvyksta į Tailando kurortą ir pasijunta lyg patekę į rojų Žemėje. Tačiau nuostabios ramybės idilė akimirksniu sugrauna atsiritusios milžiniškos Žemės drebėjimo Indonezijoje sukeltos vandenyno bangos ir sužaloja bei be žinios pradangina daugybę žmonių. Nevaldomai šėlstanti stichija išskiria Henrio ir Marijos šeimą. **Ispanija, 2012.** Rež. Dž. A. Bajona. Vaidina Naomi Vots, Evanas Makgregoras, Tomas Holandas.

TV6

5.35 „Komisaras Aleksas“. 7.25 „Kobra 11“. 8.30 „Lombardų žvaigždės“. 9.00 Vienam gale kablys. 9.30 „Sandėlių karai“. 10.00 Juokingiausi Amerikos namų vaizdėliai. 11.00 „Bruto ir Neto“. 12.00 „Tautos tarnas“. 13.00 „Baimės faktorius“. 14.00 „Kobra 11“. 15.00 „Čikagos ugniagesiai“. 16.00 „Komisaras Aleksas“. 18.00 „Simpsonai“. 19.00 „Bruto ir Neto“. 20.00 Juokingiausi Amerikos namų vaizdėliai. 21.00 Drama „Karo dievas“. 23.25 „El Chapo. Narkobaronas“. 0.25 „Pajėgos“. 2.45 „Baimės faktorius“.

LRT PLIUS

6.00 LR himnas. 6.05 (Ne)emigrantai. 7.00 Kas ir kodėl? 7.30 Neišspręsti istorijos ginčai. 8.30 Kelias. 9.00 Labas rytas, Lietuva. 11.30 Pahonia. Vytis. 12.00 Dok. f. „Būsiu su tavim“. 13.10 Išaušus dieni X. 13.40 Euromaxx. 14.10 Džiazo festivalis „Birštonas 2024“. 15.05 Vilnius Mama Jazz 2021. 15.35 „Daktaras Martinas“. 16.20 „Hartlando užuovėja“. 17.05 Euromaxx. 17.20 Laba diena, Lietuva. 19.30 „Stebuklingos medžiagos“. 20.25 Vizionieriai. 20.30, 3.00 Panorama (gestų k.). 21.30 Kauno miesto simfoninio orkestro sezono uždarymo koncertas. 22.50 Vizionieriai. 23.00 Dėmesio! Ieškome meno. 23.30 Čia – kinas. 24.00 „Ponių rojus“. 0.45 „Palikimas“. 1.30 Dviracio žinios. 2.00 Svarbi valanda. 4.00 Stambiu planu. 5.00 Pahonia. Vytis. 5.30 Pakvaišę del ratų.

TV8

6.00 „Kasagrandes“. 6.30 „Slibinų dresuotojai. Pašėlusios gaudynės“. 7.00 „Išmokyk žmoną vairuoti“. 8.00 Gvynų pasaulis. 8.30 Pasidaryk pats. 9.00 „Moters kerštas“. 10.00 „Juodosios našlės“. 11.00 Melodrama „Įsimintinas medaus mėnuo“. 12.55 „Kviečiu vakarienės“. 13.55 „Grožio misija“. 15.00 „Likimo karuselė“. 15.30 „Lemties vingiai“. 16.00 „Lakšmės likimas“. 17.00 „Baudžiauninkė“. 18.00 „Palikimas“. 20.00 Labanakt, vaikučiai. „Meškiukai Gamiai“. „Čipas ir Deilas skuba į pagalbą“. 21.00 Drama „Derančios širdys“. 22.55 „Palikimas“. 0.50 TV pagalba. 2.30 „Stilingi jausmai“. 3.25 Melodrama „Žiupsnelis meilės“.

2TV

6.00 Amžini hitai. 9.00 Pabun2. 11.00 Nenuobo2. 16.00 Šok TikTok. 17.00 Lietuvos Top 10. 18.00 Pa2kim. 23.00 Ztgės. 4.00 Sal2.

INFO TV

6.00 Žinios. 7.00, 17.00, 18.00, 19.30, 20.30, 0.30 Info diena. 7.30 Info komentarai su A. Mazėčiu. 8.00 „Slaptos nacių bazės“. 9.00 „Ruduo Džimio ūkyje“. 10.00 Labas vakaras, Lietuva. 12.00 „Kas žudikas?“ 13.10 Vidurdienio žinios. 14.30 Bus visko. 15.30 KK2. 16.00 „Ruduo Džimio ūkyje“. 17.30 Info komentarai su A. Mazėčiu. 18.30 „Kas žudikas?“ 20.00 Info komentarai su A. Mazėčiu. 21.00 „Slaptos nacių bazės“. 22.00 Labas vakaras, Lietuva. 24.00 Dabar pasaulyje. Žinios rusų k. 1.00 Info komentarai su A. Mazėčiu.

„DELFI“ TV

6.00 „Delfi“ diena. 7.00 „Delfi“ RU. 7.30 Iš esmės. 8.00 Šeimų virtuvė. 8.30 Du šalti vienas karštas. 9.00 Orijaus atostogos Lietuvoje. Kaišiadorys. 10.00 Zelandijos zigzagas su A. Valujavičium. 10.30 Pauliaus Samoškos nuotykių. 11.00 Orijaus kelionių archyvai. Meksika. 11.55 „Kenoloto“. 12.00 „Delfi“ diena. 13.00 „Gibraltaro policija“. 14.00 Nepatogūs klausimai. 15.00 „Gibraltaro policija“. 16.00 Iš esmės. 16.30 Nepatogūs klausimai. 17.55 „Kenoloto“. 18.00 Orijaus kelionių archyvai. Meksika. 18.30 Orijaus kelionių archyvai. Kanunos. 19.00 Ūkininko Petro dienoraštis. 19.30 Iš esmės. 19.55 „Eurojackpot“. 20.00 Ar galiu užėti? 20.30 Nešvankiai. 21.00 Orijaus kelionės. 22.00 Burėmis į arktį. 22.30 „Jėga“ ir „Kenoloto“. 22.35 „Vikinglotto“. 22.40 Ūkininko Petro die-

noraštis. 23.10 Skandalinga išpažintis. 0.10 „Delfi“ RU. 0.40 „Delfi“ diena. 1.40 Tiesiogiai „Ukraina 24“ žinios.

SPORTI

7.00 Rankinio čempionų lyga. „Veszprém“–PSG. 8.40 Vokietijos krepšinio lyga. „Bayern München“–„NINERS Chemnitz“. 10.30 EHF Europos taurė. Kauno „Granitas-Karys“–„RK Jeruzalem Ormoz“. 12.00 Rankinio čempionų lyga. „Fredericia Handboldklub“–„Füchse Berlin“. 13.30 Portugalijos futbolo lyga. „Estoril Praia“–„Sporting“. 15.30 Rankinio čempionų lyga. „Orlen Wisla Plock“–PSG. 17.00 Penkiaslovė. U19 Pasaulio čempionatas. Lietuva. Moterų finalas. 19.30 Optibet ledo ritulio lyga. „Energija“–„Riga“ (tiesiogiai). 21.50 Azijos čempionų lyga. „Al Hilal“–„Al Shorta“. 23.50 „One championship“. 3.00 Portugalijos futbolo lyga. „Estoril Praia“–„Sporting“.

INIT TV

6.00 Muzikos ekspresas. 6.30 Ukrainos naujienos. 9.00 Autopilotos. 9.25 Valanda su kita Rūta. 10.25 Kelionių dienoraščiai. 10.50 Žvejo kelias su Ričardu. 11.15 Akimirkos taikinyje. 12.50 Tik tai, kas tikra. 13.15 Fantastinis f. „Paskutinis raganų medžiotojas“. 15.00 Ūkininkas Jurgis. 15.25 Prie arbatos su Kęstučiu Skrebiu. 16.10 „Delfi“ diena. 17.00, 20.00 Žinios. 17.15 Sodininko pasaulis. 17.45 Suprasti Rusiją. 18.10 Istorijos kodas. 19.10 Iš kiemo pusės. 19.30 Alfa vasara. 20.15 Riba. 21.15 Paskutinė instancija. 23.00 Žvelk giliau. 23.30 Drama „Adelainos amžius“. 1.20 Trileris „Išlikimo žaidimas“. 2.50 Muzikos ekspresas.

BALTICUM TV

8.00 „Maištingoji princesė“. 9.00 Alfa taškas. 9.30, 12.15, 19.15, 22.00 Tiek žinių. 9.45 Ofiso dramoms. 10.15 Atspari visuomenė. 11.15 „Maištingoji princesė“. 12.30 Animac. f. „Dogtanjanas ir trys šunietininkai“. 14.10 Muzikinis f. „Galiu tik įsivaizduoti“. 16.15 Tiek politikos su Rima Urbonaite. 17.15 „Kateryna“. 18.15 Verslūs tėvai. 18.45 „Romeo ir Džuljeta iš Čerkasų“. 19.30 Alfa taškas. 20.00 „Maištingoji princesė“. 21.00 „Ėjimas žirgu“. 22.15 Trileris „Skundikas“. 0.20 „Maištingoji princesė“.

BALTICUM AUKSINIS

7.00 Drama „Viltis“. 9.00 Trileris „Nevilties valanda“. 11.00 „Užburtas ratas“. 13.00 „Tigro prisikėlimas“. 15.00 „Paslaptingas sodas“. 17.00 „Karas su seneliu“. 19.00 „Liūtas“. 21.00 Trileris „Kurjeris“. 23.00 Komedijs „Apžvalgininkė“. 1.00 „Tolimos akys“.

MARIJAMPOLĖS TV

7.30, 9.00, 11.00, 12.30, 18.30, 20.00, 22.00 Marijampolės TV žinios. 8.00 Marijampolės sportas. 8.30 Suprasti Rusiją. 9.30 Alfa taškas. 10.00 „Delfi“ diena. 11.30 O koks tavo CO₂ pėdsakas? 12.00 Sodininko pasaulis. 13.00 Alfa taškas. 13.30 Atviras pokalbis. 14.30 „Delfi“ diena. 15.30 Smalsučių pasaulis. 16.00 Talentai po priedanga. 16.30 Dienos klausimas. 17.30 Marijampolės sportas. 18.00 Suprasti Rusiją. 19.00 Savivaldybės aktualijos ir komentarai. 19.30 Ofiso dramoms. 20.30 Alfa taškas. 21.00 „Delfi“ diena.

SIAULIŲ TV

7.30 Specialisto patarimai. 8.00, 9.30, 11.00. 12.30, 18.30, 20.00, 22.00 Infostudija. 8.30 Alfa taškas. 9.00 Sodžius. 10.00 Suprasti Rusiją. 10.30 Įjunkim šviesą. 11.30 Talentai po priedanga. 12.00 Specialisto patarimai. 13.00 „Delfi“ diena. 14.00 Alfa taškas. 14.30 Pokalbiai prie jūros. Atostogų ritmu. 15.00 Dienos klausimas. 16.00 Petro Šiaučiuo valanda. 17.00 Du bitai. 17.30 Sodžius. 18.00 Specialisto patarimai. 19.00 Alfa taškas. 19.30 Radviliškis šiandien ir rytoj. 20.30 Ofiso dramoms. 21.00 Ekonomika šiandien. 21.30 Specialisto patarimai.

NASTOJAŠČEJE VREMIJA

6.00 Archeologija. 7.00 Tikras serialas. 8.00 Tikras kinas. 9.55 Naujienos. Azija. 10.00 Rytas. 10.30 Apie įvykį iš arti. 11.00 Specialus projektas. 11.30 Nežinoma Rusija. 12.00 Tikras serialas. 13.00 Interviu. 13.30 „DW“ publicistikos laida apie ekologiją. 14.00 Azija. 14.30 Nežinoma Rusija. 15.00 Žinios. 15.15 Tikras kinas. 17.00 Baltija. 17.30 Krymas. Tikrovė. 18.00 Azija. 18.30 Azija, 360 laipsnių. Kelionių laida. 19.00 Vakarais. 20.00 Amerika. 21.00 Tikras kinas. 23.00 Apie įvykį iš arti. 23.30 Tai, kas svarbiausia. 24.00 Vakarais. 1.00 Amerika.

NATIONAL GEOGRAPHIC

6.15 Mokslo šėliojimai. 7.00 Maisto fabrikas. 8.00 Dubajaus oro uostas. 9.35 Nusausinti vandenynus. 11.05 Žmonijos ištakos. 15.05 Lėktuvų avarijų tyrimai. 17.15 Vandenyno tyrinėtojai. Ledynų milžinai; baltojo lokio karalystė; Azorų salos. 21.00 Lėktuvų avarijų tyrimai. 23.10 Nusausinti vandenynus. 1.30 Sučiupti kontrabandininkus. 2.10 Lėktuvų avarijų tyrimai. 2.55 Nakties programa.

TRAVEL

7.00 Ryto programa. 8.00 Nepaprastos NASA bylos. 9.00 Mitinių būtybių paieška. 13.00 Nežinoma ekspedicija. 15.00 Kodai ir konspiracijos teorijos. 17.00 Muziejaus paslaptys ir legendos. 19.00 Pilies paslaptys ir legendos. 21.00 Baimės buveinė. 22.00 Apšėsti miestai. 23.00 Anomali teritorija. 24.00 Vaiduoklių medžiotojas. 1.00 Osbornų šeimynėlė norėtų tikėti. 2.00 Nakties programa.

DISCOVERY

6.00 Senienų medžiotojai. 7.00 Automobilių meistrai Maikas ir Antas. 9.00 Kaip atsiranda daiktai? 10.00 Seni geri daiktai. 11.00 Automobilių meistrai Maikas ir Antas. 12.00 Seni geri daiktai. 13.00 Automobilių meistrai Maikas ir Elvis. „Saab 96“ automobilis. 17.00 Seni geri daiktai. 17.30 Senienų medžiotojai. 18.00 Automobilių meistrai Maikas ir Edas. 19.00 Kaip tai veikia? 19.30 Kaip tai pagaminta? 20.00 Restauratoriai. 21.00 Automobilių vagys. 22.00 Švedijos pasienio apsaugos ir muitinės tarnyba. 23.00 Didysis antikvarų konkursas. 24.00 Nuogi ir įbauginanti. 1.00 Senienų medžiotojai.

VIASAT HISTORY

6.20 „Slaptos nacių bazės“. 7.10 „Prakeiktos kraujo linijos“. 7.35 „Uždrausta istorija“. 8.30 „Senovės superstatiniai“. 9.35 „Lobių paslaptys su Betane Hiuges“. 10.35 „Paieškos Nile“. 11.40 „Paviešintos Vatikano slaptosios bylos: popiežius ir velnias“. 12.50 „Svarbiausi Antrojo pasaulinio karo įvykiai spalvotai“. 13.50 „Slaptos nacių bazės“. 14.50 „Senovės superstatiniai“. 15.50 „Uždrausta istorija“. 16.50 „Lobių paslaptys su Betane Hiuges“. 17.50 „Paieškos Nile“. 18.55 „Svarbiausi Antrojo pasaulinio karo įvykiai spalvotai“. 20.00 „Paviešintos Vatikano slaptosios bylos: popiežius ir velnias“. 21.00 „Slaptos nacių bazės“. 22.00 „Hitleris ir Stalinas“. 23.05 „Paviešintos Vatikano slaptosios bylos: popiežius ir velnias“. 0.10 „Svarbiausi Antrojo pasaulinio karo įvykiai spalvotai“. 1.15 „Slaptos nacių bazės“. 2.10 „Nacių karo mašinų paslaptys“. 3.10 „Karo populiariausiųjų dešimtukas“.

LRT TV	LNK	TV3	BTV	LIETUVOS rytas	TV1
6.00 LR himnas. 6.02 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Žmogžudystės šiaurėje“. 9.50 „Pagalbos šauksmas“. 10.40 „Daktaras Martinas“. 11.30 „Paskutinis pėdsakas“. 12.15 Euromaxx. 12.30 Kas ir kodėl? 13.00 „Anthony Bourdainas. Nepažįstami kraštai“. 13.45 „Dainų šventės 2024“ akimirkos. 14.00 Žinios. Orai. 14.20 Laba diena, Lietuva. 16.25 „Ponių rojus“. 17.10 „Palikimas“. 18.00 Kas ir kodėl? 18.30 Svarbi valanda. 19.30 Eurolygos krepšinio turnyras. „Žalgiris“ – „Barcelona“. 22.00 Vakare su Audriumi Giržadu. 23.00 „Incognito“. 23.45 „Vikingai“. 0.30 Aš gyvenu iliuzijų pasaulyje. 1.00, 2.00, 3.00, 4.00, 5.00 LRT radijo žinios. 1.05 Širdyje lietuvis. 2.05 Vakare su Audriumi Giržadu. 3.05 Kas ir kodėl? 3.30 Gamtininko užrašai. 4.05 Istorijos detektyvai. 5.05 Svarbi valanda.	6.00 „Linksmųjų neklauzadų kinas. Vasaros stovyklos sala“. 6.15 „Vasaros stovyklos sala“. 6.30 „Tomas ir Džeris“. 7.00 „Būk mano saulė“. 8.00 „Volkeris, Teksaso reindžeris“. 10.00 „Alaka“. 12.00 Vidurdienio žinios. 13.20 „Turtuolė varguolė“. 14.30 „Mažyte mano“. 15.30 „Kakava“. 16.30 Labas vakaras, Lietuva. 18.30 Žinios. 19.20 Sportas. 19.27 Orai. 19.30 KK2. 20.00 Bučiuoju. Rūta. 21.00 „Rimti reikalai 7“. 21.30 Žinios. 22.20 Sportas. 22.27 Orai. 22.30 Trileris „Melo miestas“. D. Britanija, JAV, 2018. N-14 0.45 „Juodasis sąrašas“. 1.45 Trileris „Pusrūsis“. 3.35 „Volkeris, Teksaso reindžeris“. 4.30 Alchemija. 5.00 Kultūrinė dokumentika.	6.00 TV pagalba. 8.00 Gero vakaro šou. 9.30 „Ne tau, Martyna!“ 10.00 „Meilės sūkuryje“. 11.00 „Moteryų daktaras“. 12.00 „Nepaleisk mano rankos“. 14.00 „Aistrų kasyklos“. 15.00 „Simpsonai“. 16.00 TV3 žinios. Orai. 16.30 TV pagalba. 18.30 TV3 žinios. Sportas, orai. 19.30 „Farai“. 21.00 „Ne tau, Martyna!“ 21.30 TV3 vakaro žinios. Sportas, orai. 22.30 Veiksmo f. „Vienas reindžeris“. JAV, 2023. N-14 0.30 „Įstatymas ir tvarka“. 1.35 „Havajai 5.0“. 2.40 „Pirmieji pasimatymai“. 3.45 „Ponia Fuzilet ir jos dukterys“. 4.50 „Išprotėję kaimynai“. 5.15 „Įstatymas ir tvarka“.	6.00 „Mano virtuvė geriausia“. 7.20 „Teisingumo agentai“. 8.30 „Faras iš praeities“. 9.30 „Kodas“. 10.30 „Magaiveris“. 11.30 „CSI. Kriminalistai“. 12.30 „Šviežias kraujas“. 13.30 „Mano virtuvė geriausia“. 15.00 „Žemiau denio“. 16.00 „Kodas“. 17.00 „Magaiveris“. 18.00 „CSI. Kriminalistai“. 19.00 „Mirtinas ginklas“. 20.00 „Pirkėjų karai“. 20.30 „Kaimynų karai“. 21.00 Trileris „Keršto valanda“. JAV, 2004. N-14 22.40 Drama „Trylika lemtingų dienų“. 1.35 „Nusirenk“. 2.25 „Mirtinas ginklas“. 3.20 „Ekspedicijos su Stivu Bakšelu“. 4.15 Laisvės karžygiai. 5.00 Žinios.	5.00 Nauja diena. 6.00 „Senis“. 7.30 Partizanų keliais. 8.00 „Nykstantys pėdsakai“. 9.00 „Realisti mistika“. 10.00 „Aleksandra“. 11.00 „Senis“. 12.30 Būsto anatomija. 13.00 Nauja diena. 14.00 „Vieno nusikaltimo istorija“. 15.00 „Kas tu?“ 16.00, 18.00, 20.00, 22.30 Reporteriai. Orai. 16.30 Lietuva tiesiogiai. 17.00 „Netikėtas teisingumas“. 18.30 „Senis“. 20.20 „Žaibas iš giedro dangaus“. 21.25 „Aleksandra“. 23.00 Lietuva tiesiogiai. 23.30 „Vieno nusikaltimo istorija“. 0.30 „Kas tu?“ 1.30 Nauja diena. 2.30 „Realisti mistika“. 3.25 „Aleksandra“. 4.10 Vyrų šešelyje. 4.35 „Azija 360“.	6.00 „Nekaltieji“. 7.00 „Melo verpetai“. 8.00 „Akloji“. 9.00 „Uždraustas vaisius“. 10.00 „Sunkių nusikaltimų skyrius“. 11.00 „Tyrėjai. Aukos vardu“. 12.00 „Nusikalstami protai“. 13.00 „Įstatymas ir tvarka. Specialiųjų tyrimų skyrius“. 14.00 „Detektyvė Rizoli“. 15.00 „Anupama“. 15.30 „Pažadėtoji“. 16.00 „Būk su manim“. 17.00 „Akloji“. 18.00 „Prahos kriminalinė policija“. 19.00 „Daktaras Hausas“. 20.00 „Įstatymas ir tvarka. Specialiųjų tyrimų skyrius“. 21.00 „Nežudykti“ 23.20 Detektyvas „Prancūziška žmogžudystė. Mirtys Amjėne“. Prancūzija, 2022. n-14 1.25 „Iš mergiotės į damas“. 2.25 „Nekaltieji“. 3.25 „Uždraustas vaisius“.

SAVAITĖ 12 mėn. prenumerata „Perlo“ terminaluose parodant barkodą **59,00 Eur**
 Išskyrus Maxima ir Norfa parduotuvėse.   977202991001112

„KLONAS“
21.00. TV6 Mokslinės fantastikos. ** Sužinojusi apie mirtiną ligą, Sara nusprendžia pasinaudoti populiaria paslauga ir užsisako asmeninį kloną – beveik identišką savo kopiją, kuri turi išmokyti gyventi kaip Sara, kad po mirties artimiesiems ją atstotų. Netikėtai pasveikusi Sara paprašo kloną deaktyvuoti, tačiau paaiškėja, kad materialai teks stoti su savo kopija į dvikovą dėl išgyvenimo.
D. Britanija, Kanada, Suomija, JAV, 2022. Rež. R. Stirnasas. Vaidina Karen Gilan, Aronas Polas, Teo Džeimsas.

„KINO ŽVAIGŽDĖ IR KAUBOJUS“
21.00. TV8 Komiška drama. ** Miestietė aktorė Izabelė svajoja apie kaubojės vaidmenį, tad kino studija išsiunčia ją pagyventi rančioje ir įgyti reikiamos patirties. Netrukus mergina supranta, kad rančos šeimininkas kaubojus Hanteris daro viską, jog išsaugotų savo ūkį vien tam,

kad išpildytų jos svajonę. Ar Izabelei pavyks rasti būdą padėti išsaugoti Hanteriui rančą ir gauti savo trokštamą vaidmenį?
Kanada, 2023. Rež. Dž. Klifas. Vaidina Makenzi Porter, Tobis Levinas, Deivas Kenetas Makinonas.

„KERŠTO VALANDA“
21.00. BTV Veiksmo trileris. ** Buvęs JAV specialiųjų pajėgų karys Krisas Vonas grįžta į savo vaikystės miestelį. Deja, jis – labai pasikeitęs. Kriso vaikystės varžovas, turtingų tėvų sūnelis Džėjus uždarė vietinius žmones maitinusią lėptjųvę ir miestą pavertė kriminalinių nusikaltėlių irštva.
JAV, 2004. Rež. K. Brėjus. Vaidina Dveinas Džonsonas, Džonis Noksvilis, Neilas Makdona.

„NERAMIEJI“
21.33. „LRT Plus“ Drama. *** Leila ir Damjenas labai myli vienas kitą. Nors Damjeną kamuoja bipolinis su-

trikimas, pora kartu gyvena ir augina vaiką. Berniukas dievina nuostabiai impulsyvų tėtį ir rūpinasi juo, kai šiam sunku. Leila išmoko numatyti, kada tiksliai prasidės paūmėjimas, ir kiek galėdama padeda, bet ir pati jaučiasi išsekusi...
Belgija, Prancūzija, Liuksemburgas, 2021. Rež. Ž. Lafosas. Vaidina Leila Bekti, Damjenas Bonaras, Patrikas Dekamas.

„MELO MIESTAS“
22.30. LNK Trileris. *** 1996-ųjų rugsėjo 7 d. Las Vegase buvo mirtinai sužeistas reperis Tupakas Šakuras, po pusės metų buvo nušautas pagrindinis įtariamasis jo žmogžudystėje – hiphopo žvaigždė Bigis Smolsas. Nusikaltėliai – nesurasti, tad byla buvo užversta. Po daug metų detektyvas Raselas sugrįžta prie tyrimo ir drauge su žurnalistu Džeksonu narplioja nesuvokiamo sąmokslu tinklą.
D. Britanija, JAV, 2018. Rež. B. Fermanas. Vaidina Forestas Vitakeris, Džonis Depas, Tobis Hasas.

TV6

5.35 „Komisaras Aleksas“. 7.25 „Kobra 11“. 8.30 „Lombardų žvaigždės“. 9.00 Praeities žvalgas. 9.30 „Sandėlių karai“. 10.00 Juokingiausi Amerikos namų vaizdeliai. 11.00 „Bruto ir Neto“. 12.00 „Tautos tarnas“. 13.00 „Baimės faktorius“. 14.00 „Kobra 11“. 15.00 „Čikagos ugniagesiai“. 16.00 „Komisaras Aleksas“. 18.00 „Simpsonai“. 19.00 „Bruto ir Neto“. 20.00 Juokingiausi Amerikos namų vaizdeliai. 21.00 Komedija „Klonas“. 23.00 „El Chapo. Narkobaronas“. 23.50 „Pajėgos“. 2.10 „Baimės faktorius“.

LRT PLIUS

6.00 LR himnas. 6.05 Laukinis Eglės pasaulis. 7.00 Kas ir kodėl? 7.30 Lietuva kalba. 8.30 Menora. 9.00 Labas rytas, Lietuva. 11.30 Mes – ukrainiečiai. 12.00 „Stebuklingos medžiagos“. 12.55 Vizionieriai. 13.00 Gamtininko užrašai. 13.30 Čia – kinas. 14.00 Kauno miesto simfoninio orkestro sezono uždarymo koncertas. 15.20 „Dainų šventės 2024“ akimirkos. 15.35 „Daktaras Martinas“. 16.20 „Hartlando užuovėja“. 17.05 Euromaxx. 17.20 Laba diena, Lietuva. 19.30 Dok. f. „Vidinės laisvės link. Tapytoja Gražina Vitaraitė“. 20.25 Vizionieriai. 20.30, 3.00 Panorama (gestų k.). 21.00, 3.30 Dienos tema (gestų k.). 21.20, 3.50 Sportas. Orai (gestų k.). 21.30 3 minutės iki kino. 21.33 Drama „Neramieji“. 23.30 Gamtininko užrašai. 24.00 „Ponių rojus“. 0.45 „Palikimas“. 1.30 LRT OPUS pilnatis. 2.00 Svarbi valanda. 4.00 Stambiu planu. 5.00 Mes – ukrainiečiai. 5.30 Gyventi kaime gera.

TV8

6.00 „Kasagrandes“. 6.30 „Slibinų dresuotojai. Pašėlusios gaudynės“. 7.00 „Renovacijų meistrai“. 8.00 La Maistas. Iššūkis. 9.00 „Moters kerštas“. 10.00 „Juodosios našlės“. 11.00 Komedija „Bučynys prie laužo“. 12.55 „Kviečiu vakarieniškas“. 13.55 „Grožio misija“. 15.00 „Likimo karuselė“. 15.30 „Lemties vingiai“. 16.00 „Lakšmės likimas“. 17.00 „Baudžiauninkė“. 18.00 „Palikimas“. 20.00 Labanakt, vaičiukai. „Meškiukai Gamiai“, „Čipas ir Deilas skuba į pagalbą“. 21.00 Komedija „Kino žvaigždė ir kaubojus“. 22.55 „Palikimas“. 0.50 TV pagalba. 2.30 „Stilingi jausmai“. 3.25 „Svetimšalė“.

2TV

6.00 Amžini hitai. 9.00 Pabun2. 11.00 Nenuobo2. 16.00 Šok TikTok. 17.00 Pa2kim. 23.00 Zzgės. 4.00 Sal2.

INFO TV

6.00 Žinios. 7.00, 17.00, 18.00, 19.30, 20.30, 0.30 Info diena. 7.30 Info komentarai su A. Mazėčiu. 8.00 „Slaptos nacių bazės“. 9.00 „Ruduo Džimio ūkyje“. 10.00 Labas vakaras, Lietuva. 12.00 „Kas žudikas?“ 13.10 Vidurdienio žinios. 14.30 Šeškinės 20. 15.30 KK2. 16.00 „Ruduo Džimio ūkyje“. 17.30 Info komentarai su A. Mazėčiu. 18.30 „Kas žudikas?“ 20.00 Info komentarai su A. Mazėčiu. 21.00 „Slaptos nacių bazės“. 22.00 Labas vakaras, Lietuva. 24.00 Dabar pasaulyje. Žinios rusų k. 1.00 Info komentarai su A. Mazėčiu.

„DELFI“ TV

6.00 „Delfi“ diena. 7.00 „Delfi“ RU. 7.30 Iš esmės. 8.00 Ar galiu užteiti? 8.30 Nešvankiai. 9.00 Orijaus kelionės. 10.00 Zelandijos zigzagas su A. Valujavičium. 10.30 Pauliaus Samoškos nuotykių. 11.00 Orijaus kelionių archyvai. Meksika. 11.30 Orijaus kelionių archyvai. Kankunas. 11.55 „Kenoloto“. 12.00 „Delfi“ diena. 13.00 „Gibraltaro policija“. 14.00 Nepatogūs klausimai. 15.00 „Gibraltaro policija“. 16.00 Iš esmės. 16.30 Nepatogūs klausimai. 17.55 „Kenoloto“. 18.00 Orijaus kelionių archyvai. Kankunas. 18.30 Orijaus kelionių archyvai. Tulumas. 19.00 Ūkininko Petro

dienoraštis. 19.30 Iš esmės. 20.00 Motorgalviai. 21.00 Politikos chirurgija. 22.00 Skanios kelionės. 22.30 „Jėga“ ir „Kenoloto“. 22.35 Ūkininko Petro dienoraštis. 23.05 Skandalinga išpažintis. 0.05 „Delfi“ RU. 0.35 „Delfi“ diena. 1.35 Tiesiogiai „Ukraina 24“ žinios.

SPORT

7.00 Lengvoji atletika. Italija. 9.20 Portugalijos futbolo lyga. „Estoril Praia“–„Sporting“. 11.20 Penkiakovė. U19 pasaulio čempionatas. Lietuva. Vyrų finalas. 13.50 Vokietijos krepšinio lyga. „Alba Berlin“–„EWE Baskets Oldenburg“. 15.40 Portugalijos futbolo lyga. „Benfica“–„Gil Vicente“. 17.40 Penkiakovė. U19 pasaulio čempionatas. Lietuva. Mišrus finalas. 20.00 Optibet ledo ritulio lyga. „Energija“–„Riga“. 21.50 Portugalijos futbolo lyga. „Porto“–„Arouca“. 23.50 „One championship“. 3.30 Portugalijos futbolo lyga. „Benfica“–„Gil Vicente“.

INIT TV

6.00 Muzikos ekspresas. 6.30 Ukrainos naujienos. 9.00 Sostinės fenomenas. 9.30 Komentarai TV. 10.35 Iš savo varpinės. 12.05 Sveikinimų koncertas. 12.40 Sodininko pasaulis. 13.05 Statybos be rūpesčių. 13.30 Drama „Šuns tikslas“. 15.10 Valanda su kita Rūta. 16.10 „Delfi“ diena. 17.00, 20.00 Žinios. 17.15 Prie arbatos su Kęstučiu Skrebiu. 18.00 Riba. 18.50 IQ kovos 2 prieš 2. 19.20 Iš kiemo pusės. 19.45 Vardan Lietuvos. 20.15 Akimirkos taikinyje. 21.45 Lietuvos dešimtukas. 23.25 Fantastinis f. „Paskutinis raganų medžiotojas“. 1.10 Drama „Adelainos amžius“.

BALTICUM TV

8.00 „Maištingoji princesė“. 9.00 Alfa taškas. 9.30, 11.45, 19.15, 22.00 Tiek žinių. 9.45 Verslūs tėvai. 10.15 Alfa vasara. 10.45 „Maištingoji princesė“. 12.00 „Baudžiauninkė. Dabar arba niekada“. 14.00 Sodininko pasaulis. 14.30 Ofiso dramos. 15.00 Drama „Vokiečių aviganis. Istorija apie žydų šunį“. 16.45 „Chameleonas“. 17.45 Nediplomatinis pokalbis. 18.45 „Romeo ir Džuljeta iš Čerkasų“. 19.30 Alfa taškas. 20.00 „Maištingoji princesė“. 21.00 „Karpatų reindžeris“. 22.15 „Ėjimas žirgu“. 23.15 „Kraujo broliai“. 0.15 „Maištingoji princesė“.

BALTICUM AUKSINIS

7.00 „Karas su seneliu“. 9.00 „Liūtas“. 11.00 „Ispanijos karalienė“. 13.05 „Teisėja“. 15.00 „Ratas“. 17.00 Trileris „Tunelis“. 19.00 „Kažkur ten“. 21.00 „Beveik mirtina“. 23.00 Drama „Karas po žeme“. 1.00 Komedija „Paskutiniai žvilgsniai“.

MARIJAMPOLĖS TV

7.30, 9.00, 11.00, 12.30, 18.30, 20.00, 22.00 Marijampolės TV žinios. 8.00 Savivaldybės aktualijos ir komentarai. 8.30 Ofiso dramos. 9.30 Alfa taškas. 10.00 „Delfi“ diena. 11.30 Ekonominiai pietūs. 13.00 Alfa taškas. 13.30 Atviras pokalbis. 14.30 „Delfi“ diena. 15.30 Geroji naujiena. 16.00 Mokslas suprantamai. 16.30 Dienos klausimas. 17.30 Nediplomatinis pokalbis. 19.00 Kūrybinės sferos. 19.30 Alfa. It savaitės interviu. 20.30 Alfa taškas. 21.00 „Delfi“ diena.

ŠIAULIŲ TV

7.30 Specialisto patarimai. 8.00, 9.30, 11.00. 12.30, 18.30, 20.00, 22.00 Infostudija. 8.30 Alfa taškas. 9.00 Radviliškis šiandien ir rytoj. 10.00 Ofiso dramos. 10.30 Ekonomika šiandien. 11.30 Kvadratas apskritime. 12.00 Specialisto patarimai. 13.00 „Delfi“ diena. 14.00 Alfa taškas. 14.30 Tauro ragas. 15.00 Dienos klausimas. 16.00 Kada įkurtuvės? 16.30 Atviras pokalbis. 17.30 Radviliškis šiandien ir rytoj. 18.00 Specialisto patarimai. 19.00 Alfa taškas. 19.30 Anądien Šiauliuose. 20.30 Alfa. It savaitės interviu. 21.00 Žvilgsnis giliau. 21.30 Specialisto patarimai.

NASTOJAŠČEJE VREMIJA

6.00 Interviu. 6.30 Išvykę. 7.00 Tikras serialas. 8.00 Tikras kinas. 9.55 Naujienos. Azija. 10.00 Rytas. 10.30 Apie įvykį iš arti. 12.00 Tikras serialas. 13.00 Krymas. Tikrovė. 13.30 Pagaminta Vokietijoje. 14.00 Azija. 14.30 Azija, 360 laipsnių. Kelionių laida. 15.00 Tai, kas svarbiausia. 15.30 Tikras kinas. 17.00 Baltija. 17.30 Donbasas. Tikrovė. 18.00 Azija. 18.30 Žmogus žemėlapyje. 19.00 Vakarai. 20.00 Amerika. 21.00 Tikras kinas. 23.00 Apie įvykį iš arti. 23.30 Tai, kas svarbiausia. 1.00 Amerika.

NATIONAL GEOGRAPHIC

6.05 Mokslo šėliojimai. 7.10 Maisto fabrikas. 8.15 Dubajaus oro uostas. 9.50 Nusausinti vandenynus. 11.20 Oro uosto apsaugos tarnyba. 13.35 Sučiupti kontrabandininkus. 15.05 Lėktuvų avarijų tyrimai. 17.15 Oro uosto apsaugos tarnyba. 20.15 Sučiupti kontrabandininkus. 23.10 Nusausinti vandenynus. 0.45 Sučiupti kontrabandininkus. 1.25 Lėktuvų avarijų tyrimai. 2.55 Nakties programa.

TRAVEL

7.00 Ryto programa. 8.00 Mitinių būtybių paieška. 9.00 Kodai ir konspiracijos teorijos. 11.00 Muziejaus paslaptys ir legendos. 13.00 Pilies paslaptys ir legendos. 15.00 Nepaprastos NASA bylos. 17.00 Ateivių greitkelis. 19.00 Anapus nežinomybės. 22.00 Baimės buveinė. 24.00 Vaiduoklių medžiotojas. 1.00 Anapus nežinomybės. 2.00 Nakties programa.

DISCOVERY

6.00 Senienų medžiotojai. 7.00 Automobilių meistrai Maikas ir Antas. 9.00 Kaip atsiranda daiktai? 10.00 Seni geri daiktai. 11.00 Automobilių meistrai Maikas ir Antas. 12.00 Senienų medžiotojai. 14.00 Aukso karštingė. 16.00 Ieškantys opalų. 17.00 Seni geri daiktai. 17.30 Senovinės karo mašinos. 18.00 Automobilių meistrai Maikas ir Antas. 19.00 Kaip tai pagaminta? 19.30 Kaip atsiranda daiktai? 20.00 Restoratoriai. Senovės Egipto stebuklai. 21.00 Seni geri daiktai. 22.00 Didysis antikvarų konkursas. 23.00 Klasikiniai automobiliai. 24.00 Nuogi ir įbauginti. 1.00 Senienų medžiotojai.

VIASAT HISTORY

6.35 „Prakeiktos kraujo linijos“. 7.30 „Uždrausta istorija“. 8.30 „Bismarkas“. 24 val. iki pražūties“. 9.30 „Gizos piramidė: žvaigždžių siekis“. 10.40 „Paieškos Nile“. 11.40 „Moterys po Hitlerio vėliava“. 12.45 „Svarbiausi Antrojo pasaulinio karo įvykiai spalvotai“. 13.50 „Slaptos nacių bazės“. 14.45 „Bismarkas“. 24 val. iki pražūties“. 15.50 „Uždrausta istorija“. 16.45 „Gizos piramidė: žvaigždžių siekis“. 17.50 „Paieškos Nile“. 18.55 „Svarbiausi Antrojo pasaulinio karo įvykiai spalvotai“. 20.00 „Paviešintos Vatikano slaptosios bylos: popiežius ir velnias“. 21.00 „Slaptos nacių bazės“. 22.00 „Titanikas spalvotai“. 23.00 „Moterys po Hitlerio vėliava“. 24.00 „Svarbiausi Antrojo pasaulinio karo įvykiai spalvotai“. 1.05 „Slaptos nacių bazės“. 2.00 „Nacių karo mašinų paslaptys“. 3.00 „Karo populiariausių dešimtukas“.

LRT TV	LNK	TV3	BTV	LIETUVOS rytas	TV1
6.00 LR himnas.	6.00 „Linksmųjų ne- klaužadų kinas. Vasaros stovy- klos sala“.	6.00 TV pagalba.	6.00 „Mano virtuvė geriausia“.	5.00 Nauja diena.	6.00 „Nekaltieji“.
6.02 Labas rytas, Lietuva.	6.15 „Vasaros stovy- klos sala“.	8.00 „Farai“.	7.20 „Teisingumo agentai“.	6.00 „Senis“.	7.00 „Melo verpetai“.
9.00 „Žmogžudystės šiaurėje“.	6.30 „Tomas ir Džeris“.	9.30 „Ne tau, Martyna!“	8.30 „Faras iš praeties“.	7.30 Kaimo akademija.	8.00 „Akloji“.
9.50 „Pagalbos šauksmas“.	7.00 „Būk mano saulė“.	10.00 „Meilės sūkuryje“.	9.30 „Kodas“.	8.00 Laisvės TV valanda.	9.00 „Uždraustas vaisius“.
10.40 „Daktaras Martinus“.	8.00 „Volkeris, Teksaso reindžeris“.	11.00 „Motery daktaras“.	10.30 „Magaiveris“.	9.30 Gyvenimas versle.	10.00 „Sunkių nu- sikaltimų skyrus“.
11.30 „Paskutinis pėdsakas“.	10.00 „Alaka“.	12.00 „Nepaleisk mano rankos“.	11.30 „CSI“.	10.00 Sveikatos formulė.	11.00 „Tyrėjai. Aukos vardu“.
12.15 Euromaxx.	12.00 Vidurdienio žinios.	14.00 „Aistrų kasyklos“.	12.30 „Šviežias kraujas“.	10.30 Skanus gyvenimas.	12.00 „Nusikalstami protai“.
12.30 Kas ir kodėl?	13.20 „Turtuolė varguolė“.	15.00 „Simpsonai“.	13.30 „Mano virtuvė geriausia“.	11.00 Ilgaamžiškumo gidas.	13.00 „Įstatymas ir tvarka. Speci- aliųjų tyrimų skyrus“.
13.00, 4.15 „Antho- ny Bourdainas. Nepažįstami kraštai“.	14.30 „Mažyte mano“.	16.00 TV3 žinios. Orai.	15.00 „Žemiau denio“.	11.30 Mūsų gyvūnai.	14.00 „Detektyvė Rizoli“.
13.45 „Dainų šven- tės 2024“ akimirkos.	15.30 „Kakava“.	16.30 TV pagalba.	16.00 „Kodas“.	12.00 Sveikatos kodas.	15.00 „Anupama“.
14.00 Žinios. Orai.	16.30 Labas vakaras, Lietuva.	18.30 TV3 žinios.	17.00 „Magaiveris“.	12.30 Sveikatos ko- das. Televizina.	15.30 „Pažadėtoji“.
14.20 Laba diena, Lietuva.	18.30 Žinios.	Sportas, orai.	18.00 „CSI. Kriminalistai“.	13.00 Nauja diena.	16.00 „Būk su manim“.
16.25 „Ponių rojus“.	19.20 Sportas.	19.30 Animac. f. „La troškiny“.	19.00 Amerikietiškos imtyinės RAW.	14.00 „Ela Šion. Ugnies kriokštas“.	17.00 „Akloji“.
17.10 „Palikimas“.	19.27 Orai.	21.30 TV3 vakaro žinios. Sportas, orai.	20.00 Amerikietiš- kos imtyinės SmackDown.	16.00, 18.00, 20.00, 22.30 Reporte- ris. Orai.	18.00 Serialas „Prahos kriminalinė po- licija“, 1 s.
18.00 Kas ir kodėl?	19.30 KK2	22.30 Drama „Debe- sų žemėlapis“.	21.00 Veiksmo f. „Pašėlęs Mak- sas. Įtūžio ke- lias“, Australija, JAV, 2015. N-14	16.30 Pusvalandis su Valatka.	19.00 „Daktaras Hausas“.
18.30 Svarbi valanda.	21.00 Trileris „Hipnotikai“.	Vokietija, Hon- kongas, JAV, 2012. N-14	22.25 Trileris „Keršto valanda“.	17.00 „Netikėtas teisingumas“.	20.00 „Įstatymas ir tvarka. Speci- aliųjų tyrimų skyrus“.
19.30 Žiedų valdovai.	23.00 Trileris „Karščio banga“.	2.05 Melodrama „Nepagrįsti lūkesčiai“.	4.00 Komedija „Urmu pigiau“.	18.30 „Senis“.	21.00 Detektyvas „Brokenvudo paslaptys. Brokenvudo- zauras“.
20.30 Panorama.	1.10 Drama „Merginų kovos“.	Vokietija, 2011.	4.35 Gynybinis pavel- das Lietuvoje.	20.20 „Žaibas iš gie- dro dangaus“.	23.05 „Nusikaltimo vieta – Kel- nas. Kraujo pėdsakai“.
21.30 Aukštinis protas.	N-14	4.00 Komedija „Urmu pigiau“.	5.00 Žinios.	21.25 „Aleksandra“.	1.00 „Nežudyk!“
22.45 Drama „Mei- lei nereikia žodžių“.	3.15 Trileris „Melo miestas“.	JAV, 2003.		23.00 Būsto anatomija.	3.20 „Nekaltieji“.
23.00 Panorama.				23.30 Pusvalandis su Valatka.	
23.00 Aukštinis protas.				0.00 Laisvės TV valanda.	
24.45 Drama „Mei- lei nereikia žodžių“.				1.30 Nauja diena.	
0.15 Fantastinis f. „Kaubojai ir ateiviai“.				2.30 „Realisti mistika“.	
2.15 Drama „Neramieji“.					
5.00 LRT radijo žinios.					
5.05 Svarbi valanda.					

„HIPNOTIKAI“

21.00. LNK Veiksmo trileris. ** Detektyvas Denis įsipainioja į sąmokslą, susijusį su jo dingusia dukra ir slapta vyriausybės programa. Negalėdamas susitaikyti su dukros netektimi, jis panyrą į darbą. Vienos pasaulio metu aštri Denio akis užkliūva už keisto vyriškio. Galbūt jis yra susijęs su detektyvo dukters dingimu? **JAV, 2023.** Rež. R. Rodrigesas. Vaidina Alis Braga, Benas Aflekas, Džefas Feihis.

„PAŠĖLĘS MAKSAS. ĮTŪŽIO KELIAS“

21.00. BTV Veiksmo ir nuotykių. **** Katastrofą patyrusioje ir visiška dykyne virtusioje Žemėje klijojantis vienišius Maksas sutinka Furiozą – paslaptinę moterį, žūbtūt siekiančią persikelti per dykumą, kurioje negalioja jokie įstatymai, iš sutiktojo naivu tikėtis gailėstingumo ir kurią įveikti vienam – taip pat jokios vilties. Maksas nutaria jai padėti. **Australija, JAV, 2015.** Rež. Dž. Mileris. Vaidina Tomas Hardis, Čarliz Teron, Džošas Helmanas.

„RUDUO NIUJORKE“

21.00. TV8 Melodrama. ** Vilas Kynas – turtin-
gas 50-metis restoranų magnatas, suviliojęs ne vieną gra-
žią moterį, tačiau taip ir nesugebėjęs įsipareigoti nė vieni
iš jų. Vieną dieną Vilas susipažįsta su gražia 20 metų už jį
jaunesne Šarlotte Filding ir pasitelkia visą savo žavesį norė-
damas jai patikti. Netrukus jie užmezga romaną. Tačiau tai,

ką Vilas laikė trumpalaikiu susižavėjimu, perauga į kur kas gilesnį jausmą, kai jis sužino, kad Šarlotė sunkiai serga ir jai liko nedaug gyventi... **JAV, 2000.** Rež. Dž. Čen. Vaidina Ričardas Giras, Vainona Raider, Vera Farmiga.

„MAŽASIS PLAUKIKAS“

21.30. „LRT Plus“ Komedija. *** Užsispyrė-
lis pikčiurna Lui vadovauja jachtų gamybos kompanijai. Kai
vieną dieną įmonės inžinierius Kastanjė sukuria netiku-
sį jachtos modelį, kuris nuskesta direktoriaus akyse, šis su
didžiausiu triukšmu inžinierių atleidžia iš darbo. Netrukus
jachtų savininkas sužino, kad kitas Kastanjė sukurtas mo-
delis laimėjo prestižines varžybas... **Italija, Prancūzija,
1968.** Rež. R. Deri. Vaidina Luisas de Finesas, Andrea Pa-
rizi, Frankas Fabricis.

„DEBESŲ ŽEMĖLAPIS“

**22.30. TV3 Mokslinė fantastinė dra-
ma.** *** Amerikiečių advokato, 1849 m. plaukiojusio Ra-
miiuju vandenynu, parašytas dienoraštis, skandalingi prieš
Antrąjį pasaulinį karą Didžiosios Britanijos kompozitoriaus
laškai mylimam draugui, konspiracija atominiėje jėgainėje
San Fransiske, slaugos namuose gyvenančio leidėjo paslap-
tys ir ateities Korėjoje grėsmę keliantis žmogaus klonas bei
dar tolimesnėje ateityje gyvuojančios poapokaliptinės ben-
drumenės istorija. Kaip kelių šimtų metų senumo įvykiai
gali veikti dabartį? **JAV, Vokietija, Honkongas, 2012.**

Rež. T. Tykveris, E. ir L. Vachovski. Vaidina Tomas Henkasas, Holė Beri, Džimas Broudbentas.

„MEILEI NEREIKIA ŽODŽIŲ“

**22.45. LRT televizija Komiška romanti-
nė drama.** *** Išsiskyrusi ir vieniša mama leva die-
nas leidžia dirbdama masažuotoja ir baiminasi artėjančio
dukters išvykimo į koledžą. Netikėtai ji susipažįsta su Alber-
tu – mielu, linksmu, panašiai kaip ji maščiančiu vyru. Viskas
klostosi puikiai, kol kartas sumaišo pažintis su kliente Ma-
riana. Tarp moterų užsimezgas draugystė, Mariana nuolat
prisimena savo netikėję buvusį sutuoktinį, kuris, kaip paaiš-
kėja, ir yra Albertas. **JAV, 2013.** Rež. N. Holofsener. Vaidina
Džulija Luis-Dreifus, Džeimsas Gandolfinis, Toni Kolet.

„ŽUDIKO ASMENS SARGYBINIS“

23.20. TV6 Veiksmo trileris. *** Garsus as-
mens sargybinis Maiklas Birsas susigadino reputaciją, kai jo
saugotas Japonijos ginklų prekeivis buvo nušautas. Dabar
Maiklas užsiima smulkiais darbais, tad kai gauna progą
imtis stambaus užsakymo ir susigražinti garbę, negali atsi-
sakyti. Užduotis – lydėti Interpolo saugomą žudiką – gal ir
nesunki, bet Maiklas nežino, kad kartą smogiką lydeję tarp-
tautinės grupės agentai buvo nužudyti ir kad tas nusikaltė-
lis yra senas jo priešas. **Bulgarija, Kinija, Nyderlandai,
JAV, 2017.** Rež. P. Hjuzas. Vaidina Elodi Jang, Rajanas Rei-
noldsas, Cuvajukis Saotomė.

TV6

5.35 „Komisaras Aleksas“. 7.25 „Kobra 11“. 8.30 „Lombardu žvaigždės“. 9.00 Statybų gidas. 9.30 „Sandėlių karai“. 10.00 Juokingiausi Amerikos namų vaizdeliai. 11.00 „Bruto ir Neto“. 12.00 „Tautos tarnas“. 13.00 „Baimės faktorius“. 14.00 „Kobra 11“. 15.00 „Čikagos ugniagesiai“. 16.00 „Komisaras Aleksas“. 18.00 „Simpsonai“. 19.00 „Bruto ir Neto“. 20.00 „Farai“. 21.00 Komedija „Nuleist periskopą!“. 22.55 Red Bull muilinių lenktynės. Ar pasirošė? 23.20 Veiksmo f. „Žudiko asmens sargybinis“. 1.45 Drama „Kova už garbę“.

LRT PLIUS

6.00 LR himnas. 6.05 Legendos. Šiandien ir visados. 7.00 Kas ir kodėl? 7.30 Vakare su Audriumi Giržadu. 8.30 Šventadienio mintys. 9.00 Labas rytas, Lietuva. 11.30 Mūsų rusų gatvė. 12.00 Dok. f. „Vidinės laisvės link. Tapytoja Gražina Vitartaitė“. 12.55 Vizionieriai. 13.00 Širdyje lietuvis. 14.00 Myliu Lietuvą. 15.35 „Daktaras Martinas“. 16.20 „Hartlando užuovėja“. 17.05 Euromaxx. 17.20 Laba diena, Lietuva. 19.30 Pakvaišę dėl ratų. 20.00 Kultūros diena. 20.30, 3.00 Panorama (gestų k.). 21.00, 3.30 Dienos tema (gestų k.). 21.20, 3.50 Sportas. Orai (gestų k.). 21.30 Komedija „Mažasis plaukikas“. 23.05 Vilniečiai. Jurgis Plesčiauskas. 23.30 Išaušus diena! X. 24.00 „Ponių rojus“. 0.45 „Palikimas“. 1.30 Pakvaišę dėl ratų. 2.00 Svarbi valanda. 4.00 Stambiu planu. 5.00 Mūsų rusų gatvė. 5.30 7 Kauno dienos.

TV8

6.00 „Kasagrandes“. 6.30 „Slibinų dresuotojai. Pašėlusios gaudynės“. 7.00 „Renovacijų meistrai“. 8.00 Kviečiame daktarą! 8.30 Kotrynos burtai. 9.00 „Moters kerštas“. 10.00 „Juodosios našlės“. 11.00 Melodrama „Svajonių laivas. Seišėliai“. 12.55 „Kviečiu vakarienės“. 13.55 „Grožio misija“. 15.00 „Likimo karuselė“. 15.30 „Lemties vingiai“. 16.00 „Lakšmės likimas“. 17.00 „Baudžiauninkė“. 18.00 „Palikimas“. 20.00 Labanakt, vaikučiai. „Meškiukai Gamiiai“, „Čipas ir Deilas skuba į pagalbą“. 21.00 Melodrama „Ruduo Niujorke“. 23.10 „Palikimas“. 1.05 TV pagalba. 2.45 „Namas“. 3.45 „Svetimšalė“.

2TV

6.00 Amžini hitai. 9.00 Pabun2. 11.00 Nenuobo2. 16.00 Šok TikTok. 17.00 Pažkim. 22.00 2LT. 24.00 Zzgs. 2.00 DJ klubas. 3.00 2TV muzika.

INFO TV

6.00 Žinios. 7.00, 17.00, 18.00, 19.30, 20.30, 0.30 Info diena. 7.30 Info komentarai su A. Mazėčiu. 8.00 „Slaptos nacių bazės“. 9.00 „Ruduo Džimio ūkyje“. 10.00 Labas vakaras, Lietuva. 12.00 „Kas žudikas?“ 13.10 Vidurdienio žinios. 14.30 Bučiuoju. Rūta. 15.30 KK2. 16.00 „Ruduo Džimio ūkyje“. 18.30 „Kas žudikas?“ 21.00 „Slaptos nacių bazės“. 22.00 Labas vakaras, Lietuva. 24.00 Dabar pasaulyje. Žinios rusų k.

„DELFI“ TV

6.00 „Delfi“ diena. 7.00 „Delfi“ RU. 7.30 Iš esmės. 8.00 Motorgalviai. 9.00 Politikos chirurgija. 10.00 Zelandijos zigzagas su A. Valujavičium. 10.30 Pauliaus Samoškos nuotykių. 11.00 Orijaus kelionių archyvai. Kankunas. 11.30 Orijaus kelionių archyvai. Tulumas. 11.55 „Kenoloto“. 12.00 „Delfi“ diena. 13.00 „Gibraltaro policija“. 14.00 Nepatogūs klausimai. 15.00 Dok. serialas „Policininkės“. 16.00 Egzotiniai keliai. Libanas. 16.30 Nepatogūs klausimai. 17.55 „Kenoloto“. 18.00 Orijaus kelionių archyvai. Tulumas. 18.30 Orijaus kelionių archyvai. Maldyvai. 19.00 Nauja karta. 20.00 Pas Editą. 20.30 Egzotiniai keliai. Afganistanas. 21.00 Jūs rimtai? 21.30 Savaitės kriminalai su J. Matoniu. 22.00 Le-

gendinis žaidimas „Taip ir Ne“. 22.30 „Jėga“ ir „Kenoloto“. 23.35 Legendinis žaidimas „Taip ir Ne“. 23.05 Orijaus atostogos Lietuvoje. Kaišiadorys. 0.05 „Delfi“ RU. 0.35 „Delfi“ diena. 1.35 Tiesiogiai „Ukraina 24“ žinios.

SPORT

7.00 Lengvoji atletika. Vokietija. 9.00 Penkiakovė. Ketvirtas epizodas. 9.40 Vokietijos krepšinio lyga. „Veolia Towers Hamburg“–„Alba Berlin“. 11.30 Rankinio čempionų lyga. „Aalborg Handbold“–„Magdeburg“. 13.00 Portugalijos futbolo lyga. „Boavista“–„Benfica“. 15.00 Rankinio čempionų lyga. „Industria Kielce“–„Barcelona“. 16.30 Penkiakovė. U19 pasaulio čempionatas. Lietuva. Moterų finalas. 19.00 Azijos čempionų lyga. „Al Wasl“–„Al Ahli“. 21.00 „Al Nassr“–„Al Rayyan“. 23.00 „One championship“. 2.10 Portugalijos futbolo lyga. „Boavista“–„Benfica“. 4.10 Lengvoji atletika. Vokietija.

INIT TV

6.00 Muzikos ekspresas. 6.30 Ukrainos naujienos. 9.00 Prie baro. 9.30 Sodininko pasaulis. 9.55 Tik tai, kas tikra. 10.20 TV techninė profilaktika. 10.45 Muzikos ekspresas. 11.00 Fantastinis f. „Paskutinis raganų medžiotojas“. 12.45 Paskutinė instancija. 14.30 Lietuvos dešimtukas. 16.10 „Delfi“ diena. 17.00, 20.00 Žinios. 17.15 Akimirks taikinyje. 18.45 Ūkininkas Jurgis. 19.10 Prie arbatos su Kęstučiu Skrebiu. 20.15 Valanda su kita Rūta. 21.15 Komedija „Žaisliukai suaugusiems“. 22.45 Veiksmo f. „Šešėlis debesyse“. 0.10 Komedija „Ištraukti peiliai“. 2.15 Autopilotas. 2.40 Muzikos ekspresas.

BALTICUM TV

8.00 „Maištingoji princesė“. 9.00 Alfa taškas. 9.30, 12.45, 19.15, 22.50 Tiek žinių. 9.45 „Baudžiauninkė. Dabar arba niekada“. 11.45 „Maištingoji princesė“. 13.00 Tiek politikos su Rima Urbonaite. 14.00 Drama „Bredo gyvenimas“. 15.55 Drama „Holograma karaliui“. 17.45 Sodininko pasaulis. 18.15 Savaitės interviu. 18.45 „Romeo ir Džuljeta iš Čerkasų“. 19.30 Alfa taškas. 20.00 „Chameleonas“. 21.00 Vaid. f. „Midltonas“. 23.05 Drama „Nuogas išskirtinumas“. 0.50 „Karpatų reindžeris“.

BALTICUM AUKSINIS

7.00 Trileris „Tunelis“. 9.00 „Kažkur ten“. 11.00 „Geriausia, ką turiu“. 13.00 „Avinai“. 15.00 „Ilgą istoriją trumpai“. 17.00 „Vardų daina“. 19.00 „Mano eks žmona iš anapus“. 21.00 Drama „Kambarys“. 23.00 „Kirtis dešinė“. 1.00 „Kol santuoka mus išskirs“.

MARIJAMPOLĖS TV

7.30 9.00, 11.00, 12.30, 18.30, 20.00, 22.00 Marijampolės TV žinios. 8.00 Kūrybinės sferos. 8.30 Alfa.lt savaitės interviu. 9.30 Alfa taškas. 10.00 „Delfi“ diena. 11.30 Sveikatos laikas. 13.00 Alfa taškas. 13.30 Atviras pokalbis. 14.30 „Delfi“ diena. 15.30 Savivaldybės aktualijos ir komentarai. 16.00 Du bitai. 16.30 Dienos klausimas. 17.30 Kūrybinės sferos. 18.00 Alfa.lt savaitės interviu. 19.00 Verslūs tėvai. 19.30 Prie baro. 20.30 Alfa taškas. 21.00 „Delfi“ diena.

ŠIAULIŲ TV

7.30 Specialisto patarimai. 8.00, 9.30, 11.00. 12.30, 18.30, 20.00, 22.00 Infostudija. 8.30 Alfa taškas. 9.00 Anądien Šiauliuose. 10.00 Alfa.lt savaitės interviu. 10.30 Žvilgsnis giliau. 11.30 Tvarumo ministerija. 12.00 Specialisto patarimai. 13.00 „Delfi“ diena. 14.00 Alfa taškas. 14.30 Automoto. 15.00 Dienos klausimas. 16.00 Skrendam. 16.30 Atviras pokalbis. 17.30 Sodžius. 18.00 Specialisto patarimai. 19.00 Alfa taškas. 19.30 Ventos vingiais. 20.30 Labas iš Kelmės. 21.00 Verslūs tėvai. 21.30 Specialisto patarimai.

NASTOJAŠČEJE VREMA

6.00 Interviu. 6.30 Gyvybės ženklai. 7.00 Tikras serialas. 8.00 Tikras kinas. 9.55 Naujienos. Azija. 10.00 Rytas. 10.30 Apie įvykį iš arti. 12.00 Tikras serialas. 13.00 Donbasas. Tikrovė. 13.30 Interviu. 14.15 Žiūrėk įdėmiai. 14.30 Žmogus žemėlapyje. 15.00 Naujienos. Trumpai. 15.15 Tikras kinas. 17.00 Baltija. 17.30 Kryžkelė. 18.00 Azija. 18.30 Laukiame svečiuose. 19.00 Vakarai. 20.00 Amerika. 21.00 Tikras kinas. 23.00 Apie įvykį iš arti. 23.30 Tai, kas svarbiausia. 24.00 Vakarai. 1.00 Amerika.

NATIONAL GEOGRAPHIC

6.10 Mokslo šėliojimai. 7.15 Maisto fabrikas. 8.20 Dubajaus oro uostas. 9.55 Nusausinti vandenynus. 11.25 Automobilų remontas. 12.55 Tunų žvejyba. 15.05 Lėktuvų avarijų tyrimai. 17.20 Automobilų remontas. 18.50 Gyvenimas žemiau nulinio. 20.15 Arktinė ekspedicija su A. Honoldu. 21.45 Tunų žvejyba. 23.55 Nusausinti vandenynus. 1.25 Sučiupti kontrabandininkus. 2.55 Nakties programa.

TRAVEL

7.00 Ryto programa. 8.00 Kodai ir konspiracijos teorijos. 9.00 Nepaprastos NASA bylos. 11.00 Ateivių greitkelis. 13.00 Anapus nežinomybės. 15.00 Vaiduoklių laboratorija. 17.00 Vaiduoklių tauta. 19.00 Neramios sielos. 21.00 Baimės buveinė. 22.00 Apsėsti muziejai. 23.00 Anapus pasaulio. 24.00 Vaiduoklių medžiotojas. 1.00 Apsėsti miestai. 2.00 Nakties programa.

DISCOVERY

6.00 Senienų medžiotojai. 7.00 Automobilų meistrai Maikas ir Antas. 9.00 Kaip atsiranda daiktai? 10.00 Seni geri daiktai. 11.00 Automobilų meistrai Maikas ir Antas. 12.00 Senienų medžiotojai. 13.00 Automobilų meistrai Maikas ir Antas. 14.00 Asfalto kaubojai. 15.00 Ispanijos pasienio apsaugos ir muitinės tarnyba. 16.00 Italijos pasienio apsaugos ir muitinės tarnyba. 17.00 Seni geri daiktai. 17.30 Pamesto bagažo aukcionai. 18.00 Automobilų meistrai Maikas ir Antas. „Porsche 911“. 19.00 Kaip tai pagaminta? 19.30 Kaip atsiranda daiktai? Virtuvės reikmenys ir automobilų varikliai. 20.00 Seni geri daiktai. 21.00 Krabų žvejyba. 22.00 Švedijos pasienio apsaugos ir muitinės tarnyba. 23.00 Automobilų vaags. 24.00 Nuogi ir įbauginti. 1.00 Senienų medžiotojai.

VIASAT HISTORY

6.15 „Prakeiktos kraujo linijos“. 7.40 „Uždrausta istorija“. 8.40 „Titanikas spalvotai“. 9.40 „Pompėja: palaidotos Villa Giuliana paslaptys“. 10.50 „Paiškos Nile“. 11.55 „Moterys po Hitlerio vėliava“. 12.55 „Antrojo pasaulinio karo juodosios panteros“. 13.50 „Slaptos nacių bazės“. 14.45 „Titanikas spalvotai“. 15.50 „Uždrausta istorija“. 16.45 „Pompėja: palaidotos Villa Giuliana paslaptys“. 17.50 „Paiškos Nile“. 18.55 „Aušvicas – viena diena“. 20.00 „Bismarkas“. 24 val. iki pražūties. 21.00 „Antrojo pasaulinio karo juodosios panteros“. 22.00 „Pasienis“. 22.55 „Moterys po Hitlerio vėliava“. 23.55 „Aušvicas – viena diena“. 1.00 „Antrojo pasaulinio karo juodosios panteros“. 2.00 „Hitleris ir Stalinas“.

LRT RADIJAS

Žinios savaitgalį – 24.00, 1.00, 2.00, 3.00, 4.00, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 8.30, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 20.00, 21.00, 22.00, 23.00.

ŠEŠTADIENIS, RUGSĖJO 28 D.

5.05 Su aušra. 5.45 Mažoji studija. Dievo žodis. 6.00 LR himnas. Žinios. 6.07 Rytas su muzika. 6.30 Gamta – visų namai. 7.05 Ryto garsai. 9.05 Kultūros savaitė. 11.05 Tuzinas. 12.10 Pakartot. 13.05 Lietuvos diena. 14.05 Mažoji studija. 15.05 Atrask Lietuvą. 16.05 Šviesi ateitis. 16.30 Draugystė veža. 17.05 PIN kodas. 17.33 Gera girdėti. 18.10 Daiktiniai įrodymai. 19.05 Sveikinimų ratas. 20.05 Vakarų pasaka. Frances Hodgson Burnett. „Paspaltingas sodas“. 20.45 Mažoji studija. Dievo žodis. 21.05 Čia ir dabar. 22.10 Žvaigždės žiūri j žemę. 22.50 Vakarų lyrika. R. Rastauskas skaito A. Nykos-Niliūno eiles. 23.05 Žvaigždės žiūri j žemę. 23.58 LR himnas. 0.05 Kultūros savaitė. 2.05 Pakartot. 3.05 Muzika. 4.05 Atrask Lietuvą.

SEKMADIENIS, RUGSĖJO 29 D.

5.05 Su aušra. 5.45 Mažoji studija. Dievo žodis. 6.00 LR himnas. Žinios. 6.07 Rytas su muzika. 6.30 Vienkartinė planeta. 7.05 Ryto garsai. 9.05 Pas Nemirą. 10.05 Pažinimai. 11.05 Radijo dokumentika. 11.45 Gera girdėti. 12.10 Susiskaldžiusi Amerika: 2024-ųjų rinkimai. 12.35 Gera girdėti. 13.05 Lietuvos diena. 14.05 Mažoji studija. Kultūra ir religija. 14.30 Sugyvenimai. 15.05 Už Vilniaus. 15.35 Gera girdėti. 16.05 Lėto maisto kultūra. 16.30 Nenušaujami siužetai. 17.05 Kelionė laiku. 18.10 Gyvenimo citrinos. 19.05 Žydintis sodas. 19.33 Gera girdėti. 20.05 Vakarų pasaka. Gina Vilūnė. „Smiltės ir Vėjaus kelionė po Baltijos jūrą“. Skaito M. Bičiūnaitė. 20.17 Gera girdėti. 20.45 Mažoji studija. Dievo žodis. 21.05 Diagnostė: gyvenimas. 21.33 Žvaigždės žiūri j žemę. 22.50 Vakarų lyrika. R. Rastauskas skaito A. Nykos-Niliūno eiles. 23.05 Žvaigždės žiūri j žemę. 23.58 LR himnas. 0.05 Susiskaldžiusi Amerika: 2024-ųjų rinkimai. Ved. Živilė Raškauskaitė. 0.30 Muzika. 1.05 Lėto maisto kultūra. 1.30 Muzika. 2.05 Žydintis sodas. 2.33 Muzika. 4.05 Draugystė veža. 4.33 Muzika. *Žinios šiokiadieniais – 24.00, 1.00, 2.00, 3.00, 4.00, 5.00, 5.30, 6.02, 6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 8.30, 9.00, 9.30, 10.00, 10.30, 11.00, 11.30, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 20.00, 21.00, 22.00, 23.00.*

PIRMADIENIS, RUGSĖJO 30 D.

5.05 Su aušra. 5.45 Mažoji studija. Dievo žodis. 6.00 LR himnas. Žinios. 6.07 Gimtoji žemė. 6.30 Ryto garsai. 9.05 Seimo rinkimai 2024. Debatai. 10.30 LRT radijas klausia. 13.05 Lietuvos diena. 14.05 Čia ir dabar. 15.05 Muzikos istorijos. 16.05 Laida rusų k. 16.30 Vienkartinė planeta. 17.05

60 minučių. 18.12 Nenušaujami siužetai. 18.40 Gera girdėti. 19.05 Kelionė laiku. 20.05 Vakarų pasaka. Gina Vilūnė. „Smiltės ir Vėjaus kelionė po Baltijos jūrą“. Skaito M. Bičiūnaitė. 20.20 Gera girdėti. 20.45 Mažoji studija. Dievo žodis. 21.05 Radijo dokumentika. 21.40 Žvaigždės žiūri j žemę. 22.50 Vakarų lyrika. I. Šalkauskaitė skaito J. Skablauskaitės eiles. 23.05 Žvaigždės žiūri j žemę. 23.58 LR himnas. 0.05 Čia ir dabar. 1.05 Tuzinas. 2.05 Muzikos istorijos. 3.05 Nenušaujami siužetai. 3.33 Muzika. 4.05 Vienkartinė planeta. 4.33 Muzika.

ANTRADIENIS, SPALIO 1 D.

5.05 Su aušra. 5.45 Mažoji studija. Dievo žodis. 6.00 LR himnas. Žinios. 6.07 Gimtoji žemė. 6.30 Ryto garsai. 9.05 Seimo rinkimai 2024. Debatai. 10.05 10–12. 12.12 Pas Nemirą. 13.05 Lietuvos diena. 14.05 Radijo byla. 15.05 Mūza ant peties. 16.05 Laida rusų k. 16.30 Aukso amžius. 17.05 60 minučių. 18.12 Diagnostė: gyvenimas. 18.45 Gera girdėti. 19.05 Kelionė laiku. 20.05 Vakarų pasaka. Gina Vilūnė. „Smiltės ir Vėjaus kelionė po Baltijos jūrą“. Skaito M. Bičiūnaitė. 20.21 Gera girdėti. 20.45 Mažoji studija. Dievo žodis. 21.05 Radijo byla. 22.12 Žvaigždės žiūri j žemę. 22.50 Vakarų lyrika. I. Šalkauskaitė skaito J. Skablauskaitės eiles. 23.05 Žvaigždės žiūri j žemę. 23.58 LR himnas. 0.05 Radijo dokumentika. (Kart.) 0.40 Muzika. 1.05 Pas Nemirą. 2.05 Mūza ant peties. 3.05 Diagnostė: gyvenimas. 3.33 Muzika. 4.05 Aukso amžius. 4.33 Muzika.

TREČIADIENIS, SPALIO 2 D.

5.05 Su aušra. 5.45 Mažoji studija. Dievo žodis. 6.00 LR himnas. Žinios. 6.07 Gimtoji žemė. 6.30 Ryto garsai. 9.05 Seimo rinkimai 2024. Debatai. 10.05 10–12. 12.12 Pažinimai. 13.05 Lietuvos diena. 14.05 Istorijos perimetrai. 15.05 Man patinka džiazas. 16.05 Laida rusų k. 16.30 Kaip jautiesi? 17.05 60 minučių. 18.12 Už Vilniaus. 18.45 Gera girdėti. 19.05 Kelionė laiku. 20.05 Vakarų pasaka. Gina Vilūnė. „Smiltės ir Vėjaus kelionė po Baltijos jūrą“. Skaito M. Bičiūnaitė. 20.22 Gera girdėti. 20.45 Mažoji studija. Dievo žodis. 21.05 Atrask Lietuvą. 22.12 Žvaigždės žiūri j žemę. 22.50 Vakarų lyrika. V. Braziūnas skaito savo eiles. 23.05 Žvaigždės žiūri j žemę. 23.58 LR himnas. 0.05 Istorijos perimetrai. 1.05 Pažinimai. 2.05 Man patinka džiazas. 3.05 Už Vilniaus. 3.35 Muzika. 4.05 Kaip jautiesi? 4.33 Muzika.

KETVIRTADIENIS, SPALIO 3 D.

5.05 Su aušra. 5.45 Mažoji studija. Dievo žodis. 6.00 LR himnas. Žinios. 6.07 Gimtoji žemė. 6.30 Ryto garsai. 9.05 Seimo rinkimai 2024. Debatai. 10.05 10–12. 12.12 Daiktiniai įrodymai. 13.05 Lietuvos diena. 14.05 Svarbus pokalbis. 14.30 Čempionų pietūs. 15.05 Muzikos savaitė. 16.05 Laida rusų k. 16.30 Dešimt balų. 17.05 60 minučių. 18.12 Sugyvenimai. 18.40 Ge-

ra girdėti. 19.05 Kelionė laiku. 20.05 Vakarų pasaka. Madonna. „Pono Peabodžio obuoliai“. Skaito J. Čižauskaitė. 20.16 Gera girdėti. 20.45 Mažoji studija. Dievo žodis. 21.05 Gamta – visų namai. 21.33 Žvaigždės žiūri j žemę. 22.50 Vakarų lyrika. V. Braziūnas skaito savo eiles. 23.05 Žvaigždės žiūri j žemę. 23.58 LR himnas. 0.05 Svarbus pokalbis. 0.30 Čempionų pietūs. 1.05 Daiktiniai įrodymai. 2.05 Muzikos savaitė. 3.05 Sugyvenimai. 3.33 Muzika. 4.05 Dešimt balų. 4.33 Muzika.

PENKTADIENIS, SPALIO 4 D.

5.05 Su aušra. 5.45 Mažoji studija. Dievo žodis. 6.00 LR himnas. Žinios. 6.07 Gimtoji žemė. 6.30 Ryto garsai. 9.05 Seimo rinkimai 2024. Debatai. 10.05 10–12. 12.12 Gyvenimo citrinos. 13.05 Lietuvos diena. 14.05 Kas ten dedasi? 15.05 Pasimatymas su muzika. 16.05 Laida rusų k. 16.30 PIN kodas. 17.05 60 minučių. 18.12 DUK. 18.30 Gera girdėti. 19.05 Kelionė laiku. 20.05 Vakarų pasaka. Tuvė Jansson. „Mažieji troliai ir didysis potvynis“. Skaito V. Rašimas. 20.22 Gera girdėti. 20.45 Mažoji studija. Dievo žodis. 21.05 Istorijos perimetrai. 22.12 Žvaigždės žiūri j žemę. 22.50 Vakarų lyrika. V. Anušis skaito I. Kaminsky'io eiles. 23.05 Žvaigždės žiūri j žemę. 23.58 LR himnas. 0.05 Kas ten dedasi? 1.05 Gyvenimo citrinos. 2.05 Pasimatymas su muzika. 3.05 DUK. 3.25 Muzika. 4.05 PIN kodas. 4.33 Muzika.

LRT KLASIKA

Žinios savaitgalį – 7.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 15.00, 16.00, 18.00, 23.00.

ŠEŠTADIENIS, RUGSĖJO 28 D.

6.00 LR himnas. Žinios. 6.07 Vatikano radijas. 6.27 Intermezzo. 8.05 Šviesi ateitis. 8.40 Intermezzo. 9.05 Ryto retro. 10.05 Intermezzo. 11.05 Belcanto. 12.10 Euroradijo koncertas. Zalcburgo festivalis 2024. Choriui „Vienna Singverein“, Vienos filharmonijos orkestrui diriguoja Herbert Blomstedt. Solistai Christina Landshamer (sopranas), Elsa Benoit (sopranas), Tilman Lichdi (tenoras). 14.00 Intermezzo. 14.30 Santara. Laida ukrainiečių k. 15.05 Detektyvo verta muzika. 16.05 Performansas. 16.45 Intermezzo. 17.00 Aplink pasaulį per 50 minučių. 18.10 Operos vakaras. Zalcburgo festivalis 2024. Jacques Offenbacho „Hoffmano pasakos“. 21.20 Vakarų su knyga. Undinė Radzevičiūtė. „Pavojingi žodžiai“. Skaito V. Bičiūtė. 21.47 Vakarų andante. 22.00 Modus. 23.05 Vakarų lyrika. R. Rastauskas skaito A. Nykos-Niliūno eiles. 23.15 Klasikos koncertų salė. Lietuvos žydų genocido atminimo dienai. Programme Josepho Achrona „Hebrajiška melodija“, Anatolijaus Šenderovo „Sulamitos giesmės“ ir „Iš užmirštos knygos...“, Andrejaus Panufniko „Tragiškoji uvertiūra“, Witoldo Lutosławskio Koncertas fortepijonui ir orkestrui. 0.45 Intermezzo. 1.15 Operos vakaras. Giuseppe Verdi „Otėlas“ iš Romos

„Teatro dell'Opera“. Dalyvauja Gregory Kunde, Roberta Mantegna, Igor Golovatenko, dirigentas Daniel Oren. 4.05 Aplink pasaulį per 50 minučių. 5.05 Intermezzo.

SEKMADIENIS, RUGSĖJO 29 D.

6.00 LR himnas. Žinios. 6.07 Vatikano radijas. 6.27 Intermezzo. 8.05 Laikas kultūrai. 8.45 Intermezzo. 9.05 Nauja plokštelė. 10.05 Homo cultus. 11.05 Belcanto. 12.10 Musica sacra. 12.30 Šv. Mišios. 13.40 Intermezzo. 14.30 Santara. Laida apie Lietuvos žydus. 15.05 Garso gėlės. 16.05 Pilno metro. 16.45 Intermezzo. 17.00 Džiazo pasažai. 18.10 Radijo teatras. Juozas Marcinkevičius. „Sokrato teismas“. 18.40 Intermezzo. 19.00 Klasikos koncertų salė. Zalcburgo festivalis 2024. Zalcburgo Bacho chorui, Zalcburgo Mozarteum orkestrui diriguoja Ivor Bolton. Solistai Giulia Semenzato (sopranas), Patricia Nolz (mezosopranas), Alessandro Fisher (tenoras), Matthias Winckler (bosas), Bernard Robertson (vargonai). 21.00 Vakarų su knyga. Undinė Radzevičiūtė. „Pavojingi žodžiai“. Skaito V. Bičiūtė. 21.27 Vakarų andante. 22.00 Detektyvo verta muzika. 23.05 Vakarų lyrika. R. Rastauskas skaito A. Nykos-Niliūno eiles. 23.15 Klasikos koncertų salė. Zalcburgo festivalis 2024. Zalcburgo Mozarteum orkestrui diriguoja Roberto González Monjas. Solistė Emily Pogorelc (sopranas). 1.15 Džiazo pasažai. 2.15 Belcanto. 3.10 Euroradijo koncertas. Zalcburgo festivalis 2024. Choriui „Vienna Singverein“, Vienos filharmonijos orkestrui diriguoja Herbert Blomstedt. Solistai Christina Landshamer (sopranas), Elsa Benoit (sopranas), Tilman Lichdi (tenoras). 5.00 Modus.

Žinios šiokiadieniais – 7.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 15.00, 16.00, 18.00, 22.00.

PIRMADIENIS, RUGSĖJO 30 D.

6.00 LR himnas. Žinios. 6.07 Vatikano radijas. 6.27 Intermezzo. 7.05 Ryto allegro. 9.05 Intermezzo. 10.05 Šviesi ateitis. 10.40 Intermezzo. 11.05 Penkių epochų grojaraštis. 12.00 Pietų meto koncertas. Nuo baroko iki šiuolaikinių kompozitorių – kūrinių atlieka Guadalupe del Moral (smuikas, altas, rebekas), ansamblis „The Rare Fruits Council“. Diriguoja Manfredo Kraemer (smuikas). Koncertas Pirėnų senosios muzikos festivalyje. 13.05 Garso ekspedicija. 14.00 Intermezzo. 14.30 Santara. Laida lenkų k. 15.05 Homo cultus. Žmogus ir miestas. 16.05 Pakeliui su klasika. 18.12 Sėsk j traukinį A. 19.00 Klasikos koncertų salė. Džiazo festivalio „Birštonas 2024“ koncerto Néstor Torres & Corey Allen „Dominican Suite“ įrašas iš Birštono kurhauzo. Dalyvauja Néstor Torres (fleita; Puerto Riko, JAV) ir Kauno bigbendas. Dirigentas Tomas Botyrius. 19.50 Intermezzo. 21.00 Vakarų su knyga. Undinė Radzevičiūtė. „Pavojingi žodžiai“. Skaito V. Bičiūtė. 21.16 L'estro armonico. 22.12 Euroradijo koncertas. Brno Čekijos filharmonijos chorui, Pra-

hos radijo simfoniniam orkestrui diriguoja Petr Altrichter. Solistai Svatopluk Sem (baritonas), Daniela Valtová-Kosinová (vargonai). 23.52 Vakarų lyrika. I. Šalkauskaitė skaito J. Skablauskaitės eiles. 0.02 Šviesi ateitis. 0.35 Pakeliui su klasika. 2.30 Garso ekspedicija. 3.25 Penkių epochų grojaraštis. 4.20 Sėsk į traukinį A. 5.10 Intermezzo.

ANTRADIENIS, SPALIO 1 D.

6.00 LR himnas. Žinios. 6.07 Vatikano radijas. 6.27 Intermezzo. 7.05 Ryto allegro. 9.05 Intermezzo. 10.05 Performansas. 10.45 Intermezzo. 11.05 Seimo rinkimai 2024. Kultūros debatai. 11.47 Intermezzo. 12.00 Pietų meto koncertas. Ispanų kompozitorių kūrinius atlieka Clara Mouriz (mecosopranas), Joseph Middleton (fortepijonas). Koncertas Londone. 13.05 Nauja plokštelė. 14.00 Intermezzo. 14.30 Santara. Laida lenkų k. 15.05 Homo cultus. 16.05 Pakeliui su klasika. 18.12 Kitas laikas. 19.00 Klasikos koncertų salė. Prancūzijos nacionaliniam orkestrui diriguoja Cristian Măcelaru. Solistė Julia Fischer (smuikas). Programoje Johannes Brahmso Koncertas smuikui D-dur, Elsos Barraine Simfonija Nr. 2, Claude'o Debussy „Paveikslai“. Koncertas Paryžiuje. 21.00 Vakarų su knyga. Curzio Malaparte. „Oda“. Skaito G. Arbačiauskas. 21.31 L'Estro armonico. 22.12 Euroradijo koncertas. Fortepijoninis duetas Eric Lu ir Kate Liu atlieka Franzo Schuberto, Wolfgango Amadeuso Mozarto kūrinius. Koncertas festivalyje „Chopin ir jo Europa“ Varšuvoje. 23.52 Vakarų lyrika. I. Šalkauskaitė skaito J. Skablauskaitės eiles. 0.02 Performansas. 0.42 Pakeliui su klasika. 2.35 Nauja plokštelė. 3.30 Penkių epochų grojaraštis. 4.25 Sėsk į traukinį A. 5.10 Intermezzo.

TREČIADIENIS, SPALIO 2 D.

6.00 LR himnas. Žinios. 6.07 Vatikano radijas. 6.27 Intermezzo. 7.05 Ryto allegro. 9.05 Intermezzo. 10.05 Tendencingai. 10.45 Intermezzo. 11.05 Penkių epochų grojaraštis. 12.00 Pietų meto koncertas. Fortepijoninis duetas Michael Pandya ir Kevel Shah atlieka Claude'o Debussy, Reynaldo Hahno, Eriko Satie, Fanny Mendelssohn, kt. kompozitorių kūrinius. Koncertas Norfolk ir Noridžo festivalyje. 13.05 Įgarsintas vaizdas. 14.00 Intermezzo. 14.30 Santara. Laida lenkų k. 15.05 Homo cultus. 16.05 Pakeliui su klasika. 18.12 Sėsk į traukinį A. 19.00 Klasikos koncertų salė. 30-ojo Kristupo vasaros festivalio koncerto įrašas iš Šv. Kotrynos bažnyčios. Dalyvauja leva Dūdaitė (fortepijonas) ir Šv. Kristoforo kamerinis orkestras. Dirigentas Modestas Barkauskas. 20.15 Intermezzo. 21.00 Vakarų su knyga. Curzio Malaparte. „Oda“. Skaito G. Arbačiauskas. 21.29 L'Estro armonico. 22.12 Euroradijo koncertas. Estijos nacionaliniam simfoniniam orkestrui diriguoja Olari Elts. Solistai Paula Ernesaks (valtorna), Kairi Sosi (valtorna), Aliise Kannukene (valtorna), Kreete Jacob

(valtorna). Programoje Rasmuso Puuro Simfonija, Roberto Schumanno Koncertinė pjesė, Johannes Brahms Simfonija Nr. 4 e-moll. Koncertas Taline. 23.52 Vakarų lyrika. V. Braziūnas skaito savo eiles. 0.02 Tendencingai. 0.42 Pakeliui su klasika. 2.35 Įgarsintas vaizdas. 3.30 Penkių epochų grojaraštis. 4.25 Kitas laikas. 5.10 Intermezzo.

KETVIRTADIENIS, SPALIO 3 D.

6.00 LR himnas. Žinios. 6.07 Vatikano radijas. 6.27 Intermezzo. 7.05 Ryto allegro. 9.05 Intermezzo. 10.05 Pilno metro. 10.45 Intermezzo. 11.05 Penkių epochų grojaraštis. 12.00 Pietų meto koncertas. Antonio Brucknerio Simfonija Nr. 6 A-dur atlieka ansamblis „Camerata RCO“. Koncertas Londone. 13.05 Ars musica. 14.00 Intermezzo. 14.30 Santara. Laida lenkų k. 15.05 Homo cultus. 16.05 Pakeliui su klasika. 18.12 Kitas laikas. 19.00 Klasikos koncertų salė. Šafhauzeno džiaz festivalis 2024: Maria Grand (saksofonas) ir Maya Keren (fortepijonas), Simon Spiess trio „Quiet Tree“. 21.00 Vakarų su knyga. Curzio Malaparte. „Oda“. Skaito G. Arbačiauskas. 21.22 L'Estro armonico. 22.12 Euroradijo koncertas. Frankfurto radijo simfoniniam orkestrui diriguoja Alain Altinoglu. Solistai Clay Hilley (tenoras), Samuel Hasselhorn (baritonas). Programoje Annos Thorvaldsdóttir „Metacosmos“, Gustavo Mahlerio „Daina apie Žemę“. Koncertas Frankfurte. 23.52 Vakarų lyrika. V. Braziūnas skaito savo eiles. 0.02 Pilno metro. 0.42 Pakeliui su klasika. 2.35 Ars musica. 3.30 Penkių epochų grojaraštis. 4.25 Sėsk į traukinį A. 5.10 Intermezzo.

PENKTADIENIS, SPALIO 4 D.

6.00 LR himnas. Žinios. 6.07 Vatikano radijas. 6.27 Intermezzo. 7.05 Ryto allegro. 9.05 Intermezzo. 10.05 Laikas kultūrai. 10.45 Intermezzo. 11.05 Penkių epochų grojaraštis. 12.00 Pietų meto koncertas. „Akis į akį“. Romaino Leleu sekstetas atlieka George'o Gershvino, Cole'o Porterio, Franzo Schuberto, Ennio'aus Morricones, Charlie'o Chaplino, kt. kompozitorių kūrinius. Koncertas Jūrmaloje. 13.05 Garso gėlės. 14.00 Intermezzo. 14.30 Santara. Laida lenkų k. 15.05 Intermezzo. 16.05 Pakeliui su klasika. 18.12 Sėsk į traukinį A. 19.00 Klasikos koncertų salė. Islandijos simfoniniam orkestrui diriguoja Eva Ollikainen. Solistas Ólafur Sigurðarson (baritonas). Programoje Richardo Wagnerio operų fragmentai. Koncertas Reikjavike. 21.00 Vakarų su knyga. Curzio Malaparte. „Oda“. Skaito G. Arbačiauskas. 21.39 L'Estro armonico. 22.12 Euroradijo koncertas. Airių baroko orkestrui diriguoja Peter Whelan (klavesinas). Programoje baroko epochos kompozitorių kūriniai. Koncertas Edinburgo festivalyje. 23.52 Vakarų lyrika. V. Anužis skaito I. Kaminsky'io eiles. 0.02 Laikas kultūrai. 0.42 Pakeliui su klasika. 2.35 Garso gėlės. 3.30 Penkių epochų grojaraštis. 4.25 Kitas laikas. 5.10 Intermezzo.

ŠEŠTADIENIS, RUGSĖJO 28 D.

TV3 PLUS

6.30 „Baterbyn kavinė“. 8.00 „Meilės galia“. 11.00 „Supermočiutė“. 12.00 Melodrama „Kruizas į laimę. Dubajus“. 13.30 „Baterbyn kavinė“. 14.00 „Pamotė“. 16.00 „Kviečiu vakarienės. Profesionalai“. 18.00 „Ponia Fazilet ir jos dukterys“. 20.10 „Moterys meluoja geriau“. 21.00 „Kietas faras“. 22.00 Trileris „Domino“. 23.30 „Rezidentas“.

VIASAT KINO

7.15 „Hugo išradimas“. 9.20 „Žmogus-drugsys“. 11.15 „Sidro namų taisyklės“. 13.15 „Tikroji padėtis“. 15.20 „Zambežija“. 16.40 „Puikybė ir prietariai“. 18.45 „Pagauk, jei gali“. 21.00 „Juodos gyvatės dejonė“. 22.50 „Pavojiingo žmogaus išpažintis“. 0.40 „Mandžiūrijos kandidatas“. 2.50 Vaid. f.

VIASAT KINO ACTION

6.15 „Naujoji dukra“. 8.00 „Atskiroji nuomonė“. 10.25 „Kapų plėšikė Lara Kroft: gyvybės lopšys“. 12.15 „Automobilis 19“. 13.40 „Svaiginantis aukštis“. 15.25 „Griaustinio griausmas“. 17.05 „Arktis“. 18.40 „Atskiroji nuomonė“. 21.00 „Nusikaltėlis“. 22.50 „Narkotikų kontrabandininkas“. 0.30 „Juodoji orchidėja“. 2.20 „Kraujo tėvas“. 3.45 „Palaidotas gyvas“.

FX

6.25 „Vaikščiojantys numirėliai“. 9.40 „Kita Žemės pusė“. 10.25 „Pagalbos tarnyba 911. Vieniša žvaigždė“. 11.50 „Pėdsekys“. I serija. 12.30 „Kaulai“. 13.55 „Kita Žemės pusė“. 15.25 „Kaulai“. 17.30 „Vilas Trentas“. I serija. 18.15 „Nusikalstami protai“. 21.00 „Kaulai“. 22.25 „Pėdsekys“. 23.05 „Pagalbos tarnyba 911. Vieniša žvaigždė“. 1.55 „Kita Žemės pusė“.

TV POLONIA

7.00 Panorama. 7.30 Baltos spalvos balansas. 8.00 „Operacija sveikata“. 8.30 Klausimai per pusryčius. 13.00 „Šėtonas iš septintos klasės“. 13.55 „Kaip sakoma“. 14.30 „Ilgai, ir blogiai“. 15.30 „Su žvaigžde per pasaulį“. 16.25 Okrasa lauko taisyklės. 17.00 Kultūros laida. 18.00 TV ekspresas. 18.20 „M kaip meilė“. 19.10 Sėkmės šansas. 20.10 „Laskowik & Malicki“. 20.30 Informacinė laida. 21.20 „Ranča“. 23.15 Pramoginė laida. 23.45 Lenkijos filmų festivalis. 0.05 Lenkijos filmų festivalio apdovanojimų įteikimas. 1.15 TV ekspresas. Savaitgalis. 1.35 „M kaip meilė“.

TVPI

6.30 „Paveldas“. 7.20 Baltos spalvos balansas. 8.00 Šv. Mišių transliacija. 8.40 Metai sode. 9.05 Metai sode. Ekstra. 9.20 Laida neįgaliesiems. 9.50 Lenkijos nacionaliniai parkai. 10.25 „Ranča“. 11.25 „Komisaras Aleksas“. 12.20 „Tėvas Mateušas“. 13.20 „Paskutinis saulėlydis“. 15.25 Okrasa lauko taisyklės. 15.55 Ūkininkas ieško žmonos. 17.00 „Paveldas“. 17.45 Prie ekrano. 18.00 TV ekspresas. 18.20 Orai. 18.35 „Kava su kardamonu“. 19.40 Kokia tai melodija? 20.30 Informacinė laida. 21.20 „Profailerė“.

22.20 „Šeštadienio hitas“. 23.45 Lenkijos filmų festivalis. 0.05 Lenkijos filmų festivalio apdovanojimų įteikimas. 1.30 „Prancūziškas tranzitas“. 3.55 Kokia tai melodija?

EUROSPORT

6.00 Pasaulio plento dviračių čempionatas. 8.15 Atvirojo Britanijos snukerio čempionato ketvirtfinaliai. 9.30 Pasaulio plento dviračių čempionatas. 11.00 Kalnų dviračiai. Pasaulio taurė. 11.30 Atvirojo Britanijos snukerio čempionato ketvirtfinaliai. 13.00 Pasaulio plento dviračių čempionatas. Jau-nimo (iki 23 m.) grupinės lenktynės. 13.30 Pasaulio plento dviračių čempionatas. Moterų grupinės lenktynės (tiesiogiai). 18.15 Kalnų dviračiai. Pasaulio taurė (tiesiogiai). 20.00 Pasaulio plento dviračių čempionatas. Moterų grupinės lenktynės. 21.00 Atvirojo Britanijos snukerio čempionato pusfinaliai (tiesiogiai). 0.30 Buriavimo regata „Amerikos taurė“ Barselonėje. 1.30 Kalnų dviračiai. Pasaulio taurė. 2.00 Pasaulio plento dviračių čempionatas.

GO3 SPORT1

9.00 Automobilių sportas. Spidvėjus. Lenkija. 12.00 Automobilių sportas. Čilės ralis. 15.05 Automobilių sportas. Čilės ralis (tiesiogiai). 18.00 Dviračių sportas. Vokietijos turas. Apžvalga. 18.50 Futbolas. Serie A. „Genoa“–„Juventus“ (tiesiogiai). 21.05 Automobilių sportas. Čilės ralis (tiesiogiai). 24.00 Boksas. Sandy Ryan–Mikaela Mayer.

ANIMAL PLANET

7.00 Filadelfijos gyvūnų apsaugos skyrius. 7.50 Šunų gyvenimas. 8.40 Pagalba naujakuriams. 9.30 Filadelfijos gyvūnų apsaugos skyrius. 10.25 Šunų gyvenimas. 11.20 Zoltanas, vilkų gaujos vedlys. 12.15 Pagalba naujakuriams. 13.10 Filadelfijos gyvūnų apsaugos skyrius. 14.05 Šunų gyvenimas. 15.00 Baltojo ryklio antpuolis. 16.00 Hjustono gyvūnų apsaugos skyrius. 17.00 Šunų gyvenimas. 18.00 Pagalba naujakuriams. 19.00 Veterinaras Džefas. 20.00 Nepaprastas gyvūnų gyvenimas. Driežai ir medūzos. 21.00 Gyvūnų teisių gynėjai. Perpirkinėtojas. 22.00 Kaip išaugti žinduoliu. 23.00 Veterinaras Džefas. 24.00 Hjustono gyvūnų apsaugos skyrius. 1.45 Nakties programa.

VIASAT NATURE

6.35 „Laukiniai šunys: bėgimas su gauja“. 7.25 „Jorkšyro veterinarai“. 9.40 „Upių monstriai“. 11.20 „Milžiniško mamuto pėdsakai“. 12.25 „Ledynmetis: užšalęs pasaulis“. 13.10 „Atskleistas dingusių žvėrių paslaptys“. 14.00 „Plėšrūnų pakrantė“. 14.55 „Greitos gamtos atakos“. 16.35 „Itin pavojingos gyvatės“. 18.25 „Ižulieji Transilvanijos lokiai“. 19.15 „Laukinė Šveicarija“. 21.00 „Paslaptingasis Egipto banginių slėnis“. 21.55 „Pantanalas – Brazilijos gamtos stebuklas“. 22.45 „Prieglobstis: Alpių išgyvenimo istorijos“. 0.25 „Išgelbėti laukinę Malavio gamtą“. 1.15 „Išgyvenimas laukinėje gamtoje“. 2.05 „Laukinis iššūkis“. 2.50 „Jorkšyro veterinarai“.

VIASAT EXPLORE

6.05 „Akmenkasiai“. 7.00 „Australijos aukso ieškotojai“. 12.30 „Paslėptos sienos: Arabija“. 13.20 „Didžioji kinų siena su Ashu Dykesu“. 14.30 „Spygliuoto aukso ieškotojai“. 15.25 „Australijos omarų medžiotojai“. 17.15 „Mirusiojo praeiksmas: dingęs ispanų auksas“. 22.00 „Karpis monstras“. 23.00 „Didžiulės inžinerijos klaidos“.

MEZZO

7.00 „Intermezzo“. 7.30 S. Tešigavaro choro grafija, „Pasiklydę šokyje“. 8.45 R. Vagnerio, A. Schoenbergo ir R. Strausso kūrinius atlieka Tulūzos Kaptolijaus orkestras. 10.10 „Intermezzo“. 10.25 V. A. Mocarto Koncertą fortepijonui Nr. 25 atlieka D. Barenboimas ir Berlyno filharmonijos orkestras. 11.00 Dž. Bizė opera „Perlų žvejai“. 12.55 Dok. f. apie D. Oistrakhą „Žmonių atlikėjas“. 14.30 Džiazas. R. McKelle. 15.45 Džiazas. R. Kaspi. 16.30 Dž. Verdžio kūrinius atlieka Berlyno filharmonijos orkestras. 18.00 „Intermezzo“. 18.45 Klasikų kūrinius fortepijonu groja H. Grimo. 19.40 V. A. Mocarto ir A. Bruknerio kūrinius atlieka „Suisse Romande“ orkestras. 21.30 G. Enescu opera „Edipas“. 0.20 L. van Bethoveno Simfoniją Nr. 9 atlieka Berlyno filharmonijos orkestras. 1.00 V. A. Mocarto Koncertus fortepijonui Nr. 26-27 atlieka D. Barenboimas ir Berlyno filharmonijos orkestras. 2.05 Nakties programa.

SEKMADIENIS, RUGSĖJO 29 D.

TV3 PLUS

6.30 „Baterbyn kavinė“. 8.00 „Meilės galia“. 11.00 „Supermočiutė“. 12.00 Melodrama „Svajonių kruizas. Turkija“. 13.30 „Baterbyn kavinė“. 14.00 „Pamotė“. 16.00 „Kviečiu vakarienės. Profesionalai“. 18.00 „Ponia Fazilet ir jos dukterys“. 20.10 „Moterys meluoja geriau“. 20.30 Tavo horoskopas su Nagliu Šulija. 21.00 „Kietas faras“. 22.00 Komedija „Ir kaip ji viską suspėja“. 23.40 „Rezidentas“.

VIASAT KINO

6.10 „Rufusas: stebuklingos šalies kronika“. 7.30 „Meile tikiu“. 9.25 „Meškiukas Padingtonas“. 10.55 „Hugo išradimas“. 13.00 „Ruduo Niujorke“. 14.40 „Žodžiai“. 16.20 „Adelė ir mumijos paslaptis“. 18.05 „Mergina, versta milijono“. 20.15 „Monte Karlas“. 22.00 „Amerikos grožybės“. 24.00 „Malholando kelias“. 2.20 „Atgal į gamtą“.

VIASAT KINO ACTION

7.10 „Arktis“. 8.45 „Avangardas“. 10.30 „Mėlynoji bedugnė“. 11.55 „Muškietininkas“. 13.35 „Naujoji dukra“. 15.25 „Atskiroji nuomonė“. 17.45 „Greičio įkaitai“. 19.20 „Avangardas“. 21.00 „Projektas „Monstras““. 22.20 „Viską lemiantis“. 23.50 „Kraujo tėvas“. 1.20 „Viršukalnės karštinė“. 3.10 „Narotikų kontrabandininkas“.

FX

6.50 „Vaikščiojantys numirėliai“. 9.50 „Kita Žemės pusė“. 10.35 „Pagalbos tarnyba 911. Vieniša žvaigždė“. 12.00 „Lokys“. I serija. 12.25 „Kaulai“. 13.50 „Kita Žemės pusė“.

15.20 „Kaulai“. 16.45 „Tai mes“. 17.30 „Pėdsėkys“. 18.15 „Nusikalstami protai“. 21.00 „Tai mes“. 21.40 „Pagalbos tarnyba 911. Vieniša žvaigždė“. 23.10 „Pagalbos tarnyba 911“. 1.10 „Tai mes“.

TV POLONIA

7.00 Panorama. 7.35 „Kada tai buvo...“. 8.10 „Medalio verti išradimai“. 8.30 Klausimai per pusryčius. 12.35 Misija – Brazilija. 12.55 „Tarp žemės ir dangaus“. 13.00 Viešpaties Angelas. 13.15 „Tarp žemės ir dangaus“. 13.50 Sekmadienio žodis. 14.00 Šv. Mišios. 15.15 Futbolas. 18.00 TV ekspresas. 18.20 „M kaip meilė“. 19.10 „Kaip mus matė“. 19.40 „Duoda žodį Maciej Ortoš“ 20.30 Informacinė laida. 21.20 „Winny šeimos šimtmetis“. 22.15 „Su žvaigžde per pasaulį“. 23.10 „Anuomet“. 1.00 Panorama. 1.35 „M kaip meilė“.

TVP1

5.35 „Paveldas“. 6.30 Reporterio reikalas. 7.20 Lenkų@lenkų žodynas. 7.55 Sekmadienio žodis. 8.00 Šv. Mišių translacija. 9.00 Savaitė. 9.30 „Sveikas planas“. 9.50 Vaidybinis f. 11.55 „Komisaras Aleksas“. 12.55 „Tarp žemės ir dangaus“. 13.00 Viešpaties Angelas. 13.15 „Tarp žemės ir dangaus“. 13.45 „Gyvenimo akademija“. 14.05 Kartu su BBC. 15.10 Vaidybinis f. 17.05 „Paveldas“. 18.00 TV ekspresas. 18.35 Pokalbių laida. 19.40 Kokia tai melodija? 20.30 Informacinė laida. 21.20 „Žaidimas su šešėliu“. 22.20 Ūkininkas ieško žmonos. 23.25 Vaid. f. 1.15 Vaid. f. 3.10 Vaid. f.

EUROSPORT

6.00 Pasaulio plento dviračių čempionatas. 8.15 Atvirojo Britanijos snukerio čempionato pusfinaliai. 9.30 Kalnų dviračiai. Pasaulio taurė. 10.00 Langkavio dviračių lenktynės Malaizijoje. 11.00 Pasaulio plento dviračių čempionatas. 11.15 Pasaulio plento dviračių čempionatas. Vyrų grupinės lenktynės (tiesiogiai). 18.30 Kalnų dviračiai. Pasaulio taurė (tiesiogiai). 22.30 Atvirojo Britanijos snukerio čempionato finalas (tiesiogiai). 0.25 Pasaulio plento dviračių čempionatas. Vyrų grupinės lenktynės. 0.30 Buriavimo regata „Amerikos taurė“ Barselonoje. 1.00 Triatlono tunyras Ispanijoje. 2.30 Pasaulio plento dviračių čempionatas.

GO3 SPORTI

7.00 Buriavimas. 8.00 Krepšinis. „Joventut“ – „UCAM Murcia“. 10.00 Futbolas. Serie A. „Udinese“ – „Inter“. 12.10 Futbolas. Bundeslyga. „Freiburg“ – „St. Pauli“. 14.25 Automobilių sportas. Čilės ralis (tiesiogiai). 17.30 Automobilių sportas. Indonezijos lenktynės. 19.00 Automobilių sportas. Čilės ralis (tiesiogiai). 20.30 Automobilių sportas. Kinijos lenktynės. 21.50 Futbolas. La Liga. „Atletico“ – „Real“ (tiesiogiai). 23.50 „Osasuna“ – „Barcelona“. 1.50 Kovų menai. Renato Moicano – Benoît Saint Denis.

ANIMAL PLANET

7.00 Filadelfijos gyvūnų apsaugos skyrius. 7.50 Šunų gyvenimas. 8.40 Pagalba nau-

jakuriams. 9.30 Filadelfijos gyvūnų apsaugos skyrius. 10.25 Nepaprastas gyvūnų gyvenimas. Driežai ir medūzos. 11.20 Zoltanas, vilkų gaujos vedlys. 12.15 Pagalba naujakuriams. 13.10 Filadelfijos gyvūnų apsaugos skyrius. 14.05 Šunų gyvenimas. 15.00 „Grizlių“ projektas. 16.00 Hjustono gyvūnų apsaugos skyrius. 17.00 Šunų gyvenimas. 18.00 Pagalba naujakuriams. 19.00 Veterinaras Džefas. 20.00 Didvyriai šalia mūsų. 21.00 Kojotas Petersonas pristato. 22.00 Pito Rouzo akvariumas. 23.00 Veterinaras Džefas. 24.00 Hjustono gyvūnų apsaugos skyrius. 1.45 Nakties programa.

VIASAT NATURE

6.00 „Laukinis iššūkis“. 7.05 „Jorkšyro veterinarai“. 9.25 „Pantanalio – Brazilijos gamtos stebuklas“. 10.15 „Prieglobstis: Alpių išgyvenimo istorijos“. 11.55 „Ramusis vandenynas“. 14.20 „Lemtinga planeta“. 15.15 „Gražiausi pasaulio kraštovaizdžiai“. 18.25 „Stipriausi gamtos kovotojai“. 20.10 „Rudosis hienos“. 21.00 „Milžiniškoji Afrika“. 22.45 „Lietaus beieškant“. 0.25 „Išgelbėti laukinę Malavio gamtą“. 1.15 „Išgyvenimas laukinėje gamtoje“. 2.05 „Laukinis iššūkis“. 2.50 „Jorkšyro veterinarai“.

VIASAT EXPLORE

6.10 „Autbeko sunkvežimį vairuotojai“. 7.05 „Užšalęs auksas“. 11.35 „Didžiulės inžinerijos klaidos“. 15.20 „Paslėptos sienos: Arabija“. 16.20 „Didžioji kinų siena su Ashu Dykesu“. 17.25 „Australijos aukso ieškotojai“. 22.00 „Paslėptos sienos: Arabija“. 23.00 „Didžioji kinų siena su Ashu Dykesu“. 0.05 „Ledo vikingai“.

MEZZO

5.50 G. Malerio Simfoniją Nr. 10 groja Berlyno filharmonijos orkestras. 7.25 „Intermezzo“. 8.00 G. Enesku opera „Edipas“. 10.50 „Intermezzo“. 11.00 Džiazas. E. Mbapė ir „The Prophets“. 12.00 Džiazas. „Kokoroko“. 13.00 Džiazas. 14.00 „Intermezzo“. 14.30 B. Džolas ir G. Malerio kūrinius atlieka Paryžiaus orkestras. 16.10 Dok. f. apie dirigentą K. Makelą „Liepsnos link“. 17.00 A. Bruknerio Simfoniją Nr. 5 atlieka „Concertgebouw“ orkestras. 18.20 „Intermezzo“. 18.30 B. Briteno opera „Vasarvidžio nakties sapnas“. 21.30 A. Bruknerio kūrinių koncertas. 23.00 Tarptautinis E. Enesku konkursas 2022 m. 0.40 J. Brahmsio ir M. Regerio kūrinius fortepijonu atlieka M. Polinis ir Drezdeno „Staatskapelle“. 2.15 Nakties programa.

PIRMADIENIS, RUGSĖJO 30 D.

TV3 PLUS

6.30 „Baterbyn kavinė“. 7.30 Pasikalbėkim. 8.00 „Pamotė“. 10.00 „Graikė“. 11.00 „Meilė ir pinigai“. 14.00 „Jausmų audros“. 17.00 „Graikė“. 18.00 „Ponia Fazilet ir jos dukterys“. 20.10 „Moterys meluoja geriau“. 21.30 Sveikatos DNR. 22.00 „Gaujų karai. Klampios pėdos“. 23.00 „Svetimšalė“. 24.00 „Patikrink savo meilę“.

VIASAT KINO

7.20 „Svajoklis Budis“. 8.45 „Be stabdžių“. 10.15 „Tristanas ir Izolda“. 12.15 „Meile tikiu“. 14.10 „Meškiukas Padingtonas“. 15.45 „Sidro namų taisyklės“. 17.45 „Monte Karlas“. 19.30 „Be stabdžių“. 21.00 „Vanilinis dangus“. 23.10 „Ponas Niekas“. 1.25 „Pavojaingo žmogaus išpažintis“. 3.15 „Pamaina tamsoje“.

VIASAT KINO ACTION

6.30 „Kriomiegas“. 8.25 „Naujoji dukra“. 10.15 „Greičio įkaitai“. 11.45 „Svaiginantis aukštis“. 13.30 „Muškietininkas“. 15.15 „Svaiginantis aukštis“. 16.55 „Atskiroji nuomonė“. 19.20 „Muškietininkas“. 21.00 „Antigangsteriai“. 22.30 „Projektas „Monstras““. 23.55 „Bundoko šventieji“. 1.40 „Paskutinį kartą matyta gyva“. 3.10 „Pagreitis“.

FX

6.05 „Vaikščiojantys numirėliai“. 9.50 „Pagalbos tarnyba 911. Vieniša žvaigždė“. 11.20 „Pagalbos tarnyba 911“. 13.25 „Kaulai“. 14.50 „Lokys“. 15.20 „Nusikalstami protai“. 18.10 „Pagalbos tarnyba 911. Vieniša žvaigždė“. 19.35 „Kaulai“. 21.00 „Pėdsėkys“. 21.40 „Nusikalstami protai“. 23.45 „Pagalbos tarnyba 911. Vieniša žvaigždė“. 1.10 „Nusikalstami protai“.

TV POLONIA

7.00 Panorama. 7.35 „Viena diena iš gyvenimo“. 8.00 Informacinė laida. 8.30 Klausimai per pusryčius. 12.10 Ola Polonija – lenkai Brazilijoje ir Pietų Amerikoje. 12.30 „Laimės spalvos“. 13.00 Ryto svečias. 13.25 „Winny šeimos šimtmetis“. 14.20 „Kažkada tai buvo“. 14.55 Pasaulio lenkai. 15.05 Kultūros PL. 16.05 „Labas, ar galiu tave suvalgyt?“ 16.15 Tai bent talentas! 16.30 Informacinė laida. 17.00 „Karalių karūna“. 17.30 „Laimės spalvos“. 18.00 TV ekspresas. 18.20 Žodžių žaidimas. 18.50 TV ekspresas. Ekstra. 19.15 Lenkų@lenkų žodynas. 19.45 Panorama. 20.00 Pasaulio lenkai. 20.10 Prie Nemuno. 20.25 Dienos klausimas. 20.30 Informacinė laida. 21.25 „Blogio anatomija“. 23.25 Reporterių ekspresas. 0.15 Panorama. 0.50 Regionų dienraštis. 1.10 Žodžių žaidimas. 1.35 World News. 2.10 Inovacijų stotis. 2.20 Pasaulio lenkai.

TVP1

5.50 „Klanas“. 6.20 „Paveldas“. 7.05 „Vėjuotas kalnas“. 8.00 Šv. Mišių translacija. 8.30 „Rabano studija“. 9.00 „Akacijų 38“. 9.45 „Ranča“. 10.45 „Komisaras Aleksas“. 11.40 „Tėvas Mateušas“. 12.35 „Karalių karūna“. 13.10 Agroverslas. 13.30 Žemės ūkis. Orai. 13.35 Žemės ūkis. 13.55 Kartu su BBC. 15.00 „Vėjuotas kalnas“. 15.55 Kokia tai melodija? 16.35 Žodžių žaidimas. 17.05 „Paveldas“. 18.00 TV ekspresas. 18.20 Kokia tai melodija? 18.55 „Klanas“. 19.25 Reporteriai. 19.45 „Akacijų 38“. 20.30 Informacinė laida. 20.55 Dienos klausimas. 21.30 TV teatras. „Sugrįžimas į Reimsą“. 23.00 „Post scriptum“. „Sugrįžimas į Reimsą“. 23.30 Dok. f. 0.40 Baltos spalvos balansas. 1.25 „Trys Kondoro dienos“.

EUROSPORT

6.00 Kalnų dviračiai. Pasaulio taurė. 7.00 Pasaulio plento dviračių čempionatas. 8.30 Langkavio dviračių lenktynės Malaizijoje. 10.00 Kalnų dviračiai. Pasaulio taurė. 11.30 Pasaulio plento dviračių čempionatas. 13.00 Triatlono turnyras Ibizoje. 15.00 Kalnų dviračiai. Pasaulio taurė. 17.00 Pasaulio plento dviračių čempionatas. 18.30 Tekbulo turnyrų apžvalga. 19.00 Pasaulio šaudymo iš lanko čempionatas Kanadoje. 19.30 Triatlono turnyras Ibizoje. 22.00 Ekstremalus sportas. Mamutų 26 K lenktynės. 22.35 Kalnų dviračiai. Pasaulio taurė. 1.00 Pasaulio plento dviračių čempionatas. 2.30 Kalnų dviračiai. Pasaulio taurė.

GO3 SPORT1

7.00 Futbolas. Serie A. „Udinese“–„Inter“. 8.50 „Genoa“–„Juventus“. 10.40 Boksas. 13.40 Kovų menai. 16.10 Šveicarijos ledo ritulio lyga. „Lions“–„Tigers“. 18.00 „Davos“–„Lakers“. 20.00 Futbolas. LaLiga. „Osasuna“–„Barcelona“. 21.50 „Villarreal“–„Las Palmas“ (tiesiogiai). 23.50 Krepšinis. „Joventut“–„UCAM Murcia“. 1.40 „Tenerife“–„Baskonia“. 4.00 Automobilių sportas.

ANIMAL PLANET

7.00 Filadelfijos gyvūnų apsaugos skyrius. 7.50 Šunų gyvenimas. 8.40 Pagalba naujakuriams. 9.30 Filadelfijos gyvūnų apsaugos skyrius. 10.25 Nepaprastas gyvūnų gyvenimas. Driežai ir medūzos. 11.20 Zoltanas, vilkų gaujos vedlys. 12.15 Pagalba naujakuriams. 13.10 Filadelfijos gyvūnų apsaugos skyrius. 14.05 Šunų gyvenimas. 15.00 „Grizlio“ projektas. 16.00 Hjustono gyvūnų apsaugos skyrius. 17.00 Šunų gyvenimas. 18.00 Pagalba naujakuriams. 19.00 Veterinaras Džefas. 20.00 Didvyriai šalia mūsų. 21.00 Kojotas Petersonas pristato. 22.00 Pito Rouzo akvariumas. 23.00 Veterinaras Džefas. 24.00 Hjustono gyvūnų apsaugos skyrius. 1.45 Nakties programa.

VIASAT NATURE

6.00 „Laukinis iššūkis“. 7.15 „Jorkšyro veterinarai“. 9.30 „Kanada. Metai laukinėje gamtoje“. 12.35 „Kanada. Išgyvenimas laukinėje šiaurėje“. 13.25 „Nejprastų gyvūnų klinika“. 14.10 „Jorkšyro veterinarai“. 14.55 „Greitos gamtos atakos“. 16.35 „Itin pavojingos gyvatės“. 18.25 „Upių monstriai“. 19.15 „Paslaptįs Egipto banginių slėnis“. 20.10 „Greitos gamtos atakos“. 21.00 „Laukinė Europos gamta“. 22.45 „Slapti Skandinavijos lobiai“. 23.30 „Škotija: naujoji laukinė gamta“. 0.25 „Nejprastų gyvūnų klinika“. 1.10 „Išgyvenimas laukinėje gamtoje“. 2.00 „Laukinis iššūkis“. 2.45 „Jorkšyro veterinarai“.

VIASAT EXPLORE

6.10 „Aukštųjų dailidės“. 7.15 „Geriausios žvejybos vietos“. 7.50 „Mirusiojo praeikimas: dingęs ispanų auksas“. 8.40 „Australijos aukso ieškotojai“. 9.35 „Metalu laužo gelbėtojai“. 10.30 „Autbeko sunkvežimių vairuotojai“. 11.25 „Aukštųjų dailidės“. 12.30 „Didžiulės inžinerijos klaidos“. 13.25

„Mirusiojo praeikimas: dingęs ispanų auksas“. 14.25 „Australijos aukso ieškotojai“. 15.15 „Ledo vikingai“. 16.15 „Vilkikai purvo kalnuose“. 17.15 „Metalu laužo gelbėtojai“. 18.05 „Autbeko sunkvežimių vairuotojai“. 19.05 „Akmenkasiai“. 20.10 „Didžiulės inžinerijos klaidos“. 21.05 „Užšalęs auksas“. 22.00 „Australijos aukso ieškotojai“. 22.55 „Laimikis lediniame šaltyje“. 23.50 „Požemių brangakmenių medžiotojai“. 0.55 „Mirusiojo praeikimas: dingęs ispanų auksas“. 1.50 „Australijos aukso ieškotojai“.

MEZZO

7.20 „Intermezzo“. 7.30 Džiazas. P. Fresu trio. 8.50 Džiazas. O. Sosa, T. Gurtu ir P. Fresu. 10.25 „Intermezzo“. 11.00 B. Džozas ir G. Malerio kūrinius atlieka Paryžiaus orkestras. 12.35 A. Bruknerio Simfoniją Nr. 5 atlieka Karališkasis „Concertgebouw“ orkestras. 14.05 „Intermezzo“. 14.30 J. Adamso opera „Niksonas Kinijoje“. 17.10 A. Chačaturiano, E. Baghdasarijan ir Dž. Bizė kūrinius atlieka Armėnijos valstybinis simfoninis orkestras. 18.00 „Intermezzo“. 18.40 V. A. Mocarto Koncertus fortepijonui Nr. 20-24 groja D. Barenboimas ir Berlyno filharmonijos orkestras. 21.30 Dok. f. „R. Štrausas ir jo herojės“. 22.20 Klasikų kūrinius smuiku atlieka A. Muter ir Miuncheno filharmonijos orkestras. 23.45 Cr. Pite choreografija „Betroffenheit“. 1.30 G. Malerio Simfoniją Nr. 10 atlieka Berlyno filharmonijos orkestras. 3.05 Nakties programa.

ANTRADIENIS, SPALIO 1 D.**TV3 PLUS**

6.30 „Baterbyn kavinė“. 7.30 Sveikatos DNR. 8.00 „Pamotė“. 10.00 „Graikė“. 11.00 „Meilė ir pinigai“. 14.00 Serialas „Ambasadoriaus dukra“. 1 s. 17.00 „Graikė“. 18.00 „Ponia Fazilet ir jos dukterys“. 20.10 „Moterys meluoja geriau“. 21.30 Dienos pjūvis. 22.00 „Gaujų karai. Klampios pėdos“. 23.00 „Svetimšalė“. 24.00 „Patikrink savo meilę“.

VIASAT KINO

6.35 „Mergina, verta milijono“. 8.45 „Tristanas ir Izolda“. 10.45 „Meškiukas Padingtonas“. 12.20 „Be stabdžių“. 13.50 „Sidro namų taisyklės“. 15.50 „Meile tikiu“. 17.45 „Katinas su skrybėle“. 19.05 „Žmogus-drugys“. 21.00 „Pamaina tamsoje“. 22.30 „Lėlininkai“. 24.00 „Seifas“. 1.55 „Paktas“.

VIASAT KINO ACTION

6.20 „Muškietininkas“. 8.00 „Svaiginantis aukštis“. 9.45 „Naujoji dukra“. 11.35 „Avangardas“. 13.15 „Kriomiegas“. 15.10 „Naujoji dukra“. 17.00 „Karaliaus vardu. Požemių pasaulio sakmė“. 19.05 „Kriomiegas“. 21.00 „Karštis“. 23.45 „Kraujo tėvas“. 1.10 „Žudikas“. 3.00 „Derybininkas“.

FX

6.05 „Vaikščiojantys numireliai“. 9.50 „Pagalbos tarnyba 911. Vieniša žvaigždė“. 11.20 „Pagalbos tarnyba 911“. 13.25 „Kaulai“. 14.50 „Lokys“. 15.20 „Nusikalstami protai“. 18.10 „Pagalbos tarnyba 911. Vie-

niša žvaigždė“. 19.35 „Kaulai“. 21.00 „Pėdsėkys“. 21.40 „Nusikalstami protai“. 23.45 „Pagalbos tarnyba 911. Vieniša žvaigždė“. 1.10 „Nusikalstami protai“.

TV POLONIA

7.00 Panorama. 7.35 Naudinga.pl 8.00 „Viršūnės receptai“. 8.30 Klausimai per pusryčius. 12.10 „Prie Nemuno“. 12.30 „Laimės spalvos“. 13.00 „Ryto svečias“. 13.25 Lenkai tai žino! 13.55 „Ranča“. 15.10 „Išvykimo salė“. 16.00 Edukacinė laida apie gyvūnus. 16.15 „Bzyko enciklopedija“. 16.30 Informacinė laida. 17.00 „Karalių karūna“. 17.30 „Laimės spalvos“. 18.00 TV ekspresas. 18.20 Žodžių žaidimas. 18.45 „Eigulio trobelė“. 18.50 TV ekspresas. Ekstra. 19.15 „Rytų akcentas“. 20.10 Vilnoteka. 20.30 Informacinė laida. 20.55 Dienos klausimas. 21.25 „Tėvas Mateušas“. 23.15 „Žūti už Varšuvą“. 0.10 Panorama. 0.45 Regionų dienraštis. 1.10 Žodžių žaidimas. 1.35 World News. 2.10 Vilnoteka.

TV P1

5.50 „Klanas“. 6.20 „Paveldas“. 7.05 „Vėjuotas kalnas“. 8.00 Šv. Mišių transliacija. 8.30 Bažnyčia iš arti. 9.00 „Akacijų 38“. 9.50 „Ranča“. 10.45 „Komisaras Aleksas“. 11.45 „Tėvas Mateušas“. 12.35 „Karalių karūna“. 13.10 Agroverslas. 13.30 Žemės ūkis. Orai. 13.35 Žemės ūkis. 13.55 Kartu su gamta. 15.00 „Vėjuotas kalnas“. 15.55 Kokia tai melodija? 16.35 Žodžių žaidimas. 17.05 „Paveldas“. 18.00 TV ekspresas. 18.15 Orai. 18.20 Kokia tai melodija? 18.55 „Klanas“. 19.25 Reporteriai. 19.45 „Akacijų 38“. 20.30 Informacinė laida. 20.55 Dienos klausimas. 21.30 „Karalių karūna“. 22.05 „The Five“. 23.05 Reporterių ekspresas. 0.05 „Deganti Kalifornija“. 1.10 „Rugpjūčio dangus. 63 dienos šlovės“. 2.40 „La French“. 5.00 Dok. f.

EUROSPORT

6.00 Triatlono turnyras Ibizoje. 7.00 Pasaulio plento dviračių čempionatas. 9.30 Langkavio dviračių lenktynės Malaizijoje (tiesiogiai). 11.00 Pasaulio plento dviračių čempionatas. 13.30 Langkavio dviračių lenktynės Malaizijoje. 14.30 Dviračių lenktynės aplink Kroatiją (tiesiogiai). 16.30 Dviračių lenktynės Binčė–Šimai–Vandenbrukės memorialas (tiesiogiai). 18.30 Moterų dviračių lenktynės Binčė–Šimai–Binčė (tiesiogiai). 19.30 Dviračių lenktynės aplink Kroatiją. 20.30 Pasaulio šaudymo iš lanko čempionatas Kanadoje. 21.30 Dviračių lenktynės Binčė–Šimai–Vandenbrukės memorialas. 22.00 „Porsche“ automobilių lenktynių sezono apžvalga. 22.30 Spidvėjis. Torunės didžiojo prizo lenktynės. 23.35 Dviračių lenktynės aplink Kroatiją. 0.30 Buriavimo regata „Amerikos taurė“ Barselonoje. 1.00 Snukerio profesionalų turnyras Šanchajuje. 2.30 Dviračių lenktynės aplink Kroatiją.

GO3 SPORT1

7.30 Automobilių sportas. Indonezijos lenktynės. 10.20 Automobilių sportas. Spidvėjis. Torunė. 13.20 Automobilių sportas.

Čilės ralis. 16.50 Krepšinis. „Tenerife“–„Baskonia“. 18.40 „Leyma Coruña“–„Real“. 20.35 Europos krepšinio taurė. „Hapoel“–„Wolves“. 22.45 Kovų menai. 1.20 Futbolas. Serie A. „Udinese“–„Inter“. 3.10 Futbolas. Bundeslyga. „Freiburg“–„St. Pauli“.

ANIMAL PLANET

7.00 Akiplėšos katės. 8.40 Veterinaras Džefas. 9.30 Gyvas ar išnykęs. 10.25 Amanda rūpinasi augintiniais. 12.15 Veterinaras Džefas. 13.10 Gyvas ar išnykęs. Baltasis Niufaundlando vilkas. 14.05 Kaip gyvūnai tai daro? 15.00 S. Bakšalas. Plaukimas su anakondomis. 16.00 Gamtosaugininkų reidas. 17.00 Veterinaras Džefas. 19.00 Gyvas ar išnykęs. Madagaskaro lemūrai. 20.00 Amanda rūpinasi augintiniais. 21.00 Akvariumas. 23.00 Paskutiniai Aliaskos gyventojai. 24.00 Sniego žmogaus paieškos. 1.45 Nakties programa.

VIASAT NATURE

6.35 „Laukiniai šunys: bėgimas su gauja“. 7.00 „Jorkšyro veterinarai“. 9.15 „Lietaus beiškant“. 10.55 „Karščiui atsparus gyvenimas: Afrika“. 11.50 „Liūtų brolytė“. 13.30 „Nejprastų gyvūnų klinika“. 14.15 „Jorkšyro veterinarai“. 15.00 „Liūtai ir hienos“. 15.55 „Laukinė Europos gamta“. 17.45 „Slapti Skandinavijos lobiai“. 18.30 „Upių monstriai“. 19.15 „Pantanalio – Brazilijos gamtos stebuklas“. 20.10 „Greitos gamtos atakos“. 21.00 „Lemtinga planeta“. 21.50 „Gražiausi pasaulio kraštovaizdžiai“. 0.15 „Nejprastų gyvūnų klinika“. 1.00 „Išgyvenimas laukinėje gamtoje“. 1.50 „Laukinis iššūkis“. 2.30 „Jorkšyro veterinarai“.

VIASAT EXPLORE

7.05 „Australijos bulių gaudytojai“. 7.35 „Požemių brangakmenių medžiotojai“. 8.40 „Australijos aukso ieškotojai“. 9.35 „Metalu laužo gelbėtojai“. 10.30 „Autbeko sunkvežimių vairuotojai“. 11.30 „Akmenkasiai“. 12.25 „Didžiulės inžinerijos klaidos“. 13.25 „Požemių brangakmenių medžiotojai“. 14.30 „Australijos aukso ieškotojai“. 15.25 „Ledo vikingai“. 16.20 „Metalu laužo gelbėtojai“. 18.05 „Autbeko sunkvežimių vairuotojai“. 19.05 „Akmenkasiai“. 20.10 „Didžiulės inžinerijos klaidos“. 21.05 „Užšalęs auksas“. 22.00 „Australijos aukso ieškotojai“. 22.55 „Laimikis lediniame šaltyje“. 23.50 „Karpis monstras“. 0.50 „Mirusiojo praeikimas: dingęs ispanų auksas“. 1.50 „Australijos aukso ieškotojai“.

MEZZO

6.20 Džiazas. T. Hamasyano trio. 7.30 Džiazas. P. de Lucia su grupe. 8.45 Tarptautinis G. Enesku konkursas 2022 m. 10.30 „Intermezzo“. 11.05 G. Enesku opera „Edipas“. 13.55 V. A. Mocarto Koncertus fortepijonui Nr. 26-27 atlieka D. Barenboimas ir Berlyno filharmonijos orkestras. 15.00 L. van Bethoveno ir R. Vagnerio kūrinių koncertas. 17.00 „Concertgebouw“ orkestro ir smuikininko L. Kavakoso koncertas. 18.30 „Intermezzo“. 19.00 Dok. f. apie dirigentą B. Haitinką „Taip, kaip noriu“. 19.45 L. van

Bethoveno kūrinius smuiku atlieka I. Faust ir Berlyno filharmonijos orkestras. 21.30 Th. Malandaino baletas „Dafnis ir Chloja“ pagal M. Ravelį. 22.45 V. A. Mocarto Koncertus fortepijonui Nr. 19, 23 ir 5 groja M. Polinis ir Vienos filharmonijos orkestras. 0.35 K. Monteverdžio opera „Popėjos karūnavimas“. 3.15 Nakties programa.

TRĘČIADIENIS, SPALIO 2 D.

TV3 PLUS

6.30 „Baterbyn kavinė“. 7.30 Dienos pjūvis. 8.00 Melodrama „Kruizas į laimę. Dubajus“. 9.30 „Baterbyn kavinė“. 10.00 „Graiškė“. 11.00 „Meilė ir pinigai“. 14.00 „Ambasadoriaus dukra“. 17.00 „Graiškė“. 18.00 Serialas „Šeima“. 1 s. 20.10 „Moterys meluoja geriau“. 21.30 33 minutės. 22.00 „Gaujų karai. Klampios pėdos“. 23.00 „Svetimšalė“. 24.00 „Patikrink savo meilę“.

VIASAT KINO

7.25 „Svajoklis Budis“. 8.55 „Sidro namų taisyklės“. 10.55 „Meile tikiu“. 12.50 „Katinas su skrybėle“. 14.10 „Žmogus-drugys“. 16.05 „Artūras ir Maltazaro kerštas“. 17.35 „Monte Karlas“. 19.20 „Šuo“. 21.00 „Donis Darko“. 22.50 „Lėlininkai“. 0.20 „Dorianas Grėjus“. 2.05 „Paktas 2“.

VIASAT KINO ACTION

7.30 „Svaiginantis aukštis“. 9.15 „Naujoji dukra“. 11.05 „Muškietininkas“. 12.45 „Arktis“. 14.20 „Naujoji dukra“. 16.10 „Išlikimas“. 17.45 „Muškietininkas“. 19.25 „Išlikimas“. 21.00 „Akimbo ginklai“. 22.35 „Derybininkas“. 0.50 „Naujakuriai“. 2.30 „Reidas“.

FX

6.05 „Vaikščiojantys numirėliai“. 9.50 „Pagalbos tarnyba 911. Vieniša žvaigždė“. 11.20 „Pagalbos tarnyba 911“. 13.25 „Kaulai“. 14.50 „Lokys“. 15.20 „Nusikalstami protai“. 18.10 „Pagalbos tarnyba 911. Vieniša žvaigždė“. 19.35 „Kaulai“. 21.00 „Pėdsekys“. 21.40 „Nusikalstami protai“. 23.45 „Pagalbos tarnyba 911. Vieniša žvaigždė“. 1.10 „Nusikalstami protai“.

TV POLONIA

7.00 Panorama. 7.35 „Privatus gyvūnų gyvenimas“. 8.00 Okras lauko taisyklės. 8.30 Klausimai per pusryčius. 12.10 Vilnotelka. 12.30 „Laimės spalvos“. 13.00 „Ryto svečias“. 13.25 „Tėvas Mateušas“. 15.05 „Žūti už Varšuvą“. 16.05 Animac. f. 16.10 Gaminame. 16.30 Informacinė laida. 17.00 „Karalių karūna“. 17.30 „Laimės spalvos“. 18.00 TV ekspresas. 18.20 Žodžių žaidimas. 19.10 TV ekspresas. Ekstra. 19.15 „Pono Dievo aktorius“. 19.45 Panorama. 20.10 „Hello Polonia“. 20.30 Informacinė laida. 20.55 Dienos klausimas. 21.00 Regionų dienraštis. 21.25 „Dėl manęs nesijaudink“. 23.15 „Studija klauso“. 0.10 Panorama. 0.45 Regionų dienraštis. 1.10 Žodžių žaidimas. 1.35 World News. 2.10 „Hello Polonia“.

TVPI

5.50 „Klanas“. 6.20 „Paveldas“. 7.10 „Vėjuotas kalnas“. 8.00 Šv. Mišios. 8.30 „Projektas: Viltis–Hospisas“. 9.00 „Akacijų 38“.

9.50 „Ranča“. 10.45 „Komisaras Aleksas“. 11.45 „Tėvas Mateušas“. 12.35 „Karalių karūna“. 13.10 Agroverslas. 13.30 Žemės ūkis. Orai. 13.35 Metas sode. Ekstra. 13.55 Kartu su gamta. 15.00 „Vėjuotas kalnas“. 15.55 Kokia tai melodija? 16.35 Žodžių žaidimas. 17.05 „Paveldas“. 18.00 TV ekspresas. 18.15 Orai. 18.20 Kokia tai melodija? 18.55 „Klanas“. 19.25 Reporteriai. 19.45 „Akacijų 38“. 20.30 Informacinė laida. 20.55 Dienos klausimas. 21.25 „Karalių karūna“. 21.55 Futbolas. 0.05 „Sistema“. 2.35 Reporterių ekspresas. 3.40 „Trys Kondoro dienos“.

EUROSPORT

6.00 Europos laipiojimo uolomis čempionatas. 7.00 Dviračių lenktynės aplink Kroatiją. 8.30 Europos laipiojimo uolomis čempionatas. 9.15 Langkavio dviračių lenktynės Malaizijoje (tiesiogiai). 10.45 Dviračių lenktynės aplink Kroatiją. 11.30 „Porsche“ automobilių lenktynių sezono apžvalga. 12.00 Snukerio profesionalų turnyras Šanchajuje. 14.00 Dviračių lenktynės Binčė–Šimai–Vandenbrukės memorialas. 15.00 Dviračių lenktynės aplink Kroatiją (tiesiogiai). 18.00 Dviračių lenktynės Binčė–Šimai–Vandenbrukės memorialas. 19.00 „Porsche“ automobilių lenktynių sezono apžvalga. 19.30 Anglijos „Home nations“ atviras snukerio čempionatas. 21.30 Pasaulio šaudymo iš lanko čempionatas Kanadoje. 22.00 Moterų dviračių lenktynės Binčė–Šimai–Binčė. 23.00 Dviračių lenktynės aplink Kroatiją. 0.30 Buriavimo regata „Amerikos taurė“ Barselonoje. 1.00 Anglijos „Home nations“ atviras snukerio čempionatas. 2.30 Dviračių lenktynės aplink Kroatiją.

GO3 SPORT1

7.30 Tenisas. 17.30 Futbolas. Serie A. „Genoa“–„Juventus“. 19.20 „Parma“–„Cagliari“. 21.30 Europos krepšinio taurė. „Lietkabelis“–„Hapoel“. 23.20 „Hapoel“–„Wolves“. 1.10 Šveicarijos ledo ritulio lyga. „Davos“–„Lakers“. 3.00 „ZSC Lions“–„Lakers“. 5.30 Automobilių sportas.

ANIMAL PLANET

7.00 Akiplėšos katės. 8.40 Veterinaras Džefas. 9.30 Gyvas ar išnykęs. 10.25 Amanda rūpinasi augintiniais. 12.15 Veterinaras Džefas. 13.10 Gyvas ar išnykęs. 14.05 Amanda rūpinasi augintiniais. 15.00 Zoltanas, vilkų gaujos vedlys. 16.00 Irvinų šeimynėlė. 17.00 Veterinaras Džefas. 19.00 Gyvas ar išnykęs. Javos tigras. 20.00 Amanda rūpinasi augintiniais. 21.00 Rykliai džiuuglėse. 22.00 Pavojingi rykliai. 23.00 Paskutiniai Aliaskos gyventojai. 24.00 Akvariumas. 1.45 Nakties programa.

VIASAT NATURE

6.20 „Laukiniai šunys: bėgimas su gauja“. 7.40 „Jorkšyro veterinarai“. 9.55 „Laukinis gyvenimas vėjo malūnų šalyje“. 10.50 „Laukinė Europos gamta“. 12.35 „Šernas: sugrįžimas“. 13.40 „Išgelbėti laukinę Australijos gamtą“. 14.25 „Jorkšyro veterinarai“. 15.10 „Stipriausi gamtos kovotojai“. 16.00 „Lemtinga planeta“. 16.55 „Gražiau-

si pasaulio kraštovaizdžiai“. 18.30 „Upių monstroi“. 19.20 „Prieglobstis. Alpių išgyvenimo istorijos“. 20.10 „Stipriausi gamtos kovotojai“. 21.00 „Lietaus beiškant“. 21.55 „Milžiniškoji Afrika“. 22.45 „Karščiu alsuojantis gyvenimas: Afrika“. 0.35 „Išgelbėti laukinę Australijos gamtą“. 1.20 „Išgyvenimas laukinėje gamtoje“. 2.10 „Laukinis iššūkis“. 2.55 „Jorkšyro veterinarai“.

VIASAT EXPLORE

6.10 „Akmenkasiai“. 7.10 „Australijos bulių gaudytojai“. 7.40 „Požemių brangakmenių medžiotojai“. 8.45 „Australijos aukso ieškotojai“. 9.40 „Metalo laužo gelbėtojai“. 10.35 „Autbeko sunkvežimių vairuotojai“. 11.30 „Akmenkasiai“. 12.30 „Didžiulės inžinerijos klaidos“. 13.25 „Požemių brangakmenių medžiotojai“. 14.30 „Australijos aukso ieškotojai“. 15.25 „Ledo vikingai“. 16.20 „Metalo laužo gelbėtojai“. 18.10 „Autbeko sunkvežimių vairuotojai“. 19.05 „Akmenkasiai“. 20.10 „Didžiulės inžinerijos klaidos“. 21.05 „Užšalęs auksas“. 22.00 „Australijos aukso ieškotojai“. 22.55 „Laimikis lediniame šaltyje“. 23.50 „Paslėptos sienos: Arabija“. 0.50 „Mirusiojo praeikimas: dingęs ispanų auksas“. 1.45 „Australijos aukso ieškotojai“.

MEZZO

6.40 „Intermezzo“. 7.30 R. Štrauso opera „Dafnė“. 9.15 L. van Bethoveno Simfoniją Nr. 9 atlieka Berlyno filharmonijos orkestras. 10.25 „Intermezzo“. 11.00 V. A. Mocarto Koncertus fortepijonui Nr. 20–24 atlieka D. Barenboimas ir Berlyno filharmonijos orkestras. 13.35 „Intermezzo“. 14.30 A. Bruknerio Simfoniją Nr. 8 atlieka Karališkasis „Concertgebouw“ orkestras. 16.00 Dok. f. apie sopranus M. Kalas ir R. Tebaldi „Konkurencija muzikoje“. 16.40 Dok. f. apie D. Fišerį–Dieskau „Paskutiniai žodžiai“. 17.35 „Intermezzo“. 18.30 M. Bežaro baletas „Devintoji simfonija“. 19.50 R. Vagnerio ir K. Debisi kūrinius atlieka Liucernos festivalio orkestras. 21.30 R. Štrauso opera „Elektra“. 23.20 Paryžiaus koncertas 2023 m. 1.05 Džiazas. R. Kaspi. 1.55 Džiazas. G. Laurent kvartetetas. 2.40 Nakties programa.

KETVIRTADIENIS, SPALIO 3 D.

TV3 PLUS

6.30 „Baterbyn kavinė“. 7.30 33 minutės. 8.00 Drama „Svajonių kruizas. Turcija“. 9.30 „Baterbyn kavinė“. 10.00 „Graiškė“. 11.00 „Meilė ir pinigai“. 14.00 „Ambasadoriaus dukra“. 17.00 „Graiškė“. 18.00 „Šeima“. 20.10 „Moterys meluoja geriau“. 21.30 Kažkas naujo. 22.00 „Gaujų karai. Klampios pėdos“. 23.00 „Svetimšalė“. 24.00 „Patikrink savo meilę“.

VIASAT KINO

7.10 „Meškiukas Padingtonas“. 8.45 „Žmogus-drugys“. 10.40 „Katinas su skrybėle“. 12.00 „Mergina, verta milijono“. 14.10 „Šuo“. 15.45 „Artūras 3: dviejų pasaulių karas“. 17.25 „Žmogus-drugys“. 19.20 „Žo-

džiai“. 21.00 „Drąsiaširdis“. 22.40 „Miestas prie jūros“. 0.25 „Lėlininkai“. 1.55 „Dorianas Grėjus“.

VIASAT KINO ACTION

7.10 „Išlikimas“. 8.45 „Avangardas“. 10.25 „Išlikimas“. 12.00 „Svaiginantis aukštis“. 13.45 „Kriomiegas“. 15.40 „Muškietininkas“. 17.20 „Svaiginantis aukštis“. 19.05 „Kriomiegas“. 21.00 „Derybininkas“. 23.15 „Žudikas“. 1.05 „Spartanas“. 2.50 „Robotai“.

FX

6.05 „Vaikščiojantys numirėliai“. 9.50 „Pagalbos tarnyba 911. Vieniša žvaigždė“. 11.20 „Pagalbos tarnyba 911“. 13.25 „Kaulai“. 14.50 „Lokys“. 15.20 „Nusikalstami protai“. 18.10 „Pagalbos tarnyba 911. Vieniša žvaigždė“. 19.35 „Kaulai“. 21.00 „Pėdsekys“. 21.40 „Nusikalstami protai“. 23.45 „Pagalbos tarnyba 911. Vieniša žvaigždė“. 1.10 „Nusikalstami protai“.

TV POLONIA

7.00 Panorama. 7.35 Lenkų@lenkų žodynas. 8.00 Kulinarinė laida. 8.30 Klausimai per pusryčius. 12.10 „Hello Polonia“. 12.30 „Laimės spalvos“. 13.00 Ryto svečias. 13.25 „Dėl manęs nesijaudink“. 15.05 „Studija klauso“. 15.45 „Visai gera istorija“. 16.05 „Mūsų tėvų pasakos“. 16.30 Informacinė laida. 17.00 „Karalių karūna“. 17.30 „Laimės spalvos“. 18.00 TV ekspresas. 18.20 Žodžių žaidimas. 18.50 TV ekspresas. Ekstra. 19.15 „Pamilk Lenkiją“. 19.45 Panorama. 20.10 Polonijos objektyve. 20.30 Informacinė laida. 20.55 Dienos klausimas. 21.25 „Faras“. 23.15 Polonija 24. 23.50 „Laskowik & Malicki“. 0.10 Panorama. 0.45 Regionų dienraštis. 1.10 Žodžių žaidimas. 1.35 World News. 2.10 Ola Polonija – Lenkai Brazilijoje ir Pietų Amerikoje.

TVPI

5.50 „Klanas“. 6.20 „Paveldas“. 7.05 „Vėjuotas kalnas“. 8.00 Šv. Mišių transliacija. 8.30 „Geros istorijos“. 9.00 „Akacijų 38“. 9.50 „Ranča“. 10.50 „Komisaras Aleksas“. 11.45 „Tėvas Mateušas“. 12.35 „Karalių karūna“. 13.10 Agroverslas. 13.25 Žemės ūkis. Orai. 13.35 Žemės ūkis. 13.50 Kartu su gamta. 15.00 „Vėjuotas kalnas“. 15.55 Kokia tai melodija? 16.35 Žodžių žaidimas. 17.05 „Paveldas“. 18.00 TV ekspresas. 18.15 Orai. 18.20 Kokia tai melodija? 18.55 „Klanas“. 19.25 Reporteriai. 19.45 „Akacijų 38“. 20.30 Informacinė laida. 20.55 Dienos klausimas. 21.30 „Karalių karūna“. 22.05 „Tėvas Mateušas“. 23.05 „Reporterio reikalas“. 0.05 „Plakanti Varšuvos širdis“. 1.10 „Profailerė“. 2.10 „Sistema“.

EUROSPORT

6.00 Triatlono turnyras Ibizoje. 7.00 Dviračių lenktynės aplink Kroatiją. 8.15 Europos laipiojimo uolomis čempionatas. 9.05 Langkavio dviračių lenktynės Malaizijoje (tiesiogiai). 10.30 Dviračių lenktynės aplink Kroatiją. 11.30 Anglijos „Home nations“ atviras snukerio čempionatas. 13.30 Dviračių lenktynės Binčė–Šimai–Vandenbru-

kės memorialas. 14.00 Dviračių lenktynės aplink Kroatiją (tiesiogiai). 17.00 Dviračių lenktynės „Sparkass Munsterland Giro“ (tiesiogiai). 19.00 Dviračių lenktynės aplink Kroatiją. 20.00 „Porsche“ automobilių lenktynių sezono apžvalga. 20.30 Snukerio profesionalų turnyras Šanchajuje. 21.30 Dviračių lenktynės „Sparkass Munsterland Giro“. 23.00 Dviračių lenktynės aplink Kroatiją. 24.00 Triatlono turnyras Ibizoje. 1.00 Atvirasis Britanijos snukerio čempionatas. 2.30 Dviračių lenktynės aplink Kroatiją.

GO3 SPORT1

7.30 Tenisas. 17.30 Boksas. 19.45 Krepšinis. Eurolyga. „Žalgiris“–„Barcelona“ (tiesiogiai). 22.00 Šveicarijos ledo ritulio lyga. „ZSC Lions“–„SCL Tigers“. 23.50 „ZSC Lions“–„Lakers“. 2.00 Futbolas. LaLiga. „Athletic“–„Sevilla“. 3.50 „Villarreal“–„Las Palmas“.

ANIMAL PLANET

7.00 Akiplėšos katės. 8.40 Veterinaras Džefas. 9.30 Gyvas ar išnykęs. Javos tigras. 10.25 Amanda rūpinasi augintiniais. 12.15 Veterinaras Džefas. 13.10 Gyvas ar išnykęs. 14.05 Amanda rūpinasi augintiniais. 15.00 Sniego žmogaus paieškos. 17.00 Veterinaras Džefas. 19.00 Gyvas ar išnykęs. Tasmanijos tigras. 20.00 Amanda rūpinasi augintiniais. 21.00 Gamtosaugininkų reidas. 23.00 Paskutiniai Aliaskos gyventojai. 24.00 Rykliai džiunglėse. 1.45 Nakties programa.

VIASAT NATURE

6.00 „Laukinis iššūkis“. 6.50 „Jorkšyro veterinarai“. 9.05 „Laukinis Tailandas“. 11.40 „Makakų sala“. 13.25 „Išgelbėti laukinę Australijos gamtą“. 14.10 „Jorkšyro veterinarai“. 14.55 „Stipriausi gamtos kovotojai“. 15.45 „Lietaus beieškant“. 16.40 „Milžiniškoji Afrika“. 17.35 „Karščių alsuojantis gyvenimas: Afrika“. 18.25 „Upių monstriai“. 19.15 „Prieglobstis. Alpių išgyvenimo istorijos“. 20.10 „Stipriausi gamtos kovotojai“. 21.00 „Milžinių laikai“. 21.55 „Paslaptįs Egipto banginių slėnis“. 22.45 „Atskleistas dingusių žvėrių paslaptys“. 23.40 „Mamutai: ledynmečio gigantai“. 0.25 „Išgelbėti laukinę Australijos gamtą“. 1.15 „Išgyvenimas laukinėje gamtoje“. 2.05 „Laukinis iššūkis“. 2.45 „Jorkšyro veterinarai“.

VIASAT EXPLORE

6.05 „Akmenkasiai“. 7.05 „Australijos bulių gaudytojai“. 7.35 „Požemių brangakmenių medžiotojai“. 8.40 „Australijos aukso ieškotojai“. 9.35 „Metalu lažo gelbėtojai“. 10.30 „Autbeko sunkvežimžių vairuotojai“. 11.30 „Akmenkasiai“. 12.30 „Didžiulės inžinerijos klaidos“. 13.25 „Požemių brangakmenių medžiotojai“. 14.30 „Australijos aukso ieškotojai“. 15.25 „Ledo vikingai“. 16.20 „Metalu lažo gelbėtojai“. 18.10 „Autbeko sunkvežimžių vairuotojai“. 19.05 „Akmenkasiai“. 20.10 „Didžiulės inžinerijos klaidos“. 21.05 „Užšalęs auksas“. 22.00 „Australijos aukso ieškotojai“. 22.55 „Laimis lediniame šaltyje“. 23.50 „Aukštumų

dailidės“. 0.50 „Mirusiojo praeiksmas: dingęs ispanų auksas“. 1.45 „Australijos aukso ieškotojai“.

MEZZO

7.10 „Intermezzo“. 7.30 R. Šumano ir F. Šopeno kūrinių koncertas. 9.05 J. Bramso ir M. Regerio kūrinių fortepijonu groja M. Polini ir Drezdeno „Staatskapelle“. 10.40 „Intermezzo“. 11.00 Dok. f. apie R. Čailį, „Muzika – gyvenimo kelionė“. 11.50 V. A. Mocarto ir F. Šuberto kūrinių koncertas. 13.15 „Intermezzo“. 13.30 Klasikų kūrinių fortepijonu groja H. Grimo. 14.30 S. Tešigavaro choreografija „Pasiklydę šokyje“. 15.45 R. Vagnerio, A. Šoenbergo ir R. Štrauso kūrinius groja Tulūzos Kapitolijaus orkestras. 17.10 Dok. f. apie kompozitorius A. Šoenbergą ir I. Stravinskį „Konkurencija muzikoje“. 18.00 „Intermezzo“. 18.40 V. A. Mocarto opera „Mitridatas, Ponto karalius“. 21.30 Džiazas. 22.45 Džiazas. T. de Pourquery ir „Supersonic“. 23.50 Džiazas. 0.45 B. Džolas ir G. Malerio kūrinius atlieka Paryžiaus orkestras. 1.00 A. Bruknerio Simfoniją Nr. 5 atlieka Karališkasis „Concertgebouw“ orkestras. 2.15 V. A. Mocarto Koncertą fortepijonui Nr. 25 atlieka D. Barenboimas ir Berlyno filharmonijos orkestras. 2.45 Nakties programa.

PENKTADIENIS, SPALIO 4 D.

TV3 PLUS

6.30 „Baterbyn kavinė“. 7.30 Kažkas naujo. 8.00 „Supermočiutė“. 10.00 „Graikė“. 11.00 „Meilė ir pinigai“. 14.00 „Ambasadoriaus dukra“. 17.00 „Graikė“. 18.00 „Šeima“. 20.10 „Moterys meluoja geriau“. 21.30 Pasikalbėkim. 22.00 Veiksmo f. „Džonas Vikas 2“. 24.00 „Rezidentas“.

VIASAT KINO

7.35 „Be stabdžių“. 9.05 „Katinas su skrybėle“. 10.25 „Žodžiai“. 12.05 „Artūras ir Mal-tazaro kerštas“. 13.35 „Artūras 3: dviejų pasaulių karas“. 15.15 „Žmogus-drugys“. 17.10 „Simintinas kelias“. 18.50 „Mergina, verta milijono“. 21.00 „Bilis Eliotas“. 22.45 „Seifas“. 0.40 „Lėlininkai“. 2.10 „Paktas 2“.

VIASAT KINO ACTION

6.55 „Karaliaus vardu. Požemių pasaulio sakmė“. 9.00 „Svaiginantis aukštis“. 10.45 „Avangardas“. 12.25 „Kriomiegas“. 14.20 „Muškietininkas“. 16.00 „Avangardas“. 17.40 „Išlikimas“. 19.15 „Svaiginantis aukštis“. 21.00 „Antigangsteriai“. 22.30 „Karštis“. 1.15 „Derybininkas“. 3.30 „Išbrovimas“.

FX

6.05 „Vaikščiojantys numirėliai“. 9.50 „Pagalbos tarnyba 911. Vieniša žvaigždė“. 11.20 „Pagalbos tarnyba 911“. 13.25 „Kaulai“. 14.50 „Lokys“. 15.20 „Nusikalstami protai“. 18.10 „Pagalbos tarnyba 911. Vieniša žvaigždė“. 19.35 „Kaulai“. 21.00 „Pėdsekys“. 21.40 „Nusikalstami protai“. 23.45 „Pagalbos tarnyba 911. Vieniša žvaigždė“. 1.10 „Nusikalstami protai“.

TV POLONIA

7.00 Panorama. 7.35 Pamilk Lenkiją. 8.00 „Makłowicz keliauja“. 8.30 Klausimai per

pusryčius. 12.10 Polonijos objektyve. 12.30 „Viskas prieš mus“. 13.00 Ryto svečias. 13.25 „M kaip meilė“. 15.05 Polonija 24. 15.45 Mūsų tėvų pasakos. 15.55 „Neįprasti ožiuko Matoleko nuotyki“. 16.05 Lenkų pasakos ir pasakėčios. 16.30 Informacinė laida. 17.00 Sėkmės šansas. 18.00 TV ekspresas. 18.20 Žodžių žaidimas. 18.50 TV ekspresas. Ekstra. 19.15 Inovacijų stotis. 19.30 „Visai gera istorija“. 19.45 Panorama. 20.10 Amerikos stotelė. 20.30 Informacinė laida. 20.55 Dienos klausimas. 21.25 „Ir gėriui, ir blogiui“. 22.20 „Pavojaus signalas“. 23.10 „Keturiadesimtmetis“. 0.10 Panorama. 0.45 Regionų dienraštis. 1.10 Žodžių žaidimas. 1.35 World News. 2.10 Amerikos stotelė.

TVP1

5.50 „Klanas“. 6.20 „Paveldas“. 7.10 „Vėjuotas kalnas“. 8.00 Šv. Mišios. 8.30 Agapė arti tavęs. 9.00 „Akacijų 38“. 9.45 „Ranča“. 10.45 „Komisaras Aleksas“. 11.45 „Tėvas Mateušas“. 12.35 Okras lažo taisyklės. 13.10 Agroverslas. 13.25 Žemės ūkis. Orai. 13.35 Žemės ūkis. 13.50 Kartu su gamta. 15.00 „Vėjuotas kalnas“. 15.55 Kokia tai melodija? 16.35 Žodžių žaidimas. 17.05 „Paveldas“. 18.00 TV ekspresas. 18.15 Orai. 18.20 Kokia tai melodija? 18.55 „Klanas“. 19.25 Reporteriai. 19.45 „Akacijų 38“. 20.30 Informacinė laida. 20.55 Dienos klausimas. 21.30 „Karalių karūna“. 22.05 „Komisaras Aleksas“. 23.05 „Tylos minutė“. 0.15 „Kaip aš sukėliau Antrąjį pasaulinį karą“. 1.55 „Žaidimas su šešėliu“. 2.55 „The five“.

EUROSPORT

6.00 Triatlono turnyras Londone. 7.00 Dviračių lenktynės aplink Kroatiją. 8.30 Atvirasis Britanijos snukerio čempionatas. 9.30 Dviračių lenktynės aplink Kroatiją. 10.30 Langkavio dviračių lenktynės Malaizijoje. 11.30 Atvirasis Britanijos snukerio čempionatas. 13.30 „Porsche“ automobilių lenktynių sezono apžvalga. 14.00 Dviračių lenktynės „Sparkass Munsterland Giro“. 15.00 Dviračių lenktynės aplink Kroatiją (tiesiogiai). 18.00 Pasaulio plento dviračių čempionatas. 20.00 Atvirasis Britanijos snukerio čempionatas. 21.30 Dviračių lenktynės aplink Kroatiją. 23.15 Kalnų dviračiai. Pasaulio taurė (tiesiogiai). 0.50 Olimpinės žaidynės. Žaidynių galia. 1.00 Buriavimo regata „Amerikos taurė“ Barselonoje. 1.30 Triatlono turnyras Londone. 2.30 Dviračių lenktynės aplink Kroatiją.

GO3 SPORT1

7.30 Tenisas. 17.30 Kovų menai. 20.15 Krepšinis. Eurolyga. „Fenerbahce“–„Olympiacos“ (tiesiogiai). 22.30 Krepšinis. 2.30 Krepšinio čempionų lyga. „Group E. VEF Riga“–„Winner QRT4“.

ANIMAL PLANET

7.00 Akiplėšos katės. 8.40 Veterinaras Džefas. 9.30 Gyvas ar išnykęs. Tasmanijos tigras. 10.25 Amanda rūpinasi augintiniais. 12.15 Veterinaras Džefas. 13.10 Gyvas ar išnykęs. Madagaskaro lemūrai. 14.05 Aman-

da rūpinasi augintiniais. 15.00 Akvariumas. Pingvinai ir rykliai. 17.00 Veterinaras Džefas. 19.00 Gyvas ar išnykęs. Dramblio kaukolės palvos genys. 20.00 Amanda rūpinasi augintiniais. 21.00 Įsibrovėliai. 22.00 Pabaisos manyje. Kas mano keliui? 23.00 Paskutiniai Aliaskos gyventojai. 24.00 Pabaisos manyje. 1.45 Nakties programa.

VIASAT NATURE

6.35 „Laukiniai šunys: bėgimas su gauja“. 7.25 „Jorkšyro veterinarai“. 8.55 „Laukinė Naujoji Zelandija“. 10.45 „Po laukinių gairių – Australijos laukinės gamtos atsigavimas“. 11.35 „Didysis barjerinis rifas“. 12.30 „Šešėlių šalis“. 13.20 „Išgelbėti laukinę Australijos gamtą“. 14.10 „Jorkšyro veterinarai“. 14.55 „Stipriausi gamtos kovotojai“. 15.45 „Milžinių laikai“. 16.40 „Paslaptįs Egipto banginių slėnis“. 17.35 „Atskleistas dingusių žvėrių paslaptys“. 18.25 „Upių monstriai“. 19.15 „Paslaptįs Egipto banginių slėnis“. 20.10 „Stipriausi gamtos kovotojai“. 21.00 „Gladiatoriai“. 22.00 „Laukinis kovos laukas“. 23.05 „Masinės gamtos atakos“. 0.45 „Išgelbėti laukinę Australijos gamtą“. 1.35 „Išgyvenimas laukinėje gamtoje“. 2.25 „Laukinis iššūkis“. 3.05 „Jorkšyro veterinarai“.

VIASAT EXPLORE

6.05 „Akmenkasiai“. 7.05 „Australijos bulių gaudytojai“. 7.35 „Požemių brangakmenių medžiotojai“. 8.40 „Australijos aukso ieškotojai“. 9.35 „Metalu lažo gelbėtojai“. 10.30 „Autbeko sunkvežimžių vairuotojai“. 11.30 „Akmenkasiai“. 12.30 „Didžiulės inžinerijos klaidos“. 13.25 „Požemių brangakmenių medžiotojai“. 14.30 „Australijos aukso ieškotojai“. 15.25 „Ledo vikingai“. 16.20 „Metalu lažo gelbėtojai“. 18.10 „Autbeko sunkvežimžių vairuotojai“. 19.05 „Akmenkasiai“. 20.10 „Didžiulės inžinerijos klaidos“. 21.05 „Užšalęs auksas“. 22.00 „Australijos aukso ieškotojai“. 22.55 „Laimis lediniame šaltyje“. 23.50 „Vilkikai purvo kalnuose“. 0.50 „Mirusiojo praeiksmas: dingęs ispanų auksas“. 1.45 „Australijos aukso ieškotojai“.

MEZZO

5.50 „Concertgebouw“ orkestro ir smuikininko L. Kavakoso koncertas. 7.30 Dok. f. apie dirigantą B. Haitinką „Taip, kaip noriu“. 8.15 L. van Bethoveno kūrinius smuiku groja I. Faust ir Berlyno filharmonijos orkestras. 9.45 Dok. f. apie J. du Pre „Neapsakoma dovana“. 11.00 Cr. Pite choreografija „Betroffenheit“. 12.45 G. Malerio Simfoniją Nr. 10 atlieka Berlyno filharmonijos orkestras. 14.30 B. Britteno opera „Vasarvidžio nakties sapnas“. 17.10 V. A. Mocarto Koncertą fortepijonui Nr. 5 groja M. Polinis ir Vienos filharmonijos orkestras. 18.25 Džiazas. P. Fresu trio. 19.45 Džiazas. O. Sosa, T. Gurtu ir P. Fresu. 21.30 N. Rimskio-Korsakovo siuita „Šecherazada“. 22.30 Paryžiaus koncertas 2024 m. 0.20 J. Adamso opera „Niksonas Kinijoje“. 3.00 Nakties programa.

REKLAMINIAI IR ASMENINIAI SKELBIMAI PRIIMAMI:

INTERNETU

www.savaite.lt
Tel. pasiteirauti (8 5) 230 5011.

Skelbimo kaina (iki 10 žodžių) – 10 Eur (su PVM),
paryškinto – 20 Eur (su PVM)

TELEFONU

Fiksuotojo ryšio abonentams

mokama linija tel. 8 900 82 021, į autoatsakiklį
skelbimui palikti. Vieno skelbimo (iki 10 žodžių)
kaina – 10 Eur (su PVM).

SMS ŽINUTĖ

Numeriu 1679.

Skelbimas rašomas lotyniškais raidėmis: sava skelbimo
tekstas. Žinutėje su raidėmis sava ir tarpais telpa iki 160 sim-
bolių. Pvz., sava Parduodu automobilį Audi. Tel. 8 6XX XX XXX.
Žinutės kaina – 10 Eur (su PVM).

NEKILNOJAMASIS TURTAS

Perku nebrandų ir pribrendusį mišką.
Tel.: 8 623 47 249, 8 609 27 450.

Perku mišką. Atsiskaitau iš karto.
Tel. 8 686 03 070.

Architektas projektuoja gyvenamuosius ir visu-
meninius pastatus, interjerą. Tel. 8 652 83 774.

Pirkiau butą Vilniuje. Gali būti neremontuotas.
Siūlykite įvairius variantus. Tel. 8 683 73 159.

**Skubiai pirkiau butą Vilniuje. Be tarpininkų.
Tel. 8 683 55 878.**

Vilniuje, už Pilaitės, gamtoje, 2 aukštų namo 1
aukšte parduodamas 2 k. butas su kiemeliu
(2019 m., 52 kv. m, autonominis grindinis šildy-
mas, gręžinys; su parkavimo vieta.
Kaina – 137 000 Eur). Tel. 8 685 12 244.

Padėsiu sėkmingai parduoti arba išnuomoti
būstą, sklypą. Paruošiu dokumentus.
Vilnius, tel. +370 605 63 865, Renata.

Perku derlingą žemės ūkio paskirties žemę vidu-
rio Lietuvoje. Tel. +370 677 02 766.

Pirkiau bet kokios būklės butą ir sklypą namui
statyti Vilniuje. Be tarpininkų. Tel. 8 692 88 088.

Parduodamas 473 arų žemės sklypas, iš jo 137
arai – miškas (alksniai). Riešės seniūnija, Užgriuo-
vio k. Kaina – 240 000 Eur. Tel. +370 605 89 070.

Šalia Kernavės, Semeniškių k. 10, parduodu
sodybą Neries pakrantėje su 4,4 ha sklypu. Yra
leidimas statyti. Vilnius, tel. +370 617 70 918.

Vilniaus r., Vaivadiškių k. (už Pilaitės) parduoda-
mas 77 arų sklypas. Kaina – 36 000 Eur.
Tel. +370 602 43 676.

Pirkiau arba išsinuomosiui ilgesniam laikui butą
(gali būti ir bendrabutis) Vilniuje.
Tel. +370 682 12 113, Irena.

**Atsakingas požiūris
į Jūsų nekilnojamojo turto
pardavimą ir nuomą**

- Ilgametė ir sėkminga patirtis
- Nemokama konsultacija,
dokumentų paruošimas
ir turto vertės nustatymas

**Vilma Šimanskaitė-
Jemeljanova**
tel. **8 685 15 031**

Skubiai pirkiau butą, namą, sklypą Vilniuje. Arba
galu naudingai apsiikeisti.
Tel. 8 682 00 245.

Parduodamas labai gražus sodo namas Kauno
rajone su parku ir tvenkiniu labai gražioje vietoje
prie Kauno marių.
Kaina – 70 000 Eur.
Tel. +370 609 14 412.

**BRANGIAI PERKAME MIŠKUS,
valome medžiais apaugusius laukus.
Domina plotai nuo 1 hektaro.
+370 678 14 288**

**MIŠKŲ
TARNYBA**

Superkame
MIŠKUS
visoje Lietuvoje, brandžius ir jaunuolynus.
8 671 83 660

UAB „Miškų darbai“
**BRANGIAI
PERKA MIŠKUS
VISOJE LIETUVOJE**

Tel.: 8 665 86 012,
8 684 03 486

**PERKU SENUS MIŠKUS,
MALKINIUS MIŠKUS,
KIRTAVIETES**
visoje Lietuvoje iki 10 000 € už hektariuką.
Apmokėjimas išankstinis.
8 610 85 178

Miškų Projektai
brangiai perka
MIŠKUS
brandžius, jaunus, iškirstus,
žemes, pievas, sodybas
8 676 41 155

**TIKRAI BRANGIAI PERKAME
MIŠKUS VISOJE LIETUVOJE**
Domina įvairaus brandumo ir sudėties miškai.
Atsiskaitome iš karto.
Sėkmingai dirbame
nuo 2001 m.
8-62-62-63-63
UAB „Girstis“ - tai saugaus sandorio garantas!

**JAU 10 METŲ SĖKMINGAI
PARDUODU VISOJE LIETUVOJE**

- Butus
- Sklypus
- Miškus
- Namus
- Sodybas
- Nuoma

Nemokama konsultacija!

VILNIAUS TURTAS

+370 611 78375 **Vilius Drevnickis**

BD NEMOKAMAS
gyventojų konsultavimas
nekilnojamojo turto klausimais:

- Paveldėjimo
- Antstolių arešto
- Ginčo su bendraturčiais
- Greito pardavimo

+370 683 16 605
WWW.BUSTODEPARTAMENTAS.LT

**Padedu parduoti
ŽEMĖS SKLYPUS**

8 metų patirtis
ŽEMĖS SKLYPŲ rinkoje.
VIDMANTAS PUNDZIUS

8 609 98 655 **apus**
NEKILNOJAMASIS TURTAS

Lietuviško kapitalo įmonė UAB GIRTEX
**PERKA
MIŠKĄ SU ŽEME
IR IŠSIKIRTIMUI**

Tel. **8 653 33 338**
El.p. **girtexuab@gmail.com**

PERKAME VISŲ RŪŠIŲ APVALIĄ MEDIENĄ
PERKAME VISOJE LIETUVOJE
GREITAS ATSISKAITYMAS
ATSISKAITOME IŠ KARTO

**BENDROVĖ
PERKA ŽEMES
ŽEMDIRBYSTEI**
BEVEIK VISOJE LIETUVOJE.
ZEMĖ GALI BŪTI SU MIŠKU.
☎ **8 647 84 811**
✉ **info@agrozeme.lt**

**PERKAME MIŠKUS
VISOJE LIETUVOJE**
Tel. 8 672 84 619
www.miskobankas.lt

Parduokite mišką
(iki 16 000 € už hektarą). **BRANGIAI**
Konsultacija ir įvertinimas nemokamai.
8 659 99 929

NEMOKAMAI konsultuoju namo, buto, skylo, komercinio turto ar miško pardavimo bei paveldėjimo klausimais.

- ✓ 14 metų darbo patirtis
- ✓ Draugiškas bendravimas
- ✓ Greitas rezultatas
- ✓ Dirbu visoje Lietuvoje

DARIUS DAUGĖLA
Pasitarkime,
8 676 22 040

STATYBA • REMONTAS

Klijuoja įvairių rūšių tapetus, fototapetus. Montuoja dekoratyvinius elementus iš poliuretano: lubų apvadus, rėmjuostes.
Vilnius, tel. 8 656 08 904.

Įvairaus sudėtingumo stogai. Individualių namų statyba „iki raktų“.
Tel.: (8 5) 235 8305, 8 652 93 532.

Plastikinių langų, balkonų ir durų apdaila po montavimo. Nuolaida. Garantija.
Tel. 8 670 72 222.

Santehnikos darbai. Vamzdžių keitimas, įvairių prietaisų montavimas. Prireiks!
Vilnius, tel. 8 685 76 502, Valerijus.

Kokybiškai dažome, glaistome, klijuojame tapetus, atliekame kitus darbus.
Vilnius, tel.: 8 676 68 333, (8 5) 241 8305.

Stogų dengimas, remontas, fasadų šiltinimas. Pristatome medžiagas.
Ilgametė patirtis.
Garantija.
Tel. 8 679 76 335.

Senų ir naujų alyvuotų ar lakuotų grindų restauravimas ir atnaujinimas. Šlifuojame naujas ir senas medines grindis, parketą, parketlentes, palanges, laiptų pakopas. Beicavimas, alyvavimas, lakavimas, vaškavimas. Patirtis, kokybė ir garantija.
Tel. 8 659 45 626.

Laminato, parketlenčių klojimas „plaukiojančiu“ būdu. Masyvo, parketo ir parketlenčių klijavimas prie pagrindo. Grindjuosčių tvirtinimas. Durų montavimas.
Tel. 8 659 45 626.

Stogų dengimas, remontas. Medžiagų pristatymas. Darbo garantija. Nebrangiai ir kokybiškai.
Tel. 8 606 97 218.

Butų ir namų remontas. Pensininkams teikiame nuolaidas. Santehnikos darbai.
Tel.: 8 676 97 235, 8 679 89 046.

Fasadų šiltinimas. Stogų dengimas. Pristatome medžiagas. Atliktiems darbams teikiame garantiją.
Tel. 8 683 74 204.

Remontuojame butus: glaistome, dažome, klijuojame plyteles ir t. t.
Vilnius, tel.: 215 3690, 8 606 09 403.

Stogų remontas. Stogų ir namų dažymas. Krosnių ir kaminų remontas, valymas. Garantija.
Tel. 8 609 16 169.

Glaistome, dažome, klijuojame tapetus, klojame laminatą, linoleumą. Nuperkame, atvežame statybines medžiagas.
Tel. 8 685 45 817.

Stogų, fasadų darbai. Ilgametė patirtis. Pigiai sukomplektuojame medžiagas, teikiame garantiją.
Tel. 8 677 34 202.

Santehnika, vandentiekis, kanalizacija, avariniai darbai. Katilinių montavimas. Šildymo sistemų profilaktika.
Tel. 8 694 74 477.

Stogų, fasadų, vidaus apdailos ir demontavimo darbai, remontas. Medžiagų komplektavimas, garantija, patirtis.
Tel. 8 678 00 383.

Apdailos darbai: glaistymas, dažymas, gipso kartono montavimas, plytelių klijavimas, laminato, parketlenčių klojimas ir kiti vidaus darbai.
Vilnius, tel. 8 676 50 012.

Dažome medinius, tinkuotus, metalinius fasadus, šiferio, skardos, čerpių stogus.
Tel. 8 605 70 690.

Stogų remontas. Kaminai, dūmtraukių valymas, remontas. Namų ir stogų dažymas. Garantija.
Tel. 8 679 95 963.

Elektrikas kokybiškai, greitai ir nebrangiai atlieka įvairius elektros montavimo darbus. Dirbu ir poilsio dienomis.
Vilnius, tel. 8 622 11 411.

Būsto remonto darbai: staliaus, elektriko, santehniko, dažytojo. Dirbu vienas.
Vilnius, tel. 8 602 51 083.

Krosnių ir kaminų remontas ir valymas. Garantija. Patirtis. Važiuojame į rajonus. Be poilsio dienų.
Tel. 8 631 54 615.

Kokybiškai atliekame fasadų šiltinimo darbus. Užsakome medžiagas. Ilgalaikė patirtis.
Tel. 8 646 69 592.

Statome mūrinius, rąstinius ir karkasinius namus. Fasada. Stogai. Apdaila. Medžiagų komplektavimas. Tel. 8 687 93 158.

Sąžiningai šlifuojame, lakuojame ir klojame parketą, laminatą. Atliekame visus butų remonto darbus. Tel. 8 679 51 539.

Atlieku visus smulkius namų remonto darbus. Taip pat butų ir namų glaistymo, dažymo darbus.
Vilnius, tel. 8 608 49 241.

Kvieskite santehniką-elektriką į namus Vilniuje tel. 8 615 95 148, Meistras Rimas.

Elektriko paslaugos Kaune ir aplink Kauną. Dirbu ir savaitgaliais.
Tel. +370 692 28 070.

Fasadų šiltinimas. Medžiagų pristatymas. Kokybė. Garantija.
Tel. 8 606 97 218.

Plytelių klijavimo, santehnikos, elektros montavimo, stalių, dažymo, apdailos darbai.
Vilnius, tel. 8 698 29 917.

Staliaus darbai. Remontas, apdaila, baldų surinkimas, pakabinimas. Durų įstatymas. Grindų, laminato klojimas ir kiti darbai.
Vilnius, tel. 8 698 19 372.

Stogų remontas, kaminų, dūmtraukių valymas ir remontas. Be poilsio dienų. Garantija. Kokybė.
Tel. 8 645 20 017.

Dažome namų fasadus ir medines tvoras Vilniuje ir aplink Vilnių 100 km.
Tel. 8 668 94 816.

Kvalifikuotas elektrikas kokybiškai atlieka įvairius elektros montavimo darbus.
Tel. 8 675 77 212.

Vidaus apdailos ir dažymo darbai Vilniuje, medžiagų pristatymas pagal užsakovo pageidavimus. Tel. 8 600 85 264.

Patyręs santehnikas-elektrikas atlieka darbus nebrangiai, kokybiškai ir greitai. Visą parą ir be poilsio dienų. Vilnius, tel. 8 678 28 183.

PROFESIONALUS
ilgalaikis vonių restauravimas
Dirbame visoje Lietuvoje **per 2 val.**
☎ **8 670 21 410**
8 670 31 910
www.voniavonioje.lt

PATARIAME ir
ŠILTINAME
ORO TARPUS, SIENAS, GRINDIS,
PERDANGAS, STOGUS, PAMATUS, FASADUS
EKOVATA, POLIURETANO PUTĄ, TERMOPUTĄ, GRANULĖMIS
WWW.KALGA.LT Tel. 8 608 66 111

SIENŲ ŠILTINIMAS
į oro tarpus
Tel. 8 696 42 020

SANTEHNIKOS DARBAI VILNIUJE
Vandentiekio remontas, dušo kabinų ir vonių įrengimas, čiulpų, tualetų, kanalizacijos, hidroforų, radiatorių keitimas ir kiti smulkūs darbai.
Tel. +370 690 30 181, I-VII

Vandens GREŽINIAI
• Vandens ir geoterminių gręžinių gręžimas ir įrengimas
• Vandens nuotekų ir siurblių montavimas **UAB Grežiniai**
• Projektavimas www.greziniai.lt
• Garantija **Tel.: 8 682 21 031, 8 659 41 230**

TRANSPORTAS

Brangiai superkame automobilius į Kazachstaną (1980–2020 m.). Sutvarkome dokumentus, transportuojame. Be poilsio dienų.
Vilnius, tel. 8 671 38 947.

Perkame įvairių markių automobilius. Mokame brangiai, tvarkome dokumentus. Be poilsio dienų. Vilnius, tel. 8 676 89 004.

Superkame įvairios būklės automobilius. Atsiskaitome iš karto. Sutvarkome dokumentus. Tel. 8 611 33 626.

Superkame ir utilizuojame 1970–2022 m. automobilius. Gali būti su defektais. Atsiskaitome iš karto. Tel. 8 675 71 801.

Brangiai superkame automobilius. Tvarkome dokumentus. Be poilsio dienų. Atsiskaitome iš karto. Tel. 8 673 04 123.

Perkraustymas. Stambiagabaričių krovininių, pianinų gabenimas, baldų išvežimas, išrinkimas ir surinkimas. Tel.: 8 675 88 383, 8 600 58 818.

BRANGIAI superkame AUTOMOBILIUS
Nuo 1960 m. – 2022 m.
8 673 04 123

- Siūlyti visus variantus.
- Sutvarkome dokumentus.

Be poilsio dienų

Superkame bet kokios būklės automobilius. Atvažiuojame patys, atsiskaitome vietoje. Tel. 8 602 05 044.

Vežame baldus ir kitus krovininius. Krovėjai. Išvežame statybines šiukšles. Be poilsio dienų. Vilnius, tel. 8 682 26 552.

Išvežame baldus, buitinę techniką ir kitus krovininius. Tvarkome rūsius, garažus, butus. Tel. 8 645 03 030.

Šiukšlių išvežimas. Krovinių gabenimas. Profesionali komanda atliks griovimo darbus. Tel.: 8 678 00 383, 8 679 46 521.

Pervežame baldus ir kitus krovininius. Išrenkame, surenkame baldus. Be poilsio dienų. Krovėjai. Vilnius, tel.: 8 5 245 9897, 8 675 32 721.

Pirksiu Jūsų „Toyota“, „Honda“ automobilius. Tel. 8 675 98 057.

Superkame
automobilius, mikroautobusus, visureigius, sunkvežimius, vilkikus, puspriekabes, autokranus, ekskavatorius ir kt. (gerus, daužtus, sugedusius).
Atsiskaitome vietoje. Transportuojame.
+370 659 22 379

Jums – geriausias automobilis. Iš Europos vežame kokybiškus 2004–2021 metų automobilius. Turime apie 100 automobilių su Lietuvoje atlikta technine apžiūra, galiojančia 2 metus. Yra galimybė pasikeisti automobilį į naujesnį su priemoka. Teikiame garantiją. Tel. 8 675 98 057.

Pervežame baldus, pianinus ir kitus krovininius. Krovėjai. Išvežame įvairias šiukšles. Be poilsio dienų. Vilnius, tel.: 8 650 16 240, 8 601 34 981.

Brangiai superkame automobilius
VISOJE LIETUVOJE
+370 622 22 273

SUPERKAME
VISŲ MARKIŲ ĮVAIRIOS BŪKLĖS
AUTOMOBILIUS
Atsiskaitome vietoje. Sutvarkome dokumentus, transportuojame. Dirbame be poilsio dienų.
Tel. 8 667 64 530

LANGAI • DURYS

Seifinių, medinių, plastikinių durų ir langų remontas. Spynų keitimas ir reguliavimas. Konsultuojame. Tel. 8 618 06 540.

Nebrangios seifinės, medinės, plastikinės durys ir langai. Atvežame, įstatome. Dirbame visoje Lietuvoje. Tel. 8 618 06 540.

ŠARVUOTŲJŲ, MEDINIŲ, PLASTIKINIŲ DURŲ IR LANGŲ REMONTAS, PARDAVIMAS, ĮSTATYMAS.

- Avarinis spynų atrakinimas, spynų keitimas, stiklo paketų keitimas.
- Papildomų spynų įstatymas.

Visoje Lietuvoje, be poilsio dienų. **8 695 21 717**

Ukmergės g. 294 (TANAGRA, 2 aukštas)
☎ 8 5 213 0007, 8 677 75 566

5 metų GARANTUOJAMA!

Balkonų stiklinimo centras

300 €
230 €
450 €
290 €
330 €
590 €

APKLAUSŲ NAUDŲJŲ GALAVIMO
SEIGENIA **GEALAN** **decca**

- PLASTIKINIAI LANGAI
- ALIUMINIO KONSTRUKCIJOS
- LAUKO IR VIDAUS DURYS
- BALKONŲ STIKLINIMAS

VISŲ TIPŲ LANGŲ REMONTAS sandarinimo gumos, furnitūros keitimas, reguliavimas ir kiti darbai

Vytienio g. 3, Vilnius ☎ 233 0240, 8 616 36 242

Daugiau nei **20** metų patirtis

Plastikiniai-aliumininiai LANGAI, DURYS

PAKELIAMIEJI GARAŽO VARTAI

+370 616 46 655, +370 640 22 992

nuo 189 €

www.manonamukas.lt

NUOLAINUS 25 metų darbo patirtis!

PLASTIKINIAI LANGAI

Dirbame ir rajonuose.

- Balkonų stiklinimas **GAMINTOJO KAINOMIS** (pvc ir aliuminio profiliams).
- Langų remontas **+370 646 33 561**

ŽALIUZĖS, ROLETAI

Kainos su palangėmis ir montavimu

320 440 540

BALKONŲ PLASTIKINIAI LANGAI STIKLINIMAS

www.gregas.lt PARDAVIMAS IŠSIMOKĖTINAI

☎ 215 05 39 • (8 640) 25 285 • (8 675) 75 492.

Liepkalnio g. 187 • Laisvės pr. 60.

Akcija iki -50%

- BALKONŲ (tinka renovacijai),
- TERASŲ STIKLINIMAS,
- PLASTIKINIAI LANGAI,
- ŠARVUOTOSIOS DURYS,
- GARAŽO VARTAI.

Tel. 8 659 05 977.

IRENGIAME:

- ✓ Plastikiniai langai
- ✓ Įstiklinti balkonai
- ✓ Balkonų apdaila iš vidaus ir išorėje
- ✓ Seifinės durys

Padedame išsirinkti tinkamą variantą!

Dirbame ne tik Vilniuje, bet ir rajonuose išieginėmis dienomis ir po darbo.

Vilnius, +370 605 68 427.

LANGŲ meistras
8 675 26 878

- reguliuoja plastikinius • medinius langus ir duris • sandarina • pašalina defektus • keičia stiklo paketus • deda tinklėlius nuo uodų •

SIŪLO / IEŠKO DARBO

Nedidelis gamybos cechais ieško virėjos (-o).
Atlyginimas – 1 000–1 200 Eur į rankas.
Dariaus ir Girėno g. 177, Vilnius.
Tel. 8 663 51 322.

Reikalingas virėjas (-a),
atlyginimas – nuo 1 000 Eur
ir virtuvės darbuotojas (-a),
atlyginimas – nuo 800 Eur į rankas.
Vilnius, tel. 8 672 51 504.

„Švaros biuro“ komandai Vilniuje reikalingi
patalpų valytojai. Atlyginimas – minimali alga.
Tel. +370 650 91 992.

Reikalingas virėjas (-a), turintis darbo patirties,
dirbti Karoliniškių rajone. Atlyginimas –
nuo 1 300 Eur į rankas.
Vilnius, tel. +370 612 20 321.

Siūlome darbą valytojoms Vilniuje ir Kaune.
Privalumas – B kat. vairuotojo pažymėjimas.
Tel. +370 608 13 318.

Reikalingi apsaugos darbuotojai (darbo vietos
pritaikytos žmonėms su negalia).
Už gerą darbą mokami papildomi priedai.
Vilnius, UAB „Argentavis“,
tel.: +370 612 48 326, +370 665 30 242.

ŠVARU. PROFESIONALU. PATIKIMA.

SIŪLOME DARBĄ PREKYBOS CENTRUOSE, BIURUOSE VILNIUJE IR KAUNE:

- patalpų tvarkytojoms (-ams)
- valymo mašinų operatoriams (-ėms)
- teritorijos prižiūrėtojams (-oms)
- mobiliuos komandas darbuotojams (-oms)

Atlyginimas – nuo 924 € iki 1 500 € (neatskaičius mokesčių).

Darbo vieta parenkama pagal gyvenamąją vietą, lankstus darbo grafikas, darbas tinkamas ir neįgaliesiems, pensinio amžiaus ir papildomo darbo ieškantiems žmonėms. Lojalūs ir sąžiningi darbuotojai skatinami.

Išsamesnė informacija: Vilniuje +370 640 70 771, Kaune +370 650 77 312, Klaipėdoje +370 640 45 545. El. p. personalas@vitaresta.lt, karjera@vitaresta.lt

SIŪLOME DARBĄ VILNIUJE:

- MAIŠŲ GAMYBOS LINIJOS OPERATORIUI, apmokame, atlyginimas - **1 300 €** į rankas
- PAKUOTOJAI (-UI), atlyginimas - **900 €** į rankas

Pamaininis darbas slankiuoju grafiku.
Sandėlių g. 17, Vilnius
Tel. +370 659 07 204

Siūlome darbą
VALYTOJOMS (-ams)

Kaune – 8 695 34615
Vilniuje – 8 682 97468

Įvairūs darbo grafikai, visuose mikrorajonuose.

Kviečiame prisijungti prie „Švaros brolių“ komandos!

IEŠKOME PATALPŲ VALYTOJŲ VILNIUJE IR VILNIAUS R.! **ŠVAROS BROLIAI**

Darbo pobūdis:

- patalpų valymas ir priežiūra;
- įvairūs asmeniškai pasirenkami valomi objektai;
- darbas tinkamas visiems, kurie ieško papildomo darbo, studentams, pensininkams ar turintiesiems negalią;
- atlyginimas – nuo 840 iki 1 200 Eur neatskaičius mokesčių, priklausomai nuo grafiko ir etato dydžio.

Tel. +370 687 27 112.

SIŪLOME DARBĄ VILNIUJE / KAUNE / KLAIPĖDOJE

- VALYTOJOMS (-AMS)
- KIEMSARGIAMS, OPERATORIAMS

- galimybė turėti darbą šalia savo namų,
- galimybė dirbti lanksčiu darbo grafiku keliuose objektuose,
- puiki galimybė užsidirbti papildomai.

Atlyginimas – nuo 925 Eur iki 1 800 Eur (suma nurodyta bruto, dirbant 1 etato krūviu).

+370 665 84 024

 UAB „Metalas ir mediena“
(S. Dariaus ir S. Girėno g. 65A, Vilnius),
prekybos įrangos gamybos įmonė, sparčiai plečiasi ir kviečia į savo komandą:

PAKUOTOJUS-KOMPLEKTUOTOJUS (-AS).
Darbo užmokestis – 870–1 000 Eur į rankas.
Tel. +370 610 08 869 (Jonas).

FREZUOTOJUS (-AS).
Darbo užmokestis – 1 130–1 350 Eur į rankas.

ŠALTKALVIUS-ŠLIFUOTOJUS (-AS).
Darbo užmokestis – 1 000–1 200 Eur į rankas.

SANDĖLININKĄ-KOMPLEKTUOTOJĄ.
Darbo užmokestis – 1 000–1 100 Eur į rankas.
Tel. +370 618 00 604 (Aleksandr).

MEDIENOS ŠLIFUOTOJUS (-AS).
Darbo užmokestis – 950–1 000 Eur į rankas.
Tel. +370 611 42 494 (Viktor).

CNC MEDIENOS APDIRBIMO STAKLIŲ OPERATORIUS (-ES).
Darbo užmokestis – 1 000–1 500 Eur į rankas.

STALIUS.
Darbo užmokestis – 800–1 750 Eur į rankas.

SIUVĖJUS-PRESUOTOJUS (-AS).
Darbo užmokestis – 900–1 000 Eur į rankas.

STALIUS-STAKLININKUS (-ES).
Darbo užmokestis – 1 000–1 200 Eur į rankas.
Tel. +370 610 13 497 (Vygantas).

Darbas vyksta dviem pamainomis: nuo 6.00 iki 14.30 val.; nuo 14.30 iki 23.00 val. (darbo dienomis).
Darbuotojams mokamas valandinis darbo užmokestis.
Tikimės, kad turite reikiamos darbo patirties ir suprantate gamybinius brėžinius.
Visus susidomėjusius prašome skambinti telefono numeriais, nurodytais prie dominančios darbo pozicijos.
Visoms darbo pozicijoms tinkantis el. paštas careers@metawood.eu.

Medžio apdirbimo įmonė Vaidotuose (Vilniaus r.) ieško

KATEGORIJOS VAIRUOTOJŲ, PAGALBINIŲ DARBUOTOJŲ
Atlyginimas – nuo 1 000 € į rankas.

8 656 96 833

BUITINĖ ELEKTRONIKA

Nebrangiai ir kokybiškai taisau televizorius.
Iškvietimas nemokamas.
Garantija.
Vilnius, tel.: 243 7710, 8 698 81 153.

Profesionalus meistras remontuoja įvairių modelių televizorius.
Iškvietimas nemokamas.
Garantija.
Vilnius, tel. 8 677 25 290.

Kompiuteriai: skubus remontas, programų instaliavimas.
Virusų valymas ir apsauga.
Be poilsio dienų.
Tel. 8 674 27 268.

TELEVIZORIŲ REMONTAS
(įvairių modelių: LCD, LED, plazminių, kineskopinių).
Suteikiama Iškvietimas nemokamas.
garantija. **TEL. 8 634 69 625.**

Kompiuterių remontas, programų instaliavimas, tvarkymas, pardavimas, dalys.
Atvažiuojame į namus.
Vilnius, tel. 8 608 33 715.

Kompiuteriai: instaliavimas ir remontas.
Greitai, kokybiškai. Duomenų saugojimas, konsultacija. Be poilsio dienų.
Tel. 8 661 45 555.

Kompiuterių meistras Igoris. Pašalinsiu bet kokį gedimą. Garantija. Be poilsio dienų.
Vilnius, tel. 8 679 85 730.

Kompiuteriai: programų diegimas, gedimų šalinimas, remontas, aptarnavimas, supirkimas.
Atvažiuojame nemokamai.
Tel. 8 608 52 222.

Kompiuterių meistras Vladas skubiai remontuoja kompiuterius. Atvyksta į namus.
Be poilsio dienų. Garantija.
Tel. 8 673 21 132.

BUITINĖ TECHNIKA

Automatinių skalbiamųjų mašinų taisymas.
Garantija. Atsarginių dalių pardavimas.
Vykstame į rajonus.
Tel. 8 683 37 793.

Remontuoju ir prijungiu skalbiamąsias mašinas, indaploves, elektrines virykles. Važiuoju į rajonus. Garantija. Vilnius, tel. 8 677 28 244.

Kvalifikuotas inžinierius skubiai remontuoja šaldytuvus, skalbykles, virykles pas užsakovą.
Tel. 8 699 53 524.

UAB „Ambalt“ taiso šaldymo įrangą Vilniuje ir Vilniaus apskrityje. Tel. 8 698 47 395.

Skalbimo mašinų, indaplovių, viryklių, kaitlentių ir orkaitių remontas ir prijungimas. Detalės. Garantija. Vilnius, tel. 8 684 35 703.

Šaldytuvų, skalbiamųjų mašinų, elektrinių viryklių remontas namuose. Garantija.
Pensininkams nuolaidos.
Vilnius, tel.: 8 600 35 444, 8 659 20 045.

Paslaugos ir skelbimai

SVEIKATA, GROŽIS

Skausmo blokados. Ateikite į kliniką ir specialistai padės jums sumažinti skausmus. Vilnius, tel. 8 5 212 4433.

Šnariai (kelių, klubų, pečių, čiurnų) be skausmo atliekant hialurono rūgšties injekcijas. Registruokitės su nuolaida dabar tel. 8 652 28 008 Vilniuje.

Išparduodu naujus klausos aparatus už savikainą – 2 už 1 kainą. Siunčiu. Kaina – 80 Eur. Tel. 8 646 04 605.

Dovanoju naują nereikalingą klausos aparatą. Tel. 8 646 04 605.

PAGALBA ŠNARIAMS!
Gydymas hialurono rūgšties injekcijomis

- Saugi, efektyvi procedūra
- Vienkartinė hialurono injekcija – viso gydymo kaina ~~158 eur~~ dabar tik 120 Eur
- Procedūras atlieka didesnė nei 10 m. patirtį turintis gyd. ortopedas-traumatologas
- Nemokama gyd. ortopedo-traumatologo konsultacija.

Būtina išankstinė registracija ir daugiau informacijos tel. 8 698 47 843 Vilnius ir kiti miestai

GREITOJI ODONTOLOGIJOS PAGALBA

Dantų protezavimas pagal LIGONIŲ KASOS VILNIAUS TLK programą

- Skubus rovimas ir gydymas.
- Protezų gamyba, remontas.
- Sudėtingas protezavimas.

Priimame pacientus iš visos Lietuvos

NEMOKAMA KONSULTACIJA-APŽIŪRA

(8 5) 275 7999, 370 681 25 665 Žalgirio g. 109, Vilnius
Galima skambinti visą parą

MEDICAL progress

Klausos tyrimas audiograma ir aparatų derinimas – **NEMOKAMAS**

IŠMANIEJI NAUJOS KARTOS **KLAUSOS APARATAI**

Valstybinės ligonių kasos kompensacija

REGISTRACIJA TELEFONU:
Vilniuje +370 675 92 622
Kaune, Alytuje, Raseiniuose +370 669 66 800
Klaipėdoje +370 650 60 622
Šiauliuose, Utenoje, Panevėžyje +370 686 29 727

N. Rostova O. Chlivickienė

Odos ligų gydymas ir diagnostika.

Keratomų, papilomų ir kitų odos darinių šalinimas lazeriu.

J. Matulaičio g. 11, Vilnius. Tel. 8 687 96 919. www.givenda.lt

Grožio injekcijos ir PRP procedūros.

Odontologijos klinika „Aderėja“

DANTŲ IMPLANTAS tik 450€

Gydome ir protezuojame. Galima išsimokėtina.

V. Kudirkos g. 20, Vilnius. Tel. 8 682 22 260

IŠBLAIVINIMO PASLAUGOS NAMUOSE

- Kainos sutartinės. **VISOJE LIETUVOJE**
- Padedame atsisakyti priklausomybių.

+370 654 53 477
www.balticumsauber.eu

BALDAI

Dėmesio! Nebrangiai ir kokybiškai gaminame stumdomųjų durų spintas ir drabužines. Išmatuojame nemokamai. Be avanso. Vilnius, tel. 8 648 96 077.

Projektuojame ir gaminame nestandartinius baldus. Matuojame ir projektuojame nemokamai. Skambinkite ir nenusivilsite. Tel. 8 614 03 216.

Nebrangiai restauruojame minkštuosius baldus. Turime visas medžiagas. Vilnius, tel. 8 684 65 042.

Keičiame minkštųjų baldų spyruokles, vatina, poroloną kliento namuose. Vilnius, tel.: 8 5 242 9239, 8 698 19 571.

Nestandartinių baldų gamyba. Virtuvės baldai, spintos su slankiosiomis sistemomis. Vilnius, tel. 8 682 74 843.

Nebrangiai, greitai ir kokybiškai gaminame baldus pagal jums reikiamus matmenis. Nuolaida – -25 proc. Dirbame 8–20 val. Tel. 8 632 35 673.

Taisome, gaminame, projektuojame minkštuosius baldus. Nuolaidos. Gaminame įvairių dydžių čiužinius. Pl. „Gultuva“. Tel.: 8 5 271 0830, 8 674 39 543.

ĮVAIRŪS

Įmonių steigimo, likvidavimo paslaugos. Individualūs verslo teisės sprendimai. Profesionalus bei operatyvus paslaugų teikimas tiek Lietuvos, tiek užsienio klientams. Patirtis nuo 1995 metų. Vilnius, tel. +370 5 262 2110.

Parduodame malkas rąsteliais Vilniuje. Kiekis – 30 erdmetrių. Atvežame. Perkame mišką. Tel.: 8 687 42 930, 8 686 24 515.

Kapaviečių tvarkymas. Paminklų montavimas, plokščių dengimas. Senų kapaviečių restauravimas. Trinkelių klojimas. Skaldos užpylimas ir kiti darbai. www.gravas.lt. Tel. 8 670 06 868.

Tujų ir kitų gyvatvorių karpymas, dekoratyvinių augalų formavimas, vaismedžių genėjimas. Tel. 8 670 54 032.

Brangiai superkame juodąjį ir spalvotąjį metalo laužą. Demontuojame, išvežame. Prekyba metalo gaminiais. Panerių g. 56, Vilnius. Tel. 8 655 00 900.

Individualiai konsultuoju dėl naujo arba jau gyvenamo būsto įrengimo. Ruošiu planus, parenku apdailą, projektuojau baldus. Mano ilgalaikė patirtis baldų ir nekilnojamojo turto įmonėse padės įgyvendinti jūsų svajones nuo pirmo iki paskutinio žingsnio. Interjero ir baldų dizainerė Rasa Celiešūtė. cerael@gmail.com. Tel. 8 611 10 123.

Parduodu klasikinę gitarą „Salvador Cortez“ (su dėklu ir stovu), didžeridui ir gliukofoną (12 colių). Vilnius, tel. 8 611 14 635.

Penketas laukinių 2 mėn. kačiukų ieško šeiminkų. Rainukė, baltas su rusvu ir trys balti, paspalvinti juodai. Ypatingi. Netoli Kernavės. Tel. +370 623 32 343.

Perku kolekcininkams rusiškų automobilių modeliukus (1:43), jų dėžutes. gintaras13@gmail.com. Tel. 8 609 97 864.

Pjaunu žolę nešiojama žoliapjove (trimeriu) Vilniuje ir aplink Vilnių 50 km. Aro kaina – nuo 5 Eur. Tel. 8 668 94 816.

Tautodailininkė, paveldo gaminių siuvinėtoja ir meistrė konsultuoja ir parduoda įvairia technika skirtus siuvinėti rankomis piešinius (200 vnt. kaina – 50 Eur). Tel. 8 636 28 420.

Muzikantas jūsų šventei. Įdomi programa. Platus repertuaras. Nebrangiai. Tel. 8 686 06 919.

Perku daiktus į garažą: kompresorių, spaustuvis, gręžimo ir kitas stakles, priekalą, el. variklius ir kita. Tel. +370 685 10 800.

Kolekcininkas perka ženkliukus, monetas, meno kūrinius, apdovanojimus, radijo detales. Tel. 8 617 81 272.

BABTAI Sodaitytės MEDĖLYNAS VAISMEDŽIAI VAISKRŪMIAI

Trešnių g. 9, Babtai (netoli instituto), Kauno r.
+370 698 33 529
www.sodaitytesmedelynas.lt
Sodaitytės medelynas. Babtai

DĖMESIO! PINIGAI IŠ KARTO! SUPERKAME!

8 682 33 507

~55€ GRYNO AUKSO GRAMO KAINA

Atvykstate į namus! Siūlykite viską!

Auksą ir sidabrą, monetas
Auksines dantų karūnelės
Brangiai GINTARĄ
Įvairias monetas ir LITUS
Senovinius papuošalus (bizuteriją)
Senus dokumentus, nuotraukas
Apdovanojimus, medalius, ženkliukus
Austus užtiesalus

Porcelianines ir molines figūreles
Melchioro stalo įrankius, indus
Mechaninius laikrodžius (gali būti neveikiantys)
Paveikslus, ikonas
Fotoaparatus
Vinilines plokšteles
Eglutės žaisliukus
Apdovanojimus
Monetas
LOMBARDO PASLAUGOS (užstatas – auksas).

Paveikslus
Gintarą
Monetas

VILNIAUS autobusų stoties laukiamojoje salėje. Darbo laikas: I–V 9–18 val., VI 9–15 val.

PARDUODAME AUKŠTOS KOKYBĖS GRANULES, PJUVENŲ BRIKETUS, MALKAS

Pristatome visoje Lietuvoje.
Tel. +370 613 35 875, www.briqs.lt

EKOMOTO

Elektrinis triratis A6

Turintiems neįgaliojo pažymėjimą arba gydytojo pažymą (027a forma)

Kaina nuo 1035 €
AKCIJOS kaina nuo 1190 €

Nebūtina registracija ir vairuotojo pažymėjimas.

Užsakymai telefonu **+370 600 83 987** www.ekomoto.lt
Šiauliuose **+370 699 80 396** GREITAS PRISTATYMAS

- ✓ Variklis 800W, Baterija 20 AH
- ✓ Maksimalus greitis iki 25 km/h
- ✓ Nuvažiuojamas atstumas iki 40 km.
- ✓ Galima pirkti išsimokėtinai.

ATLAISVINKITE VIETOS NAMUOSE!

man rūpi rytojus

SENOŠ BUITINĖS TECHNIKOS IŠVEŽIMAS

NEMOKAMAI VIŠOJE LIETUVOJE

8 600 900 30
MANRUPIRYTOJUS.LT

PERKAME AUKSĄ, SIDABRĄ, GINTARĄ, ANTIKVARIATĄ

PERKAME!

8 623 47 249

1700 € už 100 g
KAINA SUTARTINĖ
KAINA SUTARTINĖ

KAUNE TIK SPALIO 2 IR 3 D. 11.00–16.00

Pateikus šį skelbimą jums bus sumokėta **10€** jeigu pardavimo suma ne mažesnė kaip 100 €

GRYNO AUKSO PRABOS-999 1 G KAINA 60€

BEST BALTIC HOTEL A. MICKEVIČIAUS G. 28, KAUNAS (RUBINO SALĖ)

PASKOLA „AUJAMA“

Credit

(be užstato per 10 min.)

iki 5 000 €

turintiems oficialių pajamų

Visoje Lietuvoje

Tel. 8 698 20 630 (d. d. 9–17 val.)
www.aujama-credit.lt

- APMOKAME skolas antstoliams
- PADEDAME išspręsti turto arešto klausimus
- SUTEIKIAME paskolas

8 698 23720

„Re Verum“ grupės įmonė Vilniaus laidojimo rūmai „Ritualas“

- Visos laidojimo ir kremavimo paslaugos
- Krematoriumas Vilniaus mieste
- Teikiame informaciją tiek iš tikus nelaimei, tiek iš anksto
- Dirbame VISĄ PARĄ

vlr.lt | +370 620 38 888 | info@vlr.lt

KAPAVIEČIŲ ĮRENGIMAS

DENGIAME GRANITO PLOKŠTĖMIS.

Paminklų ir kapaviečių restauravimas.

Visoje Lietuvoje. **+370 687 76 830**

PAMINKLAI ir KAPŲ PLOKŠTĖS

Naugarduko g. 74, Vilnius

8 656 88 083

- Kapaviečių įrengimas
- Paminklų gamyba
- Plokštės kapams
- Raidžių kalimas

PASKOLOS

IKI 10 METŲ nuo 1 000 €

Per 1 val. visoje Lietuvoje
Užstatas – nekilnojamasis turtas.
Sumokame jūsų skolą pas antstolius ir kitur.

Tel. 8 618 79 777 KONSULTACIJA

KAPAVIEČIŲ PLOKŠTĖS

PAMINKLAI, TVORELĖS IR VISI DARBAI KAPINĖSE

- AUKŠTA KOKYBĖ
- GARANTIJA PI „BRADA“

8 699 26 274 • www.bradapaminklai.lt

VILNIAUS PAMINKLAI

WWW.VILNIAUSPAMINKLAI.LT

Vilniaus ir Kauno miestuose ir rajonuose

KAPAVIETĖS DENGIAMAS AKMENS PLOKŠTĖMIS. PAMINKLŲ GAMYBA.

Akmens plokštėms teikiamos nuolaidos nuo 30 iki 50% SUTEIKIAMA GARANTIJA.

www.granitodanga.lt
+370 616 90 276

PADUOKITE SKELBIMĄ INTERNETU: www.savaite.lt

Skolų dokumentai	Prietaisas vilnai velti	Vieta važiuoti Prancūzų l. šokis	Ledynmečio veikėjas tinginys	Darysis žemesnis Usnys ir dilgė...	... žino, o ji – ne	Kurį iššovė
Bėdos, vargai					8	
						Tokie glosniai – bl...
Bus kur įlindęs					Eik ... čia! Priepuolio simptomai	
Naujas dviračių ...		4		Dainininkė ... German		
			Mes du, aš ir tu			5
Niežai	melavo, per tiltą važiavo	9	Griežtai priekaištavot			
Balsas, žadas			Nenustygsta vietoje			
			Ispanijos miestas	Tibeto istorinė sostinė	... kumelė (šviesiai ruda)	
Teisybė	Motelių galvos apdangalas	Filmas „Mano žmona – ...“		11		Toli esantis
			Traukis rasa	Eina ... buklas kaip vėžys		
Įdomi televizijos ...	Šiaurės jūrų paukštis		1	Izraelio uostas		2
			Raidos tarpsnis	... balionas	Talis	
	Linksmas šokinėja Viščių veislė					
3	Turintis gabumų	Muzikos garso rašmuo		7	Lietuvių atikėja	Dvisparnių būrio vabzdžiai
			Japonijos ugnikalnis			
	Saulės karštis	Ni... čia tokio	Atvi... pokalbis	Darysis rudas	Ka ... parėjau	
Sukasios	Kunys be ratų Kaukia ...renos				10	Aš ... ja nesiginčysiu
Serialas „... upės teka“						
		6	... duobę, sodinsiu medį			

Kryžiažodį parengė žurnalo „Oho“ redakcija

1 _ 2 _ 3 _ 4 _ 5 _ 6 _ 7 _ 8 _ 9 _ 10 _ 11 _

„Savaitė“ Nr. 37 kryžiažodžio atsakymai.

Vertikaliai: Dokumentika. Arkada. Odinė. Likeris. Spėka. Telis. Kapela. Vijo. Mitas. Urukas. Seja. Kinis. Staras. Ra. Vinis. Primusas. Delės. Peanas. Gardėsis. Gervės. Tad. Utos. Svirtis. Moros.

Horizontaliai: Svertas. Kopija. Audėja. Du. Miko. Dėt. Sena. Vėso. Nė. Kilis. Minės. Miltnis. Kietis. Aklas. Gi. Eis. Per. Kirs. Pert. Sravi. Paskutinės. Aramas. Purus. Malekas. To. Lasa. Ar. Hadas. Sodo.

Pažymėtuose langeliuose: Palapinė.

SPRĘSKITE KRYŽIAŽODĮ IR LAIMĖKITE PRIZĄ

WO OM

NAUJIENA!

Natūrali balinamoji dantų pasta ALOE VERA+

Išskirtinė dantų pasta, kurią sudaro 99% natūralių ingredientų. Sudėtyje esantis alavijas ir pipirmėčių vanduo užtikrina ilgai išliekantį gaičių burnos kvapą ir neprilygstamą švaros pojūtį, pasižymi antibakteriniu poveikiu. Tinka veganams ir nešiojantiems breketus.

„GaroCare“ Verkių g. 5, Vilnius, tel.: +370 655 20990

Atsakymus siųskite: adresu UAB „Savaitė“, Laisvės pr. 60, LT-05120 Vilnius; el. paštu atsakymas@savaite.lt; trumpuoju tel. numeriu **1679**. Žinutėse įrašykite: ST3 atsakymas, vardas, pavardė. (Pvz., ST3 Balandis Vardenis Pavardenis.) Žinutės kaina 0,50 Eur.

Kryžiažodžio, išspausdinto Nr. 37, „GaroCare“ prizą laimėjo **Dovilė Dambruskaitė**. Dėl laimėto prizos per 30 dienų skambinkite darbo metu telefonu (8 5) 230 5011.

Kalendorius

ŠEŠTADIENIS, RUGSĖJO 28 D.

Saulė teka 7.15, leidžiasi 19.04. Dienos ilgumas 11.49. Delčia. ☾ Mėnulis Liuto ženkle.

SEKMADIENIS, RUGSĖJO 29 D.

Saulė teka 7.16, leidžiasi 19.01. Dienos ilgumas 11.45. Delčia. ☾ Mėnulis Mergelės ženkle.

PIRMADIENIS, RUGSĖJO 30 D.

Saulė teka 7.18, leidžiasi 18.59. Dienos ilgumas 11.41. Delčia. ☾ Mėnulis Mergelės ženkle.

ANTRADIENIS, SPALIO 1 D.

Saulė teka 7.20, leidžiasi 18.56. Dienos ilgumas 11.36. Delčia. ☾ Mėnulis Mergelės ženkle.

TREČIADIENIS, SPALIO 2 D.

Saulė teka 7.22, leidžiasi 18.54. Dienos ilgumas 11.32. Jaunatis. ● Mėnulis Svarstyklių ženkle.

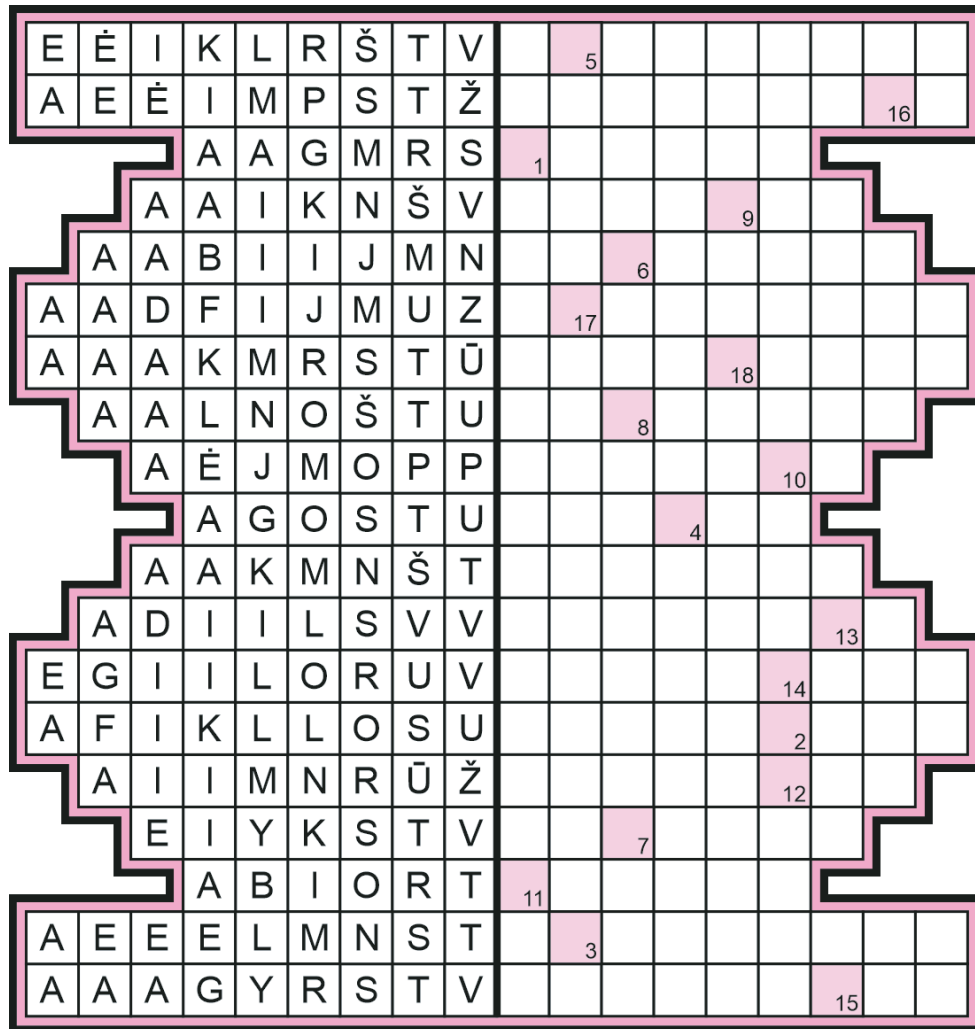
KETVIRTADIENIS, SPALIO 3 D.

Saulė teka 7.24, leidžiasi 18.51. Dienos ilgumas 11.27. Jaunatis. ● Mėnulis Svarstyklių ženkle.

PENKTADIENIS, SPALIO 4 D.

Saulė teka 7.26, leidžiasi 18.49. Dienos ilgumas 11.23. Jaunatis. ● Mėnulis Skorpiono ženkle.

SPRĘSKITE GALVOSŪKĮ IR LAIMĖKITE
GAROCARE PRIZĄ

Parengė žurnalų „oho“ redakcija

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----

Galvosūki parengė žurnalo „Oho“ redakcija

Remdamiesi atsitiktine tvarka pateiktais apibūdinimais, iš pabirusių raidžių sudarykite žodžius ir surašykite juos į dešinę brėžinio pusę.
Atsakymas – frazė iš raidžių skaitmenimis pažymėtuose langeliuose.

Apibūdinimai:

Per Vezuvijaus išsiveržimą sunaikintas Romos imperijos miestas. Dž. Sviŭto romanas „... kelionės“. Aukščiausias Japonijos kalnas. Porinis vidutinio tempo lietuvių liaudies šokis. Kompozitorius Antonijus ... (ciklas „Keturi metų laikai“). J. Mikelinsko romanas „Genys yra ...“. Javai, iš kurio miltų kepami pyragai. Plauko maišelis. Šešuvies kairysis intakas, tekantis per Eržvilką. Plačiasnukis, smailiasparnis šikšnosparnis. Ko nors sudaromoji dalis, dėmuo. Senovės indų meilės meno vadovėlis. Kūno jėgų lavinimo, treniravimo pratybos. Vaisiaus bambos žarnelė. Dangaus kūno skriejimo ratu kelias. Valstybė Afrikos pietvakariuose. Nedidelė grupė (medžių, krūmų, grybų). Sen. lietuvių žemės dievas. Vilniaus miesto dalis.

Galvosūki, išspausdinto Nr. 37, prizą laimėjo **Kornelija Keserauskaitė**. Dėl prizo skambinkite darbo metu telefonu (8 5) 230 5011. **Dėl prizo kreipkitės per 30 dienų.**

„Savaitė“ Nr. 37 galvosūki atsakymai: Leonardas. Moliūgas. Flirtas. Brizas. Krėva. Retinolis. Hergogas. Donoras. Arklys. Genys. Šanchajus. Lijundra. Grinius. Dykuma. Pučas. Smilkinys. Narcizas. Jukonas. Ėdžios. Danas. **Pažymėtuose langeliuose:** Baltos chrizantemos.

64 langeliai

Matas dviem ėjimais

Nr. 38 skelbtos užduoties atsakymas: Be2

Akių vokų pakėlimas BE operacijos!

Isigykite www.gintarine.lt

Originalios akių vokų pakėlimo juostelės idealiai tinka koreguoti akių vokus vyrams ir moterims. Akys iš karto atrodo didesnės ir jaunatviškesnės per vos kelias sekundes!

WONDERSTRIPES®

„GaroCare“ parduotuvė: Verkių g. 5, Vilnius, tel.: +370 655 20990

Atsakymus siųskite: adresu UAB „Savaitė“, Laisvės pr. 60, LT-05120 Vilnius; el. paštu atsakymas@savaite.lt; trumpuoju tel. numeriu 1679. Žinutėje įrašykite: SAV atsakymas, vardas, pavardė. (Pvz., SAV Balandis Vardenis Pavardenis.) Žinutės kaina 0,50 Eur.

Irašykite skaitmenis nuo 1 iki 9 taip, kad jie nesikartotų eilutėse, stulpeliuose bei paryškintuose 9 langelių (3x3) kvadratuose.

Nr. 1: lengvas

9			3	2				1
	4	6				5		
3			5				6	7
8		4	1		7	2	3	
6		2	8					4
				9	8			
			4				7	
		7		5		9		
5		2		6			4	

Nr. 2: vidutinis

8								9
	1	2		5	4			7
					1	2		8
			2		3			
7				9				5
1		7			4			
4		9		2		5	8	
		8		1	9		3	
	6						7	4

Nr. 3: sudėtingas

	8							3
			9	4	6			
	7	2						1
		1	7					
				6	3	2		
8	6			5				
		3		9		4		
		8	5					9
5		1		7	6			3

I	R	B	Fabrika gaminy	A	S	T	N	I	Lankytojas kuriuo nors reikalu	P	R	D	Mokslas apie vandens išteklius	S					
K	A	A	F	R	C	R	E	A	S	T	O	U	S	O	I	H	A	R	A
U	T	A	S	E	H	E	S	T	E	K	R	I	E	T	E	K	T	S	A
A	R	A	T	Virpėjimo dažnumo vienetas	A	N	Ž	O	R	H	C	A	N	Saldžios augalų žiedų sultys	T				
P	E	S	O	U	S	T	O	G	Elektrinė lempa	P	N	I	K	O	T	T	A	S	
Aparatas gretinei atskirti nuo pieno	R	I	S	A	F	A	A	S	T	A	K	O	R	A	N	A	F		
N	I	Y	N	E	M	Pučiamasis muzikos instrumentas	G	O	O	U	A	J	I	R	Svajotojas, fantazuotojas				
É	A	S	E	G	S	G	E	A	R	C	R	I	I	S	U	I	P	S	N
L	L	K	Centrinė nervų sistemos dalis	I	N	J	E	H	A	N	G	a	u	s	i	a	i		
O	P	N	I	T	E	L	T	I	Didikas	G	A	N	E	T	K	Kurstytojas			
K	A	S	T	N	I	Protinio darbo darbuotojai	É	L	R	A	S	O	F	Kalbotyros šaka	D	O			
S	O	Vidinis akies obuolio dangalas	A	A	T	A	S	K	O	N	Pridedamoji plūgo smailuma	I	M	I	M				
T	R	A	C	I	J	R	I	R	U	O	M	Z	R	E	A	K	A	N	R
K	E	R	T	N	I	T	L	Y	P	S	A	I	O	H	Didvyriškumas	T	E		
S	P	G	E	Kurių nors dalių sujungimas į visumą	I	F	S	Susukta plieninė viela	S	C	A	L	A	Šilumos mokslas					
Prietaisas spektroms stebėti	N	É	R	E	Pro filtrą perėjęs skystis	I	N	V	A	I	K	I	V	K	S				
S	T	I	S	Č	E	S	S	A	P	L	T	U	A	J	I	F	I	D	I
T	O	L	A	I	S	Sesers duktė	A	R	S	U	D	Prietaisas motoro bildešui sumažinti	A	Teisių dirbti kurį nors darbą atėmimas					
N	A	Teismo sprendimų vykdytojas	I	A	I	T	N	I	Kas įsiterpęs	N	G	N	J	I	C	A			
O	G	I	U	R	N	N	K	Pančiai rankoms	K	E	D	A	L	A	N	K	U	B	
L	A	J	I	T	A	A	A	S	A	Š	Azijos valstybė	B	I	Laikas tarp užsikrėtimo ir susirgimo					
O	I	Z	I	K	S	R	T	N	Žemės ūkio mašina javams valyti	R	O	T	Indijos vandenyno sala	A	S	A			
Mokslas apie gyvo organizmo funkcijas	F	O	N	Nedidelis lyrinis muzikos kūrinys	F	U	S	A	M	I	S	P	J	I	L				
A	S	A	R	A	S	S	L	E	C	Valstybinė mokesčių ...	I	N	E	K	C	S			
L	I	F	A	V	Suveriamoji dalis	N	A	T	H	L	I	R	T	A	S	S	A	K	
A	N	Baigiamoji ko nors dalis	A	R	A	S	Sunėrimo vieta	F	Koketavimas	S	Slaptas susitarimas prieš ką nors	M	O						

Nr. 38 galvosūkių galimi atsakymai:

8	9	6	4	7	3	5	2	1
7	5	1	2	8	9	4	3	6
2	4	3	6	5	1	8	9	7
9	1	7	5	4	2	3	6	8
6	2	4	3	9	8	7	1	5
5	3	8	1	6	7	2	4	9
1	7	9	8	3	4	6	5	2
3	6	2	7	1	5	9	8	4
4	8	5	9	2	6	1	7	3

9	1	5	8	4	6	2	7	3
7	3	6	5	9	2	1	4	8
2	8	4	1	3	7	6	9	5
6	4	2	9	1	8	3	5	7
8	5	9	7	2	3	4	6	1
3	7	1	4	6	5	9	8	2
5	9	3	2	8	4	7	1	6
4	2	7	6	5	1	8	3	9
1	6	8	3	7	9	5	2	4

9	7	6	2	1	5	3	4	8
8	1	3	4	6	9	5	2	7
2	4	5	7	3	8	1	6	9
6	3	8	5	2	1	7	9	4
4	9	2	3	8	7	6	5	1
1	5	7	6	9	4	2	8	3
5	6	4	8	7	3	9	1	2
3	8	9	1	5	2	4	7	6

Galvosūčio užduotis:

pradėdami nuo pažymėtų vietų ir eidami nuo vienos raidės prie kitos (tik ne įstrižai), išbraukite atsakymus į klausimus arba pateiktas sąlygines užuominas atitinkančius žodžius (žodžiai kirstis negali).

Galvosūčio, išspausdinto Nr. 38, atsakymas:

BARSUKAS.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Galvosūkių parengė žurnalo „Oho“ redakcija

DĖMESYS VYRAMS!

Nors Ebbe praktuoja sveiką gyvenimo būdą, tačiau laikas nuo laiko vis tiek jausdavosi prastai. Kartais jausdavosi vangus ir pavargęs, būdavo sunku susikaupti, o retsykiais atrodydavo, kad nebėra tiek jėgų, kaip anksčiau. Bet Ebbe rado sprendimą – skandinaviškus multivitaminus vyrams **Multivitamin Active Man Energy Boost**.

„Aš vėl jaučiuosi energingas!“

Šešiasdešimtmetis konsultantas Ebbe labai mėgsta savo darbą, daug keliauja, aktyviai leidžia laiką su šeima ir draugais, rūpinasi namais bei sodu. Tačiau pastebėjo, kad laikas nuo laiko atsiranda nuovargis, nesijaučia toks stiprus ir energingas, kaip norėtų. „Tai sunku paaiškinti, bet kartais jausdavausi labai pavargęs. Tiesiog, be jokios priežasties, norėdavosi prigulti ir pailsėti. Mane, įpratęs visą dieną būti aktyviu, tai labai slėgė“, – sako Ebbe.

Kūnas „nebespėjo“ paskui

Ebbe jautė, kad kūnas „nebespėjo“ paskui jo aktyvų gyvenimo būdą. Jis buvo įpratęs daug judėti, beveik kasdien sportuoti, bet staiga tuo užsiimti pasidarė sunku. „Buvo įpratęs važiuoti dviračiu ilgus nuotolius ir daug vaikščioti. Bet prieš kurį laiką pajutau, kad tuo užsiiminėti man pasidarė sunku. Atrodė, kad kūnas nenori „žengti“ koja kojon su manimi. Raumenys greitai nusilpdavo ir greitai pajausdavau nuovargį“, – aiškina Ebbe.

Paveikė socialinį gyvenimą

Ebbe socialinis gyvenimas taip pat nukentėjo. Jei jaučiatės pavargęs ir vangus, tikrai nesate tobulas socialus žmogus. „Man buvo sunku dalyvauti renginiuose, kurie anksčiau atrodė tokie įdomūs“, – pasakoja Ebbe.

Atrado multivitaminus vyrams

„Nors gyvenu sveikai, sportuoju ir sveikai maitinuosi, bet pradėjau abejoti, ar valgau tikrai tokį maistą, kad daugiau organizmui reikalingų vitaminų ir mineralų“, – aiškina Ebbe. Gavęs patarimų, jis pradėjo gerti skandinaviškus, specialiai vyrams skirtus multivitaminus – **Multivitamin Active Man Energy Boost**. „Iš pradžių buvau nusiteikęs šiek tiek skeptiškai – nejaugi vitaminų papildas gali ką nors pakeisti? Bet vėliau pajutau, kad energija grįžta ir pradėjau vėl jaustis puikiai.“

Puiku vėl jaustis energingam

„Dabar jaučiuosi puikiai, galiu mėgautis šeimyniniu gyvenimu, fizine veikla ir tuo pačiu jaustis energingu bei įkvėptu darbe. Galiu drąsiai rekomenduoti „New Nordic“ **Multivitamin Active Man Energy Boost** vyrams, ieškantiems jiems pritaikytą aukštos kokybės multivitaminų“, – mėgaudamasis užbaigia Ebbe.

ĮSIGYTI GALITE

Vaistinėse,

www.newnordic.lt

arba telefonu (8 37) 22 20 23

Maisto papildas

Multivitamin Active Man Energy Boost

Tai skandinaviški multivitaminai vyrams su sidabriniais medeliai ant pakuotės. Sidabrinis medelis – tai produkto originalumo ir efektyvumo garantas.

Multivitamin Active Man Energy Boost

tinka tiek jauniems, tiek vyresniems vyrams, norintiems palaikyti sportinę formą, užtikrinti normalią reprodukcinės sistemos veiklą, energingumą. Sudėtyje esantys vitaminai ir mineralai reikalingi:

- Vitaminai B6, B12, C padeda palaikyti normalią energijos apykaitą, mažinti pavargimo jausmą ir nuovargį, palaikyti normalią imuninės sistemos veiklą.
- Vitaminas D, kalcis ir magnis padeda palaikyti normalią raumenų funkciją.
- Selenas padeda palaikyti normalią spermatogenezę.
- Cinkas padeda palaikyti normalų vaisingumą ir reprodukciją, normalią DNR sintezę.

Rekomenduojama gerti 2 tabletes per dieną. Taip pat svarbu įvairi, subalansuota mityba ir sveikas gyvenimo būdas.

Kalba vaikui

Laurynui (6 metai) sulūžo dar vienas kinų gamybos žaisliukas:

– Tėti, turbūt ir kinų siena netvirta?

– Kodėl?

– Ji juk kinų.

Greta (7 metai) rodo broliui Robertui (5 metai) žemėlapi:

– Štai čia – Japonija.

– Ten ką, poniai gyvena?

Mama:

– Visą dieną tik ir girdžiu „noriu, noriu, noriu!“... Kodėl niekas nepasiteirauja, ko nori mama?

Adrianas (4 metai):

– O kam? Mes ir taip žinome – tu nori suknelės.

– Na, ir kokį tu turi įrodymą, kad Žemė apvali? – klausia Martynas (5 metai) brolio dvytnio Justino.

– Gaublj!

Tėvai nupirko Tajai (5 metai) naują palaidinukę. Mama sako: – Štai, dar nupirksime tau sijonuką, liemenę, kepurytę, ir būsi tu mūsų Raudonkepuraitė...

Taja:

– Jūs ką – norite, kad mane vilkas suėstų?

– Kokį dramblių tau nupaišyti – Indijos ar Afrikos? – klausia tėtis.

– Tėti, nupaišyk man normalų dramblių, – atsako Mantas (3 metai).

GYVENIMO išmintis

♦ Palikuonys retai giria protėvius už tai, ką jie padarė. Dažniausiai priekaištuoja dėl to, ko nepadarė.

♦ Anksčiau žmonės buvo paprastesni, dabar – primityvesni.

♦ Šunys turi šeiminką, o katės – aptarnaujantįjį personalą.

♦ Mylėk artimą, nes mylėdamas tolimą išleisi daug pinigų kelionėms.

♦ Jei tikrai norite išmesti nereikalingus daiktus, svarbiausia jų neapžiūrėti.

Kasdienybės grimasos

Per pastaruosius trejus metus jis jau kokius penkis kartus žadėjo ją vesti, bet tai besotei vis buvo negana.

Kartais atrodo, kad žmonija pasidalijo į dvi dalis: vieni plauna rankas, kiti – pinigus.

Ilgi apmąstymai gerai nesibaigia. Arba užsnūsti, arba išgirsti šaukiant virš ausies: „Užteks spoksoti į vieną tašką! Greičiau eik dirbti!“

Jaučiu, kad mane tikrai kažkas myli. Slapčia...

Skundžiatės, kad už turimas lėšas šiandien galite įsigyti mažiau nei vakar? Pasiguoskite tu, kad daugiau nei rytoj.

Aplink pilna tiesos mylėtojų, o pasakai tiesą – ir mylėtojų nėra.

Mano šviesioje ateityje nuolat perdega lemputės.

Kiekvienas amžius yra nuostabus

SAVAITGALIS JAUNYSTĖJE:
kad tik kas nors paskambintų, kad tik kur nors pakviestų!

SAVAITGALIS SENATVĖJE:
kad tik niekas nepaskambintų, kad tik niekur nepakviestų!

Neišgalvotos istorijos

Malonė

Tarp daugybės legendų, sklindančių apie imperatorių Napoleoną, yra ir ši. Pas imperatorių atėjo mirties bausmė nuteisto kareivio motina.

– Jis nuteistas teisingai, – pasakė Napoleonas, nenuleisdamas nuo jos akių.

– Aš atėjau maldauti ne teisingumo, bet malonės, – ištarė motina, jos balsas virpėjo.

– Jūsų sūnus nenusipelno malonės, – šaltai atsakė Napoleonas.

– Pone, malonės negalima nusipelnyti, ji yra suteikiama, – tyliai pasakė motina.

Napoleonas akimirka tarsi sustingo kažką svarstydamas. Paslui atsiduso ir pasakė:

– Aš atleidžiu jūsų sūnui.

TAILANDO LIGONINĖJE SUPAINIOTI KŪDIKIAI

Vienoje Tailando ligoninių buvo supainioti kūdikiai. Naujagimės mergaitės tėvas įtarė medicinos įstaigos klaidą, kai po kelių dienų išsiskyrimo vėl pamatė savo vaiką, praneša „The Thaiger“.

Vyras iš Tailando pastebėjo, kad jo naujagimė dukra po to, kai buvo atskirta nuo motinos ir paguldyta į reanimaciją, atrodė kitaip nei nuotraukose, padarytose prieš išrašymą iš ligoninės, – naujagimė nebeturėjo antakių. Pasakęs apie tai ligoninės personalui, tėvas sulaukė atsakymo, kad neva kūdikiai tokie jau yra ir jų veidas keičiasi kasdien. Tuomet tėvas pareikalavo atlikti tyrimus, kurie patvirtino, kad iš tiesų įvyko nesusipratimas – jo dukra buvo sukeista su birmiečių kūdikiu. Ligoninė šeimos atsiprašė. Ligoninės atstovai mano, kad painiava įvyko per įprastą apžiūrą. Šis incidentas sukėlė pasipiktinimą ir susirūpinimą dėl ligoninės procedūrų ir pacientų saugumo.

MOTERIS KETURIAS VALANDAS KOVOJO SU PITONU

Taillande po keturių valandų iš pitono gnaužtų išlaisvinta moteris, praneša „Metro“. 64 metų Aroma Arunroj po vakarienes plovė indus savo virtuvėje, kai staiga pajuto skausmą dešinėje klubo srityje. Moteris pažvelgė žemyn ir pamatė masyvų pitoną, kuris vijosi jos koją. Išsigandusi nelaimėlė bandė atitraukti pitono galvą nuo savęs, bet parkrito, ir milžiniškas gyvūnas tvirtai apsvijio jos liemenį. Pagalbos šauksmą išgirdo tailandietės kaimynas, kuris iškviėtė policiją. Kai atvyko pareigūnai, Aroma jau keturias valandas buvo praleidusi roplio nelaisvėje. Moteris skubiai buvo nugabenta į ligoninę, ten atvyko ir jos artimieji. Moteris pasakojo: „Rėkiausi iš visų jėgų. Niekada gyvenime nebuvau taip išsigandusi. Pitonas tiesiog manęs nepaleido. Todėl tik meldžiausi ir dariau viską, kad išgyvenčiau.“

Įvykį komentavęs policijos viršininkas pasakojo, kad moterį apsvijęs milžiniškas pitonas galėjo sverti daugiau nei 20 kilogramų, o jai išlaisvinti prireikė daugiau nei pusvalandžio. Laimė, viskas baigėsi gerai tiek moteriai, tiek pitonui – jis buvo paleistas atgal į mišką.

BORDERKOLIS – KOJŲ TINKLINIO ŽVAIGŽDĖ

Brazilai saulėtuose paplūdimiuose mėgsta žaisti ne tik įprastą paplūdimio, bet ir kojų tinklinį, o viename Rio de Žaneiro paplūdimio ruože žaidėjams kompaniją palaiko ir šuo, puikiai išmanantis šio žaidimo taisykles, rašo „The Associated Press“.

Kojų tinkliniu (angl. „footvolley“) laikomas futbolo ir paplūdimio tinklinio derinys. Šio žaidimo taisyklės iš esmės yra tokios pačios kaip paplūdimio tinklinio, tačiau žaidimo aikštelės priešininkų puses skiriantis tinklas pakabintas šiek tiek žemiau, o žaidėjams, kaip ir futbole, draudžiama kamuolį liesti rankomis ar plaštakomis.

Su savo šeimininku Gustavu Rodriguesu komandoje žaidžiantis trejų metų borderkolis Flokis kelia aplinkinių nuostabą Tiesa, Flokis, atmušinėdamas kamuolį, naudojami ne letenomis, o snukiu. Flokio šeimininkas yra futbolo treneris ir savo augintinio talentą pastebėjo, kai šiam buvo vos du mėnesiai. Šunelis itin mėgo šokinėti ir gaudyti gimtadienio balionus. Pasak Gustavo, Flokis sugeba tai, kas nepavyksta net kai kuriems šio sporto profe-

sionalams. Žaisdamas kamuolį Flokis pasiūlymą – sulodamas prašo Gustavo, kad šis perduotų jam kamuolį, o kartais, užuot perdavęs kamuolį šeimininkui, kad šis atliktų tam tikrą veiksmą, kurio tikisi jų varžovai, šuo pats permeta kamuolį per tinklą, kad pelnytų tašką, ir tuoj pat šoka šeimininkui į rankas švęsti.

Akivaizdu, kad keturkojis yra tiesiog pakvaišęs dėl kojų futbolo – net ilsėdamasis paplūdimio bare pavėsyje, jis visuomet išlieka sutelkęs dėmesį į gretimos aikštelės rungtynių veiksmą.

NUOGI DVIRAČIAIS ĮVEIKĖ 400 KILOMETRŲ

Avantiūristas 36 metų Nilas Koksas su 25 metų drauge Džeimi Antik, praktikuojantys nudizmą, leidosi į kelionę dviračiais Pietvakarių Anglijoje ir per šešias dienas numynė daugiau kaip 400 kilometrų, praneša „New York Post“.

Pora dviviečiu dviračiu startavo iš Glosterio ir pasiekė Lends Endą, važiuodami per Bristolį ir Glastonberį. Kelionės metu nuotykių ieškotojai elgėsi kaip įprasti keliautojai: stabelėdavo apsilankyti kavinėse, baruose, parduotuvėse, nakvodavo kempinguose ir viešbučiuose, ir visą tą laiką abu keliavo visiškai nuogi.

Kelionės metu Nilas ir Džeimi didelių iššūkių nepatyrė. Jų teigimu, daugelis žmonių pamatę juos reagavo arba itin teigiamai, arba gana abejingai. Pravažiavę Glastonberį nuotykių ieškotojai sakė apsilvilkę drabužius, tačiau tik

dėl to, kad nesužarbtų, mat buvo vėjuota ir užklupo lietus. Nilas taip pat pabrėžė, kad su bendrakeleive Džeimi nepuoselėja romantiškų santykių – vyras turi merginą, su kuria draugauja jau 10 metų, ir, jo teigimu, ši jam dėl to kio neįprasto pomėgio neprikaištuoja.

AUGINA ŽUVUSIOS KENGŪROS JAUNIKLĖ

Prieš kurį laiką australė Tifani Banton aptiko automobilio partrenktą kengūrą, gulinčią kelio pakraštyje, – ji buvo negyva, tačiau iš jos sterblės žvilgčiojo mažytė kengūra. Nuo tos dienos Tifani su savo septynmete dukra Mege rūpinasi kengūros mažyle, praneša „Daily Star“.

Trijų vaikų mama iš Kengūrų salos Pietų Australijoje, pasakojo: „Mes ją pavadiname Star (liet. „Žvaigždė“). Tada kengūriukei buvo vos devyni mėnesiai, o dabar jai jau 18 mėnesių, ir ji vis stiprėja.“ Specialiu veterinaro parūpintu mišiniu šeima maitina Star iš buteliuko. Tifanės dukra Megė labai myli gyvūnus, todėl mažąją kengūrą nuolat rūpinasi.

Star susidraugavo ir su šeimos auginama kalyte Heizele, jos netgi miega viename guolyje. „Jos abi augo kartu, ir jų ryšys yra nuostabus. Star nemėgsta būti viena ir būtinai suras namuose ką nors, kas būtų su ja. Jei tik šalia Star nieko nėra, ji skleidžia garsą, kad mes ateitume jos ieškoti“, – sako Tifanė.

Tiesa, auginama kengūros jauniklė, šeima susidūrė ir su iššūkiais, ypač mokydami ją naudotis tualetu ir šildydami elektrine antklode, kuri imituoja motinos sterblės šilumą. Kaip pasakojo Tifanė, Star leidžia dienas drauge su jos šeima, o naktį patraukia į laukinę gamtą, iš kur galiausiai vieną dieną turbūt negrįš.

MOLIŪGŲ ŠVENTĖ KRAKĖSE

Rugsėjo 29 d. Krakėse (Kėdainių r.) tradiciškai vyks bendruomenės šventė. Jos rengėjai tikisi, kad šie metai buvo moliūgingi ir galbūt pavyks pasiekti naują didžiausio moliūgo rekordą. Be to, šiemet bus renkamas ne tik didžiausias ir gražiausias, bet ir mažiausias moliūgas! Šventė prasidės 15 val. prie kultūros centro, kur tradiciškai vyks moliūgiada, linksmos ir nemokamos pramogos vaikams bei suaugusiems, moliūginės vaišynos, šventinė mugė, prekyba moliūgais, moliūginės dirbtuvėlės vaikams, fotosesija. Šventės dalyviams gerą nuotiką dovanos šmaikščiosios seserys Malvina ir Arkvelina iš Ažytėnų kaimo ir Raseinių r. kultūros centro muzikos grupė „Kalnagiris“, taip pat koncertuos grupė „Aurimas ir Dovydas“.

PARODOS

Spalio 1 d. 14 val. Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešojoje bibliotekoje (Respublikos g. 14) bus pristatyta R. Zoltnerienės tapybos darbų paroda.

Spalio 1 d. 18 val. Šiaulių rajono savivaldybės kultūros centre (Ventos g. 11A, Kuršėnai) atidaroma E. Godliausko tapybos darbų paroda „Dekadavimas“.

Spalio 1 d. 15 val. Kėdainių tradicinio amatų centre Arnetų name (Radvilų g. 21) atidaroma Ignalinos krašto tautodailės paroda „Amatų kuperkas“.

Spalio 1 d. 18 val. Trakų kultūros ir meno centre (Vytauto g. 69) – parodos „Dainų šventės aidai“ atidarymas. Iškart po parodos atidarymo, 18.30 val., šokių salėje vyks „Naktišokiai“, skirti pagyvenusių žmonių dienai paminėti, su liaudiškos muzikos kapela „Och“.

Spalio 2 d. 15 val. Zarasų krašto muziejuje (Bukonto g. 20, Zarasai) atidaroma lėlių paroda.

Spalio 3 d. Elektrėnų savivaldybės viešojoje bibliotekoje (Draugystės g. 2) – fotografės G. Skaraitienės parodos „Mūsų mažyčiai gyvenimai“ atidarymas.

LITERATŪROS VAKARAI, KNYGŲ PRISTATYMAI

Rugsėjo 27 d. 12 val. Plungės sa-

vivaldybės viešojoje bibliotekoje (Parko g. 7) – J. Tumo-Vaižganto 155-osioms metinėms skirtas renginys ir knygos „Iš širdies ir tikru reikalu... Juozo Tumo-Vaižganto šeimininė korespondencija“ pristatymas.

Rugsėjo 27 d. 15 val. Klaipėdos valstybinėje kolegijoje (Bijūnų g. 10) bus pristatoma S. Grinkevičiaus trečioji poezijos knyga „Slėpiniai“.

Rugsėjo 27 d. 16.30 val. Druskininkų M. K. Čiurlionio namuose muziejuje (M. K. Čiurlionio g. 35) – renginys, skirtas Lietuvos valstybės himno 105-osioms metinėms „Netikėtas susitikimas su Vincu Kudirka“. Dalyvaus aktorė, Klaipėdos universiteto doc. V. Kochanskytė ir pianistė Z. Lukošienė.

Rugsėjo 27 d. 17 val. Palangos miesto savivaldybės viešojoje bibliotekoje (Vytauto g. 61) vyks T. Kačerausko istorinio romano „Karo laikai. I dalis“ pristatymas.

Rugsėjo 27 d. 17.30 val. Vilniaus SMK aukštojoje mokykloje (Kalvarijų g. 137E) bus pristatoma R. Paškevičiaus poezijos knyga „Imk mano akis“. Muzikinį foną kurs G. Pyšniakas (violončelė), eiles skaitys A. Meliešius, K. Valentonienė, G. Vaičekauskienė, R. Paškevičius. Dalyvaus poetė, literatūros kritikė L. Buivydavičiūtė.

Rugsėjo 27 d. 18 val. Vilniaus Lietuvos nacionalinėje M. Mažvydo bibliotekoje (Gedimino pr. 51) – dr. J. Sučylaitės istorinio romano „Imanuelio kelias“, pasakojančio apie garsiojo Prūsijos filosofo I. Kanto vaikystę, mokyimosi metus, šeimos įtaką moralinių pažiūrų formavimuisi, pristatymas.

Rugsėjo 27 d. 19 val. Vilniaus Valdo rūmuose (Katedros a. 4) – D. Wilczewskio knygos „Litwa po litewsku“ („Lietuva lietuviškai“) pristatymas.

Rugsėjo 27 d. 17 val. Utenos A. ir M. Miškinų viešojoje bibliotekoje (Maironio g. 12) bus pristatoma R. Mikulėnaitės-Jonušienės knyga „Mėlynų naktų vieškeliai“.

Rugsėjo 28 d. 11 val. Anykščių Angelų muziejuje-sakralinio meno centre (Vilniaus g. 11) bus pristatoma rašytojos D. Orchidės knyga „Akimirų istorijos“.

Spalio 1 d. 17.30 val. Kauno rajono savivaldybės viešojoje bibliotekoje (Vytauto g. 21, Garliava) vyks susitikimas su rašytoja I. Skujaite ir knygos

„Karo nuotaka“ pristatymas.

KONCERTAI

Rugsėjo 27 d. 19 val. Vilniaus Šv. Pranciškaus Asyžiečio (Bernardinų) bažnyčioje (Maironio g. 10) vyks koncertas „Kaip skamba XXI a. liturginė muzika?“. K. Daugirdo, K. Vasiliauskaitės, M. Drūlios ir L. Butkaus kūrinius atliks Vilniaus sakralinės muzikos choras „Adoramus“.

Rugsėjo 28 d. 18 val. Kauno Vytauto Didžiojo universitete (Gimnazijos g. 7) vyks festivalio „Avanti“ koncertas „Iškili kompozitorės“. Dalyvaus VDU kamerinis orkestras, solistas M. Bačkus (violončelė). Dir. V. Lukošius. Skambės Ž. Martinaitytės, R. Šerkšnytės ir Z. Bružaitės kūriniai.

Rugsėjo 28 d. 18 val. Klaipėdos Šv. Pranciškaus Asyžiečio bažnyčioje (Savanorių g. 4) – tarptautinio žydų kultūros festivalio „Šalom visuos kraštuos“ uždarymo koncertas „Žydiška siela“. Smuikininkas M. Kovnatskiy ir pianistas, nepriekaištingai įvaldęs grojimą akordeonu, dr. A. Bernas kvies į pažintį su jidiš muzika.

Rugsėjo 28 d. 18 val. | Kauno kultūros centre (Kęstučio g. 1) – tarptautinio tradicinio ir šiuolaikinio folkloro festivalio „Suklegos“ programoje skambės folkloro atlikėjų grupės „Vilko pupos“ (Lietuva) ir styginių grupės „Volosi“ (Lenkija) koncertas.

Rugsėjo 28 d. 19.30 val. Vilniaus Šv. ap. Pilypo ir Jokūbo bažnyčioje (Vasario 16-osios g. 11) choras „Jauna muzika“ pakvies pasiklausyti dar vieno XIV šv. Jokūbo festivalio koncerto.

Rugsėjo 28 d. 14 val. Kauno Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčioje (Nepriklausomybės a. 14), **rugsėjo 29 d. 18 val. Vilniaus Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo bažnyčioje** (Sėlių g. 17) vyks koncertas „Švelniai skamba dūdos“. K. Daugėlos, B. Apermonto, J. Ivanovo, A. Altmanio, D. Partono, C. Wittrocko, J. E. Barato, F. Bieblo, Z. Fibicho, R. Wagnerio, J. de Hano kūrinius atliks Vilniaus B. Jonušo muzikos mokyklos pučiamųjų instrumentų orkestras ir Latvijos universiteto pučiamųjų instrumentų orkestras.

Rugsėjo 30 d. 18 val. Kauno valstybinėje filharmonijoje (E. Ožeškienės g. 12) vyks šventinis koncertas pradedant M. K. Čiurlionio jubiliejinius metus „Kartu su Čiurlioniu“. Dalyvaus Kauno jaunimo simfoninis orkestras,

Margionių klijimo teatro etnografinis ansamblis. Programoje – lietuvių liaudies dainos, M. K. Čiurlionio žodinė kūryba, simfoninė poema „Miške“. Kvietimus galima atsiimti Kauno filharmonijos kasoje.

Spalio 3 d. 18 val. Kauno valstybinėje filharmonijoje (E. Ožeškienės g. 12) vyks festivalio „Avanti“ koncertas „Gurmaniški atradimai“. Dalyvaus VDU kamerinis orkestras, solistė G. Gelgotė (sopranas). Dir. R. Šerve-nikas, vyr. dir. V. Lukošius. Programoje – B. Britteno, Ch. Wango, F. Bajoro kūriniai.

Spalio 3 d. 18 val. Vilniaus Valdo rūmuose (Katedros a. 4) koncertuos G. Lukšaitė-Mrązkova (klavesinas).

KINAS, SPEKTAKLIAI

Rugsėjo 26 d. 18 val. Vilniaus S. Daukanto aikštėje prie LR Prezidentūros vyks tarptautinio teatro festivalio „Sirenos“ renginys, kurio metu bus rodomas spektaklis „Hands up“ (prodiuseris „Be company“). Idėja, choreografija ir atlikimas – A. Liščkinaitė. Registracija <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfZHJbTqSeMYBFXBERU5V5E8fAA6Cx-9NSpuAnk1AkGNgpag/viewform>

Rugsėjo 28 d. 12–18 val. Vilniuje prie Mindaugo tilto vyks festivalio „Sirenos“ renginys, kurio metu bus rodomas spektaklis „Rusiška ruletė“. Idėjos autoriai A. Naginevičiūtė, E. Vizbaraitė, A. Adomaitis.

Rugsėjo 28 d. 19 val. „Vilnius TECH“ Senamiesčio rūmuose (Trakų g. 1/26) bus rodomas naujas teatro studijos „Palėpė“ spektaklis pagal R. Granausko apsakymus „Rapsodija tamsiai mokytoju“ (rež. O. Kesminas).

Spalio 1 d. 19 val. Šiaulių kultūros centre (Aušros al. 31) bus rodomas Šiaulių kultūros centro mėgėjų teatro „Duryš“ (meno vad. V. Dargis) spektaklis pagal R. Tomos pjesę „8 mylinčios moterys“, skirtas Tarptautinės pagyvenusių žmonių ir Pasaulinės muzikos dienoms paminėti.

Spalio 2 d. 17 val. Vilniaus apskrities A. Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje (Trakų g. 10) vyks dokumentinio f. „Sėdžiu, medituuju vipasaną“ apie pasaulietinės meditacijos technikos vipasanos praktikavimą Indijos kalėjimuose peržiūra. Filmą pristatys psichologas, socialinių mokslų daktaras, vipasanos mokytojas A. Deltuva.

PENKTADIENIS
Naktį bus 14–18
dieną – 18–22 °C
šilumos. Vėjuota.

ŠEŠTADIENIS
Naktį bus 11–15,
dieną – 13–17 °C
šilumos. Vėjuota.

SEKMADIENIS
Naktį bus 6–10,
dieną – 12–16 °C
šilumos. Vėjuota.

PIRMADIENIS
Naktį bus 2–6,
dieną – 13–17 °C
šilumos.

Kilimai

Retuose namuose nerastume kilimo ar kilimėlio. Per ilgą istoriją jie puošė ne tik grindis, bet ir sienas bei stalus, tiesti garbiems svečiams pasitikti, o pasakose nuskraidindavo herojus už jūrų marių.

Ramutė ŠULČIENĖ

Kilimai įvairiose pasaulio vietose audžiami nuo IV–III tūkstantm. pr. Kr. Įžengę į turtingų asmenų namus, kilimus būtume pamatę senovės Egipte, Mesopotamijoje, senovės Graikijoje, Romoje, Armėnijoje ir kitose šalyse. Senovės civilizacijose, kaip ir daugybę metų vėliau, kilimai daugiausia buvo laikomi karalių, kilmingųjų atributais – nepaprastai brangiais ir vertingais daiktais.

Seniausias iki šių dienų išlikęs kilimas, vadinamas Pazyryko kilimu, datuojamas V–IV a. pr. Kr. Jis surastas įšalęs lede Altajaus kalnuose, Sibire. Manoma, kad tai – senovės iranėnų skitų gaminy. 1,83 × 2 m dydžio rištiniame kilime vaizduojami elniai ir kariai ant žirgų.

Kultūros ir prestižo ženklas

Nuo pat kilimų atsiradimo pradžios jų gamybos procesas artimai susijęs su tam tikrais ritualais ir simbolika. Pavyzdžiui, kilimuose dažnai išaudžiami šeimai ar giminei reikšmingi simboliai, herbai. Europoje nesame pratę sėdėti ar valgyti ant kilimų, tačiau daugelyje Rytų šalių kilimai ir kilimėliai iki šiol atstoja šeimos stalą, susitikimų erdvę, miego vietą, o štai musulmonams jie – dar ir maldos atributas. Viena iranėnių patarlė iškalbingai byloja: kur patiestas kilimas, ten tavo namai.

Senajame žemyne šio kilimų sakralumo vaidmens neliko – čia jie tapo prestižo ir statuso simboliu. Kilimus kūrė žymūs dailininkai ir architektai, o didikai juos kolekcionavo kaip meno ir prabangos objektus.

Žodis „kilimas“ ilgainiui įgavo nemažai simbolinių reikšmių, jis nugula į įvairias metaforas ir frazeologizmus. Pavyzdžiui, niekas nenori būti iškvieštas ant kilimėlio dėl ko nors pasiaiškinti. Tai, ko nenorime kitiems sakyti, kišame, slepiame po kilimu, o apie samanų, javų ar žolės kilimus skaitome knygose.

Įvairūs kaip pasaulis

Kilimų gamybos ir puošybos įvairovė – tokia didelė, kad juos įprasta skirstyti pagal regionus, pavyzdžiui, Artimųjų, Vidurinių ir Tolimųjų Rytų, Kaukazo, Vakarų Europos, Skandinavijos ir kt. Regionuose kilimai skirstomi į smulkesnes grupes, pavyzdžiui, Vidurinių Rytų – į turkmėnų, kazachų, tadžikų.

Šalyse, kur kilimų gamyba turi itin senas tradicijas, jų yra aibė rūšių. Pavyzdžiui, persų kilimai pagal kompoziciją būna medalionų, sodų, medžioklės ir kt. Beje, viena iš persiškų kilimų rūšių vadinama lenkų. Kuo gi susiję persai ir lenkai? Pasirodo, kad lenkų kilimai

austi ne ko kito, o Abiejų Tautų Respublikos didikų užsakymu, kai kurie vaizduoja jų giminių herbus.

Kilimai – itin svarbi persų kultūros ir Irano meno dalis. Jų audimo techniką – gausu. Itin vertinami persiški kilimai yra audžiami rankomis iš itin aukštos kokybės įvairių spalvų siūlų, sukuriančių įspūdingus raštus, tad neuostabu, kad tokių kūrinių kaina gali siekti ir kelis tūkstančius eurų. Pagal senuosius pavyzdžius Persijos (dabar – Iranas) kilimai audžiami iki šiol, kai kurie – rankomis, kiti – audimo mašinomis.

Rytietiškos tradicijos Europoje

Europoje rytietiški kilimų dėl kryžiuočių ryšių su Rytų prekeiviais pradėjo rasti po kryžiaus žygių XI a. Anksčiausiai kilimus Senajame žemyne ėmė gaminti ispanai, tačiau šis amatas neapsiėjo be rytiečių įtakos: Ispanija nuo VIII iki XII a. buvo pavaldi maurams, t. y. musulmonams, šie ir supažindino su kilimų menu.

Bėgant šimtmečiams, atvežtinių kilimų pavyzdžiu tokie dirbiniai pradėti gaminti ir kitose Europos šalyse. Pavyzdžiui, Prancūzijoje rankų darbo kilimai pradėti kurti 1608 m. monarcho Henriko IV iniciatyva. Tiesa, ne minkštų grindų geidė karalius, o atgaivinti šalyje per religinius karus sumenkusią prabangaus meno sritį. Valdovas nurodė atgabenti iš Persijos ir kitų šalių aukščiausios kokybės rištinių kilimų. Išstudijavus jų gamybos technologiją, buvo įkurta pirmoji šalyje, legendinė visoje Europoje, iki šiol veikianti rištinių kilimų manufaktūra „Savonnerie“ – joje pagaminti kilimai ir vadinami savoneri. 1672 m. šiai manufaktūrai buvo suteiktas karališkosios manufaktūros statusas. Iš pradžių remtasi rytietiškais raštais: juodas fonas dekoruotas gėlių motyvais ir karaliaus valdžios simboliais – šalies herbu, saule, karūna. Vėliau įsivyravo alegorinės scenos, daugėjo heraldinių kilimų, skirtų reprezentacijai. Savoneri rišti Prancūzijos karaliaus dvarui, Luvro galerijai, kaip diplomatinės dovanos teikti kitų šalių valdovams.

Aristokratijos lobiai

Iki XVIII a. vidurio Europoje kilimai dažniausiai buvo kabinami ant sienų (sieniniai gobelenai) ir tiesiami stalų, bažnyčiose kilimais kloti altoriai. Išskyrus karališkąją aplinką, kilimai buvo laikomi per brangiais, kad dengtų purvais batais mindžiojamas grindis.

Persiški kilimai Vakilo turguje Širazo mieste (Irane)

Nuo XIII a. rytietiški kilimų motyvai ėmė figūruoti Italijos, Anglijos, Prancūzijos, Nyderlandų ir kitų šalių tapytojų paveiksluose. Anuomet didikai pageidavo, kad paveiksluose atsispindėtų tai, ką jie turi brangiausio. Į šį sąrašą, kaip matyti, patekdavo ir kilimai.

Lietuvoje apie kilimų audimą ir jų rinkinius žinoma nuo XVI a. Visi žymiausi mūsų didikai ir karaliai buvo sukaukę vertingus kilimų rinkinius. 1548 m. Vilniaus Žemutinės pilies inventoriuose minimi sienų gobelenai. Netrukus, 1579 m., Vilniuje buvo įkurtas pirmasis audėjų cechų, po kiek laiko tokių cechų atsirado ir kituose miestuose. Juose kilimus gamino iš užsienio atvykę ir vietiniai meistrai.

XVII a. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės didikai turėjo audyklų Lenkijoje ir Ukrainoje, tačiau jau po šimtmečio kilimai ir gobelenai daugiausia austi jų dvaruose. Įdomu, kad panašaus meto rašytiniuose šaltiniuose aptinkama lietuviškų kilimų paminėjimų. Kartais jie vadinami žemaitiškais ar ukrainietiškais. Pavadinimai rodo, kad šie kilimai buvo išausti jau lietuviškuose dvaruose.

Vertinga kolekcija

500 metų senumo didžiojo kunigaikščio Žygimanto Augusto gobelenų kolekciją iki šiol galima pamatyti gyvai. Ji saugoma Krokuvos Vavelio pilyje, 2023 m. buvo eksponuota Valdovų rūmuose. Vilnos ir šilko siūlais, aukso ir sidabro gijomis gobelenus audė net aštuonios Briuselio dirbtuvės, o kad sukauptų visą kolekciją, Žygimantui Augustui prireikė maždaug 10 metų. Šie gobelenai yra laikomi vienu vertingiausių tekstilės rinkinių pasaulyje.

Seniausiam žinomam Pazyryko kilimui – daugiau nei 2 tūkst. metų

Jei susirgote COVID-19 – šiandien galimas gydymas!

Dėl informacijos apie COVID-19 gydymą kreipkitės
į sveikatos priežiūros įstaigą.

Projekto iniciatorius „Pfizer“. Informacija parengta 2024 rugpjūtį. PP-C1D-LTU-0058

Ilgesio pavidalai

Svajūnas KUNCAITIS

Ilgesys turi daug pavidalų: jis gali būti taurus (vasaros, saulės, draugo ar draugės, lietaus, sniego, laimingos vaikystės), o gali turėti erzinančios painiavos prieskonio, kitaip tariant – pasižymėti paties ilgesio nepaaiškinamumu...

Vilius, toks pat anaip tol nežerinčio priemiesčio paauglys kaip tūkstančiai kitų, dar nebuvo pažinęs tikro ilgesio, ko gero, nė vieno jo pavidalo, kol vieną dieną nutiko dalykas, iš esmės pakeitęs jo santykį su šiuo nelengvai apibūdinamu ir, galimas dalykas, tik žmonėms būdingiausiu jausmu.

Vieną ankstyvą rudens pavakarį tėtis nustebino nelaukta, tiesiau pasakius, pritrenkiančia žinia: jis pavargęs nuo beprasmiškos egzistencijos, skruzdėliškos rutinos, nuo patenkintų, nuduodančių, kad pasaulyje niekieno dramatiška nevyksta, veidų, nuo tuštybės ir nesibaigiančios saviapgaulės...

Jis esą kaip įmanydamas stengėsi sau ir šeimai sukurti patogesnį ir prasmingesnį gyvenimą, bet dabar, sulaukęs keturiasdešimt šešerių, galutinai įsitikino, kad ponija sėkmė nė sykio nėra atsisuksi į jį veidu. Vyras taip ir

neįstengė šeimai sukurti gero, kuri atitiktų bent žemesnės vidurinės klasės lygį. Tuokart didžiama (kone visi!) klystkeliais nenuėjusių jo bendramokslų, bendradarbių ir bičiulių galėjo kone kasmet džiaugtis apčiuopiamai gerėjančiu gyvenimu. Pasakyti, kad tokia niūri padėtis darbštų ir sumanų žmogų slėgė, būtų nepakankama; Rimantas Kaukas ilgainiui visiškai ne tik prarado buvimo tokioje realybėje prasmės pojūtį, jis tiesiog fiziškai jautė prarandęs bet kokią savigarbą.

Pasakyti, ką sumanęs, artimiausiems žmonėms – žmonai Elijai ir septyniolikmečiui sūnui Viliui – ryžosi ne per dieną. Numanė dramatišką švelniosios Elijos reakciją, todėl nusprendė ją paruošti gyvenimo posūkiui.

– Pažiūrėkite į tuos savimi visiškai patenkintus imbecilus... – dėstė tą lemtingą vakarą. – Gyvena, keičia automobilius, namų stogus, žmonas, jei apsimoka – net tikėjimą, bet nė nesusimąsto, kad dera keisti požiūrį į tai, kas tragiška vyksta pasaulyje... Dieve brangus, jų galvose nevyksta joks karas, jų plaučiuose nesikaupia smėlis, jų gyslose net neįkaista kraujas, kai vos už kelių šimtų kilometrų nuo jų patogių gyvenimų kasdien sprogtata tokių pat gyvenimą mylinčių žmonių namai, žūsta vaikai, griūna milijonai gyvenimų... Iš pradžių jie buvo susirūpinę, net persigandę – dalis puolė pirktis būstus užsieniuose. Vėliau tie visai neskurstantys protinguoliai aprimo, įtikėjo, kad Marijos žemėje vis dėlto gyventi gana saugu, kad blogis iki čia neateis... – Tiesiog, žinote, išsikvėps arba – dar geriau – apsigalvos ir neateis... – išsižiojusiems namiškiams kalbėjo vis labiau rausdamas Rimantas. – Aš taip negaliu. Ir nenoriu... Neketinu kasdien apsimitinėti, kad gyvenimas ir visų mūsų ateitis tokia pat šviesi ir taiki, kaip šio tykaus vakaro dangus...

– Ką tu čia mums mėgini pasakyti?... – ne juokais sutrikusi paklausė Elija.

Tėvas viską išdėstė sklandžiai, kone vienu iškvėpimu ir aiškiai pasakė, kad bet kokie atkalbinėjimai ir net maldavimai šį sykį būtų bevaisiai. Tiesiog beprasmiškas oro virpinimas.

– Į brolišką šalį vykstu ne jos

priešų žudyti, prisiekiu. Kad ir kaip jų nekėsčiau, nešausiu į jų pusę. Bet jaučiu pareigą padėti kenčiantiesiems, taip pat ir fronte. Ne, be galvos ten nelakstysiu, nerizikuosiu gyvybe, jei tik bus įmanoma... Trumpai tariant, keitinu po pusmečio grįžti gyvas. Jei likčiau čia su jumis, aš galutinai nustočiau save gerbęs... Nebegaliu gyventi kaip koks povas ar strutis įsivaizduojamame saugumo burbule. Nebegaliu... Sakei, Ele, kad nuo kito mėnesio tau kilstels atlyginimą, išiversite... Tikrai nepražūsitate be tų apgailėtinių mano kelių šimtų eurų...

Stojo tyla. Ilga ir neįjauki.

– Aš viską apgalvojau ir sutariau... – nutraukė niūrią tylą keistą palengvėjimą ūmai pajutęs Rimantas. – Vykstame keturiose... Ne, jūs jų nepažįstat, bet tai pagarbos verti vyrai, tiesa, vienam vos dvidešimt šešeri. Pats esu linkęs jį atkalbėti. Mėginau. Bet jis – našlaitis, o mergina neseniai paliko dėl daug perspektyvesnio kavalieriaus... Šit kokie reikalai, mielieji...

Vilius netekęs žado tylėjo, o jo mama, ant krūtinės sukryžiavusi rankas, tyliai pravirko.

– Jei taip jau norisi, Elija, paverk. Išvykstame po penkių dienų. Tik tiek dabar galiu pasakyti... Darbdavys nežino ir ne jo čia reikalas... Tai mano reikalas, supranti, Elija, – atsistojęs stipriai apkabino žmoną.

Lyg nesava moteris buvo dar keletą savaičių, bet per pašalinį asmenį sulaukta žinutė kiek apramino – Rimantas padedantis išgabenti sužeistuosius iš priekfrontės zonų, iš apšaudomų miestų, tačiau mirties tikrai neieškantis. Parodyta žvaliai nusiutekusio Rimanto nuotrauka dar labiau nuramino moterį. „Jis teisės savo žodį... – guodėsi. – Visada tesėdavo...“

Vilius nemanė, kad kada nors taip ilgėsis tėčio. Taip, tėvukas visada buvo jam geranoriškas, kitaip nei kai kurių bičiulių tėtušiai, bet kokia proga nesišaiptydavo iš jo pomėgių ir nekontroliuodavo kiekvieno žingsnio, bet, kita vertus, gana rūstaus ir kieto būdo. Galima sakyti, per daug kategoriškas, nelankstus ir griežtas. Kokiam laisvės ištroškusiui paaugliui patiktų toks tėvas?..

Vilius ilgokai manė, kad savo tėvo labiau prisibijo, nei myli, bet keli jo nebuvimo mėnesiai daug ką pakeitė. Jaunuolis sužinojo, kas yra ilgesys. Tikras, skaudus, tolydžio tik stiprėjantis. Greitai jis ėmė skaičiuoti ne tik savaites, bet ir dienas... „Iki lapkričio liko keturiasdešimt dienų... Trisdešimt dvi... Tikiu, imu tikėti, kad viskas baigsis gerai. Sugrįžk, tėti, prašau... Nežinojau, kad man taip tavęs truks... Susapnuot negalėjau...“ – murmėdavo sau tiek ryte vos nubudęs, tiek vakarais prieš miegą.

Iki pažadėto termino buvo likusios dvidešimt septynios dienos, kai Vilius, nešinas dešimtu ku iš fizikos, patenkintas keliavo namo. Vos užėjęs į dviaukščio medinuko laiptinę ir užuodęs intensyvų krapų aromatą viską suprato!

Mama nemėgo krapų, ji ir sriubų nemėgo virti... Be to, ji dabar turėtų būti darbe. „Sėkmė viena nevaikšto?... Galbūt posakis ir ne toks, bet juk širdis jaučia, kad ją kur!“ – pagalvojo.

Vaikio nuojauta neapgavo – seniai tiek garų nemačiusioje namų virtuvėje žvaliai sukiojosi tėtis. Sutvarstyta galva, bent penkmečiui pasenęs ir sulysęs, bet GYVAS!

– Sako, kvailiams sekasi... Pameni, aš ir pats taip kalbėdavau apie ne pačius protingiausius prasimušėlius? – po jautraus pasiglebėsciaavimo gyvai išdrožė tėtis. – Šį kartą man, pusgalviui, pagaliau nuskilo... Dručiai, sūnau... Trys mano bendražygiai niekada neapkabins sūnų ir nebeišvirs jiems daržovių troškinio su krapais...

– Tėti, nė neįsivaizduoji, kaip pasiilgau šito krapų aromato! – Viliaus akių kampučiuose sublygo dėkingumo lemčiai, pasauliui ir šiai nuostabiai dienai ašaros. – Bet... – pratarė jas skubiai nusišluostęs, – pasakyk, kad tavo karas visiems laikams baigėsi!

„Karas baigiasi tik žuvusiems“, – prisiminė seną kaip ir patys kartai išmintį Rimantas, bet išsiilgtam vienturčiui tarė:

– Taip, Viliau... Baigėsi. Ir kalbėsiu apie jį, tą velniuką užkurtą pragarą, dievaži, tik tada, jei tau pačiam rūpės paklausti. Prižadau. Nusiplauk rankas, sėsim valgyti. Aš, patikėk, ne mažiau už tave pasiilgau šito taika ir laime kvėpiančio krapų aromato...

Absorbuojantis daugkartinis paklotas

- Nepralaidus skysčiams, pralaidus orui
- Sudarytas iš 4 sluoksnių
- Skirtas vidutinio ir sunkaus šlapimo nelaikymo atvejams

80 x 90 cm

akcija
20€
17³⁰€

grike med

8 5 276 6143 Žirmūnų g. 143, Vilnius www.grike.lt

Kryžiažodžio, išspausdinto Nr. 37, prizą laimėjo

Ramutė Urbonienė.

Dėl laimėto prizo skambinkite darbo dienomis iki 16 val. telefonu (8 5) 230 5011.

Dėl prizo kreipkitės per 30 dienų.

Atsakymus siųskite: adresu UAB „Savaitė“, Laisvės pr. 60, LT-05120 Vilnius; el. paštu atsakymas@savaite.lt; trumpuoju tel. numeriu 1679.

Žinutėje įrašykite: ST2 atsakymas, vardas, pavardė. (Pvz., ST2 Balandis Vardenis Pavardenis.)

Žinutės kaina – 0,50 Eur.

Ž. L. Go- daro f. Pjero*	Danties dangalas	Édesio likučiai	Į aksomą panašus audinys	Pasaka žalčių karalienė*					
			3				Grožiui jautrus žmogus		Griovelis kam tekėti
Cheminis elemen- tas	Viršus ir ...	Kas viską žeria į akis	Turkijos adm. teritorinis vienetas	Prancūzų aktorė Odri ...					5
				Saulė ... iš rytų		Lakus, lengvai garuojan- tis			Purens akėčio- mis
Fleitos atmaina				7	Praregėk				
Brazilijos miestas					Sesuo				
Čiumpam rankomis	Kambari- nė gėlė		Prausia vonioje	... Pradešas	Kar... tiesa				
Riešutų masė su cukrumi			6	„Do“ seno- viškai		... valanda		Avicena arba Ibn ...	
				S. Ame- rikos indėnų palapinė					Ir vėl ... pats!
2	Nigerijos valiuta				Televizija TV* Jautukas				4
	Žuvų kaulai	1	Verksmas, raudoji- mas	Atidaro ar uždaro raktu					
				Graikijos sala					

Kryžiažodį parengė žurnalo „Oho“ redakcija

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____ 5 ____ 6 ____ 7 ____

„Savaitė“ Nr. 37 kryžiažodžio atsakymai.

Vertikaliai: Stresas. Irgi. Ragas. Oš. Kibina. PAR. Kanai. Ataka. Lota. Rima. Ta. Barakuda. Askaridės. Italas. La. Kartusis. It. Siutas. Daga. Oras. Dušas.

Horizontaliai: Trikotažas. Rabatas. Rio. Regina. Kitur. Sana. Batuta. Asai. Arasas. Rilis. Paradas. Kitatikės. Du. Ramus. Aš. Go. Kad. Liga. Višta. Amatas.

Pažymėtuose langeliuose: Siuita.

Tel. (8 5) 246 0622, el.paštas spauda@savaite.lt. **Vyr. redaktorė** Asta Jelinskienė. **Redakcija:** Sigita Bute, Ivona Jaroslavceviėnė, Viktorija Petkevičiūtė, Dalia Alekniėnė, Laimius Stražnickas, Ramutė Šulėienė, Rasa Žemaitienė, Arūnas Marcinkevičius, Birutė Janėienė, Giedrė Milkevičiūtė, Dalia Valentienė, Inga Stankūniėnė. **Kalbos redaktorės** Deimantė Varatinskaitė, Rita Zujienė, Beatriėė Jaroševičienė. **Dizaineriai** Gražina Maculevičiūtė, Olegas Volkovas, Aušra Pilkionytė. Marketingo ir pardavimų vadovas Kęstutis Bulka, Reklamos skyriaus vadovė Loretta Urbonienė.

Reklama: tel. 8 698 00 611, el. paštas reklama@savaite.lt, Valentinas Butkus, Nijolė Dilienė, Gražina Grigaraviėienė.

Leidėjas – UAB „Savaitė“. **Adresas:** Laisvės pr. 60, LT-05120 Vilnius. **Prenumerata:** tel. (8 5) 210 1819.

Spaudė UAB „Spaudos kontūrai“, 39 (1338). **Išleistas** 2024 09 26. **Tiražas** 176 000. **ISSN** 2029-9109.

© Visos teisės saugomos. Kopijuoti ir platinti galima tik gavus raštišką UAB „Savaitė“ sutikimą.

www.facebook.com/savaite

AVINAS. Svarbu neprovokuoti aplinkinių neigiamų reakcijų ir labiau domėtis savo asmeniniu gyvenimu, nei kištis į kitų. Verčiau rūpinkitės buitimi, sodyba. Tai išeis į naudą bei sveikatą.

JAUTIS. Gali nuvilti artimas žmogus, draugas ar kt. Nuotaiką gerins namų jaukumas, komfortas, mielas augintinis. Pravartu tartis dėl įsidarbinimo ar geresnių darbo sąlygų.

DVYNIAI. Galite dalyvauti aktualiaame renginyje, pristatyme. Regis, seksis diskutuoti, flirtuoti. Atsiras progų suartėti su kaimynais, giminaičiais, užmegzti reikalingų ryšių.

VEŽYS. Rasite bendrą kalbą su įvairiais žmonėmis. Iš kai kurių galite tikėtis draugiškos pagalbos, mielo flirto. Galite įsigyti norimą daiktą. Jei esate toli nuo namų, pasigesite komforto.

LIŪTAS. Nepatartini atviri, tiesmuki pareiškimai Tausokite savo energiją bei lėšas. Tikėtini draugiški susitikimai, regis, būsite įvykių sukūryje.

MERGELĖ. Jūsų logiškas, racionalus požiūris susidurs su labai neracionaliu. Visgi bus nelengva be veidmainiavimo pasakyti tvirtą nuomonę. Į pagalbą gali ateiti jūsų bendraminčiai.

SVARSTYKLĖS. Tikėtina, kad jus nuvils perteklinės išlaidos, nekokybiškas pirkinys ar paslauga. Bus daug darbo ir reikalavimų. Noriai dalyvausite kultūriniaame gyvenime.

SKORPIONAS. Gali būti aktualu teikti ir gauti konsultacijas. Išgirsta informacija leis kitaip pažvelgti į vykstančias permainas. Nuotaiką jums gali jaukti mintys apie nebaigtus darbus.

ŠAULYS. Bendraudami ieškokite bendrumų, o ne skirtumų, antraip jūsų prieštaringas elgesys neskaitins aplinkinių geranoriškumo. Nenustebkite, jei kiti jus kritikuos ir skaičiuos jūsų naudą.

OŽIARAGIS. Jeigu kandidatujete į kokią nors poziciją, jūsų konkurentai gali pasirodyti aršesni ir labiau pasiruošę, nei tikėtote. Bus staigmenų, tačiau ne visos jos džiugins.

VANDENIS. Užsiimkite įprastais darbais, o dėl naujovių, rimtų pertvarkymų apdairiai tarkitės ir neskubėkite. Derėtų kuo daugiau dėmesio skirti antrajai pusei. Bendras hobis jus suartins.

ŽUVYS. Savaitė žada kūrybingumo antplūdį, meilės troškulį. Galite dalyvauti žaidimuose, konkursuose bei juose palaikyti savo vaikus. Noriai imsitės namų bei ūkio darbų.

Lidonium®

Ląsteliniam imunitetui

po specifinio gydymo

Tik mitybai reguliuoti esant susilpnėjusiam ląsteliniam imunitetui, vėžio profilaktikos metu, siekiant pagerinti onkologinių ligonių gyvenimo kokybę, ir esant skrandžio, žarnyno, kepenų ir tulžies pūslės latakų, kvėpavimo takų spazmams, uždegimams.

Specialios medicininės paskirties maisto produktas

Ilgametis fitoterapeutas VIRGILIJUS SKIRKEVIČIUS: „Su vėžio piktybinėmis ląstelėmis svarbu kovoti net ir pasveikus“

Onkologinės ligos išsiskiria tuo, kad net ir po sėkmingo gydymo išlieka didelė jų atsinaujinimo rizika. Dėl to vėžiu sergantys ir jį įveikę pacientai turi stengtis gyventi taip, kad ligai progresuoti ar sugrįžti būtų kuo mažiau galimybių.

V. Skirkevičiaus teigimu, kovojant su onkologinėmis ligomis visų pirma būtina laikytis gydytojų numatyto gydymo plano. Anot jo, šiais laikais medicina yra smarkiai pažengusi ir gydant vėžį leidžia pasiekti išties gerų rezultatų, užtikrinti ilgesnę pacientų gyvenimo trukmę ir geresnę gyvenimo kokybę, o neretai ligą ir visiškai įveikti.

„Derinant chemoterapiją, radioterapiją ir kitus gydymo metodus su liga galima efektyviai kovoti ir ją kontroliuoti. Dėl to pacientai turėtų pasitikėti šiuolaikine medicina. Visgi ji negali garantuoti, kad vėžys neatsinaujins net ir po sėkmingo chemoterapijos kurso. Tad onkologiniams ligoniams po gydymo rekomenduojama toliau stiprinti organizmo atsparumą vėžiniams procesams ne tik rūpinantis sveika mityba ir gyvensena, bet ir vartojant tam tikras patvirtintas nuo vėžio saugančias medžiagas“, – sako V. Skirkevičius. Kad išvengtume vėžio atkryčio, Nacionalinio vėžio instituto (NVI) Fizinės medicinos ir reabilitacijos skyriuje yra patvirtinta sirgusiųjų

vėžiu stebėsenos ir gydymo plano 5 metų metodika, pagal kurią pacientas stebi savo tyrimus, vartoja tam tikrų priemonių ląsteliniam imunitetui palaikyti, organizmui atkurti. Ši metodika numato ir fitoterapijos priemonių vartojimą.

GALINGĄ GINKLĄ PRIEŠ VĖŽIO LĄSTELĖS SUTEIKIA LIETUVOS GAMTA

V. Skirkevičiaus teigimu, fitoterapiju požiūriu, onkologiniams pacientams gali būti išties naudinga fitoterapija, arba kitaip – gydymas remiantis įvairiais veikliųjų medžiagų turinčiais augalais.

„Mūsų krašto gyventojams naudingiausi yra tie augalai, kurie natūraliai auga mūsų krašte. Pavyzdžiui, Lietuvoje auganti didžioji ugniažolė turi daug onkologiniams pacientams reikalingų alkaloidų ir glikoproteinų. Šios medžiagos „išgaudo“ piktybines vėžio ląsteles, neleidžia joms plisti ir ligai atsinaujinti. Dėl šių savybių ugniažolių terapiją savo praktikoje daug metų taikė garsus fitoterapeutas

J. Ruolia. Ugniažolių preparatų saugiomis dozėmis vartojimas buvo įtrauktas būtent į jo sukurtą pacientų stebėsenos programą po radikalaus vėžio gydymo.

AR GALIMA Ruošti UGNIAŽOLES PATIEMS?

Žolininkas pabrėžia, kad ugniažolių ar kitų stiprių poveikį turinčių augalų užpilų ar arbatų negalima ruošti patiems. Ugniažolės yra stiprus augalas, ir mėgėjų pagamintais raugais, „užpiliukais“ galima stipriai pažeisti kepenis ar kitus organus, pabloginti onkologinės ligos rodiklius. Geriau rinktis saugių, dozuotų ugniažolių preparatų kartu su medetkomis ir gysločiais. Derinyje su medetkomis ir gysločiais, ugniažolių poveikis nuo vėžio geriausiai atsiskleidžia. Kartu medetkos gerina kraujotaką, mažina skausmą, uždegimus, pasižymi savybėmis nuo grybelių. Gysločiai pasižymi antibakterinėmis, antimikrobinėmis, žaizdas gydančiomis savybėmis, malšina skausmus ir atpalaiduoja spazmus. Tad po chemoterapijos vėžio profilaktikos metu itin naudingi saugūs ir dozuoti ugniažolių preparatai, priemami pacientams Lietuvos vaistinėse“, – sako V. Skirkevičius.

ATVIRŲ DURŲ DIENOS
Rugsėjo 23 d. – spalio 7 d.

VĖL IŠGIRSKITE
rudens lapų šlamėjimą.

Registruokitės
NEMOKAMAM
klausos tyrimui bei klausos
specialisto konsultacijai.

Esant poreikiui
galėsite vietoje
išbandyti klausos
aparatus!

Turėsite galimybę
įsigyti valstybės
kompensuojamus
klausos aparatus.

Registracija:
+370 690 68 935

Nemenčinės pl. 4D-101,
Antakalnis, Vilniaus

Registracija internetu
www.familiaclinica.lt

Pasijuokime

Ant suoliuko kalbasi du pensininkai:

– Aš tau papasakojau net keturis anekdotus apie politiką, o tu, Mataušai, net nenusišypsojai!..

– Maniau, čia naujienos...

– Matei naująją Klemo pasiją? Neeilinės išvaizdos moteris! Labai panaši į vieną įžymybę...

– Į ką? Andželina Džoli? Moniką Belučį?

– Į Žerarą Depardjė...

– Susitikim ryt aštuntą ryto troleibusų stotelėje.

– Gerai.

– Kaip tu atrodysi?

– Blogai.

Sutuoktinių pora lankosi pas psichologą:

– Jaudinatės, kad dominuojantis vaidmuo šeimoje atitenka žmonai?

Žmona:

– Ne, jis nesijaudina.

– Padavėjau, atneškite man upėtakį!

Kitas lankytojas, tai išgirdęs:

– Taip, man irgi upėtakį, tik šviežią!

Padavėjas šaukia virėjui:

– Du upėtakius, vieną – šviežią!

– Sakyk, senutėli, kiek iš tikrųjų metų tavo žmonai?

– Sunku pasakyti, bet, jos pasiklausius, išeitų, kad ji metais jaunesnė už mūsų vyriausiąjį sūnų.

Vienas valdininkas – kitam:

– Kur tokį prabangų išskirtinį auksinį laikrodį gavai?

– Korupcione.

Grįžta vyras iš komandiruotės namo su prasikalusiais ragiūkščiais.

– Mielasis, to negali būti, – pasipiktina žmona. – Iš kur tie nelemti ragai ant tavo galvos?! Aš buvau tau ištikima!

Vyras, kasydamasis pakaušį:

– Būk rami, aš žinau, kad tai ne tu...

Susitinka salūne du kaubojai.

– Tu kažko nosį užrietei, Džo...

– Kaip turėčiau tai suprasti?

– Aš vakar į tave iššaudžiau visą apkabą, o tu net neatsisukai.

– Na, kaip, ar mano pataisytas laikrodis su gegute eina?

– O taip, gegutė išlenda kiekvieną valandą ir klausia: „Kelinta valanda?“

– Brangusis, ar galėtum dėl manęs padaryti ką nors beprotiška?

– Žinoma, aš juk tave vedžiau.